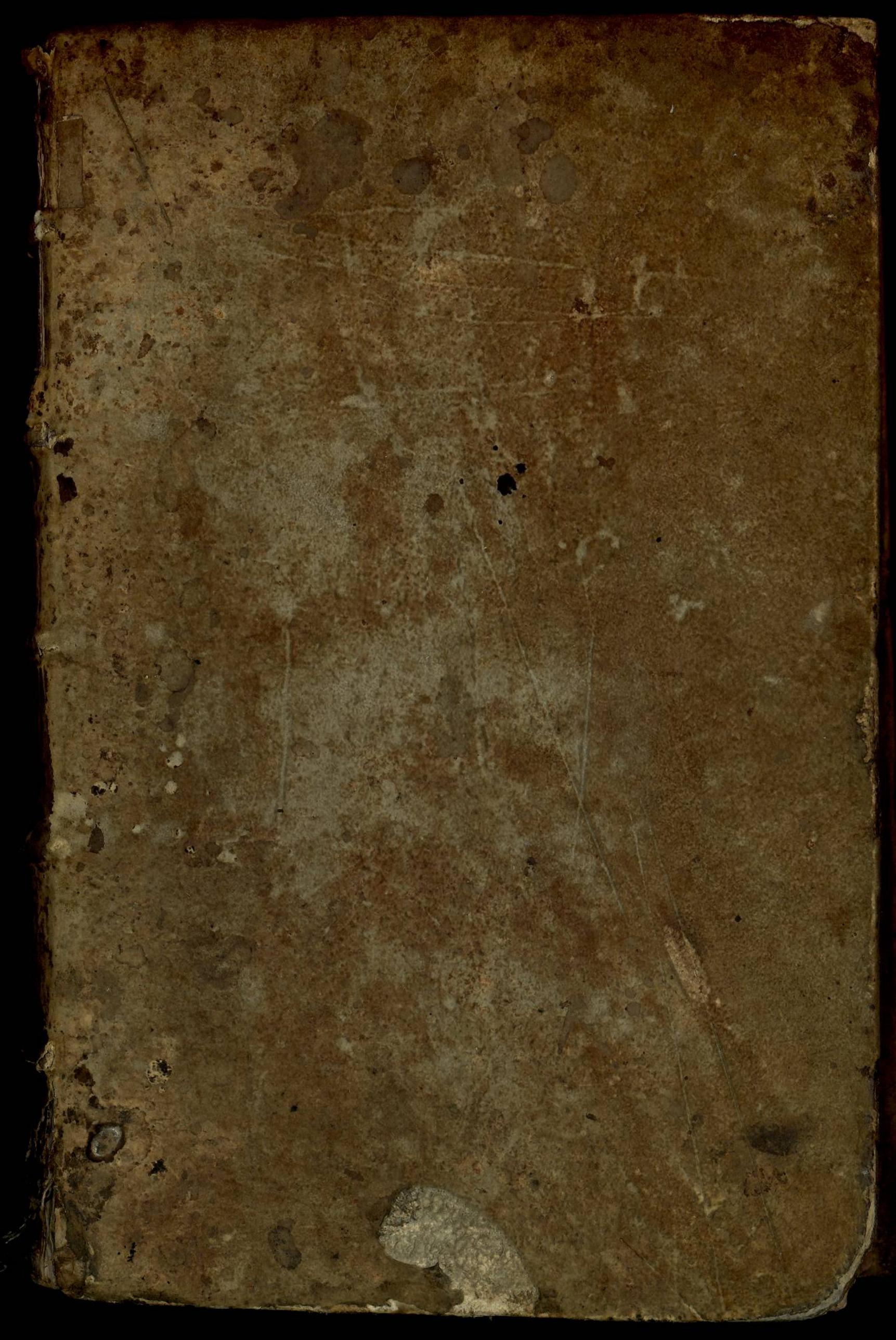

Soli
Mela
ladian

4872

inter misce q4 sicut et ali. lib.

Primi interpretari latine hi gather notatis
Mox signis aut fabulis tū Verba
notanda que sunt signa notata cū etimologia
si recta fuerit declinare acū et Verba
preterea effigere ex pleione oratione
ad finitimationem eorum quos interpretandos suscep-

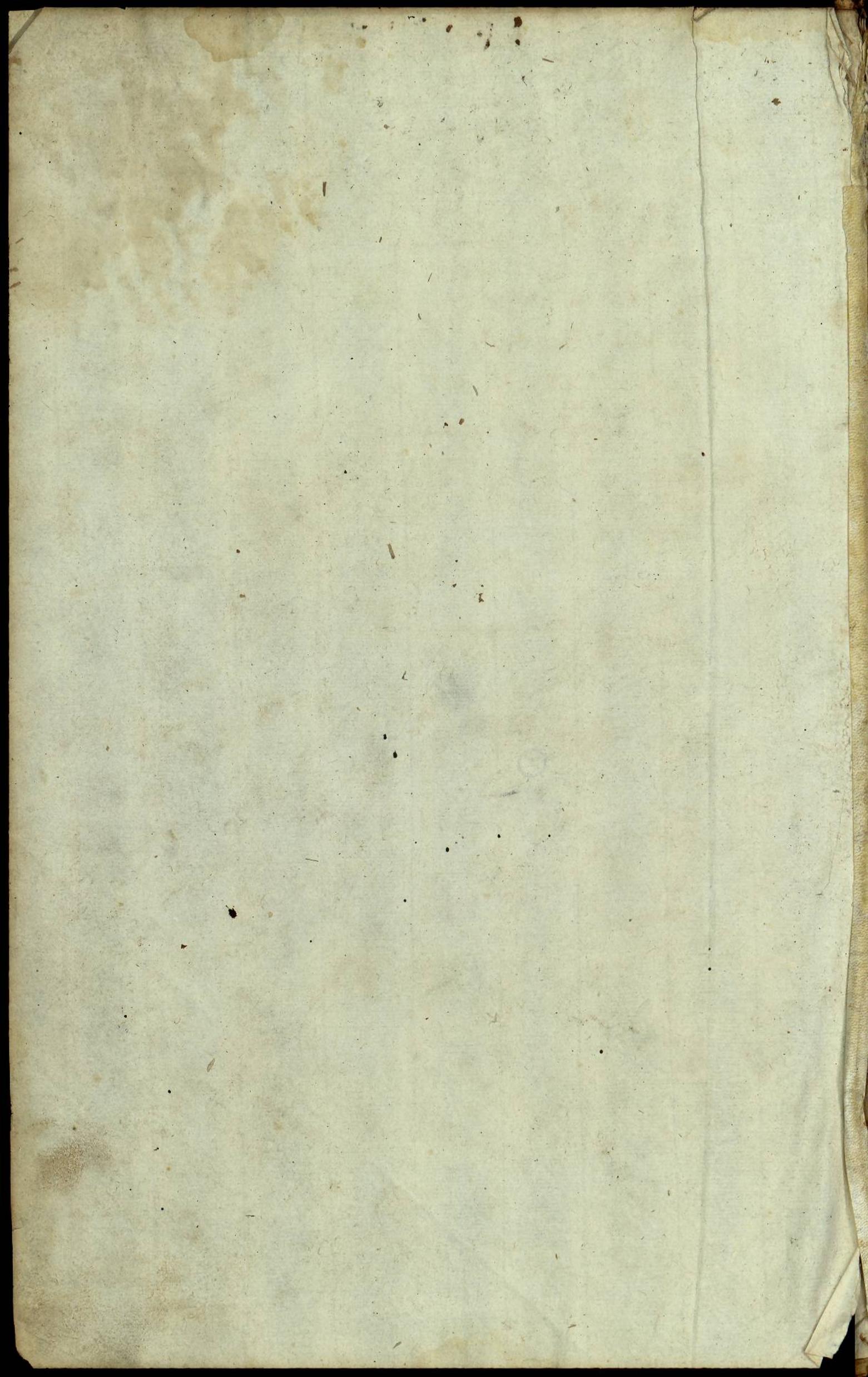
mus

Mox

notatis

*form
form
form*

Mon Dieu vous donne bonne vie. ~~et long temps~~
comme le donne Dieu bonnes ~~et long temps~~
formes de voleur et au temps de la mort, Dieu est le
qui fait plaisir aux hommes et des hommes qui
ont que des amis et des amis qui sont amis de Dieu
et qui sont amis de la fidei et publique
Mon Dieu que vous donne le salut et long
temps administrer de mesme a Dieu
et publique

Ex libris patrum doctrine Christiana
Collagi francois libani
Dono domini de Sabatery.

R. 4,872 / 1

C. IVLII SOLINI PO

LYHISTOR, RERVM TOTO ORBE MEMO
rabilium thesaurus locupletissimus.

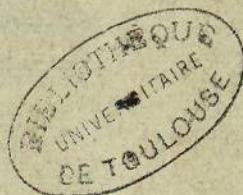
HVIC OB ARGVMENTI SIMILITUDINEM

POMPONII MELAE DE SITV ORBIS LIBROS TRES, FIDE DILIGENTIAQVE summa recognitos, adiunximus.

Accesserunt his præter noua scholia, qualloca autoris utriusq; obscu-
riora copiose passim illustrant, etiam tabulae geographicæ per-
multæ, regionum, locorum, marium, sinuumq; diuer-
sorum situs pulchre delinantes.

Author. Scholia in Solini
et Munster v. t. 46.

Cum Indice rerum atque uerborum inutropq;
obseruandorum locupletissimo.

BASILEAE
1538.

Sabatier

СОЛНЦЕ И СВЯТОГО ГРИГИАЛА

SOLINI VITA PER IOANNEM
CAMERTEM AEDITA.

Vaetate Iulius Solinus floruerit, nil certi à peritioribus proditum est. Id accidisse crediderim, quod eorum monumenta qui post eum scripsérunt, barbaris cuncta uastatibus ferè perierint universa. Miror Chronicarum supplementi obscurum scriptorem alias tradidisse, hunc Solinum Augusti Cæsaris floruisse temporibus, cui et πολυτελεῖς dedicasse cōmemorat. Constat enim Solinum Vespaſiani principis in hoc opere meminisse. Ex annorum autem inter utrumque Cæsarem computatione eidens est, non potuisse Solinū opus suum Augusto dicassē, & Vespaſiani Cæsaris res gestas retulisse. Meminit præterea Solinus Suetonij Paulini, quē Plinius se uidisse testatur. Huc accedit, quod ex Pliniano fonte Solinus hauserit fermè omnia, cum tamen scribens hæc, infantiae suæ in operis exordio ueniā sibi dari posulet ab amico. Sed cum necubi Plinij, per quæ profecit, habuerit mentionem, sūspicor uiuente adhuc Plinio opusculum hoc sūisse scripsisse Solinum: hinc factum forsitan, ut uiuentis non meminerit autoris. Consimili ratione potuit evenire, ne unquā Plinius Dioscoridis, nobilis eiusdem cum eo temporis scriptoris nomen recensuerit, cum constet tamen innumerā ex eo in opus suum Plinium transtulisse. Eadem culpa poterit Dioscoridi imputari (nam uter ab utro surripuerit, apud Ammonem inueniri posset) si is oppressa Plinij mentione, tanta ex eo fuerit suffuratus. Qui de Xenophontis, Platonisq; uita & moribus, plurāque de ijsdem alia exquisitissime scripsere, tradunt nec Platonem Xenophontis, nec contrā Xenophontem Platonis, cum esset uterq; Socratis discipulus, in tot utriusq; uoluminibus inseruisse nomen.

Hi sunt inuidiæ nimirum, credite, mores;

Vt sua quam rarus tempora lector amet.

Pascitur in uiuis liuor, post fata quiescit. Vera Nasonis sententia: Quid de Macrobio, qui integras sæpe paginas ex Gellio, de Placido, qui ex Seruio, Acrone, qui ex Porphyrione? Quid de sexcentis alijs qui longas cōmentationes, suppressis unde sumperserint autoribus, ad uerbum sibi omnia tribuerunt? Nemo ambigit Aulum quoq; Gellium latinæ linguae delicias, Liuiana lectione plurimum profecisse, cum tamen T. Liuium latinorum historicorum longe principem, suarū Noctium noluerit esse participem. Nec assentior quorundam opinioni, qui ea spe Solinū nullam habuisse Plinij mentionem existimant, ut Plinij exemplaria deperirent penitus, sicq; eius colleclanea extarent sola, nec procedente tempore ab ullo possent sua furtæ dinosci, qua mente Florus & Iustinus laborasse creduntur. Eſſet utinam tot bono-

VITA SOLINI PER IO. CAMERTEM.

rum autorum amissionis hæc sola causa, extarent hodie Catonis (ut Græcos interim missos faciam) Varronis, Nigidij, Sallustij, Hyginij, Celsi, Ennij, Furij, Varij, Actij, Neuij, Pacunij, nobilium autorum monumenta, quæ magna studiosorum iactura perierunt. Ut cunq; factum sit, testatur Solinus ingenuè, quicquid in Polyhistore complexus est, de scriptoribus receptissimis emanasse, suumq; nil propriū esse dicit, cum nihil, inquit, omiserit antiquitatis diligentia, quod intactum ad hoc usq; æui permaneret. Rursus constantiam ueritatis penes eos esse testatur, quos in opere fuerit ipse secutus. Nec dedecori Solino adscribendum, quod passim fuerit Plinium æmulatus: sicut nec Maroni dandum criminis, quod toties ueterum poëtarum, Homeri præsertim uerus in suū opus transtulerit. Non enim parua uirtus, autorem optimū optimè æmulari. Fuisse Solinum Romanū tum ex scribendi stylo coicxitur, tum quod frequenter quum de Romanis mentio incidit, eos multis in locis nostros soleat appellare. Solini autoritate nedum recentiores scriptores, Sipontinus Perrottus, Domitius Calderinus, Angelus Politianus, Hermolaus Barbarus, Janus Parrhasius, ijsq; alij plures similes, quos nō iniuria inter ueteres quis annumerarit, sed Seruius secundo Georg. et Priscianus in vi. insignes Grammatici nominatim etiam usi sunt. Dionysij quoq; interpres, siue is Priscianus fuerit, siue Rhemnius, integras Solini clausulas suis carminibus frequenter inseruit. Solini, ni fallor, sunt omnia quæ de annorū diuisione & diebus intercalaribus à Macrobio sunt relata. Doctores præterea ecclesiastici, diuus Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, item doctiores alij, ijsdē ferèuerbis Solini sàpe sunt sententias mutuati. Sunt qui perinde Plinianam simiam Solinum nuncupant, quemadmodum Titianum oratorum, Arulenum Stoicorum, Iulus Capitulinus, Plinius Cæcilius, Sidonius Apollinaris, simias nominatos fuisse tradunt. Sed hi non aduertunt eos per contumeliam simias appellari solitos, qui uel ab alijs prius tradita, eodem quoq; ordine referunt, uel non eos autores, sed eorum umbram potius æmulantur. Verum Solinus sic Plinianam phrasim æmulatus est, ut (uenia dixerim aliorum) uix sit repertus alter, qui Plinianæ maiestati propius accesserit. Inscriptis librum hunc, ut in uetustis quibusdam exemplaribus inuenitur, Autio amico, cui & opus tradidit castigandum. Sunt qui alia sui ingenij monumēta reliquise tradant, quæ uel temporis iniuria perierunt, uel abstruso quopiam loco blattis forsitan delitescunt.

I N D E X.

EORVM OM
NIVM QVAE IN
Solino, Pomponio Me-
la, eorumq; scholijs ha-
bentur, index locupletif-
simus. Primus uero nu-
merus paginā, secundus
uersum tam contextus
quam scholiorum
indicat.

Bdera	36.26. 187.
	4. 202.19
Abnoba	46.6
Abydos op.	37.39.
	96.42. 175.21
Abylamons	54.46. 160.27
Aborigines	3.34. 18.34
Abrotонum op.	75.34. 162.14
Absyrtis insula	207.3
Absforos insula	207.3
Achanton oppidum	187.10
Acarnania	28.22. 189.47
Accessus & recessus maris causa	68.44. 210.40
Acesinus fluuius	225.1
Achaia	189.46
Achaie oppida	38.19
Achates lapis	27.31
Achaei populi	178.21
αχαιῶν λιμένη	174.21
Achelous fluuius	193.23
Achemenes	144.32
Acherusius specus	12.27. 176.29
Achillea insula	55.39. 203.5
αχιλλεῖος οἰκέτη	182.19
Aconitum	53.43. 120.34
Acragas	207.33
Acritas promont.	192.14. 193.1
Acroathon op.	43.9. 187.25
Acrocerauij montes	20.14
Acrocorinthus	192.9
Acronius lacus	214.19
Actium oppidum	194.1
Adamas	137.12
Adiabene regio	123.34. 168.20
Adipsus	99.10
Adria	197.1. 189.47. 194.4

Adriaticum mare	195.3	Agrigentinaregio	122.17
Adrimium oppidum	174.11	Agrigentinus lacus	27.21
Adrobicum oppidum	212.8	Agriophagi	86.26
Aeacidarum regia	194.2	Aiacis sepulchrum	174.13
Aeæ insula	208.10	Albani populi	49.2. 220.18
Aeantium	116.41	Albania	83.16
Aeas fluuius	194.18	Albigaenum oppidum	198.13
Aegathes insulae	204.26	Albion uiculus ab Hercule	199.29
Aegæum mare	68.5. 157.20	Albis fluuius	58.35. 217.5
Aegion op.	193.18	Albion insula	62.9
Aeginæ insula	205.20. & 31	Alces	59.3
Aegira oppidum	193.18	Alectorius lapis	12.29
Aegos fluuius	186.3	Aleria oppidum	208.24
Aegipanes	70.9. 159.35	Alexandri Magni potentia	35.2
Aeyptii descriptio	92.22. 164.36	Alexander Darium super uit	123.
Aegypti fertilitas	92.36	45. 169.44	
Aegyptiorum mores	166.27	Alexander cum Persis pugnat.	
Aegyptiorum reges	167.15		
Aegyptiorum uetusfas	167.14	Alexander contra Tyrios	169.16
Aegyptus imbrī expers	164.40	Alexandri mors	35.15
Aemathia ab Aemathio	33.40	Alexandria Aegypti oppidum.	
Aemonia	31.46	96.44. 167.28	
Aenus mons	36.16	Alexandria 125.32.126.8. 143.42	
Aenaria insula	24.16	Algoia	62.3
Aenos Aeneæ urbs	186.25	Alkaira Aegypti urbs	167.48
Aeolia insula	27.50	Allobrogos populi	199.6
Aeolia insulae	208.13	Alope oppidum	191.18
Aeolis regio	173.41	Alopeconesum	186.24
Aesculapij templum	192.16	Alpheus fluuius & oppidum	26.
Aestria insula	207.5		
Aestus maris	209.38	Alpes usq; in Thraciam penetrant	
Aethiopes	85.50. 227.20	198.16	
Aethiopes multiplices	86.14	Alpium descriptio	195.16
Aetibiops ex alba natus	13.6	Altinum oppidum	196.14
Aetnae montis descriptio	26.20	Amanus mons	169.35
Aetolia	189.46	Amardi populi	220.19
Aëtites lapis	109.45	Amazones	53.9. & 15
Africalatior quam longa	159.5	Amazonici montes	178.12
Africam Graci Libyam appellant.		Amazonum castra	177.8
Aconitum	69.13	Ambracia oppidum	194.2
Africæ minoris descriptio	80.22	Ambraciussinus	193.24
Africæ particularis descriptio.		Amisius fluuius	217.5
Africæ situs	83.1. 159.15	Ammonis templū	79.48. 82.10
Africæ summa descriptio	69.5.	Ampelusia	160.16
Afrorum frictas	164.1	Amphiarai fanum	191.24
Aganippe fons	31.29	Amphipolis	187.8
Agatha oppidum	200.13	Amphyseana	78.6
Agathyrsi pop.	49.27. 182.50	Ampsa castellum	161.21
Agilla ciuitas	18.45	Ampsaga fluuius	73.28. 161.12
		Amycle op.	21.27. 29.8. 190.14
		Amyntas Macedo	34.38

INDEX.

Amyson oppidum	177.2	Apollinis Branchidæ oraculum.	Ariopagus	30.7
Ana fluuius	210.22	172.39	Arymphaï pop.	32.48. 180.8
Anas fluuius	201.24	Apollinis apud Hyperboreos cul-	Armenia	226.12
Anaxagoras	117.47	tus. 52.40. 219.38	Armenia pyle	171.47
Anaximandri patria	172.43	Apollo Clarius 116.16. 173.11	Armine	176.50
Anchialos	185.27	Apollonia insula 55.34	Arrichi populi	178.38
Ancona op. 19.33. 196.27. et 32		Apollonia magna 185.28	Arsenaria oppidum	161.21
Ancus Martius Rom. rex.	4.29	Apollonia Thracie 187.8	Arsinoë op.	100.16. 163.36.
Ancus fluuius	161.25	Apuli populi 196.1		226.37
Andanis fluuius	226.1	Aqua Sextie 61.15	Artabri populi	65.48. 212.5
Androdamus	102.13	Aquileia oppidum 196.14	Arthabathitæ	86.34
Andromeda à Perseo seruata.		Aquitania prouincia 213.17	Arundines Indice	135.18. 224.12
104.3 et 19. 169.5		Arabes uagi 100.42	Arusaces fluuius	225.23
Androphagi populi	223.35	Arabia oppidum 226.34	Asbestos lapis	29.25
Andros insula	174.16. 206.6	Arabia regio 100.17	Asbystæ populi	84.42
Anemurium promontorii	171.8	Arabia Felix 100.30. 168.1	Ascalon oppidum	169.2
Anglia	62.17		Ascanium à Græcis capitu	174.15
Anguillæ Indice	134.4	Arabicus sinus 100.20. 145.21.	Asiae maioris descriptio	155.16
Anhelitus mundi	210.9	et 33. 225.38. 226.31	Asiae minoris descriptio	114.45
Animarum origo	184.31	Arachosia 143.39	Afine insula	206.3. 207.5
Anni uaria supputatio	7.18	Arados insula 169.33	Afineus sinus	193.2
Anni solaris uera supputatio	7.33	Arados oppidum 204.9	Afine oppidum	193.9
Annus lunaris	7.45	Arati poëtae monumentum 170.8	Aphagones populi	131.29
Annus magnus	102.42	Arauraris fluuius 200.13	Affendos oppidum	171.20
Annus unde dictus	7.36	Araxes fluuius 50.34. 220.23	Aphalites lacus	9.48. 104.35
Antandrum unde dictum	174.13	Araxos promot. 192.15. 156.24	Assyrij populi	123.34
Antæus gigas	69.9. 160.40	Arbella 123.44	Asta oppidum	211.4
Antæus Tinci condidit	160.19	Arcadia 189.46	Astaboras	165.5
Antedon oppidum	191.19	Archelaus rex literarum amator.	Astacinus sinus	176.4
Antibracias	110.29	34.30	Astacum oppidum	176.5
Anthropophagi	48.42. 127. 40. 183.32.	Archesilas Academicus 174.4	Asticla insula	206.22
Antichiones	139.18. 153.34. 166.1.	Archilochus uates 17.21	Astigi oppidum	201.31
Anticyra oppidum	193.20	Archimedes 26.36	Astures populi	212.6
Antiochia oppidum	168.23	Arcturi sydus 57.32	Atacini populi	128.24. 199.10
Antipodes	153.50	Ardea oppidum 18.41. 198.8	Atax fluuius	200.14
Antipolis oppidum	199.18	Are Herculis et Alexandri 126.12	Aternus fluuius	197.3
Antissa oppidum	203.24	Arecomici populi 199.7	Athenæ oppidum	190.10. et 23
Antium oppidum	20.22. 198.8	Arelate oppidum 199.9	Athenopolis	199.18
Antronia oppidum	190.3	Arethusa fons 25.32. 30.25. 207.28. et lacus 109.7	Athleta fortissimi	15.22
Antros insula	214.3	Argi Amphilochij 194.1	Athos mons	33.4. 42.50. 187. 11. et 15
Apamea urbs	115.34	Argolis regio 189.45	Atramitæ	100.34
Aphrodisia insula	145.24	Argonautæ 191.21	Attis et Attica regio	29.44.
Aphrodisium oppidum	198.8	Argos oppidum 190.12		189.44
Aphrodisium promont.	172.22	Argyre insula 131.8. 225.9	Attica clavis naufragium	186.12
Aphrodite Venus est	19.17	Aria 156.3	Atlantes nō somniat	16.49. et 18
Apis bos.	94.12. 97.19. 167.9	Aria insula 203.6	Atlantes populi	91.10. 164.14
Apœninus et Apenninus mons.		Ariadna 206.13	Atlantici maris ora	157.9
19.24. 20.38. 195.19		Arimanni unoculi 50.37. 181.20	Atlas mons	69.41. 229.14
Apollinis promontorium	162.2	Ariminum 196.28	Auatri populi	199.25
		Arion citharædus 28.46. 45.26	Auenio oppidum	199.6

I N D E X.

<i>Auernus lacus</i>	193.2	<i>Beneuentum oppidum</i>	18.49	<i>Brutii populi</i>	196.4
<i>Aufidus fluuius</i>	197.10	<i>Berbesul oppidum</i>	202.20	<i>Brutium promontorium</i>	197.26
<i>Augusta præatoria</i>	21.1	<i>Bergion ab Herc. uictus</i>	199.29	<i>Bubali</i>	58.48
<i>Augustus consul creatus</i>	5.29	<i>Berenice op.</i>	80.48. 144.18	<i>Bubastis oppidum</i>	167.23
<i>Augustus felix & infelix</i>	9.3	<i>Berini populi</i>	229.32	<i>Bubessus sinus</i>	172.22
<i>Augusti tempore quies ab armis.</i>	5.33	<i>Beritos oppidum</i>	169.32	<i>Bucara oppidum</i>	197.3
		<i>Beryllos</i>	138.20	<i>Bucephala urbs</i>	122.10
<i>Augusti turris</i>	211.45	<i>Beronice oppidum</i>	226.33	<i>Bucephalus promontoriū</i>	192.12
<i>Augustudunum</i>	213.32	<i>Besippo oppidum</i>	202.33	<i>Bucephalus equus</i>	121.47
<i>Augyle</i> 91.24. 159.33. 164.24		<i>Bætica prouincia</i>	66.10. & 28.	<i>Budini populi</i>	179.11
<i>Aulis portus</i>	30.35. 191.19	<i>Bipedum situs in utero</i>	11.23	<i>Buges fluuius</i>	181.22
<i>Auo fluuius</i>	211.38	<i>Bætis fluuius</i>	211.7	<i>Bulgaria</i>	38.19
<i>Aurifodinae</i>	33.13	<i>Betullo oppidum</i>	201.39	<i>Butroton oppidum</i>	194.2
<i>Ausci populi</i>	213.29	<i>Betulo amnis</i>	201.40	<i>Buxentum oppidum</i>	197.32
<i>Astro rupes sacra</i>	163.25	<i>Bipedum situs in utero</i>	11.23	<i>Buxeri populi</i>	177.18
<i>Autololes populi</i>	69.40	<i>Bisontes</i>	58.44		C
<i>Automole populi</i>	227.24	<i>Bithyni pop.</i>	156.32. 175.20	<i>Admus literarum repertor.</i>	
<i>Autrigones populi</i>	212.24	<i>Bithynia</i>	119.26. 175.20	30.27. 116.13	
<i>Axenos</i>	176.24	<i>Bithynis oppidum</i>	203.13	<i>Cadusij populi</i>	156.14
<i>Axiace populi</i>	50.9. 183.15	<i>Bizone oppidum</i>	185.24	<i>Cæsaraugusta oppidum</i>	201.30
<i>Axiaces fluuius</i>	182.35	<i>Byblos oppidum</i>	169.21	<i>Cæsar quot milia strauerit</i>	15.36
<i>Axius fluuius.</i>	188.6	<i>Bysanthe oppidum</i>	185.37	<i>Cæsar unde sic appellatus</i>	12.4.
<i>Azanius sinus</i>	145.22	<i>Byzantium op.</i>	37.22. 184.6	<i>Cæsarea</i>	72.36. 121.33
<i>Azoros</i>	188.9	<i>Byzia arx</i>	37.22	<i>Caicus fluuius</i>	174.3
<i>Azotum oppidum</i>	168.6	<i>Blanda op.</i>	197.32. 201.39	<i>Caieta urbs</i>	20.7
		<i>Blemmyæ</i>	159.36. 164.31	<i>Caystris fluuius</i>	173.10
B		<i>Blitera oppidum</i>	199.9	<i>Calabri populi</i>	196.1
<i>Abylon oppidum</i>	146.32			<i>Calabria regio</i>	20.2. 197.12
<i>Babylonia regia</i>	108.36.	<i>Bocchori populi</i>	67.10		
126.41				<i>Calamus aromaticus</i>	136.8
<i>Babytace oppidum</i>	145.28	<i>Bocchus</i>	161.6	<i>Calaris oppidum</i>	208.31
<i>Bacchus & Liber pater</i>	17.27.	<i>Bœotij stolidi</i>	31.12	<i>Calarnæa turris</i>	187.10
131.10		<i>Bœotis regio</i>	30.13. 189.44	<i>Calauria insula</i>	205.22
<i>Bactri populi</i>	126.1. & 36	<i>Bohemia</i>	218.6	<i>Calbis fluuius</i>	172.14
		<i>Boion oppidum</i>	191.10	<i>Calipolis oppidum</i>	193.33
<i>Baix op.</i>	18.31. 19.41. 198.2	<i>Bolbitium oppidum</i>	167.29	<i>Calydne insula</i>	206.3
<i>Baleares insulæ</i>	66.26. 67.1.	<i>Bomarei populi</i>	156.11	<i>Calydon oppidum</i>	193.21
209.3		<i>Bombyx</i>	128.10	<i>Calydonia sylva</i>	63.15
<i>Balsa oppidum</i>	211.23	<i>Bonasus animal</i>	116.4	<i>Callais gemma</i>	60.14
<i>Balsamum</i>	104.49	<i>Bononia</i>	196.7	<i>Calliaros oppidum</i>	190.5
<i>Balthia insula</i>	56.25. 57.13	<i>Borion promont.</i>	75.24. 163.3	<i>Callipide populi</i>	48.5. 182.28
<i>Barchinona</i>	200.39	<i>Borysthenes flu.</i>	48.15. 182.20	<i>Calliroë fons 30.5. et 48. 104.45</i>	
<i>Bargylos oppidum</i>	172.32	<i>Bosporus Cimmerius</i>	38.8	<i>Callisthenes philosophus</i>	34.49
<i>Barium oppidum</i>	197.11	<i>Bosporus Thracius</i>	44.16.	<i>Callitriches</i>	81.29
<i>Basilicuſ sinus</i>	172.31	<i>Botrys op.</i>	169.21 (154.46)	<i>καλὸς λιμῆν</i>	181.30
<i>Basilidae populi</i>	182.9. 183.26	<i>Braccata Gallia</i>	196.8	<i>Calpe mons</i>	54.46
<i>Basiliscus</i>	80.25	<i>Bracce que</i>	183.4	<i>Calicuth</i>	145.2
<i>Bastuli populi</i>	211.1	<i>Bragada fluuius</i>	162.7	<i>Cambyses fluuius</i>	220.35
<i>Bathynis oppidum</i>	185.35	<i>Brauron oppidum</i>	191.25	<i>Camelopardalis</i>	87.64
<i>Bebrycia</i>	119.24.	<i>Brigantinus lacus</i>	61.4	<i>Camelorum natura</i>	126.37
<i>Belge populi</i>	213.29	<i>Britanniae descriptio</i>	62.14.	<i>Camiros oppidum</i>	203.28
<i>Bello oppidum</i>	202.33	64.27. 222.11		<i>Campani populi</i>	196.4
<i>Belus</i>	147.1	<i>Brundusium</i>	197.12		

INDEX.

Campania	19.38	Caspij montes	178.12	Ceruaria	200.38
Canaria	149.3	Caspij populi	155.11. 220.17	Ceruorum natura & longæuitas.	
Canastreum promont.	187.45	Caspium mare	23.40. 56.5.	57.30. 58.17	
Candei populi	226.42	220.6		Chalcedon oppidum	176.11
Candidum promont.	75.1. 162.2	Cassandra oppidum	188.8	Chalcis insula	40.30. 206.2
Canes Indici maximi	49.44	Cassiterides insulæ	66.18. 222.1	Chalcis oppidum	205.17
Canes nobiles	49.8	Castanea oppidum	188.10	Chaldæi populi	226.3
Canobus Menelai gubernator	91.	Castor	46.9	Chalybes populi	48.5. 49.37.
4. 99.38. 204.14		Castrum nouum	198.10	117.1	
Canopicum Nili ostiū	91.2. 97.2	Catabanes populi	100.18	Charybdis	207.13
Canopos insula	204.12	Catabathmos	163.22. & 35	Chelidonæ insulæ	204.1
Canopos sydus	140.3	Cataractæ due	93.8	Chamæleon	88.31. 117.2
Canna oppidum	174.6	Cataractæ fluvius	171.22	Chelonates promontorii	192.14.
Cantabri	212.4 & 20	Cathon insula	205.31	193.12	
Canum fidelitas	49.26	Catina oppidum	26.42. 207.26	Chelonophagi	145.10. 225.45
Canusium oppidum	197.10	Catoblepa	88.13. 228.46	Chennis insula	166.7
Cappadoces pop.	121.11. 225.12	Cato vir eximius	16.29	Cherronesus oppidum	181.34
Caphareum promontorium	41.	Catochites	24.22	Chersonesi quatuor	185.50
47. 205.7		Cauaræ	200.8	Chersydrus serpens	20.16. 21.30
Capraria insula	24.13. 148.42.	Cauares populi	199.7	Chimera mons	114.20. 171.35
208.20		Caucasus mons	112.35. 136.1.	Chios insula	203.25
Capreæ insulæ	208.16	171.45		Choaspes fluvius	10.98. 111.35
Caprullon portus	187.10	Caulonia oppidum	197.27	Chryse insula	131.8. 225.8
Capua oppidum	196.8	Caunus oppidum	172.15	Chrysolampis	90.49
Caput uiride	229.10	Cecina oppidum	198.11	Chrysoprasus	138.28
Carambis promontorii	120.44	Celaduse insula	207.3	Cia insula	31.9
176.46		Celandus fluvius	211.38	Cicadæ ubi mutæ	22.2
Carbania insula	208.20	Celenæ oppidum	115.33	Cicyneton insula	216.7
Carcine oppidum	182.5	Celendris oppidum	171.9	Cicones populi	182.32. 186.27
Carcinites sinus	182.5	Celtæ populi	211.37	Ciconiarum natura	117.29
Cardia oppidum	186.25	Celticum promontorium	211.36	Cilicia	111.20. 169.43
Caria portus	185.21	Cenchreæ oppidum	192.6	Cilices unde	111.27. 169.35
Caria regio	172.8	Ceninenses populi	4.12	Cimbri populi	217.15
Carreni populi	220.33	Centauri populi	32.25	Cimmerij populi	53.9
Caristiae aues	40.28	Centuripinum op.	26.35. 208.1	Cimmerium op.	53.14. 178.31
Carystos insula	40.27. 205.17	Ceos insula	30.11	Cimmerius Bosphorus	53.14
Carmani populi	225.46	Cephalenia insula	205.25	Cimolus oppidum	176.49
Carmentis deæ partus	11.37	Cephea	169.2	Cinamomum	88.47
Carneades Romanos Græcè do-		Cephi monstra	88.1	Cinæret	106.20
cuit.	17.43	Cephisus fluvius	30.38	Cinnabaris	73.15
Carni populi	195.10	Ceramicus sinus	172.25	Cinnami copia	101.19
Carpathes insula	42.45. 207.2	Cerasæ serpens	77.50	Cinnamolgas	101.31
Carpathium mare	114.47	Cerasus oppidum	177.19	Cios oppidum	176.2
Cartenna oppidum	161.20	Ceraunia lapis	60.52. 66.14	Cyaneæ insulæ	203.15
Carthago Africæ	75.44. 162.8	Ceraunij montes	28.16. 178.10	Cyaneus lapis	51.34
Carthago Hispaniæ	66.11. 202.15	Cercasorum oppidum	165.14	Cyanos insula	206.1
Carteia	202.30	Cercetici populi	178.21	Cybele dea	17.9
Cassius mons	100.19. 103.46.	Cercinna insula	85.39. 204.25	Cyclades insulæ	40.36. 206.7
108.12. 225.42		Cercopitheci	81.19	Cyclopes	26.4. 208.3
Cassiani populi	156.6	Ceres	26.39. 40.18	Cyclopeum carmen	34.46
Cassie pyle	124.39. 171.46	Cereris templum	208.2	Cyana oppidum	188.9
				Cydnus	

I N D E X.

Cydnus fluuius	111.32. 170.3	Colax promontorium	226.37	Crocodilus	94.38. 97.41
Cydon insula	206.19	Colchi populi	50.25. 178.3	Crocuta monstruosa	77.36
Cygnum oppidum	178.18	Colophon op.	116.15. 173.13	Crocus	111.44
Cyllene oppidum	29.15. 193.11	Colossus Rhodi	43.17	Crœsus rex	16.34
Cyllenius Mercurius	193.13	Colubraria insula	66.24. 209.14	Cromna oppidum	176.48
Cyllenius mons	191.3	Columbaria insula	24.14	Cronium mare	56.5
Cyme oppidum	174.1	Columna regia	197.28	Croto oppidum	197.23
Cynamolgi	86.33	Comageni populi	156.19	Crotonenses populi	19.38
Cynocephali	81.21	Comari populi	156.13	Crunos portus	185.25
Cynos oppidum	190.5	Comata Gallia	213.25	Ctesiphon urbs	147.16
Cyniphs	162.27	Comitialis morbus	41.34	Cumae oppidum	198.4
Cynoſſema Hecuba sepulchrum.	186.13	Concordia ciuitas	196.11	Cuneus ager	211.21
		Constantiensis lacus	214.34	Cupra oppidum	196.35
Cynotum oppidum	172.23	Cophes fluuius	225.1	Curetes populi	39.13
Cyparissius sinus	193.2	Copos portus	187.46	Curia urbs	61.30
Cyparissus oppidum	193.9	Coptos portus	144.33	Curfores admirandi	14.45
Cyprus insula	204.3	Cor primum formatur	11.12	Cuteletos insula	204.24
Cypsellæ oppidum	185.38	Coraliachates lapis	27.38	D	
Ciraua insula	203.25	Corallium	22.12	Aedalus	26.16. 40.8.
Circe dea	21.22	Corax auis	117.24	D	206.14
Ciræi	21.22. 198.8	Coraxi populi	178.20	Demoniacum miraculum	18.7
Circifpectacula	122.20	Coraxicus mons	178.12. 220.35	Dalmatia	38.23
Cirta oppidum	73.32. 161.15	Corcyra insula	38.17. 205.30	Dahæ populi	48.50. 126.33
Cistena	174.10	Corcyra nigra	207.4	Damascene Syriæ pars	168.19
Cyrenaica prouin.	159.33. 163.22	Corduba oppidum	201.31	Damiata urbs	107.10
Cyrene oppidum	81.49. 163.37	Cordynia oppidum	188.10	Danubij descriptio	46.25
Cyrha oppidum	193.20	Corinthi templum diutissimum	38.34	Danubij fons	46.45. 182.40
Cyrus fluuius	56.17. 220.35	Corinthus oppidum	38.32. 192.	Danubij ostia	45.48
Cythera insula	38.12. 205.23	7. C 24		Dardania op.	22.40. 175.13
Cytheron mons	30.24. 190.8	Corios fluuius	226.1	Dasylos oppidum	175.43
Cythnos insula	206.5	Corycius specus	111.48. 170.13	Dassaretæ populi	194.8
Cytoros mons	120.45	Corycos oppidum	111.43. 113.4.	Dauni populi	196.1
Cytoros oppidum	176.49	170.10		Debris oppidum	85.15
Cyzicum oppidum	175.32	Coryna oppidum	173.21	Deceatum oppidum	199.16
Clampetia oppidum	197.32	Cornelia castra	162.7	Decumanii populi	199.10
Claros insula	37.48	Corocondama	178.29	Delos insula	40.43. 206.6
Claterna oppidum	196.35	Corsica insula	24.17. 208.21	Delphi op.	28.31. 31.33. 190.6
Clazomena op.	173.19	Cortyna oppidum	206.18	Delphini obsequium	28.39
Clazomenij	36.30	Cos insula	30.11. 203.26	Delphinum lusus	44.40
Cleone oppidum	187.11	Cossa oppidum	198.10	Delphiranne	30.40
Cliternia oppidum	197.5	Cosura insula	208.12	Delta	92.25. 165.14
Clodianum flumen	201.34	Coturnices	41.13	Demetria oppidum	191.10
Clupea oppidum	162.14	Couini currus	222.39	Democritus philosophus	9.39.
Cnemides oppidum	191.18	Cragus mons	172.4	Dentes plures in viris quam foeminae	
Coamani populi	156.11	Cretainsula	39.10. 206.9	nis.	11.36
Codanonia insula	223.2	Creusis oppidum	193.19	Derbices populi	220.20
Codanus sinus	217.6	κρητικόποιη	37.3. 181.31.	Derris oppidum	188.9
Cœcimum oppidum	197.25	206.10		Deua fluuius	212.25
Cœle, id est, Syria	168.17	Crise insula	206.23	Dextra fortior sinistra	14.27
Cœlos portus	186.10	Crya promontorium	172.14	Diana Louis filia	40.3
Cœneum promontorium	205.8	Crystallus	51.38. 102.10	B	

I N D E X.

Diana Pergea	173. 9	Electrum	59.46	Eudemon	100.26. 226.28
Diana Ephesiae templum	38.45.	Elephantes nothi	71.18	Eudoxus	228.3
115.2. 116.12		Elephantis Africi natura	71.12.	Euenos fluuius	193.21
Diarrhyton	75.27	229.32		Euleus fluuius	100.28
Dictynna oppidum	206.20	Elephantis op.	165.20. 167.23	Eupatoria	121.6
Didyme insula	28.3. 208.14	Elephantis tergus durum	72.9	Euphorbia herba	70.2
Didymus Apollo	172.40	Eleus oppidum	186.16	Euphrates fluuius	108.26. 226.6
Diogenes Cynicus	11.48. 177.2	Eleusin Cereris sacra	190.9	Euproson promont.	169.20
Diomedea insula	22.19	Eliberri uicus	200.36	Euripus Euboeæ	41.43. 205.17
Diomedes equi	36.13. 186.33	Elis regio Peloponnesi	34.20.	Erymedon fluuius	171.15
Dionysiopolis	185.25	189.46		Europæ summa descriptio	157.2
Dionysius tyrannus	17.24	Eloquètia raro hereditaria	16.43	Europæ finis quatuor	157.34
Dioryges	226.40	Elusaberris oppidum	213.32	Eurotas fluuius	29.6. 193.4
Dioscurias op.	50.25. 178.23	Emerita oppidum	201.30	Euthanæ oppidum	172.26
Diptamnus que & dictamnus.	58.7	Enchelie populi	194.11	Euxinus pont.	38.6. 67.18. et 28
		Endymion	172.46	Exampeus fons	48.3 182.32
Dipsas serpens	78.19	Enhydrus serpens	98.13	F	
Dirce fons	30.25	Emiochi populi	178.21	Anestris colonia	196.28
Dircea	37.34	Enna oppidum	208.2	Fanum Louis	112.9
Direum	125.21	Ennea Ceres	208.2	Ferraria promont.	202.3. 209.9
Discheri populi	177.18	Ennius poëta	17.39	Ferula	148.35
Dyrrachium	37.18. 194.12	Eous oceanus	127.36	Fiber	46.8
Dodona	28.25	Ephesi magnificum templū	38.45	Ficus Aegyptia	96.9
Dodonæi Louis templum	191.6	Ephesus oppidum	115.1. 173.8	Firmum castellum	197.1
Donya insula	206.1	Epidamnos	194.12	Fleuo Rheni alueus	215.4
Doris regio	189.43	Epidauri populi	192.16	Fluxus & refluxus maris causa.	
Dorisos	36.33. 186.27	Epidaurus op.	29.16. 192.19	68.23	
Dracones insidiantur elefantis.		Epigoni populi	73.14	Fons solis	163.25
	72.11	Epiroticum bellum	73.16	Fontes mirabiles	28.15. 85.2
Draconis descriptio	87.22	Epirus	189.47	Formicæ maximæ	88.15. 224.5
Dracontias lapis	87.28	Eque concipientes ex Fauonio.		Formicæ oppidum	198.6
Drauus	61.8	66.8. 123.17		Fortunatæ insulæ	66.19. 148.
Dromos Achilleos	182.19	Equi nobiles	122.21	28. 229.19	
Druide populi	61.20. 213.12	Erasinus fluuius	193.3	Forum Iulij	23.45. 199.17
Dulychium insula	205.26	Eressa oppidum	174.12	Fœminæ hirsute	228.20
Durias fluuius	202.7	Eressos oppidum	203.25	Fœminarum mores uarij	164.27
Durius fluuius	211.32	Eretria oppidum	205.15	Fratres montes septem	161.1
E		Erginus fluuius	185.36	Frentani populi	196.1
Ale animal	133.4	Ericusa insula	28.3. 208.14	Fretum Gaditanum	69.7
Easo fluuius	212.27	Erineon oppidum	190.5	Fucinus lacus	19.2
Ebora castellum	211.3	Erymanthus mons	29.32. 191.4	Fundi urbs	198.6
Ebur	71.23.229.33	Erythia insula	221.45	G	
Ebusos insula	66.21.209.8	Erythra rex	100.9. 225.25	Ades insula	202.44. 221.
Echidna Herculis	183.11	Erythrae insula	66.31	Gadir	66.31 (30
Echinades insulæ	205.27	Eryx mons	26.19. 208.3	Gaditanæ portæ	55.8
Echinon promontorium	191.11	Esis fluuius	196.29	Gaditanum fretum	66.35. 211.2
Echites lapis	110.8	Essæni populi	107.33	Gaditanus sinus	211.2
Edonij populi	33.2	Esedones populi	49.50	Gagates lapis	64.37
Egnatia oppidum	197.11	Esedonum mores	50.1. 182.46	Galaclites lapis	28.26
Elea oppidum	174.3	Etesiae uenti	52.6	Galata insula	208.12
Eletrides insulæ	207.4	Eubœa inf.	30.35. 41.40. 205.6	Galatia	117.41
				Galatis	

I N D E X.

Gdatis	185.20	Gyaros insula	206.2	Heluetiæ descriptio	61.58
Galli immates	60.49. 213.10	Gymnesie insulæ	66.50	Heluetij Germani	22.47
Galli superbi et superstitione	213.6	Gymnosophistæ	131.33	Hemodes septem insulæ	223.2
Gallia Braccata	199.3	Glanon oppidum	199.19	Heneti populi	120.47
Gallia comata	196.7. 198.48	Glastum herba	222.44	Heniochi populi	50.26
Gallia prouincia	60.39. 213.42	Glessaria insula	59.36	înfansio insulæ	27.45
Gallia togata	195.11	Glossopetra lapis	110.12	Hephæstia urbs	42.39. 114.31
Gallia fecunditas	213.2	Gna fluvius	230.20	Hera Iuno vocatur	19.39
Gallicene foemine	222.5	Gnidus oppidum	172.24	Heraclea op.	176.28. 197.23
Gallipolis	197.14	Gnosos oppidum	39.19. 206.18	Herba inerians	35.49
Gallogreci	38.49. 156.20	Gorgones feri	148.15	Herbesus	27.1
Gamphafantes	91.28. 159.36.	Gorgones insulæ	148.13. 228.50	Herculanum oppidum	197.37
Gandamus	226.34 (164.29)	Gortyna urbs	40.11	Hercules cōtra Albionem	199.29
Gandari populi	156.10	Granicus fluvius	175.29	Herculis columnæ	54.46. 66.
Ganges fluvius	129.24	Gracia	157.26. 188.20	42. 160.28. 202.23	
Garamantes populi	85.1	Græcorum certamina	190.40	Herculis in Gadibus templū	221.
Garamantū armēta	85.36. 164.21	Gryphi uolucres	50.49	Herculis specus	160.18 (40)
Garganus mons	197.6	Gronij populi	211.38	Hercynia sylua	58.32. 216.6
Gargara oppidum	174.20	Gronlandia	57.19	Hermiona oppidum	192.19
Garumna fluvius	213.17	Gruum excubie	37.11	Hermiones populi	217.16
Gaudos insula	206.25	Gruum expeditio	36.41	Hermisium oppidum	181.28
Gaulos insula	85.39. 208.11	Gutallus fluvius	58.35	Hermonassa oppidum	178.30
Gaza oppidum	168.29			Hermus fluvius	116.24
Gebenici mōtes	60.40. 198.44	H Adrumentū op.	162.13	Heroopoliticum promōt.	226.35
Gedrosis regio	225.50	Hebudes insulæ	64.4	Hesperia eadē quæ et Hispania	65.
Geloni	48.26. 179.11. 183.33	Hæmodes mons	171.44	Hesperia oppidum	163.35 (27)
Gelonium stagnum	27.18	Hæmorrhoid animal	78.22	Hesperides insulæ	229.13
Gelos portus	172.18	Hæmos mons	184.23	Hesperidum horti	69.19
Genesara lacus	104.39	Halefinus fons	27.16	Hestiaæ oppidum	205.15
Genua oppidum	198.13	Halicarnassus oppidum	172.16	Hetruria regio	196.3
Georgi populi	50.8. 156.16.	Halis fluvius	121.25. 177.3	Hetrusca	198.11
182.11. 183.15		Halycidon portus	199.19	Hexioppidum	202.19
Gerefton promōt.	41.46. 205.7	Halonesus insula	205.2	Hiberes populi	156.14
Germani olim feri	215.22	Hamaxobitæ populi	181.24	Hiera insula	27.48. 208.14
Germania inferior & superior.	216.20	Hammanientes	84.34	Hericus	104.45
Germaniae descriptio	58.26.	Hammonis oraculum	79.48	Hierosolyma	104.44. 106.28
215.18		Hannibalis portus	213.21. 211.24	Himantopodes populi	91.35.
Germaniae fertilitas	58.30. 215.45	Hannibalis scalæ	201.27	92.14. 229.27	
Germaniae initium	58.27	Hannonis nauigatio	148.18	Himereus fluvius	27.8
Geryonis monumentum	211.6	Hebenus arbor	136.13. 226.38	Hippo	75.25. 197.31
Geryonis sedes	66.32	Hebrus fluvius	36.13. 184.21	Hippo Diarrhytus	45.5. 162.5
Gerros fluvius	182.6	Hecubæ sepulchrum	186.13	Hippocrene fons	31.27
Gesoriacus portus	214.16	Hedui populi	213.30	Hippo regius oppidum	162.1
Gessus fluvius	173.3	Helene insula	205.17	Ιππομαρες	123.10. & 21
Getæ	38.20	Helicon lucus	30.23	Hippopodes pop.	56.32. 219.29
Getidi populi	159.30. 229.33	Heliopolis	102.41	Hippopotamus	95.31. 38.28
Gigantes	13.22	Heliotropium gemma	78.42	Hippuris insula	206.2
Gigantum fabulae quid significant.		Heliutrapeza	86.48	Hippuros portus	140.17
Gildano op.	230.18 (33.28	Hellas	29.42. 188.24	Hirundinum multitudo	27.24
Githius fluvius	193.4	Hellenes	31.48	Hispania	65.25. 201.10
		Helleponitus	28.19	Hispanie fertilitas	65.33. 200.42

I N D E X

H ispanie diuīsio	63.40. 200.7.	Icaros insula	42.30	Isthmici ludi	29.28
201.18		Icarus fluuius	56.15	Isthmus	29.35. 192.2
H istorium op.	197.4	Ichnusa	24.37	Istria regio	194.12
H yacinthus	89.9	Icosium op.	72.40. 161.24	Istrici populi	182.26
H yena animal	77.14	Ichthyophagi	144.1	Istropolis	185.20
H yaros insula	206.1	Ichthys promontorium	192.14	Ithaca insula	24.15. 205.26
H ybernia	62.22. 63.38. 64.7	Ideus Crete mons	39.34. 206.21	Italie descriptio	195.1. diuīsio
H ybla oppidum	156.14	Ideus Phrygiae	174.9	19.20. 23.35. longitudo	21.1.
H ydaspes fluuius	225.1	Idumea	103.49	latus	18.21. similis querno folio
H ydras insula	207.4	Ierna fluuius	211.41	19.28. uaria nomina	18.27.
H ydrus mons	197.13	Iginium insula	208.19	Iubarex	70.31.100.47
H yems & aestas simul in diuersis locis	165.44	Ilba insula	24.13	Iudea descriptio	104.31
H yla oppidum	172.23	Ilienses populi	208.30	Iudeorum sectae	107.33
H ylas fluuius	219.32	Ilium oppidum	174.22	Iugurtha rex	161.6
H ymera fluuius	208.6	Illice oppidum	202.12	Iuno Mycenea	190.13
H ymera oppidum	207.35	Illicitanus sinus	202.10	Iunonis promontorium	202.33
H ymettus mons	30.2	Illyrici populi	38.24. 194.10	Iunonis templum in Baetica	190.
H ypacyris fluuius	182.6	Ilua insula	208.20	13. 211.5	
H yanis flu.	47.48. 129.46.	Imaus mons	112.33	Iunxo oppidum	230.19
H ypasis flu.	129.25 (182.29)	Imbros insula	204.27	Iupiter in Creta mortuus	206.15
H ypatos fluuius	169.34	Inachus fluuius	29.7. 193.3	Iura mons	60.43
H yperborei pop.	52.13. 219.29	Indi populi	128.44. 130.9	Iuverna insula	222.43
H ypnale serpens	78.19	India descriptio	128.45	L	
H yppis oppidum	172.45	India fertilitas	ibidem	A byrinthi Aegyp.	166.16
H ycrani populi	53.13. 220.19	India monstra	131.41	L acedaemon op.	190.14
H yria insula	205.24	Indoru mores	129.8. 131.10. 224.	Lacinii promont.	19.34. 20.11.
H yrtanus fluuius	144.8	Indus flu.	129.24. 224.48 (12	Lacobriga	211.24 (197.22
H olopixos oppidum	206.19	Indigetes dij	19.18	Laconia	38.30
H omerus quando fuerit	116.28	Ingeunes	58.27	Laconice regio	189.46
H omo animal sagax	9.33	Ino	29.48	Ladon fluuius	29.26. 191.4.
H omo minor mundus	24.26	Insomnium	91.30	Laelia castra	162.6
H omo plerumq; dissimilis nascitur parentibus	12.40	Iol oppidum	161.17	Laea infirmior dextra	24.27
H omini natura nouerca	12.21	Iolcos oppidum	190.30	Lais nobile scortum	25.47
H ominis in utero formatio	10.44	Iolis promontorium	224.40	Lambriacra	211.40
H ominis nativitas qualis	11.10.	Ionia descriptio	172.35	Lampsacum oppidum	175.22
H ominis perfeclio	9.31 (12.13)	Ionica regio	18.48	Laodicea oppidum	169.33
H oroscopus conditae urbis	4.6	Ionium mare	67.16. 189.36	Lapithae	32.31
		Ioppe oppidum	103.50	Larissa op.	30.40. 32.2. 190.2
		Iordanis	104.42	Larymna oppidum	191.19
		Ios insula	40.40. 206.1	Larumna oppidum	172.20
		Iouis sepulchrum	36.36. 206.16	Latara	200.10
		Iris lapis	102.10	Latium Italia	18.27. 23.35
		Isauri populi	156.21	Latmus mons	172.45
		Islandia	57.19. 65.2	Laturus sinus	161.22
		Ismenius	30.24	Laurentum op.	20.13. 198.8
		Ispalis oppidum	210.31	Lebedos oppidum	173.10
		Issa insula	207.4	Lebynthos insula	206.2
		Iscicum mare	111.25	Ledum flumen	200.9
		Iscicus sinus	170.1	Leleges	30.37
		Issos oppidum	169.47	Lemannus lacus	198.44. 200.2
		Ister fl.	45.44. 182.42. 194.21	Lemnos	42.48. 43.41. 205.4
				Leonis	

I N D E X.

L eonis industria	76.40	L otophagi populi	81.39. 163.4	M ariana fossa	199.26
L eonus diuersitas	76.8	L ucaniaregio	196.4	M aris nostri uaria nomina	66.46.
L eontophon	77.5	L uentia oppidum	202.11	M aris numina	30.42 (155.3)
L eptis	162.13	L ucrinum oppidum	197.5	M aronia oppidum	36.23.186.32
L erne oppidum	193.3	L ucrinus lacus	198.2	M ars Scybarum deus	183.37
L esbos insula	203.23	L una accessum uariat	210.14	M arsi populi	21.19
L estrigones	20.8. 26.6	L una causa aestus maris	67.47.	M arsyas fluius	115.36
L ethaeus fluius	39.41	L una oppidum	198.12 (68.44	M assagetæ populi	126.34
L ethon fluius	80.48	L upia fluius	217.4	M assilia oppidum	22.43. 199.20
L eucadia insula	205.29	L upiæ oppidum	197.12	M astusia promontorium	37.41.
L euca litus	172.30. 200.21	L uporum genera	20.22	186.1	
L euca oppidum	173.22. 193.23	L upus adimit uocem	21.38	M auri	66.42. 159.23
L euce insula	203.3	L usitania	201.20	M auritania	71.1
L eucoæthiopes	159.29	M			
L eucopepla	19.22	M acæ populi	226.24	M ausolus rex	172.28
L eucoſia insula	19.14	M acar rex	203.23	M azaca	121.32
L eucoſyria	121.11	M acæwū cognominatæ insulæ.		M earus fluius	212.10
L eucothea insula	208.16	203.21		M ecyberna oppidum	188.3
L euroculta animal	132.36	M acedoniae descriptio	32.46	M ecybernaeus flexus	187.44.
L eucre	28.45	187.40		M edi populi	51.14. 156.19
L ibethrus fons	32.36. 188.19	M acedoniae nomen unde	34.10	M editerraneum mare	54.45.
L iber pater	17.2. 108.3. 131.4	M acedoniae primus rex	34.18	M editerranei maris sinus quatuor.	
L ibya	69.12	M acrocephali populi	177.18	154.8	
L ibyssa oppidum	119.38	M acròbij qui	86.42. 227.23	M edica arbor	124.15
L ibunca fluius	212.11	μακρόποντες	185.39	M editerranei maris insulæ	202.43
L iburni populi	22.39. 38.24.	M æander fluius	38.47. 115.44	M egaris op.	190.11. 207.27
194.11		M ænalus mons	191.3	M egaris regio	189.44
L ichos fluius	169.34	M æotici populi	179.8	M elanchlæni	178.20. 183.35
L iguria lapidosa	18.47	M ago oppidum	209.7	M elas flu.	116.22. 171.13. 186.23
L igures populi	24.19. 196.3	M agnes lapis	138.4	M elibœa oppidum	188.10
L igusticum mare	22.5. 66.49	M agnesiæ regio	32.26. 189.43	M elita & Malta insula	208.11
L ilybæum promontorium	25.32.	M agnum promontorium	211.22	M ellaria oppidum	202.32
207.17		M agrada fluius	212.27	M elos inf.	42.43. 43.1. 205.31
L imia fluius	211.40	M alaca oppidum	202.20	M elstagum palus	216.5
L internum oppidum	198.4	M alachus insula	147.25	M emoria qui excelluerūt	15.47
L ipara insula	27.46. 208.13	M alea promontorium	28.39.	M emoria facile intercipitur	16.13
L ixos fluius	203.19	38.12. 192.13		M emoria fit ex arte	16.8
L ycaones firæ	88.20. 227.40	M aliacus sinus	191.16	M enmon	118.44
L ycaones pop.	156.20	M allos oppidum	170.4	M emphis oppidum	93.3. 167.22
L ycasto urbs	177.5	M anæ ubi colantur	164.24	M endesium Nili ostium	95.12
L ychnites lapis	138.8	M anechusa oppidum	206.20	167.30	
L yciaregio	114.19. 171.32	M anticora animal	133.19	M eninx insula	79.22. 204.25
L ycus fluius	46.33. 120.22	M anto Tiresiae filia	173.11	M enoba oppidum	202.20
L ydi populi	156.21	M apalia	164.1	M enstrui causa	9.50
L ymira flu. & oppidum	171.49	M arathon oppidum	191.21	M ercurij promontorium	162.3
L ynxes	21.46	M arathonius campus	30.7	M eroë insula	86.40
L yncurius lapis	20.25. 22.2	M ardi populi	156.18	M eroëni populi	227.19
L yris annis	20.35. 198.6	M are rubrum	100.13	M eros mons	131.3. 224.32
L ysimachia	185.40	M are Arctoum glacieriget	56.1.	M erula	29.23
L ocris regio	189.43	M argaritæ	142.22 (46	M esia palus	21.65
L ocri populi	197.27	M argiana regio	125.24	M essana oppidum	26.4. 207.26

I N D E X.

<i>Messembria oppidum</i>	185.26	<i>Mopsus uates</i>	171.26. 173.13	<i>Niger fluuius</i>	75.15. 92.44
<i>Messenia regio</i>	189.46	<i>Morea</i>	30.4. 38.25	<i>Nigrasylua</i>	58.47
<i>Messenij populi</i>	193.9	<i>Morini populi</i>	214.16	<i>Nigris fons</i>	89.44
<i>Messene oppidum</i>	190.15	<i>Moronenon promontoriū</i>	226.37	<i>Nigritæ populi</i>	159.25. 229.33
<i>Mesopotamia oegio</i>	108.37. 123.44. 168.35	<i>Moschi montes</i>	178.11	<i>Nigropontus</i>	38.26
<i>Mesua collis</i>	200.10	<i>Moschi</i>	156.16. 220.19	<i>Nili descriptio</i>	165.1
<i>Metagonium promont.</i>	161.45	<i>Moscouia</i>	48.15	<i>Nili inundatio</i>	93.15. 165.18
<i>Metapontum op.</i> 19.45. 197.22		<i>Mossalicum promont.</i>	147.11	<i>Nili origo</i>	92.31. 93.25
<i>Metaurus fluuius</i>	196.29	<i>Muldaua</i>	38.21	<i>Nisyrus populi</i>	206.2
<i>Metaurum oppidum</i>	197.29	<i>Mulucha fluuius</i>	160.15	<i>Niuarda insula</i>	149.2
<i>Metellorum pietas</i>	17.49	<i>Mundi cardines quatuor</i>	153.26	<i>Niues in Aethiopia</i>	165.28
<i>Methone oppidum</i> 32.27. 190.15		<i>Mundus quid.</i>	210.10	<i>Nymphaeus fpec</i>	144.23. 181.35
<i>Metilis oppidum</i>	165.14	<i>Murrani</i>	156.19	<i>Nyphates mons</i>	171.47
<i>Miletum oppidū</i> 116.13. 172.40		<i>Musagori insulae</i>	206.23	<i>Nysa op.</i> 108.4. 131.2. 224.31	
<i>Mindus oppidum</i>	172.30	<i>Musica ex Creta</i>	39.28	<i>Nysij populi</i>	224.38
<i>Minerua dea frugum</i>	39.47	<i>Musica mira uis</i>	57.50	<i>Nøga oppidum</i>	212.18
<i>Minerue promontorium</i>	197.36	<i>Mutina oppidum</i>	19.67	<i>Nogardia oppidum</i>	49.5
<i>Minium</i>	65.45	<i>Mutus ui timoris loquitur</i>	16.24	<i>Nomades populi</i>	50.37. 73.31.
<i>Minius</i>	211.39	<i>Muzirum emporium</i>	144.21	<i>Noricus ager</i>	61.5 (183.12)
<i>Minya</i>	191.13	N		<i>Noruegia metallifrax</i>	56.18
<i>Minois urbs Cretæ</i>	39.3	N abar fluuius	161.25	<i>Nuchul fons</i>	228.40
<i>Minturnæ oppidum</i> 79.22. 158.6		Nar fluuius	194.19	<i>Numana oppidum</i>	196.34
<i>Miraculū impudicæ mulieris</i> 18.7		Narbo oppidum	199.12. 200.16	<i>Numania oppidum</i>	201.29
<i>Mitylitis oppidum</i>	212.23	Narbonensis prouinc.	199.3. & 38	<i>Numidiæ descriptio</i> 73.28. 161.18	
<i>Misius mons</i>	175.37	Narius fluuius	212.10	O	
<i>Misenus Aeneæ miles</i>	198.3	Narona	194.15	O Brinca fluuius	214.5
<i>Mistrae oppidum</i>	197.26	Nasamones	79.37	Obris fluuius	200.14
<i>Mithridates ingeniosus</i>	16.3	Natidos oppidum	171.9	Oceani descriptio	209.36
<i>Mithridax lapis</i>	109.39	Natiso fluuius	196.13	Oceanus Britannicus	209.43
<i>Mitylene oppidum</i>	203.25	Naumachos insula	206.22	Oceanus quid significet	66.38
<i>Mycene oppidum</i>	190.12	Naupactos oppidum	191.5	Oclauianorum colonia	199.17
<i>Myconos insula</i>	206.6	Naufragathmos	163.34	Ocelis promontorium	144.43
<i>Mydonia</i>	119.30	Naxos insula	42.17. 206.6	Odera fluuius	59.8
<i>Myriandros oppidum</i>	169.35	Neapolis Africe	162.14	Odeffos oppidum	185.26
<i>Myrina oppidū</i> 42.49. 173.45		Neapolis Cariæ	172.31	Oea oppidum	162.26
<i>Myrlea oppidum</i>	176.1	Neapolis Italie	19.23. 198.1	Oenotria dicta Italia	18.28
<i>Myrmecites lapis</i>	110.23	Nebis fluuius	211.39	Oesyma oppidum	187.11
<i>Myrmelion oppidum</i>	181.27	Nebrodes	26.32	Oestros fluuius	171.22
<i>Myrrha</i>	101.1	Neccari fons	47.8	Oeta mons	191.35
<i>Myrtoum mare</i> 29.41. 68.11		Nemausus oppidum	199.8	Ogyris insula	226.27
<i>Myfia regio</i> 173.43 (188.21		Nemesis Phidiaca	191.25	Olbia oppidum	10.31. 199.19
<i>Mœnis fluuius</i>	217.4	Neptuni ludi	192.6	Olbianum fanum	176.5
<i>Mœris lacus</i>	166.13	Neptuni mons	26.31	Olbianus sinus	176.4
<i>Mœsia</i>	61.9	Neptuni fanum	176.5. 193.5	Olearos insula	205.31
<i>Molochites lapis</i>	102.7	Nerij populi	205.15	Oleaster lucus	70.3. 211.3
<i>Moloſi populi</i>	28.12	Neritos insula	205.25	Oleum ex fontibus	87.40
<i>Monda fluuius</i>	211.30	Nesos oppidum	205.16	Olitangi	211.14
<i>Monoceros</i>	133.29	Nesua fluuius	212.25	Olympus mons	52.15. 175.36
<i>Monosceli</i>	132.25	Nesua fluuius	212.25	Olympiadis spatium	4.12
<i>Monstra</i> 87.7. 132.1. 288.10		Nicea oppidum	176.4. 199.16	Olympici Iouis templum	34.20.
					190.17

Olympias

I N D E X.

Olympias mater Alexætri	34.48	Palma oppidum	209.7	Pelorus Hannibalis gubernator.
<u>Olympicum certamen</u>	5.11	Palma Aegyptia	96.18	207.19
Olympos oppidum	187.12	Palmaria insula	208.17	Pelta Amazonica
Oliros oppidum	193.19	Pamphagi	86.29	Pelusium oppidum
Ombrion insula	148.46	Pamphyliæ descriptio	171.13	96.7. 167.28
Onager	77.42. 78.16	Panchaia	101.20	Peneus fluuius
Oona insula	56.27. 223.11	Pancratium certamen	12.30	32.3. 188.7
Ophiophagi	103.23. 226.44	Pandataria insula	24.1. 208.17	Perdices Bœotie
Ophiusa insula	209.26	Pandeagens	131.1	Perdicu nidificatio ingeniosa
Opuntius sinus	30.39. 123.14.	Pandion Lycipater	172.20	31.6
Oraculum	91.26 (191.16)	Panes & Aegipanes	228.30	Perga oppidum
Orbelus mons	184.23	Pannonia	61.7	Perga Diana
Orchades insulæ	65.10. 64.16. 222.49	Panionium	173.4	171.25
Orchomenon oppidum	191.2	Panormus oppidum	207.35	Perinthos oppidum
Orestis corpus	13.44. 19.42. 33.16	Panthera	53.32. 54.30	185.35
Oricum oppidum	194.11	Panticapes	182.10	Pernicissimi qui fuerint
Origeunes populi	212.25	Paphlagonia	120.44. 176.44	14.37
Orontes fluuius	169.34	Paphos oppidum	204.7	Perseus
Orpheus Thrax	36.19	Pardus	54.2	148.35
Ortygia	14.13. 41.7	Paretonius portus	163.34	Pericus sinus
Ostiomij populi	214.13	Parentibus soboles plerunq; con=	173.4	145.36. 156.3.
Ossa mons	32.4. 188.15	formis	12.46	Peris regio
Ossonoba oppidum	211.23	Parilia festa	3.46	226.20 (225.33
Osteodes insulæ	208.13	Parion urbs	175.22	Petilia oppidum
Ostia urbs	198.9	Paris	174.28. 34	197.25
Othrys mons	32.22	Parnassus mons	190.6	Petræ Syrenum
Oxos flu.	53.13. 125.49. 220.38	Paropamisus mons	12.64. 171.	197.35
P		Parthenion insula	42.8. 206.5	Peuce insula
Achinum promont.	25.30.	Parthenius mons	191.3	45.49. 203.9
207.16		Parthenius portus	19.10	Phæstos oppidum
Pactolus fluuius	116.2	Parthi populi	146.1. 156.24	106.19
Padus fluuius	19.3. 21.10. 196.15	Parthenope	19.22	Pharos inf.
Pænitis lapis	35.17	Patara oppidum	172.1	97.2. 207.7. 204.
Pæderos lapis	102.18	Patarium op.	19.2. 29. 196.6	Pharsalici campi
Pæstamus sinus	197.34	Pathmiticu Nili ostium	167.30	32.9 (15
Pæstum oppidum	19.35. 197.34	Pathmos insula	38.26	Pharusij populi
Pagasa oppidum	191.12	Patre oppidum	28.33. 193.11	91.37. 92.15.
Pagaseus sinus	191.11. 205.5	Pedalion promontorium	172.14	Phæstis oppidum
Pagonus portus	192.18	Pegasus	31.27. 88.43. 227.42	171.16
Palatium unde	3.25	Pelion mons	32.13. 188.14	Phæstis fluuius
Palæstina regio	168.21	Pella oppidum	187.41	50.34. 178.3
Palibotri populi	130.16. 224.37	Peloponnesus	29.46. 38.20.	Phicores populi
Pallanteum	29.12	189.39		178.38
Pallantia oppidum	201.29	Peloponnesi regiones	189.45	Phileæ oppidum
Pallas dea	40.16. 118.12	Peloponnesi figura	29.38. 30.12	185.32
Pallas Tritonia	162.22	Peloponnesus à Turca expugnata.		Phinopolis oppidum
Pallene regio	187.11	38.39		178.37
Palinurus gubernator	19.8	Pelops	173.46	Phitomia insula
Palinurus promontorium	197.32	Pelorum promont.	25.31. 207.18	208.17
				Phlegra
				33.26
				Phlegræus campus
				19.47
				Phoca piscis
				45.39
				Phocis regio
				173.23. 189.44
				Phœnices
				168.21
				Phœnicia
				169.9
				Phœnicus insula
				28.3. 208.14
				Phœnix avis
				101.13. 226.9
				Pholoë mons
				191.3
				Phoristæ populi
				156.16

I N D E X.

Phryges	118.3.156.20	θόρημος	155.3	Rhiphae montes	51.4.4. 181.22
Phrygia	115.32.65.46	Poſideum promontorium	172.36	Rhoda oppidū	201.34. (219.30)
Phryxi templum	178.6	Poſidonius Ciceronis præceptor.		Rhodanus fluuius	22.45. 200.2
Phthia oppidum	32.2. 190.4	17.33		Rhodope mons	33.11. 184.23
Phthiotis regio	189.43	Prasij populi	130.16	Rhodos insula	43.14. 203.26.
Phthirophagi populi	178.21	Prænestē	19.24	Expugnatur à Turca	43.35
Picentes	196.1	Præsamerci populi	211.42	Rhophanes populi	156.12
Pieria	188.16	Preſter serpens	78.24. 80.10	Roma ante Valentia dicta	2.18
Pierides Musæ	32.1	Priapos oppidum	44.12. 174.22	Roma cur orbis caput	1.30
Pietatis facellum	17.39	Priene oppidum	173.2	Roma primum quadrata	5.46
Pinaria insula	206.2	Prochyta insula	24.1. 208.17	Roma quando condita	4.44
Pindarus Lyricus	17.7	Proconeſus insula	203.16	Roma origo	2.15
Pindus mons	32.20. 190.4	Prométheus hoies formauit	31.20	Rome situs & figura	5.40. 7.1
Piperis arbor	136.4	Propontis	37.35. 38.3. 175.29	Rome uocabulum unde	2.16
Pisæ Elidis oppidum	190.16	Proſerpina	26.16	Romandiola	23.42
Pisæ Italæ oppidum	198.11	Prote insula	205.24	Romulus conditor Romæ	3.44;
Pisaurum oppidum	196.28	Proteſilai templum	186.9	196.8	
Pisces exoſſes	182.24	Pſitacus	134.18	Romulus quandiu regnauerit	4.12
Pisces terrestres	200.32	Pſylli	79.23	Rubeas promontorium	56.3
Pitane oppidum	28.50. 174.3	Pſophis oppidum	191.2	Rubres lacus	200.20
Pithecusa insula	208.15	Pterophorus	51.46	Rubrum mare	100.13. 225.25
Pygmæi 36.38. 130.30. 226.44		Ptolemais op.	163.35. 226.37	Rudie oppidum	197.11
Pylos oppidum	193.10	Pudorem hominis natura obſeruat.		Rufino oppidum	200.36
Pylip populi	ibidem	14.29		Ruficada oppidum	161.2
Pyramides Aegyptiæ 97.9. 166.		Puerpera lacte aluit patre	17.37	Rufiſia quo tempore euaserit in du-	
Pyramus fluuius	170.2. (9)	Purpura preſtans	229.35	catum	218.10
Pyrei populi	194.10	Puteolanus ſinus	197.37	S	
Pyrenei montes	201.3	Puteoli oppidum	19.46. 198.2	Saba	101.27
Pyrgi oppidum	198.10			Sabæi pop.	100.24. 226.22
Pyrrha oppidum 203.24. 205.15		Q	Vadrigæ falcate	223.46	
Pyrrheus Atheniensis portus 191.		Quintilis mensis	8.10	Sabatia oppidum	198.13
Pyrrhus rex	194.2. (30)	R		Sabini populi	3.8
Pyrrhus saltator eximius	59.35	Ranae Seriphæ	206.22	Sabinorum habitatio	4.18
Pyrrhites lapis	110.5	Rascia	38.18	Sacæ Scylhæ	126.27
Pythagoras	42.40	Rauenna oppidum	196.27	Saccarum	135.44
Placia	175.35	Rauraci	46.18	Sacra via	4.30
Planaria insula	24.14	Rhafluuius	48.19	Sacrum promontorium	211.22
Plotæ insulæ	205.28	Rhamnus oppidū	31.35. 191.23	Sadanus insula	147.28
Pluto deus	26.19	Rheadeorum mater	17.19	Sage	219.28. 223.35
Pola oppidum	194.16	Rhea Sylvia	3.38	Sagda fluuius	109.24
Polonia	218.18	Rhegymum oppidum	20.1.6. 3.	Saguntum oppidum	202.9
Polaticus ſinus	194.16	26.5. 197.28		Says oppidum	167.22
Polentia oppidum	209.8	Rhene insula	206.5	Sal Agrigentinum	27.5
Poli regio	50.40	Rhenus fluuius	214.17	Sala fluuius	69.40. 230.18
Polypus	88.30.90.10	Rhetae alitora	116.35. 175.12	Salacia	211.25
Pompeiopolis	121.1. 170.7	Rhetico mons	217.1	Salamis insula	30.10
Pompeius Magnus	17.12	Rhæticus ager	61.4	Salamis urbs	204.7
Pomponij Melæ patria	188.3	Rhinoceros	89.30	Sale promontorium	197.22
Pontia insulæ	208.17	Rhion mare	193.14	Salenos fluuius	212.24
Pontus	38.10	Rhindacus fluuius	175.37	Salentini campi	197.13
Pontica ora	220.19	Rhiphae populi	159.17	Salentini populi	19.32. 196.2
				Saline	27.7
				Salona	

I N D E X.

Salona oppidum	194.15	Scyronia saxa	29.45. 50.20.	Sextiae aquæ	22.50. 61.16
Salonica	38.45	191.31		Sextilis mensis	7.22
Salsusæ fons	200.22	Scyros insula	206.5	Sibylla Delphica	20.29
Same insula	205.25	Scytale animal	78.12	Sibylla Cumana	20.34
Samonium promontorii	206.10	Scytharum mores	50.42	Sicania	25.18
Samos ins. 42.36. et 40. 203.26		Scythia duplex	157.46	Sicilia à continenti auulsa	20.1.
Samothracia	42.42. 205.1	Scythia Europea	157.23. 181.		25.24. 207.7
Sangarius	119.29	19. 219.27		Sicilia Trinacria dicta	25.16
Santones populi	212.50	Scythiæ descriptio	50.46	Sicilie pictura	195.30
Sapientes septem	115.28	Scythicum promontorium	223.32	Sicynus insula	206.4
Sappho mulier	115.26	Scythopolis	108.2	Sicyon oppidum	193.19
Sardabale fluuius	161.22	Scythotauri	50.7	Sida oppidum	171.14
Sardemis mons	171.25	Sclauonia	38.23	Sida portus	171.36
Sardinia insula	24.30. et 48.
208.24	Scœnas fluuius	186.31	Siderites lapis	210.25
Sardiniae primi cultores	10.39.	Scobilus sinus	226.36	Sidon oppidum	169.18
Sardis oppidum	16.23 (24.30)	Sceniticum Nili ostium	95.12.	Siga oppidum	161.3
Sardonia herba	25.2	167.30		Sigeum oppidum	37.42. 174.23
Sardonyx gemma	101.47	Secundani populi	199.8	Silarus fluuius	197.34
Sarmatiæ descriptio	218.3. et 16.	Selandia	223.5	Silurum insula	62.48
Saronicus portus	192.18	Selenites lapis	210.19	Simiæ	81.9. 82.40
Sarmatæ	183.2. 218.19	Selymbria oppidum	185.34	Simiæ colligunt piper	136.26
Sarpedon promontorium	171.7	Seleucia oppidum	125.35. 169.32	Sinai mons	100.48
Sars fluuius	211.43	Semiramis	123.40. 168.24.	Sinister cur quis fiat	14.2
Satarchæ populi	50.10. 181.27	Sena insula	222.2 (et 40)	Sinonia insula	208.16
Satyri	81.28. 84.20. 228.30	Senogallia	197.2	Sinuessa oppidum	198.6
Satmali populi	223.11	Sepias oppidum	188.9	Sinus Europæ tertius	28.2
Saturnalia festa	8.19	Sepias promontorium	191.10	Sinus magni quatuor	44.1. 157.
Saturnius mons	3.5	Septentrionales regiones	56.10.	Siphacis regia	161.17 (34)
Saurium fluuius	212.24	50.40		Siphnos insula	206.4
Sauromatæ po.	50.27. 156.35.
179.6	Septentriones stellæ	139.41. 224.1	Sipyus oppidum	197.9
Sauvus fluuius	61.8	Septentrionis animalia	57.30	Siris	93.10
Scamander fluuius	174.25	Septumani populi	199.9	Sithonia gens	36.19
Scandille insula	205.1	Sequana fluuius	213.28	Sittianorum colonia	161.16
Scandinavia	57.11. 59.24	Serabis fluuius	202.6	Syene oppidum	94.8. 167.22
Scædia et Schondia	57.13. 223.8	Seres populi	49.34. 127.47	Symplegades insule	203.15
Scarphia oppidum	191.18	Sericum	128.4	Syndones populi	178.22
Scenite populi	100.18	Seriphos insula	206.5	Syndos oppidum	278.24
Schoenitas portus	192.18	Serpentes Africæ	78.30	Synope oppidum	177.2
Schenus sinus	172.21	Serpentes Indici	132.28. 224.8	Syphilus oppidum	216.20
Scincus	80.40. 95.25. 98.24	Serrium promontorium	186.30	Syri populi	226.15
Scipionis Aemilij laus	16.34	Seruia	38.18	Syriaregio	168.16
Scipionis Nasicae laus	ibidem	Seruius Tullus Rom. rex	4.34	Syrma uestis	142.4
Scyathos insula	205.1	Sesamus oppidum	176.47	Syrpe	80.11
Scylace oppidum	175.35	Sesterium	13.14	Syrites	75.7. 79.18. 81.30
Scylla oppidum	197.29	Sestiane aræ	211.50. 212.12	Syrtium magnitudo	162.15
Scyllaceus sinus	197.24	Sestos oppidum	37.40. 186.4	Syrtites lapis	22.16
Scyllæ monstrij descriptio	207.12	Seuo mons	58.26	Smaragdus	51.6
Scylleon promontorium	192.13	Sexsolite populi	178.20	Smyrna	216.27
Scyone oppidum	188.2	Sextani populi	199.10	Smyrneus sinus	173.16

I N D E X.

<i>Sociale bellum</i>	5.34	<i>Tænaron</i> 28.37. & 44. 192.14	<i>Tereffa oppidum</i>	174.12
<i>Socratis prudentia</i>	17.27	<i>Tænaros promontorium</i> 28.40	<i>Tergestum oppidū</i>	194.7. et 22
<i>Sodomum</i>	106.6	<i>Tagus fluuius</i> 66.4. 211.26	<i>Terina oppidum</i>	197.32
<i>Sogdiani populi</i>	220.39	<i>Taygetus mons</i> 29.6. 190.15	<i>Termodon</i>	173.22. 177.4
<i>Solifuga quæ et Solipunga</i>	24.39	<i>Talga insula</i> 223.4	<i>Terote</i>	229.32
<i>Solis fons mirus</i>	163.25	<i>Tamarici populi</i> 211.46	<i>Terre diuilio</i>	153.46
<i>Solis insula</i>	144.5	<i>Tamaris fluuius</i> 211.43	<i>Terremotu urbes quæ perierint.</i>	
<i>Solis mensa</i>	227.32	<i>Tameſis fluuius</i> 63.36	115.22	
<i>Solis ostia</i>	225.16	<i>Tamos promontorium</i> 224.42.	<i>Teutrania</i>	216.49
<i>Soloë populi</i>	112.11. 170.7	225.8	<i>Thabin promontorium</i>	48.47.
<i>Somnium</i>	91.30	<i>Tamuada fluuius</i> 161.2	127.44. 223.38	
<i>Sophene regio</i>	168.20	<i>Tanais fluuius</i> 48.46. 49.10.	<i>Thalij populi</i>	50.30
<i>Soractes mons</i>	21.26	155.20. 179.1. 181.25	<i>Thanatos insula</i>	63.5
<i>Sorani supplicium</i>	2.24	<i>Taniticū Nili ostiū</i> 95.13. 167.30	<i>Thasos insula</i>	204.27
<i>Sparta Laconiae</i>	28.46. 29.1	<i>Taphræ oppidū</i> 75.33. 162.14.	<i>Theanum oppidum</i>	197.5
<i>Spectra uidentur in septentrione.</i>	65.8	182.4	<i>Thebae</i> 30.14. 31.10. 174.18	
<i>Speculum uitiatur mensruo</i>	10.11	<i>Taprobane insula</i> 139.15. 225.12	<i>Thebae multæ</i>	37.27
<i>Sperchium promontorium</i>	36.21.	<i>Tarando</i> 91.1	<i>Thebae Aegyptiæ</i> 96.40. 167.23	
191.13		<i>Tarandus</i> 88.22	<i>Thebae Bœotie</i>	190.7
<i>Sperchius fluuius</i>	191.13	<i>Tarentinus sinus</i> 197.21	<i>Theganusa insula</i>	205.23
<i>Sphinges steræ</i>	81.25. 227.40	<i>Tarentum olim Lacedæmonium.</i> 19.5. & 34. 197.22	<i>Themiscyrum</i>	177.7
<i>Sporades insulæ</i>	42.28. 206.4	<i>Tarichæ insulæ</i> 204.26	<i>Theodosia oppidum</i>	181.28
<i>Sternutatio cauenda post coitum.</i>	10.36	<i>Tarquinius Priscus</i> 4.32	<i>Theræ</i> 228.26	
<i>Sternutationis causa</i>	10.47	<i>Tarquinius Superbus</i> 4.36	<i>Thera insula</i>	206.2
<i>Stymphalus lacus</i>	29.30	<i>Tarracina oppidū</i> 19.50. 198.7	<i>Thermæ oppidum</i>	207.34
<i>Stoechades insulæ</i>	209.1	<i>Tarraco urbs</i> 66.12. 201.42	<i>Thermæus sinus</i>	32.8
<i>Stratos oppidum</i>	191.5	<i>Tarraconensis prouincia</i> 66.13.	<i>Thermopylae</i> 119.41. 191.18	
<i>Strymon fluuius</i>	33.10. 184.22.	<i>Tarsus oppidum</i> 111.31 (201.19	<i>Theseus</i>	191.22
187.7. & 12		<i>Tartarorum immanitas</i> 219.1	<i>Thessalia</i> 31.40. 189.42	
<i>Strongylæ insulæ</i>	27.50. 208.15	<i>Tartarorum mores</i> 218.21	<i>Thessalonice oppidum</i>	188.8
<i>Strongyle oppidum</i>	42.16	<i>Tartessos oppidum</i> 202.30	<i>Thicis fluuius</i>	200.35
<i>Strophades insulæ</i>	205.28	<i>Tatius Rom. rex</i> 41.9	<i>Thimnie promontorium</i>	172.22.
<i>Subur oppidum</i>	201.39	<i>Tauri populi</i> 183.7	<i>Thymniæ sinus</i>	185.30
<i>Succinum</i>	59.36	<i>Taurianum oppidum</i> 197.29	<i>Thynnias insula</i>	172.20
<i>Succinum Indie</i>	60.11	<i>Taurici populi</i> 178.11. 181.29	<i>Thynnus piscis</i>	203.10
<i>Sucro fluuius</i>	202.7	<i>Taurominium op.</i> 26.3. 207.26	<i>Thysagetae</i>	45.30
<i>Sucronensis sinus</i>	202.4. 209.9	<i>Taurus Indicus</i> 133.13	<i>Thoa animal</i>	179.12
<i>Sueſia palus</i>	216.5	<i>Taurus mons</i> 112.15. 171.37.	<i>Thoricos oppidum</i>	191.25
<i>Suevi populi</i>	221.7	<i>Tectofages populi</i> 199.8	<i>Thracia</i> 35.36. 37.45. 184.7	
<i>Sulchi oppidum</i>	208.31	<i>Telamon oppidum</i> 198.11	<i>Thracia sterilitas</i>	184.12
<i>Sunium promontorium</i>	30.11.	<i>Telmesos op.</i> 114.46. 172.5	<i>Thracius Bosphorus</i>	176.9
186.19. 191.26		<i>Temesa oppidum</i> 197.31	<i>Thracum mores</i> 35.40. 184.28	
<i>Surrentum oppidum</i>	197.37	<i>Tempe</i> 32.10. 188.18	<i>Thule ins.</i> 63.47. 64.40. 222.	
<i>Susa oppidum</i>	145.27	<i>Tenea oppidum</i> 191.2	<i>Thus Arabicum</i> 100.33 (15	
<i>Susiani populi</i>	156.10	<i>Tenedos insula</i> 203.18	<i>Tiberiadis lacus</i>	
T		<i>Tenemos insula</i> 206.5	<i>Tiberis fluuius</i>	104.42
<i>Abereni populi</i>	177.8	<i>Tenos insula</i> 173.18	<i>Tiburtum urbs</i>	198.9
<i>Tabraca oppidum</i>	162.1	<i>Teos oppidum</i> 197.4	<i>Tifernus fluuius</i>	19.18
<i>Tachempſo Nili insula</i>	165.9	<i>Terapne oppidum</i> 190.14	<i>Tirifris promontorium</i>	185.22
			<i>Tigris</i>	

I N D E X.

Tigris animal	53.14. 54.20. 220.42	Trucones insulae	207.4	Virgi oppidum	202.18
Tigris fluuius	108.48. 226.4	Truentum oppidum	197.1	Virgitanus sinus	202.19
Timauus fluuius	196.11	Tubero fluuius	225.23	Visu quæ mulieres inficiant	15.15
Tingi oppidum	69.8. 160.18	Tueda fluuius	63.8	Visula & Vistula	58.35. 218.4
Tios oppidum	176.43	Tulcis fluuius	201.44	Visurgis fluuius	217.5
Titanum regnum	40.36	Tullius Hostilius Rom. rex	4.26	Visus acutissimi fuit Strabo	15.5
Tylos insula	135.22	Turce populi	179.12	Vlyssippo	66.3. 211.26
Typhon gigas	112.10. 170.50	Turceæ quomodo occuparint ter= ras Christianorum	177.25	Vmbri populi	19.47
Typhoneus specus	170.40	Turcarum mores	177.42	Vngaria peregrinarum gentium se des.	217.50
Tyra fluuius	182.36	Turcarum origo	179.20	Vnicornis	133.37
Tyrefias	35.25	Turcarum regū succesio	179.26	Vno	142.49
Tyros peninsula	169.15	Turduli populi	211.1. et 29	Vnni populi	124.44
Tyrrheni	19.5. 66.50	Turium oppidum	197.23	Vocontij populi	199.6
Tmolus mons	116.1	Tuscum mare	197.30	Volcae populi	200.8
Tolossa oppidum	199.9	V		Volsci populi	20.1. 196.4
Tomarus mons	28.14	V Agitus prima nascentium uox	11.39	Vranopolis	43.50
Toreatae populi	178.37	Valachia	38.22	Vrgo insula	208.20
Torone oppidum	187.46	Valentia oppidum	202.9	Vrianimalia	59.19
Tragelaphus	58.10	Valentium oppidum	197.12	Vrias sinus	197.7
Tragopomenes aues	88.44.227.	Varduli populi	212.21	Vrsorum natura	73.40. 74.30
Traguriū	194.15. 207.5 (41)	Varum flumen	198.14	Vthisia urbs	161.25
Transsylvania	38.18	Vasio	199.5	Vtica oppidum	162.7
Trapezus oppidum	177.19	Vegeti populi	156.20	Vulcanus deus ignis	43.46
Treueri populi	213.30	Velia oppidum	19.13. 197.32	Vulturnum oppidum	198.5
Trigemina porta	2.49	Velocitas mira currendi	14.39	Vulturnus fluuius	198.4
Tripolis	169.23	Venaria insula	208.16	Vultus similis sepe in diuersis repe ritur hominibus	13.34
Tritanus gladiator robustissimus.	12.14	Veneti populi	120.49. 195.10	X	
Tritium	212.25	Venetus lacus	214.19	Xanthus fluuius	172.3
Triton amnis	81.40. 79.41	Venus Cypria	204.33. Ery=	Xanthus oppidū	172.4
Tritonia Minerua	162.21	cina	75.31.208.4	Xerxis pons	44.10. 175.29
Tritonis palus	ibidem	Veneris portus	200.37	Z	
Tritonice oppidum	185.21	Vergilie	140.1	Ancenses populi	19.6
Troas regio	173.44	Vesuvius mons Italie	18.30	Zazynthos	205.25
Trochilos	95.2. 98.8	Vesulus mons	21.9. 196.16	Zephyre insula	206.23
Troezenij populi	19.31. 192.17	Vesuuius mons	18.36. 19.46	Zephyrion promontorium	197.5
Trogloodyte populi	91.47. i48.8. 164.19	Via fluuius	211.41	Zeugitanaregio	73.35
Troia quot annis ante Romā	5.4	Vibo urbs	19.47. 21.11. 197.31	Zmilaces lapis	109.20
troie exidiū, 174.31		Vienna Allobrogum	199.6	Zoroaster natus risit	11.42

E R R A T A.

Pagina 45. uersu 50. dum. pag. 62. uers. 7. Rascia. pag. 181.
uers. 31. Michou. pag. 184. uers. 14. Rascia.

IULIUS SOLINVS AVTIO SVO S. P. D.

Voniam quidam impatientius potius quam studiosius opusculū quod moliebar intercipere properarunt, idq; etiam tum impolitum in medium dederunt, priusquam inchoatæ rei summa manus impo neretur, et nūc exemplaribus corruptis, quæ damnata sunt, qua si probata circumferunt, præteritis quæ ad incrementum cognitionis accesserunt cura longiore, ne fortè rudis & imperfecta materia, uelut spectatus à me liber, in manus tuas deferretur, opusculū sententia mea digestum ut nosce res misi. Primo, quod referendus ad industria tuam fuit tenor dispositionis, deinde ut scabre adhuc informitatis proditio, editione uera extingueretur. Erit igitur operi isti titulus POLYHISTOR. Nam quē in exordio designa ueram, scilicet, Collectanea rerum memorabiliū, cum ijs quæ improbauimus, placuit obliterari. Collata igitur hac epistola cum ea quæ au spicium scriptioñis facit, intelligis eodem te loco hab itū, quo eum cui laboris nostri sum mam dedicauimus.

15.4.21. Taddeo p. 2

CIVLII SOLINI POLYHISTOR, SCHOLIIS

OBS C V R I O R A Q V A E Q V E L O C A
elucidantibus, illustratus.

Quæ sit operis & autoris intentio,
Caput primum.

10

V M E T auriū clementia, & optimarum artium studijs p̄f̄stare te ceteris sentiam, idq; oppidō exptus, de bene uolētia tua nihil temere perceperim, putauī examē opū sculī huius tibi potissimum dare, cuius uel industria promptius suffragium, uel benignitas ueniam spondebat faciliorem. Liber est ad compendīū p̄p̄paratus, quantumq; ratio passa est, ita moderate repressus, ut nec prodiga sit in eo copia, nec damnosa concinnitas: cui si animū proprius intenderis, uelut fermentū cognitionis magis ei inesse, quam bracteas eloquentiæ deprehendes. Exquisitis enim aliquot uoluminib; studuisse me compendio fateor, ut & à notiorib; referrem pedem, & remotis largius immorarer. Locorum cōmemoratio plurimū tenet, in quam partē fermè inclinatior est uniuersa materies: quorum commeminiſſe ita uisum est, ut inclitos terrarum situs, & insignes tractus maris, feruata orbis distinctione, suo t̄ quoq; ordine redideremus. Inseruimus etiā pleraq; differenter cōgruentia, ut si nihil aliud, saltem uarietas ipsa legentium fastidio medereretur. Inter hęc, hominū & aliorum animaliū naturas expressimus. Ad dita sunt pauca de arborib; & lapidib; exoticis, de extimarum gentium formis, de ritu dissono abditarū nationum. Nonnulla etiam memoratu digna, quæ pr̄termittere incuriosum uidebatur, quorum autoritas (quod in primis industriæ tuæ insinuatum uelim) de scriptoribus manat receptissimis. Quid enim proprium nostrū esse poterit, cum nihil omiserit antiquitatis diligentia, quod intactum ad hoc usq; æui permaneret? Quapropter queso te, ne de præsentī tempore editionis istius fidē libres, Quan-

ENARRATIO CAPI TIS PRIMI.

Noluit Iulius Solinus ea quæ diffuse & sparsim per alios tradita erant de mirabilibus mundi, hic simul & compendio perstringere, ut esset liber iste ueluti optimo conspersus fermento, quod exiguā p̄f̄te portionē in magnā massam intumesceat, idemq; à tenui loquacitatis bractea lōge abesset, que p̄ter tenuitatem aut inanitatē ipsam aliud nihil habet. Et quo dīctis suis maior adhiberetur fides, uoluit quoque loca ipsa quorū p̄f̄sim meminit, lectoribus esse cōtestata, et neminē sua legere qui non mediocriter teneret orbis distinctionē, terrarū situs, & maris sinus atq; tractus. Si ne fructu enim leguntur, que citra cosmographiæ cognitionem in hoc atq; similibus autoribus, qui de orbis partibus scripsérūt, leguntur. Ceterum caput principium ab urbe Roma, quā orbis caput esse dicit, quod suo tempore monarchia illicē sedē haberet. Historici tamē hāc prodiderūt causam, cur Roma caput orbis fuerit nuncupata. Cum enim Tarquinius Superbus Capitoliū extuleret, caput humanū integrā facie aperiūtibus fundamēta tēpli dicitur apparuisse, quæ uisa species hand per ambages arcē eā imperij, caputq; rerū fore portēdebat: idq; ita cecinere uates qui in urbe erant, quosq; ad eam rem consultandā ex Hetruria acciuerant. Autor est Liuius primo ab urbe cōditā libro. Addit Dionysius Halicar. antiquitatū Romanarū lib. 4. idipsum caput fuisse nuper occisi hominis, habuisseq; fasciem uiuis similē, & à capite manante sanguinē, ipsumq; caput calidum adhuc atque recens: fuisseq; tandem ab Hetrusco uate Romanis legatis, qui hanc ob causam ex ciuib; probatissimis ad eum misi fuerant, refōsum: Viri Romani dicite uestris ciuib; fato dari caput Italie fore omnis hunc locū, in quo caput est repertū: & ex illo Capitoliū, ob capitū inuentionē, is locus uocatur.

oppido

Rōdebat / p̄missō
Spēndū / p̄sūtātē
p̄d̄ga / Luxurians
Fugitū rūmā

bracteae sunt lamina
in i bel arpentī, bel
alterius metalli

doquidem uestigia monetę ueteris persecuti, opiniones uniuersas eligere malui
mus potius, quām innouare. Itaq; si qua ex istis secus quām opto in animū tuum
uenerint, des uelim infantiae meae ueniam; nam constantia ueritatis penes eos
est quos secuti sumus. Sicut ergo hī qui corporum formas æmulantur, postpo-
sitis quāe reliqua sunt, ante omnia effingunt modum capitū, nec in membra alia
prius lineas destinant, quām ab ipsa (ut ita dixerim) figurarum arce auspiciū fa-
ciant inchoandi: ita nos quoque à capite orbis, id est, ab urbe Roma principium
capessemus, quamvis nihil super ea doctissimi autores reliquerint, quod in no-
num præconium possit suscitari, ac superuacaneum pene sit relegere tramitem
decursum tot annalibus. Ne tamen prorsus dissimulata sit, originem eius quan-
ta ualemus prosequemur fide. 10

SCHOLIA CAP. II.

a **C** Ab Euandro.) Euandru hunc
putant ex Pallantio urbe Arcadiæ ante res
Troianas in Italiam nauigasse. Quare au-
tem Roma ante hunc Euandrum Valentia
dicta fuerit, uaria sunt opinione, etiam a-
pud antiquos scriptores. Deinde quod qui-
dam putarint nomen Romæ non publican-
dum, id propterea factum putant, ne ab ho-
stibus carmine & precibus deuoueretur.
Credebantur enim preces apud deos ineffi-
caces, si proprium nomen non exprimeret. Id cum Soranus apud exteros incōsulte
effutisset, supplicio uitam finiuit.

b **C** Angerona.) Dea credita est,
quod angores ac animorum solitudines
propitiata depelleret: & figurabatur simu-
lacrum eius cum digito labijs admoto, qua
effigie silentium indicabatur. Cacus autem
cuius paulo post fit mentio, seruus fuit ne-
quisimus Euandri, qui agros uicinorū igne
depopulabatur, & ob id à poëtis fingitur
filius fuisse Vulcani, ore ignem sumumq; uo-
mens. Hunc cum soror sua eiusdem nomi-
nis prodidiisset, facellū meruit in quo ei per
uirgines uestales sacrificabatur.

c **C** Trigemina porta.) Sitū huius
portæ infrā in descriptione urbis contem-
plari poteris, una cum montibus quos urbis
moenia cingunt. d **C** In foro Boario.)
Forum illud sic cognominatū quidā putat
à bubus Herculis: alij ob id quod in eo loco
boves uendi consueverint. Potitij & Pi-
narij nomina sunt familiarum inclitarum.

e **C** Myagrum.) Quidam uetus
codices habent, muscarum deum, quem &
Hebræorum vulgus olim בָּבֶל id
est, dominum muscarum appellauit. Hunc
ut Plinius scribit lib. 10. cap. 28. Cyrenaci
innocant, afferente multitudine muscarum
pesti

De origine urbis Romæ, & tempo
ribus eius, deçp septem Roma
nis regibus, Cap. II.

Vnt qui uideri uelint Romæ uoca-
bulum ab Euandro primū datum,
cum oppidū ibi offendisset, quod ex-
tructum antea Valentiam dixerat iu-
uentus Latina, seruataq; significatione imposi-
ti prius nominis, ἡώμενος græcè, Valentiam la-
tinè nominatam: quam Arcades quum in ex-
celsa parte montis habitassent, deriuatum dein-
ceps, ut tutissima urbium, arces uocarentur. He-
raclidi placet Troia capta quosdam ex Achiviis
in ea loca, ubi nunc Roma est, deuenisse per Ty-
berim, deinde suadente Rome nobilissima ca-
ptiuarum, quē his comes erat, incensis nauibus
posuisse sedes, struxisse moenia, & oppidū ab ea
Romen uocauisse. Agathocles scribit Romen 30
nō captiua fuisse, ut suprà dictum est, sed Asca-
nio natam, Aeneæ neptem, appellationis istius
causam fuisse. Traditur etiā propriū Romæ no-
men, ueruntamen uetitū publicari, quandoqui-
dem quo minus t̄ inclareseret, ceremoniarū ar-
tem uincia cana sanxerūt, ut hoc pacto notitiā eius abole-
ret fides placite taciturnitatis. Valerium deniq;
Soranū, quod contra interdictū eloqui id ausus
foret, ob meritū profanæ uocis, neci datū. Inter
antiquissimas sane religiones facellum colitūr 40
b Angeronæ, cui sacrificatur ante diem xij. ca-
sens. Ianuariarū: quāe diua presul silentij ipsius
prænexo obsignatoq; ore simulacrum habet. De
temporibus urbis conditæ ambiguitatum quāe
stiones excitauit, quod quædam ibi multo ante
Romulum condita sunt. Quippe aram Hercu-
les, quā uouerat si amissas boves reperisset, puni-
to Caco, patri inuētori dicauit. Qui Cacus habi-
tauuit locum cui Salinæ nomen est, ubi c Trige-
mina nunc porta. Hic (ut Cælius tradit) cum à † Gellius
Tar.

Angerona Silentij Bea

Tarchone Tyrrheno, ad quem legatus uenerat Marsyæ regis, socio Megale Phryge, custodiæ foret datus, frustratus uincula, unde uenerat rediit, præsidijs amplioribus occupato circa Vulturum & Campaniæ regno: dum attrectare etiā ea auderet, quæ cōcesserant in Arcadū iura, duce Hercule, qui tūc fortè aderat, oppressus est. Me galen Sabini receperunt, disciplinā augurandi ab eo edocti. Suo quoq; numini idem Hercules instituit aram, quæ maxima apud Pontifices habetur, cum se ex Nicostrate Euandri matre, quæ à uaticinio Carmentis dicta est, immortalē cōperisset. Consecutum etiam, intra quod ritus sacrorum factis bouicidijs, docuit Potitios. Sacellum Herculis in foro boario est, in quo argumenta cōuiuij & lāte maiestatis ipsius remanēt. Nam diuinitus illō neq; canibus, neque muscis ingressus est. Etenim cum uiscerationem sacrificolis daret, ^e Myagrum deum dicitur imprecatus. Clauā uero in aditu reliquissime, cuius olfactu refugerent canes: id usque nunc durat. Aedem etiam, quæ Saturni ærarium fertur, comites eius condiderunt in honorem Saturni, quem culto-
^{ter maius statu} rem regionis illius cognouerant extitisse. Item & montem Capitolinum Saturnium nomina runt. Castelli quoq; quod excitauerant, portam Saturniam appellauerunt, quæ postea Pandana uocata est. Pars autē infima Capitolini mon-
^{tidem} tis habitaculum Carmentis fuit, ubi Carmentis nunc fanum est, à qua Carmentali portæ nomē datum est. Palatiū uero nemo dubitauerit, quin Arcades habeat autores, à quibus primum Palanteum oppidum conditum, quod aliquando Aborigines habitarunt, sed propter incommodū uicinæ paludis, quam præterfluens Tyberis fecerat, profecti Reate, postmodum reliquerunt. Sunt qui uelint à balatibus ouī mutata litera, uel à Pale pastorali Dea, aut (ut Silenus probat) à Palanto Hyperborei filia, quam Hercules ibi cōpressisse uisus est, nomen moniti adoptatum. Sed quanquam ista sic congruant, palam est prospero illi augurio deberi gloriam Romani nominis, maxime cum annorū ratio faciat cardinem ueritati. Nam ut affirmat Varro autor diligentissimus, Romā condidit Romulus, Marte genitus & Rhea Sylua, uel ut nonnulli, Marte & Ilia. Dictaç est primum Roma quadrata, quod ad æquilibrium foret posita. Ea incipit à sylua, quæ est in area Apollinis, & ad supercilium scalarum Caci, habet ter-

pestilentiam: quæ protinus intereunt, quā litatum est illi deo. Scribit & Rome aedem esse Herculis in foro Boario, quam neq; musæ neq; canes intrāt. ^f **C** Montē Capitolinū.) Mons iste olim Saturnius uocatus fuit, à deo Saturno: deinde Capitolium, quod illuc quum fundamenta foderentur aedis Iouis, caput hominis inueniretur. Vocatus est & hic mons ante Tarpeius, à uirgine uestali Tarpeia, quæ ibi à Sabiniis necata armis & sepulta. Est quoq; ibi Saturnia porta, quæ deinde Pandana uocari cœpit, quod semper patēret. Meminit Dyonisius Siculus & Carmelitis portæ, quæ fuit iuxta Capitolium. Relatiū uero dictum est pro Palantium, quod urbs fuit in Arcadia, unde Arcades Romanū uidentes, huic loco nomen indiderunt. Ceterū Aborigines populi sunt sic appellati, quod errantes cōuerint in agrum, qui nunc est populi Romani, quorum rex primus fuit Saturnus, post quem tertio loco regnauit Faunus, sub quo Euander ab Arcadiæ urbe Palantio in Italiā uenit. Alij putat Aborigines sic dictos græco nomine, quod montes incoluerint. Sunt qui & Palatiū sic uocatum putent à balando, quod ibi pecus pascens balare cōsueverit: uel à palando, quod ibi pecudes erare solebant. Alij aliter sentiunt, ut scribit quoq; autor iste. Et cum mons Palatinus ob preterfluentem Tyberim in cōmodam præstiterit habitationem, ut hic Solinus scribit, sicut & typus urbis infra exprimit pontē, qui transmittit ad palantium, nescio quare is mons in descriptione Romæ inuenitur frè remotiorem habere situm à ripa Tyberis: nisi fortè duo fuerint colles sic nominati.

^g **C** Rhea Sylua.) Rhea uestalis à Syluo rege Sylua denominata, & ab Ilio urbe unde originem duxit, alio nomine Ilia uocata, cuius filius Romulus obseruato augurio in saxis nemorosi palati, uidit duodecim uolucres, & frater eius Remus in cacumine montis Auentini uidit sex aues, & ex hoc augurio capiunt arbitrium urbis.

^h **C** Ne qua hostia Parilibus.) Secundum Solinum Parilia festa dicuntur à partu Iliæ, quasi partus Iliæ. Id autem maiores instituti tenuerunt, ut cum die natali munus annale Genio soluerent, manum à cæde ac sanguine abstinerent, ne die qualu-

Myagros

Dies X. a. sanguine
furus

cem ipsi accepissent, alijs demerint.

i Ceninenses.) Populi à Cenina urbe Italie sic dicti. Porro Iupiter Feretrius dictus est, quod pacem ferre crederetur, cui Romulus primū templū Rome extruxit. Romulus itaq; cum Palatium inhabitasset atq; Cælum montem propinquū, & iuxta paludem Capreae animam reddidisset, successit illi Tatius qui montem Capitolinum ab initio ceperat, in qua postea templum Iunoni Monetae extrectum fuit. Hanc autem Monetam dictam aiunt, à monendo.

Olympias spaciū est quinq; annorū, quod à Romanis lustrū dicitur: & hic pro 27. putant legendū 13. olympiade. Nam aiunt precessisse urbem conditam sex olympiades, & à condita urbe sue à coepio regno fluxerunt anni 21. usq; ad bellum quod Romulus habuit cum Sabinis populis circa Tyberim habitantibus, quod tribus duravit annis: ac deinde cum Romulo Tatius quinq; annis tenuit principatum, qui anni simul iuncti faciunt 29. Tatio succedit Numa secundus rex, sepultusq; est postquam regnauerat 33. annis trans Tyberim sub Ianiculo monte. Post hunc creatus est tertius rex Tullus Hostilius, qui, autore Luio, urbi adiecit Cælum montem, ubi & relicta Velia habitare cœpit. Huius successor Ancus Martius quartus rex addidit urbi montem Auentinū atq; Ianiculum, habitauitq;

Sacra via. in sacra via, que sic appellatur quod in ea inter Romulum & Tatium sacrum foedus icum fuerit. Hic Ancus cum Tarquinium Priscum, antea Lucumonem dictum, tutorem filiorum reliquisset, oblitus Lucumo filiorum regis, Romanorum regno preter equum et fas potitus est. Cæterū Mugonia porta eadem est que & Trigonia, siue triangularis, à mugitu pecorum, que uenalia peream ingrediebantur, sic dicta: aut ut alii placet, à Mugio quodam, qui eidem teneat presul. Post Tarquinium Priscum assecutus est regnum Seruus Tullius, qui habitauit Exquiliis, in quo monte fuerunt duo uertices, Olbius & Pullus: ipse enim iunxit urbi colles, Exquiliis, Viminalem, Quirinalem, & extruxit Diana templum in Auentino. Hic à genero suo Tarquinio Superbo preter omne ius interemptus est, succedit illi paricida in imperio, Super-

minum, ubi tugurium fuit Faustuli, ibi Romulus manisitauit, qui auspicatō fundamēta muro rum iecit, duodeuiginti natus annos, xi. calend. Maias, hora post secundam ante tertiam, sicut Lucius Tarutius prodidit, mathematicorū nobilissimus, Ioue in piscibus, Saturno, Venere, Marte, Mercurio in scorpione, Sole in taurō, Luna in libra constitutis. Et obseruatum dein, ceps h̄ne qua hostia Parilibus cæderetur, ut dies iste à sanguine purus esset: cuius significationē de parti Iliæ tractam uolunt. Idem Romulus regnauit annos viij. & xxx. De Ceninensibus egit primum triumphū, & Acroni regi eorum detraxit spolia, quæ Ioui Feretrio primus suspedit, & opima dixit. Rursum de Antennatibus triumphauit. De Veientib⁹ postremo. Apud Capreae paludem apparere desit Quintilibus nonis. Cæteri reges, quibus locis habitauerint, dicemus. Tatius in arce ubi nunc aedes est Iuno nis Monetæ, qui anno quinto, t̄quam ingressus urbem fuerat, à Laurentib⁹ interemptus, viij. & uicesima Olympiade hominē exuit. Numa in colle primum Quirinali, deinde propter ædem Vestæ in regia, quæ adhuc ita appellatur, qui regnauit annis tribus & quadraginta, sepultus sub Ianiculo. Tullus Hostilius in Velia, ubi postea deum Penatum ædes facta est, qui regnauit annos duos & triginta, obiit Olympiade quinta & trigesima. Ancus Martius in summa sacra uia, ubi ædes Larii est, qui regnauit annos qua tuor & uiginti, obiit Olympiade prima & xl. Tarquinius Priscus ad Mugoniam portam supra summam nouam uiam, qui regnauit annos viij. & xxx. Seruus Tullius Exquiliis supra cliuum Olbiū, qui regnauit annos duos & quadraginta. Tarquinius Superbus & ipse Exquiliis supra cliuum Pullum ad Fagutalem lacum, qui regnauit annos xxv. Cincio Romā duodecima Olympiade placet cōditā; Pictori octaua: Nepoti & Luctatio opinione Eratosthenis, 40 & Apollodori comprobantibus, Olympiadis viij. anno secundo: Pomponio Attico, & M. Tullio, Olympiadis sextae, anno tertio. Collatis igitur nostris, & Græcorum temporibus, inuenimus incipiente Olympiade septima Romā conditā, anno post Ilium captum cccc. xxxiiij. Quippe certamen Olympicum, quod Hercules in honorē atauri materni Pelopis ediderat, in termiſſum, Iphiclus filius eius instaurauit post excidiū Troiæ, anno quadrangētesimo octavo.

Ergo

*Nym fidibus quando numu
runt captur*

Ergo ab Iphiclo numeratur Olympias prima.
Ita sex medijs Olympiadibus interiectis, qui-
bus singulis anni quaterni imputantur, cum se-
ptima cœptante, Roma cōdita. Sic inter exor-
tum urbis, & Troiam captam, iure esse quadrin-
gentos annos, & xxxiiij. cōstat. Huic argumen-
to id accedit, quod cum Caius Pompeius Gal-
lus, & Quintus Verannius urbis cōditæ anno
octingentesimoprimo fuerunt consules, Con-
sulatu eorū Olympias vij. & ducentesima actis
publicis annotata est. Quater ergo multiplica-
tis sex & ducentis Olympiadibus, erunt anni
octingenti xxxiiij. quibus septimæ Olympiadis
annectendus est primus annus, ut in solidū col-
ligantur anni octingenti xxv. Ex qua summa
detractis uiginti annis & iiiij. Olympiadum re-
tro sex, manifesto octingenti & unus annus reli-
qui sient. Quapropter cum octingentesimopri-
mo anno urbis conditæ, ducentesima septima
Olympias computet, par est Romā vij. Olym-
piadis anno primo credi conditam. In qua re-
gnatum est annis ducētis xli. ^k Decēuiri creati
anno ccc. secundo. Primum punicum bellum
anno cccc. octogesimonono. Secundum anno
quīngentesimo tricesimoquinto. Tertium sex-
centesimoquarto. Sociale sexcentesimo sexage-
simosecundo. Ad Hircium & Caūm Pansam
consules, anni septingenti & x. Quorum consu-
latu Cæsar Augustus consul creatus est, octauū
decimū annum agens: qui principatum ita in-
gressus est, ut uigilantia illius non modo secu-
rum, uerum etiam tutum imperiū esset. Quod
tempus fermè solum repertum est, quo pluri-
num &¹ arma cessauerunt, & ingenia florue-
runt, scilicet ne inerti iustitio languerent uirtu-
tis opera bellis quiescentibus.

1 ^C Arma cessauerunt.) Alludunt hoc loci etiā Gentiles sacris prophetarū oraculis, que sic habent Isaie
2. & Michae 4. Et cōminuent gladios suos in uomeres, & lanceas suas in falces: nō leuabit gens cōtra gentem gla-
diū, nec discent aliquandiu usum belli. Eo deniq; tēpore floruerūt optima ingenia apud exteras nationes. Apud
40 Iudeos expectabatur à pijs lux mundi & princeps uerè pacis, consiliarius mirabilis, deus pacis, pater patriæ
sue eternitatis. Apud Romanos florebant Marcus Varro, Marcus Cicero, Salustius, Titus Liviūs, Vergilius,
Horatius, Ouidius, Manilius, Propertius, & multi alij uiri eximio p̄eediti ingenio, qui in summa pace & iustitio
ipso, hoc est, iuris dicendi intermissione, egregie sua exercuerunt ingenia, ne iners esset ipsum iustitium. Hic
nunc in fine huius secundi capituli subiiciam urbis Romæ situm & dispositionem, cum omnibus portis suis. No-
standum igitur quod Romus sue Romulus condidit urbem suam quadratam, quatuor regionum & portarum,
inclusis his quatuor montibus, Palatino ab ortu, Capitolino ab occasu, Auentino à meridie, & Exquilino à sea-
ptentrione. Deinde Seruius Tullius eam octo portarum & regionum fecit, ut suprà quoque memorauimus.
Diuis Augustus postea (ut quidam sentiunt) sedecim portarum atq; regionum fecit. Demum trigintaquatuor
portarum cum singulis regionibus facta est, & sic Plinius temporibus suis fuisse testatur.

summa-

*Principia bella Romana
concessione*

*Cesar angustus
con sul creatus
est*

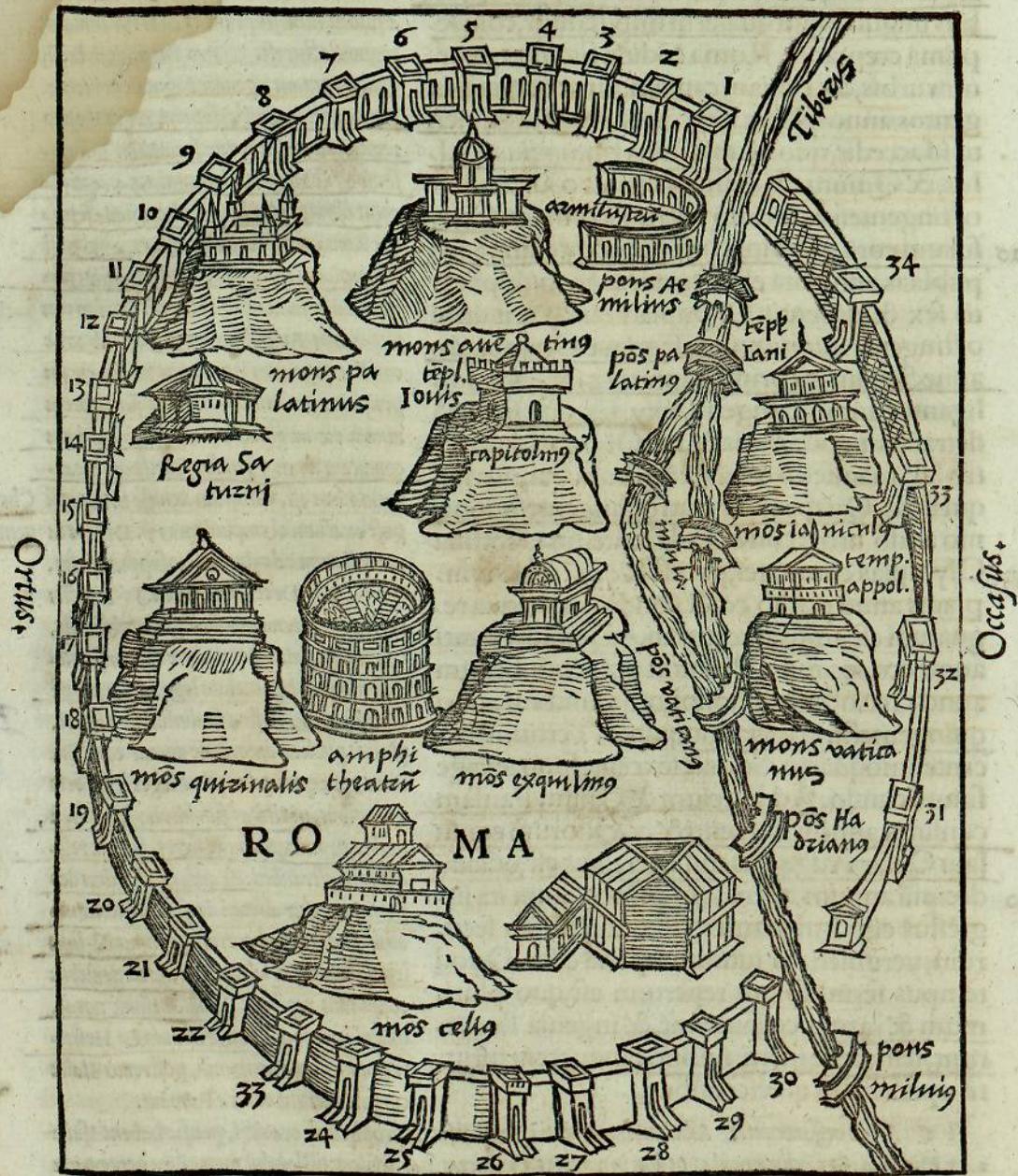
*In his tēpō / Anno
dilecti iustitiae Rome*

*eo tempore florabant
apud Romanos marty
prospero Menses Circo
iustitiae*

*Qua forma rom
sua redidit urbem*

C. IVLII SOLINI

Meridies.

Septentrio.

1 Porta Laurentina	10 Porta Latina	18 Porta Minutia	28 Porta Rhomanula
2 Porta Ostiensis	11 Porta Labicana	19 Porta Exquolina	29 Porta Rhutumena
sive Veientana
3 Porta Trigemina	12 Porta Gabina	20 Porta Salutaris	30 Porta Flumentana
sive Flaminea
4 Porta Trigonia	13 Porta Querquetula
na, sive Celimontana	21 Porta Piacularis	31 Porta Valeria
5 Porta Naulis	14 Porta Triumphalis,
sive sacra	22 Porta Lauernalis	32 Porta Septimiana
6 Porta Sanculais	15 Porta Prenestina	23 Porta Viminalis	33 Porta Aurelia
7 Porta Nævia	16 Porta Tyburtina	24 Porta Quirinalis	34 Porta Portuensis.
Quatuor
8 Porta Radusculana	17 Porta Mutia	25 Porta Catullaria	
9 Porta Camena, sive
Appia, sive Capena		26 Porta Collina	
		27 Porta Collatina	

Quatuor regionū & portarum, inclusis his quatuor montibus, Palatino ab ortu, Capitolino ab occasu, Aventino à meridie, & Exquilino à septentrione, urbem suam quadratam Romus sue Romulus condidit. Seruus Tullius deinde octo portarum & regionum, Diuus Augustus postea sedecim portarum atque regionum, demum trigintaquatuor portarum cum singulis regionibus fecerunt urbem, & sic Plinius temporibus suis Romā fuisse testatur. In nostra hac figura paululum erratum est in transyberino monte, qui unus in radice est, sed ob duplex cacumen duo sortitus est uocabula. In Ianiculo est templum Neronis, sepulchrum Num.e, & templum Iani. In Vaticano uero templum Apollinis & templum Carmente. Ultra Ianiculum est circus Neronis. Citra Tyberim in monte Cælio est templum Claudiорū, curia Hostilia, & armamentum Pichi. In monte Quirinadi est templum Quirini. In monte Exquilino est templū Serapidis & templum Iſidis, atq; domus aurea Neronis. In monte Pa= 10 latino est domus Augusti, domus Tiberij, atq; templum Apollinis cum bibliotheca. In monte Auentino est casa Remi, templum Diane, cohors uigilum, & domus sacerdotum. In monte Capitoline templum Iouis, ara, arx & asylum. Duo oppositi pontes in insula, sunt pons Fabritius, & pons Cestius.

De diuisione anni, & diebus inter calaribus, Cap. III.

Tannui

Vn ergo primum cursus anni perspecta ratio, quę à rerum origine profunda caligine tegebatur. Nam ante Augustū Cæsarē incerto modo annū cōputabant, t̄ quia apud Aegyptios quatuor mensibus terminabant, apud Arcades tribus, apud Acarnanas sex, in Italia apud Lau-nios xiiij. quorū annus ccclxxiiij. diebus ferebat. Romani in initio annum x. mensibus compu-tabant, à Martio auspicientes, adeò ut eius die prima de aris uel talibus ignem accenderet, mu-tarent ueteribus uirides laureas, senatus & po-pulus comitia agerent, matronæ seruis suis cæ-nas poneret, sicut Saturnalibus domini; illæ ut honore promptius obsequium prouocarent, hi- 30 quasi gratiā repēsarēt perfecti laboris; maxime quia hunc mensēm principē testatur fuisse, qđ qui ab hoc quintus erat. Quintilis dictus est: de inde numero decurrente, December solennem circum finiebat intra diem trecentū quartū. Tunc enim iste numerus explebat annum, ita ut sex menses tricenū dierum essent, quatuor reliqui tricenis & singulis explicarentur. Sed quoniam ratio illa ante Numam à lunæ cursu discepabat, lunari computatione annum perē 40 quarunt, quinquaginta & uno die adiectis. Ut ergo perficerent xij. menses, de sex mensibus superioribus detraxerunt dies singulos, eosq; quinquaginta istis & uni annexerunt, factique Iviij. Diuisi sunt in duos mēses, quorū alter xxix. alter xxvij. dies cōtinebat. Sic annus habere v. atq; l. trecentos dies cōpit. Postmodū cum per-spicerent temere annū diuīsum intra dies quos suprà diximus, quādoquidē appareret solis me- atum non ante trecentesimum sexagesimum quīntum diem, abundante īsuper quadran-

SCHOLIA CAP. III.

Quando hic à principio huius capitilis dicitur, ante Augustum Cæarem incerto modo annum computatum: nequaquam intelligendum est, Augustum primū anni ordinem apud Romanos instituisse, sed annū à Iulio Cæsare ordinatum, & postea negligētia confusum, rursus ad pristinam rationem redigisse, ut infra dicetur: qui & Sexitē mēsem, in quo natus fuerat, suo cognome nuncupauit Augustū. Quod autē qui dam terminarunt annū quatuor mensibus, alij tribus, quidā sex, alij tredecim & singuli suas habuerunt rationes, etiam si non omnes sint manifestae. Qui annum sex finie runt mensibus, habuerūt hyemem pro uno, anno, & aestatem pro alio. Qui uero tres duntaxat pro anno usurauerūt mēses, illi rationem habuerunt utriusq; solstitij, atq; utriusq; æquinoctij, quos exitus & Hebrei diligenter obseruāt, uocantq; נִירְבָּת id est, revolutiones. At nemo melius unquā obseruavit annum quam illi, qui definerūt illum esse redditum solis in eundem punctum per 12. signa zodiaci. Vnde quidam putant annum dictum ab annulo, quod in se redēat: alijs uero placet deducere nomen απὸ τοῦ κύριου οὐρανοῦ, ab innouando, quod uidelicet assidue innouetur & alter fit: quibus & hebraica alludit etymologia, in qua annus נִירְבָּת uocatur, à repetendo & alterando, etiam si gens illa utatur anno lunari, nō qui unam lunæ duntaxat continet revolutionem, ut quidam Latinorum lunarem descriperūt annum, sed qui duodecim cōpletūt revolutiones, & præterea mo-tum undecim dierum, ex quibus undecim diebus tertio quoquis anno & non nunquam secundo sit mensis intercalaris seu embolisa-

Annus varie computata

liberis

gratia operis suū

temporibus

Annus unde sic dicit

Quadrans

amicus, qui additus duodecim mensibus, constituit annum 13. lunationum; qua intercalatione cauetur, ne annus lunaris ad maximum deviet ab anno solari ultra 25. aut 26. dies. Ceterum annum solarem prisci Romani computabant decem mensum, accepta hac ordinatione a Romulo, qui Martium primum anni mensem genitori suo Marti dicit, quem mensem anni primum fuisse uel ex hoc probatur, quod ab ipso Quintilis quintus est. Huius die prima ignem nouum vestae accedebat, et laureae ueteres nouis laureis mutabantur. Hoc mense mercede excoluebant magistris, quā completus annus debefecit: comitia auspiciabantur, uel alia locabant, matronae apponebant coenas seruis, ut inuitarent eos in principio anni ad promptius obsequium: sicut rursus mense Decembri in fine anni heri faciebant seruis Saturnalia festa, ut exoluissent gratiam perfecti laboris. Postmodum autem cum cernerent annum temere diuissum, non adaequare dies cursus solis, mutuati sunt ab Aegyptiis doctiores quinq; praesertim Iulius Caesar, uerum solis cursum et anni quantitate, constituentes dies 365. et quadrantem, hoc est, sex horas pro anno solari integro, ex quadrante quater replicato facientes quousi anno quarto diem intercalare, hoc est, annum habentem 366. dies. Intercalationi autem illi deputatus fuit mēsis Februarius, quod ultimus esset anni mensis, et à Martio sequens inchoaret annus: nec tamen intercalatio illa siebat ultima Februarij die, sed post 23. diem, cuius ratio non omnino certa habetur. Ceterum haec anni suppeditatio et si prima facie iusta et uera apparuerit, tamē temporis successu deprehensa est habere nonnihil erroris, quod quadrans ille paulo plus habet temporis quam oporteat singulis quartis annis intercalare. Diligentiores nostri temporis astrorum observatores, pro quadrante censem intercalandas duntaxat quinq; integras horas et circa 49. minuta, ut singulis quartis annis minuta 44. superflue intercalentur, quae in annis 130. ferè faciunt unum diem, qui nimio intercalatur. Hęc à nostris negligi minime debuerant, sicut et diei intercalando aliis assignandus esset locus, puta finis Decembri, posteaquam publico consensu

annū

tis particula Zodiacum conficere decursum, quadrantem illum, & decem dies addiderunt, ut ad liquidum annus diebus trecentis lxv, constaret & quadrante, hortante observatione imparis numeri, quem Pythagoras monuit proponi in omnibus oportere. Vnde propter dies impares, dijs superis Ianuarius dicatur: propter pares Februarius quasi abominosus, dijs inferis deputatur. Cum itaq; hæc definitio toto orbe placuisset, custodiendi quadratis gratia à diuersis gentibus uarie intercalabatur, nec unquam tamen ad liquidum fiebat temporū adæquatio. Græci ergo singulis annis xi. dies & quadrantem detrahebant, eosq; octies multiplicatos, in annum nonum reseruabant, ut contractus nonagenarius numerus in mēses tres per tricenos dies scinderetur, qui anno nono restituiebant dies quadragesimos xlviij. quos εμελισμούς uel ὑπερβάλλοντας nominabant. Quod cū in initio Romani probassent, contemplatione numeri parilis offensi, neglectum breui perdiderunt, translata in sacerdotes intercalandi potestate, qui plerunque gratificantes rationibus publicanorum, pro libidine sua subtrahebāt tempora, uel augebant. Cum hæc sic forent constituta, modusq; intercalandi interdum fieret immunitior, interdum auctior, uel omnino dissimulatus preteriretur, nonunquam accidebat ut menses qui fuerant transacti hyeme, modo in aestiuum, modo in autumnale tempus incidenter. Itaq; Caesar uniuersam hanc inconstantiam incisa temporum turbatione composuit, & ut certum statum præteritus acciperet error, dies xxii. & quadrantem simul intercalauit, quo pacto regradati menses de cætero statuta ordinis sui tempora detinerent. Ille ergo annus solus trecentos xlviij. dies habuit: alij deinceps trecentos sexagenos quinos & quadrantē. Et tum quoq; uitium admissum est per sacerdotes. Nam cum præceptum esset anno quarto, ut intercalarent unum diem, & oporteret consecro anno quarto id obseruari, antequā quintus auspiciaretur, illi incipiente quarto, intercalarūt nō desinente. Sic per annos sex & xxx, cum nouem dies tantummodo sufficere debuissent, xij. sunt intercalati. Quod deprehensum Augustus reformauit, iusticq; annos duodecim sine intercalatione decurrere, ut tres illi dies qui ultra t' nouenarios temere fuerant intercalati, hoc modo possent cessarios repensari; ex qua disciplina omnium postea temporum

porum fundata ratio est. Verum cum & hoc, & multa alia Augusti temporibus debeantur, qui penè sine exemplo rerum potitus est, tanta & tot in uita eius inueniuntur aduersa, ut non sit facile discernere, calamitosior an beatior fuit. Primum quod apud auunculū in petitione magisterij equitum praelatus est ei Lepidus tribunus, cum quadam auspicantiū cōceptorū nota, mox triumuiratus † collegiū prægraui potestate Antonij, Philippensi † prēlio, inde proscrip̄tio inuidia, abdicationis posthumī Agrippae post adoptionē, deinde desiderio eius insignis morbus pœnitentia, naufragia Sicula, turpis ibi in spe lunca occultatio, seditiones militum plurimæ, Perusina cura, detectū filiæ adulteriū, & uoluntas parricidalis; nec minore dedecore neptis in fama inculsatæ de morte filiorum & amissis liberis, non solum orbitatis dolor, urbis pestilentia, famæ Italiae bello Illyrico, angustia rei miltaris, corpus morbi dum, contumeliosa dissensio priuigni Neronis, uxoris & Tiberij cogitationes parum fidæ, atq; in hunc modum plura. Huius tamen suprema, quasi lugeret sæculum, penuria insecura est frugum omnium. Atne fortuitum, quod acciderat, uideretur, imminentia mala non dubijs signis apparuerunt. Nam Fausta quædam ex plebe partu uno edidit quatuor geminos, mares duos, & foeminas totidem, monstroſa fœcunditate portendens indicium future calamitatis. Quamuis Trogus autor affirmet in Aegypto septenos uno utero simul gigni: quod ibi minus mirum, cum foetifero potu Nilus nō tantum terrarum, sed etiam hominum fœcundet arua. Legimus Cneum Pompeium Eutychiden foeminam Asia exhibitam, quam conitabat tricies enīxam, cum xx. eius liberis in theatro suo publicasse. Vnde competens hoc loco duco super hominis generatione tractare.

30 De homine & partu eius, de prodigiis & fortitudinis uiris, de lapide Ale-
ctorio, Cap. IIII.

Tenim cū de animalibus, quæ digna dictu uidebunt, prout patria cuiuscq; admonebit, simus notaturi, iure ab eo potissimum ordiemur, quod rerum natura, sensus iudicio, & rationis capacitate preposuit omnibus. Itaq; ut Democritus physicus ostendit, mulier solū animal menstruale est, cuius profluvia nō paruī spectata documentis, inter monstrifica meritò numerant. Contactæ his fruges non germinabunt, acescent musta, morientur herbæ, amittent arbores foetus, ferrū rubigo corripiet, nigrescent æra: si quid canes inde ederint, in rabiē efferabunt, nocituri morsibus, quibus lymphaticos faciunt. Parua hęc sunt. Bitumen quod in Iudea Asphaltites gignit lacus, ierū profln adeo lentū est mollitie glutinosa, ut à se nequeat separari. Enim uero si abrumpere partem uelis, si in offa vel lignore aliquo mūtū profln, si abrumpere partem uelis, sublimi biberint.

SCHOLIA CAP. IIII.

Sumit Solinus in hoc capite exordium scribendi de homine, qui cunctis animalibus perfectior est. Nam est animal prouidum, sagax, multiplex, acutū, memor, plenum rationis & consilij, atq; præclara quædam generatum cōditione. A summo enim deo solus homo est ex tot animalium generibus atq; naturis, particeps rationis & cogitationis, cum cetera sint omnia experitia &c. Vide Ciceronem primo legum.

a. Mulier solū animal menstruale.) Est menstruum cibi superfluitas, completi quarta digestione, sese in mulieribus proportione habens quemadmodū in uiris spher ma ipsum. Et diuiditur in prægnate in tres partes: primo in eam quæ in nutrimentum uertitur mulieris, deinde altera pars eleuatur ad mammas, & tertio quod superfluum est, expectat tempus quo extra depellatur. Causa autem menstrui est caloris defectus,

*XII. libus fœcundioris partus, ca
Dna de la brade qm vices octo
enix traditur ad huc in viii. 1617.*

*Cans sa. materialis
sanguinis mej trij as nra*

Cans sa. efficiens

b

non ualentis absumere humidum digestum: unde fit ut cum membris animalis assimilari non posset, suo tandem pondere exitum petat. Putat autem Aristoteles, omnium animalium foemini accidere menstruum, sed multo lenius quam mulieribus, id est propter sui corporis maiorem mollitudinem. Quod autem menstruum tam nocuum est his quae ab eo continguntur, aiunt hanc rationem esse, quod colluuius quedam malorum humorum in mulieribus abeunt statuto tempore in menstrua, quibus inest uis quedam male affecta, qua contactae fruges non germinant &c. De sydere Helenae Plin. scribit libro secundo naturalis hist. cap. 37. Porro quando speculum hic aspectu uitiali pronunciatur, constat uisum non modo patiu*affici* à speciebus uisibilibus, sed et agere quoq; Statim enim ut mulier languida intuetur speculum, superficiem eius quedam ueluti nebula sanguinis obducit, adeò ut si nouitium sit speculum, non temere maculam eluas: si peruetus, facile abstergas.

b C Inter duos coceptus.) Fabulam aiunt esse, Herculem & Iphiculum gemellos interuallum temporis conceptos & natos: sicut et reliquum exemplum de Procoesia pro fabula habetur: etiam si plerique docti non negent unam mulierem nedum ex semine semel suscepto gemellos posse edere, uerum et ex duplice semine per interuallum temporis susceptu bis posse impregnari. Ceterum Iphiclus iste de quo hic fit mentio, dicitur procreasse, uel secundum alios substituisse regni successorem Iolaum, qui ingressus Sardiniam insulam mediterranei mari, constructis insignibus urbibus, totaque ea insula in potestatem redacta, et hominibus ciciratis, qui pecudum more palantes oberrantesque absq; rationis usu uiuebant, ex suo nomine campestrē partem insule, quam incoluit, Ioleam, incolas uero Iolaos sive Iolenses uocauit. Ciuitatis Olbia meminit quoq; Strabo. c C Sobolem cogitantibus sternutatio caueda est. Ut oscitatio mulieribus in enixu letalis est, ita sternutatio à coitu abortiuum facit. Habet autem sternutatio plerumq; ortum à superfluitate cibi & potus: quam cum homo satis concoquere nequeat, mouetur multum spiritus ob humoris copia. Spiritus uero praesua

uniuersitas sequetur: scindiq; nō potest, quoniam inquantū ducatur extendit. Sed ubi admota fuerint crux illo polluta fila, sponte discerpit, & applicita tabe diducit paulo ante corpus unum, fitq; de tenacitate conexa contagione partitio repentina. Habet planè id solum salutare, quod auertit sydus Helenæ perniciosum nauigantibus. Ceterū foeminae quibus nimis est necessitas huiusmodi, quandiu sunt in sua lege, nō innocentibus oculis contuentur. Aspectu specula uitiiant, ita ut hebetetur uisu fulgor offensus, & solitam emulationē uultus, extinctus splendor amittat, faciesq; obtusi nitoris quadam caligine nubiletur. Mulierū aliæ in aeternū steriles sunt, alię mutatis coiugij exuunt sterilitatem: nō nullæ tantum semel pariunt, quædam aut foeminas, aut mares semper. Post annum 50. foecunditas omnium cōquiescit. Nam in anno 80. uiri generant, sicuti Masinissa rex Metimathnū filium lxxx. & sextū annum agens genuit. Cato octogesimo exacto, ex filia Saloni clientis sui aurum Vticensis Catonis procreauit. Comperit & illud est, quod b inter duos conceptus cum intercesserit paululum temporis, uterq; resedit, sicut in Hercule & Iphiclo apparuit fratre eius, qui gestati eodem onere, interuallis tamē, quibus concepti fuerant, nati uidentur. Et de Procoesia ancilla, quæ e duplice adulterio geminos edidit, utruncq; patri simile. Hic Iphiclus Iolaum creat, qui Sardiniam ingressus, palantes incolarum animos ad concordiam blanditus, Olbiā atq; alia græca oppida extruxit. Iolenses ab eo dicti, sepulchro eius templum addiderūt, quod imitatus uirtutem patrui, malis plurimis Sardiniam liberasset. Ante omnia c sobole cogitantibus, sternutatio caueda est post coitus, ne prius semen excutiat impulsus repentinus, quam penetrabilibus se matris insinuet humor paternus. Quod si naturalis materia hæserit, decimus à conceptu dies dolore grauidas admonebit. Iam inde incipiet & capit is inquietudo, & caligine uisu hebetabitur. Ciborum quoq; fastidijs stomachi claudetur cupidus. d Cōuenit inter omnes corda primum ex uniuersa carne formari, eaq; in diem quintum & sexagesimum crescere, deinde minui: at ex ossibus spines: eapropter capitale est, si pars alterutra noceatur. Planè si corpusculum in marem figuratur, melior est color grauidis, & pronior paritudo uteri, denique à quadragesimo die motus. Alter sexus nonage-

simus

simo primum die palpitat, & concepta foemina
 gestantis uultu pallore inficit, crura quoq; præ-
 pedit languida tarditate. In utroq; sexu cum ca-
 pilli germinant, in cōmodū maius est, fitq; pleni
 lūniū auctior egritudo, quod tempus etiā editis
 semper nocet. Cum salīores escas edit grauida,
 unguiculis caret partus. At cum prope ad ute-
 rum liberandum uenerint momenta maturita-
 tis, emitentis spiritū retinere plurimum cōgruit,
 10 quandoquidem letali mora oscitatio suspendit
 puerperia. ^e Contra naturam est in pedes proce-
 dere nascentes; quapropter uelut ægre parti ap-
 pellantur Agrippæ. Ita editi minus prospere ui-
 uunt, & de uita breuiæuo decedunt. Deniq; in
 uno Marco Agrippa felicitatis exemplum est.
 Nec tamen usq; eo inoffensæ, ut non plura ad-
 uersa pertulerit, quam secunda. Nanque & mi-
 sera pedum ualeudine, & aperto coniugis ad-
 ulterio, & aliquot infelicitatis notis retrouersi
 20 ortus omen luit. Foemini perinde est infausta
 natiuitas, si concretum uirginale fuerit, quo pa-
 cto genitalia fuere Corneliae, quæ editis Grac-
 chis ostentum hoc piauit sinistro exitu libero-
 rum. Rursus necatis matribus, ortus est auspi-
 cator; sicut Scipio Africanus prior, qui defun-
 cta matre, quod excisus utero in diem uenerat,
 primus Romanorum Cæsar dictus est. E gemi-
 nis si remanēte altero, alter abortiu fluxu exci-
 derit, alter qui legitime natus est. Vopiscus no-
 30 minatur. Quidam etiam cum dentibus nascun-
 tur, ut Cneus Papyrius Carbo, & M. Curius
 Dentatus ob id cognominatus. Quidam uice
 dentiū continui ossis armanū soliditate, qualem
 filium Bithyniorum rex Prusias habuit. Ipsum
 dentium numerū discernit qualitas sexus, cum
 in viris plures sint, in foemini pauciores, & quos
 nūvōs vras uocant. Et quibus gemini prodeunt à
 dextra parte, fortunæ blandimenta promittunt,
 quibus à laeva, uersa uice. Nascentium uox pri-
 ma uagitus est. Lætitiae enim sensus differtur in
 quadragesimū diem. Itaq; unum nouimus ea-
 dem hora risisse, qua erat natus, scilicet Zoro-
 astrem, mox optimarum artium peritissimum.
 At Crassus auris eius, quæ rapuerant bella Par-
 thica, quia nunquā riserit, agelastos cognomi-
 nabatur. Inter alia Socratis magna præclarū il-
 lud est, quod in eodē uultus tenore etiā aduersis
 interpellantibus persistit. Heraclitus & Dioge-
 nes Cynicus nihil unquā de rigore animi remi-
 serūt, calcatisq; turbinibus fortuitorū aduersus

sua tenuitate efferens se ad cerebrum, cogit
 id crebro ad se expellendum incitari, & ita
 strepitus mouetur: quoniā per nares, mea-
 tus deniq; arctiores spiritus extrudatur uni-
 versus, quemadmodum etiam ad partes in-
 feriores spiritus idem euolutus, murmur per
 intestina excitat, & per sedem insigni cum
 sono excedit, atq; etiā ad superiora enixus
 ructum per stomachum agit, & uocem per
 guttur, & sonum ac tinnitum per aures.

d. ^e Conuenit inter omnes.) Media
 corum placita hæc sunt, cor primum forma-
 ri: at multi philosophi secus sentiūt. Aristote-
 le, enim lumbos primū absolu dicit carinæ na-
 uis instar. Alcmæon caput, ut in quo princi-
 patus est. Medici cor, ut in quo uenarū arte
 riarūq; principiū. Anaxagoras cerebrū, un-
 de omnes sūt sensus. Stoici unā totū infantē
 figurari dixerūt, ut unā nascatur alaturq;.

e. ^e Cōtra naturā est in ped. proced.)
 Aristotel. de his sic habet cap. 8. lib. 7. nat:
 animaliū: Situs in utero quadrupedū om-
 nium extensus est, expediū autē (ut sunt pi-
 sces) obliquis: bipedū uero in flexus cōtra-
 dusq; ut uium. Homo etiam in semet con-
 globatus sic gestatur, ut nasum inter genua,
 oculos supra genua, aures extra genua ha-
 beat. Omnib. eque animatib. caput primū
 superius est, sed cū creuerint & iam exitū
 appetant, deorsum deducitur. Quoru uero
 in nascendo nō caput, sed pedes primi exiti-
 terint, qui partus difficillimus & gerrimusq;
 habetur. Agrippa appellatur uocabulo, ab
 egritudine & pedibus. Nā cōuersi sic in pe-
 des, brachij plerūq; diductis retineri so-
 lent, ægriusq; tūc mulieres emittuntur. Huius
 periculi deprecāti gratia, aræ statute sunt
 Rome duabus Carmentibus, quarum alte-
 ra Postuerta nominata est, Prosa altera, à
 recti peruersiq; partus & potestate & no-
 mine. f. ^e Aperto coniugio.) Au-
 gusti filiam, nempe Iuliam intelligit, quam
 Marcus Agrippa uxorem duxit: ex quoru
 filia Agrippina prodij Nero Imperator,
 omnium bipedum saeuissimus, qui & ipse
 in pedes natus dicitur. Dicit preterea hic
 Solinus, infaustū signū esse si puella clausis
 cōglutinatiq; genitalibus nascatur, id quod
 Cornelie Gracchorum matri accidit, que
 miserum spectaculum in filii occisis & in-
 sepultis uidit. Auspicatior ortus putatur si

p. leni hanū, na scenti bus novis
 statutis letalijs mulierisq; in
 enixu.

expediū ab expon. dis.

Nōm quorundā Etymologia

Risus ante al. diem in factis
 negati à natura

*Furo etis ossibus
de glauco matis
coniuictus*

mater prius necetur, id quod Scipioni Africano priori contigit, & propterea inter Romanos duces obtinuisse creditur à gentilibus excellentiae principatu, à cæso matris Pomponiae utero Cæsar appellatus. Idem quidam ferunt de Iulio Cæsare, sed quam recte, ipsi uiderint, cum ille Gallicū gerens bellum, matrem Aureliam amiserit.

g. C Quos nuxōdvtres uocant.) Hoc est, caninos dentes. Et quod de nascientium uagitu subditur, sciendum quod Epicurei queruntur hominem nimis imbecillum nasci quam cetera animalia, quæ ut sunt edita ex utero, protinus in pedes suos eriguntur, gestiunt discurrere, statimq; aeri tolerando idonea sunt: homo uero contrā nudus & inermis tanquam ex naufragio in huius uite miserias proiecitur, qui neq; mouere se loco ubi effusus est potest, nec alimentum lactis appetere, nec iniuriā temporis ferre: itaq; naturā non matrē esse humani generis, sed nouercam, quæ erga muta se liberalius gesit quam erga hominem. De uno Zoroastre legitur, quod natus mox riserit, & is fuit Bactrianorum rex, inuentor magicarum artium, superatus in bello à Nino rege Assyriorum. Contrā Crassus nuncquam risit, & propterea uocatus fuit aye. Aæs id est, sine risu, moestus & tristis.

h. C Pancratij uictoriam.) Est pancratium genus certaminis, quando in ipso certamine summus conatus & omne robur intenditur, & πότῳ τῷ των τετράγωνών, id est, omni robore. Cæterum Sannites, aut secundum alios Sannites, à Samnio colle dicitur, aut ut alijs placet, à Samnio regione Italiæ, quam hodie Apricium uocant. Milo uero Crotoniates luctator insignis, apud Darium regem Persarum celebre habuit nomen ob in signem fortitudinem, in cuius statua elogium hoc scriptum fuit: Victor ille omnium certaminum obiit. Sanè h^a Alectorius traditur lapis, qui crystallina specie in modum fabæ gallinaceorum uentriculis inuenitur, aptus (ut dicunt) prælantibus. Milo porrò Tarquinij Superbi temporibus eniuit.

i. C Alectorius lapis.) Est ἀλεκτωρ Grecis gallus, hinc alectorius idem quod gallinaceus.

SCHOLIA CAP. V.

Monetur à principio huius capituli que sio scitu dignissima, quare proles cæteroru animantium magis quam hominis suis parentibus similem gerit naturam. An quod homo uago uarioq; plurimum animo in coitu est? Prout enim pater materq; in conceputu affecti fuerint, ita partus euariant. Cætera uero animantia cum ueneri intendunt, tota sece absq; mentis distractione huic rei dedunt. Fit tamen nonnunquam in hominibus, ut post plures eiusdem prosapia gradus prior reddatur similitudo, ut patet de Byzantino poëta

omnē dolorem uel miseriā uniformi durauerit proposito. Pomponiū poetā cōsularem uirum nunquā ructasse habet inter exēpla. Antoniā Drusi nunquā spuisse percelebre est. Nōnullos nasci accepimus cōcretis ossibus, eosq; neq; sudare consueuisse, neq; sitire, qualis Syracusanus fertur Lygdamus, qui tertia & tricesima Olympiade prīmus ex Olympico certamine Pancratij coronā reportauit, eiusq; ossa deprehēsa sunt medullas nō habere. Maximā uirum substan- 10 tiam neruos facere certissimū est, quantoq; fuerint densiores, tanto propensiū augescere firmitatē. Varro in relatione prodigiōsē fortitudinis annotauit Tritanū gladiatore natura Samnitēm fuisse, qui & rectis & transuersis neruis, nō modo cruce pectoris, sed & manibus cancellatis & brachijs omnes aduersarios leui tactu, ac penē securis congressionibus uicerit. Eius filium militem Cnei Pompeij pari modo natum ita spreuisse hostem prouocantē, ut inermi eum 20 dextra superaret, et captum digito uno in castra imperatoris sui reportaret. Milonem quoque Crotoniensem ferunt egisse omnia supra quam homo ualet. De quo etiam hoc proditur, quod iictu nudæ manus, taurum fecit uictimā, eumq; solidum qua mactauerat die, absumpsit solus non grauatus. Super hoc nihil dubium: nam in factum elogium extat: Victor ille omnium certaminum obiit. Sanè h^a Alectorius traditur lapis, qui crystallina specie in modum fabæ gallinaceorum uentriculis inuenitur, aptus (ut dicunt) prælantibus. Milo porrò Tarquinij Superbi temporibus eniuit.

De similitudine formæ, deq; corporum quorundam proceritate: de mensura hominis, necnō defunctorū pudore, Cap. V.

 Am uero qui deflexum animum referat ad similitudinum causas, quantum sit artificis naturæ ingenium deprehēdet. Interdum enim ad genus spectant, & per sobolē in familias tarnsitus faciunt; sicut plerunq; paruuli modo næuos, modo cicatrices, modo qualescunq; originis suæ notas ferunt; ut in Lepidis, quorum tres, inter- 40 uulsa

uulsa tamen serie ex eadē domo, obducto mē, brana oculo, similes geniti reperiuntur. Velut in Byzantino nobili poeta, qui cum matrē haberet adulterio ex Aethiopē conceptam, quā cum nihil patri comparandum reddidisset, ipse in Aethiopē auum regenerauit. Sed hoc minus mirum, si respiciamus ad ea quā spectata sunt inter externos. Regem Antiochum Artemon quidam ex plebe Syriaca, sic facie æmula mente tiebatur, ut postmodū Laodice uxori regia, obiecto populari isto, tamdiu dissimulauerit de functum maritum, quoad ex arbitratu eius regni successor ordinaretur. Inter Cn. Pompeiū, & C. Vibium humili loco natum, tantus error extitit de paribus liniamentis, ut Romanī Vibium Pompeij nomine, Pompeium Vibij uocabulo cognominarēt. Oratorē Lucium Plancum, Rubrius Histrio sic impleuit, ut & ipse Plancus à populo uocaref. Armentarius Mirillo & Cassius Seuerus orator, ita se mutuō reddiderunt, ut si quando pariter uiderentur, dīgnosci non possent, nisi discrepantiam habitus indicaret. Marcus Messala Censorius, & Menogenes ex fece uulgari, hoc fuerunt uterq; qd singuli, nec alium Messalam quā Menogenem, nec alium Menogenem quā Messalam putauerūt. Piscator ex Sicilia, proconsuli Surae præter alia rictu oris cōparabatur, ita in eodem uocis impedimento, & tarditate sono lingue naturalibus offendiculis congruebant. Interdum uero non modo in externos, sed etiam inter conductos ex diuersissima parte orbis miracula, in discreti uultus fuere. Denique cum Antonio iam triumuiro, Thoranius quidā eximios forma pueros uelut geminos trecentis a festertijs uendidisset, quorum alterum de Transalpina Gallia, alterum ex Asia comparauerat, adeoq; una res uiderentur, nisi solus sermo fidem panderet; atque ideo cum irrisum se Antonius grāuaret, non infacete Thoranius, id uel præcipue quod emptor criminabāt, preciosum comprouavit. Nec enim mirum si forent pares gemini, illud nullis posset taxationibus æstimari, quod tantis spacijs diuersitas separatos, plus quā geminos cōtulisset. Quo responso adeò Antonius mitigatus est, ut deinceps nihil se habere carius in sua substātia iactitaret. Nunc si de ipsis hominum formis requiramus, liquido manifestabit, nihil de se antiquitatē mendaciter prædicasse, sed ^b corruptā degeneri successione sobolē no-

poëta, qui auum suum Aethiopē exp̄ressit, & non colorem patris. Aristot. in Sicilia contigisse scribit. Quando deinde inter extērnos & nullo sanguine iunctos nōnunquā miram inueniri dicit similitudinem, exemplū adducit de Antiocho rege & Artemone plebeio homine, simile quiddam noui mus nostro euo contigisse, quando Carolo duce Burgundie perempto, popularis quidam in Bruxella Suevia repertus fuit, qui per omnia corporis eius habitū exp̄ressit, ut ouum uix ovo similius inueniri crederetur.

a. **C** Sestertijs.) Capitur hic proximeta quae habet duo integra & tertium dimidiatum, quasi semis tertius, sicut hic Basile & cruciferus est sestertius: continet enim duas rappas & dimidiā. b. **C** Corruptam degeneri success.) Constat posteros plurimū degenerare à ueteribus, nedum longo uiuendi æuo, sed & corporū uiribus, habitu & uultus forma, atq; corporis magnitudine. c. **C** Longitudine septem pedū.)

Faciunt & ethnicon & prophetarum literae mentionē de gigantibus & magna stature hominibus, & quidē Hebrei aiunt שאנפְּלִים הַיּוּ אֲנָשִׁים גְּדוּלִים בעלי קֹמֶה גְּדוּלָה וְגְדוּלָה שְׂרֵפֶל הָאָרֶם מִפְּחָדָם בְּפָנָיו שְׁחָס גְּבוּחוֹת כָּל בָּרוּךְ לְעַנְיִן זזה נִקְרָא הָאָבוֹת בְּמָרְבָּן hoc est, Nephilim (sic uocantur gigantes Gen. 6.) fuerunt homines magni, habentes statuā magnam, uocatiq; sunt sic, quod homines coruebant propter formidinem eorum, quod essent tam procerā statura: unde & ob eandem rationem Emin uocati sunt, id est, terribiles. Alij putant gigantes aliud nihil fuisse quā impian quādam gentem deum negant, qui & in deum blasphemū & in homines crudeles fuerunt. Fit tamen Deut. 3. mentio de Rephaim, ex quibus unus memoratur habuisse lectū longitudine nouem cubitorum. Fuit igitur longe maioris stature quā Hercules ipse.

d. **C** Orestis.) Corpus Orestis quādam scribunt habuisse pedes 12. & quādrantem: aliud aliud putant. e. **C** Parti dextræ habilius ascribitur motus.) Scribunt dextera sinistris agiliora habilioraq;, quod iecur ob sanguinis copiam, calidum omnino natura est. Iecur autem in dextro

Viri permulti inter se similes.

P rocuritas
latere situm est. Sinistri autem quidam sunt
ob plurimum cordis calorem, in sinistram
partem in homine inclinantis, quos Hebrei
אַתְּ רִיר שְׁבָאֵלִים
Iud. 3. Ceterum ambidexter ex
eo quis efficitur, quod tam iecur quam cor
ipsum calorem dextræ debitum, in sinistra
diffundant.

conditorio Sallustianorum uidentur. Postmodum Diuus Claudio principe, Gab.
baram nomine ex Arabia adiectum, nouem pedum & totidem unciarum. Sed 10
ante Augustum fermè annis mille non apparuit forma huiusmodi, sicut nec post
Claudiū uisa est. Quis enim æuo isto non minor parentibus suis nascitur? Pri-
scorum autem molem testantur etiam Orestis suprema, cuius ossa Olympiade
quinquagesima & octava Tegeæ inuenta, à Spartanis oraculo monitis didici-
mus implesse longitudinem cubitorum septem. Scripta quoq; ex antiquitate me-
morias accersunt in fidem ueri, quibus receptum est, quod bello Cretico cum
elata flumina impetu plusquam ui amnica inuecta terras rupissent, post discessum
fluminum inter plura humi dissidia humanum corpus repertum cubitum trium
atque triginta, cuius spectandi cupidine L. Flaccum legatum, Metellum etiam
ipsum impendio admodum captus miraculo, quod auditu refutauerant, oculi 20
potitos. Non omiserim Salaminæ Euthymenis filium creuisse in triennio
tria cubita sublimitate, sed incessu tardo, sensu hebeti, robusta uoce, pubertate
festina, statimq; obsecsum morbis plurimis, immoderatis ægritudinum suppli-
cij compensasse præcipitem incrementi celeritatem. Mensuræ ratio bifariam
conuenit. Nam quantus manibus expansis inter digitos longissimos modus est,
tantum constat esse inter calces & uerticem; ideoq; physici hominem minorem
mundum esse iudicarunt. Parti dextræ habilior ascribitur motus, laueae firmitas
maior; unde altera gestulationibus promptior est, altera oneri ferendo accom-
modationior. Pudoris disciplinam etiam inter defuncta corpora natura discreuit, ut
si quando cadauera necatorum fluctibus euehundur, uirorum supina, prona fluui 30
tant fœminarum.

SCHOLIA CAP. VI.

Mensura humana raro quomodo invenatur.
Pudor à nō observatus
Velocitatis Exempla
Solinus uolens differere aliqua de fortis-
tudine, præmittit quorundam miram pedum
perniciatē: est enim & hæc quedam fortis-
tudinis species. Inducitur autem primū pro
exemplo Ladas, quale quid est de Iphiclo
Hesiodus canit, qui tantæ perniciatis fuisse
perhibetur, ut excurreret supra triticeas ari-
stas, eas non oblædens. Polymestor nomine
compositū putat à πολὺ & μέσω, qua-
si multum ualidus, quippe qui suo cursu fa-
cile leporem consequi potuit.

a C. Visu deinde.) Visus quanto
fuerit melius affectus, tanto rem quancunq;
clarius & in distantia remotiori percipere
potest, præsertim que per rectas lineas,
que in aere uidentur. Que uero per aerem
& aquā duersa media uidentur, per flexas
uiden-

stri temporis per nascentiū detrimēta, decus ue-
teris pulchritudinis perdidisse. Licet ergo ple-
riquæ definiant nullum posse excedere longitudi-
nem pedum septem, quod intra mensuram
istam Hercules fuerit, deprehensum tamen est
Romanis temporibus sub diu Augusto Pu-
sionem & Secundillam denos pedes & amplius
habuisse proceritatis, quorū reliquiae adhuc in

conditione Sallustianorum uidentur. Postmodum Diuus Claudio principe, Gab.
baram nomine ex Arabia adiectum, nouem pedum & totidem unciarum. Sed 10
ante Augustum fermè annis mille non apparuit forma huiusmodi, sicut nec post
Claudiū uisa est. Quis enim æuo isto non minor parentibus suis nascitur? Pri-
scorum autem molem testantur etiam Orestis suprema, cuius ossa Olympiade
quinquagesima & octava Tegeæ inuenta, à Spartanis oraculo monitis didici-
mus implesse longitudinem cubitorum septem. Scripta quoq; ex antiquitate me-
morias accersunt in fidem ueri, quibus receptum est, quod bello Cretico cum
elata flumina impetu plusquam ui amnica inuecta terras rupissent, post discessum
fluminum inter plura humi dissidia humanum corpus repertum cubitum trium
atque triginta, cuius spectandi cupidine L. Flaccum legatum, Metellum etiam
ipsum impendio admodum captus miraculo, quod auditu refutauerant, oculi 20
potitos. Non omiserim Salaminæ Euthymenis filium creuisse in triennio
tria cubita sublimitate, sed incessu tardo, sensu hebeti, robusta uoce, pubertate
festina, statimq; obsecsum morbis plurimis, immoderatis ægritudinum suppli-
cij compensasse præcipitem incrementi celeritatem. Mensuræ ratio bifariam
conuenit. Nam quantus manibus expansis inter digitos longissimos modus est,
tantum constat esse inter calces & uerticem; ideoq; physici hominem minorem
mundum esse iudicarunt. Parti dextræ habilior ascribitur motus, laueae firmitas
maior; unde altera gestulationibus promptior est, altera oneri ferendo accom-
modationior. Pudoris disciplinam etiam inter defuncta corpora natura discreuit, ut
si quando cadauera necatorum fluctibus euehundur, uirorum supina, prona fluui 30
tant fœminarum.

De uelocitate, uisu, deq; Romanorum
quorundam fortitudine, ac Cæ-
saris Dictatoris excellen-
tia, Caput VI.

Verum ut ad perniciatis titulum tran-
seamus, primam palmam uelocitatis
Ladas quidam adeptus est, qui ita su-
pra cauum puluerem cursitauit, ut a-
renis pendebat nulla indicia relinqueret uesti-
giorum. Polymestor Milesius puer cum à ma-
tre locatus esset ad caprarios pastus, ludicro le-
porē consecutus est, & ob id statim productus
a gregis domino Olympiade sexta & quadra-
gesima (ut Bocchus autor est) uictor in stadio
meruit coronam. Philippides bido mille du-
centa quadraginta stadia ab Athenis Lacedæ-
monem cucurrit. Anistius Lacon & Philoni-
des Alexandri Magni cursores, à Sycione Elin-
usq;

usque mille ducenta stadia uno die transierunt. Fonteio Vipsanoꝝ consulibus, in Italia octo annos puer natus, quinꝝ & quadraginta millia passuum à meridie transiuit ad uesperum. Visu deinde plurimū potuit Strabo nomine, quem superspexisse per centū xxxv. millia passuum Varro significat, solitumꝝ exeuntem à Cartagine classem Punicā, numerumꝝ nauium manifestissime è Lilybitana specula denotare. Cetero tradit Iliada Homeri omnem ita subtiliter in membranis descriptam, ut testa nucis claudetur. Callicrates formicas ex ebore sic sculpsit, ut portio earum à ceteris secerni nequiverit. Apollonides perhibet in Scythia foeminas nasci, quae Bithyæ uocantur, hascꝝ in oculis pupillas geminas habere, & perimere uisu, si quem forte iratae aspexerint. Hæ sunt & in Sardinia. Prae-
valuisse fortitudine apud Romanos L. Siciniū Dentatum, titulorum numerus ostendit. Tribunus hic plebis fuit nō multum post exactos reges, Spurio Tarpeio, A. Thermo coss. Idē ex prouocatione octies uictor, quadraginta & quinꝝ aduersas habuit cicatrices, in tergo nullam notam. Spolia ex hoste tricies & quater cepit. In phaleris, hastis puris, armillis, coronis, trecenta duodecim dona meruit. Nouē imperatores qui opera eius uicerāt, triumphantes prosecutus est. Post hunc Marcus Sergius duobus stipendijs, primo aduerso corpore ter & uicies vulneratus. Secundo stipendio in prælio dextrā perdidit, qua de causa ferream sibi manum fecit; & cum neutra penē idonea ad præliandum ualeret, una die quater pugnauit, & uicit sinistra, duobus equis eo insidente cōfossis. Ab Hannibale bis captus refugit, cum xx. mensibus quibus captiuitatis sorte perferebat, nullo momento sine comedibus fuerit & catenis. Omnibus asperimis prælijs, que tempestate illa Romani experti sunt, insignitus donis militaribus. A Thrasymeno, Trebia, Ticinoꝝ coronas ciuicas retulit. Cannensi quoꝝ prælio, de quo refugisse eximū opus uirtutis fuit, solus accepit coronā. Beatus profecto tot suffragijs gloriarum, ni hæres in posteritatis eius successione Catilina tantas adores odio damnati nominis obumbrasset. Quantum inter milites Sicinius, aut Sergius, tantum inter duces, imo, ut uerius dicam, inter omnes homines Cæsar Dictator enituit. Huius dicitibus undecies centum, & nonaginta duo millia cesa sunt hostium. Nam quantum bellis ciuilibus fuderit, noluit annotari. Signis collatis quinquages & bis dimicauit: M. Marcellum solus supergressus, qui nouies & tricies pari modo fuit præliatus. Ad hæc nullus celerius scripsit, nemo uelocius legit. Quaternas etiam epistolas simul dictasse perhibetur. Benignitate adeo præditus, ut quos amis subegerat, clementia magis uicerit.

Qui memoria claruerunt: cui casus uocem ademerit, cuiue dederit; de morum laude, qui eloquentia floruerunt, de pietate, de pudicitia, & quis beatus fuerit iudicatus. Cap. VII.

Yrus memorie bono claruit, qui in exercitu cui numerosissimo præfuit, nominatim singulos alloquebatur. Fecit

SCHOLIA CAP. VII.

Eaque à principio huius capituli scribuntur, Valer. Maximus quoꝝ cōmemor

uidentur linearis: ut baculus in aquam collo-
catus, fractus uidetur. Porro per reflexas li-
neas cernuntur, que ex reflexione speculo-
rum uidentur. b. C. Hastis puris.)

Secundū Donatum hæste pure sunt que
sine ferro sunt. c. C. Cæsar Dictator.)

Scribit hic Solinus multa præconia Cæsa-
ris, sed non desunt qui illum ob suam tyran-
nicam dominationem iure cæsum astiment.
Nam honores non modo nimios recepit, ut
consulatum continuum, perpetuam dictatu-
ram præfecturam, insuper prænomen im-
peratoris, cognomē patris patriæ, statuam
inter reges, suggestum in orchestra, quin
et ampliora etiam humano fastigio decerni
sibi passus est, sedē auream in curia, & pro-
tribunali thensam, & ferculum Circensi
pompa, templa, aras, simulacra iuxta deos,
puluinar, flaminē, Lupercos, appellationē
mēsis ē suo nomine, ac nōnullos honores ad
libidinem cepit & dedit. Vide Sueto. lib. 1.

Bithya fam. oculis interfe-
fortitudine clari-

*undicis
principis*

rat titulo septimo libri octauo, in hec uera
ba scribens: Cyrus omnium militum suorum
nomina, Mithridates duarū & uiginti gen-
tium, quae sub regno eius erant, linguas di-
scendo: ille ut sine monitore exercitum salu-
taret, hic ut eos quibus imperabat sine in-
terprete alloqui posset. a C Memori-
am ex arte fieri.) Qui hanc ingenij par-
tem exercent, his capiendi sunt loci, & ea
que maxime memoria tenere uelint, effigi-
enda animo, atque in his locis sic sunt collo-
canda, ut ordinē rerum, locorum ordo ser-
uet, res autem ipsas rerū effigies notet, at-
que ut locis pro cera, simulacris pro lite-
ris utantur. Ceterum Metrodorum philo-
sophum, qui in Asia uixit, adserit Cicero
se uidisse, scribitq; illum propè diuinā p̄r-
editum memoria. Fuit igitur circiter annum
648. ab urbe condita. Cynicus autem Dio-
genes fuit tempore Alexandri, cum constet
eoseadē die uita functos, hūc Babylonie
& alterum Corinthis, nempe circa annum
432. urbis cōditæ. Sed fuit aliis Diogenes
Stoicus tempore Ciceronis, quem hic Soli-
nus uoluit exprimere. b C Nihil taz-
men in homine facilius intercipi.) Sic quo
que dicit Seneca in principio primi decla-
mationum: Memoria, inquit, est res ex om-
nibus partibus animi maxime delicata &
fragilis, in quam primū senectus incurrit.
Sic quidam Athenis eruditissimus, cum ictū
lapidis in capite suscepisset, literarum qui-
bus præcipue inferuierat oblitus est, cete-
ra omnia tenacissima memoria retinens.

c C Croesus.) Fuit hic Croesus rex
Lydorum, ea tempestate diuitijs & armis
potentissimus: et cum Babylonijs auxilio
esse uellet, à Cyro rege Persarum uincitur.

d C Cato princeps.) Hic Portius
Cato genere Tusculanus, Marco patre ge-
nitus, ob eius singulare ingenii ac mores in-
tegros, à Valerio Flacco Romanum ductus,
nec diu post Romana ciuitate donatus est,
ac omni in ea dignitatis honore functus.
Principio Priscus uocabatur, et deinde Ca-
to, quod uirtutis eius cognomentū extitit.
Romani enim eum in quo multarum rerum
uisus ac experientia sit, Catonem nomināt.
Porro Scipio Aemilianus, qui & Africa-
nus, sic sese cōmodo reipublice tribuit, ut
cum interfactus esset ab ijs qui affectabant
ferri

hoc idem in populo Ro. L. Scipio. Sed & Cy-
rum & Scipionē consuetudine credamus pro-
fecisse. Cyneas Pyrrhi legatus postero die q̄ in
gressus Romanum fuerat, & equestrem ordinem,
& senatum proprijs nominibus salutauit. Rex
Ponticus Mithridates duabus & uiginti genti-
bus, quibus imperabat, sine interprete iura di-
xit. Memoriam ex arte fieri palam factum est,
sicut Metrodorus philosophus, qui temporibus
Cynici Diogenis fuit, in tantum se medita-
tione assidua prouexit, ut à multis simul dicta
non modo sensuum, sed etiam uerborū ordinib-
us detineret. b Nihil tamē in homine aut metu,
aut casu, aut morbo facilius intercipi, saepe per-
spectum est. Qui lapide ictus fuerat, accepimus
oblitum literarū. Messalā certe Coruītū post
ægritudinem quam pertulerat percussum, pro
prij nominis obliuione, quamlibet alias ei sen-
ius uigeret. Memoriā metus perimit. Inuicem
metus uocis est incitamentū, quam non solum
acuit, sed etiam si nunquam fuerit extorquet.
Deniq; cum Olympiade octaua & quinquage-
simā uictor Cyrus intrasset Asiae oppidum Sar-
dis, ubi tunc c Croesus latebat, Athis filius regis
mutus ad id usq; temporis, in uocem erupit ui-
moris. Exclamasse em dicitur, Parce patri meo
Cyre, & te hominem esse uel casibus disce no-
stris. Tractare de moribus supereft, quorū
excellentia maxime in duobus enituit. d Cato
princeps Portię gentis, senator optimus, orator
optimus, optimus imperator. Causam tamen
quadragies & quater dixit, diuersis odiorum si
multatibus appetitus, semper absolutus. Verū
Scipionis Aemiliani laus propensior, qui præ-
ter bona quibus Cato clarus fuit, etiam publico
amore præcessit. Vir optimus Nasica Scipio iu-
dicatus est, non priuato tantum testimonio, sed
totius senatus sacramēto: quippe quod inuen-
tus dignior non fuit, cui præcipue religionis cre-
deretur ministeriū, cum oraculum moneret ac-
cessi sacra e matris deūm Pessinunticæ. Plurimi
inter Romanos eloquentia floruerunt; sed hoc
bonum hæreditarium nunquam fuit, nisi in fa-
milia Curionum, in qua tres serie continua ora-
tores fuerunt. Magnum hoc habitum est sanè
eo seculo, quo præcipue facundiam, & humana
& diuina mirata sunt: quippe tunc percussores
f Archilochi poetæ Apollo prodidit, & latro-
num facinus deo argente detectū est. Cumq;
Lysander Lacedæmonius Athenas obsideret,
ubi

Memoria arte adjuta

Viri boni Rom.

Catonicus

ubi Sophoclis Tragici inhumatum corpus iacebat, identidem Liber pater ducē admonuit per quietē, ut sepeliri delicias suas sineret; nec prius destitit, quām Lysander cognito quis obisset diem, & quid à numine posceretur, inducias bello daret, usq; dum congruæ supremis talibus exē, quiaē ducerent.^h Pindarū lyricum ē coniuij loco, cui imminebat ruina, ne cum cæteris interiret, forinsecus Castor & Pollux uocarunt, inspe
ctantibus uniuersis: quo effectum est, ut solus impendens periculum euaderet. Numerandus post Deos Cn. Pompeius Magnus, intraturus Possidonij domū, clarissimi tunc sapientiæ professoris, percuti ex more à lictore uetus fores, summissisq; fascibus, quamlibet confecto Mithridatico bello, & orientis uictor, sententia pro pria cessit ianuæ literarum, Africanus prior Q. Enniū statuā imponi sepulchro suo iussit.ⁱ Vt censis Cato unum ex tribunatu militum philo-
sophum, alterum ex Cypria legatione Romam aduexit, professus plurimū se eo facto Senatui & populo Romano contulisse, quamuis proauus eius sæpiissime censuisset Gracos Urbe pellendos. Dionysius tyrannus uittatā nauem Platonī obuiā misit: ipse cum albis quadrigis egrediente in littore occurrens honoratus est. Perse
ctam prudentiā soli Socrati oraculum Delphicum adiudicauit. Pietatis documentū nobilius quidem^k in Metellorū domo effulsit, sed emi-
nentissimū^l in plebeia puerpa reperitur. Hu-
milis hæc, atq; ideo famæ obscurioris, cū ad pa-
trem, qui supplicij causa claustris pœnalibus cō-
tinebatur, ægrē obtinuisse ingressum, exquisita
sep̄ius à ianitoribus ne forte parenti cibum sum-
ministraret, alere eum uberibus suis deprehen-
sa est: quæ res & factum & locum consecrauit. Nam qui morti destinabat, donatus filiæ, in me-
moriā tantí præconiū reseruatus est. Locus di-
catus suo numini, Pietatis facillum fuit. Nauis à
Phrygia gerula sacrorum, dum sequitur uittas
castitatis,^m contulit Claudiæ principatū pudici-
tiæ. At Sulpitia Paterculi filia, M. Fulvij Flacci
uxor, censura omnium matronarum ē centum
probatissimis haud temerè electa est, quæ simu-
lacrum Veneris, ut Sibyllini libri monebant,
dedicaret. † Qui attingat ad titulū felicitatis, nec
dum repertus est, & qui felix censeri iure debuerit. Nanq; Corneliusⁿ Sylla dictus potius est, q; fuerit felix. Solum certe beatū Cortina Aglaū
iudicauit, qui in angustissimo Arcadiæ angulo

ferri agrariam legem, discordiarum fomen-
tum, quibus ille fortiter repugnauerat, Me-
tell. Macedonicus in publicū se proripuit,
mœstoq; uultu & uoce cōfusa ait: Concura-
rite concurrите ô ciues, moenia nostra urbis
euersa sunt, Scipioni enim Africano intra-
sua moenia uisillata est. e ^C Matris
deorū Peſinuntice.) Est Peſinuntis urbs
Phrygiæ, in qua Cybelæ deæ insigne tem-
plum constructū erat, que Minois & Dina-
dymenes filia fuit, mira pulchritudine &
prudentia predita, inuentrix prima fistu-
lae, cymbali, tympaniq;. Hæc & curant
pueros artem tradidit, eosq; summo ac ma-
terno amore prosecuta est, unde factum, ut
ex facto matris nomen consecutafit. Lona-
ge pōst simulacrum eius, monente Sibylla,
per Scipionē Nasicam Romanū aduictum
est. Hæc & à quibusdam Rhea, deorū mas-
ter uocatur: itē Vesta, & dea Phrygia ma-
gna. f ^C Archilochi.) Fuit hic Ar-
chilochus uates præcellens, sed obscenus
multum ac uirulentus. Hinc factum est, ut
dicta amarulenta & mordacia, proverbiali
figura Archilochia nominentur.

g ^C Liber pater.) Aliunt Dionysius, id est, Bacchum, Liberum patrem ap-
pellatum, quod bibentibus libertatis causa
sit: fuit enim homines ebrietate petulan-
tores. Vel quod libationem præbuit, uel
quod pro Bœotiae libertate pugnauit.

h ^C Pindarū.) Non Pindaro, sed
Simonidi id accedit, quamobrē depravatus
est hic locus. Cæterum Posidonus, cuius
mox fit mentio, fuit Rhodi Ciceronis præ-
ceptor. Fuit proinde mos apud Romanos,
ut cum magistratus domum cuiuspiā esset
intraturus, lictor fores uirga percuteret.
Item Ennius, cuius & hic fit mentio, poëta
fuit, & cum articulari morbo intercesset, se
pultus est in Scipionis monumento, iā Ap-
pia, intra primum ab urbe miliarium.

i ^C Uticensis Cato.) Cum Carnea-
des Romanū uenisset, & quasi quodam di-
uino affluat Romanā iuuentutem ad grec-
carum literarū amorem pellexisset, idq; cæ-
teris Romanis iucundū fuisset spectaculū,
Cato proauus ijs studijs uniuersam ciuitatē
abundare grauiter tulit. k ^C In Me-
tellorum domo.) Metellorum familie ina-
ter cæteras uirtutes, pietatem in deos pecu-

Poëta h̄s. Curā fuit

A glauco beatas oracula Judei.
quare.

liarem fuisse constat. Metellus enim pontifex max. Posthumum consulem eundemq; flaminem Martialem, ad bellum gerendum Africam petentem, ne à sacris discederet, multa indicta, inconsulto deo urbem egredi passus non est. *l* (In plebeia puerpera.) Plinius dicit hanc pietatem matri offendit, Solinus autem ad patrem refert. *m* (Consultit Claudi principatum.) Claudia quæ semper impudica habita fuit, ob nimios corporis cultus, oravit deam submissis genibus, ut si se castam iudicaret, suum cingulum sequetur: ita nauis quæ ab omni iuuentute non ualuit commoueri, ab una muliere fuit comota. Sed istud demoniacum fuit miraculum, ut nauis illa qua simulacrum matris Phrygiae uehebatur, tantis hominum boumque conatibus immobilis redderetur, eamque una muliercula zona alligata ad sua pudicitiae testimonium traheret. *n* (Sylla felix.) Hic felix in fortuna dictus est: nam cum parvulus à nutrice ferretur, mulier obvia, salue, inquit, puer tibi & reipub. tue felix: & statim quæ sita quæ hæc dixisset, non potuit inueniri. *o*

SCHOLIA CAP. VIII.

Scripturus Solinus de regionibus orbis, initium sinit ab Italia, quæ uiris, fœminis, ducibus, militibus, artium præstantia, ingeniiorum perspicacitate, situ, salubritate coeli, facili accessu cunctarum gentium, littoribus portuosis, benigno uentorum afflato, aquarum copia, nemorum salubritate, feriorum animalium innocentia, soli fertilitate, pabuli ubertate, semper fuit pulcherima. In summa, quicquid quo carere uita nō debet, nusquam fere est præstantius: fruges, uinum, olea, uellera, lina, metalla auri, argenti, æris & ferri. Videre poteris de his uberiora libro 3. & 37. Plinij in nat. hist. Fuit hec olim dicta Latium, à latendo, quod illic latuerit Saturnus dum Iouem figeret. Alij à Latino rege dici asserunt. Dicta est & Oenotria, à uino quod optimum in Italia nascitur, uel ab Oenotro rege Sabiniorum. Italia autem ab Italo rege dicta est, et Græcia maior, quod incolæ eius ex maiori parte Græci fuerint. *a* (Bifera uiolaria.) Multi flores bis in anno proueniunt. Vesuvius mons in Campania est iuxta Neapolim. Vocatur & Vesuuus. Baiae, ciuitas iuxta mare Campanum sita, à Baio Vlyssis socio illic sepulto: ubi & a que calidæ scaturiunt, ad voluptatem & uarios morbos comode. Inuiare, significat uiam facere. Ardea urbs à Danaë Acrisj Argiujorum regis filia, augurio ardeæ uis condita est. Quæ urbs Polyde sit, non satis constat. Agilla ciuitas est Thuscæ, quæ alio nomine Cære dicta est. Has leso uero putatur esse, quæ hodie Montem flasconem uocant. *b* (Digitorum forores.) Quidam putant legendum, diuorum. Beneuentum uero olim dictum fuit Maleuentum, quod à Dalmatia violentior quidam

pauperis soli dominus, nunquam egressus pater max. terti cespitis terminos inuenitur.

(In plebeia puerpera.) Plinius dicit hanc pietatem matri offendit, Solinus autem ad patrem refert. (Consultit Claudi principatum.) Claudia quæ semper impudica habita fuit, ob nimios corporis cultus, oravit deam submissis genibus, ut si se castam iudicaret, suum cingulum sequetur: ita nauis illa qua simulacrum matris Phrygiae uehebatur, tantis hominum boumque conatibus immobilis redderetur, eamque una muliercula zona alligata ad sua pudicitiae testimonium traheret. (Sylla felix.) Hic felix in fortuna dictus est: nam cum parvulus à nutrice ferretur, mulier obvia, salue, inquit, puer tibi & reipub. tue felix: & statim quæ sita quæ hæc dixisset, non potuit inueniri. *o*

De Italia, & eius laudibus, deq; peculiari bus multis, quæ in ea reperiuntur.

Cap. VIII.

DE homine satis dictum habeo. Nunc, ut ad destinatum reuertamur, ad loco rum comemorationē stylus dirigen-
dus est, atq; adeò principaliter in Ita-
liam, cuius decus iam in Vrbe contigimus. Sed 20 Italia tanta cura ab omnibus dicta est, præcipue à M. Catone, ut iam inueniri non possit, quod sit non ueterum autorum presumpserit diligentia, largiter in laudem excellentis terræ materia suppetente, dum scriptores præstantissimi reputant locorum salubritatē, coeli temperie, ubertatem soli, aprica collium, opaca nemorum, innoxios saltus, uitium olearumq; prouentus, + ouilia, pecuaria, + nobilia, tot amnes, lacus tantos, a bifera uiolaria, in pecuaria ter hæc Vesuvii flagrantis animæ spiritu uapo- 30 rantem, + tepentes fontibus Baias, colonias tam ttepena frequentes, tam assiduā nouarum urbium gra-
tiam, tam clarum decus ueterum oppidorum, quæ primum Aborigines, Arunci, Pelasgi, Ar-
cades, Siculi, totius postremo Graciæ aduenæ, & in summa uictores Romani cōdiderunt. Ad hæc littora portuosa, orasq; habet patentibus gremijs, commercio orbis accōmodatas. Ve-
rum ne prorsus intacta uideat, in ea quæ minus trita sunt, animū intendere haud absurdum ui-
detur, & parcus depasta leuib. uestigijs inuia-
re. Nam quis ignorat uel dictam uel cōditam à Iano Ianiculum, à Saturno Latium atq; Satur-
niam, à Danaë Ardeam, à comitibus Herculis Polyden, ab ipso in Campania Pompeios, quia uictor ex Hispania pompa boum duxerat: In Liguria quoq; lapidarios campos, quod à Iou eo dīmicante creditur saxa pluissé. Regionem Ionicam ab Ione Naulochi filia, quam procaci-
ter insidente uias Hercules interemit, ut ferunt. *Alchippen*

finire

Alchippen à Marsya rege Lydorū, quod hiatus
terre haustum, dissolutū est in lacum Fucinum.
Ab Iasone templum Iunonis Argiuæ, à Pelo-
pe Pisæ, à Cleolao Minois filio Daunios, Iapy-
gas à Iapyge Dædali filio, Tyrrhenos à Tyr-
rheno Lydiae rege, Corā à Dardano, Argillam
à Pelasgīs, qui primi in Latium literas intulerunt:
ab Haleso Argiuo Phaliscā, à Phalerio Argiuo
Phalerios, Fescennium quoq; ab Argiuis, por-
tum Parthenium à Phocensibus, Tybur, sicut
Cato facit testimonium, à Catillo Arcade præ-
fecto classis Euādri; sicut Sextius, ab Argiuā iu-
uentute. Catillus em̄ Amphiarai filius post pro-
digialem patris apud Thebas interitum, Oeclei-
aui iussu, cum omni foetu uel sacro missus tres li-
beros in Italia procreauit, Tiburtum, Coram,
Catillum, qui depulsis ex oppido Siciliæ ueteri
bus Sicanis, à nomine Tiburti fratri natu ma-
ximi urbē uocarunt. Mox in Brutis ab Vlysse
extuctū templū Mineruæ. Insula Ligea appellata
ab icto ibi corpore Sirenis ita nominata.
Parthenope à Parthenopes Sirenis sepulchro,
quam Augustus postea Neapolim esse maluit.
Prænestine, ut Zenodotus refert, à Prænestine
Vlyssis nepote Latinī filio: aut, ut Prænestini so-
nant libri, à Cæculo, quem iuxta ignes fortuitos
inuenierunt, ut fama est, b Digitiorū sorores. No-
tum est à Philoctete Periliam constitutam, Ar-
pos & Beneuentum à Diomedē, Patauium ab
Antenore, Metapontum à Pylijs, Scyllaceum
ab Atheniensibus, Sybarim à Trozenijs, &
à Sagari Aiacis Locri filio, Salētinos à Lycijs,
Anconā à Siculis, Gabios à Galatio et Bīo Sici-
lis fratribus, ab Heraclidē Tarentū, insulā Ten-
sam ab Ionibus, Pæstum à Dorensibus, à My-
scello & † Archia Crotonā, Rhegium à Chal-
cidensibus, Caulonam & Terinā à Crotonien-
sibus, à Naritijs Locros, Heretum à Græcis, in
honorē Heræ, sic enim Iunonē Græci uocant.
Aritiam ab Archilocho Siculo, unde & nomē,
ut Cassio Heminæ placet, tractum. Hoc in loco
Orestes oraculo monitus simulacrū Scythicæ
Dianæ, quod de Taurica extulerat, priusquam
Argos peteret, cōsecravit. A Zanclisibus Me-
taurum locatum, à Locrensibus Metapontum,
quod nūc Vibo dicitur. Bocchus absoluit, Gal-
lorum ueterem propaginem Vmbros esse. M.
Antonius asseuerat eosdē, quod tempore aquo
tessē fæ cladis imbrībus superfuerint, Vmbrost græ-
cè nominatos. Licinio placet à Messapo græco

quidā & aeribus uentus ingruere consue-
isset. Patauiū, quod hodie est Padua, à
Padi fluminis uicinitate sic dictū est. Ta-
rentū urbs est Calabriæ, quā quidā Lacedæ-
monium uocant, quidam uero Herculeum
Tarentum. Zancenses sic nominati sunt
à Zancle oppido tum Achaiae tum Siciliæ.
c C Palinurus.) Fuit Palinurus
Aeneæ classis gubernator, submersus & se
pultus iuxta promontorū quoddam, à quo
illud hoc quoq; consecutum est nomen, ubi
& urbs est quam Heliā uocant, alij autem
Veliam, à qua haud procul distat Leucosia
insula, à cognata Aeneæ sic dicta. Cæte-
rum Venus dicitur & proprie, quod ex te-
stū Saturni, uel ut alijs placet, ex Cœlesti
ma nata fingitur. d C Indigetis.)

Indigetes dij uocantur, quod nullius rei
egeant, uel quasi in dijs agentes.

e C A iugis alpium.) Vniuersa, in-
quit Sempronius, Italia à iugis Alpium ori-
tur, et in Leucopetrā fretumq; Siculum ter-
minatur. Cingitur supero & infero mari,
et secatur Apennino, qui à iugis Alpiū or-
tus, per medium Italiā ad Liguribus ad An-
conam porrectus, inde paulatim usq; Venu-
siam flexus, ibi ex trāsuero diuidit Italiā.
Scribit quoq; Plinius sic: Italia querno assi-
milatur folio, multo proceritate amplior q
latitudine, in laeo se flectens cacumine, &
Amazonicæ figura desinens parme, ubi à
medio excursu † Cirthos uocatur, per sinus † Cocynthos,

lunatos duo cornua emittens, Leucopetrā Herm. Barb.

dextra, Lacinium sinistra. f C Amoe-
nissimi Capanie tractus.) Scribit Florus
libro primo: Omnium non modo Italia, sed
toto orbe terrarū pulcherrima Campanie
plaga est. Nihil mollius celo, deniq; bis flo-
ribus uernat, nihil uberior solo, ideo Liberi
Cererisq; certamen dicitur. Nihil hospita-
lius mari. Hic illi nobiles portus, Caieta,
Misenus, & tepentibus fontibus Baiae, Lu-
crinus & Auernus, quedā maris ocia. Hic
amicti uitibus montes, Gaurus, Falernus,
Majesticus, et pulcherrimus omnū Vesuvius
Aetnei ignis imitator. Urbes ad mare, For-
miae, Cumæ, Puteoli, Neapolis &c. Est &
ibi Phlegræus campus, in quo Hercule gi-
gantes superasse fabulantur, illieg; sepulti,
quoties anhelant, terram quatunt.

g C Tarracina.) Hæc & Trachis

Multarū urbi Italiam
origines consequenter

nia dicta est, sicutq; olim Volscorum metropolis. Et quemadmodū ipsa maris abscessu addita continentis, sic Reginū maris accessu à continentis sciunctū est: hinc et nomen ubi datū paxies, quod ex greco ruptū significat. Nā Sicilia à continente ui terrenū australis est. b C Læstrigonibus.) Læstrygones anthropophagi fuerunt, homines inumanissimi, et ab omni humanitate alieni, sic dicti Ἀστριγόνες, id est, à latrocino. i C Lacinium.) Promontorium Italiae inter Adriaticū & Ionū est, à quodam latrone ibi ab Hercule interempto qui Lacinus uocabatur. Acroceramij montes sunt excelsi, quos fulmina saepe infestant. k C Cherydris.) Serpentes sunt qui tam in aquis quam in terris morantur. Boa uero serpentis aliud est genus, sic dictum quod in lar bouis turgat. Alij aliter interpretantur. Per se fellebrem satietatem intellige copiosum lactis suatum.

l C Lupi ceruarij.) Tria sunt luporum genera, cōmunes, canarij & ceruarij. Ceruarij dicuntur etiā cum famelici cibum edunt, ex respiciunt, propositi obliiti cibi. Porro ex Lyncum humore lyncurium lapidem nasci, ex autoribus constat.

De Ly Sibyllis tribas prioribus

priores duos, Tarquinio Superbo parcus precium offerente, quam postulabatur, ipsa exusserat. Huius sepulchrum in Sicilia adhuc manet. Delphicam autem Sibyllā ante Troiana bella uaticinatā Bocchus perhibet, cuius uersus plurimos operi suo Homerū inseruisse manifestat. Hāc Heriphile Erythrēa annis aliquot intercedentibus insecura est, Sibyllaç appellata est de scientiæ parilitate, quæ inter alia magnifica Lesbios amissuros maris imperium multo antè præmonuit, quam id accideret. Ita Cumāna tertio fuisse post has loco, ipsa æui series probat. Ergo Italia, in qua Latium antiquū antea à Tyberinis ostijs ad usq; Lyrim annum pertinebat, uniuersa consurgit à iugis Alpium, porrecta ad Reginū uerticem, & littora Brutiorum, quò in mare meridiem uersus protendit. Inde procedens paulatim se Apennini montis dorso attollit, extensa inter Thuscum & Adriaticum, id est, inter superum mare & inferum, similis querno folio, scilicet proceritate amplior quam latitudine. Vbi longius processit, in cornua duo scinditur, quorum alterum Ionium spectat æquor, alterum Siculum. Inter quas prominentias non uno margine accessum insinuatī freti recipit, sed linguis projectis saepius, à procurentibus distinctū promontorijs pelagus admittit. Ibi, ut obuia pallim notemus, arces Tarentine, † Scyllæa regio, cū Scyllæo oppido, & Cratide flumine Scyllæ matre, ut uetus fabulata est; Regini saltus, Pæstanæ ualles, Sirenū faxa, † amoenissimi Campaniæ tractus, Phlegræi campi, Circes domus, & Tarracina insula antè circuflua immenso mari, nunc æuo necente addita continentali, diuersamq; fortunam à Reginis experta, quos fretum medium à Siculis ui abscidit. Formiæ etiā h Læstrigonibus habitatæ; multa præterea pollentissimis ingenijs edisserta, quæ praterire, quam inferius exequi, tutius duximus. Ve-

Italia querno folio simus

† Scyllacea

Messapię datā originē, uersam postmodū in nō men Calabrię, quam in exordio Oenotri frater Peucetius, Peucetiā nominarat. Par sentētia est inter autores, à gubernatore Aeneæ Palinurū appellatū, à tubicine Miseno Misenū, à cōsobrina Leucosiā insulā. Inter omnes perspicuè conuenit, à nutrice Caieta, Caietam, ab uxore Lauinia, Lauiniū esse nuncupatū, quod post Troiæ excidiū, sicut Cuslonius perhibet, quarto anno Cosconius extructum est. Nec omissum sit Aeneā, æstate ab Illo capto secunda, Italicis littoribus appulsum, ut Hemina tradit, socijs non amplius sexcentis, in agro Laurēti posuisse castra; ubi dum simulacrum, quod secum ex Sicilia aduexerat, dedicat Veneri matri, que ἀφροδύτη dicit, à Diomedे Palladiū suscipit, tribusq; mox annis cum Latino regnat socia potestate, quingentis iuge-ribus ab eo acceptis; quo defuncto summā biennio adeptus, apud Numicū apparere desit. Anno septimo patris d'indigetis ei nomen datū Deinde constitutæ ab Ascanio Alba longa, Fidenæ, † Antiū, Nola à Tyrijs, ab Eubœensibus † Aricia Cumæ. Ibidem Sibyllæ facellū est, sed eius quæ rebus Romanis quinquagesima Olympiade interfuit, cuiusq; librum ad Cornelii usq; Syllam pontifices nostri consulebant: tunc enim una cum Capitolio igni absumptus est: nam priores duos, Tarquinio Superbo parcus precium offerente, quam postulabatur, ipsa exusserat. Huius sepulchrum in Sicilia adhuc manet. Delphicam autem Sibyllā ante Troiana bella uaticinatā Bocchus perhibet, cuius uersus plurimos operi suo Homerū inseruisse manifestat. Hāc Heriphile Erythrēa annis aliquot intercedentibus insecura est, Sibyllaç appellata est de scientiæ parilitate, quæ inter alia magnifica Lesbios amissuros maris imperium multo antè præmonuit, quam id accideret. Ita Cumāna tertio fuisse post has loco, ipsa æui series probat. Ergo Italia, in qua Latium antiquū antea à Tyberinis ostijs ad usq; Lyrim annum pertinebat, uniuersa consurgit à iugis Alpium, porrecta ad Reginū uerticem, & littora Brutiorum, quò in mare meridiem uersus protendit. Inde procedens paulatim se Apennini montis dorso attollit, extensa inter Thuscum & Adriaticum, id est, inter superum mare & inferum, similis querno folio, scilicet proceritate amplior quam latitudine. Vbi longius processit, in cornua duo scinditur, quorum alterum Ionium spectat æquor, alterum Siculum. Inter quas prominentias non uno margine accessum insinuatī freti recipit, sed linguis projectis saepius, à procurentibus distinctū promontorijs pelagus admittit. Ibi, ut obuia pallim notemus, arces Tarentine, † Scyllæa regio, cū Scyllæo oppido, & Cratide flumine Scyllæ matre, ut uetus fabulata est; Regini saltus, Pæstanæ ualles, Sirenū faxa, † amoenissimi Campaniæ tractus, Phlegræi campi, Circes domus, & Tarracina insula antè circuflua immenso mari, nunc æuo necente addita continentali, diuersamq; fortunam à Reginis experta, quos fretum medium à Siculis ui abscidit. Formiæ etiā h Læstrigonibus habitatæ; multa præterea pollentissimis ingenijs edisserta, quæ praterire, quam inferius exequi, tutius duximus. Ve-

rum

rum Italiæ longitudo, quæ ab Augusta prætoria per urbem Capuamq; porrigit, usq; ad oppidum Rheygium, decies centena & uiginti millia passuum colligit. Latitudine ubi plurimū, ccccx. ubi minimum, t̄xxxvi. millia. Arctissima est ad portum, quem Annibalis castra dicunt; neq; enim excedit quadraginta millia. Vmbilicū, ut Varro tradit, in agro Reatino habet. At in solidum spatii circuitus unius, uicies quadragies nouies centena sunt. In quo ambitu aduersa Locrensum fronte ortus à Gadibus finitur Europæ sinus primus; nam secundus à Lacinio australius, in Acroceraunijs metas habet. Ad hæc Italia Pado clara est, quæ mons Vesulus superantissimus inter iuga Alpū gremio suo fundit, uisendo fonte in Ligurum finibus, unde se primū Padus proruit, submersusq; cuniculo rursus in agro Vibonensi extollit, nulli amniū inferior claritate, à Græcis dictus Neislavos. Intumescit exortu canis tabefactis niuisbus, & liqueficiis brumæ pruinis, auctusq; aquarum accessione xxx, flumina in Adriaticū desert mare. Est è memorabilibus inclytum, & insigniter per omnium ora uulgatum, quod perpaucē familiæ sunt in agro Phaliscorum, quos Hirpos uocant, hi sacrificium annuum ad Soratem montem Apollini faciunt, idq; operantes gesticulationibus religiosis, impune exultant ardentibus lignorum struibus in honorem diuinæ rei, flamnis parcentibus; cuius deuotionis ministeriū munificentia senatus honoratum, Hirpis t̄ perpetuo omnium munerum uacationem dedit. Gentem Marsorum t̄ ^{perpetuo sena} Marsi serpentibus illæsam esse, nihil mirū; à Circes filio genus ducunt, & de auita potu consulto tentia deberi sibi t̄ sentiunt seruitium uenenorum, ideo uenena contemnunt. C. t̄ sciunt Cælius Oeta tres filias, Angitiā, Medeā, & Circen, fuisse dicit. Circen Circæos insedisse montes, carminum maleficijs urarias imaginum facies mentientē. Angitiā uicina Fucino occupauisse, ibiç salubrī scientia aduersus morbos resistenter, cum desisset hominem uiuere, deam habitam. Medeam ab Iasone Buthroti sepultam, filiumq; Marsis imperasse. Sed quamvis Italia habeat hoc præsidium familiare, à serpentibus non penitus libera est. Deniq; habitatores ab Amyclis, quas antea Amyclæ græci cōdiderant, serpentes fugauere. Illic frequens uipera morsu insanabili, breuior hec ceteris, quā in alijs aduertimus orbis partibus, ac propterea, dum despiciunt, facilius nocet. Calabria k Chersydris frequentissima est, & Boam gignit, quem anguem in immensam molem ferunt coalescere. Captat primo greges bubulos, & si quæ plurimo lacte rigua bos est, eius se ueribus innectit, suetuq; cōtinuo saginata, lōgo seculo ita t̄ fellebri satietate ultimo extuberatur, ut obsistere eius magnitudini nulla uis queat; postremo depopulatis animalibus, regiones quas obsederit, ad uastitatē cogit. Diu denique Claudio principe, ubi Vaticanus ager est, in alio occisæ Boë spectatus est solidus infans, Italia lupos habet, qui cum cæteris similes non sint, homo, quem prius uiderint, conticescit, & anticipatus obtutu nocenti, licet clamandi uotum habeat, non habet uocis ministerium. Sciens de lupis multa prætero. Spectatissimum illud est, quod caudæ animalis huius uillus amatorius inest perexiguus, quem spontaneo damno abiicit, cum capi metuit; nec habet potentiam, nisi uiuenti detrahatur. Coeunt lupi toto anno non amplius dies xij. Vescuntur in fame terra. At hi quos Ceruarios dicimus, quamvis post longa ieunia repertas ægre carnes mandere cœperint, ubi quid casu respiciunt, obliuiscuntur, & immemores presentis copiæ, eunt quæsitus quam reliquerunt satietatem. In hoc animalium genere numerant & Lynces, quarum urinas coire in duritiem preciosi calculi factentur, qui naturas lapidum exquisitius sunt persecuti. Istud etiam ipsas Lynxes persentiscere, hoc documento probatur, quod egestum liquorem illico arena cumulis, quantum ualent, cōtegunt, tñuidia scilicet, ne talis egeries transeat in nostrum usum, ut Theophrastus perhibet. Lapidi isti succini color est, pariter

Italia Mensura
t̄xxxv.

Padi Orus et magnitudo

t̄ ^{perpetuo sena} Marsi

Serpentes min

t̄ funebri

B M Serpens magnit. min

Pilus amatorius in aperte
caudis.

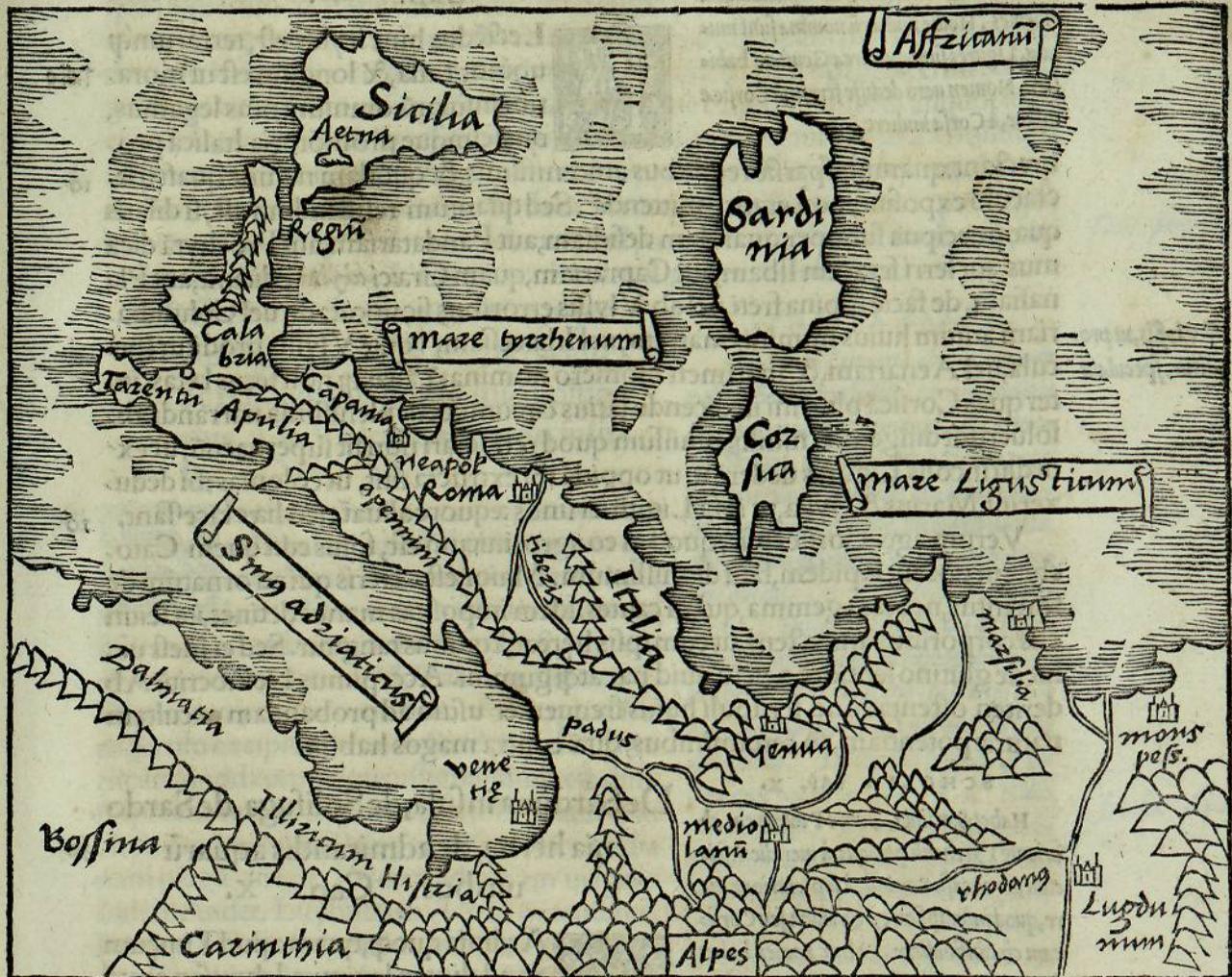
Cicada muta
spiritu attrahit propinquantia, dolores renum sedat, medetur regio morbo, *λύγειον* græcè dicitur. Cicadæ apud Rheginos mutæ, nec usquam alibi, quod si lentium miraculo est, nec immerito, cum uicinæ, quæ sunt Locrensum, ultra cæteras sonitent. Causas Granius tradit, cum obmurmurarent illic Hercule quiescente, deum iussisse ne streperent; itaq; ex eo cœptum silentiū permanere. Ligusticum mare frutices procreat, qui quantis per fuerint in aquarum profundis, fluviis sunt, tactu propè carnulento; deinde ubi in supera tolluntur, natalibus dergatis, lapides fiunt. Nec solum qualitas illis, sed & color uertitur; nam puniceo protinus rubescunt. Ramuli sunt quales arborum uisimus, ad semipedē frequenter longit; rarum est pedaneos deprehendi. Excludunt ex illis multa gestamina.

Corallia descriptio
Habet enim, ut Zoroastres ait, materies hæc quandam potestatē, ac propterea quicquid inde fit, habetur inter salutaria. Corallū alijs dicunt; nam Metrodorus *τυφενίαν* *τυφηνίαν* nominat. Idem, quod resistat typhonibus & fulminibus, affirmat. Eruitur gemma in parte Lucaniæ, facie adeo iucunda, ut languentes intrinsecus stellas, & sub nubilo renitentes croceo colore perfundat. Ea, quoniam in littore Syrtium inuenta primū est, Syrtites uocatur. Est & Veientana gemma à loco dicta, cui nigri coloris superficies, quam ad gratiam uarietatis limites intersecant albi,

Diomedea aues
Tuenis tnotis cudentibus. Insula quæ Apuliae oram uidet, tumulo ac delubro Diomedis insignis est, & Diomedes aues sola nutrit. Nam hoc genus alitis præterquam ibi nusquam gentium est, idq; solum poterat memorabile iudicari, nisi accederent non omittenda. Forma illis penè quæ fulicis, color cādus, ignei oculi, ora dentata, congreges uolitant, nec sine ratione pergendi. Duces duæ sunt quæ regant cursum, altera agmen anteit, altera insequitur; illa ut ducta certum iter dirigat, hæc ut instantia urgeat tarditatem. Hæc in meantibus disciplina est. Cum fœtificum adeat tempus, rostro scrobes excauant; deinde surculis inuersum superpositis, texta cratium imitantur, & sic contegunt subter cauata; & ne operimenta desint, si forte lignorū casas uenti auferant, hanc struem comprimunt terra, quæ egeßerant cum puteos excauatēt. Sic nidos moliuntur bifori accessu, nec fortuito, adeo ut ad plagas coeli metentur exitus, uel ingressus. Aditus, qui dimittit ad pastus, in ortum destinatur; qui excipit reuertentes, occasum uersus est, ut lux & morantes excitet, & receptui non denegetur. Leuaturæ aluum aduersis flatibus subuolant, quibus proluiuies longius auferatur. Iudicant inter aduenas; si græcus est, proprius accedunt, & quantum intelligi datur, uelut ciui blandius adulantur. Si quis erit gentis alterius, inuolant, & impugnant. A edem sacram omni die celebrant studio huiusmodi; aquis imbuunt plumas, alisq; impendit madefactis confluunt rorulentæ, ita ædem excusso humore purificant, tunc pennulis superplaudunt, inde discedunt quasi peracta religione. Ob hoc ferūt Diomedis socios aues factos. Sanè ante aduentum Aetoli ducis nomen Diomedæ nō habebant, inde sic dicta. *Italicus excursus per Liburnos, quæ gens Asiatica est, procedit in Dalmatiæ pedem, Dalmatia in limitem Illyricum, in quo sinu Dardani sedes habent, homines ex Troiana prosapia, in mores barbaros efferati.* At ex altera parte per Ligurum oram in Narbonensem prouinciam pergit, in qua Phocenses quondam fugati Persarum aduentu, Massiliam urbem Olympiade quadragesima quinta condiderūt. C. Marius bello Cymbrico factis manu fossis inuitauit mare, perniciosemq; feruentis Rhodani nauigationem temperauit; qui amnis præcipitatus Alpibus, primo per Heluetios ruit, occursantium aquarum agmina secum trahens, auctuq; magno, ipso, quod inuadit, freto turbulentior,

M. Agilia a Phoenicibus quod condita
Aqua Seacta
† quod nisi † cum fretum uentis excitatur. Rhodanus ſeuit & cum ſerenum est, atque ideo inter tres Europæ maximos fluuios & hunc computant. Aquæ quoque Sextiæ eo loco claruerunt, quondam hyberna Consulis, postea exculta mœnibus: quarum

quarum calor olim acrior exhalatus, per tempora evaporauit, nec iam par est famæ priori. Si Græcos cogitemus, præstat respicere littus Tarentinum: unde à promontorio, quod Acras Iapygian uocant, Achaiam cursum destinantibus citissima nauigatio est.

Dividitur Italia in sedecim regiones, nempe in Liguriam, in qua est Genua. In Latium, ubi sunt ostia Tyberina. In Hetruriam, quæ protenditur usq; ad primam ripam Tiberis. In Campaniam, quæ & terra laboris hodie dicitur, in qua Capua & Neapolis sunt. In Lucaniam, quæ situm habet inter Calabriam & Apuliam. In Calabriam, quæ tenet extremitatem Italie prope Siciliam. In Apuliam, quæ Iapygia olim dicta fuit, & adiacet mari Adriatico, habens urbes Brundusium & Tarentum &c. In Samnum sue Aprutium, quod est inter Campaniam & Apuliam, habens ciuitates Aquilam, Aquinum, Beneuentum &c. In Picenum, quod nunc Marchia Anconitana, in qua est Ancona, Urbinum &c. In Aemilianam seu Romandiolum, quam & Flaminiam uocant, in qua urbes sunt Rauenna, Ferraria, Bononia &c. In Umbriam, quæ nunc est ducatus Spoletanus, incipitq; ab Apennino monte, & extenditur usq; ad sinum Adriaticum: urbes in ea sunt, Spoleto, Reate, Fulgineum &c. In Galliam cisalpinam, quæ & Gallia togata dicitur, & hodie Lombardia, à Longobardis, cuius metropolis est Mediolanum. In Venetiam, quæ nunc est Marchia Teruisana, in qua sunt urbes Verona, Patarium, Vincentia &c. In Iapidiā, quæ est iuxta Venetiā. In Carniā, quæ nunc est Forum Iulii. Et in Istriam, quæ cotermina est Illyrio.

SCHOLIA CAP. IX.

De insulis his paruis, Pandataria, Prothyta, Capraria, Ithacea & similibus, que in Tyrrheno mari situm habent, apud Strabonem & Ptolemaeum etiam nonnihil inuenies. Hodie multarū nomina sunt mutata. Ligures sunt qui circa Genuam habitant. Nomen uero dedisse feruntur Corsicæ insule, à Corsa muliere.

^TVlyssis, ut pro=
ditur, speculum

spectant: quamuis sparsæ recessibus amoenissimis, & quodam naturæ quasi spectaculo expositæ, non erant omittendæ. Sed quantum residendum est, si dilatis quæ præcipua sunt, per quandam desidiam, aut Pandatariam, aut Prochyta dicimus, aut ferri feracem Ilbam, aut Caprariam, quam Græci ægyp*τια* dicunt, aut Plana siam, de facie supina freti, uel ab Vlyssis erroribus sic uocatam, uel Columbariam autum huius nominis matrem, uel Ithaceiam, tu quæ Vlyssis proditur specula, uel Aenariam, & Inarimen Homero nominatā, aliasqe non secus latae, inter quas Corsicā plurimi in dicendo latius circumuecti, plenissima narrandi absolverunt diligentia, nihilqe omissum quod retractari non sit superuacuū, ut exordiū incolis Ligures dederint, ut oppida ibi extructa sint, ut colonias ibi deduxerint Marius & Sylla, ut ipsa Ligustici sinus æquore alluafit; sed hæc faceſſant.

Verum ager Corsicanus, quod in eo agro unicum est, solus edit quem Catochitem uocant lapidem, fatu dignissimum. Maior est cæteris qui ad ornatum definiantur, nec tam gemma, quam cautes. Idem impositas manus detinet, ita se iunctis corporibus annectens, ut cum ipsis hereat, à quibus tangitur. Sed ei ineſt uelut de glutino lentiore nescio quid par atqe gummi. Accepimus Democritū Abderiten ostentatione scrupuli huius frequenter usum ad probandam occultam naturæ potentiam, in certaminibus, quæ contra magos habuit.

SCHOLIA CAP. X.

Habet Sardinia, autore Ptolemaeo, ab oriente Tyrrhenū pelagus, à meridie Africū, ab occasu Sardoū, à septentrione mare, quod inter ipsam & Cyrrnum seu Corsicam circunfunditur. Et hæc nomen habet à Sardo Herculis filio, qui immodica hominum multitudine in Sardiniam è Libya nauigasse dicitur, eamqe occupasse: antea uero dicta fuit Ichnusa, quod cōformis esset humano uestigio. a ^C Solifuga.) Alij uocant Solipungam, & est formicarū genus uenenum, habens uim nocendi maximam. Idem fertur de Sardonia herba uenena, quæ felino, id est, apio similis est, & edentes intermit, &c. b ^C Et coagulandis furibus ualent.) Autem aqua huius fontis puris & fidem iuramento seruantibus aspectu placidam atqe gustu dulcem, periuris uero et furibus palam aduersantē.

& Locrenses transeamus. Sardinia est quidē absqe serpētibus; sed quod alijs locis serpens est, hoc ^a solifuga Sardois agris: animal per exiguum, simileqe araneis forma; solifuga dicta, quod diem fugiat. In metallis argentarijs plurima est; nam so-

lum
De quibusdā ignobilibus Tyrrheni maris insulis quæ Italiae adiacent: de Corsica & Catochite lapide.

Cap. IX.

Lect̄dus hinc stylus est, terrarumqe uocant talia, & longum est ut mōratim insularū omnium oras legamus, quascunque promotoria Italica pro-
^{Talie} 10

De Sardinia insula, de Solifuga, de Sardonia herba, de admirandis aquarū viribus. Cap. X.

Ardinia quoqe, quam apud Timēum Sandalioten legimus, Ichnusan apud Crispū, in quo mari sita sit, quos in colarum autores habeat, satis celebre est. Nihil ergo attinet dicere, ut Sardus ab Hercule, & Norax à Mercurio procreati, cum alter à Libya, alter ab usqe Tarteso Hispaniae in hōce fines permeassent, à Sardo terræ, à Norace 40, Noræ oppido nomen datum. Mox Aristæum regnando his proximum in urbe Carali, quam condiderat, ipse coniuncto populo utriusqe sanguinis, feiuges usqe ad se gentes ad unum more coniugasse, imperium ex insolentia nihil aspernatas. Sed & hic Aristæus Iolaum creat, qui ad id locorum agros ibi insedit. Præterea & Ilienses & Locrenses transeamus. Sardinia est quidē absqe serpētibus; sed quod alijs locis serpens est, hoc ^a solifuga Sardois agris: animal per exiguum, simileqe araneis forma; solifuga dicta, quod diem fugiat. In metallis argentarijs plurima est; nam so-
^{Myrsi} lus, plin.

Sardonia hirta

Ium illud argenti diues est: occultim reptat, & per imprudentiam supersedentibus pestem facit. Huic incommodo accedit & herba sardonia, quae in defluvijs fontanis prouenit largius iusto; ea si edulio fuerit, uescetibus neruos cōtrahit, rictu ora diducit, ut qui mortem oppetunt, uelut ridentium facie intereant. Contrā quicquid aquarum est, uarie cōmodis seruit. Stagna pīculentissima: hybernæ pluuiæ in aestiuam penuriam reseruantur. Nam homo Sardus opem plurimam de imbriodo coelo habet. Hoc collectaneū depascitur, ut sufficiat usui ubi defecerint scaturientes, quae ad uictum usurpari solent. Fontes sanè calidi & salubres aliquot locis effervescent, qui medelas afferunt, aut solidant ossa fracta, aut abolent à Solifugis insertum uenenum, aut etiam ocularias dissipant ægritudines; sed qui oculis mendentur, b & coarguendis ualent furibus. Nam quisquis sacramento raptū negat, lumina aquis attractat; ubi periurium nō est, cernit clarius; si perfidia abnuit, detegitur facinus cæcitate, & captus oculis admissum tenebris fatetur.

De Sicilia, & Peloriade terra, aquarumq; natura. De Aetna monte, ac reliquis eius insulis miris plurimis. De Vulcanijs septem insulis. Cap. XI.

Si respiciamus ad ordinē temporum uel locorum, post Sardiniam res uocant Sicule. Primo, quod utraq; insula in Romanā potestatem redacta, iisdem temporibus prouincia facta est, cum eodem anno Sardiniam M. Valerius, alteram C. Flaminius prætor sortiti sunt. Adde quod frēto Siculo excipitur nomen Sardoī maris. Ergo Sicilia, quod cum primis assignandum est, diffusis promontorijs triquetra specie figuratur. Pa-
chynus aspectus in Peloponnesum, & meridiānam plagā dirigit. Pelorus aduersam uespero Italiam uidet. Lilybæus in Africā extenditur. Inter quae Pelorias præstat, temperie soli prædicta, quod neq; humido in lutum diluatur, neq; fathiscat in puluerē siccitate. Ea ubi introrsum recedit, & in latitudinē panditur, tres lacus obtinet: quorum unus, quod pīcium copiosus est, nō equidem ad miraculum duxerim: sed quod ei proximans condensis arbustis inter uirgultorum opaca feras nutrīat, & admissis uenātibus per terrenos tramites, quibus pedestres accessus excipit, duplē pīscandū uenandiq; pībeat uoluptatē, inter tē eximia numeratur. Tertium ara sacrum approbat, quae in medio sita, breuia diuidit à profundis: quā ad eam pergitur, aqua crurum tenus peruenit: quod ultra est, nec ex plorari licet, nec attingi; & si fiat, qui id ausus sit, malo plectitur, quantumq; sui partem ingurgitauerit, tantam it perditum. Ferūt quendam in hac alta quam longissimā poterat iecisse lineā,

SCHOLIA CAP. XI.

Sicilia olim Trinacria, ab eius forma appellata fuit, tribus scilicet promontorijs in diuersa procurrentes: deinde Sicania à Sicano duce, uel, ut alijs placet, à Sicanis populis: postremo ab Italib; qui Siculi dicebātur, in eam uulgò profectis, Sicilia est uocata. Sunt tamen qui eam à Siculo duce sic uocatam putant. a ¶ A debiscendi argumento.) Hiscere dicitur Sicilia ab Italia, quod à continente ui terræmotuum aula sa à ueteribus perhibeat, eo scilicet loco ubi Rhegium urbs est. Sonat autē έγγιον abruptiōne. De thynnis pīcibus & infra capite 22. fit mentio. b ¶ Nullo non die sole est.) Syracusana, inquit, urbs nunquam tantis obducitur nubilis, etiam hyberno tempore, quin aliqua hora sol cer natur. De fonte Arethusā multa fabulan tur poëte, quod scilicet virgo Diane comes mutata sit in hunc fontem, & quod ferat pīces in magna copia, sed qui sacri habentur, & à nullo citra deorū iras & uitæ periculo comedunt. De Aetna monte omnia notiora sunt, quā ut hic aliquid de eo super addendum putem. Illud tamen mirum est, ut licet exundet uafis incendijs, perpetua nihilominus canicie uerticis brus malem detineat faciem. c ¶ Centuria ripino croco.) Superat, inquit, crocus agrī Centuripini omnes Siciliæ quantumlibet nobiles fructus. In Sicilia proinde inventa fuit comœdia, existimantq; quidam Epicharmū poëtam illius fuisse repertore.

d ¶ Hic Lais illa.) Lais illa abducta ad Corinthum, cum esset formosissima, & multi ambirent complexū eius, natum

*fons perjurius index**Sicilia figura et Descriptio**Lacus Sacrum mirus*

d

est adagium, Non cuiusuis est Corinthum petere, quod scilicet frustra iret Corinthū ad Laudem, qui non quiet dare quod ab ilia poscebatur. Porro Cyclopes fuerunt unoculi homines, immanes & feroes, uescabanturq; carnibus humanis. Idē de Læstryonibus extremae Italie populis narratur. Sedes aut Læstryonum putatur fuisse Caieta portus, oppidum Formiae dictum.

Sed & Ceres hinc nata putatur, Saturni et Opis filia, dicta Ceres quasi creatrix cunctarum frugū.

e **C** Campus Aetnensis.)

Hunc campum & specū seu demersum foramē, describit quoq; Aristoteles. Sunt qui tradunt Proserpinam raptam à Plutone apud Olestrū, quem Solinus hic Ditem uocat patrem. Proserpinam autem aiunt Bonam esse deam, quam & Persephonē uocant, seminum scilicet uirtutem. Plutonem uero solem esse dicūt, qui tempore hyemis remotiorē mundi partem perlustrat, & idcirco raptam ab eo Proserpinam dicunt, quam Ceres sub terra latenter querit.

f **C** Latex uineus.) Fons Diana gignitur ex Camerina unda, & si quispiam ex eo hauserit manibus non castis, non potest aquam illam miscere Baccho.

texundet ræ peruvacia mistas ignibus niues profert, & licet uastis texudet incendijs, tapis **t**apices cis canicie perpetua brumalem t detinet faciem. Itaq; inuita in utroq; uiolentia, t detinent nec calor frigore mitigatur, nec frigus calore dissoluitur. Sunt & alij mōtes duo, 30 Nebrodes & Neptunius. E Neptunio specula est in pelagus Thuscū & Adria- ticum. Nebrodī damarum copia nomen dedit, quem damæ & hinnuli gregatim peruagantur, inde Nebrodes dicitur. Quicquid Sicilia gignit, siue soli, siue homi- nis ingenio, proximū est ijs quæ optima iudicantur, nisi quod foetus terræ Cen- turipino croco uincitur. Hic primū inuenta Comœdia, hic & cauillatio t mimi- ca in scena stetit. Hic domus Archimedis, qui iuxta syderum disciplinam machi- narii cōmentator fuit. Hic Lais illa, quæ eligere t patriam maluit, quām fateri. Gentem Cyclopum uasti testantur specus. Læstryonum sedes adhuc sic uocan- tur. Ceres inde, magistra sationis frumentarīæ. Hic ibidem **c** campus Aetnensis in floribus semper, & omni uernus die: quem propter demersum est foramen, 40 quo Ditem patrem ad raptus Proserpinæ liberè exeuntem fama est in lucem au- sum. Inter Catinam & Syracusas certamen est de illūstrium fratum memoria, quorum nomina diuersæ sibi partes adoptat. Si Catinenses audiamus, Anapias fuit & Amphinomus; si quod malunt Syracusæ, Aemanthiā putabimus & Crīo nem. Catinensis tamen regio causam dedit facto, in quam se cum incendia Ae- tna protulissent, iuuenes duo sublatos parentes euixerunt inter flamas illæsi ignibus. Horum memoriā ita posteritas munera est, ut sepulchri locus nomi- naretur campus piorū. De Arethusa & Alphao uerum est hactenus quod con- ueniunt fons & amnis. Fluminum abunde uaria miracula. Dianam, qui ad Ca- merinam fluit, si habitus impudicè hauserit, non coibunt in corpus unum **f** latex uineus,

Sicilia ab Iberis olim culta

Syracusas Serenitas. p. de Robo

Aetna Descriptio

Comœdia Arbus in Sicilia

Pietatis exemplum & mirandum

fons castitatis index

uineus, & latex aquæ. Apud Segestanos Herbesius in medio flumine subita exæstuatione feruerescit. Ac in quamvis demissum Aetna, nullus frigore anteuerterit. Himereum coelestes mutant plagæ: amarus deniq; est dum in aquilonem fluit, dulcis ubi ad meridiem flectitur. Quanta in aquis, tanta est nouitas in salinis. Sallem Agricentinū si igni iunxeris, soluitur ustione; cui si liquor aquæ proxima uerit, crepitat ueluti torreatur. Purpureum Aetna mittit, in Pachyno translucidus inuenitur. Cætera salinarum metalla, quæ sunt aut Agricentino, aut Centuripis proximantia, funguntur cautium ministerio. Nam illinc excidunt signa ad facies hominum, uel deorum. Thermitanis locis insula est arundinum ferax, quæ 10 accōmodatissimæ sunt in omnem sonum tibiarum, siue præcentorias facias, quærum locus est ad puluinaria præcinendi, siue Vascas, quæ foraminum numeris præcentorias antecedunt, siue puellorias, quibus à sono clariore uocamen datur, siue Gingrinas, quæ breuiores licet, subtilioribus tamen modis insonant, aut Miluinas, quæ in accentus exeunt acutissimos, aut Lydias, quas & Turarias dicunt, uel Corinthias, uel Aegyptias, alias ue à musicis per diuersas officiorum & nominū species separatas. In Halesina regione fons aliás quietus & tranquillus cum siletur, si insonent tibiæ, exultabundus ad cantum eleuat, & quasi miretur dulcedinem uocis, ultra margines intumescit. Gelonium stagnum tetro odore abigit proximantes. Ibi & fontes duo, alterum si sterilis sumpererit, fœcunda fiet; 20 alterum si fœcunda hauserit, uertitur in sterilitatem. Stagnum Petrensum serpentibus noxiū est, homini salutare. In lacu Agricentino oleum supernat. Hoc pingue hæret arundinum comis de assiduo uolutabro, è quarū capillamentis legitur unguentum medicum contra armentarios morbos. Nec longè inde collis Vulcanius, in quo qui diuinæ rei operantur, ligna uitea super aras struunt, nec ignis apponit in hanc congerie, cum † prosicias intulerint. Si adest deus (sic sa 30 crum probat) farmenta licet uiridia ignem sponte concipiunt, & nullo inflagante, à litato numine fit † incendium; ibi epulantibus alludit flamma, quæ flexuosis excessibus uagabunda, quem contigerit non adurit, nec aliud est q̄ imago nun- cia perfecti rite uoti. Idem ager Agricentinus eructat limosas scaturigines; & ut uenæ fontium sufficiunt riuis subministrandis, ita in hac Siciliæ parte solo num- quam deficiente, eterna reiectione terram terra euomit. Achates lapidem Si- cilia primū dedit, in Achatis fluminis ripis repertum, non uilem, cum ibi tantum inueniretur. Quippe interscribentes eum uenæ naturalibus sic notant formis, ut cum optimus est, uarias præferat rerum imagines. Vnde anulus Pyrrhi regis, qui aduersus Romanos bella gessit, nō ignobilis famæ fuit, cuius gemma Achates erat, in quo nouem Musæ cum insignibus suis singulæ, & Apollo tenens ci- tharam uidebantur, non impressis figuris, sed ingenitis; nunc diuersis locis appa- ret. Dat Creta, quem † Coraliachaten uocant corallo similem, sed illitū guttis au- ro micantibus, & scorponum ictibus resistentem. Dat India reddentem nunc 40 nemorum, nunc animalium facies, quem uidisse, oculis fauet, quiq; intra os rece- ptus sedat sitim. Sunt & qui usti redolent myrrhæ odorem. Achates sanguineis maculis irrubescit. Sed qui maxime probantur, uitream habent perspicuitatem, ut Cyprus. Nam qui sunt facie cerea abundantes, triuialiter negligunt. Omnis ambitus huius insulæ clauditur stadiorū tribus millibus. In freto Siculo nō φαι- sia insulæ xxv. millibus passuum ab Italia absunt, Italia Vulcanias uocant. Nam & ipsæ natura soli ignea per occulta cōmercia aut mutuātur Aetnæ incen- dia, aut subministrant. Hic dicta sedes deo ignium. Numero septē sunt. Liparæ nomen dedit rex Liparus, qui eam ante Aeolum rexit. Alteram Hieram uoca- uerunt; ea præcipue Vulcano sacrata est, & plurimū colle eminentissimo nocte ardet. Strongyle tertia, Aeoli domus, uergit ad solis exortum, minime angulosa,

*Aquaæ miracula quada**Sal fossili pomoq; duriss.**Tibiarū spacie flures**falsa miracula
† porricias**† accendium**Pyrrhi anulus mirus
Achates gemma**† Corallo
achaten*

quæ flammis liquidioribus differt à cæteris. Hæc causa efficit, quod ex eius summo potissimum incolæ præsentiscunt, quinam flatus in triduo portendantur; quo factum, ut Aeolus rex uentorum credere. Cæteras, Dydymen, Ericusam, Phœnicusam, Euonymon, quoniam similes sunt, dictas habemus.

SCHOLIA CAP. XII.

Vocat à principio huius capituli Solinus tertium Europæ sinum mare Ionium, quod sequitur sinum Adriaticum, habetq; plures prouincias, quarū nomina sunt, Epirus, Acarnania, Aetolia, Phocis, Locris, Achæa, Messenia, Laconia, Argolis, Megaris, Attica, Boeotia, Doris, Thessalia, Magnesia, Macedonia, Thracia, atq; Græcia omnis. Has prouincias poteris Lector infra uidere in tabula, in qua expreſſimus Græciā cum suis partibus. a Ceraunii montibus.) Hi montes in Epiro sunt, à crebris fulminibus sic dicti. Hellepon tus uero fretum est angustum, quod ab Aegeo mare transmittit in Propontidem, septem stadijs Asiam ab Europa secernens. Dicitur autem Hellepon tus, à ponto & Helle, que ibi cecidit in pontū. Molossa pars Epiri est, à Molosso Pyrrhi & Andromaches filio sic uocata. Dodona quoq; urbs Epiri est, iuxta quam insigne nemus est, ubi Dodonei Iouis templum olim fuit, in quo duæ columbæ consilentibus dabant reſponſa: harū unam in Delphos, alteram in Ammonis Iouis templi aduolasse dicunt. Sunt autem Delphi in Boeotia iuxta Parnassum, à Delpho Neptuni filio sic dicti: & Parnassus mōs Phocidis, supra modum erigitur duobus capitibus in aëra. Acarnania Epiri est pars, & Aracynthus mons Aetolie, Minerue sacer. Per oppidum Patras Scioëſſa, putant intelligentum opacitatem illius loci. b C Tænaron.) In Laconia est promontorium quod Malea dicitur, haud procul à Sparta ciuitate, in quo hiatus magnus est, et auditur strepitus progradientiū, atq; ob id ueteres dixerunt, per has Tænarias fauces descensum esse ad infros. Hunc ſpecum Solinus hic uocat spiraculum Tænaron. Huc fabulantur Arianum cithareodium, à Methymna urbe Lesbi Methymneum dictum, à delphine incolam mem deuetum, cum à prædonibus in mari obrueretur. c C Leuctræ.) Apud urbem Boeotie Epaminundas Thebanoru

dux

fons mirus

Certamine ſiculæ v. nū
musico legendum sit.

De tertio Europæ ſinu, de Græciæ regionibus ac locis, deq; memo randis in eis plurimis: de perdicū natura. Cap. XIII.

TE tertius Europæ ſinus incipit à Ce raunii montibus, definiſt in Helle spontum. In eo apud Molosſos, ubi Dodonæi Iouis templum est, Tomarus mons est, circa radices centeno fonte nobilis, ut Theopompo placet. In Epiro fons est, frigidus ultra omnes aquas, & ſpectatæ diuersitatis. Nam in eum si ardentem immergas facem, extinguit; ſi procul, ac ſine igni admoveas, ſuopte tingenio inflammat. Dodone, ut Maro dicit, Ioui ſacra eſt. Delphi Cephiso flumine, Caſtalo fonte, & Parnasi iugis celebres. Acarnania Aracyntho eminet, Hanc ab Aetolia Pindus diuidit, qui Achelouū parit, cum pri mis Græciæ amnibus præditum ueteri claritate; nec iniuria, cum inter calculos, quibus ripæ eius micant, Galactites inueniatur, qui ſcrupulus ipſe ater ſi teratur, reddit ſuccum album ad lactis ſaporem. Fœminis nutrientibus illigatus fœcundat ubera, ſubnexus paruulis; largiuscu los haufus ſaliuarum facit; intra os receptus liquescit; cum ſoluitur tamen, memoriae bonum perimit. quem post Nilum Achelous dat, tertium nemo. Propter oppidum Patras Scioëſſa locus nouem collium opacitate umbrosus, & radii ſolis fermè tenuiſſus, nec aliam ob causam memorabilis. In Laconia ſpiraculum eſt b Tænaron. Eſt & Tænaron promontoriū aduermum Africæ, in quo fanum Methymnae Arianis, quem delphine eo aduectū imago testis eſt aerea, ad effigiem caſus & ueri operis expressa. Præterea tempus signatum, Olympiade undētrigesima, qua in certamine Siculo idem Arion uictor ſcribitur, idipſum gestum probatur. Eſt & oppidum Tænaron nobili uetusitate. Præterea aliquot urbes, inter quas Leuctræ, non obſcuræ iam pridem Lacedemoniorū ſēdo exitu. Amyclæ ſilentio ſuo quondam pefſundatę. Spar ta inſignis cū Pollucis & Caſtoris templo, tum etiam Otryadis illuſtris uiri titulis. Theramne, unde primum cultus Diana. Pitane, quam Archesilaus

cheslaus Stoicus inde ortus, prudentię suę me-
rito in lucem extulit. ^t Antia & Cardamyle, ubi quondam fuere ^d Thyre, nunc Locus dicitur, in quo anno xvij. regni Romuli inter Laco-
nas & Argios memorabile fuit bellum. Nam Taygeta mons, & flumē Eurotas, notiora sunt
quām ut stylo egeāt. Inachus Achaeę amnis Argolicum secat tractū, quem rex Inachus à se no-
minauit, qui exordium Argiūae nobilitati pri-
mus dedit. Epidauro decus est Aesculapij facel-
lum, cui incubantes ægritudinum remedia ca-
pessunt de monitis somniorū. Pallanteū Arca-
diae oppidū, quod Palatio nostro per Euandrū
Arcada appellationem dederit, sas est admone-
re; in qua montes Cyllene, & Lycaeus, Mæna-
^{t Flumen} Erymanthus in obscuro est. ^t Intra flumina
Erym. Erymanthus Erymantho monte demissus est,
& Ladon ille. Herculis pugnæ hic planè clare-
scunt. Varro perhibet fontem in Arcadia esse,
cuius interimat haustus. In hac terrarum parte,
de aubus hoc solum nō indignum relatu com-
perimus, quod cum alijs locis merula fulua sit,
circa Cyllenē candidissima est. Nec lapidē spre-
uerimus quem Arcadia mittit, Asbesto nomē
est, ferri colore; hic accensus semel extingui nō
poteat. In Megarenium sinum ^f Isthmos exit,
Iudis quinquennalibus, & delubro Neptuni in
clytus; quos ludos eapropter institutos ferunt,
quod sinibus quinq; Peloponnesi oræ abluun-
tur, à septentrione Ionio, ab occidente Siculo, à
brumalī occidente Aegæo, à solstitiali oriente
Myrtoo, à meridie Cretico. Hoc spectaculum
per Cypselum tyrannum intermissum, Corin-
thi Olympiade quadragesimana solennitati
pristinæ reddiderūt. Cæterum ^g Peloponneson
à Pelope regnatā, nomen indicio est. Ea ut pla-
tani foliū recessibus & prominētijs figurata,
diuortium facit inter Ionium & Aegæum ma-
re, quatuor non amplius millibus dispescens u-
truncq; littus excursu tenui, quem Isthmō dicūt,
ob angustias. Hinc Hellas incipit, quam pro-
prie ueram uolunt esse Græciam, quæ nunc At-
tica, Atte prius dicta. Ibi Athenæ, cui urbi ^h sa-
xa Scyronia propinqua sunt, porrecta sex milli-
bus passuum, ob honorē uictoris Thesei, & me-
moriā nobilis poenę sic nominata. Ex his ru-
pibus Ino se cum Palæmone filio in profunda
præcipitem iacula, auxit maris numina. Nec
Atticos montes in partem tacebimus. Est Ica-

dux sic superauit Lacedæmonios, ut ab illo
tempore Græcia principatū nunquam re-
cuperare potuerint: ciuitas autem Amycla-
rum ab hoste pessundata est, nemine eorum
nunciante aduentū. Nam cum semel falso
nunciatus esset aduentus hostiū, postea cau-
tum est ne quis amplius nunciaret, inde ex
improuiso captæ sunt Amyclæ. In hac La-
conicæ urbe nati sunt Castor & Pollux, quo-
rum templum insignem reddidit Spartam
sue Lacedæmonem urbem Laconicæ, que
diu cum Atheniensibus grauia gesit bella,
& Lycurgi legibus optime instituta fuit.

^Palatio munitus unde nō
^d ^C Thyre.) Nomen est ciuitatis,
plurale, & neutrum. Epidaurus quoq;
nobilitata est ob templum ægrotantium, in
quo pendebant tabelle, in quibus sanati lan-
guores scripti erant: in hoc Aesculapij tem-
plo sedebant ægroti, quoad sanitatem recu-
perarent. De Pallanteo suprà in descriptio-
ne Romani palati mentionem fecimus.

^e ^C Dij's alumnis.) Intelligit Mer-
curium, Pana & Faunu, qui in his monti-
bus colebantur. Nam Lycaeus deo Panis sa-
cer erat, ubi & templū bicornis Fauni fuit.
Cæterū fluuius Ladon celebris est propter
pugnas Herculis quas habuit cū apro Ery-
mætheo, & aubus Stymphalidibus. Nar-
rantur enim è lacu Stymphalo aues ascen-
dere tantæ magnitudinis, ut radios solis ob-
umbrent, deuastentq; omnem Arcadiam.
Et in monte Erymantho Hercules cepit do-
muitq; aprum agrorum uastatorē, uiuumq;
in humeris ad Eurystheum detulit.

^f ^C Isthmos.) Est isthmos inter duo
maria angusta terra, quem admodū in istha-
mo Corinthio, ubi extructū fuit templū Ne-
ptuni. Fuit & isthmos inclitus ludis quin-
quenlibus, qui instituti fuerūt, quod quinq;
maria alluant oram Peloponnesem, nem-
pe mare Ionium, Siculum, Aegæum, Creti-
cum, & Myrtoo, quod est pars maris Ae-
gei: seu que est inter Aegæum & Ionium,
nomen accipiens à Myrtilo Mercurij filio,
qui in id proiectus fertur. ^g ^C Pelopon-
neson.) Quasi dices, Pelopis vñ̄s, id
est, insula, olim Pelasgia uocata, & est pe-
ninsula, haud illi terræ nobilitate postferen-
da, platani folio similis, propter angulosos
recessus. Dicta autem est Peloponnesus, à
Pelope rege Pisæ, qui cum rebus ac prua-

^{fons} ^m ^{ab} ^f ^c

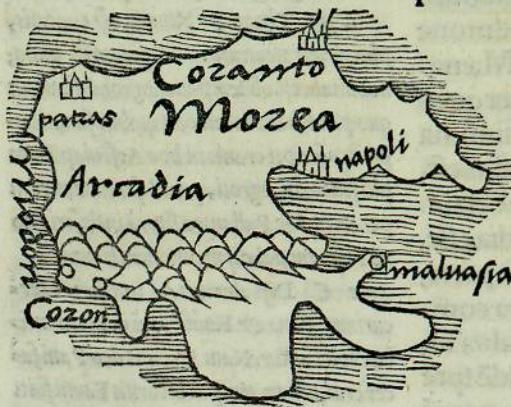
^Mercuria candide Cyllenia, sc.

Johanna ubi celebrata v. B.
ms. f. 192. l. 6 linea 6.

^Dis. Sc. en. / Amis. Sc.

dentia insignis esset, duxit plurimos accolas in hanc insulam, & à se Peloponnesum appellauit: hac uero tempestate nominant eam Moream. Cæterum angustiae illæ quibus haec insula cohæret continent, est isthmos Corinthiacus, ubi incipit Hellas, que à nostris appellatur Græcia. Dicta autem est Hellas ab Helle rege, sicut & Græcia à Greco rege.

Figurā huius insulæ, ut à nostri temporis hominibus est descripta, libuit hic depingere, cum nominibus & situib[us] quarundam urbium.

C Saxa Scyronia.) Scyron Thesei consobrinus lario fuit, cuius ossa cum in mare cecidissent, in scopulos cōuersa feruntur, quæ adhuc Scyronia saxa uocantur, nec longe absunt à Megaris. Alij dicunt hunc Scyronem transeuntes spolia esse, & ex his saxis in mare præcipitasse. Ex his quoq[ue] petris Ino, quæ et Leucothoë, cū Palæmone filio præcipitæ se dedisse fertur in mare, idq[ue] hac occasione: cum marito eius Athamanti Ino furorem immisisset, ut conaretur occidere filios suos (sic enim sperabat Ino & Bacchum peritum) Ino cum filio suo fugiens ad saxa Scyronia, & hinc delapsa sunt in mare Ionium, & miseratione numinum conuersi putantur in maris deos. Sunt autem maris numina, Aegæon, Doris, Glauclus, Neptunus, Nereus, Oceanus, Panopea, Proteus, Thetis, Tritō, & ut hic Solinus, Palæmō, Ino, Nereides, quærum nomina refert Homer. Iliad. 18. & Hesiod. in Theogonia. Sunt preterea in Attica regione insignes fontes, è quibus Calliroë nouē habet capita & aqueductus. Notandum quoq[ue] hic, quod quidam legunt Ennea crunon

rius, est Brilessus, est Lycabettus & Aegialus. Sed Hymetto meritissimè attribuitur præcatus, quod apprime florulentus eximio mellissa pore, & externos omnes, & suos uincit. Calliroén stupent fontem, nec ideo Cruneson fontem alterum nulli rei numerat. Atheniensibus iudicij locus est Ariopagus.ⁱ Marathon campus factus memorabilis opinione prælii cruentissimi. Multæ quidem insulæ obiacent Atticæ continent, sed suburbanæ fermè sunt, Salamis, Sunium, Cos, Ceos, quæ, ut Varro testis est, subtilioris uestis amicula, arte lanifice scientiæ prima in ornatū fœminarū dedit. Bœotia The-

bis enitet. Thebas condidit Amphi-on, non quod lyra saxa duxerit, neque enim par est id ita gestum uideri, sed quod affatus surauitate homines rupiū incolas, & incultis moribus rudes, ad obsequij ciuilis pelleixerit disciplinā. Vrbs ista numinibus apud seortis gloriatitur, ut perhibent qui sacris carminibus Herculem & Liberum celebrat. Apud Thebas Helicon lucus est, Cithæron saltus, amnis Ismenius, fontes Arethusa, Oedipodia, Psammate, Dir-

ce: sed ante alios Aganippe, & Hippocrene, quos Cadmus literarum repertor primus, quoniam equestri exploratione primus deprehendisset, dum rimatur quænam adisset loca, incensa est licentia poëtarum, ut pariter utruncq[ue] uulgarent, scilicet quod eorum alter alitis equi unguila solicitatus foret, alter potus facundia animas irrigaret, & quod aperta foret alitis equi unguila, & quod poti inspirationem faceret literariam. Eubœa insula laterū obiectu efficit^k Aulidis portum, seculis traditum græcæ cōiuratio-nis memoria. Bœoti ïdē sunt qui Leleges fuerunt, per quos defluēt Cephisus amnis se in maria condit. In hac continentia Opuntius sinus, Larissa oppidum, Delphiramne quoq[ue] in qua Amphiaraï fanum, & Phidiacæ signū Diana. Varro opinatur duo in Bœotia esse flumina, natura licet separati, miraculo tamen non discre-pante: quorum alterum si ouillum pecus debibat, pullum fieri coloris quem induerit; alterius haustu quæcunque uellerum fusca sunt, in candidum uerti. Addit etiam uideri ibi puteum pestilentem, cuius liquor mors est haurientibus. Perdices sanè cum ubiq[ue] liberæ sint, ut aues uniuersæ, in Bœotia nō sunt; nec cū uolant, sui sunt iuris,

flamina. Cium velleru
insipientia.

Perdices in bœotia nō sunt fruis

crunon

juris, sed in ipso aere, quas transire non audeant, metas habent. Inde ultra notatos iam terminos nunquam exeunt, nec in Atticum solum transmeant. Hoc Boeotis proprium. Nam quae coniunctio sunt omnibus generatim post persequemur. Concinnant à perdicibus nidi munitione solerti; spineis enim fruticibus, ac surculis receptus suos tasperis uestiunt, ut animalia que infestant, arceantur tamen spinis surculorum. Ouis stragulū puluis est, atque 10 clanculo reuertuntur, ne indicium loci conuersatio frequens faciat. Plerumque foeminae transuehunc partus, ut mares fallant, qui eos impatiens affligunt, sepiissime adulantes. Dimicat circa connubium, uictosque credunt foeminarū uice uenerē suū stinere. Ipsas libido sic agitat, si uentus a masculis flauerit, fiant prægnates odore. Tunc si quis hominum ubi incubat propinquabit, egressae matres uenientibus sese sponte offerunt, & simulata debilitate uel pedū uel alarū, quasi statim capi possint, gressus fingunt tardiores; hoc mendacio soli citant obuios, et eludunt, quo ad prouecti longius à nidis auocent. Nec in pullis studiū segnius ad cauendū; cum enim uisos se persentiscut, resupinati glebulas pedibus attollunt, quarū tamen obiectum callidè protegunt, ut lateant etiā deprehensi.

è Phœnicia in Græciam detulisse, quibus Palamedes adiecit quatuor alias, nempe Εθνος Φαραων. Ceterum fontem Hippocrenem sic aiunt exortum: Pegasus equus alatus Neptuni & Medusæ Gorgonis filius, cum in monte Heilonem deuolasset, terram ungula ex more percussit, & ex ea fons mox prodijt, qui ab equo Hippocrene dictus est. Aganippe uero fons Boeotie à Cadmo monstratus, Musis sacer: ex eo si quis bibisset, optimus poëta efficeretur. 30 tur consequebaturque; facundiā. k. C Aulidis portū. Est Aulis ciuitas Boeotie, & portus paucarum capax nauium, ubi cum uenissent Græci, coniurarunt sub Agamemnone excidium Troianum. Leleges uero putantur sic appellati à Lelege duce. Alij aiunt fuisse populos errabundos, qui quondam Thessaliam, & diuersa alia loca tenerunt. Quidam tradunt Cares & Leleges fuisse conterminos. Delphi ciuitas est in Boeotia iuxta Parnassum, dicta à Delpho Neptuni filio. Hic Appollinis fuit oraculum insigne: et si initio fuerit contemendum, processu tamen temporis ad tantam famam evectum est, ut illuc ex toto orbe accessus fieret. Rhampus Rhamnuntis, ciuitas alia est parua, sed ex fano Amphiarai & statua Phidiace Dianæ illustris, quam alij Nemeseos statuam esse putant. l. C Transuehunc partus. Id est, oua que mariti ebibunt diripiuntur, ob intemperantiam libidinis. Sed & mares inter se dimicant desiderio foeminarum, & uictum aiunt uice foeminae uenerem pati.

De Thessalia, & in ea oppidis: de Peneo flumine, de Tempe amenitate, de Olympi montis altitudine, à quo uero Philippi regis erutus oculus. Cap. XIII.

 H. Thessalia, eadem est & Aemonia, quæ Homerus ἡγεμόνη τελαστικὴ nominat: ubi genitus Hellen, à quo reges Hellēnes nominati. Huius à tergo Pieria ad Macedoniam protenditur, quæ deuicta sub

crunon, pro Crunesoh, putantes huc locum corruptū. i. C Marathon. In Marathonio campo cōmīsum olim fuit cruentissimum pralium inter Græcos & Persas, putaturque accidisse anno ducentesimo & sexagesimo post Roman conditā. Quæ mox subiiciuntur de Ceo insula, sciendum quod Latinum illam nominant Ciam, & uulcus nauticum Ciam. Celebris est autem hæc insula, propter uestes bombycinas illic inventas. Sunt & Thebani celebres, sed rudi ingenio, unde & prouerbium natū est, Boeoticus animus, quod dicitur in stolidum hominem, & cui nihil præter hominis figurā inest. Fuerunt autem Thebe per Amphionem muris cincte, & non saxa per lyra sonum adducta, ut quidam fabulantur: nisi mali sic intelligere, quod per eloquentiam Amphionis homines sylvestres ciuiliores facti sint, sicut & Prometheus fingitur homines formasse, eo quod sapientia eloquentiaque sua, à bestiarū uita in ciuiles homines transformauerit. Gloriatur tamen hæc urbs de numinibus apud se ortis, nempe de Libero patre & Hercule, item de Cadmo primo literarum inuentore, qui fertur xvi. literas

*furiis / liberatio &
potestatis*

SCHOLIA CAP. XIII.

Thessalia à Thessalo quodam sic dicta, inuenitur uarijs nominibus nuncupata. Nā à Deucalionis matre inuenitur dicta Pandora, & ab eiusdem uxore Pyrrha: item ab Aemone rege Aemonia, ab Emathione Emathia, ab Homero appellata est Argopelasicon: & præterea Hellas ab Helle Deucalionis filio: unde & quidam scribunt solos Thessalie incolas vocari Hellenses, id est, Græcos. Habet hæc prouincia regium

culam uersus Macedoniam, que uocatur Pieria à Pierio monte, in quo ex Ioue & Mnemosyne natæ sunt Pierides Musæ. Cæterum Thessaliam ipsam Philippos Macedonum rex deuicii, non ob aliam causam quam ut Thessalorum equitum robur suo adiungeret exercitu. a C. Peneus.) Fluuius iste inter Ossam & Olympum decurrēs, collibus dextra lœuāq; molliter curuis, in eo cursu Tempe quinq; millium passuum longitudine, & fermè sex latitudine pulcherrimus est ager, amoenus gramine, refertus arboribus, canorus avium concensu, iugis dextra lœuāq; (ut iam dictum est) leniter sese tollentibus, media intersecat annis. Cæterum Pharsalici campi sunt qui & Philippici campi, ubi prælium inter Cæsarem & Pompeium gestum est, & deinde inter Augustum & Caſium. Pindus uero olim Lapitharum sedes, mons est Thessalæ, Apollini Musisq; sacer, A carnaniam diuidens ab Aetolia: sicut & Othrys eiusdem regionis alijs est mons. Hos, sicut & Ossam, agitandos Solinus alijs relinquit.

sagittarius peritissimus.

Centauri populi sunt Thessalæ, secus Pelium habitantes monte, qui à poëtis funguntur esse media parte uiri et media equi, originem ab Ixione trahentes, agrestes admodum, qui primi pugnare ex equis coepereunt: à stimulando calcaribus equo, centauri dicti, & περὶ τὸν Καρπόν, quia furentē taurorum gregem telis consecerunt, propter quod hippocentauri, id est, equi stimulatores appellati sunt. b C. Pelion.) In hoc monte celebratum aiunt nuptiale coniuivium Thetidis atq; Pelei, qui Iouis nepos fuit, & ad eius nuptias omnes dij referuntur conuocati. Olympus uero mons cæteris in hoc celebrior habetur, quod reliquos omnes sua altitudine transcendit, quam quidam scribunt esse decem stadiorum. Dicitur autem Olympus, quasi ὁλος λαέκηπωψ, id est, totus fulgens, quia solem interdiu semper clarum habet, nullisq; unquam nubibus obscuratur. Sunt & alij tres montes in alijs terris qui Olympi uocantur, sed iste excellentior habetur. c C. Inscriptam suo nomine.) Hoc est, 40 Aster telum Philippo innisit in oculum, his uerbis inscriptum, Aster Philippo mortiferum mittit telum. Fuit & Philoctetes sagittarum peritissimus, natus quoq; ex Melibœa urbe littorali Magnesie. d C. Libethrus.) Est hic fons Musis sacer, & hinc à poëtis nuncupantur Libethrides Musæ.

SCHOLIA CAP. XIII.

Descriptio Macedoniae talis est, ut ab oriente Thraciū limitem, ab occasu Ionium pelagus, à meridie Epirū, & à septentrione Dalmatiæ habeat partē. Insunt illi Thessalia, Magnesia, Doris, Locri, Phocis, Beotia,

Macedonū uenit iugū. Multa ibi oppida, flumi na multa. De oppidis egregia sunt Phthia, Larissa, Thessalia, & Thebæ. De amnibus a Peneus, qui propter Ossam, Olympiæ decurrens, collibus dextra lœuāq; molliter curuis, nemorosis cōuallibus Thessalica facit Tempe, undisq; aptior Macedonia ac Magnesiam interluens, in Thermēū sinū condit. Thessalæ sunt Pharsalici campi, in quibus ciuiliū bellorū detonuerūt procellæ. Ac ne in montes notos eamus, Pindū &

Othrym agitent, qui Lapitharum originē prosequuntur. Ossam, quos Centaurorum fabulis immorari iuuat.^b Pelion autem nuptiale coniuivium Thetidis atq; Pelei, in tantum notitiae obtulit, ut taceri de eo magis mirū sit. Nam Olympum ab Homero non per audaciam celebratū docent, quę in eo uisitantur. Primum excellenti uertice tantus attollitur, ut summa eius cœlū accolae uocent. Ara est in cacumine Ioui dicata, cuius altaribus si qua de extis inferunt, nec difflantur uentois spiritibus, nec pluvijs diluunt, sed uolente altero anno, cuiusmodi relicta fuerint, eiusmodi reperiuntur: & omnibus tempe statibus à corruptelis aurarum uindicatur, quicquid ibi semel est Deo consecratum. Literæ in cinere scriptæ usq; ad alterā anni ceremoniam permanēt. In regione Magnesia Methone oppidum est, quod cum ob sideret Philippus Alexandri Macedonis Magni pater, damnatus est oculo tictu sagittæ, quam iecerat Aster oppida

³⁰ tiachinus inscriptam suo nomine, loco uulneris, nomine, quem petebat. Populum istum callere a tem sagittariam credere possumus uel de Philoctete, quoniam Melibœa in hoc pede computatur. Sed ne transeamus præsidium poëtarū, fons d Libethrus & ipse Magnesia est.

De Macedonia, eiusq; regum successione, ac Peantide lapide.

Cap. XIV.

 Vi Edonij quondam populi, quæq; Mygdonia erat terra, aut Pierium solum, uel Aemathiū, nunc omne uniformi

formi uocabulo Macedonica res est: & partitio
nes, quæ specialiter antea se iungebantur, Mace-
donum nomini contributæ, factæ sunt corpus
unum, igitur Macedoniam præcingit Thracius
limes: meridiana Thessalica Epirotæ tenent: à
uesperali plaga Dardani sunt & Illyri: quæ se-
ptentrione tunditur, Pæonia ac Pelagonia pro-
tegitur: à Triballis, montanis excessibus aqui-
lonio frigori obiecta. Inter ipsam & Thraciam,
10 Strymon amnis facit terminum, qui ab Hæmi
iugis irrigat. Verum ut sileam, aut Rhodopen
Mygdonium montem, aut ^a Athon classibus
Pericis nauigatum, continentiq; abscissum mil-
le quingentorū passuum longitudine, simul de
auri uenis & argenti, quæ optimæ in agris Ma-
cedonum & plurimæ eruunt, Orestiden dicam.
Populi sunt, qui, ut Orestidae dicerent, inde coe-
ptum. Mycenis profugus matricida, cum ab-
scessus longius destinasset, natum sibi in Ae-
mathia paruulum de Hermione, quam in om-
nes casus sociā adsciverat, hic mandauerat oc-
culendum. Adoleuit puer in spiritu regij san-
guinis, nomen patris sui referens, occupatoq;
quicquid esset quod procedit in Macedonicū
sinum & Adriaticum salum, terram cui imperi
tauerat, Orestiden dixit. Admonet ^b Phlegra,
ubi antequā oppidum fieret, rumor est militia
mundi dimicatum cum gigantibus, ut penitus
persequamur quantis probationibus ibidē im-
30 perij indicia diuinæ expeditionis in hoc seculo
perseuerant. Illic si quando, ut accidit, nimbis
torrentes excitantur, & aucta aquarum ponde-
ra ruptis obicibus ualētius se in campos ruunt,
eluione ossa etiam nunc ferunt detegi, quæ ad
instar corporis sunt humani, sed modo gran-
diore, quæ ob enormem magnitudinem mon-
strosi exercitus iactitā extitisse: idq; adiuuatur
argumento saxorum immaniū, quibus oppu-
gnatum cœlum crediderūt. Pergam ad residua
40 quæ in Thessaliam & Aemoniā porriguntur:
sunt enim ^c arrestiora, quām usquam proceri-
tas montana attollī ualeat. Nec est in terris om-
nibus, quod merito ad istas eminentias compa-
retur, quippe quas solas diluuialis irruptio cum
uniuersa obduceret humido situ, inaccessas reli-
quit. Duraūt uestigia non languidae fidei, qui-
bus apparet hos locos superstites undosae tem-
pestati fuisse. Nam in latebris rupium cau-
minibus, quæ fluctuū configlijs tunc adesa sunt,
reduuiæ Conchyliorum resederūt, & alia mul-

tis, Attis, Megaris. Porrò Edonij populi
sunt ab Edone Thraciæ monte sic dicti.

^a C Athon.) Mons iste est inter
Macedoniam & Thraciam, altitudinis mi-
randæ, ut usque ad insulam Lemnon um-
bram porrigere dicitur: excurrit quoque à
planicie in mare septuagintaquinque mil-
lia paſuum: & hunc Xerxes rex Persarum
à continente absedit in longitudine paſuum
mille quingentorum. De auri uenis Aristoteles
quoq; sic scribit: Extant in Philippicis
Macedonie campus aurifodinae quamplu-
res, ex quibus scrobes erutas auri, augeri
paſuātū inquiunt, ac denuō aurū parere.
De Orestide Strabo sic scribit: Memoria
traditū est, Orestiden oram ab Oreste quan-
doque occupatam fuisse, quum cæsa matre
exul à Mycenis, urbe Peloponnesi, profu-
geret, & sui regioni nomen reliquisset. Hie
ducta uxore Hermione, filia Menelai et He-
lenæ, genuit Oresten iuniorem, à quo & ter-
ra quam incoluit, sic denominata est.

^b C Phlegra.) Vallis est in Thessa-
lia, ubi Gigantes cœlum saxis oppugnaue-
runt, uolentes deos pellere de celesti sede,
sed missis è cœlo fulminibus coacti sunt fu-
gere, ingenti superati uictoria. Hac gigan-
tum fabula ostenditur, uires sine prudentia
non tantum uanas esse, uerum & sibi aduer-
sarias. ^c C Arrestiora.) Vēl erectiora.

Habet, inquit Plinius cap. 8. quarti, The-
ssalia quosdam altissimos montes, quos Gi-
gantes, cū cœlum oppugnare decreuissent,
inuicem cōposuisse fabulantur. Porrò que
de diluuiali irruptione subduntur, non de
uniuersali diluuiio, quod sub Noah deus in-
duxit, sed de particulari aliquo accipien-
dum est. ^d C Aemathius.) Ab isto
Macedonie regio primum uocata fuit Ae-
mathia. Berodus uetusissimus scriptor, dis-
cit hunc Aemathium fuisse Camesis filium,
hoc est, Nohæ abnepotem: & is cum tam
longo aeuo præcesserit Solinū, & suæ tem-
pestatis scriptores, ab illis genuinus terræ
habitus est, quippe qui sacris destituti liter-
ris, originem eius ignorauerunt. Præterea
cum Macedon Osiris filius regnare co-
pisset in Aemathia, cœpta est provincia ab
eo denominari Macedonia. Hunc insegu-
tur Caranus, qui cum iussus esset oraculo
querere sedes in Macedonia, uenit cum ma-

macedonia quo nō
primi Vocula

gna multitudine Græcorū in Aemathiam, & urbem Edyssam, non sentientibus oppidanis, propter imbrum & nebulae magnitudinem, gregem caprarum imbrum fugientem secutus, occupauit, reuocatusq; in memoriam oraculi, quo iussus erat ducibus capris imperium querere, regni sedem statuit, urbemq; Edyssam ob memoriam munieris, Aegæam, populos Aegeadas uocauit, Græcienim aīyæ capram dicunt.

e C Perdicca.) Recenset Solinus solum insignes Macedonia reges. Nam cōstat ante Alexandrum Magnum xxij. reges in Macedonia fuisse, inter quos fuerunt Perdiccae tres, Amyntæ quatuor, Philippi duo, Archelai duo, & Alexandri tres.

f C Apollini Delphos.) Fuit Delphicum oraculum maximis omnium populorum & regum respectum donis & thesauris. Sic in Elide Peloponnesi regione, delubrum fuit Olympici Iouis, certamine gymnico & singulare sanctitate insigne, ubi & ex uniuersa Græcia plurima oblatâ fuerunt munera, inter quæ extitit solidū ex auro Iouis simulacrum, à Cypselo Corinthiorum tyranno donatum.

g C Amyntæ.) Iste Amyntas duas habuit uxores: ex una sustulit tres filios, Alexandrum, Perdiccam, & Philippum Alexandri Magni patrem: ex altera autem Archelaum, Archidæum & Mene laum: horum duos Philippus ueluti regni participes, fraternitatis oblitus, trucidauit. Ceterū per carmen Cyclopeum, quod in nuptijs Philippi de cantatum fuit, intelligendum putant carmen de unoculis, quales Cyclopes fuisse narrantur. Quod sequitur de Olympiade, sciendum quod scriptores tradunt matrem Alexandri Philippo marito confessam, se non ex eo Alexandrum cōcepisse, sed ex ingentis magnitudinis serpente quodam, & ob hanc causam Philippum circa uitæ suæ finem Olympiadem uxorem tanquam stupri ream repudio dimisso, palamq; professum Alexandrum non esse à se genitū: unde cum Alexander Rhodum, Aegyptum, Ciliciamq; recepisset, ad Iouem Ammonē perrexit, consulturus tum de futurorum euentu, tum de ipsa origine sua. h C Callisthene.) Fuit Callisthenes iste familiaris Alexādro Magno ex

ta, quæ affatim mari incito expuuntur, ita ut sint licet facie mediterranea, apparent tamen specie littorali. Nunc de incolis reddam. d Aemathius qui primus in Aemathia accepit principatū, seu quia īdago originis eius eō dispergit, seu quia alta res est, genuinus terræ habetur: post hunc in Macedonijs exortū Aemathia nomen persistit. Sed Macedo Deucalionis maternus nepos, qui solus cum domus suæ familiæ morti publicæ superfuerat, uertit uocabulum, Macedoniamq; à se dixit. Macedonē Caranus insequitur dux Peloponnesiacæ multitudinis, qui iuxta responsum datum à Deo, ubi caprariū pecus resedisse aduerterat, urbem condidit, quam dixit aīyæ, in qua sepeliri reges mos erat, nec alter excellentium uirorum bustis apud Macedonas priscos dabat locus. Succedit Carano Perdicca II. & XX. Olympiade, primus in Mac-

donia rex nominatus, cui Alexander Amyntæ filius diues habitus est, nec immerito. Ita em affluenter successus eius ampliādis opibus proficiebant, ut ante omnes f Apollini Delphos, Ioui Eliden statuas aureas dono miserit. Voluptati aurium indulgentissime deditus, sic ut plūrimos qui fidibus sciebant, dum uixit, in usum oblectamenti donis tenuerit liberalibus, inter quos & Pindarū lyricum. Ab hoc Archelaus regnum excepit, prudens rei bellicæ, naualium etiam commentor præliorum. Is Archelaus in tantum literarum amator fuit, ut Euripidi Tragico consiliorum suorum summam crederet: cuius suprema nō contentus prosequi sumptu funeris, crinem tonsus est, & mœrorē quem animo conceperat, uultu publicauit. Idem Archelaus Pythias & Olympicas palmas quadrigis adeptus, græco potius animo quām regali gloriam illam præse tulit. Post Archelaum Macedonia res dissensione iactata, in g Amyntæ regno stetit: cui tres liberi, sed Alexāder patri succedit. Quo exempto, Perdiccae primū data copia amplissime potestatis, qui obiens hæreditarium regnum fratri Philippo reliquit, quem captum oculo dextro apud Methonem supradiximus, cuiuscq; debilitatis omen præcesserat.

Nam cum nuptias ageret, acciti tibicines carmen Cyclopeū quasi de colludio cōcinuisse traduntur. Hic Philippus Magnum procreat Ale xādrum, quamlibet Olympias Alexandri mater nobiliorem ei patrē acquirere affectauerit, cum se coitu draconis consatam affirmaret. Ita tamen

tamē ipse egit, ut deo genitus crederetur. Peragauit orbem, rectoribus Aristotele & Callisthene usus. Subegit Asiam, Armeniā, Iberiā, Albaniā, Cappadociā, Syriā, Aegyptum. Taurum Caucalūmque transgressus est. Bactras domuit, Medis & Persis imperauit, cepit Indiā emensus omnia quae Liber & Hercules accesserant. Forma supra hominem augustiore, cerui ce celsa, latis oculis & illustribus, malis ad grātiam rubescētibus, reliquī corporis lineamen tis nō sine maiestate quadam decorus. Victor omnium, uino & ira uictus. Morbo uinolentie apud Babylonem humiliore quam uixerat fortuna exemptus est. Post quē qui fuerūt, magis ad segetem Romanæ gloriae, quam ad haereditatem tanti nominis ortos inuenimus. Macedonia lapidem gignit, quem Pæantidē uocant; hunc eundē & tōcipientibus & parientibus et parere, opitulari fama prodiga est. Circa Tyresias se, et par 20 pulchrum plurimus inuenitur.

tōciperetur
et par
turiētibus

minarunt: re autē uera insidiae fuerunt, quarum Antipater autor fuit, quod charissimos eius Alexander ebrietatis furore cōcitus, peremisset. Qui uero eum ueneno peremptū dicunt, aiunt idipsum Stygis aquae fuisse uenenū, nec aliam illam materiā prēter mulae ungulas id continere potuisse, magna, ut Plin. inquit, Aristot. infamia excogitatum. i. Tyresias sepuchrū.) Fugit iste Tyresias cū alijs Thebanis ad montē Thulphosū, ubi Tyresias iam ante à Iunone excæctatus, defunctus à suis ciuibus magna cum pompa sepultus est, atq; deorū honorib. ueneratus.

De Thracum moribus institutisque: de Thraciæ locis ac populis, de gruibus hirudinibusque, de Hel- lesponto, déque Claro insula & Aegæo mari. Cap. xv.

Vnc in Thraciam locus est pergere,
& ad ualidissimas Europæ gentes ue-
la obuertere: quas qui sedulo experi-
ri uelit, non difficulter deprehendet,
Thracibus barbaris inesse contemptum uitæ,
ex quadam naturalis sapientiæ disciplina. Con-
cordant omnes ad interitum uoluntariū, dum
nonnulli eorum putant obeuntium animas re-
uerti, alijs non extingui, sed beatas magis fieri.
Apud plurimos luctuosa sunt puerperia. De-
nique recentem natum fletu parens excipit, cō-
trauersum lata sunt funera, adeo ut exemptos
gaudio prosequantur. Vxorum numero se ui-
ri iactitant, & honoris loco ducunt multiplex
coniugium. Quæ fœminæ tenaces sunt pudici-
tiae, defunctorum insiliunt coniugum rogos, &
quod maximum insigne ducunt castitatis, præ-
cipites in flamas eunt. Nupturæ non parentū

condiscipulatu apud Aristotele, & nihil ei
nocuit, nisi immodicā libertas grauitasque re-
gi inuisa. Nam cū rex ex Persico bello ado-
rari uellet, Callisthenes cum quibusdā alijs
restitut ei, que res et illi, & multis Macedo-
num principib. exitio fuit. Siquidē Alexander
Callisthenē coniurationis consciū fuisse
criminatus est, cumq; truncatis membris, ab-
scissisq; auribus, ac naſo labijsq; deformatū,
cū cane in cauea clausum circumferri iuſſit,
diuq; tortum tandem necauit. Vino quoq; &
ira uictus, Clytū charissimū sibi ac fideliſi-
mum, inter epulas transfodit, sicut & mul-
tos alios uinolentus occidit, & tandem uino-
lentus perijt. Nam cum diei noctē peruigi-
lem in coniuicio solemniter inſtituto coniuna-
xiſſet, accepto poculo, media potionē re-
pente ueluti telo cōfixus ingemuit, elatusq;
ē coniuicio ſemianumis, tanto dolore crucia-
tus fuit, ut ferrū in remedia poſceret. Amici
cauſam morbi intemperiæ ebrietatis diſſea-

minarunt: re autē uera insidiae fuerunt, quarum Antipater autor fuit, quod charissimos eius Alexander ebrietatis furore cōcitus, peremisset. Qui uero eum ueneno peremptū dicunt, aiunt idipsum Stygis aquae fuisse uenenū, nec aliam illam materiā prēter mulae ungulas id continere potuisse, magna, ut Plin. inquit, Aristot. infamia excogitatum. i. Tyresias sepuchrū.) Fugit iste Tyresias cū alijs Thebanis ad montē Thulphosū, ubi Tyresias iam ante à Iunone excæctatus, defunctus à suis ciuibus magna cum pompa sepultus est, atq; deorū honorib. ueneratus.

SCHOLIA CAP. XV.

Thracie ſitum, & quos ea regio ſpectet.
ab occaſu, meridię atq; ſeptentrione, tabua
la noſtra, quæ Græciam ipsam exprimit,
haud obſcure declarat: facit & Solinus ip-
ſe in fine huius capituli mentionē de hac re.
Corporū magnitudine Thraces omnes ho-
mines antecedunt, truci uisu, terrifico uocis
ſono, annosa etate, edificia humiliā, anno-
na eodē ſemper tenore. Regio ipsa nec cæ-
lo nec ſolo ſecunda ſatis & temperata, niſi
ubi mari uicinior. Frigida eſt, ideo quæ ſea-
runtur maligne ſert. Raro uſquā pomifera
habet arborē. Vites habet, ſed fructus eius
niſi matureſcūt, niſi frigore frondiū obieclu-
per cultores arceātur. a. Subhastari
uolunt.) Hoc eſt, uenum exponuntur aucto-
precio. Erat olim hafſta uirga quæ dabatur
alicui, cum potefas illi de merce aliqua da-
retur. b. Herbarum quas habent.)
Aiunt arbores inueniri in illis regionibus,
talem ferentes fructum, qui iactus in ignem
ab ijs qui ad ſe calefaciendo conuenerunt,
foco circumſedētes incēſo igne ſic ebrios red-
dit odore ſuo, ut uinum Græcos, & eo uehe-

mēius, quo plus eius fructus fuerit inieclū, quoad consurgatur ad tripudiandū, ac perueniatur ad cantum. Quidē rerum naturā cōmentantur, multa esse dicunt que hilāritatem quandam utentibus tribuant.

c. Strymonem.) Est Strymo flūnius sicut & Nestus, uel secundum alios Nessus. Denselatae uero & Besi populu- rum sunt nomina. d. Nato Orpheo. Sithonia gens habet Pontum, sortitaq; est profecione gloriam Orphei progenii ua- tis. Nam in Spartio promontorio, quod alij Sperchium uocant, ille uitam aut sacris, ut aiunt, impēdit, aut fidibus. Porro Diome- des Thraciæ tyrannus equos habuit, quo- rum p̄esepia ærea erāt, catenis ferreis uin- eti, alebantur carnibus hospitum illuc diuer- tentium: hunc tyrannū Hercules peremīt, equis suis uorandum apposuit, eosq; man- suetiores factos secū abduxit, ac Eurystheo detulit, is eos Iunoni sacravit, quorū genus usq; ad Macedonē Alexandrū permanisit.

e. Democriti domus.) Hic Demo critus diuisa substantia duobus fratribus, p̄egegrinatus est in uarias orbis terrarū par tes, quo scientiam perciperet: postea in pa- triam reuersus, cum summa inopia in hor- tulis iuxta suę urbis muros se ad solas rerū naturas contēplandas cōtulit. Fertur quod quocunq; fortunæ casu, & mutabilium re- rum auditu, in risum soluebatur.

f. Locum Doriscon.) Est cam- pus ingens in Thracia, quę grande flumen Hebrus interfluit, ubi extructus est murus, qui Doriscus appellatur, cui impositum est Persarum pr̄esidiū à Dario, iam inde cum Scythis inferebat bellum. Cum igitur locus digerendis recensendiq; copijs idoneus ui- deretur, Xerxes id sibi faciendum putauit.

g. Aemus.) Alij legunt Hæmus cum aspiratione, sicut pro Aroteres alijs per- p̄am legerunt Aratores. Est autem Ae- mus mōs Thraciæ, & Aroteres populi Scy- thie. Porro quod de Pygmæis, eorūq; par- uitate, atq; cum gruibus pugna subditur, fa- bulosum putatur: sacræ tamen literæ horū Pygmæorū quoq; mentionē faciūt, uocatq; hoīes monstruose paruitatis **גְּבִירִים** **אֲנָשִׁים** quod significat. **מִתְחַזֵּרְעַ** mensuram brachiale: & hinc propheta Ezech. 27. homines paruæ statuæ uocat

arbitratu transeunt ad maritos, sed quę p̄æcæ- teris specie ualent, a subhastari uolunt, & licen- tia taxationis admissa, nō moribus nubunt, sed p̄æmijs. Quas formæ premīt dedecus, dotibus emunt quibus coniungantur. Vterq; sexus epu- lantes, focos ambiunt, b herbarum quas habent semine ignibus superiecto, cuius nidore percul si, pro latititia habent imitari ebrietatē sensibus fauciatis. De ritu ista sunt, de locis & populis quę sequuntur. c Strymonem accolunt dextro latere Denselatae. Bellorum quoq; multa nomi na adusq; Nestum amnem, qui radices Pangei circunfluit. Hebrum Odrysarum solum fundit, qui fluuius excurrit inter Briantas, Doloncas, Thynos, Corpillos, aliosq; barbaros, tangit & Cyconas. Deinde Aemus sex millibus passuum arduus, cuius auersa Mœsi, Gete, Sarmatæ, Scythæ, & plurimæ insidunt nationes. Ponticū lit- tus Sithonia gens obtinet, quę d nato ibi Or- pheo uate t decus addidit nominis; quem siue sa- crorum, siue cantuum secreta, in Sperchio pro- montorio agitasse tradunt. Deinde stagnū Bi- stonium, nec longe regio Maronea, in qua Ty- rida oppidum fuit, equorum Diomedis stabu- lum: sed cessit æuo, solumq; turris uestigiu ad- huc durat. Inde nō procul urbs Abdera, quam Diomedis soror & condidit, & à se sic uocauit. Mox e Democriti domus physici, ac, si uerum rimere, ideo nobilior. Hanc Abderam Olym- piade prima & tricesima senio collapsam Cla- zomenij ex Asia ad maiorem faciem restitutā, obliteratis quę p̄æcesserant, nomini suo uindi- carunt. f. Locum Doriscon illustrem reddidit Xerxis aduentus, quod ibi recoluit militis sui numerum. Polydori tumulum ostendit g. Ae- mus in parte quam Aroteres Scythę celebrant. Quondam urbem Geraniā, Cattuzan barbari uocant, unde à gruibus Pygmæos ferūt pulsos. Manifestum sanè est in septentrionalē plagam hyeme grues frequentissimas cōuolare, nec pi- guerit meminisse, quatenus expeditiones suas dirigant. Sub quodam militiæ eunt signo, & ne pergentibus ad destinata uis flatum renitatur, arenas deuorant, sublatisq; lapillis ad mode- ratam grauitatē h saburrantur. Tunc t se tollunt t contem- in altissima, ut de excelsiore specula metentur dunt quas petat terras. Fidens meatu p̄ætit cateruas, uolatus desidiā t castigat, uoceq; cogit agmen. Ea ubi obrauata est, succedit alia. Pontū tran- situræ angustias captant. Et quidem eas prom- ptum

ptum est oculis deprehendere, quæ inter Tauri
cam sunt & Paphlagoniam, id est, inter Caram
bim, & και μετωπον. Cum trans mediū alueum
aduentasse se scilicet, scrupulorum sarcina pedes
liberant; ita nautæ prodiderunt, compluti sæpe
ex illo casu imbre saxatili. Arenas non prius
euomunt, quām securæ sedis suræ fuerint. Con-
cors cura omnium pro fatigatis, adeo ut si quæ
defecerint, congruant uniuersæ, lassasq; sustol-
lant, usque dum uires otio recuperentur. Nec in
terra cura segnior. Excubias nocte diuidunt, ut
ex omnī sit decima quæc; Vigiles ponduscu-
la digitis amplectuntur, quæ si forte exciderint,
somnum coarguant. Quod cauendū erit, clan-
gore indicant. Aetatem in illis prodit color, ni-
grecscunt enim senectute. Veniamus ad promō-
torium ¹ Χερσόνεσσ, Byzantio oppido nobile,
antea Lygos dictum, quod à Dyrrhachio abest
septingentis undecim millibus passuum: tantum
enī patet inter Adriaticum mare, & Propon-
tidem. In † Cænica quoq; regione non longe à
Flauipoli colonia, Byzæ oppidū, quondam
arx Terei regis, nunc inuisum & inaccessum hi-
rundinibus, & deinceps alitibus alijs; quanquā
& Thebas, quod illa mœnia sepius capta sunt,
aspernentur subire. Nam inter cætera habere il-
las quiddā præscitū, inde noscitur, quod lapsura
non petunt culmina, & aspernantur peritura
quoquo modo tecta. Minime certe à diris au-
bus impetuntur, nec unquam præda sunt, ut sa-
cræ. Cibos nō sumunt residentes, sed in aëre ca-
piunt escas, & hauriunt. Alter Isthmos in Thra-
cia est similib; angustijs, & pari latitudine ar-
cti maris, cuius littora duæ urbes utrinq; secus
ostentant. Propontidis oram insignit Pactyæ,
Melanem sinum Cardia, quæ quod in cordis fa-
ciem sita sit, dicta Cardia est. Omnis autem ma-
gnus Hellespontus stringitur in stadia septem,
quibus ab Europa Asiaticā plagam uindicat.
Hic quoq; urbes duæ, Abydos Asiae est, & Se-
stos Europæ. Deinde contraria inter se promō-
toria, Mastusia Cherronesi, ubi finitum est Europe
sinus tertius. Sigæum Asiae, in quo tumulus est
Cynossema dictus, Hecubæ sepulchrū, & turris
Protesilai delubro data. Finibus Thraciæ à se-
ptentrione Ister obtenditur, ab oriente Pontus,
ac Propontis, à meridie Aegæum mare. Inter
Tenedum & Chium est Claros insula, qua Ae-
gæus sinus panditur. A dextra Antandru nau-
gantibus saxum est; hoc enim uerius quām in-

quod Heb. quoq; interpretantur
גָּמְרוֹם id est, hoies men-
suræ breuis. b C Saburrantur. Id est,
sabulo grauantur, ne scilicet ui flatuū à re-
cto itinere propellantur: trahiturq; hoc uer-
bum à saburra, id est, sabulo, quo naues le-
ues onerantur. Cæterum ubi angustiae illæ
sint, uel quas hic Solinus significare uelit,
quando inter Tauricam & Paphlagoniam
dicit arctum esse interuallum in Ponto, ego
non satis ex Ptolemaicis tabulis id depre-
hendere ualeo, presertim cum Paphlago-
nia tam longe à Taurica distet: ipse tamen
dicit hoc interuallum esse inter Carambim
& και μετωπον, quod promonto-
rium est magnum ad septentrionem porre-
ctum, arietinæ frontis habens formam, lon-
goq; spacio pelago incumbens, Scythice
obiectum peninsulae, Euxinum pontem bi-
marem uidetur efficere. i C Χερού-
νόπας.) Latine Aurora, oppidū apud
Byzantium, hoc est, Constantinopolim,
quam primum Byzæ condidit, ac deinde
Constantinus ampliavit, & imperij sedem
in oriente constituit. Dyrrachiu uero ci-
uitas fuit in Epiro, prius Epidanus uocata.

k C Thebas.) Multæ suerunt urbes
quæ Thebe sunt nūcupatae. Una fuit in Ae-
gypto, quæ & Heliopolis, id est, ciuitas so-
lis, unde est regio Thebaica Aethiopie con-
termina, à qua & Thebae. Alia Thebe fua-
it in Bœotia, Bacchi & Herculis patria, à
qua Thebani dicti sunt: & hec quoq; Dir-
cea dicta fuit à Dirce fonte, unde Pindas-
rus poëta lyricorum princeps ortum ha-
buit. Aliæ sunt Thebæ in Thessalia, de qua
bus hic Solinus dicere uidetur, quod hirun-
dines dedigentur subire mœnia eius, non
ob alias causam quām quod sepius urbs il-
la capta fuit, sicut nec ea quæ lapsura sunt
petunt. l C Cuius littora duæ urbes.)
Nostro æuo Taurica insula tres habet ur-
bes, nempe Solat, Kirkel & Caffam: duas
arces, Mankup, & Azauu. Caffa anteau-
tata fuit Theodosia: insulam uero ipsam ho-
die uocat Prekop. Cæterū Pactyæ & Cara-
dia nomina ciuitatum sunt, quarum hic So-
linus meminit. Et quando in fine huius ca-
pitis mentionē facit Ponti, Hellesponti atq;
Propontidis, sciendum quod geographi pri-
mas angustias maris, ubi ex Aegæo mari

de Hirundinibus

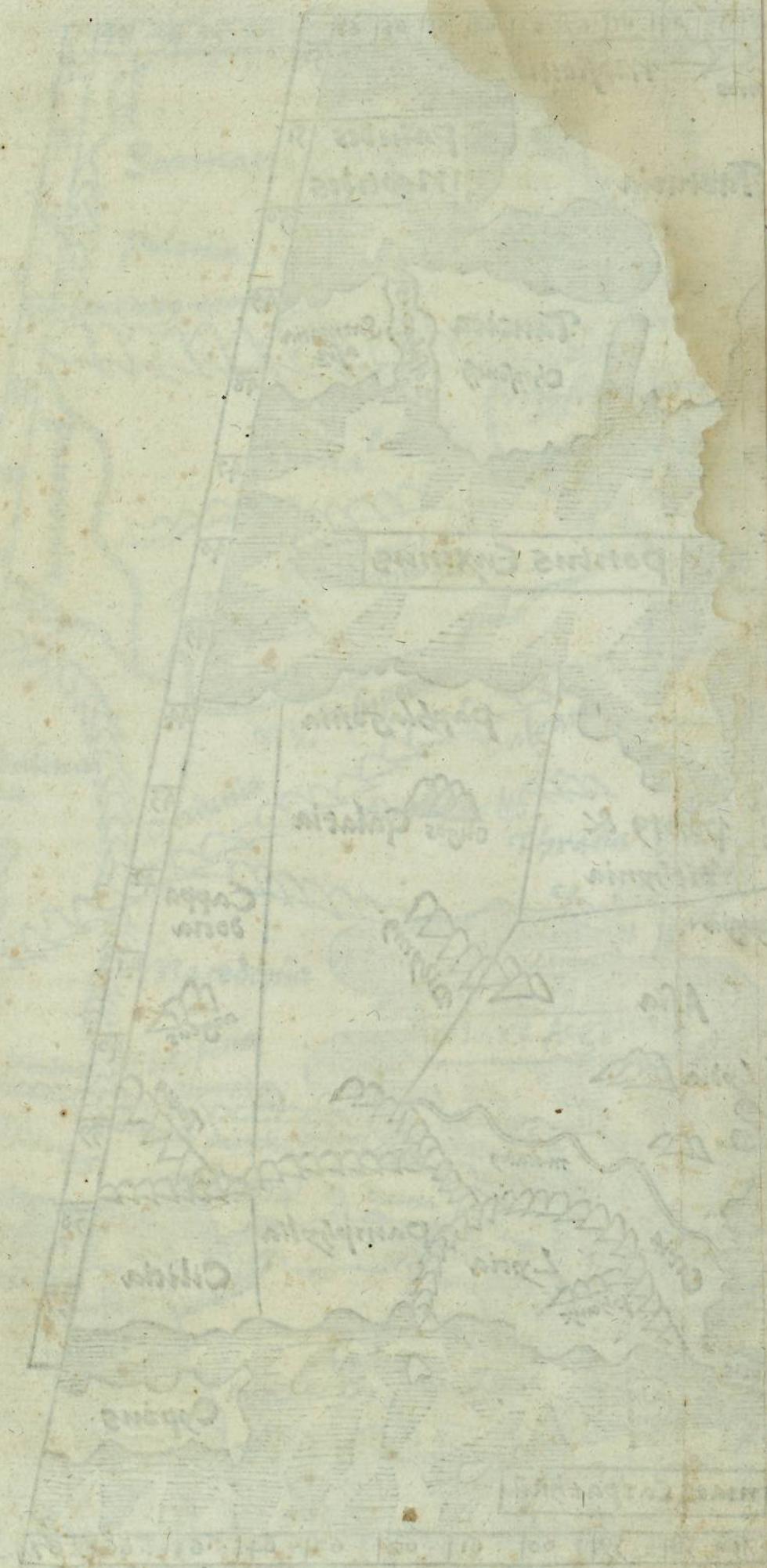
iste Isthmus Taurica Chersones-
or sapientia à Tartarijs Pre-
piti hodie habitat.

A' illæ fonti latitudinali
vij: Dom v. infra c. xxij.

coarctatur, uocant Helleponsum: inde paullum expatiatur aequor, uocaturq; laxitas illa Propontis, quasi ante Pontum: ubi iterum in arctum coit & stringitur, illae angustiae Bosporus Thracius nuncupatur: deinde ubi iterum effunditur, pontus Euxinus nascitur, qui curuatus in figuram Scythici arcus, committitur ostio Maeotidis paludis, idq; ostium Cimerius Bosporus uocatur.

Proprie itaq; id mare pontus appellatur quod a palude Maeotidis usq; in Tenedum insulam maris Aegaei, que sita est inter Mitylenen & Helleponum, protenditur. Est & Pontus prouincia Asiae minoris, a Ponte rege sic cognita. Cythera uero insula est contra Cretam sita, & Malea promotorum Laconie, quod per quinquaginta milia passuum in mare protenditur, ubi periculosa est nauigatio propter aduersus uentorum fatus.

T A B V L A M huic pagina subiecimus, multis Soloni capitibus inseruientem, potissimum uero duodecimo, tredecimo, & sic deinceps usq; ad uigesimumquintum caput. Posuimus & iuxta uetera regionum nomina, etiam recentiora, sed non omnia. Libuit preterea & alia quædam hic signare. Albaniam hodie uocant regionem illam quæ olim fuit Epirus, & magnam partem de Macedonia. Adiacentem insulam Corcyram, nunc appellant Corfun. Mysia uero superiori succedit Seruia & Ruscia: & Mysiam inferiori hodie auiunt esse Transsiluaniam, uulgo Zipserland, & Valachiam. Dacie succedit Bulgaria, sed quæ magnam quoq; continent partem Mysiae inferioris & Thracie. Thraciam uocant Romaniam. Getas auiunt partim esse Valachos, partim Transsiluanos: sicut & quidam scribunt apud Getas Istrum delabi in pontum, hodie uero eam regione uocant Moldauia. Ceterum Valachiam putant sic dictam à duce quodam Flacco, unde regio illa Flaccia nuncupata est, ac deinde longo temporis tractu corrupto uocabulo dicta Valachia. Illyris & Dalmacia hodie communi uocabulo Sclauonia uocantur, tamen si quidam Illyrios putent esse Bosnenses, & Liburyos Croatianos. Insulis quoque magna accidit nominum mutatio: nam Peloponnesus hodie est Morea, Eubœa Nigropontus, Lesbos Mitylene, Samos Samothracia, Posidium Pathmos, Coum iuxta Dorida Lango: & sic de singulis ferè Cycladibus insulis. Peloponnesus totius Græciae quandam arx fuit. Nam præter habitantum in ea gentium nobilitatem & potentiam, ipse loci situs principatum designat & imperium. In ea est regio quæ Achaia uocatur, adiacens Isthmo Corinthiaco, quandam ditissima, cuius populi Achii uocabantur: in ea est ciuitas illa insignis Argos. Est & huius Achaie pars Arcadia regio, sicut & Laconia, in qua fuit urbs Sparta, quæ & Lacedæmonia, cuius princeps Menelaus, & frater eius Agamemnon rex urbis Mycenarum, olim cum Græco populo funditus euerterunt Troiam opulentissimam Phrygiæ urbem. Est & Isthmos celebratissimus in hac peninsula, qui Corinthiacus uocatur, ob Corinthiorum urbem post ingressum illius sitam, negotiatoribus frequentatam, duos habentem portus, quorum unus Asia est propinquus, aliis patet ad Italianam. Habuit haec urbs templum Veneris locupletissimum, in quo continebantur circiter mille pueræ, de a illi addictæ. Erat & ingens multitudo, que quotidie in urbe illam conueniebat, unde ipsa mirum in modum ditabatur. Vrbis autem ipsius ambitus fuit 40. stadiorum. Porro Isthmos ipse habere dicitur 5000. passuum angustiam in latitudine, quas angustias cum perfodere aliquando uellet Demetrius rex, Caius Cæsar & Domitianus Nero, incassum laborarunt. Græci autem principes, postquam Turcarum potentia in Europam irrupit, ex mari ad mare productio per angustias muro, Peloponnesum à reliqua Græcia distinxerunt. Sed Amurates Turcarum Imperator expugnata Thessalonica, subacta Bœotia & Attica, peruenit ad hunc murum, & eo diruto tributum annum imposuit Peloponnesibus, tandem omnino suo imperio sunt subiecti. Tauricam insulam seu peninsulam inhabitant Tartari Vlani, suntq; tres ciuitates in ea, nempe Solat, Kirkel, & Caffa: arces duæ, Mankup atq; Azauu. Urbem Solat uocant Tartari Chrim, & urbs Caffa antea Theodosia appellata fuit. Insula uero ipsa hodie uocatur Precop, & dominus eius, Imp. de Precop. In Macedonia est Thessalonica metropolis Philippensem, quæ hodie Salonicæ dicunt. In Asia minori sunt regiones, Phrygia, Lydia, Ionia, & Lycaonia. Illæ stres Ioniæ urbes olim fuerunt Ephesus & Smyrna. In Epheso fuit magnificum illud Diane templum. Phrygiæ metropolis fuit Laodicea, quæ sub Nerone una cum Hierapoli & Colosso Rhodi terræmotu concidit. Ioniæ hodie uocant Quiscum, & Lyciæ Briziam. In Lydia est Sardis, quæ olim Croesiregia fuit. Est & fluuius Meander in ea, oloribus per celebris, in quo aduentu uere, mira dulcedine cantant. Lycaonia regio minoris Asiae sic dicta est à Lyco fluuiio. Bithynia metropolim habet Niceam. Galatia, quæ & Gallogræcia, prouincia quoq; censetur Asiae minoris, sic dicta quod Galli olim duce Brennone eam occuparint.

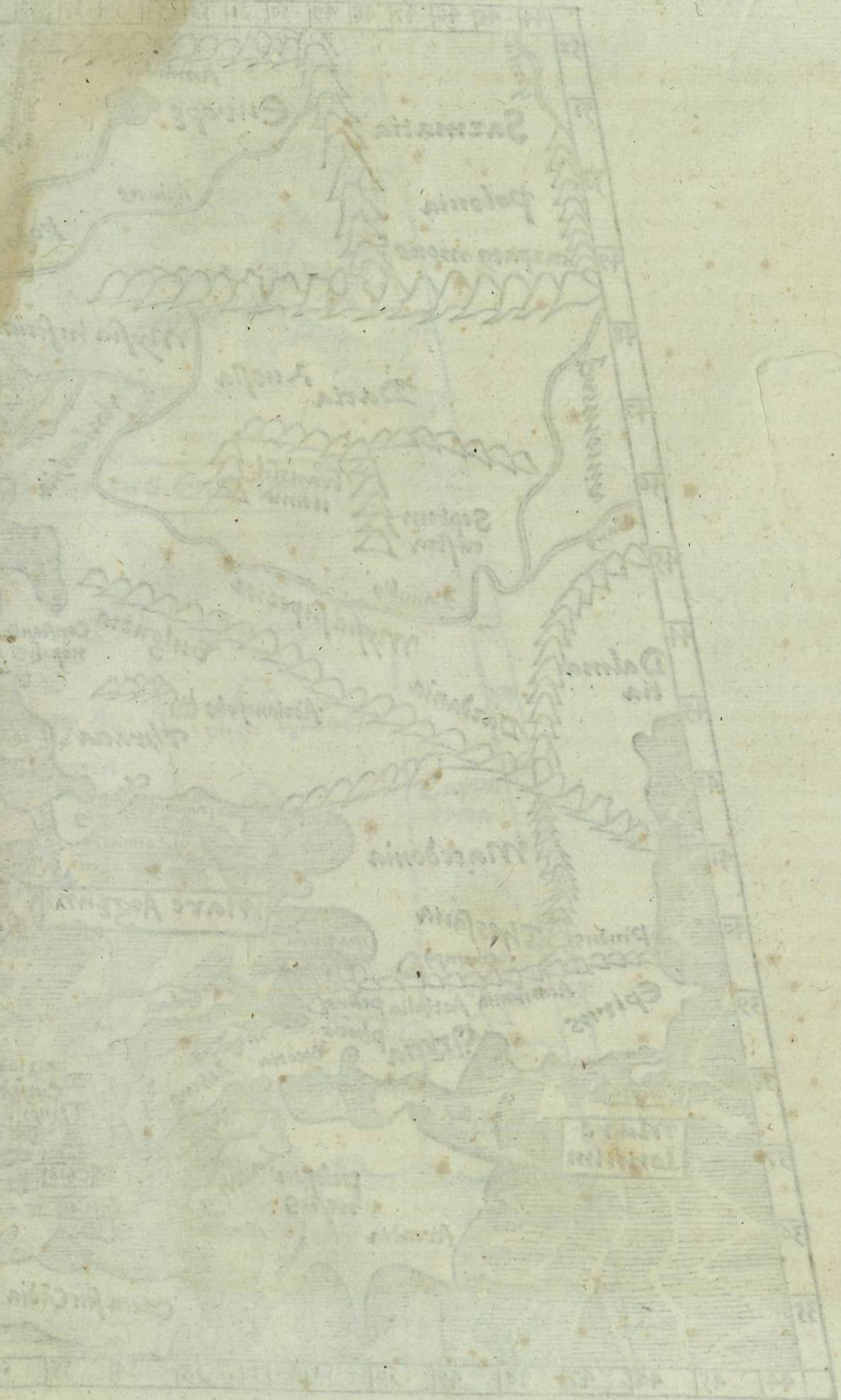
TYPVS GRAECIAE

P. V. S. V. A.

214. B. V. A. C.

De Creta insula, de quæ alijs plurimis
ad eam pertinentibus.

Cap. XVI.

Ronius est Cretam dicere, quæ absolue
re in quo mari iaceat: ita enim circun
flui illius nomina Græci permiscue
runt, ut dum alijs alia inferunt, penè
obduxerint uniuersa; quanta possumus tamē fi
de in designanda operā locabimus, ne quid hæ
reat sub ancipiū. Inter ortū porrigitur & occa
sum tractū longissimo, hinc Græcia, inde Cyre
nis obiacētibus. A septentrione Aegeis, & suis,
id est, Creticis æstibus uerberatur. Ab Austro
Libycis undis perfunditur & Aegyptijs, con
stipata centum urbibus, sicut perhibet^a qui pro
digè lingua largiti sunt, sed magnis & ambitio
nis oppidis, quorum principatus est penes Gor
tynam, Cydona, Gnoson, Therapnen, & Scylle
tion. Dosiades eam^b à Crete Nympha Hesperi
dos filia, Anaximander à Crete rege Curetem,
Crates Aeriam prius dictā, mox Curetim, nō
nulli etiam à temperie cœli μακρόγονοι appella
tam prodiderunt. Prima mari potuit nauibus
& sagittis, prima literis iura iunxit. Pyrrhicē do
cuit Pyrrho repertore. Equestres turmas pri
ma docuit lasciuas uertigines implicare, ex qua
disciplina bellice rei usus datus. Studium musi
cum inde cœptū, cum Idæi Dactyli modulos
crepitū ac tinnitu aëris deprehensos in uersificū
ordinem transtulissent. Albet iugis montium
Dyctinnæ & Cadisci, qui ita excandescunt, ut
eminus nauigantes magis putent nubila. Prä
ter ceteros Ida est, qui ante solis ortum solem
uidet. Varro in opere, quod de littoralibus est,
etiam suis temporibus affirmat^d sepulchrū Io
uis ibi uisitatum. Cretes Dianam religiosissimè
uenerantur, θεοπατέρων gentiliter nominatēs,
quod sermone nostro sonat uirginem dulcem.
Aedem numinis præterquā nudus uestigia nul
lus licito ingredī. Ea ædes ostentat manus Dæ
dali. Gortynā amnis Lethæus præterfluit, quo
Europam tauri dorso Gortyni ferunt uestita
tam. Idem Gortyni & Cadmum colunt Euro
pæ fratrem: ita enim memorant. Videlur hic,
& occurrit, sed die iam uesperato augustiore se
facie uisendum offerens. Gnosij Mineruam ci
uem Deam numerant, primumq; apud se fru
ges satas affirmant, audacter cum Atticis con
tententes. Ager Creticus sylvestriū caprarum

SCHOLIA CAP. XVI.

Creta, quæ & Candia, insula centum
urbium fama clara: insigniores sunt Gorty
na, Cydonea, Gnosum, Minois regia, Stra
bonis chronographi patria. Ida mons om
nium qui in ea sunt celeberrimus, qui celso
uertice assurgit. Nullū in Creta animal no
xiū est, serpēs nullus, noctua nulla. Abun
dat capris, cervis eget, optimi uini feraciſi
ma. Herbam producit quæ dictamnos dici
tur, & Halimon, quæ quidē morsa diurnam
famem prohibet. Hæc Cureta olim uocaba
tur, ab habitantibus Curetibus: in cultū ho
minū genus à principio, sed Rhadamathus
ad mansuetiores ritus perduxit: sequitus
inde Minos, qui æquitate & iustitia multò
magis excoluit. Plato dicit Lacedæmonios
& alias uetusas Græcia urbes, hinc sibi le
ges & instituta quæsiuiffe. Optimū huic
gentis statum euertit primo tyrranicus do
minus, deinde Cilicum latrocinia.

a ¶ Qui prodige lingua largiti sunt.)
De Græcis loquitur, qui frequenter impu
dentia iactantia sua effutiūt. Quædā exem
plaria pro largiti sunt, habent, locuti sunt.

b ¶ A Crete nympba.) Quidam
putat Cretam denominari à Crete Iouis &
Ideæ nymphe filio, alijs à Crete Iouis con
iuge, alijs à Crete rege uetusissimo: uocatā
& μακρόγονος affrunt, id est, felicē in
sulam, ob fructū bonitatem & cœli tem
periem. Quām perit uero fuerint in arte
nauigandi, sagittandi et saltandi, passim a
pud autores inueniuntur. Saltationē Solinus
hic uocat pyrrhicē, à Pyrrho repertore sic
dictam: docuit enim iste in armis flexu cor
poris saltare, quo plagiæ telaq; evitarentur.

c ¶ Idæi Dactyli.) Isti Idæi qui in
Creta musicum concentum inueniisse putan
tur, filij referuntur fuisse Minerue et Solis,
uel secundū alios, Saturni & Alcipes, qui
alio nomine Corybantes uocantur, qui in
Ida monte saltando & cantando sacra Cy
beles fecerunt. **d** ¶ Sepulchrū Iouis.)
Hic inter tres Ioues ultimus putatur, Satur
ni scilicet & Rheæ filius: cumq; adoleuisset
& totum fere orbem subegisset, à Cecrope
rege uetusissimo primum deus appellatus
est, eiq; ara & sacrificia instituta, & tandem
cōsummata ætate in Creta ad deos abiit, ut
gentilium error credit: cum Curetes filij sui

Cretæ Musicas inueniunt.

Gnosij in Africis, de hisq;
inuentione condentes.

Cupressi cretici repellantur na, & Iuno, & Proserpina, atq; Dictynna appellata est, & templum eius tam sacrum olim habebatur, ut nemo illud ingredetur nisi nudis uestigis.

In Creta quoq; uidetur manus & artificium Dædali, qui cum esset faber egregius Atheniensis, propter accusationem parricidij fugit in Cretam, & fabricauit ibi Labyrinthum, opus portento siuum humani ingenij. Ceterū Gortyna urbs est Cretæ, quam præterfluit Lethæus, uel ut alii legunt, Læneus annis. Europa filia fuit Agenoris Phœnicū regis, sicut & Cadmus filius eius fuit, qui xvi. literas ē Phœnicia in Græciā detulit. Minerua quoq; ut ciuis in Creta colitur, quippe que fertur ex Ioue apud fontes Tritonis nata. Hæc & alio nomine Pallas uocatur: & cum lanificiū & texturam & alia multa artificiosa cōperisset, celebris dea appellata est.

Et quia omnia eius inuēta, ex uiingenij atq; sapientiæ procedere videbātur, locus fabule datus est, ut ex cerebro Iouis genita dicatur. Contendunt etiam Cretenses cum Attica, apud se Cererem primū reperiisse fruges, quippe que in ea insula nata est patre Saturno, & matre Ope. Fruges autem reperit, que forte inter alias herbas nascebantur, ignotæ ceteris.

SCHOLIA CAP. XVII.

Carysto insula una est ex Cycladibus, sita in Euboïtico mari, uarij marmoris feras: hæc & Chalcis dicta est. Titanæ nati sunt ex Cœlo & Titea, fratres plurimi, ex quibus Hyperion fuit qui solis ac luna stellarumq; motus obseruassè atque demonstrasse primus fertur, ideo solis parens & astrorum fertur: hinc & sol Titan, & luna Titanis à poëtis dicuntur.

a) Cyclades.) Plinius harum nominare refens, tres & quinquaginta esse dicit: inter illas uero maxime illustres Clauconesum et Begiliā. De Cycladum nomen clatura omnes idem fere sentiūt, Melā, Martianus, & Strabo. Græci enim κύκλοι circum uel orbem dicunt. Seruius tamen à circumeundo dictas uult. Cyclades, inquit, non ideo dicuntur quia in rotunditate sunt, sed quod longo ordine eis circuiri necesse est, uel propter promontoria, uel quia naturale est, ut concitatoria sunt maria vicinitate terrarum, quas constat anhelitū quemdam ex se emittere. Hæc ille. Plura de his Ptolemæus decima Europæ tabula.

b) Ios.) Insula ista celebris habetur ob Homeri sepulchrū. Hic cum patriā ignoraret atq; parentes, Apollinis oraculum consuluisse dicitur, responsumq; accepit, matrem fuisse ex Io insula parua, haud longe à Creta distante. Delos etiam una est ex Cycladibus insulis in Aegæo mari sita, clara propter Apollinem & sororem eius Dianam, qui hinc orti perhibentur. Quod de medio ævo Ogygij & Deucalio-

copiosus est: ceruo eget. Lupos, uulpes, aliaq; quadrupedū noxia, nusquam educat. Serpens nulla, larga uitis, mira soli indulgētia, arborarij prouentus abundantes. Nam in huius tantum insulæ parte repullulant cæsæ cupressi. Herba ibi est que ēλιπος dicitur, ea admorsa diurnam famē prohibet: proinde & hæc Cretica est. Phalangium aranei genus est: si nisum quæras, nulla uis corporis: si potestatem, iustum hominem ueneno interficit. Lapis quoq; Idæus Dactylus dicitur insulæ istius alumnus, coloris ferrei, humano pollici similis. Auem noctuā Creta non habet, & si inuehatur, emoritur.

filia fuit Agenoris Phœnicū regis, sicut & Cadmus filius eius fuit, qui xvi. literas ē Phœnicia in Græciā detulit. Minerua quoq; ut ciuis in Creta colitur, quippe que fertur ex Ioue apud fontes Tritonis nata. Hæc & alio nomine Pallas uocatur: & cum lanificiū & texturam & alia multa artificiosa cōperisset, celebris dea appellata est.

Et quia omnia eius inuēta, ex uiingenij atq; sapientiæ procedere videbātur, locus fabule datus est, ut ex cerebro Iouis genita dicatur. Contendunt etiam Cretenses cum Attica, apud se Cererem primū reperiisse fruges, quippe que in ea insula nata est patre Saturno, & matre Ope. Fruges autem reperit, que forte inter alias herbas nascebantur, ignotæ ceteris.

De Carysto, & in ea aquis calētibus, deq; Carystij aubus: de Chalcide, Cycladibus, Io, deq; Delo insulis.

Cap. XVII.

 Arystos aquas calentes habet, quas Ἄρυτης uocat: & Carystias aues, que flamas impune inuolant. Carbasa etiam, que inter ignes ualent. Chal-

cis eadē habita est apud priscos, ut Callidemus autor est, ere ibi primum reperto. Titanas in ea antiquissimè regnasse ostendunt ritus religiōnum: Briareo em rem diuinā Carystij faciunt, sicut Aegæoni Chalcidenses. Nam omnis fermè Euboëa Titanum fuit regnum. Cycladas autumant inde dictas, quia licet spatij longioribus à Delo projectæ, in orbem tamen circa Delum sitæ sunt, & orbem κύκλον Grai loquuntur.

a) Ios Homeri tumulo cæteras antecedit. Meminiisse hoc loco par est post primū diluuiū Ogygij temporibus notatū, cum nouem & amplius mensibus diem continua nox in umbrasset, Delon ante omnes terras radijs solis illuminatam, sortitamq; ex eo nomen, quod prima reddita foret uisibus. Inter Ogygium sane & Deucalionem medium æuum sexcentis annis datur.

*Dianam Ogygij & Deum
lioni, quod annis viginata
600:*

40

nis

nis hic scribitur, sciendum quod secundum computationē Eusebii pauciores inueniuntur anni inter Ogygium & Deucalionem. Nam Ogyges fuit anno mundi 3400. Deucalion uero anno 3670. quorum annorum distantia sunt ducenti & sexaginta anni.

De Ortygia insula, de cōturnicib⁹. Cap. XVIII.

Adem est & Ortygia, quæ clarissima est, in Cycladum numero multifarie tradit⁹; nunc Asteria, à cultura Apollinis, nunc à uenatisbus Lagia, uel Cy
† Pyrgile nethus, † Pyrgole etiam, quoniam & ignitabu-
la ibi, & ignis inuenta sunt. In hac primum uisę coturnices aues, quas ὄρτυγες Græci uocant. Has easdem in Latonaë tutela existimant con-
stitutas; nec semper apparēt; adueniendī habet tempora estate depulsa. Cum maria tranat, im-
petus differunt, & metu spatij longioris uires suas nutriunt tarditate. Vbi terrā persentiscūt,
coēunt cateruatim, deinde globatae uehemen-
tius properant, quæ festinatio plerunq; exitium portat nauigantibus. Accidit enim noctibus, ut uela incident, & præponderatis sinibus alueos inuertant. Austro nunquam exeunt, nam me-
tuunt uim flatus tumidioris. Plurimū se Aqui-
lonibus credunt, ut corpora pinguiscula, atq;
eo tarda, facilius prouehat siccior & uehemen-
tior sp̄ritus. ὄρτυγοντσα dicitur quæ gregē du-
ctar; eadem terræ proximantē accipiter speculatus rapit, ac propterea opera est uniuersis,
ut sollicitent ducem generis externi, per quem frustrent prima discrimina. Cibos gratissimos habent semina uenenorū, quam ob causam eas damnauere prudentiū mēnsae. Solum hoc ani-
mal, præter hominē, morbū patitur comitiale. sacer, item morbus Herculus, Græci uero uocant epilepsiam, id est, contractionē: contrahuntur enim hoc mor-
bo nerui, uulgò caducus dicitur, quod cadere faciat: à nonnullis etiam lunaticus uocatur, sed qui non nihil ab isto differt. Appellatur autem comitalis, quod per eum comitia interrumpentur, si quis in eis cecidisset.

De Eubœa insula. Cap. XIX.

Vbœa tam modico æstu diuidua est à Boeotiae continentē, ut dubitan-
dum sit an numerari inter insulas debeat. Nam latere, quem uocant
a Euripum, terræ ponte iungitur, & per fabri-
cam breuissimæ machinæ aditur pede. Cenæo promontorio uadit in septentrionem, duobus alijs in meridiem extendit, quorū Geræstos spectat Atticam, b Caphareos prominent in Hel-
lespontum, ubi post Ilij excidium Argiūa clas-
sem uel Mineruæ ira, uel, qd certior prodit me-

SCHOLIA CAP. XVIII.

Docet hic Solinus Delon insulam alia uaria apud ueteres habuisse nomina. Dicta fuit Ortygia, propter coturnices: nam Græci ὄρτυγες uocant coturnicem. Deinde dicta fuit et Asteria, ab Asteria Latonaë foro re, Apollinisq; mater tera, quæ ne à Ioue uitarietur, in coturnicē primū, deinde in la-
pidem uersa sub fluctibus latuit, postea sup-
plicanti Ioui Latona, super ferri aquis ce-
pit. Lagia autem leporariā sonat, est enim λαγύως Gracis lepus. Item Pyrgile dicta est, propter ignem ibi primū reperiū. Per ignitabula, intellige ignis receptacula.

a C In Latonaë tutela.) Hoc dicitur, quod Ortygia Latonaë foro credatur uersa in coturnicē. Coturnices itaq; natura duce sciunt quæ tempora eis magis sint apta ad auolandū uel adueniendū, nec tentant tra-
nare mare nisi receptis uiribus. Moderāda enim est in omnibus rebus actio ipsa, secun-
dum uirium suppetentiā. Sic in plerisq; alijs docetur ignauus homo ab animalibus ratio-
nis expertibus. Cæterū que dux & rex est inter has aunculas, uocatur ὄρτυγοντσα,
quasi mensura & moderatrix coturnicum.
Cibum eorum putant esse elleborum, sicut sternorū. Nec mireris ut quæ homini sunt pernicioſa, ea quibusdam animantibus sint salubria: facit hoc diuersa animantiū com-
plexio. b C Morbum comitiale.) Hic morbus alio nomine uocatur morbus

SCHOLIA CAP. XIX.

Hanc insulam sortitam nomen Eubœa aiunt, à matrona quadam heroicæ indolis. Alijs placet eam sumpsisse nomē ab antro quodam, quod in littore situm est, in Aegeū iergens pelagus, Bouis aula nuncupatum, ubi Io Epaphū peperisse fertur: hodie uero uocatur Nigropontus, subactaq; est à Tur-
ca anno Christi 1470. a C Euripum.) Ab inconstancia huius Euripi natū est pro-
uerbiū, Euripus homo, uide Chilades Era-
fimi: nam quolibet die ac nocte septies tra-
mutat cursum. Est & alius Euripus seu fre-

f

Euripi dud Euboicus.
et Tauromini tanus ^{nominis} appella-
et Solinus infra c. 22: alterius
Euripi inter hellespontu c. 22. finit
et idem.

*mambit mino
Rathos s. fulmina
et*

tum angustum in Sicilia, qui vocatur Euripus Taurominitanus. b C Capheos.) Circab hoc promontorium Minerva dea belli Grecis in patriam redeutibus extitit causa naufragij, quod ei capto Ilio sacrificare renuerint: uel, ut Seruius ait, Græcos tempestate laborasse æquinoctio uernali, quoniam manubia Mineruales, id est, fulmina, tempestates grauissimas commouebant. Sunt tamen qui illud naufragium syderi Arcturi adscribunt, cuius ortus & occasus tempestates excitat.

SCHOLIA CAP. XX

Insula Paros una est ex Cycladibus, mare nobilis, nomen habens à Paro Iasonis filio, uel nepote. Ab hac insula marmor non men habet, ut paſsim uocetur Parius lapis.

a C A Minoë.) Quum Cyclades insule uacue essent cultoribus, Minos Iouis & Europæ filius Cretensem rex, multas ex Creta colonias in Cyclades insulas misse fuit: & cum eārū plurimas adeptus esset, populis diuisit. Asie quoq; magnam partem possedit: unde & nonnullæ insulae portusq; Asie à Cretensis Minoëq; non men sumpserunt. b C Naxos.) Est & hæc una ex insulis Cycladibus in mari Aegeo, antea Strongyle dicta, dein Dia, & mox Dionysia, quod Dionysius, id est, Lise pater reliquit Ariadnem à Theseo uxorem duxit. c C Cyclades plurimæ.) Plinius recitat nominam 53. insulas Cyclades. Hodie nonnihil immutata sunt nomina earum, nam sic scribuntur Sdile, Tino, Andre, Zea, Fermene, Siphano, Milo, Nio, Amurgo, Pario, Nixia & Nicosia, Heraclia, Zinara, Leuita, Nicole, Nicaria, Patmos, nunc uero Palmoſa, Iero, Calamo, Stampalia, Sant Erini, Namphio &c.

SCHOLIA CAP. XXI.

Insulas quas Solinus suprà Cyclades appellauit, hic uocat ανθογαστες, id est, sparsas, quod scilicet sparsæ sint in mari. Inter has numeratur & Icaros, quæ ab Icaro Dædalifilio nomen sortita est. Nam cū fugeret et peteret insulam quandam, decidens in mare periret, à quo et insula nomen accepit, & pelagus Icarum quoq; uocatum est. Cæterū Samos insula est in Icario mari ad occidentem Miletii sita, quæ olim Parthenion dicta fuit, Junoni dicata, quod in ea nata & educata fuerit, Ioniq; nupta: incolis frequens, & hospitibus celebrata. In ea quoq; Pythagoras philosophus ortum habuit. Hæc insula cum Thraciae adiaceat, ex commis-
*Si Pythagoras Brutis filii vixit
nō potuit. N. uman eruditissima
multa credunt.*

a C Offensus fastu.) Pythagore temporibus Polycrates Samius quindecim armatis fretus, Sami insulae tyrannidem occupauit: quod cum Pythagoras uideret, deseruit patriam, & in Aegyptum atq; Babylonem

Armore Paros nobilis, à Delo oppido frequentissima, prius tamen Minoia, quæ Paros dicta. Nam subiecta à Minoë, quoad in Creticis manus legibus, Minoiā loquebant. Præter marmora dat & Sardam lapidem, qui marmore quidē præstat, inter gemmas uero uilissimus dicitur. Naxon à Delo duodeuiginti millia passuum separant, in qua Strongyle oppidum. Sed b Naxos Dionysia prius & Naxos dicta, uel quia hospita Libero patri, quod uel fertilitate uitium uincat cæteras. Sunt præterea Cyclades pluri- 20 mæ, sed in suprà dictis præcipuum est quod memoriæ debeatur.

De Icaro insula, & Pythagora philosopho: de Melo, Carpatho, Rhodo, et Lemno insulis, ac Atho mōtis umbra. Cap. XXI.

E Sporadibus est & Icaros, quæ Icaro mari nomen dedit. Hæc inter Samum et Myconū procurentib, faxis inhospita, ac nullis sinibus portuosa, ob inhumana littora infamis est. Vult ergo Varro Icarum Creten ibi naufragio interisse, & de exitu hominis impositum nomen loco. Nam in Samo nihil nobilius quæ Pythagoras ciuis, qui mox a offensus fastu tyrannico, relicta domo patria, Bruto consule, qui reges urbe exegit, Italiam aduectus est. b Melos, quam Callimachus τηλαιριδα dixit, omnium insularū rotundissima est, iuxta Aeoliam. Nam Carpathus ipsa est, à qua Carpathiū sinum dicimus. Nunquā ita cœlū est nubilū, ut in sole c Rhodos nō sit. d Lemnū Vulcanū colūt, ideo in Lemno metropolis Hephaestia. Præterea oppidū Myrina, in cuius forum mons Athos ē Macedonia umbrā

*Hæc de Syracusa supra c.
24.*

umbram iacit: quod non frustra inter miracula notauerunt, cum Athos à Lemno sex & octo ginta millibus passuum separat. Est sane Athos sublimis adeo, ut altior est imēt, quām unde imberes cadunt: quae opinio eo fidē concepit, quod in aris quas cacumine sustinet, nunquam cines res eliduntur, nec quicquā ex aggeribus suis perdunt, sed quo relicti fuerint cumulo permanēt. In summo oppidum Acrothon fuit, in quo di-

midio longior, quām in alijs terris incolentium aetas prorogabatur, ideo inde homines μαργος οιονται Graeci, nostri appellauere longaeuos.

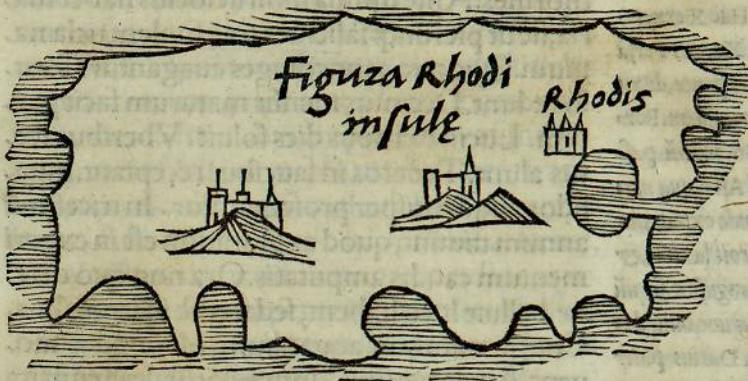
fuit Ophiusa, deinde Staclia, postea Telchin, eo quod Telchines insulanī incolerent, quos nonnulli maleficos, alij eximios artifices fuisse tradunt, qui aeris & ferri fabricam inuenisse dicuntur. Soli hæc insula sacra est, qui pueræ nomine Rhodiæ amore captus, Rhodii ab ea nominavit. Aurum Rhodi pluisse ob felicitatem insulæ cecinit Pindarus, ubi studia liberaliū artium & in primis oratorie facultatis floruerunt. In ea fuit admirandæ magnitudinis Colossus, à quo postea Rhodii appellati sunt Colossenses, ad quos apostolus epistola scripsit. Huius insula figurā libuit hoc transferre & diligenter exprimere, propter eius nobilitatem, & in ea gestorum perpetuā memoriam.

Rhodi tñprimis Thridia
liberaliū artim & artis
oratorie floruerunt

lonem discendi studio migravit: cumq; reuersus esset & adhuc tyrannidem perdurare inuenisset, in Italiam nauigans, ibi uitam contrivit. b C Melos.) Hæc insula, ut scribit Strabo, inter Cretam & Peloponnesum sita est, uocaturq; à quibusdā Mimallida, à quibusdā Miblida, Aristoteles Zephyriam uocat, & Heraclides Siphnū & Acitiam. Carpathus uero insula est contra Aegyptum, inter Rhodium & Cretam media, à qua uicinum mare Carpathium, uel Carpathicum uocatur.

c C Rhodos.) Hæc insula olim dicta

Hæc nanque insula fuit olim portibus, uis, mœniis & reliquis ornamenti tam celebris, ut nulla pugnaret illi æqualis. Legum præstatio, & naualis rei peritia adeo ualuit, ut annos multos maris imperio poteretur, & piratarū latrocenia sustulerit. Patet hæc in insula nongentorū ac uiginti stadiorū ambitu, inter Asia

ticas insulas tertias: nam Lesbus & Cyprus maiores habentur. Anno à nativitate Christi 655. Saraceni urbē Rhodianam capiunt, & Colossum demoliuntur, ex cuius ære nongentos camelos onerauerunt. Anno Domini 1308. cum frates Hospitalis sancti Ioannis migrassent de terra sancta à Saracenis expugnata, & in Italia multas pecunias per indulgentias acquisiuerint, uenerunt cum classe ex Neapoli, & eieciis Turcis atq; Saracenis, obtinuerunt insulam, retinueruntq; donatione Imperatoris Constantinopolitani. Anno Christi 1480. classis centum uelorum Turcicorum cum centum millibus militum appulit in terra Rhodi, & primo impetu inuasit arcem, quæ extorta erat in mole illa super quam olim Colossum ille ingens 53. annis steterat, deinde urbem terra & mari 89. diebus oppugnauit cum ingenti clade & ignominia sui exercitus, sed frustra omnia. Rursum anno Christi 1523. Solimanus imperator Turcarum ingenti copia militum & equitum opugnauit metropolim Rhodianam sex mensibus, & demolitis turribus, mœnijs & propugnaculis, obtinuit totam insulam cum magno Christianorum dedecore. d C Lemnij.) Insula Lemnos in Aegeo mari sita est, à Borea Thraciā spectans, & ab Austro, longo tamen tractu, Cretæ opposita est. Vrbes habet Myrinam maritimam, & Ephestiam mediterraneam. In ea olim colebatur Vulcanus deus ignis. Nam ut in fabulis fertur, cum luno eum peperisset, eumq; turpem confixerisset, è cælo in eam insulam deiecit. Alij uero dicunt in Lemnum eum precipitatum, quod contra Iouem Iunoni matrem operem tulerit. Seruius: Vulcanus, inquit, ignis est, & dicitur Vulcanus quasi uolicanus, quod per aërem uolitet: ignis enim è nubibus nascitur. Unde & Homerus dicit eum de aëre precipitatum in terras, quod omne fulmen de aëre cadit: quod quia crebro in Lemnū insulam iacit, ideo in eam dicitur cecidisse Vulcanus. Claudius autem dicitur, quia per naturā nunq; rectus est ignis. De Atho mōte umbrā in insulā Lemnū projiciente, suprà capite 14. non nihil diximus. De oppido in summo eius cacumine sítu dicit Plinius: Oppidū, inquit, in cacumine fuit Acrothon, nunc sunt Vranopolis, Paleotrum, Thyssus, Cleone, Apollonia, cuius incole Macrobij cognominantur.

Se Vulcanus quare claudus est quando fieri factus, & per quare q; Lemnū puerata.

Meminit Solinus suprà sicut & hic sinuum quos efficit mare mediterraneum, numeratis quatuor magnos & præcipuos sinus maris, quorum primus est à Gaditano fredo ad Lacinium usq; promontorium Italie, quod scilicet est inter Adriaticū & Ioniū mare: secundus à Lacio ad ipsa Epiri Aeroceraunia: tertius inde ad Hellestōtum, & quartus ab Hellestōto ad Mæotis osia. Est autem Lacinium promontorii in Calabria ultra Tarentum ad Austrum, ubi in superiori Italiae tabula poteris cum locum signare. Porro Aeroceraunij montes & promontorii est in Epiro, paululum suprà Coreyram insulam, quam hodie uocant Corfun, ad aquilonem, id quod in tabula nostra que Graciam exprimit, uidere & signare poteris, inter Corcyra scilicet Delphini descripto & velociter. a C Hac Xerxes.)

Plinius de hac res scribit: Xerxes Persarum rex constato in nauibus ponte, duxit exercitum per hanc maris angustiam. Porrigitur inde tenuis euripus 86. milliū passuum spacio ad urbē Priapū Asie, qua magnus Alexander trāscendit: inde expatiatur aequor, rursusq; in arctum coit laxitas, & Propontis appellatur: hinc angustiæ sequitur, quæ Thracijs Bosporus uocantur, latitudine 500. passuum, qua Darius pater Xerxis copias ponte transuerxit.

b C Delphinis plurimos.) Delphinorum formā sic explicat Naso tertio Metamorph. lib. Falcata nouissima cauda est, Qualia dimidie sinuant cornua lunæ: Vndiq; dant saltus, multaq; aspergine rorant, Emerguntq; iterū, redeuntq; sub aequora rursus, Ing; chori ludunt specie, laetitiaq; iactant Corpora, & acceptū patulis mare naribus efflant. De mira uelocitate eius scribit quoq; Aristoteles, quod omnium animalium uelociſſimum sit, tum aquatilium, tum terrestrium. Supersiliunt enim malos nauigiorū maiorum, quod tunc potissimum euenerit, cum aliquem insectantur pisces quem deuoret. Dicit & Plinius delphinos uere agere coniugia, parere catus decimo mense aestiuo tempore, solente die aestiuo Lucinam, id est, partum in lucem editum. Lactant uberibus ut animalia alia aliorū Delphinū auctoribus terrestria. b C Cum ira subiacet.

Quidam

IVLII SOLINI

De Hellestōto, Propontide, Bosphoro Thracio, deq; delphinorum piscium mira natura. Cap. XXII

Vartus Europæ sinus Hellestōto incipit, Mæotidis ostio terminatur: atq; omnis hæc latitudo quæ Europæ Asiaq; diuidit, in septem stadiorum angustias stringitur. Hic est Hellestōtus, a hæc Xerxes ponte nauibus facto permeauit. Tenuis deinde euripus porrigitur ad Asiae urbem Priapum, quam Magnus Alexander potiundi orbis amore transcendit, & potitus est. Inde diffusus aequore patentissimo, rursus stringitur in Propontidē, mox in quingentos passus coarctatur, fitq; Bosphorus. Thracius, quæ Darius copias transportauit. Hæc profunda b Delphinis plurimos habent, in quibus cause miraculi multiformes. Ante omnia nihil uelocius habet maria, sic ut plerunq; salientes transuolent uela nautium. Quoquo eant, cōiuges euagantur. Catulos edunt, Decimus mensis maturum facit partum. Lucinā æstiuo dies soluit. Vberibus fœtus alunt. Teneros in faucibus receptant, Inuadidos aliquantis per prosequuntur. In tricesimū annum uiuunt, quod exploratum est in experimentum caudis amputatis. Ora non quo caterræ belluæ loco habent, sed fermè in uentribus. Contra naturam aquatilium soli linguas mouent. Aculeatae sunt † spinæ dorsuales; cum ira subiacet, in horre scunt: cum animi cōquiescant, quibusdam receptaculis operiunt. Spirare eos in aquis negant, & uitales auras non nisi in aëre supero recipere. Pro uoce gemitus est, similis humano. Certū habent uocabulum, quo accepto uocantes sequuntur: nam proprie Simones uocantur. Voces hominum Aquilonis flatu celerius † hauriunt, contrà Austro spirante auditus obstruuntur. Mulcentur musica, gaudent cantibus tibiarū: ubicunq; symphonía est, gregibus aduentat. D. Augusto principe, in Campania Delphinem d' puer fragmentis panis primo illexit, & in tantum consuetudo ualuit, ut a lendum se etiam manibus ipsius crederet: mox cū prolusisset puerilis audacia, intra spatia eum Lucrini lacus euectitauit: unde effectum ut à Baiano littore equitantē puerum Puteolos usq; perueheret: hoc per annos plurimos tandem gestum, donec assiduo spectaculo desineret miraculum esse quod gerebatur: sed ubi obiit puer, sub

sub oculis publicis desiderij moerore Delphin
interiit. Pigeret hoc assuerare, ni Mecoenatis
& Fabiani, multorumq; præterea esset literis co-
prehensum. In Africano mox littore apud Hip-
ponem Diarrhyton Delphin ab Hippomeni-
bus pastus tractandū se præbuit, impositos quo
que frequenter gestauit. Nec populi tantū ma-
nisbus acta res est. Nā & proconsul Africæ Fla-
uianus ipse eum contigit, unguentis etiam de-
libuit, qui odoris nouitate obsopitus, aliquanti-
sper pro exanimi iactatus est, multisq; mēsibus
desciuit à solita conuersatione. e Apud Iassum
urbem Babylonie puerum Delphinus adama-
uit, quem dum post assueta colludia recedentē
impatientius sequitur, arenis inuectus hæsit. A-
lexander Magnus amorem illum numinis fu-
isse interpretatus, præfecit puerū f Neptuni sa-
cerdotio iuxta eandem urbem, ut Egesidemus
autor est. Alium puerū Hermiā nomine per-
maria similiter incidentē cum undosior fluctus
necesset, Delphinus ad terram reuexit, & uelut
fateretur reatum, pœnitentiā suam morte mul-
tauit, nec reuerti uoluit amplius in profunda.
Suppetunt & alia exempla, ut g Arionem trans-
eamus, cuius exitum annalium fides compro-
bavit. Ad hæc si h quando lasciuū noui foetus,
à maioribus datur adultior gregi custos, quo
magistro eludere impetus incurvantium bellua-
rum addiscant: quanquam ibi i præter Phocas
rara bellua est. Plurimus Thynnus in Ponto,
nec alibi penè foetificant. Nusquam enim citius
adolescent, scilicet k ob aquas dulciores, illabun-
tur ueris tēpore, intrant dextro littore, læuo exe-
unt: hoc inde accidere credunt, quod dextris o-
culis accutius cernunt, quām sinistris.

i b istatua est Arionis, in ea delphini simulacrum affixum uidetur. Serui autem Tænariū perducti à Siculo mari,
à domino comprehensi nō mediocri supplicio sunt affecti. b C Si quando lasciuunt.) Aristoteles cap. 48.
libri noni animalium sic scribit: Paruos item delphinos magnus aliquis semper comitatur custodiæ causa.

i C Præter phocas.) Est phoca pisces & bos marinus, tectus pilis & corio: hic coit more carum, & parit
40 in terra more pecudum. k C Ob aquas dulciores.) Causa dulcium aquarum ponti est multitudo animalium
infrentium dulces aquas.

De Istro flumine, de fibro animali, deque gemmae pōticis. Cap. XXIII.

Ster Germanicis iugis oritur, effusus
monte qui in Tauricos Galliae spe-
ctat: sexaginta amnes in se recipit, o-
mnes ferme nauigabiles: septē ostijs

Naracu= pontum influit, quorum primum Peuce, secun-
dum † Narcustoma, tertium Calostoma, quar-

Quidam sic putant legendū: Cum ira suba-
ierit, id est, subintrauerit, inhibescunt.

d C Puer fragmentis panis.) Ap-
pianus quinto Aegypti acorū libro hæc om-
nia se, multosq; secū alios uidisse dicit, scri-
bens in hæc uerba: Et quidem nos uidimus.
apud Puteolos Delphinum amantem mire
puerum, inclamatum à puero acciri: qui
etiam adnatans, dorso puerū admittebat,
ita ut pinnæ aculeos uelut uagina cōderet,
ne dilectū sibi corpus laceraret, receptūq;
equitis modo insidente per magnum æquor
per ducenta stadia deferret. Roma igitur
omnisq; Italia confuebat, ut piscem amoris
causa uectorem pueri spectaret.

a C Apud Iassum Babylonie urbe.)
Ex Plinio & Strabone constat Iassum non
Babylonie, sed Carie urbem esse, locumq;
præsentem uitiatiū, quocunq; tandem con-
tigerit modo. f C Neptuni sacerdo-
tio.) Putatur Alexander id propterea fe-
cisse, quod creditum esset apud homines il-
los, delphinos Neptuni esse equos, eosq; ad
iugum religatos, eius trahere currum.

g C Ut Arionem transcamus.) De
Arione sic scribunt poëtæ: Cum circum in-
sulas questus causa uagaretur, serui eius an-
helantes libertate cogitare coepérunt, ut do-
mino in pelagus protecto, bona eius inter se
partirentur: quod cum ille sensisset, sum-
pta cithara suam coepit deflere morte, quo
sonitu adducti delphines, è toto mari uen-
iunt ad Arionis canū: ille uero deorū inuo-
cata potestate, super eos se deiecit, unusque
eorum exceptū Ariona pertulit ad Tena-
rium littus: in cuius memoriæ causa, que

ibis statua est Arionis, in ea delphini simulacrum affixum uidetur. Serui autem Tænariū perducti à Siculo mari,

à domino comprehensi nō mediocri supplicio sunt affecti. b C Si quando lasciuunt.) Aristoteles cap. 48.

libri noni animalium sic scribit: Paruos item delphinos magnus aliquis semper comitatur custodiæ causa.

SCHOLIA CAP. XXIII.

Solinus hæc que hic scribit de Istro seu
Danubio fluvio Europæ maximo & ce-
lebratissimo, accepit ex xij. capite quarti
Plinij, cuius uerba hæc sunt: Danubius ora-
tus Germanie iugis montis Arnobie, ex ad-
uerso Taurici Gallie oppidi, multis ultra
alpes milibus, ac per innumeras lapsus gena-
tes, Danubij nomine, immenso aquarum

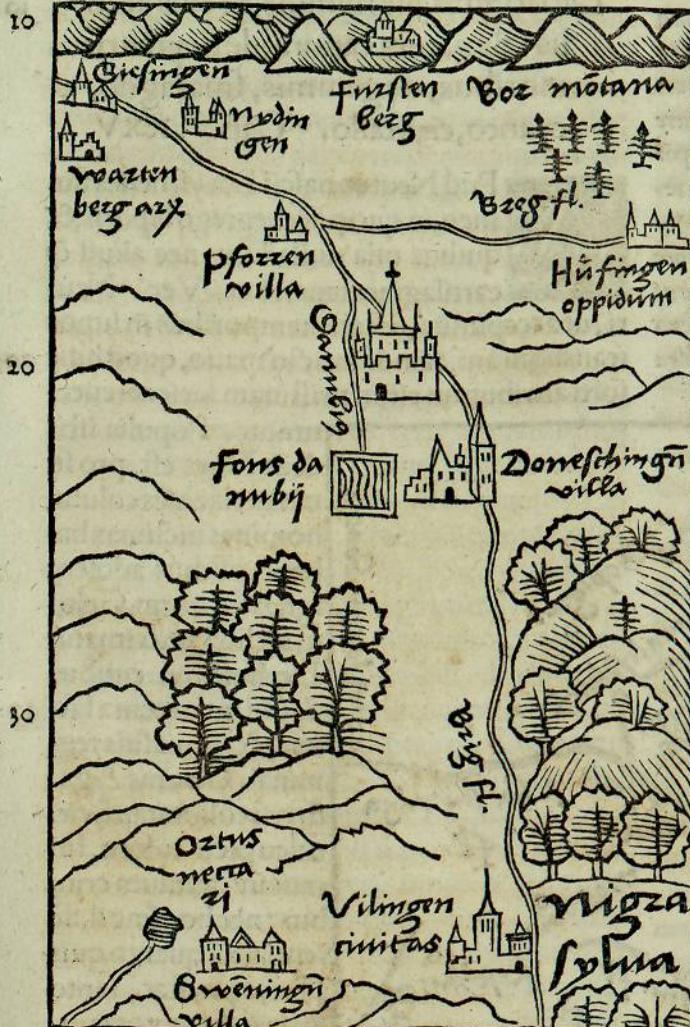
auctu, et unde primū Illyricum alluit, Ister appellatur, sexaginta annibus receptis, medio fermè numero eorū nauigabili: in Pontum uastis sex fluminibus euoluitur. Montē uero illum unde Danubius effunditur, Plinius Arnobam, Ptolemæus Abnobam, & Cornelius Tacitus Arbonam nominat. Vnde Tacitus sic scribit: Danubius molli & clementer edito montis Arbone iugo effusus, plures populos adit, donec in ponticum mare sex meatus erumpit. Herodotus dicit Istrum sumere initium ex Celis. Deinde quod quædā exemplaria Solini hic habent, montem, unde prodit fons Istri, aspectare Tauricos Gallie: alia habet, & rectius qui dem, Rauracos. Nam montes illi quocunq; tandem nomine à ueteribus fuerunt compellati, unde oritur Danubius, haud procul absunt à Rauracis seu Basilensibus, uocanturq; hodie Nigra sylua. Nō tamen desunt qui per Tauricū intelligent Turgeuu, que regio ultra Rhenum opponitur montibus

Nota nuptiæ antijugorum
Sapo stolidus

Arbone. Et ego Munsterus hic Basile agens, quo ueterū de Danubij origine disputationē & uarias opiniones tollerem, non fui grauatus hinc migrare ad locum illum ubi effunditur Danubius, & oculis proprijs conspicere ortum atq; initium eius unā cum adiacentibus locis, eaq; in propria signare tabula, quo omnibus constaret ubi locorum celeberrimus ille fluuius ex terre inscribus emerget. Quod autem pleriq; scribūt, Istrum sexaginta recipere amnes, eosq; frē omnes nauigabiles, & quidam eos sic numerant suis nominibus, Porata seu Pyretos, Tiaratus, Ararus, Napares, Ordeffus, Maris, Atlas, Auras, Tibisis, Athrys, Noeas, Artanes, Scius, Angrus, Bongrus, Carnus, Alpis, Lycus, Aenus, Narbon, Darys, Drynus, Tibiscus, Moschius, Rhabosus, Ciabrus, Lau ta, Ierassus, Sauus, Drauus &c. de multis non satis constat qui sint, & unde dilabantur. Id certum est, ex alpium longissimo ad orientem tractu multos amnes paruos & magnos procreari, unde sensim Danubius augescit. Oriuntur deinde ex alio latere non pauci amnes, præfertim ex montibus Bohemicæ, qui & magnam aquarum molem infundunt Istro, ex quibus aliquos nominare non inutile uisum est. Apud Ulmam influit à septentrione fluuius lus pisculentus, natus ex Sueuæ montibus, qui Blauus uocatur. Ex alpibus ruit uersus Augustam Lycus, uulgò Lech, misceturq; Danubio prope oppidū Rain. Itinere triū aut quatuor horarū à Norimberga nascitur fluuius Altmuēl, quem quidam uocant Alemanū, magnis cancris percebris, & iuxta oppidum Kelheim, hoc est itinere quinq; horarum supra Ratisponam, labitur in Danubium. Prope Ratisponam recipitur aliis fluuiis in Danubium, qui Nabus uocatur, ortum sumens ex Bohemicis sylvis, per quem ingens copia æris & parati ferri nauigio ducitur in Danubium. Rursum oritur amnis Isera in alpibus, haud procul à Schuwarz, ubi argentifodina ditissima iam à multis annis fuit, alluitq; moenia Monaci, & paulò supra ciuitatem Landshut suscepto alio flumine, Ambro nomine, infra Ratisponam itinere unius diei atq; dimidi, exoneratur in Danubium. Ingreditur & Patauji, uulgò Passau, in Danubium celeber amnis, Enos nomine, uulgò der In, qui ex alpibus Athesiae suam dicit originē. Proinde si ex Germania perrexerimus in Vngariā, occurruunt ex utroq; latere magni & insignes amnes: à septentrione quidem Vaga, Granus, unde urbs episcopalis Græn, latine Strigonium: Tyssa ex multis auctiis riuulis, Seretus & Prutus. A meridi Saruuy, Draua & Sauus, uulgò Sauu: ad cuius ostia sitū est Belgradum, quod superioribus annis Turca eripuit Christianis, & olim uocatū fuit Taurinum, hodie autem Alba. Sed reuocemus calatum ad ortum Danubij. Ego cum ad fontes eius, interim quo hæc scripsi, perrexissem, omnia diligenter lustrans, talem inueni situm & habitum, ut sequens exprimit figura. Fons ipse insignis est & perpetuus, hodieq; quatuor paruis muris includitur longitudine 26. circiter pedum, & latitudine circiter 18. pedum. Secturigo autem ipsa effluens, habet pedis unius profunditatem, & duorum pedum latitudinem, atq; ad duos lapidis iactus iuxta castrum recipit torrentem Brigam nomine, à longe ex conuallibus collectum. Et rursum ubi ieris ad iactum

tum Pseudostoma. Nā quintū Boreostoma, ac deinde sextū Stenostoma, languidiora sunt cæ + spireos teris. Septimū uero pigrum, ac palustri specie, stoma non habet quod amni comparetur. Priora qua tuor adeò magna sunt, ut per longitudinē quadraginta millium passuum non misceantur æquori, dulcemq; haustum incorrupto detineant saporem. Per uniuersum Pontū a fiber plurimus, quem alio uocabulo dicunt Castorem: Lutræ similis est, animal morsu potentissimum, adeò ut cum hominem inuaserit, conuentū dentium non prius laxet, quam concrepuisse persenserit ossa fracta. Testiculi eius appetuntur in usum medelarum: idcirco cum urgeri se intelligit, ne captus prosit, ipse geminos suos deuorat. Mittit Pontus & gemmas, quas à patria Ponticas dicimus, genere diuerso, quippe aliae aureas, aliae sanguineas habent stellas, & haec quidem inter sacras habent: namq; ostentationi potius, quam usui delegunt. Non guttis aspersæ sunt, sed longis colorum ductibus liniantur.

lactu unius bombardae uersus meridiem, augetur alio torrente Brega nomine, sed quorū nomina mox desinunt ubi Danubij miscentur aquis. Postea hic fluuius sensim recurvatur ad orientem, tenetq; cum cursum usq; dum in mare exoneratur Euxini. Situs fontis est intra villā, quæ hodie Doneschingen vocatur, id est, Danubij Eschingen, uocant enim Germani Danubiū Donau, et est in loco plano atq; longe semoto ab omni mōte, nisi quod ad septentrionē habet terrā paulò editiore, altitudine scilicet septē aut octō cubitorū, ad cuius basim ebullit fons ipse. Montes uero Arbonæ, quos hodie putant esse Bör aut Bär, absunt ferè itinere duarū horarū, in quibus nostro ævo extremitū habetur oppidū Furstenberg, unde pulcherrimus patet aspectus ad aquilonē & Nigrā syluā. Fons quoq; Neccari nō distat à fonte Danubij nisi itinere duarū horarū, et is fluit ad aquilonem, alluensq; Sueviā & auctus multis alijs amnibus, præsertim Nagaldo, Cochero et Iaxto, inter Spirā et Vuormatiā exoneratur in Rhenum.

Hic aliud nihil scribendum esset de ortu Danubij, nisi & id curiosum lectorem remoraretur, quod quidam veterū in scriptis reliquerunt, fontes Rheni et Danubij haud procul ab inuicem distare, nasciq; eodem montium iugo, sed quod rei ueritate longe aliter se habet. Aluei quidem utriusq; fluuij non longe à se dist. nt, cum à Danubio ad Rhenu non sit iter nisi dimidij diei, hoc est, sex horarū, præsertim si ieris à Schafbusen reclī ad aquilonē. At si utriusq; fontem in se exeris, inuenies longissimum interuum: nam habes à fonte Danubij ad Constantiam unam magnam diætam, & binc ad Curiam duas, & rursum hinc ad montem Adulam, ubi fons describitur Rheni, unam magnā diætam: aut si à Curia ad alterum Rheni ortum pergere uolueris, ubi scilicet Aetatuaci sunt populi, & haud procul ab est fons Rhodani, atq; fons Ticini, deprehendes duas diætas, id quod aliquando in tabula Heluetiorū ad oculū uidebis, quā uir præclarus Aegidius Tschudi Heluetus descripsit, & Henricus Gleaneanus, uir de bonis literis optime meritus, ad me misit. a C Fiber plurimus.) Nendum in Ponto, uerum et in Rheno atq; Danubio animal istud qua drupes inuenit, cuius pedes posteriores & cauda, pro piscium carne habentur. Est enim cauda instar piscium squamosa. Aliunt hoc animal toto corpore habitare in secco, effuso scilicet in ripa cuniculo, caudam autem tenere intra aquas. A medicis Castor uocatur, habetq; dentes acutissimos, ut arbores iuxta flumina quasi ferro cedat. Quin & hominis parte comprehensa, nō antē quam fracta concrepuerint ossa, morsu resoluit. Cauda piscium est ei, cætera species Lutreæ. hæc Plinius libro 8. cap. 30. Quod autem Solinus hic dicit, Castorem se facere eunuchum nō captus profit, alij id negant, scribuntq; testiculos eius paruos esse, substrictosq; & adhaerentes spine, nec adimi posse sine animalis uita.

Danubius & Rhenus horary
tantum sex ierere distanter
ab inuicem in aequali, longe
lo in ortu,

40 De amne Hypane, & Exampeo fonte.
Cap. XXIII.

Ypanis amnis oritur inter Auchetas,
Scythicorū amnum princeps, purus,

SCHOLIA CAP. XXIII.

Amnis Hypanis in Scythia nascens, &
ex magna palude profluens, recipit fontis
culum Exampeū, qui sua amaritudine totū
amnum corruptit. Alueus huius fluminis

fons amarus

*Hypane flumis quare in Dne
dubius in eam non amarus.*

Lycanthropi in Neuris

**haud procul abest à fluvio Borysthene, ex
Moscouia scilicet in pontum Euxinum de-
fluens. Apud Ptolemaeū inuenio hunc flu-
uium Hypenem vocari, alij appellant eum
Hypasin. Ceterum Callipodes, aut secun-
dum alias Callipides, populi sunt Scythici
iuxta Hypanem habitantes fluuium, sic di-
cti quod pulchros pedes habeant.**

& haustu saluberrimus, usquedum Callipodū
t terminis inferat, ubi fons Exampeus infamis ^{terris}
est amara scaturigine, qui Exampeus liquido
admixtus fluori, amnē uitio suo uertit, adeo ut
dissimilis sibi in maria condat. Ita inter gentiū
opiniones fama de Hypane discordat; qui in
principijs eum norunt, predicant; qui in fine ex-
pertī sunt, non iniuria execrantur.

SCHOLIA CAP. XXV.

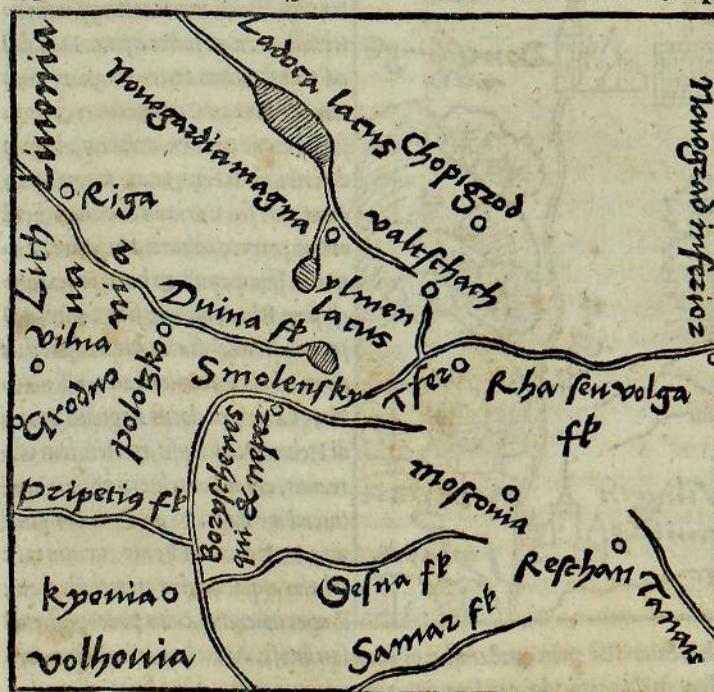
Sunt inter ueteres qui scribunt ignotum
esse ortum Borysthenis, sicut et Nili: at Solinus hoc loco scribit, apud Neuros, quos
Ptolemaeus uocat Nauaros, illum sumere
initium, qui hodie unā cum multis alijs po-
pulis uocantur Moscouite, occupantq; re-
gnū latissimum, cuius regia uocatur Mo-
scouia, à Mosca fluuiio sic dicta, qui fluit per
urbem illam, recipiturq; à fluuiō Occam, et
tandem apud Novogardia in seriuorem exo-
neratur in Rham fluuium, qui hodie Volga
appellatur, & fluit in mare Caspium.

De Borysthene flumine, ac eius acco-
lis: de natura canum, de Scythařū
moribus, de gemmis, smaragdo,
cyaneo, crystallo. Cap. XXV.

Pud Neuros nascit Borysthenes flu-
men, in quo pisces egregij saporis, &
quibus ossa nulla sunt, nec aliud q̄
cartilagini tenerrimæ. Verū a Neu-
ri, ut accepimus, æstatis temporibus in lupos
transfigurant; deinde exacto spatio, quod huic
sorti attributum est, in pristinam faciem reuer-
tuntur. Populis istis

deus Mars est, pro si-
mulacris enses colunt,
homines uictimas ha-
bent, ossibus adolent
ignes focorum. Gelo-
ni ad hos proximant.
De hostium cutibus
& sibi indumenta faci-
unt, & equis suis teg-
mina. Gelonis Aga-
thyrsi collimitant, cæ-
ruleo picti colore, fu-
catis in cærulum crini-
bus; nec hoc sine diffe-
rentia, nā quanto quis
altero præstat, tanto
propensiore nota tin-
gitur, ut sit indiciū hu-
militatis minus pingi.

Porro Borysthenes hodie uocatur Neper,
et tota regio quæ est circa ortum eius olim
fuit ducis Lituaniae, hodie aut paret Mo-
sco. Haud procul à Moscouia oritur quoq;
Tanais fluuius, qui uulgò Don uocatur, et
à prisic limes constitutus est Europe, il-
lam scilicet diuidēs ab Asia. Quod autem à
ueteribus in eo loco narrantur esse magni-
& mulci montes, nempe Riphei, qui no-
stro

Post Anthropophagi, quibus execrandi sunt
cibi humana uiscera; quem morem impiæ gen-
tis, adiacentium terrarum prodit tritissima so-
litudo, quas ob nefarium ritum finitimæ natio-
nes metu profugæ reliquerunt: & ea causa est,
ut usq; ad mare, quod Tabin uocant, per longi-
tudinem eius oræ, quæ æstuo orienti tobacacet,
sine homine terra sit, & immēsa deserta, quoad
perueniatur ad Seres. Chalybes & Dahæ in
parte

parte Asiatice Scythiae crudelitate ab immanissimis nihil discrepant. At et Albani in ora gentes, qui posteros se Iasonis credi uolunt, albo crine nascuntur, canicem habent auspicium capillorum; ergo capillorum color genti nomen dedit. Glauca oculis inest pupilla, ideo nocte plus quam die cernunt. Apud hos populos natificanes feris omnibus anteponuntur, frangunt tauros, leones perimunt, detinent quicquid obiectum est: quibus ex causis meruerunt etiam annalibus tradi. Legimus petenti Indiam Alexander a rege Albaniæ dono duos missos, quo rum alter suos sibi & ursos oblatos usque adeo spreuit, ut offensus degeneri præda, ignauo similis diu accubaret, quem per ignorantiam uelut inertem Alexander extingui imperauit. Alter uero monitu eorum qui donum prosecut erant, leonem missum necauit. Mox uiso Elephanto notabiliter exultans, belluam primum astu fatigauit, deinde cum summo spectaculum horrore terræ affixit. Hoc genus canum crescit ad formam amplissimam, terrificis latratis ultra leonum rugitus insonans. Haec sunt de canibus Albanis, reliqua communia uniuersis. Dominos æqualiter canes omnes diligunt, sicut exemplis palam factum est. In Epiro denique domini percussorem in coetu agnatum, latratu canis prodidit. Iasone Lycio interfecto, canis ipius aspernatus cibum inedia obiit. Lysimachus regis canis flammis se iniecit, accenso domini rogo, & pariter igni absumptus est. Garamantum regem ducenti canes ab exilio reduxerunt, præliati aduersus resistentes. Colophonij et Catabalenses canibus in bella productis primas acies instruebant. Appio Junio & sp. Silio, damnatum dominum canis, cum abigin non posset, comitatus in carcere, mox percutsum, ululatu prosecutus est: cumque ex miseratione populi Romani potestas ei cibi fieret, ad os defuncti escam tulit: ultimo abiectum in Tyberim cadauer adnatæ sustentare conatus est.^h Canes soli nomina sua recognoscunt, itinerum meminerunt. Indi coitus tempore in saltibus canes foeminas religat, ut cum his tigrides coéant, quarum ex primis conceptibus omniam feritatem inutiles partus iudicant, itidem secundos, tertios educant. Aegyptiæ canes è Nilo nunquam nisi currentes lambitant, dum à croco dilis insidias cauent. Inter Anthropophagos in Asiatica parte numerantur Esedones, qui &

stro aeuo loca illa lustrarunt, scribut nullos illic esse montes: unde Sigismundus à Herberstein in suo itinerario sic scribit: De Vilna exiens per Polotzko, nouam ciuitatem seu Nouogardiam & Tser, ueni in Mosciam, ab hinc ad Smolenski, & iterum redij in Vilnam, sed nullos uidi montes, immo ne colliculos. De fontibus Tanais diligenter perquirens, inueni circa Moscouiam spacio 200. miliariorum nullos esse montes. In Fubaria uero que est ad septentrionem, illic aiunt esse montes, ubi & uisuntur quædam relicta per Alexandrum Magnum, illiusq; nomen ibi aureis literis insculptum: sed de aris aut columnis circa fontes Tanais non potui inuenire, cum tamen Moscus sit dominus illius loci, & ibi latissimi sint campi. Haec tenus ille. a. ¶ Neuri et statis temporibus in lupos transfigurantur.) Quidam legunt, statis temporibus. Plinius grauis autor id pro fabula habet, quod hic scribit Solinus de transfiguratione Neurorum in lupos. Neuris uicini sunt Geloni, à Gelono Herculis filio sic dicti, qui postea Gete, & nunc Tartari uocantur. Hic Geilonus habuit fratres Agathyrsum & Scytham, à quibus Agathyrsi et Scythæ populi dicti sunt. b. ¶ Anthropophagi.) Latinæ homouori, qui execrandis uescuntur cibis, nempe uisceribus humanis, quales & hodie in multis alijs inueniuntur locis. c. ¶ Tabin.) Putant hic legendum, usq; ad iugum mari imminens, quod Tabin uocant. d. ¶ Seres.) Populi sunt Asiae Scythice, à Sera urbe sic dicti, apud quos arbores sunt quæ tenuissimam proferrunt lanam, unde uestimenta fiunt quæ serica appellantur. Chalybes uero sunt populi alijs, per quos erutum est domitum est primitus ferrum. Capitur etiam chalybs aliquando pro ipsa ferri nobiliore & duriori materia. e. ¶ Albani in ora gentes.) Occupat Albani oram seu littus maris Hyrcani seu Caspij, ab Albano fluvio inter labente, ut quidam putant, sic dicta. Iustinius dicit Albanos ab Albano Italiæ monte retinere nomen: at Solinus mauct eos à canicie sic appellatos, que etiam primum natis accidere solet, & auspicium est capillorum. f. ¶ Canes feris omnibus anteponuntur.) Idem scribunt Dionysius

Albani inde si dicti

*Canes Albani generosissimi
ex his historiæ canis multorum
fædelli fortunis*

¶ Qu. Curtius, in regionibus illis inueniri nobiles ad uenandum canes, qui latratu abstinere dicuntur cum uidenteram. Canes uero timidiores uehementius latrant quam mordent, unde apud Italos adagium est frequens, Latrante canem nunq; p̄dam capere. Sribit Cicero in secundo de natura deorum: Canum, inquit, tam fiducia, tamq; amans dominorum adulatio, tamq; odio in externos, & tam incredibilis ad inuestigandum sagacitas narium, tanta alacritas in uenando, quid significat aliud, nisi se ad hominum cōmoditates esse generatos? Dominos equaliter omnes dili-
gunt, cum ferè omnia dia dominum et ami-
cum pauperem aspernentur.

g C. Publio Silio.) Quaedam exem-
plaria hic habent, Publio Sicinio.

h C. Canes soli nomina recogno-
scunt.) Inueniuntur etiam interdum equi,
boves, oves, capre, felis & sues, que nomi-
na sua recognoscunt, sed hoc multo rarius
quam in canibus deprehenditur.

i C. Aegyptij canes.) In Aegypto
canes metu crocodilorum currunt & simul
bibunt. **k** C. Essedonum mos est.)
Sribit & Herodotus in Melpomene de
moribus Essedonum in hęc uerba: Quo-
ties pater alicui decepit, omnes eius propin
qui pecora adducunt, que ubi mactauerint
concederintq; concidunt & mortuum pa-
trem illius à quo cōiuicio accipiuntur, com-
mixtisq; omnibus carnibus coniuicium ex-
hibent. Caput tamen defuncti denudatum
purgatumq; inaurant, eoq; pro simulacro
utuntur, agentes illi quotannis maiores ho-
stias ceremoniasq;. **l** C. Scythotauri.)
Sunt Scythe qui Tauri montis iugum te-
nent inhabitantq;. Nomades uero sunt
populi in Scythia, quorum omnis uita in
pascendis gregibus habetur, à voce v̄o
paseo, nomine voūas deducto.

m C. Haustu mutui sanguinis.) Scy-
the hoc modo foedera incunt cum quibus-
cung: Infuso in grandem calicem fictilem
uino, cōuiscent eorum sanguinem qui feri-
unt foedus, percutientes cultello, aut inci-
denies gladio aliquantulum corporis, dein
de in calice tingunt acinacem, sagittas, se-
curim, iaculum: haec ubi fecerunt, sese mul-
tis uerbis deuouent, postea uinum epotant.

Hęc

ipſi nefandis funestantur inter se cibis. **k** Essedo-
num mos est parentum funera cantibus profe-
qui, & proximorum corrogatis coetibus, cada-
uera ipſa detibus laniare, pecudumq; carnibus
mista dapes facere. Capitum etiam ossa auro
incincta in poculorum tradere ministerium.

l Scythotauri pro hostijs cädunt aduenas. No-
mades pabula sequuntur. Georgi in Europa
siti agros exercent. Axiacæ perinde in Europa
siti, neq; mirantur aliena, neq; sua diligunt. Sa-
tarchæ usu aurī argentiq; damnato, in aternū
se à publica auaritia abdicarūt. Scytharū in-
teriorius habitantium asperior ritus est: specus in-
colunt, pocula non ut Essedones, sed de inimi-
corum capitibus moliuntur: amant prælia: in
teremptorum cruorem è uulneribus ipsi bi-
bunt: numero cädium honor crescit, quarum
expertem esse apud eos probrum est: haustu-

m mutui sauguinis foedus sanciunt, non suo tan-
tum more, sed Medorum quoq; usurpata disci-
plina. Bello deniq; quod gestum Olympiade
nona & quadragesima, anno post Ilium captū
sexcétesimoquarto, inter Alyathem Lydum,
& Astyagem Mediae regem, hoc pacto firma-
ta sunt iura pacis. Colchorum urbem Diosco-
riaden Amphitus & Telchius, aurigæ Caſto-
ris & Pollucis, condiderunt, à quibus Henio-
chorum gens exorta est. Ultra Sauromatas in
Asia sitos, qui Mithridati latebram, & qui ori-
ginem Medis dederunt, confines sunt Thalij,

his nationibus quas ab oriente contingunt Ca-
spij maris fauces, quæ fauces mirū in modum
t uacuantur imbribus, crescunt astibus. Heni-
ochorum montes Araxen, Moschorum Pha-
siden fundunt. Sed Araxes brevibus interual-
lis ab Euphratis ortu caput tollit, ac deinde in
Caspium fertur mare. Arimaspi circa Gesgli-
thron positi, unocula gens est. Ultra hos &
Rhiphaeum iugum regio est assiduis obſessa
niuibus, Πόροφογού dicunt: quippe casus conti-
nuarum pruinarū quiddam ibi exprimit simile
pinnarum: damnata pars mundi, & à rerum

natura in nubē aeternæ caliginis mersa, ipſisq; prorsus Aquilonis conceptaculis rigidissima.
Sola terrarum non nouit uices temporum, nec
de cœlo aliud accipit, quam hyemem sempiter
nam. In Asiatica Scythia terræ sunt locupletes,
inhabitabiles tamen. Nam cum auro & gem-
mis affluant, q; gryphes tenent uniuersa, alites
ferocissimæ, et ultra omnem rabiem ſauientes;

quarum

quarum immanitate obſiſtente aduenis, accēſus diſſiſilis ac rarus eſt, quippe uifos diſcerpūt, uelut geniti ad plectendam auaritiae temeritatem. Arimaspī cum hiſ dīmīcat, ut int̄ercipiāt lapides, quoruim non aspernabimur perſequi qualitates. Smaragdī hic locus patria eſt, quibus tertiam inter lapides dignitatē Theophraſtus dedit. Nam licet ſint & Aegypti, & Chalcedoni, & Medici, & Laconici, praeципuus ta-
 10 men honor eſt Scythicis. Nihil hiſ iucundius, nihil utilius uident oculi; in primis uirent ultra irrigua gramine, ultra amnicas herbas; deinde obtutus fatigatos coloris reficiūt lenitate. Nam uifus quoſ alterius gemmæ fulgor retuderit, Smaragdi recreant & exacuunt. Nec aliam ob causam placuit ut non ſculperent, ne offenſum decus, imaginum lacunis corrumperetur; quanquam qui uerus eſt, diſſiculter uulneretur. Probanſ hoc pacto: ſi aspectus transmittant, ſi cum
 20 globosi ſunt, proxima ſibi inficiant aere repercuſſio, aut cum concaui ſunt, inspectantium facies æmulētur, ſi neq; umbra, neq; lucernis, neq; ſole mutentur. Optimos tamen ſortiuntur ſi-
 30 tus, quibus planicies resupina eſt & extensa. Inueniuntur Eteſijs flantibus; tunc enim dete-
 cto ſolo facillime internitent. Nam Eteſiae plu-
 rimum arenas mouent. Alij minus nobiles in commiſſuris faxorum, uel in metallis aerariis apparent, quoſ Chalcoſmaragdos nuncupant.
 40 Vitiſi eorum intrinſecus quaſdam ſordes ha-
 bent, uel plumbo, uel capillamentis, uel etiam ſali similes. Lauantur auctero mero, ſed uiridi proficiunt oleo, quamuis natura imbuantur. Et Cyaneus lapis e Scythia eſt optimus, ſi caeruleo coruſcabit: cuius gnari in marem & foemina-
 geniſ diuidunt. Foeminiſ nitor purus eſt; ma-
 res punctulis ad gratiam interlucentibus auratiſ puluſculus uariat. Illiſ et crystallus, quam
 licet pars maior Europa, & particula Asiae ſub miniftrant, preciosiſſimum tamē Scythia edit. Multus ad pocula deſtinatur, nam fert calorem praecipue, quamlibet nihil aliud quam fri-
 gidum pati poſſit. Sexangulus inuenitur. Qui eligunt, puriſſimum captant, ne quid rufum, ne
 ue nubilum uel ſpumis obſitum, arceat perſpicuitatem. Tunc ne duritia iusto propenſior ob noxiū fragilitati magis faciat, putant glaciem coire, & in crystallum corporari; ſed fruſtra. Nam ſi ita foret, nec Alabanda Asiae, nec Cy-
 prus iſula hanc materiam procrearet, quibus

Hec Herodotus. n C Alyathem.) Hunc Lydorum regem quaedam exemplaria Aduatē, quaedam Alyritē, Eusebius in lib. temporum Alyathem uocat. Quod autem de Mithridatis latebra mox ſubiectur, ſciendum quod Mithridates cum fugeret inſidias inimicorum, quatuor annis neq; urbis neq; ruris teſto uifus eſt, ſed per ſylvas & montes uagatus, didicit feras curſu aut fugere, aut perſequi, cum quibusdam etiam uiribus congredi: quibus rebus & in ſidias uitauit, & corpus ad omnem uirtutis patientiam durauit. Porro de Medorum origine Plinius lib. ſexto cap. 7. ſcribit: Tanaim amnum gemino ore influentem in colunt Iaxamate, Medorum, ut ferunt, ſoboles, & ipſi in multa genera diuisi, primo Sauromate &c. De Araxe fluuio alij ſcribunt illum originem ducere ex Arme-
 nia maiori, ex montibus quoſ Ptolemeus uocat Periades, & eſt propter profunditatem & celeritatem diſſiſilis admodum ad tranſeundum. Sribit & Curtius, Araxe gignendae herbæ nullum alium aptiorem, nam quicquid alluit, floribus uestit. Platani quoq; & populi contegunt ripas, ita ut procul uifentibus continua uideantur montibus nemorari parum: quippe ob umbra-
 tus amnis, preſſo in ſolum dilabitur alueo, imminentq; colles, ipſi quoq; frondibus laeti, radices eorum humore ſubēunt. Et quod hic Solinus dicit Phasiden fundi ex Mo-
 scorum montibus, apud Ptolemeum inueni-
 nit eum fluuiū ex Caucaso monte oriri, & labi per Colchos, fundiq; in Pontum. Conſentit proinde & Ptolmæus, Araxen non longo interuallo ab Euphratis ortu ea mergi, id quod in tertia Asia tabula uidere li-
 cit. o C Arimaspī.) Herodotus di-
 cit Scythicam eſſe uocem, & ſonare unum oculum: negat tamen poſſe fieri, ut homi-
 nes naſcantur unoculi, ceteram naturam
 habentes alijs hominibus omnino parem.

p C Rhiphœum iugum.) Quid re-
 centiores ſcriptores ſentiant de Rhiphœis
 montibus, iam diximus à principio huius
 capitii. Ceterum uocatur ea regio Ptero-
 phoros, id eſt, pennifera, quod aēr cōtinuo
 uideatur plenus eſſe pennis, hoc eſt, aſſi-
 due niuis caſu pennarum habere ſimilitudi-
 nem, unde & ea mundi pars dannata eſt

De Smaragdī

De Cyaneo laſide

De Crystallo

à natura rerū, et densa mersa caligine &c. nec aliam anni partem nouit quam hyemem sempiternam. q. C. Gryphes.) Hoc ferarum genus, inquit Seruius, omni

parte leones sunt, alis & facie aquilis similes, equis uehementer infestae. Sunt tamen scriptores qui istis non adhibent fidem, sed esse ad uoluptatem magis quam ad ueritatem inuenta. r. C. Etesij flantibus.) Sunt Ete

sie uenti, qui certo anni tempore flant, quadraginta scilicet diebus post canicula exortum. Dicti autem sunt Ete

sie, id est, annui, quod ex omnibus uenit hi maxime statim sint, & singulis annis eodem tempore.

s. C. Crystallus.) Componitur crystallus à n̄ḡv̄, quod est frigus, & seλω, quod est contraho, quod

crystallus sit concretum gelu; unde Plinius scribit lib. 37. cap. 2. crystalla non nisi ubi maximè hibernæ niues

rigent reperi, glaciemq; esse certum est: cui sententiae hoc loco refragatur Solinus.

SCHOLIA CAP. XXVI.

Hyperborei populi sic dicti sunt, quod super uel ultra eos spiret Boreas uentus, cui admodum subditū sunt, ut scribit Diodorus Siculus lib. tertio. Festus uero Pomp. putat eos sic uocatos, quod humanæ uitæ modum excedant, uiuendo ultra centesimum annum, quasi ὡπελέον τρεις ἔτη, hoc est, transcendentes communem uitæ terminum. Macrobius secundo de Somnio Scipionis lib. Hyperboreos interpretatur, quasi originē Boreæ introrsum recedendo transiuent. Adeò, inquit, æterna penè premuntur pruina, ut non facile explicetur, quanta sit illuc frigidæ nimietatis iniuria: Strabo lib. decimoquinto scribit quosdā uelle Hyperboreos mille annos uiuere. De Pterophoris scripsimus præcedenti capite in litera p. Ceterum qua hic de Hyperboreorum felicitate scribuntur, ea & Mela refert libro tertio in hæc uerba: Vbi eos uiuendi satietas magisq; tedium cepit, hilares redimi ti scribit, semetipso in pelagus ex certa rupe precipites dant, id eis funus eximium est, ac genus sepultura beatissimum.

ægritudine non inquietantur, ad innocētiā omnibus æquale uotum. Mortem arcessunt, & uoluntario interitu castigant obeundi tarditatem. Quos satietas uitæ tenet, epulati, delibutiq; de rupe nota præcipitem casum in mare profundum destinant, hoc sepulturæ genus optimum arbitrantur. A iunt etiam solitos per uirgines probatissimas primitias frugum Apollini Delio missitare. Verum hæ, quoniam perfidia hospitum non illibatae reuenissent, deuotionis, quam peregre prosequabantur, pontificium mox intra fines suos receperunt.

SCHOLIA CAP. XXVII.

Ea que hic Solinus scribit de Arimphæis, refert ex cap. 13. quarti Plinij. Scribit & Mela eadem in fine primi: Tum continuis, inquit, rupibus latè affera & deserata regio ad Arimphæos usq; permittitur. His iustissimi mores, pro domibus nemora, alimenta

regionibus incitatissimus calor est. Liuia Augusti ad magnitudinem centum quinquaginta librarum inter Capitolina donaria crystal lum dedicauit.

regionibus incitatissimus calor est. Liuia Augusti ad magnitudinem centum quinquaginta librarum inter Capitolina donaria crystal lum dedicauit.

De Hyperboreis populis.

Cap. XXVI.

Abulā erat de Hyperboreis, & rumor irritus, si quæ illinc ad nos usq; fluxerunt, temerè forent credita. Sed cum probissimi autores & satis idonei sententias pares faciant, nullus falsum refor midet. De Hyperboreis itaq; loquemur. Incolunt pene Pterophoron, quem ultra Aquilonem accepimus iacere, gens beatissima. Eam Asiae quidam magis quam Europæ dederunt: alijs statuunt medium inter utruncq; solem, Antipodium occidētem, & nostrum renascentem: quod aspernatur ratio, tam uasto mari duos orbes interfluent. Sunt igitur in Europa, apud quos mundi cardines esse credunt, & extimos syderum ambitus, semestrem lucem, auersum tantum una die solem: quanq; existant qui putant non quotidie ibi solem, ut nobis, sed uerna li æquinoctio exoriri, autumnalī occidere; ita sex mensibus infinitum diem, sex alijs continuam esse noctem. De cœlo magnā clementiam, auræ spirat salubriter, nihil noxijs fatus habent. Domus sunt nemora, uell luci; in diem uictum arbores subministrant. Discordiam nesciunt,

autumnalī occidere; ita sex mensibus infinitum diem, sex alijs continuam esse noctem. De cœlo magnā clementiam, auræ spirat salubriter, nihil noxijs fatus habent. Domus sunt nemora, uell luci; in diem uictum arbores subministrant. Discordiam nesciunt, 40

De Arimphæis, de mari Caspio, de tigribus, pantheris & pardis.

Cap. XXVII.

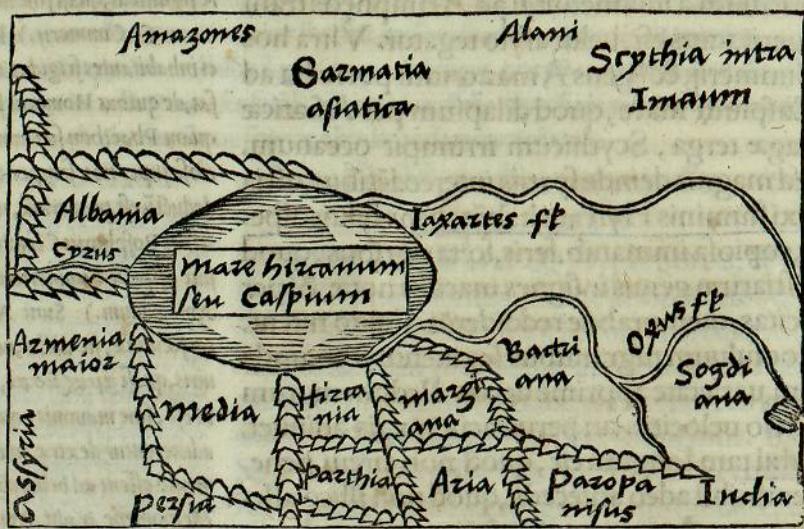
Altera in Asia gens est ad initium orientis aestuui, ubi deficiunt Rhiphæorum montium iuga, Hyperboreis similes,

miles, quos dicunt Arimphæos, & ipsi arbusto
rum frondibus gaudet, baccas edunt. Iuxta ui-
ros ac fœminas tædet criniū, itaq; uterq; sexus
comas tondet. Amant quietem, non amant læ-
dere. Sacri habentur, attricariq; eos etiam à se-
rocissimis nationibus nefas ducitur. Quicunq;
periculum à suis metuit, si ad Arimphæos trans-
fugerit, tutus est, uelut asylo tegatur. Ultra hos
a Cimmerij, & b gens Amazonum porrecta ad
Caspium mare, quod dilapsum per Asiaticæ
plagæ terga, Scythicum irrumpit oceanum.
Sed magnis deinde spatijs intercedētibus, ostia
Oxi fluminis Hyrcani habet, gens syluis aspe-
ra, copiosa immanib. feris, foeta tigribus, quod
bestiarum genus insignes maculis note, & per
nitas, memorabile reddiderūt. Fuluo nitent.
Hoc fuluum nigrantibus segmentis interunda-
tum, uarietate apprime decet. Pedum motum
nescio uelocitas an peruicacia magis adiuuet.
20 Nihil tam longum est, quod non breui pene-
trent; nihil adeo antecedit, quod non illico asse-
quantur. At maxime potētia earum probatur
cum maternis curis incitantur, cum catulorum
insistunt raptoribus: succedant sibi equites li-
cet, et astu quantolibet amoliri prædam uelint,
nisi in præsidio maria fuerint, frustra est ausum
omne. Notantur frequentissime, si quando la-
trones suis asportatis catulis renauigantes ui-
dent, in littore irrita rabie se dare præcipites,
uelut propriam tarditatem uoluntaria castigan-
tes ruina; quāquam de foetu uniuerso uix unus
queat subtrahi. d Pantheræ quoq; numerosæ
sunt in Hyrcania, minutis orbiculis superpi-
ctæ, ita ut oculatis ex fuluo circulis, uel cærulea,
uel alba distinguatur tergi supellec. Tradunt
odore earum et contemplatione armenta mirè
affici, atq; ubi eas persentificant, properato con-
uenire, nec terrori nisi sola oris toruitate: quam
ob causam Pantheræ absconditis capitibus, quæ
corporis reliqua sunt spectanda præbent, ut pe-
cuarios greges stupidos in obtutu populentur
secura uastatione. Sed Hyrcani, ut hominibus
intentatum nihil est, frequentius eas uenerio
quām ferro necant. Aconito carnes illinunt,
atq; ita per compita spargunt semitarum, quæ
ubi esæ sunt, fauces earum angina obsidentur,
ideo gramen παρδαλικχες appellauerūt. Sed
Pantheræ aduersus hoc uirus excrementa hu-
mana deuorant, & suopte ingenio pesti resi-
stunt. Lenta illis uiuacitas, adeo ut eiectis inte-

alimenta bacca: & maribus & fœminis
nuda sunt capita. Sacri habentur, adeoq;
ipso nemo de tam seris gentibus uiolat, ut
alijs quoq; ad eos consugientibus pro asylo
sit. Ultra surgit mons Riphæus. Dicli aut
sunt Arimphæi ab a & ē iñi?ω, quod fla-
re significat, quasi sine uentorum flatu.

a C Cimmerij.) Populi sunt Scythi
ci inhabitantes frigidas terras atq; umbrosas,
de quibus Homerus scribit: Illis sol nun
quam Phaethon sua lumina spargit, Perni-
ciosas super noctem semper tendit ipsis. Hinc
deductū est prouerbiū, umbrae Cimmerie.
Est et Bosphorus Cimmerius, in cuius ostio
fiuit oppidū Cimmerion. b Gens
Amazonum.) Sunt Amazones Scythis-
ce fœminæ, sic dictæ, uel quod uiuant sine
uiris, quasi ἄμφοτε, uel ab a et μηδέ
id est, sine mammis, quod illis in infantia
adurerentur dextræ mammæ, ne impedis-
mento essent ad bellandum. Herodotus in
Melpomene tradit Amazonas à Scythis
Aeorpatas uocari, quod nomen transferri
potest, inquit, uiricide: Aeor enim uirum
uocant, pata autem occidere. Apud Amaz-
ones enim ex lege nulla uirgo nubit, pri-
usquam aliquem hostium interemerit: idēo
que nonnullæ earum decidunt iam uetulæ
anteq; nubant, quod legi satisfacere nequi-
uerint. De bellis quæ ha mulieres gesse-
runt, multa & mira scribuntur à ueteri-
bus, sed quæ Strabo fabulosa existimat li-
bro undecimo: Quis enim credat, inquit,
ut uel exercitus, uel ciuitas, uel gens una-
quā ex solis confiterit mulieribus: & non
solum confiterit, uerum etiam inuaserit ali-
ena: & non modo uicinis fuerit dominata,
adeo ut usq; in Ioniam processerit, sed eti-
am exercitum trans Pontum miscerit usq;
in Atticam: hoc perinde est, ac si quis dia-
cat uiros tunc mulieres fuisse, & mulieres
uiros. c C Caspium mare.) Strabo,
Plinius & multi alij tradunt Caspium ma-
re ex Scythico seu Aquilonari oceano pro-
creari. Ptolemaeus autem & Herodotus
oppositæ sunt sententiae, existimantes ma-
re Caspium per se esse, et non ex mari alio
originem ducere, sed ab omni parte ambiri
à terra. Sunt deinde qui in unum coegerūt
paludes Maeotides, quæ Tanaim recipiunt,
& Caspium mare, quod etiam lacum no-

cant, quum serpentes generet, et dulce sit. In Caspium mare per Oxum annem multis ex India merces deuehi, Aristobolus auctor est. Fit & infra cap. 62. mentio huius fluuij. Placuit autem per figuram hic ex primere ea orientis loca & prouincias, quarum hic meminit Solinus. Cæterum quæ hic referuntur de Hyrcana gente et tigribus, clariora sunt, q̄ ut egeant expositione, nisi forte simplicem lectorē remoretur id quod hic Solinus refert, incertum esse, an tigris pedum uelocitate in motu, aut magis peruicacia adiuuetur, ubi per peruicacitatem intelligitur obstinatio. Nam peruicaces esse dicuntur,

qui in contentione usq; ad peruincendum perseverant. De tigridis uelocitate scribit Ambrosius cap. 4. sexti Hexameron in hæc uerba: Vbi tigris uacuum raptæ sobolis cubile reperit, illico uestigij raptoris infist. At ille quamvis equo uectus fugaci, uidens tamen uelocitatem fræ se posse præuerti, nec euadendi ullum suppeteret sibi posse subfidium, technam huiusmodi fraude molitur: ubi se contiguum uiderit, sphæram de uitro proiect: at illæ imagine sui illuditur & sobolem putat, reuocat impetum, colligere fœtum desiderans. Rursus inanis specie retenta, totis se ad comprehendendum equitem uiribus fundit, et iracundie stimulo uelocior fugienti imminet: at ille iterum sphæra obiectu sequentem retardat, nec tamen sedulitatem matris memoria fraudis excludit, cassam uer sat imaginem, & quasi lactatura fœtus residet: sic pietatis sua studio decepta, & vindictam amittit & prolem.

d. ¶ Panthere.) Est Panthera animal prorsus ferum & maculosum, à τάρη, id est, totum, & ἡρα fera sic uocatum. Reliqua de Pantheris inueniuntur cap. 17. octauii Plini, unde ista Solinus mutuatus est. Porro que hic de aconito scribuntur, sumpta sunt ex cap. 6. lib. 9. nat. animal. Aristotelis, qui sic scribit: Panthera cum uenenum pardalianches dictum ab angore, ederit, quo leones etiam intereūt, stercus hominis querit: eo enim ipso iuuatur. Vbi notandum, quod pardalianches idem est quod angor pardalis sue panthere, id est, uenenum quo strangulatur: significat enim pardalis & panthere idem, & ἀγχεψη est strangulare. e. ¶ Quorum adulterinis coitibus.) Sunt qui pantheras solo candore discernunt à pardis. Cæterum Philostratus de leænis sic scribit, quod leæna in amorem sui pardos trahunt, eosq; in leonum cubilibus suscipiunt: ubi uero se eorum concubitu grauidas sentiunt, in montes configiunt, pardorum cōsuetudinem sequentes. Pariunt autem maculosos catulos, propterea in densissimis sylvis nutriunt occultatos, simulantes uenationis causâ à maribus abesse. Leones enim si forte catulos uiderint, eos lacerant, matremq; tanquam adulteram abigunt.

SCHOLIA CAP. XXVIII.

Est fabula apud quosdam scriptores, ante Herculem, sue is Aegyptius fuerit siue Thebanus, nullum præter oceanum tellurem ambientem, fuisse mare aliud, sed effossis Calpes & Abyle montiū ab Hercule radicibus, (qui postea Herculis columnæ uocatae sunt) oceanum primum terras irruisse, sicq; mediterraneum mare cœpisse ferunt. Sunt deinde alij, qui uolunt eam

oceanī

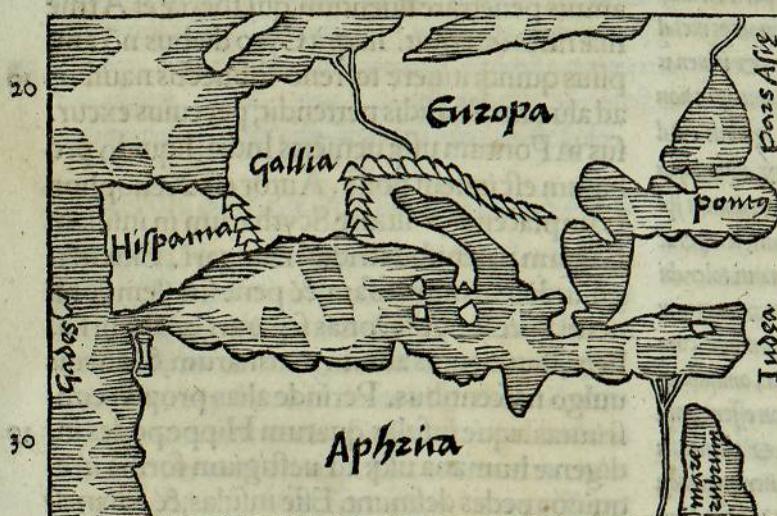
Vnde mediterranea maria oriantur.

Cap. XXVIII.

QVONIAM in ponticis rebus sumus, non erit omittendum unde mediterranea maria caput tollant. Existimant enim quidam sinus istos à Gaditano freto nasci, nec aliam esse originē, quam t' inundationem irrumpentis oceani, cuius sp̄itu peruagante apud aliquot mediterranea lit. onē et elitora, quia

tora, sicut in Italæ parte, fieri accessus uel recessus. Qui contrarium sentiunt, omnem illum fluorem aiunt à ponticis faucibus inundare, idq; fulciunt argumento non inani, quod æstus è ponto profluuus nunq; reciprocetur.

10 eò quod aquilonis locus sit ceteris erectior. Plinius quoq; cap. 13. lib. 4. huic quoq; sententiae subscribit, sed alia ratione, nempe quod æstus semper è Ponto profluat in Propontidem, & nunquam reciprocetur ad eundem. In prologo tamè tertij libri sic scribit: Origo ab occasu solis et Gaditano freto, quâ irrumpens oceanus Atlanticus, in maria interiora diffunditur. Est autem fretum hoc Gaditanum irrumpens primum angustum, nec amplius de cem millibus passuum patens, ibiq; terram aperit & intrat, quas angustias Græci οργθιαν appellant, sicut è diuerso angustum terram inter duo maria iδιμοὶ uocant. Ceterum Macrobius 7. lib. Saturn. suorum cōtendit omnino mare mediterraneum nasci ex oceano Gaditano, in hæc uerba scribens: Meatus qui solus de oceano receptas aquas in maria nostra transmittit, in freto est Gaditano, quod Hispaniam Apric. amq; interiacet: et sine dubio inundatio ipsa per Hispanticum Gallicumq; littora in Tyrrhenum prodit, inde Adriaticum mare facit, ex quo dextra in Parthenium, leua in Ionium, & directum in Aegaeum pergit, atq; ita ingreditur in Pontum. Huic opinioni Ptolemeus quoq; subscribit, qui maris mediterranei ingressum et uarios sinus ita pingit, ut sequenti figura expressimus. Infrà cap. 36. de hac re plura dicā. Recipit quidē Pontus et paludes Mæotides, uarios fluvios,

De insulis quibusdam Scythicis.

Cap. XXIX.

 Nsula Apollonitarum LXXX milibus passuum abest à Bosphoro Thraciæ citra Istrum sita, ex qua M. Lu-
cullus Apollinem Capitolinum nobis extulit. Ante Borysphenem Achillis insula 40 est, cum æde sacra, quam ædem nulla ingreditur ales, & quæ forte aduolauerint, raptim fugam properant.

De oceano septentrionali, de mari Caspio, &c. Baltia insula.

Cap. XXX.

 Ceanum septentrionalem ex ea parte qua à Paropamiso amne Scythia aluitur, Hecataeus Amalchium appell-

oceani irruptionem non à Gaditano freto, sed à Scythico oceano sumpsisse principium, quod Aristoteles etiam secundo Mete ororum sensisse uidetur, afferens fluxum omnē maris ab aquilone fieri in meridiem, eò quod aquilonis locus sit ceteris erectior. Plinius quoq; cap. 13. lib. 4. huic quoq; sententiae subscribit, sed alia ratione, nempe quod æstus semper è Ponto profluat in Propontidem, & nunquam reciprocetur ad eundem. In prologo tamè tertij libri sic scribit: Origo ab occasu solis et Gaditano freto, quâ irrumpens oceanus Atlanticus, in maria interiora diffunditur. Est autem fretum hoc Gaditanum irrumpens primum angustum, nec amplius de cem millibus passuum patens, ibiq; terram aperit & intrat, quas angustias Græci οργθιαν appellant, sicut è diuerso angustum terram inter duo maria iδιμοὶ uocant. Ceterum Macrobius 7. lib. Saturn. suorum cōtendit omnino mare mediterraneum nasci ex oceano Gaditano, in hæc uerba scribens: Meatus qui solus de oceano receptas aquas in maria nostra transmittit, in freto est Gaditano, quod Hispaniam Apric. amq; interiacet: et sine dubio inundatio ipsa per Hispanticum Gallicumq; littora in Tyrrhenum prodit, inde Adriaticum mare facit, ex quo dextra in Parthenium, leua in Ionium, & directum in Aegaeum pergit, atq; ita ingreditur in Pontum. Huic opinioni Ptolemeus quoq; subscribit, qui maris mediterranei ingressum et uarios sinus ita pingit, ut sequenti figura expressimus. Infrà cap. 36. de hac re plura dicā. Recipit quidē Pontus et paludes Mæotides, uarios fluvios, potissimum Tanaim, Borysphenem atq; Danubiu, sed num ex illis mare cōstitui posse, aliorum hic relinquimus iudicio. Certe ab aquilone nullus patet aditus, unde oceanus mare istud mediterraneum posse efficere: ab occidente autem apertus est meatus, etiam si ille sit angustus, ut hi qui sunt in Betica seu Granata, sub noctem uidere possint lucernas in Africæ littoris bus accensas.

SCHOLIA CAP. XXIX.

Quem situm sibi uendicent hæc due insulae Apollonia & Achilles, suprà cap. 14. in fine ex tabula Græcia facile aduerti potest, etiamsi ibi has insulas nominatum non posuerimus. Facit autem & Strabo lib. 7. mentionem Colosii Apollinis, de eo sic scribens: Post Apollonia stadia 1300. Milesiorum colonia, cuius maior muri portio quadam in exili condita insula est, ubi Apollinis facellum existit, quo ex loco M. Lu-
cullus Colossum extudit, & in Capitolio collocauit.

SCHOLIA CAP. XXX.

Totum istud caput agit de locis septentrionalibus, ueteribus quidem incognitis, imò ab humana habitatione damnatis, aut

*Caspis Maris aqua dulcis
quare*

saltem inique habitatis, recētioribus autem paulò clarius inuestigatis. Dannauerunt ueteres magno consensu eam terrae portiōnem, quod illie zonam constituerunt frigidam, perpetuis obnoxia niubus, omnisq; animantis impatientem: sed à multis annis satis compertum est, frigus istud remissius esse opinione ueterū scriptorum, sicq; comparatum ut à uiuentibus ferri posse. Ut au-

tem de his regionibus scribit Iacobus Zieglerus, ueteres nuda cōiectura persuasi, col legerunt quod super illis locis statuerent: aut uerius ab estimatione coeli, quale per extremam difficultatem tolerandū sibi uel minus sentiebant, homines sub climate Aegyptio & Græco nati & conuersati, argumenū sumperserunt de tota habitabili terra. En exemplum insigne, quod per Nordue-

giā et Suetiam p̄ssim sunt montes metal li seraces: digeritur intra hos, & in uenas cōfluit argentum atq; æs, quātum opus non perficiat officina minacibus ignibus. Ad hanc rationem uapor terris & aquis infusus, & sepe per utrāq; naturam mutuus sp̄ ramentis refundens & adiuuans, temperat qualitatem coeli, & facit animanti tolerabi lem, cuius testis belluarum in mari magnitudo inmanis, & in terra degentium cor-

porum firmitas & uita longa, omniumq; presentissimus uigor: que non essent, nisi cuncta illic commode à cœlo & elementis fouverentur. Non enim quod inter incremen-

ta est aliqua iniuria offendum, uel quod omni uita est male pastum, idem late proueniet. Nec ista scribimus, ut putemus illuc ui-

uentia sua ipsorum hyeme sic affici quomo-

do si Aegyptius uel Aethiops illuc subito

transferatur, id quod facile ex Babylonicae turris dispersione aduerti potest.

Nam gentes quæ uersus septentrio-

nem migrarunt, non cōtinuo penetrarunt ad fines extremos, sed locarūt sedes prius sub cœlo medio inter utrūq;

& cum ibi assuefissent, facile deinde ferre potuerunt Scythiam & septentrionem: quomodo qui ex æstate ad

hyemem uenit, is prius autumni tentatus prius fuit, ut niuem subinde et glaciem toleraret. Eodem modo mor-

tales facti assidue ad proxima quæq; loca duriora confirmationes, ad extrema tandem peruenierunt, & si quid

mansit asperitatis residuum, id natura alijs præsidij emendauit. Dedit terra mareq; brutis profundos recessus

montium & caui littoris, quibus uapor subest tepens tanto intensius, quanto fit ab incubente frigore coactior:

dedit ualles à septentrionibus auersas: uestituit bruta pilo tanto densiore, quanto est uis frigoris maior, & certè

ab alijs terris non ueniunt pelles nobilitū ferarum præstantiores.

a. Congelatum mare.) Sunt qui aiunt

aquam marinam frigore non posse constringi, sed quia in illis regionibus plurimū est fluiorū influentū in ma-

riā, superficies maris cui dulces aquæ innatant congelascit, & incolui aqua marina uidetur in mari gelu, sed de

adueris undis coactum. Hoc & in Ponto fieri uidemus, in quo frusta quædam feruntur, contracta de fluiorū

uel palustrium undarum multitudine, que licet frigore concreta, tamen sunt natantia quasi leviora marina.

b. C. A Cimbris.) Cimbi populi sunt Cherronesi Danice. Quod uero sit promontorū Rubeas & Mo-

rimarusā lat, quod gentis illius lingua significat a conge-
latum mare. Philemon à Cimbris ad promon-
torū Rubeas Morimarusam dicit uocari, hoc
est, mortuum mare. Ultra Rubeas quicquid
est, Cronium nominat. Mare autem Caspium
ex altero Ponti latere ultra Massagetas et Apel
laeos Scythes, esse in Asiatica plaga dulce hau-
stu, Alexandro Magno probatum est, mox
Pompeio Magno, qui bello Mithridatico, si-
cūt cōmilito eius Varro tradit, ipsis haustib⁹
periclitari fidem uoluit. Id eueniē produntē
numero fluminū, quorum tanta copia ibi in-
fluit, ut naturam maris uertant. Non omiserim
quod per idem tempus eidē Magno licuit d' ex
India diebus octo à Bactris usq; Icarum flumē,
quod influit in Oxum amnē, peruenire, dein-
de ad mare Caspium, inde per Caspī ad Cyri
amnis penetrare fluentum, qui Iberiæ et Arme-
niæ fines interluit. Itaq; à Cyro diebus nō am-
plius quinq; itinere terreno subiectis nauibus 20
ad alueum Phasidis pertendit, per cuius excursus
in Pontum usq; ueniētes India, liquido pro-
batum est inuehi posse. Autor est Xenophon
Lampsacenus, à littore Scytharum in insulam
Baltiam petentibus triduō nauigari. Eius ma-
gnitudinem immensam, & pene similem conti-
nenti. Nec longe f' Oonas separari, quas qui ha-
bent, uiuunt ouis auium marinaram, & auenis
uulgo nascentibus. Perinde alias propter con-
stitutas æque insulas, quarum Hippopodes in-
digenæ humana usq; ad uestigium forma in e-
quinos pedes desinunt. Esse insulas, & Phanesi
orum gentem, quorum aures adeo in effusam
magnitudinem dilatentur, ut reliqua illis uisce-
rum contegant, nec amiculum aliud sit, quām
ut membra membranis uestiant.

transferratur, id quod facile ex Babylonicae turris dispersione aduerti potest. Nam gentes quæ uersus septentrio-
nem migrarunt, non cōtinuo penetrarunt ad fines extremos, sed locarūt sedes prius sub cœlo medio inter utrūq;
& cum ibi assuefissent, facile deinde ferre potuerunt Scythiam & septentrionem: quomodo qui ex æstate ad
hyemem uenit, is prius autumni tentatus prius fuit, ut niuem subinde et glaciem toleraret. Eodem modo mor-
tales facti assidue ad proxima quæq; loca duriora confirmationes, ad extrema tandem peruenierunt, & si quid
mansit asperitatis residuum, id natura alijs præsidij emendauit. Dedit terra mareq; brutis profundos recessus
montium & caui littoris, quibus uapor subest tepens tanto intensius, quanto fit ab incubente frigore coactior:
dedit ualles à septentrionibus auersas: uestituit bruta pilo tanto densiore, quanto est uis frigoris maior, & certè
ab alijs terris non ueniunt pelles nobilitū ferarum præstantiores.

a. Congelatum mare.) Sunt qui aiunt

aquam marinam frigore non posse constringi, sed quia in illis regionibus plurimū est fluiorū influentū in ma-

riā, superficies maris cui dulces aquæ innatant congelascit, & incolui aqua marina uidetur in mari gelu, sed de

adueris undis coactum. Hoc & in Ponto fieri uidemus, in quo frusta quædam feruntur, contracta de fluiorū

uel palustrium undarum multitudine, que licet frigore concreta, tamen sunt natantia quasi leviora marina.

b. C. A Cimbris.) Cimbi populi sunt Cherronesi Danice. Quod uero sit promontorū Rubeas & Mo-

rimarusā

rimarufa, non satis constat, uidentur tamen esse loca Norduegiæ aut Scandiae, quam alij uocari putant Schondia, quasi amœnam Daniæ: est enim Germanicum uocabulū. Cæterum Cronium hic accipiendū est pro Saturnino, hoc est, gelido: est enim Saturni sydus gelidae ac rigentis naturæ. c ¶ Periclitari fidē uoluit.) Sensus est, experiri uoluit, eſſet ne fides adhibenda ijs qui maris illius dulcem perhibet esse haustum. d ¶ Ex India.) Ex septima tabula Asie à Ptolemaeo descripta patet nauigatio ista, quæ ex India per Oxum fit in mare Caspiū: & rursum ex tertia Asie tabula facile colligi potest, quomodo ex mari Caspio per Cyrum flumen, & ex Cyro per Phasisdem flumini transitus pateat in Pontum seu mare Euxinum. Prioris nauigationis nos quoq; suprà cap. 27. fecimus mentionem adhibita figura. e ¶ A littore Scytharum.) Hæc nauigatio quæ fit in oceano septentrionali, à Scythis ad insulas occidentales per mare Baltiū, ex Ptolemaicis tabulis haberit nequit, sed ex recentioribus tabulis quæ Ptolemaicis accesserunt, appareat iter illud per quod ex Moscouia & remotoribus Scythis perueniatur ad Finlandiam, Eningiam, Gothiam, Norduegiā, Suetiam, Scandinaviam, Selādiā, & reliquias insulæ aquilonares, quas hic Solinus post Plinium uno nomine uocat insulā Baltiā, quod scilicet oceano septentrionali ueluti baltheo cingatur. Vocata fuit & Schondia seu Schondania, id est, amœna Dania, quam exteri scriptores uocarunt Scandiam, & nonnunq; Scandinaviam: sed mansit illi nomen Schondia, quod amœnitatem sue pulchritudinem significat, quoniam celi beneficio, telluris obsequio, portuū & emporiorum comoditate, maritimis opibus, lacuum & fluminum piscatione, uenatione nobilium ferarum, auri, argenti, eris & plumbi inexhaustis uenis, coloni industria agro exercendo, oppidorum frequentia, ciuilibus institutis, nulli cedit beatæ regioni. Complectitur imperia regia tria, Norduegiā, Suetiam & Gothiam. Dynastias habet 37. quæ rea gibus parent, ut sunt, Gronlandia, id est, uirens terra, sic dicta ob insignem prouentū pabuli: Islandia, id est, gla cialis terra, quæ à ueteribus Thyle uocata est: Hetlandia, quæ maxima est inter Orcades: Laponia, Bothnia, Finlandia &c. f ¶ Oonas.) Sic dicti & πότων ωώψ, id est, ab ouis quibus uescuntur. Sic Hippopodes, quasi equipedes: Grecis enim ἵππος est equus, πόδες pedes.

De ceruis & tragelaphis. Cap. XXXI.

ANequam digrediamur à Scythia, religio est præterire quænam feræ sint peculiares Scythiæ. Cerui plurimi in hac terra, igitur de ceruis prosequamur. Mares generis huiusc cum statutū tem-
pus uenerem incitauit, saeuunt rabie libidinis efferati. Fœminæ licet prius conserantur, non concipiunt ante ^aArcturi sydus, ^bnec qualibet partus suos educant. Teneros studiose occulūt, & absconditos inter profunda fruticum uel herbarum, pedum uerbere castigant ad latendum. Cum maturuerit ad fugam robur, exercitio docent cursus, & assuescant salire per abrupta. Acceptis canum latratibus, secundo uento uias dirigūt, ut odor cum ipsis recedat. ^cMirantur sibilum fistularum. Rectis auribus acutissime audiunt, summissis uero nihil. Stupent omnia, propterea facilius obuios se præbent sagittantibus. Si maria tranant, non aspectu petunt littora, sed olfactu. Infirmos ponunt in ultimo, & lassorum capita clunibus per uices sustinēt. E cornibus quod dextrum fuerit, efficacius est ad medelam. Si fugare angues gestias, utrum uelis uras: quæ ustrina præterea nido utrum aperit ac detegit, si cui inest morbus comitalis. ^dramulos Pro aetate ramos augent, id incrementum per

SCHOLIA CAP. XXXI.

Scribit & Plinius capite 15. octaui naturalis hist. de Scythicis & septentrionalibus animalibus, nempe quod secundū locorum qualitatem euenit animalium sicut & ceterarū rerum diuersa omnino generatio. Nam sunt animalia, quæ non nisi locis calidiioribus proueniunt, ut elephanti, leones, serpentes: alia quæ tantum locis frigidis procreat, ut bisontes, urii, alces, tragelaphi: multa quæ locis omnibus generantur, ut boves, equi, sues, cerui. Sic de rebus alijs ex locorum diuersitate loquendum.

^a ¶ Arcturi sydus.) Est Arcturus stella quædam in cauda Vrsæ maioris, orientis secundū Plinium undecim diebus ante æquinoctium autumnale. Fuit autem æquinoctium illud tempore Columellæ octauo calendas Octobris, id est, 24. die Septembbris. Oriebatur ergo tunc Arcturi sydus de cimatertia die Septembbris, hodie uero cum æquinoctium sedem habeat, duodecima uel decimateria die Septembbris, ortus Arcturi anticipatus est in finem Augusti.

^b ¶ Nec qualibet.) Subaudiendū, ratione. Nam non uulgariter educant partus suos, sed teneros studiose occulunt &c.

^c ¶ Mirantur sibilum fistularum.) Mira uis Musicae: cerui fistulis capiuntur,

pisces in stagno Alexandria crepitu deit-
nentur, cygnos Hyperboreos cithare can-
tus adducit, elephantes Indicos organica
permulso detineri uoce compertū, fistulis
aues allici cōprobatum. d. C. Dictam-
num.) Dictamus, quam quidam medi-
corum corrupte uocant diptamum, herba
est medicinalis optima, crescens in Creta.
Est & Cymaris herba quēdam, uenenatis
pabulis resistens. e. C. Tragelaphos.)
Vocant Greci τρέχου hircū, et ἐλαφού
ceruum. Est igitur tragelaphus bellua si-
milis hirco & ceruo, quam quidam Latino
rum uocant hircoceruum. De Phaside su-
prā nonnihil diximus cap. 25.

litos, sine febris longæuos fuisse: quod demum proderit, si uno uulnere fu-
erint interempti. Ad dignoscendam uiuacitatem Alexander Magnus torques
plurimis ceruis innexuit, qui post annum centesimus capti, necdum seniū indicium
præferebant. Eadem penè specie sunt, quos ^e Tragelaphos dicunt, sed non alibi
quam circa Phasidem apparent, tantum quod illi uillosoſ habent armos, et men ²⁰
ta promissis hirta barbis.

SCHOLIA CAP. XXXII.

Quādo hic Solinus obiter attingit Germaniam, nescio an mox ab initio curioso satisfaciet lectori, cum dicit montem Seuonem inhabitari ab Ingeuonibus, qui primi in Germania post Scyibas tenere ab ipso commemorantur locum. Non est aut dubium, per montem Seuonem intelligendum montē Sueuum, quem Ptolemaeus inter Saxones ipsos ponit. Berosus antiquissimus scriptor inter Sueuum & Ingeuonem facit tale discrimen. Tuiscon, à quo Teutonia est denominata, habuit hos filios, Mannum, Ingeuonem, Isteuonem, Hermionem, Marsum, Gambriuum, Sueuum, Vuandulum & Hunum, qui magnam Germaniam occuparunt partem, præsertim inferioris, hoc est, quæ est circa Albim. Meminit & Plinius Ingeuonum, sub quibus fuerūt Cambri & Teutones: sed nullus ingens mons apud illos inuenitur. Maiores montes Germanie sunt, unde insignes isti procedunt amnes, Rhenus, Danubius, Albis, Neckarus, Mogonus &c. Hi autem montes sunt in superiori Germania, alpes scilicet in Helvetia et Rhetia, Nigra sylua apud Sueuos, de qua suprà multa, Hercinia sylua apud Bohemos. Multa igitur scripserunt veteres de Germania nostra opinione quadam ma-

sex annos perseuerat. Denique numerosiora non
possunt fieri cornua, crassiora possunt, quae qui-
dem castratis nunquam crescunt, nec tamen de-
cidunt. Dentes indicant senectutem, cum aut
pauci inueniuntur, aut nulli. Serpentes hauriunt,
& spiritu narium extrahunt de latebris cauer-
narum. ^d Dictamnum ipsi prodiderunt, dum
eo pasti excutiunt accepta tela. Herbam quoque
quam Cynaren vocant, contra noxia edunt gra-
mina. Aduersus uenenum mirificum est hin-
nuli coagulū occisi in matris utero. Patuit eos
nunquam febescere, quam ob causam confe-
cta ex medullis eorū unguenta, sedant calores
hominiū languentium. Legimus plurimos ma-
tutinis diebus ceruinam carnem degustare so-

De Germania, & miris in ea auibus,
Bifontibus, Vris, Alce, feris anima-
libus. Cap. xxxii.

MOns Seuo ipse ingens, nec Riphæis minor collibus, initium Germaniaæ facit; hunc Ingeuones tenent, à quibus primis post Scytha nomē Germanicum consurgit. Diues uirorum terra, fre- 30 quens populis numerosis, & immanibus. Extenditur inter Hercinum saltum, & rupes Sarmatarum: ubi ^a incipit, Danubio, ubi desinit, Rheno perfunditur. De internis eius partibus, Albis,^b Guttallus, Vistula, amnes & altissimi præcipitantur in oceanum. Saltus Hercinius aues gignit, quarum ^c pennæ per obscurū emicant & interlucent, quamuis obtenta nox den-set tenebras: unde homines loci illius plerunq; nocturnos excursus sic destinant, ut illis utant̄ 40 ad præsidium itineris dirigēdi, præactisq; per opaca callium, rationem uia moderentur indi- cio plumarum resurgentium. In hoc tractu sa-nè, et in omni septentrionali plaga bisontes frequentissimi, qui boues feris similes, setosi, colla iubis horridi, ultra tauros pernicitate uigentes, capti assuescere manu nequeunt. Sunt et ^e Vri, quos imperitū vulgus uocat bubalos, cum bu-balí pene ad ceruinā faciem in Africa procre- entur. Istis porrò quos Vros dicimus, taurina cornua

cornua in tantum modum protenduntur, ut dempta ob insignem capacitatem inter regias mensas potuum gerula fiant. Est & Alces mulis comparanda, adeo propenso labro superiore, ut nisi recedens in posteriora uestigia, pasci nequeat.

usq; ad Lotharingiam acceſſit Germaniae. b C Gutallus.) Quis sit iste fluuius non satis conſtat, putatur tamen esse Oderu, iuxta quā ſit, & eft Francofordia illa ſeptentrionalior. *c C Pennae per obscurū emicant.)* Plinius cap. 47 lib. decimi de his autibus ita ſcribit: In Hercinio Germaniæ ſaltu, inuifitata genera alium accessimus, quarum pluma & ignium modo colluceant noctibus: eas dicit à rufſticiſ cicindelas nuncupari, à Græciis uero lampyridas. *d C Bifontes.)* In Pruſia potiſſimum iſta animalia, Vri, bifontes et alces inueniuntur. Eſt bifons bos cerui figura, cuius à media fronte inter aures unum cornu exiſtit excellſum, magisq; directum hiſ quæ nobis nota ſunt cornibus. Alces uero conſimiles figura capris, ſed magnitudine parū antecedunt, muſileq; ſunt cornibus, & crura ſine nodis articulisq; habent: neq; quietis cauſa procumbunt, neq; ſi quo afflictæ caſu conciderunt, erigere ſe ac ſubleuare poſſunt. Hiſ ſunt arbores pro cubilibus, ad eā ſe applicant, atq; ita paululum mo do reclinatae quietem capiunt, quaum ex uestigis, cum eſt animaduerſum à uenatoribus quō ſe recipere conſueuerint, omnes eo loco ſubruunt, aut incidunt ab radicibus arbores tantū, ut ſumma ſpecies earum ſtantū relinquantur: huic cum ſe coſuetudine reclinauerint, infirmas pondere affligunt, atq; una ipſe concidunt. *e C Vri.)* Boues ſunt agrestes et feri, uelocitate excellentes, habentes cornua taurini ſimilia, ſed capaciſſima ſunt, ut etiam in mensis uicem prebeant poculorum.

De Scandinauia iſula, de succino, Callaide, ac ceraunijs gemmis. Cap. XXXIII.

SCANDINAUIA iſula è regione Germaniæ mittit animal quale Alces, ſed cui ſuffragines, ut elephantis, flecti nequeunt, propterea nō cubat, cum dormiendum eſt: tamen ſomnolentum arbor ſuſtinet, quæ prope caſura ſecatur, ut fera dum auſuetis fulcimentis innititur, faciat ruinam: ita capiſt, alioqui difficile eſt eam manu capi. Nam in illo rigore poplitum incomprehensibili fu ga polet. De Germanicis iſulis Scandinauia maxima eſt, ſed nihil in ea magnum, præter ipsam. *a C Glessaria.* dat crystallum, dat & ſuccinum, quod Germani gentiliter uocat Glessum. Qualitas materiæ iſtius ſummatim antea: Germanico autem Cæſare omnes Germaniæ oras ſcrutante, cōperta arbor eſt pinei generis, cuius mediale autumni tēpore ſuccino lachrymat. Succum eſſe arboris, de nominis qualitate ca pellas. Pinum uero unde ſit genitum, ſi uafferis, odor indicabit. Precium opera eſt ire longius, ne Padaneæ ſyluæ credantur lapidem fleuiſſe. Hanc ſpeciem in Illyricum barbari intulerunt: quæ cum per Pannonica commercia ufu ad Transpadanos homines foret delata, quod ibi primum noſtri eam uiderant, ibi & natam putauerūt. Munere Neronis principis apparatus

gis, quam rei uera cognitione duci.

a C vbi incipit.) Hodie non, ut oſ lim, Germania à meridie incipit ab ipſo Danubio, ſicut nec ab occidente clauditur Rheno, ſed bona pars à Danubio uſq; ad iut gā alpium, et latiſſima terra ultra Rhenum

usq; ad Lotharingiam acceſſit Germaniae. b C Gutallus.) Quis sit iste fluuius non satis conſtat, putatur tamen eſt Oderu, iuxta quā ſit, & eft Francofordia illa ſeptentrionalior. *c C Pennae per obscurū emicant.)* Plinius cap. 47 lib. decimi de his autibus ita ſcribit: In Hercinio Germaniæ ſaltu, inuifitata genera alium accessimus, quarum pluma & ignium modo colluceant noctibus: eas dicit à rufſticiſ cicindelas nuncupari, à Græciis uero lampyridas. *d C Bifontes.)* In Pruſia potiſſimum iſta animalia, Vri, bifontes et alces inueniuntur. Eſt bifons bos cerui figura, cuius à media fronte inter aures unum cornu exiſtit excellſum, magisq; directum hiſ quæ nobis nota ſunt cornibus. Alces uero conſimiles figura capris, ſed magnitudine parū antecedunt, muſileq; ſunt cornibus, & crura ſine nodis articulisq; habent: neq; quietis cauſa procumbunt, neq; ſi quo afflictæ caſu conciderunt, erigere ſe ac ſubleuare poſſunt. Hiſ ſunt arbores pro cubilibus, ad eā ſe applicant, atq; ita paululum mo do reclinatae quietem capiunt, quaum ex uestigis, cum eſt animaduerſum à uenatoribus quō ſe recipere conſueuerint, omnes eo loco ſubruunt, aut incidunt ab radicibus arbores tantū, ut ſumma ſpecies earum ſtantū relinquantur: huic cum ſe coſuetudine reclinauerint, infirmas pondere affligunt, atq; una ipſe concidunt. *e C Vri.)* Boues ſunt agrestes et feri, uelocitate excellentes, habentes cornua taurini ſimilia, ſed capaciſſima ſunt, ut etiam in mensis uicem prebeant poculorum.

SCHOLIA CAP. XXXIII.

Ne idem bis dicamus, lector humane, hic de Scandinauia nihil ſcribemus, cum de ea iſula multa dixerimus ſuprā capite 30. ſub litera e. De Alce quoq; non nihil diximus capite precedentis ſub litera f. Per ſufragines intellige hic genua: nam uertebra quæ in anterioribus pedibus genua uocantur, in posterioribus ſufragines nuncupantur. *a C Glessaria.)* Plinius quodā loco dicit à Barbaris hanc iſulam Austrauiam uocari, alibi uero dicit eam nominari Austrauiam, ſed erit error in altero loco. Sribit idem Plinius in India etiā ſuccinum prouenire, licet in Germania optimum pluriuſq;. Aristoteles cap. 70 de admiranda in natura, has iſulas Electricidas appellaſt, quas in ſinu Adriatico ſitas eſſe dicit, utpote ueterū ſecutus opinionem, quā falſam eſſe posteri deprehenderunt. Vocatur aut ſuccinum & glessum à Glessaria, aut potius Glessaria à glesſo, ut olim à Germanis fuit appellatum: hodie uero nos in Germania ſuccum illum coagulatum & indu ratum uocamus Augſtein, id eſt, oculi lapi dem: quidam uocant boernſtein. Iſula aut ipſa appellatur Sudauu, ubi ſeſilicet mare ejicit duplex electricū ſeu ſuccinum, album, quod & magni aſtimatur, & croceum ſeu glaucum, quod elegantius quidem eſt, ſed non tantæ uirtutis ut album. Colligitur hoc

Succinū, unde.

gummi potissimum quando mare commo-
uetur per tempestatem, in certo quodam lo-
co qui uocatur, in dem strom, id est, in al-
ueo, & tunc accurrunt Fruteni nudi, iuxta
quos est memorata insula, & ingredi mare
corradunt electas sordes, & deinde deligunt
succinū ipsum. b ¶ Cuius mediale.)
id est, medulla. Vnde Plinius: Nascitur au-
tem, inquit, defluente medulla pinei gene-
ris arboribus, ut gummi in cerasis, resina
pineis, erumpit humoris abundantia, densa
tur rigore uel tempore autunnali: cum intu-
mescens aestus rapuit ex insulis, certe in lit-
tora expellitur ita uolubile, ut pendere ui-
deatur atq; cōsidere in uado. c ¶ Pa-
dane & sylue.) Meminit fabule quam scri-
bit Ouidius in lib. Metamorph. Nam Heli-
ades sorores cum deploraret iuxta Padum
fratris Phaethontis obitum, fuerunt uersae
in populos arbores, & tunc mater eorum
Clymene dum tentaret truncis auellere cor-
pora, & teneros abrumperet ramos, inde
manarunt tanquam de uulnere sanguine &
guttæ, que sole rigescentes, ab annib; ue-
luti electra fuerūt excepta &c. d ¶ Pro-
facie habet nomina.) Quia inuenitur ha-
bere aliam & aliam formā, pro diuersitate coloris diuersa uocabula. Quod uero attinet ad medellā, aiunt
hunc succum prodesse cuiuscunq; etati contra lymphationes, & urinę difficultatibus, potus, alligatusq;. Scribit
& Dioscorides succinum potum in aqua, stomachi uitij & alui fluxionibus mederi. Nidor quoq; eius naribus
mulieris parturientis adhibitus, dicitur partū accelerare. Deprehenduntur & virgines corruptæ ex eius odore:
nam non possunt retinere urinan. e ¶ Callais.) Gemmæ genus est, à colore callaino, qui turbidus est, sic
uocatum. f ¶ μελαγκοενφους.) Aues sunt quarum summa capita & cacumina nigra sunt: μελαγ
enim nigrum significat, et οφη φυη apicem. g ¶ Cerauniarum.) Est Ceraunia lapidis preciosi nomē,
qui uel ualeat contra fulmen, uel splendeat ut fulgor: sonat enim Gracis νερούρος fulmen.

SCHOLIA CAP. XXXIV.

Galliae situm Solinus hic veterum mo-
re describit. Clauditur à septentrione mari
Anglico, à meridie autem mari mediterrā-
neo, si Lugdunensem et Narbonensem pro-
uinciam connumeret, quod tamen Solinus
hic nō facit, sed à meridie ponit terminum
montes Gebennam & Iuram, qui in So-
phoia seu Sabaudia coherent alpibus citra
Sonam & Rhodanum fluuios, id quod ui-
dere poteris in tabula Rhetica & Helueti-
ca, quam hoc tempore cōscriptis Aegidiis
Tschudi prætor, uir clariss. & nos in publi-
cum propediem edituri sumus. De fertilita-
te Galliae non est quod hic sententiam So-
lini testimonio meo confirmem, cum omni-
bus Europæ nationibus perspicuum sit quām
fœcundum

De Gallia, de Rhetico ac Norico agro,
de Pannonia & Mœsia, deq; medi-
co oleo. Cap. XXXIV.

G Alliæ inter Rhenum et Pyrenæum,
item inter oceanum & montes Ge-
bennam ac Iuram porrigitur, feli-
ces præpinguisbus glebis, ac commo-
dæ prouentibus fructuaris, pleræq; consitæ ui-
tibus & arbustis, omni ad usum animantium
foetu beatissimæ. Riguæ aquis fluminum &
fontium, sed fontanis interdum sacris, ac a ua-
porantibus. Infamantur ritu incolarum, qui, ut
aiunt (ueri enim periculum non ad me recipio)
detestabili sacrorum ritu, non ad honorem, sed
potius ad iniuriam religionis, humanis litan-
hostijs;

hostijs. Ex isto sinu quoquo orbis uelis ex eas, in Hispanias & in Italiam terra mariq; in Africam mari tantum. Si Thracia sit petenda, exci pit ager Rheticus opimus & ferox, Brigantino lacu nobilis, Inde Noricus frigidus, & parcus fructuosus; qua subducit à iugis Alpium, ad modum laetus. Dehinc Pannonia uiro fortis, et solo plano ubertoq; Drauo, Sauoq; inclytis amnibus circumflua. Mox Mœsiæ, quas maiores nostri iure Cereris horreum nominabant,

in quarum parte, quæ Pontica est, apparet herba, qua inficitur oleum, quod uocat medicum. Hoc ad incendium excitatum si obruere aqua gestias, ardet magis, nec alio sopitur, quam iactu pulueris.

rum copiam, quapropter locus ille aquæ, & à Caio Sextio proconsole, Sextiles et Sextiæ est uocatus. De hac urbe scribit Solinus suprà capite octauo, in fine. b C Humanis litant hostijs.) De his hostijs scribit Caesar commentario sexto Gallici belli in hunc modum: Natio est omnium Gallorum admodum dedita religionibus, atq; ob eam causam, qui sunt affecti grauioribus morbis, quiq; prælijs periculisq; uersantur, aut pro uictimis homines immolant, aut se immolatuos uouent, administrisq; ad ea sacrificia Druidibus utuntur, quod pro uita hominis, nisi uita hominis reddatur, non posse deorum immortalium numen placari arbitrantur, publiceq; eiusdem generis habent instituta sacrificia &c. c Ager Rheticus.) Habent Rhetij nomen à Rheto Thuscum deinceps, qui scilicet dimissis auitis sedibus alpes occupauerunt, & nomine ducis gentem Rhetiorum considerunt. Videtur usq; in hunc diem arx quedam uetustissima in alpibus, eo scilicet loco ubi uterq; Rheni riuis coit, quæ Rhetium à primo conditore denominata est, Germanice aut Rætzuns, ubi olim Leponiti populi sedem suam habuerunt:

et hodie ue-

ri Rhetij uo-

catur Chur-

uualchen, à

Curia mea-

tropoli. De

hac re uide

latius Aegi-

dii Tschu-

di cuius paue-

lo superius

mentionem

fecimus. Ex-

tendit autem

hic Solinus

Rhetiam i-

psam usque

ad Briganta-

tinum lacu,

qui et Con-

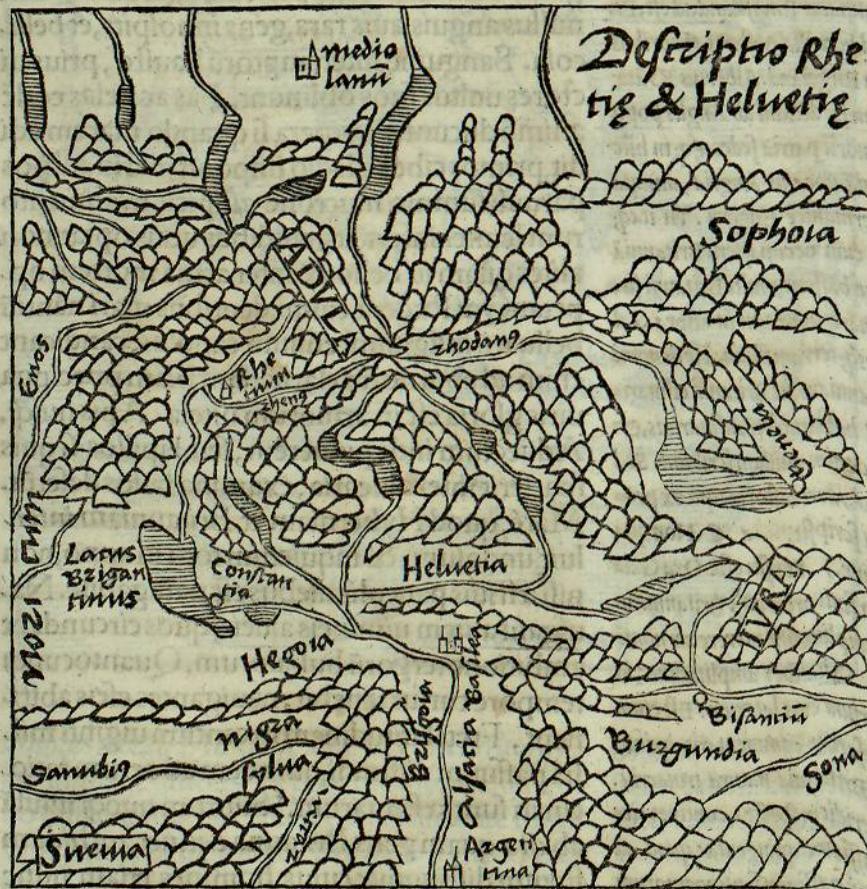
statiensis la-

cus est et

Podamicus

atq; Acroni-

us; diversa

enim habet nomina, nasciturq; ex influxu Rheni, ut uidere licet ex praecedēti Rhetiae & Heluetiae descriptione. Quod autem Noricum agrum frigidum esse dicit, atq; parcus fructuosum quād Rheticum, bene dicit: nam Algoia (sic enim hodie uocatur Noricum) talis omnino est regio, quæ nullum producit uinum, & præterea serum frumentum: Rhetia autem quā spectat Italiam, optimum profert uinum. Reliqua in Solino sunt clara, nisi quod Pannonia hodie uocatur Vngaria, quæ non mox sequitur Noricum: nisi Norici nomine simul intelligere uelis Algoiam, Vindeliciam, Bauariam & Pannionam superiorem, quæ hodie est Austria. Mœsia regio est quæ Vngariae succedit, & hodie Seruia atq; Ruscia appellatur, presertim Mœsia superior: inferiorem autem uocant Vualachiam. Hæc propter frumenti copiam et nimiam fertilitatem, à ueteribus appellata fuit Cereris horreum.

S C H O L I A C A P . X X X V .

Britannia mensura

Britannia, quæ olim Albion, hodie uero Anglia appellatur, diuersa sortita est uocula, diuersis rationibus. Britannia à Britone rege, uel ut Bedæ placet, à Britonibus Gallie populis: Albion ab albis montibus, qui in littore ad eam nauigantibus à longe apparet, unde desecatūr lapides albi et molles, quibus calculatores in abacis utuntur. Porro Angliam putant nouissimè dictam ab Angla regina, qua duce Saxones eam insulan subegisse dicuntur: uel iuxta aliorū sententiā sic dicta est, quod ea insula sit angulus mudi. Ioannes Maior scribit in gesuis Scotorū, quod anno Christi 449. Anglia circumuenta fuerit à duce Engusto atq; capta, qui et delecto Britanniae nomine, eam in insulā à se denominauit Engistland, id est, Engisti regio: sed uox illa posteris temporibus degenerauit in Engeland. Albertus Kratz scribit Angliam sic dictam ab Anglis populis Saxonie, quoru patria sedes usq; in huc diem in Saxonia uocatur Angria, mutata una litera, Germanicè Engern. Hi itaq; Anglisaxones cum occupassent Britannia & incolas deturbassent, multi Britanni fugientes ultra mare uenerunt in littora Galiae, occupantesq; terram illam, à se denominauerunt Britanniam, ut Britanni cismariini nomen illud habeant à transmarinis, & non contrà: sic enim quidam scribunt. Sed de his habes Polydori historiā, qui ex professō de Anglia scripsit. a C. Non quilibet amplitudine.) Sensus est: Ora Gallici littoris erat finis orbis, nisi Britannia insula quilibet amplitudine mereretur nomine orbis alterius. Quilibet amplitudine, id est, omnium trium eius laterum. Est enim secundum Cæsarem commentario quinto belli Gallici, Britannia natura trinacria. Latus quod meridiem spectat, continet circa millia passuum quingenta: quod ad occidente uergit, passuum septingentorum

millium

De Britannia, ac reliquis circum eam insulis, & de lapide Gagate.

Cap. XXXV.

Inis erat orbis ora Gallici littoris, si Britannia t̄ insula non a qualibet t̄ insula amplitudine nomen penè orbis al. qualibet terius mereretur. Octingentis enim et amplius millibus passuum longa porrigitur, ita ut eam in b Calydonicum usq; angulū metiamur, in quo recessu c Vlyssem Calydoniae ap. pulsum manifestat ara Græcis literis inscripta tuoto. Multis insulis, nec ignobilibus circundatur, quarū t̄ Hybernia ei d proximat magnitudine. Inhumana, ritu incolarū aspero: alias ita pabulosa, ut pecuaria, nisi interdum æstate à pastibus arceantur, in periculū agat satias. e Illic nullus anguis, avis rara, gens inhospita, et bellcosa. Sanguine interemptorū hausto, prius uictores uultus suos oblīnunt. Fas ac nefas eodē animo ducunt. Puerpera si quando marem edidit, primos cibos gladio imponit mariti, inç os paruuli summo mucrone auspiciū alimento rum ieuiter infert, et gentilibus uotis optat, non aliter quād in bello, & inter arma mortem operat. Qui student cultui, dentibus mari nantiū belluarū insigniunt ensium capulos, candicant enim ad eburneā claritatem. Nam præcipua uiris gloria est in armorum nitela. Apis nusq;. Adiectum inde puluerem, seu lapillos si quis sparserit inter aluearia, examina fauos deserūt. Mare, quod Hyberniam et Britanniam interluit, undosum, & inquietum toto in anno, non nisi æstiū pauculis diebus est nauigabile. Nauigant autem uimineis alueis, quos circundant ambitione tergorū bubalorum. Quantocunq; tempore cursus tenebit, nauigantes escis abstinent. Freti latitudinem in centum uiginti milia passuum diffundi, qui fidem ad uerum ratio- cinati sunt, æstimarunt. f Silurum quoq; insulā ab ora quam gens Britannia detinet, turbidum fretum distinguit: cuius homines etiam nunc custo,

^{t Nundi-} custodiunt morem uetussum. ^{t Numum refu-}
^{nas ac nu-} tant, dant res, & accipiunt. Mutationibus neces-
^{mum} faria potius, quam precijs parant. Deos perco-
lunt. Scientiam futurorum pariter uiri ac foemī
^{t Thanas-} nā ostentant. ^{t Thanatos} insula alluitur freto
^{tis} Gallico, à Britanniæ continenti æstuario tenui
separata, frumentarijs campis felix, & gleba
uberī, nec tantum sibi soli, uerum & alijs salu-
bris locis. Nam cum ipsa nullo serpatur angue,
²⁰ asportata inde terra quoquo gentiū inuecta sit,

millium: id uero quod contra septentrione protenditur, millium passuum octingenta in longitudinem existimatur. Ita omnis insula est in circuitu uicies centū millibus pas-
sum. Libuit itaq; adjicere seguram, non to-
tius insulæ, sed Angliae dūtaxat, ut à nostri
temporis studiosis est obseruata. Fluvius
Tueda secerit Scotiam ab Anglia, & Sa-
brina Vualliam ab Anglia, etiam si Vuallia
atq; Cornubia pareant regi Angliae.

Terra Thanati insula angulig
mortifera est transleta

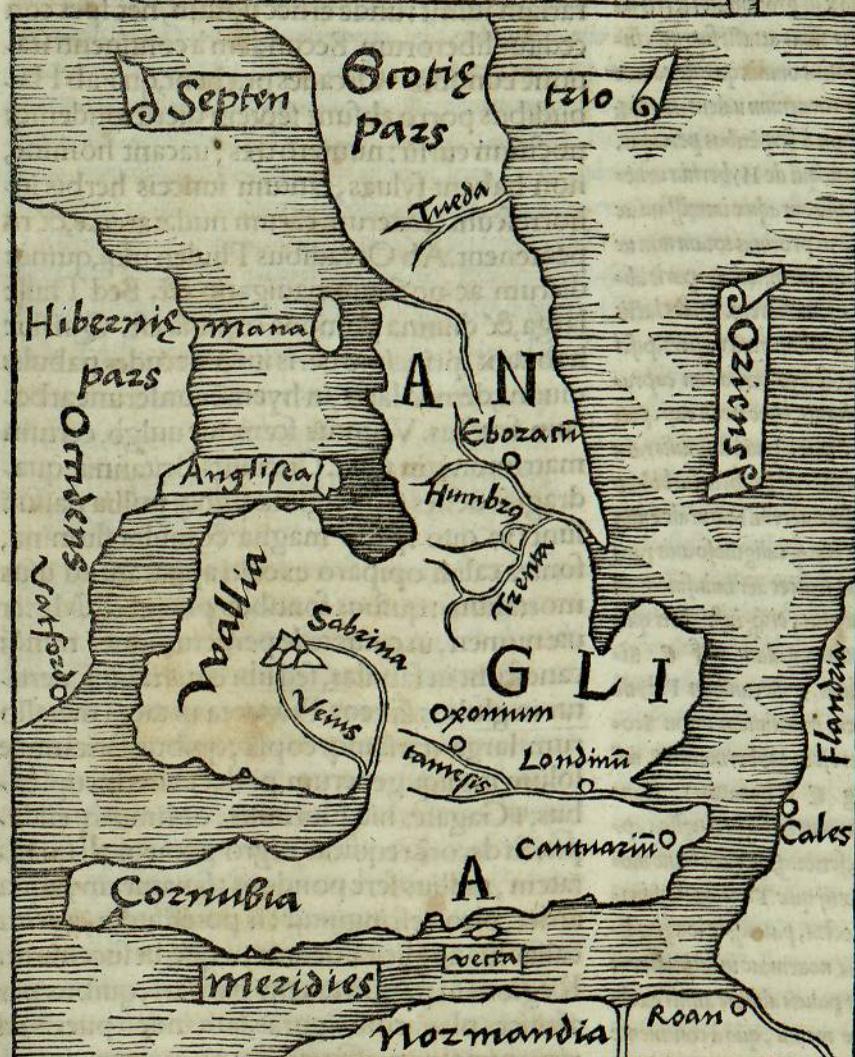
b C Calys
donicum usq;
angulū.) Hic
angulus una
cum sylua Ca-
lydonia est in
Scotia, ad quā
nostræ figure
descriptio non
pertingit.

c C Vlys-
sem.) Vlys-
sem appulisse
ad angulū Ca-
lydonie fabu-
losū putatur,
cum apud nul-
lum graue au-
torem inuenia-
tur illum nau-
gasse ad Bri-
tannia insulā.

d C Pro-
ximata magni-
tudine.) Cæ-
sar quinto cō-
mentario belli
Gallici sic scri-
bit: Hybernia
dimidio minor
ut existimatur,
q; Britannia.
Quod aut in-
humani inco-
lae Hybernia
hic describi-

so quod ea aduersimis/
triangularis

Anglie triquetra descriptio

angues necat. Multæ & aliæ circum Britanni-
am insulæ, è quibus ^h Thule ultima, in qua æsti-
uo solsticio sole de Cancri sydere faciente transi-
tum, nox penè nulla. Brumali solsticio dies
ad eo conductus, ut ortus iunctus sit occasus.

tur, idem sentit Strabo lib. 4. Lōge magis,
inquit, quam Britanni sylvestres illius sunt
incole: anthropophagi, id est, hominū car-
ne uescentes, manduconesq; magni. Defun-
ctos etiā parentes esse in eximia honestatis

parte ponunt: nec minus alienis in propa-
culo uxoribus immisceri, matribus etiam
atq; sororibus. Hac uero tempestate quā-
uis Hyberni aspero cultu plerūq; sint, si-
dem tamen Christianam custodiunt.

e C Illic anguis nullus.) Hybernia
latitudine sui status & salubritate ac sere-
nitate aëris multum Britanniae præstat, ita
ut raro ibi nix plusquam triduana perma-
neat. Nemo propter hyemem aut foena se-
et aut stabula fabricet iumentis: nullum
ibi reptile uideri solet, nullus ibi serpens ui-
uere ualeat. Nam sæpe illò de Britannia al-
lati serpentes, mox ut proximātes terris na-
uigio, odore aëris illius attacti fuerint, in-
terierunt: quin potius omnia que de eadem
insula sunt, contra uenenum ualent. Deniq;
uidimus quibusdam à serpētibus percussis,
rasa folia codicum, qui de Hybernia uene-
rant, & ipsam rasuram aquæ inmissam ac
potui datam, talibus protinus totam uim ue-
neni grassantis, totum inflati corporis ab-
sumpsisse ac sedasse tumorem. Diues lactis
ac mellis insula, nec uinearum expers, pisci-
um uolucrumq;, sed & ceruorum capra-
rumq; uenatu insignis. Hec Beda cap. pri-
mo libri primi. Cæterū quod illic uis rara
esse dicitur, id diuit esse propter turbidum
ac nebulosum insulæ aërem. Naturale enim
est, ut in cœlo plerūq; caliginoso uis rara
sit aut nulla, quod scilicet aër huiusmodi ad
uolandum sit ineptus, eisq; insalubris que
idipsum elementum incolunt. f C Si-
lurum quoq; insulas.) Secundum Polydo-
rum Silures tenent maritimam oram Sco-
tiæ, ubi traiectus est in Hyberniam 16. mil-
lia passuum. g C Thanatos.) Hanc
insulam Polydorus in historiâ Anglica ap-
pellat Taneton, scribitq; de ea in hunc mo-
dum: Insula Cantij que Tanetos nominan-
tur, ad ortum spectat, patetq; in longitudi-
nem uix miliaria nouem, ac in latitudinem
paulò minus: at paucis abhinc annis exclu-
so paruulo aquæ meatu, quo à continente
diuidebatur, nunc bona ex parte terre con-
iuncta est. h C Thule.) Putant hāc
insulam sic dictā quasi Thole, Græcis enim
θολός turbidus & niger dicitur. Thule au-
tem insula ob nimiam à sole distantiam cali-
ginosa et obscura plerūq; est. Alij à τύλη
Tylen dictam arbitrantur, propter nimiam eius à nostro orbe distan-
tiam. De hac Polydorus sic scribit: Post Orcades Thule est, quam nunc illam dicunt. Ab ea unius diei nauis

Vtra Thulen accepimus pigrum esse et concre-
tum mare; inde à Calydoniæ promotorio Thu-
len potentibus bidui nauigatio est.^k Excipiunt
Hæbudes insulæ quinç numero, quarum inco-
læ nesciunt fruges, piscibus tantum & lacte ui-
uunt. Rex unus est uniuersis. Nam quotquot
sunt, omnes angusta interluuie diuidunt. Rex
nihil suum habet, omnia uniuersorū: ad æqui-
tatem certis legibus stringitur, ac ne auaritia di-
ueitatem à uero, discit paupertate iustitiam, utpote 10
cui nihil sit rei familiaris: uerum alitur è publi-
co: nulla illi datur foemina propria, sed per ui-
cissitudines in quancunq; cōmotus fuerit, usu-
rariam sumit: unde ei nec uotum, nec spes con-
ceditur liberorum. Secundam à continenti sta-
tionē euntibus^l Orcades præbent, quæ ab Hæ-
budibus porro absunt septem dierū totidemq;
noctium cursu: numero tres, uacant homine,
non habent sylvas, tantum iunceis herbis in-
horrescunt: cæterum earum nudæ arenæ, & ru-
pes tenent. Ab Orcadibus Thulen usq; quinç
dierum ac noctium nauigatio est. Sed Thule
larga, & diutina pomona copiosa est. Qui illic
habitant, principio ueris inter pecudes pabulis
uiuunt, deinde lacte, in hyemē conferunt arbo-
rum fructus. Utuntur foeminiis uulgo, certum
matrimonium nulli. Circuitus Britaniæ qua-
drages octies septuaginta quinç millia passuum
sunt: in quo spatio magna & multa flumina,
fontes calidi opiparo exculti apparatus ad usus 30
mortalium: quibus fontibus præful est Miner-
uæ numen, in cuius æde perpetui ignes nunq;
canescunt in fauillas, sed ubi cinis tabuit, uerti-
tur in globos faxeos. Præterea ut taceā metallo
rum largā uariamq; copiā, quibus Britaniæ
solum undiq; generum pollet uenis locupleti-
bus, ^mGagates hic plurimus, optimusq; est la-
pis. Si decorē requiras, nigro gêmeus: si quali-
tatem, nullius ferè ponderis: si naturam, aqua
ardet, oleo restinguitur: si potestatem, attritu-
calfactus applicita detinet, æquè ut succinum.
Regionem partim tenent barbari, quibus per
artifices plagarum figuræ, iam inde à pueris ua-
riæ animalium effigies incorporantur, inscri-
ptisq; uisceribus hominis incremento pigmen-
ti notæ crescunt. Nec quicquam magis patien-
tiæ loco nationes ferè ducunt, quam ut per me-
mores cicatrices plurimum fuci artus bibant.

Tylen dictam arbitrantur, propter nimiam eius à nostro orbe distan-
tiam. Orcades Thule est, quam nunc illam dicunt. Ab ea unius diei nauis
gatione,

gatione, ut ait Plinius, mare concretum, in quo Islandia est, ad quam etiam nunc mercatores nostri, pisces emendi causa, in singulos annos estate comeant. Zieglerus uero de ea sic scribit: Islandia, id est, glacialis terra est Tyle, nulli veterum non celebrata. Situs insulae extenditur inter austrum & boream sub elevatione polari 66. graduum: estq; ipsa multa sui parte montosa & inculta. Qua autem parte est plana, praestat plurimum pabulo tam leto ut pecus depellatur a pastuis, ne ab aruina suffocetur. Præterea est prædicanda insolitis miraculis. Rupes sue promontorii est, quod astutus perpetuis ignibus instar Aetnae: is locus putatur esse carcer sordidarum animalium. Glacies etiam certa appellatur littori magnis molibus, cuius si crusta adseruetur, quamvis magna diligentia, tamē disperat statim. Reperiuntur illic spiritus se exhibentes manifestos humanis ministerijs. Submersorum sue alio violento casu eneatorum spectra se offerunt congregatis notorum hominum tam manifesta, ut tanq; uiuentes accipiantur ab ignaris mortis illorum data dextera, nec deprehenditur error priusq; spectrum disperat.

i. C Nox penè nulla.) Hæc ad oculum cernuntur in sphæra materiali & astrolabio ad illius loci situm parato. k. C Excipiunt Hæbudes.) Plin. cap. 16. quarti libri assertum esse 30. insulas Hæbudes. Ptolemaeus uero concordat in numero cum Solino. l. C Orchades.) Hæ insulæ autore Ptolemaeo sunt numero 30. partim in Deucalidonico, partim in Germanico sitæ oceano, quarum caput uocant Pamoniæ, quod in ea locata sit episcopalis sedes, & sunt sub Scotti imperio. Insulani lingua utuntur Gothica, quod arguit eos à Germanis oriundos. Statura sunt proceræ, semper sano fermè corpore pariter atq; mente, quo fit ut multò longissimam degant etatem, et si piscibus plurimum uictit: nam terra continuo propemodum frigore obsita, multis in locis uix frumentum fert, arborem uero penè nullam. m. C Gagates.) De hoc lapide Plinius sic scribit: Niger est & planus, pumicosis, non multum à ligno differens, leuis, fragilis, odore si teratur grauis. Fictilia ex eo inscripta non delentur: cum uritur odorem sulphureum reddit: mirumq; accedit aqua, oleo restinguatur, fugat serpentes, recreatq; uulue strangulationes: deprehendit spongum morbum, et uirginitatem suffit. n. C Fuci artus.) Fucus color est caruleus, qui uirore commendatur. Et secundum Cæsarem Britanni se inficiebant herba glasto, quæ similis est plantagini, quo horridiore essent aspectu in pugna: efficit enim hæc herba cœruleum colorem.

De Hispania & circu eam insulis, de oceano, mediterraneoq; mari, deq; uarijs eorū nominibus, et qd de maris incremento, decreimentoq; philosophi tradiderunt. Cap. XXXVI.

30 **R**EVERSUM AD CONTINENTEM RES Hispanienses uocat. Terrarum plaga com paranda optimis, nulli posthabenda frugum copia, siue soli ubere, siue uinearum prouentus respicere, siue arborarios uelis. Omni materia affluit, quaecunq; aut pre cito ambitiosa est, aut usu necessaria. Argentum uel aurum si requiras, habet: ferrarijs nunquam deficit, nec cedit uitibus, uincit olea.^a Diuidua est prouincij tribus,^b secundo Punico bello nostra facta. Nihil in ea ociosum, nihil sterile. Quicquid cuiuscunq; modi negat mes sem, uiget pabulis: etiam quæ arida sunt, ac sterrilia, rudentiæ materiem nauticis subministrat. Non coquunt ibi sales, sed effodiunt. Depurgant in minium^c nitelas pulueris, fucat uellera, ut ad ruborem merum deputent cocci uenenum. In Lusitania promontorium est, quod Artabrum alijs, alijs Vlyssipponense dicunt: hoc cœ lum, terras et maria distinguit. Terris Hispaniæ latus finit. Cœlum & maria hoc modo diuidit,

SCHOLIA CAP. XXXVI.

Hispania plurima sortita est nomina. Dicta est Iberia, ab Ibero nobili eius flumi ne, ut Plinius in 3. & Iustinus in ult. tradidit. Deinde nominata est Hesperia ab Hespero Atlantis fratre, uel, ut alijs malunt, ab Hespero stella occidentali, quod occasui sit ipsa subiecta. Hispaniam dictam uolunt ab Hispano rege, autores sunt Berossus et Trogus: alijs malunt ab Hispaniæ eius urbe, quam Sibillam nostrates uocant. Ceterum quamœ fœcunda & fertilis sit Hispania, satishic per Solinum explicatur. Vide et Iustinum in ult. de fertilitate eius. Plinius quoq; lib. 4. cap. 20. dicit Hispaniam omnem à Pyrenæo metallis refertam, auri, argenti, ferri, plumbi nigri albiq;, id est, stanni. a. C Diuidua est prouincij tribus.) Hæ sunt, Bætica, Lusitania et Tarragonensis. Nostro tempore succedit Bætica Granata, Lusitanæ Portugallia & Galicia, Tarragonensi Ca stilia, Navarra et Arragonia. b. C Secundo Punico bello.) In hoc bello intulæ runt Scipiones prima Romana signa per Pyrenæum iugum, ingentibus prælijs percutientes Hannonem & Hasdrubalem fratrem Hannibal. Nam Scipio Africanus cepit Carthaginem atque alias urbes, nec

axuina s. Dnocte dñs
pingni quod est lnto
Bellon et eorum

Gagatis Lefis propriet.
super hoc cod. c.

Hispania Landi.

Saltipilis.

Minium unde u. glosam

contentus fuit expulisse Poenos, sed & provinciam ipsam stipendiariam fecit Romanis. Vide Florum cap. 17. lib. 2. & Liuium lib. 8. tertiae decadis. c. C. Nitelas pulueris.) Sunt nitela mice pulueris auri inter arenas reperta, unde conflatur minimum, quo ueteres utebantur ad exornandos libros. Fucant, id est, colorant uellera illo minio &c. d. C. Vlyssipponense.) Est Vlyssippe oppidū ab Vlysse conditū, ex cuius nomine promontorii appellatur, quod maria terrāq; distinguit. Nam ab eius ambitu inchoat mare Gallicum, & facies septentrionalis oceanī. e. C. Terminatis.) Quidam legendū censem, terminati, ut sit sensus, oceanus Gallicus & frons septentrionalis terminati oceano Atlantico & occasu. f. C. Spirante Faunio.) Qui sentiunt equas uento concipere, Varro n̄ habet autorem. Iustinus uero ex Trogi sententia putat hoc omnino fabulosum esse. In Lusitanis, inquit, iuxta flum̄ Tagum equas uento concipere multi autores prodiderunt, que fabula ex equarum fecunditate & gregū multitudine natæ sunt, qui tanti in Gallitia & Lusitania tamq; pernices uisuntur, ut non immerito ipso uento cōcepti uideantur. g. C. Baetis prouincie.) Sensus est, Baetica nomen habet à Baeti fluvio, sicut Iberia ab Ibero. Et quod Poeni seu Carthaginenses referuntur condidisse Carthaginem in Hispania, quidam eum locū sic intelligendū putant, quod fundata fuerit Carthago Hispania noua à Thelamonio Teucro, deinde à Poenis instaurata atq; colonia facta, & tandem à Scipione summis uiribus expugnata.

h. C. Gemma Ceraunia.) Est lapis iste similis pyropo, id est, ignei aspectus, nec inuenitur nisi in loco fulmine iacto, unde & nomen habet: κεραυνός enim græcè, latine fulmē dicitur. i. C. Cassiterides insula.) Strabo & Ptolemaeus dicunt has fregi Gaditani latitudi 52. Longit. esse numero decē in occiduo mari sitas. Vo cantur aut̄ Cassiterides à fertilitate plumbi: nam καστιρίδης Græcis stannū dicitur. Ceterum Fortunatæ insule sunt, que & Canaria dictæ, nomen illud à fertilitate habentes, atq; sitae in oceano è regione Africæ littoris. k. C. Ebusus.) Due Baleares insulae sunt quas Græci Gymnesias uocant,

quod à circuitu eius incipiunt oceanus Galli, & frons septentrionalis, oceano Atlantico & occasu terminatis. Ibi oppidum Vlyssippo, ab Vlysse conditū: ibi Tagus flumen. Tagum ob arenas auriferas cæteris amnibus prætulerunt. In proximis Vlyssipponis equæ lasciuū mira fœcūditate. Nam spriante Faunio uento concipiunt, & sientes uiros aurarum spiritu maritantur. Iberus amnis toti Hispaniæ nomē dedit, & Baetis prouincia, uterq; nobilis. Cartaginem apud Iberos, quæ mox colonia facta est, Poeni considerunt. Tarraconem Scipiones, ideo caput est prouincia Tarragonensis, Lusitanum littus pollet h gemma Ceraunia plurimum, quam etiam Indicis præferunt; huius Ceræniæ color est è pyropo: qualitas igni probatur, quem si sine detrimento sui perferat, aduersus uim fulgurum creditur opitulari. Cassiterides insulæ spectant aduersum Celtiberiæ latutus, plumbi fertiles: & tres Fortunatæ, è quibus solum uocabulum signandum fuit. Ebusus è Balearibus, quæ à Dianio abest septingenta stadia, serpentem non habet, utpote cuius terra serpentes fuget. Colubraria, quæ Sucronem uerus est, foeta est anguibus. Bocchoris regnum Baleares fuerunt, usq; ad euersionem frugum, cuniculis animalibus quōdam copiosæ. In capite Baeticæ, ubi extremus est noti orbis terminus, insula à continenti septingentis passibus separatur, quam Tyrij à rubro profecti mari m Erythræam, Poeni lingua sua Gadir, id est, se p̄ nominarunt. In hac n Geryonem habitas, se plurimis monimentis probatur, tametsi quidam putent Herculem boues ex alia insula abduxisse, quæ Lusitaniam contuetur. Sed Gadi tanum fretum à Gadibus dictum. Atlanticus aestus in nostrum mare discidium orbis immittit. Nam ὁκεανός, quem Græci sic nominant à celeritate, ob occasu solis irrumpens, læuo latere Europam radit, Africam dextro, scissisq; Calpe & A bila montibus, quos dicunt columnas Herculis, inter Mauros funditur & Hispaniam: ac freto isti, cuius xv. millia passuum efficit longitudo, latitudo uix septem, quodam ostio aperit limen interni æquoris mistus medi terraneis sinibus, quos ad usq; orientem propellit. Horum, qui Hispanias profundit, Ibericus fertur & Balearicus: qui Narbonensem prouinciam, Gallicus: mox Ligusticus, ab eo ad Siciliam Thuscus, quæ Græci Ionium, uel Tyrhenum,

Quare vide si dicitur

freti Gaditani latitudo 52. Longit. Latitudi 50. dr. à Melo c. 1. l. 1.

Si uerga Mediterranej mari nota

rhenum, Itali inferum vocat. A Sicilia Cretam usq; Siculus; inde Creticus, qui in Pamphyliam & Aegyptium protendit mare; quæ aquarum moles torto in septentrionem prius latere, anfractibus magnis iuxta Græcias & Illyricum, per Helleponum in angustias stringitur Propontos, quæ Propontis Europam Asiamq; discriminans, ad Maeotida peruenit. Causas non minum non uniformis dedit ratio, Asiaticum & Phœnicium à prouincijs dictum; ab insulis Carpathium, Aegæum, Icarium, Balearicum, Cyprum; à gentibus Asonium, Dalmaticum, Ligusticum, Thuscum; ab oppidis Adriaticum, Argolicum, Corinthium, Tyrium; à casibus hominum Myrtoum, uel Helleponicum; à memoria regis Ionum; à bouis transitu, uel angustijs etiam meatibus boum peruijs, Bosphorus; à moribus accolarum Euxinus, Ἀξωθ ante appellatus; ab ordine fluenti, Propontis. Aegyptium pelagus Asiae datur, Gallicum Europæ, Africum Libyæ; his ut quæq; proxima sunt, uenerunt in partes partium. Hæc in gemitis terrarum. Oras autem extimas oceanus amplectitur, qui à littoribus suis Arabicus, Per sicus, Indicus, Eous, Sericus, Hyrcanus, Caspius, Scythicus, Germanicus, Gallicus, Atlanticus, Libycus, Aethiopicus dicitur; sciuus acceſsus incrementa circa littora Indiae uehementissime proruunt, maximosq; ibi exitus faciunt, siue quod suspensus altius sustollatur uia caloris, seu quod in ea parte orbis & fontium & fluminum copia sit effusior. Dubitatur etiam nunc quibus ex causis intumescat oceanus, uel quantum cum superfluus sibi fuerit, rursus in se tre fidat. Nec in obscuro est, plura pro ingenij disserentium potius, quam pro ueritatis fide expressa; sed omissa ancipiti concurrentium quæ ſtione, has opinioes probatissimas inuenimus. Physici autem mundū animal esse, eumq; ex uarijs elementorum corporibus conglobatum, moueri ſpiritu, regi mente; quæ utraq; difuſa per membra omnia, æternæ molis uigore exerceat. Sicut ergo in corporibus nostris commercia ſunt ſpiritualia, ita in profundis oceanianares quasdam mundi constitutas, per quas emissi anhelitus uel reducti modo inflent maria, modo reuocent. Athi⁹ qui syderum ſequuntur disciplinam, contendunt meatus iſtos commoveri lunæ cursibus, adeo ut ſic uicissitudines inter maciem aquarum & plenitudinem, respici-

cant, & hodie uulgò appellatur Maiorica & Minorica, ſite in mari mediterraneo. Vocantur Baleares à Bacchus iacere: nam habitatores eius fuerūt funda bellicosi: nec pueris eſurientibus olim matres dabant panem, niſi illum ictu funde ē baculo aliquo ſublimi, cui erat infixus, deieciſſet. De Colubraria iſula habes apud Melam in fine ſecundi. l. Bocchoris.) Bocchoris regis meminit Diodorus Siculus in ſecondo. Plinius quoq; cap. 22. quarti ſcribit Bocchoros eſſe gentem Baeticæ: & ab hoc fortassis rege nomen eſt ſumptu, cui paruerunt, donec Baleares iſulae redundant cuniculus, & ſuffoderent totas iſulas.

m. Erythream.) Hæc eſt iſula Gadis, ſeu iſula Gaditana in fine Baeticæ prouinciae atq; in extremo nostri orbis uerſus occidentem, diſtant à Calpe (de qua ſuprà diximus cap. 28.) ſeptingentorū quin quaginta ſtadiorum interuallo. In hac olim fuit templum Herculis celebre, in quo quidam columnas illas eſſe existimauerunt, que Herculis columnæ nuncupantur. Eſt & urbs in hac iſula Gadir opulenta, quā alij uocant Erythream, quidam Aphrodiſiam, alij Cotinuam, & quidam ex nostris Tar teson, indigenæ uero appellauerūt Iunonis iſulam. n. Geryonem.) Eſt Geryon nomen regis Hispani, qui ob triplex regnum corpore triplicato fertur conſtituſe, quem Hercules interfecit, etiūq; bones aſſtulit. Præfuit autem tribus iſulis que adiacent Hispaniæ, in Balearibus ſcilicet & Gadibus. o. Discidium orbis immittit.) Suprà cap. 28. id figura ostendit, quomodo oceanus irrumpt in terram, diuiditq; Africam ab Europa, ſcindens in ipſo ingressu mōtes Calpen et Abilam, qui Hercules columnæ eſſe putantur. Ceterum oceanus Græcis uelocitatem significat, ob celeres comotiones & tempeſtates que ex citantur in mari: nam ὥντος uelox dicitur: & fauces illæ ubi ingreditur terræ, quæ longitude quindecim mihiū paſſuum patet, in latitudine aut quinq; mihiū, uel ut Solinus hic dicit, ſeptem mihiū, fretū Gaditanum dicitur: nam habet Gades ad ſinistrā, & eftum Atlanticum ad dextram. En tam modico ore, & per angustias illas tam im mensa aequorum uafitas prodit.

Pueri noſa ita varia

Mundo Afia credito v. glossam.
A euys et reuigo Oceanum dicitur
v. glossam.

q **C** Ibericus & Balearicus.) De his sinibus si libet plura legere, consule Pliniūm quinto capite libri tertij in fine.

ant ad auctus eius uel defectiones: neq; eodem semper tempore, sed prout illa aut mergat, aut surgat, uariant se alternantes recursus.

r **C** Torto in septentrionē latere.) Intelligit mare Aegaeum: illud enim à mare mediterraneo flectitur in Boream, sortiturq; alia alijs locis nomina. Vbi primum se coarctat, uocatur Helleponus: deinde Propontis ubi se expandit: ubi iterū presit, Thracius Bosphorus: et rursus ubi effunditur, pontus Euxinus: quā paludi cōmititur, Cimmerius bosphorus. Palus ipsa appellatur Mæotis. Hos maris anfractus suprà cap. 28. uel sensu aplice re poteris. Porrò diuersitas nominum accedit mari, quod est elementū unum, pro locorum appellationibus, sicut etiam multæ terræ, ut Africa, Hispania, Thracia, Macedonia, Syria, Aegyptus, Gallia, Italia &c. pro regionū appellantur uocabulis, & tamen una est terra. A prouincijs denominata sunt maria, quæ uel maris imperio sortitæ sunt, uel nauigandi peritia plurimum ualuerunt. Reliqua clara sunt in Solino, nisi forte nescias quod sit Myrtum mare, hoc interiacet intra Ionium & Aegaeum, à Myrtilo Mercurij filio nomen habens, qui ibi p̄ceps in mare datus est. Alij à Venere sic dictum uolunt, cui sit myrtus consecrata. Sic quoq; Helleponus dictus est ab Helle Athamantis filia ibi submersa. Euxinus uero sic dictus propter sc̄uitiam incolarum: sonat enim Græcis Euxinus bonum hospitiū, cuius contrarium hic accipiendū est, sicut et ante a sinu ille recte uocatus fuit & ē vos, id est, inhospitalis. Porrò Propontis nomen illud habet, quod ante Pontum sita sit. Aegyptium uero pelagus, quod scilicet ultra Nilum orientē uersus est, Asia adscribitur. Et hæc omnia maria inter terræ gremia sunt, cum undiq; terris cingantur: non aut sic oceanus, qui solum unū continentis attingit littus. **s** **C** Cuius accessus.) Sunt, inquit, maris Indici accessus incrementorū cause tres: Luna ipsius uis maior, solis ingens calor, unde aqua in altum tollitur, ut in feruente aqua nosse licet: & aquarum illō fluentium copia, de quibus & infrā cap. 65.

t **C** Quibus ex causis intumescat oceanus.) Quod maria sic statim temporibus ac lunari bus horis fluunt & reflūnt, quidam uentis id ipsum totum tribuunt, qui quoties uolenter flauerint, undas maris concitant & euent. Aristoteles uero & Heraclitus à sole maris fluxus & refluxus fieri existimant, quod uidelicet solis propinquitate mare aestuans intumescat, fluensq; tandem proxima quæq; uerberet. Timæus flumina causatur per Cœtarum mōtes Atlanticum irruptentia: protrudendo enim suo impetu mari aestum ciere, contrāq; remisso, mare retro denuò agere, & aestum tandem reflūnt sic efficere. Sunt qui in sydera hunc redigant effectum, nempe quod ui eorum maria sursum elata, in diuersum effluent. Quidam motum terræ pro causa assignant. Sunt alij qui specum quendam ponunt, ex cuius hiatu aquæ sustolluntur & iactantur maria. Alij, qui & uerius scribere probantur, aiunt maris accessum fieri lune incremento, è diuerso decremente fieri recessus. Vnde Macrob. primo de som. Scipionis tradit hos maris fluxus & refluxus uariari secundū lunæ diuersitatē, ita ut oceanus primo nascens lune die fiat solito copiosior, minuitur paulisper secundo, minoremq; uidet eum tertius q̄ secundus, & ita deinceps ad diem septimum peruenit: rursus octauus dies manet septimo par, & nonus fit similis sexto, decimus quinto, et undecimus fit quarto par, tertio quoq; duodecimus, & tertius decimus fit similis secundo, quartus decimus primo. Tertia uero hebdomas eadem facit que prima, & quarta que secunda. **u** **C** Physici autem.) Stoici putarunt hunc mundum esse animatum ac sensu præditum, sic argumentantes: Fieri non potest ut sensu careat, quod sensibilia ex se creat: mundus autem generat hominem qui est sensu prædictus, ergo & mundum ipsum sensibilem oportet esse. Item sine sensu esse non potest cuius pars habet sensum: & cum homo sensibilis sit, etiam mundo, cuius pars homo est, oportet inesse sensum: unde & putarunt mundum suo anhelitu efficere hunc fluxum, & retrahere suo spiritu undam. Sic & Strabo primo Geographie libro scribit: Mare, in quiens, natura ipsa refluens terram reuerberat: animantibus enim simile est. Sicut enim illæ spiritum assidue admittunt & remittunt, sic mare semper in se & ex se recurrenti quadam agitatione mouetur: id autem persistenti in littore indicat fluctuatio: pariter enim alluuntur & undantur, & rursus alluuntur, & istud assidue, & fluctui supercurrit quoq; unda, & si tranquillum sit, uim quandam maiorem habet, ut omnia aliena ejiciat in terram.

x **C** Qui syderum sequuntur disciplinam.) Astrologorum constans sententia est, lunam humidis prædoninari, quemadmodum solem calidis: unde consequens est, ut super regionem quamcunq; eleuata luna fuerit, in ea maris aqua directe sursum tollatur, ueluti naturalem eius sequens causam, instar Magnetis ferrum attrahentis. Aliorum opinio est id accidere angulorum diuersitate, quos lunæ radij super aquas faciunt, dum uel luna oritur, uel in cœli medio extiterit. Aristoteles libro quem de elementorum proprietate inscripsit, cap. 6. sic inquit: Cum & aqua luna cœli medium, ad suam formam reuertitur maris aqua, deinde cum occidere cœpit, etiam incipit extendi aqua donec in cardine inferiori luna fuerit, tuncq; diminui aqua incipit, quemadmodum cum luna oriri uult, aqua augeri mox incipit.

De Libya, hortis Hesperidum, ac monte Atlante. Cap. XXXVII.

DE Hispania excursus in Libyam. Nam Belona progressus, quod Bæticae oppidum est, ultra interiacens fretum trium & trigesinta milliū passuum, Tingi excipit, Mauritaniæ nūc colonia, & cuius primus autor Antæus fuit. Porro quia in illo ambitu ^a Aegyptium finitur pelagus, & Libycum incipit, placuit ut Africam Libyam diceremus. Quidam tamen Libyam à Libya Epaphi filia, Africam autem ab Afro Libys Herculis filio, potius dictam receperunt. Lix quoq̄ colonia in eodē tractu constituta est, ubi ^b Antæi regia, qui implicandis explicandisq̄ nexibus humi melius sciens, ueluti genitus matre terra, ibidem ab Hercule uictus et extinctus est. Nam de * hortis Hesperidū, et peruigili dracone, ne fama licentia uulneretur, fides & ratio hæc est: flexuoso meatu æstuarium è mari feratur, adeo sinuosis lateribus tortuosum, ut uisenibus procul lapsus angueos fracta uertigine mentiatur. Itaq̄ quod hortos appellauere circundat: unde pomorum custodē interpretantes, struxerunt iter ad mendacium fabulandi. Sed hæc insula sinuata sinibus aluei recurrentis, & in quibusdam æquoris spiris sita, præter arbores oleastri similes, & aram sacram Herculi, aliud nihil præfert quod propaget uetus statis memoriam. Verum ultra frutices aureos, et metallæ frondentia, illud magis mirū, quod solum inferiore licet libra depressius, nunquam tamē accessus freti superlabitur, sed obstaculo naturalis repaguli in ipsis marginibus hæret unda, & intimis orarum supercilijs sponte fluctus in gyrum resistunt: ita spectando loci ingenio nimurum planicies manet sicca, quamvis prona superueniant æquora. Sala oppidum imminet Salæ flumini: ab hoc per ^d Autololum gentem iter est in Atlanticas solitudines. Atlas ^e mons è media arenarum consurgens uastitate, & eductus in uiciniam lunaris circuli, ultra nubila caput condit. Quà ad oceanum extenditur, cui à se nomen dedit, manat fontibus, nemoribus in horrescit, rupibus asperatur, fissalet ieiunio, humo nuda, nec herbida. Quà Africam cōtrauersus est, opimus nascetibus sponte frugibus, arboribus proceris opacissimus, quarum odor grauis, comæ cupressi similes, uestiuntur lanu-

SCHOLIA CAP. XXXVII.

Hactenus Solinus egit de Europa, et de his que in ea digna relatu uisa sunt, nunc stylum uertit ad describendā Libyam siue Africam. Veteres quidam Geographi littoralē Africam in quatuor diuiserunt provincias, Mauritaniā, Numidiam, Africam minorem, & Cyrenaicam. Postiores vero plures preter memoratas in ea provincias fecerunt, nempe Libyam interiorem, Carthaginē, duplē Mauritaniā, Aethiopiam &c. De Hispania itaq; prima parte Europe facit Solinus excusum, id est, translatum in Africam, à Belone scilicet oppido Bætice, ad Tingi oppidū Mauritaniæ Cæsariensis, quod olim condidit Antæus.

^a C Aegyptium finitur pelagus.)

Hoc uult, quod totum mare rubrum non Aegypto connumeratur, sed pars quædam Libyæ adscribitur: nam ubi finitur Aegyptium pelagus, ibi incipit Libycum. Quod autem quidam Libyam à Libya Epaphi filia dictam putant, Hebraica ueritas Genesios cap. 10. aliter habet, nempe quod מִצְרַיִם בֵּין אֹהֶן id est, Mizraim genuit Ludim. Per Mizraim autem in Hebraismo intelligitur Aegyptus, & per Ludim Libya, quod scilicet eas regiones occuparunt, & earum dominio potiti sunt Mizraim & Ludim, nomina sua eis imponentes.

^b C Antæi regia.)

Narrantur multa fabulosa ab autoribus de isto Antæo & eius magnitudine, sed reiçimus hic ludicra, et quæ uerisimilia uidetur acceptamus. *

^c De hortis Hesperidum.) Atlas ex Hesperide coniuge septem filias procreasse dicitur, quæ à matris nomine Hesperides, & à patre Atlantides dictæ sunt. Vide fabulam apud Statiū 2. Thebae Has Hesperides hortū habuisse referuntur, in quo erant mala aurea Veneri cōsecrata,

Autololus fugax v. glori.

que Hercules missus ab Eurystheo rege Argiorum, occiso peruigili dracōne (sic nomen erat custodis) sustulisse dicitur. Reuera autem nobiles fuerunt puellæ, quarum greges abegit Hercules, occiso eorum custode, unde mala singit furit sustulisse, hoc est, oues. Mala enim, id est, μῆλα, & poma & oues significant. Solinus tamen hic dracōne interpretatur flexuosum meatū &c. dicitq; locum illum intra se amplecti insu-

Iam, quam aestus maris non inundat, in qua arbores crescent oleastri similes. **E**st autem oleaster arbor quae nec cariem nec uetus astem sentire dicitur, cuius ramis primus Hercules coronatus est. c **C** Accessus freti.) Strabo lib. ult. de huius loci specu scribit: Dicunt in Emporico simu antrum esse, quod interius suscipit usq; ad septem stadia. In eius aut fronte locum esse humile et planum, in quo Herculis ara sit, eamq; minime obliu ab influxu: quod ego, inquit, unum ex segmentis puto. Hoc Hesperidum pomarium in Aethiopia Placidus fuisse tradit, in quo poma aurea nascebantur.

d **C** Per Autololum gentem.) Autololes Africæ populi, sola pedum perniciitate memorabiles sunt. Vnde de homine mira pedum celeritate prædicto dicitur prouerbialiter, Autolibus fugacior.

e **C** Atlas mons.) Plinius cap. primo quinti naturalis historie, sic scribit de hoc monte: Atlantem è medijs arenis in cœlum attollit prodiderunt, asperum, squalente, quæ uergat ad littora oceanii, cui cognomen imposuit. Eundem opacum, nemorum sum et scatebris fontium riguum: qua spes etat Africam, fructibus omnium generum, sponte ita subnascentibus, ut nunq; satietas uoluptatibus desit. Incolarum neminem interdiu cerni, silere omnia, haud alio quam solitudinum horrore, subire tacitam religio nem animos proprius acceditium, præterq; horrorem elati super nubila atq; in vicinia lunaris circuli, eundemq; noctibus micare crebris ignibus, Aegipanū, Satyrorumq; lasciuia, impleri tibiarum ac fistulae cantu, tympanorum et cymbalorum sonitu strepere. Strabo quoq; de hoc monte sic scribit: Atlas undiq; teres, et ut fertur, adeò celsus, ut eius cacumen nequeat cerni, quod à nubibus nunquam relinquitur, neq; hyeme neq; estate: columnam cœli illum esse indigne aut.

f **C** Squaler ieiunio.) Destituitur humore, et ob id caret herbis et arboribus uiridibus. g **C** Euphorbia.) Vide Pliniū de hac herba cap. 7. uicesimiquinto naturalis historie. h **C** Choris Aegipanum.) Sunt Aegipanes monstra habentia pedes caprinos, quæ stulta gentilitas pro diis coluerunt, sacrificia annua obtulerunt, atq; templa costruxerunt: de quibus et infra cap. 44. i **C** Per quadringenta.) Apud Plinium cap. primo quinti legitur, per 485. millia passuum. De fluvio Asana habes apud eundem Plinium. Ptolemeus habet, Asama. De crocodilis et hippopotamis dicetur infra cap. 45. k **C** Iuba etiam Ptolemai filius.) Apud Pliniū cap. primo quinti legitur: Iuba Ptolemai pater, qui primus utriq; Mauritanie imperavit, studiorum claritate memorabilior etiam quam regno, similia prodidit de Atlante. Quid si legas, Iuba etiam Iuba filius. Strabo lib. ult. Paulò, inquit, ante nostra tempora, Bogus et Bocchus reges, Romanorum amici, eam tenebant, quibus deficientibus, Iuba successit in imperio. Is Iuba filius fuit eius qui contra diuum Cæarem, cum Scipione bellum gesit. Quum uero Iuba nuper diem obiisset, successit in imperio Ptolemaeus, ex Antonij et Cleopatra filia ortus. Hucusq; Strabo. Fuit ergo Iuba iunior Iuba filius, et Ptolemaei pater.

**De Mauritania, & de elephantis, atq; dra
conibus, & unde fiat cinnabaris.**

Cap. XXXVIII.

Prouincijs Mauritanij Tingitana, quæ solstitiali plaga obvia est, quaç porrigitur ad internum mare, exurgit montibus septem, qui à similitudine fratres appellati, fretò imminent. H̄i montes elephatis frequentissimi sunt. Monet à principio hoc animantiū genus dicere. Igitur ^a elephanti iuxta sensum humanum intellectum habent, memoria pollent, syderū seruant disciplinam. Luna nitescente gregatim amnes petunt, mox aspersi liquore, solis exortū motibus quibus possunt, salutat, deinde in saltus reuertunt. ^b Duo eorum genera sunt: nobiliores indicat magnitudo, minores nothos dicunt. Candore dentium intelligiſ iuuenta: quorum alter semper in ministerio est, alteri parcitur, ne hebetatus assiduo repercuſu, minus uigeat, si fuerit dimicandum. Cum uenatu premuntur, pariter confringunt utroſq; ut ^c ebore damnato non requirant: hanc enim sibi causam periculi praesentiunt. ^d Oberrant agminatim. Natu maximus dicit agmen, ætate proximus cogit sequentes. Flumen transituri minimos antemittunt, ne maiorum ingressus alueum atterant, & profundis depressis uadis gurgites faciant. Venerem ante annos decē foeminæ, ante quinq; ma- res nesciunt. Biennio coēunt, quinis nec amplius in anno diebus, non prius ad gregarium numerum reuersuri, quām uiuis aquis abluantur. Propter foeminas nunq; dīmican: nulla enim nouerunt adulteria. Inest illis clementiæ bonū: quippe si per deserta uagabundum hominem forte uiderint, ductus usq; ad notas uias præbent: uel si confertis pecoribus occurrit, itinera sibi blanda & placida manu faciunt, ne quod obuium animal interīmant. At cōflictū fortuito si ^e quando pugnatur, non mediocrem habent curam sauciorum: nam fessos uulneratosq; in medium receptant. Cum captiuitate uenerint in manus hominū, mansuescunt hauſtu ordei succo. Maria transmeaturi naues non prius subeunt, quām de redditu illis sacramentū lūtatur. Indicos elephantes Mauri timent, & quasi paruitatis suæ conscij, aspernantur ab his uideri. Non annis decē, ut uulgas, sed biennio, ut Aristoteles definit, utero grauescunt, nec am-

SCHOLIA CAP. XXXVIII.

Geographi duas Mauritanias esse dicunt, Tingitanam & Cæsariensem, à colo nijs dictas Tingi et Cæsarea. Est aut nomē Mauritanie græcum, Græci enim μωγὸν nigrū dicunt: & Mauritanis sic vocati sunt propter nigredinem, id quod eis propter solis propinquitatē contingere certum est. Porro quod hic Solinus narrat de septem Mauritanie montibus, quos fratres appellant, habet à Plinio, qui haec eadem scribit cap. 2. libri quinti, dicens eos fratres appella-
latos à simili altitudine. ^a **C** Elephantis.) De hoc animante copiosiora inuenies apud Plinium à primo cap. usq; ad duodecimum libri octauii. Habes & apud Aristotelem plura cap. 1.5. & 6. secundi, & item cap. 9. octauii. & cap. 46. noni, de natura animalium. Est, inquit Plinius, terrestrium animalium maximū elephas, proximumq; humanis sensibus: quippe intellectus illis sermonis patrī, et in primis obedientia, officiorumq; que dīdicere memoria, amoris & gloriæ uoluptas, immo uero (que etiam in homine rara) probitas, prudētia, equitas, religio quoq; syderum, solisq; ac lunæ uene ratio. Autores sunt, in Mauritanie saltibus ad quendam amnem, cui nomen est Anulo, nitescente luna noua, greges eorum descendere, ibi q; se purificantes solenniter aqua circumspergi, atq; ita salutato sydere in syl uas reuerti. ^b **C** Duo eorū genera.) Quidā scribunt tria elephantorum esse genera, alios palustres, montanos alios, terrios campestres. Indi tradunt eos qui in paludibus capiuntur, dementes leuesq; esse; montanos uero peruersos et insidiosos, & nisi alicuius rei indigent, minime erga homines firmi. Campestres autē benigni perhibentur & mansueti, etiam imitationis amatores: nam tripudiant, & ad fistula sonitū sakiunt, sc̄q; à terra saltando subleuant. Indicis sunt Arabici minores, quos appellant nothos, qui ab Indicis plurimum degenerant. Nothus uocatur qui natus est ex uxore non legitima. ^c **C** Candore dentium.) Cōmune id frē est cunctis animantibus, ut senecta dentibus candore adimat. In equis tamen contrā agitur, nam in senectute candidiores illis redundunt. De elephanti dentium usu sic scribit Plinius cap.

De Elephantis multa v. gl.

Elephantis nō adulteri

tertio octauii: Circa dentes belli cura summa: alterius mucroni parcunt, ne sit praetuli hebes, alterius operario usu fodunt radices, impellunt moles. d C Ut eborre damnato.) Idem astus est et in Castori bus, ut suprà cap. 23. dictum est. Quot hic inuenias homines, qui seruandi opes gratia seipso morti frequenter exponunt? A nemine contemni debet Catonis salubre illud praeceptum: Quæ noctura tenes, quamuis sint chara relinque. e C Oberrant agminatim.) Eadem serè uerba habet Plinius cap. 5. octauii. Apollonius tamen Tyaneus de transitu annuum diuersum uidit, nam Philostratus sic de eo scribit: Cum uidetur Apollonius elephantes Indum flumē transientes, illorumq; essent circiter triginta, utebantur duce eo qui inter ipsos minimus erat: maiores uero ipsorum super dentium eminentias pullos gestabant, proboscide tanquam uinculo ipsos complectentes. De clementia elephontorum habes apud Pliniū cap. 4. octauii. f C Si quando pugnatur.) Plinius cap. 7. octauii hunc locum sic describit: Equitatu circumuenti, infirmos aut fessos uulneratosue in mediu agmen recipiunt, ac uelut imperio ac ratione per uices subeunt. Capti celerrime misticantur hordei succo. Aliene quoq; religionis (ait idem) intellectu, creduntur maria transiuri non ante naues descendere, quam initati rectoris iure iurando de redditu. Ceterum quod in annos trecentos uiuere hic cōmemorantur, ratio est secundum diuum Ambros. quod omnia sibi ad magnitudinem membra conueniunt, ideoq; non distinxi ut nobis, sed cōpacti artus sunt, quo sint robustiores. Quam citò hominibus stidiu steterint aut uelocius cucurrerint, iugiter ambulauerint, genua uexantur et plantae: coniuncta enim et articulata, facilius quam concreta atq; solidata, aut doloris sensum, aut casum offensionis admittunt. Scribit Philostratus Apolloniū inuenisse apud urbem Taxilam omnī urbium Indiæ maximam, elephantem, quem incole aiebant esse unum ex his qui pro rege Poro contra Alexandrum Magnum pugnauerat: quem et Alexander, quod tam strenue pugnauerat, Soli dicauit, et torques aureos circa cornua adaptauit, et in torquibus græcè scribi fecit, Alexander Iouis filius, Aiacem (nomen erat elephanti) Soli magnum nomine exornas. Coniuncti autem indigenæ, intercessisse tempus 350. annorum.

plius quam semel gignunt, nec plures quam singulos. Viuunt in annos trecentos, impatientissimi frigoris. Truncos edunt, lapides hauriunt, gratissimas in cibatu palmas habent. Odorem muris uel maximè fugiunt. Pabula etiam quæ à musculis contacta sunt, recusant. Si quis casu chamæleontem deuorauerit, uermem elephantis ueneficum, oleastro sumpto pesti medetur. Durissimum dorso tergus est, uentri mollius. Setarum hirsutiæ nullæ. Inter hos & dracones iugis discordia. Deniq; insidiae hoc astu preparant: serpentes propter semitas delitescant, per quas elephanti assuetis callibus euagantur, atq; ita prætermisssis prioribus postremos adoriantur, ne qui antecesserint, ualeat ultimis optulari: ac primum pedes nodis illigant, ut laqueatis cruribus impediant gradieri facultatem. Nam elephanti nisi præuenti hac spirarū mora, uel arboribus se, uel saxis applicant, ut pondere nitibundo attritos necent angues. Dimitcationis præcipua causa est, quod elephatis, ut aiunt, copiosior & frigidior inest sanguis, & ob id à draconibus audissime torrente captantur æstu. Deniq; nunq; inuadunt nisi potu grauatos, ut uenis propensius irrigatis maiorem suam de oppressis satietatem. Nec aliud magis quam oculos petunt, quos solos expugnabiles sciant: uel interiora aurium, quod is tantum locus defendi non potest proboscide. Itaq; cum ebiberint sanguinem, dum ruunt belluae, dracones obruuntur: sic utrinq; fusus cruor terrā imbuuit, fitq; pigmentum quicquid soli tinxerit, quod ^{tut nisus} cinnabarim uocant. Elephantes Italia anno urbis conditæ quadringentesimo septuagesimo secundo in Lucanis primum ¹ bello Epirotico uidit, & boues lucas inde dixit. Cæsarien si coloniæ ^m Cæsaria inest, à D. Claudio deducta, ⁿ Bocchi prius regia, postmodum Iubæ indulgentia populi Romani dono data. Inest & oppidum Siga, quod habitatum Siphaci fuit. Nec ab Icosio taciti recedamus: Hercule enim illac transeunte, uiginti, qui à comitatu eius descuerant, locum diligunt, iaciunt mœnia, ac ne quis imposito à se nomine priuatim gloria retur, de condentiū numero urbi nomē datum. g C Truncos edunt.) Ex Plinio cap. 10. lib. octauii: Et terram, inquit, edisse, ijs tabificum est, nisi saepius mandant: deuorant autem et lapides. Truncos quidem gratissimo in cibatu

cibatu habent: palmas excelsiores fronte prosternunt, ac ita iacentium assument fructum, mandunt ore. De chamaeleonte habes infra cap. 53. h C Durissimum.) Plinius cap. 10. octauia: Durissimum dorso tergus, uentre molles: setarum nullum tegumentum, ne in cauda quidem praesidium abigendo tuedio muscarum, namq; et id tanta uastitas sentit &c. i C Iugis discordia.) Hanc draconum et elephantum pugnam, Plinius lib. 8. sic explicat: Mira animalium pro se cuique praecepua solertia est, ut ijs una scandendi in tantam altitudinem difficultas. Draco itaque iter ad papula speculatur, ab excelsa arbore se iniicit. Scit ille imparem sibi luctatum contra nexus, itaque arborum aut rupium attritum querit. Cauent hoc dracones, ob idque gressus primus alligant cauda, resoluunt illi nodos manu: at hi in ipsa nare caput condunt, pariterque spiritum precludunt, et mollissimas lancinant partes. Idem obuij deprehensi in aduersos erigunt se, oculosque maxime petunt, ita ut plerique cæci ac fame et morosis tabe confecti reperiuntur. Causa dimicationis fertur esse, quod elephantis frigidissimus fit sanguis, et ob id astu torrente præcipue a draconibus expetitur: quamobrem in amnes mersi, insidiantur bibentibus, arctatisque illigata manu, in arietem mortuum defigunt, quoniam iste tantum locus defendi non potest manu. Dracones sunt tanti, ut totum sanguinem capiant: itaque elephanti ab ijs ehibuntur, siccatisque concidunt, et dracones inebrati opprimuntur commoriunturque. k C Cinnabarin.) Plinius cap. 7. lib. 33. naturalis historie hunc locum sic explicat: Vocant Greci minium μιλτόν, quidam cinnabarin: unde natus error Indico cinnabaris nomine: sic enim appellant illi saniem draconis elisi elephontorum morientium pondere, permixto utriusque animalis sanguine. Neque alius est color, qui in picturis propriæ sanguinem reddat humanum. l C Bello Epirotico.) Quod scilicet contigit sub rege Pyrrho: tunc inquam apud Lucanos, qui populi sunt Italicae, siti inter Calabros & Appulos, iudit Italia primus elephantes, et inde uocavit eos boues lucas, à luce scilicet ipsa, quod clypeis aureis reluebant, qui in turribus in eis erectis conspiciebantur: uel, ut alii putant, à Lucania in quam introduci fuerunt, boues Lucae nomine acceperunt. m C Cæsarea.) Plinius cap. 2. quinti sic habet: Oppidum ei celeberrimum Cæsarea, ante uocatum Iol, Iubæ regia, à diuino Claudio coloniae iure donata, eiusdem iussu reductis veteranis.

n C Bocchi.) De Bocco Maurorum rege scribunt Liuius libro 66. et Sallustius in lugurtha. De Syphace Numidiae rege scribit quoque Liuius lib. 29. et 30. Porro urbs Icosium sic uocata fuit à uiginti Herculis cohortibus qui illam condiderunt. Nam εἴκοσι γρεῖ, latine uiginti significat.

De Numidia, & in ea ursis.

Cap. XXXIX.

Quod est à flumine Ampsaga, Numidia datur. Huius incolæ quandiu errarunt pabulationibus uagabundis, Nomades dicti sunt. Vrbes in ea quā plurimæ, nobilesque, sed a Cirta eminet, dein Cullu purpurario fuso Tyrijs uelleribus comparata. Omnis hæc regio finibus in b Zeugitanum limitem desinit: qua parte sylvestris est, feras educat: qua iugis ardua, equos alit. Extremo etiam marmore predicatur. Numidici ursi forma cæteris præstant, rabie duntaxat & uillilis profundioribus: nam genitura par est quoquo loco editis: eam protinus dixer. Coenunt non itidem quo quadrupedes aliae, sed apti amplexibus mutuis, uelut humanis coniugationibus copulantur. Desiderium ueneris hyems sufficit. Secreti honore reuerentur mares grauidas, & in ijsde licet foveis, partitis tamè per scrobes secubationibus diuidunt. Lucinae illis properatus tempus est, quippe uterum trigesimus dies liberat; unde euénit, ut præcipitata foecunditas, informes creet partus. Carnes pauxillas edunt, quibus color candidus, oculi nulli, &

SCHOLIA CAP. XXXIX.

Scribit Plinius cap. 3. libri quinti, Amphiagam flumen principium esse Numidiae, Thuscam uero fluum finem eius. Mela quoque scribit Numidiam esse angustiorem quam Mauritiam, sed cultiorem atque diuitem. Dicunt preterea incola eius Nomades, u permutato in o, quasi pastores. Fuerunt enim olim Nomades pasim uagantes, quod nullam certam sedem haberent.

a C Cirta.) Scribit Strabo hanc urbem esse mediterraneam, munitissimam & optime structam, cum à ceteris, tum à Mycipsa rege, canique tantam effecisse, ut decem equitum millia & peditum uiginti milia emitteret. Ceterum Cullu urbem Hermolaus putat à Ptol. uocatam Colopem.

b C In Zeugitanum limitem.) Zeugitana regio, inquit Martianus, ea est que proprie uocatur Aphrica. c C Villis profundioribus.) Natura ursi omnes hirsuti sunt ac villis asperis: unde proverbiū natum est, Ursis asperior pilosiorque, diciaturque de homine, qui est præ ceteris pilosior hirsutiorque. Et quod subditur de genitura, id uult, quod generandi modus par est,

sed non vulgaris quadrupedum more, quin magis ambobus cubantibus cōplexisq; generandi absoluunt rationem, idq; sub hymis initium: deinde in specubus secedunt mares à grauidis honoris gratia, in quibus illae pariunt trigesimo die. Nam fert ursa ute rum dies triginta, ut Lucine seu genituræ tempus illi properatius sit: unde fit, ut æditus fœtus pauxillam & informem habeat carnem, sicutq; paulò maior muribus, sine oculis, sine pilo, unguis tantum prominet. Hanc tamē informem generationem, ursus & ursa lambendo paulatim figurant. Interim autem quo latent in specubus, uiuunt sine cibo, solo pedum priorum suuctu, uel quod cibi uicem suppletat humor nimius. Aristoteles sic scribit: Fœtu grauida ursa, uel à nemine, uel à paucissimis capta est. Tēpore sui latibuli, hoc animal nihil edere certum est, quippe quod neq; exeat, & captum, uentre, intestino inani uideatur. Id ipsum quidem non sine causa à natura ex cogitatum est, ne scilicet huius feræ uires in perniciem ceterorū, si nimis essent ualidae, uerti possent. d C Inualidum caput.) Leo habet caput fortissimum, ursus uero in ualidissimum, & ob id urgente ui præcipiaturus se ex aliqua rupe, manibus capite operto iacitur, ac sèpe in arena colaphis inflatis exanimatur.

e C Infidiantur duearibus.) Dicit Aristot. cap. 5. octaui nat. animal. ursum esse animal omnivorum, quippe qui & fructus arboris quas concidunt corpore lubrico edat, & leguminas, & apes, perfringens aliucos, & cancros, & formicas: uescitur & carne. f C Quibus partibus immorentur.) Aristot. ubi suprà sic scribit: Vrſus viribus suis confidens, intrudit non solū cervos, sed etiā sues ferros, si clam repenteq; potuerit agere. Taurum aperto marte aggreditur, conserta iam pugna sternit se resupinū, dumq; taurus ferire conatur, ipse suis brachijs amplectitur cornua, ore morsus armis defigit, prosternitq; aduersarium. g C M. Messala.) Plinius cap. 36. octaui utrūq; nominat consulem, uidelicet M. Pisonem & M. Messalam. Et quod subiicitur de circoscpectaculo, nemo ignorat quām mira ursi sit uersutia etiam cicirati. Quando adhuc liber est, quoties se pinguelem senserit, latebras querit, ubi tandem latitat eibo abstinenſ, donec pinguedo, qua corpus inhabile redditur, resoluatur omnino. Rursus si quādo species latendi causa petierit, non pedibus, sed resupina seipsam trudens locum ingreditur, ne à uenatoribus eius uestigia deprehendantur.

S C H O L I A C A P . X L .

Africa semel capitur pro tercia orbis parte, includens omnes meridianas regiones, Mauritaniam, Numidiam, Cyrenen, Libyan, Aegyptum &c. Alio modo capitur pro singulari & distincta prouicia, que secundū Ptolemaeū includit Numidiam, uocaturq; Africa minor, & fuit olim Carthaginensibus subdita. Martianus uocauit eam Zeugitanam regionem, & habet tria promontoria atq; duos sinus. Primum promontorium uocatur Candidum, alterum Apollinis,

de festina immaturitate tantum rūdis sanies, exceptis unguium lineaemētis; has lambendo sen sim figurant, & interdum ad pectora fouent, ut assiduo incubatu calfactæ animalē trahant spīritum. Interea cibus nullus. Sanè diebus prīmis X I I I I, matres in somnum ita concidunt, ut nec uulneribus excitari queant. Enixæ quaternis latent mensibus: mox egressæ in diem liberum, tantam patiuntur insolentiā lucis, ut putes ob sitas cæcitate. d Inualidum ursis caput, uis maxima in brachijs & lumbis, unde interdum postis pedibus insistunt. e Insidiantur aluearibus apum, maximè fauos appetunt, nec auditus aliud quām mella captant. Cum gustauere mandragoræ mala, moriuntur. Sed eunt obuiam, ne malum in perniciem contralescat, & formimicas deuorant ad recuperandam sanitatem. Si quando tauros adoriuntur, sciunt f quibus potissimum partibus immorentur, nec aliud q; cornua aut nares petunt; cornua, ut pondere defatigent; nares, ut acrior dolor sit in loco tene riore. g M. Messala Consule, L. Domitius Aenobarbus curulis ædilis ursos Numidicos centum, & totidem Aethiopas uenatores in circo Romano edidit, idq; spectaculum inter memorabiles titulos annotatur.

D e Africa, de leonibus, de hyæna, de uarijs serpentū differentijs, de gemmis, deq; monstrosis animalium generibus, ac alijs in ea regione memoratu dignissimis. Cap. XL.

Mnis Africa à Zeugitano pede in cipit, promontorio Apollinis Sardiniae contraversa, promontorio Mercurij procedēs in frontem Sicanam. Proinde extenta in duas prominentias, quarum altera

altera promontorium Candidum dicitur, alteram, quæ est in Cyrenaica regione, Phicuntem uocant. Ea per sinum Creticum opposita Cre-
 tæ insulæ, contra ^a Tænaron Laconicæ excur-
 rit arenis. Catabathmos Aegypto insinuata,
 cui proxima Cyrenensis extenditur inter duas
 Syrtes, quas inaccessas ^b undosum ac recipro-
 cum mare efficit, cuius sali defectus uel incremē-
 ta haud promptū est deprehendere, ita incertis
 motibus nunc in breuia rescinditur dorsuosa,
 nunc æstibus inundat inquietis. Varro autor
 est, perflabilem ibi terram uentis penetratibus,
 subitam uim spiritus citissimi aut reuomere ma-
 ria, aut resorbere. Omnis hæc plaga ab Aethio-
 pia & terminis Asiae, ^c Nigriflumine, qui Nilū
 parit, ab Hispania freto scinditur; latere quo ad
 meridiem uergit, fontium inops, et infamis siti;
 altrius secus qua septentrionem patitur, aquarum
 larga; in ^d agro Byzaceno, qut patet passuum
 ducentis uel amplius millibus, glebis ita prepin-
 guibus, ut iacta ibi semina cum incremēto cen-
 tesimæ frugis renascantur. Externos in ea plu-
 rimos conuentasse, argumentū de urbibus &
 locis dabimus. Borion promontorium, quod
 Aquilone cædit, Græci aduenę sic uocauerunt.
 Hippomen, Rhegium postea dictū, item Hippo-
 men alterum de interfluente freto Diarrhy-
 ton nuncupatum, nobilissima oppida, equites
 Græci condiderunt. Clypeam ciuitatem Siculi
 extruunt, & Aspida primum nominant. Ve-
 neriam etiam, in quam Veneris Erycinæ reli-
 giones transtulerunt. Achæi Tripolin lingua
 sua signat de trium urbium numero, Taphræ,
 Abrotoni, Leptis magnæ. ^e Philænis fratribus
 à laudis cupidine gratiū uocamen datum. Adry-
 meto atq; Carthaginī autor est à Tyro popu-
 lus. Sed quæ super Carthagine ueraces libri
 prodiderunt, hoc loco reddam. Vibem istam,
 ut Cato in oratiōe senatoria autumat, cum rex
 Hiarbas rerum in Libya potiretur, Elissa mu-
 llier extruxit, domo Phœnix, & ^f Carthadam di-
 xit, quod Phœnicum ore exprimit ciuitatem
 nouam: mox sermone uero in uerbum Puni-
 cum, & hæc Elissa, & illa Carthago dicta est:
 quæ post annos septingentos trigintaseptem
 exciditur, quām fuerat extorta. Deinde à C.
 Graccho colonis Italicis data, & Iunonia ab eo
 dicta, aliquantis per ignobilis, humili & languido
 statu. Demum in claritatem secundæ Car-
 thaginiæ, interiectis centum & duobus annis,
 tuado sum Apollinis, & est è regione Sardiniae: tertius
 Mercurij, ex aduerso Sicilie. Sinus unus
 uocatur Hippomensis, ab Hippone oppido,
 alter Creticus. ^a Tænaron. ^b Est
 Tænaron Laconicæ promontoriū, de quo
 et supra cap. 12. ^c Syrtes. ^d Sunt
 Syrtes loca maris periculosa, ubi aqua flu-
 etibus trahitur, unde magna maris & terræ
 consurgit inæqualitas, ut in uno loco sit pro-
 fundissima, in alio uero uadofa, spiranteq;
 uento, cumulus arenæ qui supra mare fue-
 rat in profundissimas resideat ualles, & rur-
 sum qui deprimebatur, mox super aquas
 egeratur: unde nomen ipsum deriuatur à
 græco uerbo σύρτης, quod trahere signifi-
 cat. ^e Nigriflumine. ^f Scribit Plinius
 Nigri fluvio eandem esse naturā quæ
 Nilo. Nam gignit calatum, papyrus, &
 animantia eadem, iisdemq; augetur tempo-
 ribus. Huius fluminis Ptolemaeus non me-
 minit in suis tabulis. ^g In agro By-
 zaceno. ^h Quidam uocati hanc fertilissi-
 mam regionē Byzacium, alij Byzacitum,
 alij Byssacitas, alij Gyzantas, & rursum
 alij Byssatida. Ad hanc itaq; ex uarijs lo-
 cis externæ gentes cōmigrant, præsertim
 Græci. Cæterum promontorium Borion
 idem est quod aquilonare, quod is uetus illi
 loco sit infestus. Sic quoq; Hippo nomen
 accepit ab equitibus seu equorum nutrito-
 ribus: ⁱ Clypea ab aspide, nam ἀσπίς
 Græcis scutum dicitur. Erycinæ uero reli-
 giones, sunt ceremonia Veneri exhibite,
 sic dictæ à monte Siciliæ Eryce, in quo
 Eryx Siculus Veneri templum extruxit.
 Et quando mox subiicitur ternarius ciu-
 titū Tripoleos, quidā eas ciuitates sic enu-
 merant, Oce, Taphræ, Leptis magnæ, ut
 redundet Abrotonom. Alij aliter sentiunt.
^j Philænis fratribus. ^k Est φι-
 λαῖον amor laudis. Fuerunt autem Phi-
 læni Carthaginenses, qui in discordia inter
 Carthaginenses & Cyrenenses de agrorū
 terminis orta, uitæ sue patriam prefrena-
 tes, seipso terra operiendos tradiderunt,
 quo limites Carthaginem extenderēt:
 unde & factum est, ut eo loco pro honore
 eorum aræ dicarentur, quæ Philæna ab in-
 colis sunt nuncupatæ. Cæterum Adryme-
 tum & Carthago coloniæ sunt Tyri.
^l Carthadam. ^m Patet hinc Phœ-
 nix

nicum linguam longe ante Romanam conditam (nam Carthago traditur ab autoribus condita ante Romanam annis circiter 470.) eandem fuisse cum Syriaca lingua, in qua קַרְתָּהָה id est, Carthahadat, significat ciuitatem nouam. Describit autem Strabo Carthaginis situm, potentiam ac magnitudinem, his uerbis lib. ult. Carthago in peninsula quadam iacet, quae ambitum habet stadiorum 360. muro cinctum: 60. stadiorum longitudinem iugum occupat, quod a mari in mare descendit. Fuit hæc Phœnicum colonia tam fortunata, ut Carthaginenses eam quæ in Iberia est, etiam usq; ad Herculis columnas, ut adhuc optimam Europæ partem, & in continentem complura loca & adiacentes insulas habebant. Quin & Libyam omnem adepti sunt: & his opibus urbem Romanam imperij emulam compararunt &c. Fuit autem à Romanis anno 22. postquam fuerat euersa, reparata. g C Plurimæ bestie.) Bestias feras complures habet Africa propter magnas solitudines, in quibus homines uiuere non possunt propter aeris intemperiem. h C Quorum trifariam genus.) Aristoteles 44. cap. noni naturæ animalium sic dicit: Leonum duo sunt genera, alterum breuius crissioreq; pilo, quod ignavius est: alterum longius, piloq; breuiore, quod generosius est. Quod uero Solinus tertium ponit genus, nempe quod ex pardis est, cuius nec colla nec armos iubet uestiunt, de hoc cap. 27. quoq; dictum est. i C Alternis diebus.) Post leo ferre inediā biduo aut triduo, ut qui iam ad multam satietatem repletus est: & si qua mandendo solida deuorat, eaq; aliis capere nequit, coniectis in fauces unguibus extrahit, ut si fugiendum sit, non in satietatem abeant. Exemplum misericordiae eius quod de Getula muliere subiicitur, Plinius sic describit, ut mulier illa suo alloquio mitigari in sylvis impetum multorum, cum illa diceret se esse foeminam captiuam, pro fugam atq; infirmam, & ob id indignam tam generosi cæterisq; imperatis animalis predam. k C Decoquunt.) Sensus est, leonam primo foetu parere quinq; catulos, ac per annos singulos uno minus, ab uno uero sterilescere. l C De auribus.) In equis & omnium iumentorum genere,

M. Antonio, P. Dolobella consulibus enituit, alterum post urbem Romanam terrarum decus. Verum ut ad Africam redeamus, ipsa suo cingitur angulo. Interna eius & plurimæ quidem bestiæ, sed principaliter leones tenent: qui, ut Aristoteles perhibet, soli ex eo genere quod dentatum uocant, uident protinus atq; nascuntur. h Quorum trifariā genus scindit: nam breuiores, & iubis crissipi, plerunq; ignavi sunt & imbellies. Lōgiiores, & coma simplici, acres magis, ac potentes. At hi quos creant Pardi, in plebe remanent, iubarum inopes. Pariter omnes parcunt à sagina, primū quod i alternis diebus potum, alternis cibum capiunt, ac frequenter si concoctio non est infœcuta, solite cibationi superponunt diem, tum quod carnes iusto amplius deuoratas, cum grauanī, insertis in ora ungibus sponte protrahunt. Sanè et cū fugiendum est, in satietate idem faciunt. Senectam defecatio probat dentium. Nam clementiæ indicia multa sunt. Prostratis parcunt, in uiros potius quam in foeminas sœuiunt. Infantes non nisi in magna fame perimunt. Nec à misericordia separantur. Assiduis deniq; exemplis patet eos pepercisse, cum multi captiuorum aliquot leonibus obuijs intacti repatriauerint. Getulæ etiā mulieris nomē lubæ libris comprehensum est, que obtestata occursantes feras, impunis rediit. Auersi coēunt, nec hi tantum, sed & lynxes, & camelii, & elephati, & rhinocerotes, & tigrides. Leænae foetu primo catulos quinq; edunt, deinde per singulos partus numerum k decoquunt annis insequentibus. Sed postremo cum ad unum materna fœcunditas recidit, nt ultimo singulos procreent, steriles fiunt in æternum. Animos leonum frons & cauda indicant, sicut motus equini^l de auribus intelligitur: dedit enim has duas notas generosissimo cuiq; natura. Vis summa in pectore est, firmitas in capite præcipua. Cum premuntur à canibus, contemptim recedunt, subsistentesq; interdum ancipiiti recessu dissimulant timorē: idq; agunt, si in campis patentibus ac nudis urgeantur. Nam sylvestribus locis, quasi testem ignaviæ non reformidantes, quanta possunt se fuga subtrahunt. Cum insequuntur, nisum saltu adiuuant. Cum fugiunt, nō ualent salire. Gradientes mucrones unguium uraginis corporum claudunt, ne acumina attritu retundantur. Hoc adeò custodiunt, ut non nisi auersis falculis currant. Septi à uenantibus, obtutū

tutu terram contuentur, quo minus conspectis uenabulis terreatur. Nunquam limo uident, minimeq; se uolunt aspici. Cantus gallinaceorum, & rotarum timent strepitus, sed ignes magis.^m Leontophonos uocari accepimus bestias modicas, quæ captæ exuuntur, ut earum cineris aspergine carnes pollutæ, iactæq; per compita concurrentium semitarū leones necent, si quantum tulūcunq; ex illis sumpserint. Propterea leones naturali eas premunt odio, atq; ubi facultas data est, morsu quidem abstinet, sed dilaniatas exanimant pedum nisiibus. Spectaculum ex his primus edidit Scæuola Publij filius in curuli ædilitate.ⁿ Hyenam quoq; mittit Africa, cui cū spina riget, collū continua unitate flecti nequit, nisi toto corpore circumacto. Multa de ea mira. Primum, quod sequitur stabula pastorum, & auditu assiduo addiscit uocamen, quod exprimere possit imitatione uocis humanæ, ut in hominem astu accitum nocte saeuiat. Vomitus quoq; humanos mentitur, falsisq; singulibus sollicitatos sic canes deuorat; qui forte si uenantes umbram eius dum sequuntur contigerint, latrare nequeunt, uoce perdita. Eadem hyæna inquisitione corporum sepulchorum busta eruit, propterea promptius est marem capere. Fœminis enim ingenita est callidior astutia. Varietas multiplex inest oculis, colorumq; mutatione: in quorum pupillis lapis inuenitur. Hyænum dicunt, præditum illa potestate, ut cuius hominis fuerit linguae subditus, prædicat futura. Verum hyæna quodcumq; animal ter lustra uerit, mouere se non potest: quapropter magican scientiam inesse ei pronunciauerunt. In Aethiopiae parte coit cum leæna, unde nascitur monstrum, cui Crocutæ nomen est. Voces hominum & ipsa pariter affectat. Nuncq; conuiuet aciem orbium, sed in obtutum sine dictatione cōtendit. In ore gingiuia nulla, dens unus atq; perpetuus, qui ut nunq; retundatur, naturaliter capsularum modo claudit. Inter ea quæ dicunt herbarica, eadem Africa^p Onagros habet, in quo genere singuli imperitant gregibus fœminarum. Aemulos libidinis suæ metuunt: inde est quod grauidas suas seruant, ut in editis mariibus, si qua facultas fuerit, generandi spem morsu detruncent: quod cauentes fœminæ, in secessibus partus occulunt.^q Africa serpentibus adeo fœcunda est, ut malū huius merito illi postissimum palma detur. Cerastræ præferunt qua-

aures indicia animi præferunt. Nam fessis sunt marcidæ, pauidis nutantes, furentibus subrectæ. Scribit Aristoteles cap. 8. primi nat. animal. Quibus frons est magna, sunt segnes: quibus parua, mobiles: quibus lata, mête moueri donec: quibus rotunda, iracundi. Sic natura leoni tribuit notas quasdam in cauda simul & in fronte: proinde uis eius summa est in pectore, et fortitudo in capite, cum contraria ursus in ualidis simum habeat caput: solum ex parte ilium leo est infirmus contra ictus, sed reliquo corpore multas patitur plagas. Et quando à canibus in libero campo premitur, contentum recedit: insylvestribus autē locis ubi uideri nequit, acerrimo cursu fertur, uelut deputans absconsionē turpitudinem. Illud quoq; mirum est in eo, ut condat in corporis uaginas unguium mucrones, ne refringantur hebetenturq; ingrediēdo, auersisq; falculis currat, nec nisi appetendo prætentat: id quod bestiarum prudentiae ascribendum est. Cæterum cum pro catulis foeta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terra, ne uenabula expauseat. Neq; limo uidet, id est, oblique & transuersim. Vnde Plinius: Nec limis oculis intuentur, aspiciq; simili modo nolunt. Quin & tale tamq; sanguinum animal, rotarum orbes circumacti, curruisq; inanæ, & gallinaceorum crista, canusq; etiā magis terrent, sed maxime ignes.

^m C Leontophonos.) Id est, leonē perimens: & est animal paruum, nec alibi nascens nisi ubi leo gignitur: quo gustato, tanta est uis ut illico expiret. Et cum uenatores id sciant, concidunt carnes eius & coquunt, & contusas in massam redigunt ferasq; obijciunt: quam si gustarint, mox intereūt. ⁿ C Hyænam.) Est hyæna animal ferum atq; agreste, quod alternis uicibus masculum esse et fœminam tradit Plinius. Aristoteles cap. 32. sexti nat. animal. sic scribit: Hyæna colore lupi propè est, sed hirsutor, & iuba per totū dorsum prædita est. Est aut corpore non minore quam lupus, iuba qua equus, sed seta duriore longioreq; & per totū dorsum porrecta. Mortitur infidias homini, sepulchra effodit, humanae auida carnis. Idem Aristoteles capite sexto tertij de generatione animalium, reprobat opinionem illorum qui afferunt

hyænis utrumq; inesse sexum. Reliqua quæ hic Solinus cōmemorat, scribit Plinius cap. 30. libri octau. De lapide uero hyænio qui in oculis inuenitur hyæna, scribit cap. 10. tricesim septimi. o C Crocutæ no-men.) Hyæna coitu leæna Aethiopica crocutam parit, similiter uoces imitantem hominum pecorumq;. Acies ei perpetua in utraq; parte oris: nullis gingiuis, dente cōtinuo, qui ne contrario occurru hebetetur, capsarum modo includitur. Diodorus Siculus lib. 4. de his sic scribit: Quos Aethiopæ appellant Crocutas, mixti sunt canis lu-piq; natura, sed ambobus deteriores, dentibus ita ualidis, ut ossa omnia facile cōterant & digerat comes ta. p C Onagros.) Onagrum Græci dicunt ὄνος ἡγετός, id est, asinum sylvestrem, de quo Plinius cap. 30. octau. sic scribit: Africa asinorum syl-vestrium multitudinem fundit. Mares in eo genere singulis fœminarum gregibus impe-ritat. Timent libidinis æmulos, & ideo grauidas custodiunt, morsuq; natos mares ca-strant. Contrà grauidæ latebras petunt, et parere furtò cupiūt, gaudentiq; copia libidi-nis. Scribit et idē autor, ex equa & onagris mansuetatis generari mulas, ueloces in cur-su, duritia eximia pedum, uerū rugoso cor-pore, indomito, sed animo generoso. Ona-grus aut & asina genitū mulum, omnes an-teclere. q C Africa serpentibus.) Quod tanta copia serpentū est in Africa, id philosophi prodiderunt accidere ob-ni-mum loci calorem. Diodorus Siculus li-bro quarto scribit de Africæ serpentibus in hūc modum: Varia serpentum genera, in-credibiliq; magnitudine cōspici dicunt, qui loca deserto incolunt propinquā: centum enim cubitorum longitudine nonnullos esse aiunt, ut meritò non solum à nobis, sed alijs quoq; id falso existimetur. Cæterum ce-rastes serpens nomen habet ἀπέ τὸ κέ-ρας, id est, à cornu: nam eminent cera-stis corpore cornicula sape quadrigemina, quorum motu, reliquo corpore occultato, sollicitent ad se aues. Vnde ubi textus hic ha-bet, pastibus necem præpetum aucupētur, quidā legunt, necem perpetuam. Sunt rur-sus codices in quibus pro pastibus, passeris, bus scriptum est. Alterum aut serpentum genus, quod hic Amphisbæna uocatur, à

Græcis

drigemina cornicula, quorum ostentatione, ue-luti esca illice, solicitas aues perimunt. Nam reliqua corporis de industria arenis tegunt, nec ullum indicium sui præbēt, nisi ex ea parte qua in uitatis dolo pastibus, necem præpetum au-cupentur. Amphibæna consurgit in caput gemi-num, quorum alterū in loco suo est, alterum in ea parte qua cauda: quæ causa efficit, ut capite utrincq; secus nutabūdo serpat tractibus orbicu-latis. Iaculi arbores subeūt, è quibus ui maxima turbinati, penetrant animal quodcunq; obuiū fortuna fecerit. Scytale tanta præfulget tergi uarietate, ut notarum gratia uidentes retardet, & quoniam reptando pigrior est, quos assequi nequit, miraculo sui capiat stupentes. In hoc ta-men squamarum nitore hyemales exuuias pri-ma ponit, Plures, diuersæq; aspidum species sunt, uerum dispare effectus ad nocendum. Dipsas siti interficit. Hypnale, quod somno ne-cat, teste etiam Cleopatra, emitur ad mortem. Aliarum uirus, quoniam medelas admittit, mi-nus famæ meret. Hæmorrhoidis morsu sanguinem elicit, & dissolutis uenarum commercijs, quicquid animæ est euocat per cruentem. Prester quem percusserit distenditur, enormiq; corpulentia necatur extuberatus. Ictus Sepium sta-tim putredo sequitur. Sunt & Ammoditæ, est & Cenchræ, Elephantiæ, Cherfydri, Chamæ-dracontes. Postremo quantus nominū, tantus mortium numerus. Nam Scorpiones, Scinci, Lacertiq; uermibus, nō serpentibus adscribi-40 tur. Monstra hæc si bibant, clementius feriunt. Habent affectus, non temere nisi coniuges eu-a-gantur. Capto altero, uel occiso, uter super-fuerit efferat. Subtiliora sunt capita fœminis, alii tumidiores, pestis nocentior. Masculus æqua-liter teres est, sublimior etiam, mitiorq;. Igitur anguis universis hebes uisus est. Raro in ad-uersum cōuentur, nec frustra, cum oculos non in fronte habeant, sed in temporibus, adeo ut ci-tius audiant, quām quid aspiciant. De gemma t Heliotropio, inter Aethiopiam, Africam & Cyprum certamen fuit, quænam mitteret gene-ris huius eminentissimam, deprehensumq; est documentis plurimis, Aethiopicam aut Liby-cam palmam tenere. Viridi colore est, non ita acuto, sed nubilo magis & represso, stellis puni-ceis superspersa. Causa nominis de effectu lapi-dis est & potestate. Deiecta in labris æneis, ra-diis solis mutat sanguineo repercußu, extraq; aquam

aquam splendorē aëris abiicit & auertit. Etiam illud posse dicitur, ut herba eiusdem nominis mixta, & præcantationibus legitimis consecrata, cum à quocūq; gestabitur, subtrahat uisibus obuiorum. ^u Inter Syrites, quamuis terra per gentibus iter syderibus destinat, nec aliter cursus patescit. Nam putris soli faciem aura mutat, & minimo licet uento, tantam diuersitatem flatus efficit, ut subinde euersis sitibus locorū, nullā indicia agnitioni relinquuntur, cum modo quae fuerant tumulis ardua, in ualles residunt, modo quae uallibus pressa, cœtu pulueris aggerrantur. Ita etiam continens naturam maris sui patitur. Nec interest ubi potius sint procellæ, cum ad exitium uiantium elementis congruentibus, in terris flabra sœuiat, in mari terre. Vtque Syrites ducētis quinquaginta millibus passuum separantur; aliquanto clementior, quae minor est. Cn. deniq; Seruilio, C. Sempronio COSS, inter hæc uadofa classem Romanam impune accepimus perfretasse. In hoc sinu Meninx insula post Minturnenses paludes C. Mario fuit latebra. Supra Garamantas Psylli fuerunt, contra noxium uirus muniti incredibili corporis firmitate. Soli morsibus anguium non interibant, & quamuis dente letali appetiti, incorrupta durabant sanitatem. Recens etiam editos serpentibus offerebant; si essent partus adulterini, matrum criminā plectebantur interitu paruulorum; si pudici, probos ortus à morte paterni sanguinis priuilegiū tuebatur. Sic originis fidem probabant uenenis indicantibus. Sed hec gens interiit à Nasamonibus capta, ne que quicquam aliud præter opinionem deuestigio nominis sui Psylli reliquerunt. Nasamoni ten lapidem Nasamones dant, sanguineum uniuersum, nigris uenulis adumbratum. In intimo recessu Syrtis maioris circa Philænorum aras, Lotophagos fuisse dīdicimus, nec incertū est. A Philænorum aris non procūl palus est, quam Triton amnis influit, ubi speculatam se artium deam crediderūt. Maior Syrtis ostentat oppidum, Cyrenas uocat, quod Battus Lacedæmonius Olympiade quinta & quadragesima, rege Martio res Romanas tenente, anno post Troiam captam quingentesimo octogesi mo sexto condidit; quæ domus Callimachi poëta fuit & patria. Inter hoc oppidum & templo Ammonis, millia passuum quadringenita sunt. Templo fons proximat Soli sacer, qui

Græcis nomen illud habet ἄποτελεψις & Βαλίω, id est, circumuado, propter genitum scilicet caput, quasi parum esset uno ore fundi uenenum. Vnde Galenus t Amphibæna biceps est, & utraq; parte ingreditur, que causa efficit, ut capite utrinq; secus nutabudo serpat, hoc est, minus ac tardius nutet: ubi quidam legunt, uterq; sexus nitibudo capite, quasi minitur suo incessu casum & ruinam. Deinde et hoc agut serpentes isti, ut iaculi arbores subeāt, hoc est, ut Plinius habet, iaculum ex arborum ramicis uibrari: nec pedibus pauendos tantum serpentes, sed & misili uolare tormento.

r. C. Scytale.) Est σκύταλη, Græcis scutica, & σκύταλος teli genus & virgæ, ex cuius similitudine serpens hic non men accepit. Sic aspis uocatur genus quodam serpentis, quoniam Græci ἀσπίδα scutum dicunt: & serpens ille corpore ipso tanq; scuto utitur ad contegendum caput. De hoc Plinius sic scribit cap. 23. octauia naturalis hist. Animalia hæc pestifera coniuga fermè uagantur, nec nisi cum compare uita est: itaq; alterutra interempta, incredibilis alteri ultiōis cura. Persequitur interfectorem, unumq; eum in quantolibet populi agmine notitia quadā infestat: per rumpit omnes difficultates, permeat spacia, nec nisi annibus arcetur, aut præceleri figura. Non est fateri, rerum natura largius mala an remedia genuerit. Iam primum hebetes oculos huic malo dedit, eosq; non in fronte aut ex aduerso cernere, sed in temporibus. Ita excitatur, sed sepius auditu quamuis. Scribit & Aristoteles cap. 29. octauia nat. animal. Vulnus aspidis puncto acu factio simile est, omninoq; perexiguum, ægre ut appareat, adeò nihil tumet, sanguis inde non copiosus, sed breuis aterq; distillat. Oculi celeriter obscurantur. Corpus iustum totū & multiformiter, sed tamē leviter laborat, sicut poëta Nicander dixit: Eripiturq; homini sine sensu uita doloris. Porro de Dipsadi serpente scribit Dioscorides lib. octauio: Dipsadis morsus comites sunt tumor quidam solutus, stis contenta uehementer, nunq; explebilis, nunquam interquiescens. Proinde qui ita sunt affecti, potū hianti ore trahūt, semperq; in principio desiderij eius sunt tanquam si nihil adhuc bibissent, ob id

Et dipsas uocatur à Διψάῳ fitio. Haud dissimili ratione Hypnale nomen habet ab effectu, quod scilicet serpens ille somnum inducat: nam υπνός græcè, latine est somnus. Huius rei testis inducitur Cleopatra, que metuens ne capta duceretur in triumphum, corpori suo serpentes apposuit, quorum interiret ueneno. Augustus uero post Actiacam uictoriam cum Cleopatram triumpho magnopere reservare cuperet, ei Psyllos admouit, qui uenenum ac iurus exugarent, quod ea perisse mortuus aspidis putabatur. Numeratur enim hypnale inter aspidū species. s. C. Hæmorrhoides.) Huic quoque serpenii ab effectu nomen inditum est, quasi sanguinē mortuū eliciens. Græci enim αἴρα sanguinem dicunt, et φέω fluo, et αἷμα φέωσθαι fluxū sanguinis. De serpente Prester, quem Græci πρηστήρ, id est, flammam & combustuum uocant, scribitur quoq; in Numeris cap. 21. Et uocatur hebraicè ab ardore פְּאַשׁ Saraph, quod scilicet flamman ex ore emittere uideatur, uel quod flamman & ardorem immittat ei quem momorderit. Serpens uero cui Seps nomen est, à uerbo σφίνω putrefacio, sic uocatur, quod mortuū suo putredinē inducat. Et Ammodite nomen illud habent ab arenā cuius colorem imitantur, uel sub qualatet. Nam Græcis ἄμμος arena dicitur, et άμμον θεός. Cenchris autem à colore milij nomen accepit: nam milium græcè κένχρο dicitur. Et elephantia, quod is serpens si momorderit hominem inducat morbum elephantie. Sic chersydrus serpens nomen illud habet, quod tam in aquis quam in terra moretur: nam cōponitur ex χερσῷ terra, et ὑδρῷ aqua. Chamaedracontes, sunt dracones humi seu in terra residentes: est enim χερσὸς humus. Scincus autem est genus crocodili, precipiū cōtra omnia uenena antidotū, de quo cap. 45. Omnia itaq; iam enumerata serpētum genera, si sitiant & calescant, periculosius feriunt. Nam serpentes omnes natura frigidi sunt, nec nisi cum calescant feriunt. Cum autem potus calorem remittat, consequens est, epota hec monstra clementius ferire q; si sitiant. Hinc euenit, ut nocte & hyeme minus quam die & aestate serpentes pernicioſi sint. Sic in locis frigidis minus nocent

quam

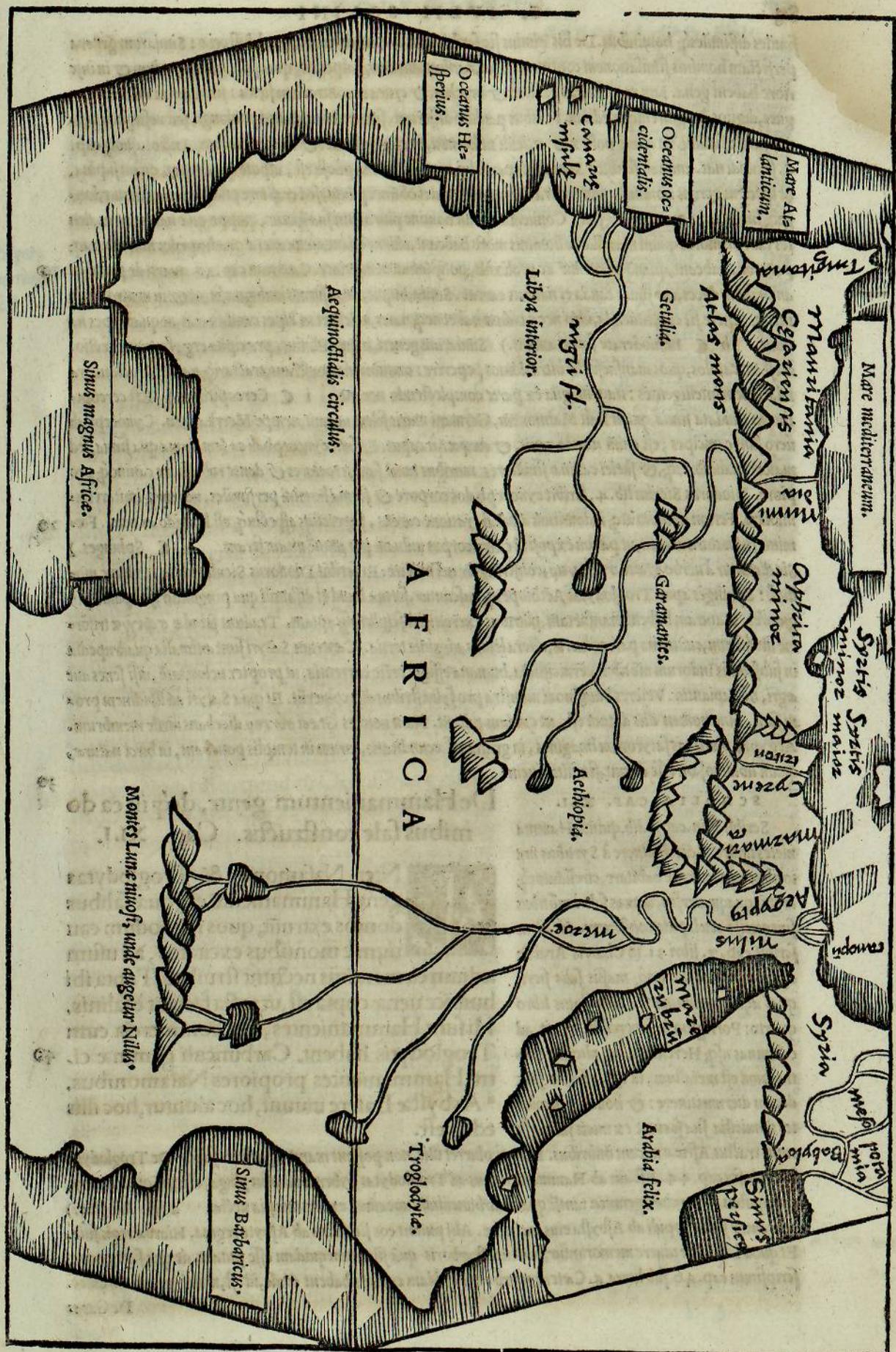
humoris nexibus humum stringit, fauillam etiam in cæspitem solidat. In qua gleba non sine miraculo tlocus uiret undiq; secus agris arentibus, Illuc & lapis legitur, Ammonis uocant cornu. Nam ita tortuosus est & inflexus, ut effigiē reddat cornu arietini. Fulgore aureo est. Prædiuina somnia repræsentare dicitur subiectus capitū incubantiū. Et arbor est Metops nomine, ex qua profluit lentus humor, quē à loco Ammoniacū nominamus. Apud Cyrenenses præterea a Syrpe gignitur odoratis radicibus, uirgulto herbido magis quam arbusto; cuius è culmo exudat a statis tempore pingue roscidū, idq; pascentium hircorum inhæret barbulis; ubi cum arefactum inoleuit, guttis stiriatis legitur ad usum mensarum, uel medelæ magis. Dictum est primum lac Syrpicum, quoniam manat in modum lacteum, deinde usū deriuante Laser nominatum: quæ germina initio barbicæ impressionis uastatis agris, postea ob introlierandā uectigalis nimietatem, fermè penitus ipsi accolæ eruerunt. b Cyrenis ab læua Africa est, ab dextra Aegyptus, à fronte saeum & importuosum mare, à tergo Barbarorum uariæ nationes, & solitudo inacceſſa, incultaq; et squa lens, quæ c Basiliscum creat, malum in terris singularē. Serpens est penē ad d semipedem longitudinis, alba, quasi mītrula lineatus caput; nec hominis tantum, uel aliorum animantiū exitijs datus, sed terræ quoq; ipsius, quā polluit & exurit, ubiuncq; ferale sortitur receptaculum. Deniq; extinguit herbas, necat arbores, ipsas etiā corrumpit auras, ita ut in aéra nulla alitum impune transuolat, infectū spiritu pestilenti. Cum mouetur, media corporis parte serpit, media arduus est & excelsus. Sibilum eius etiam serpentes alij perhorrescant: & cum acceperint fugā, quæq; quoquo possunt properant. Quicquid mortuū eius occiditur, non depascitur fera, non attractat ales. e Mustelis tamen uincitur, quas illinc homines inferunt cauernis in quibus delitescit. Vis tamen ne defuncto quidem deest. Deniq; Basilisci reliquias amplio seſtercio Pergameni compararunt, & ut ædem Apollinis manu insignem, nec araneæ intexerent, nec aliates inuolarent, cadauer eius reticulo aureo suspensum, ibidem locarunt. Circa extimum Syrium cornu f Berenicen ciuitatē alluit Lethon amnis, inferna, ut putant, exundatione prorum pens, & apud pristinos uates latice memoratus obliuionis.

obliuionis. Hanc Berenice muniuit, quae Ptolemæo tertio fuit nupta, & in maiori Syrte locauit. Omne autem latifundium quod inter Aegyptum, Aethiopiam, Libyamque diffundit, qualiter lucis opacum est, uarium simpleuit simiarum genus, nec quisquam offensus nominis cognitione grauetur. Enim uero operæ preciū est nihil omittere, in quo naturæ spectanda sit prouidentia. Vulgus simiarum in his est, quas fo passim uidemus non sine ingenio æmulandi, quo facilius in manus ueniunt. Nam dum auide uenantū gestus affectant, relicta consultio uisci unguilla, quod mendacio factum uident, oculos suos oblinunt; ita uisu obducto, prouum est eas corripi. Exultant noua luna, tristes sunt cor nuto & cauo sydere. ^h Immoderatè foetus amant, adeo ut catulos facilius amittant, quos impendio diligunt, & ante se gestant, quoniā neglecti ponē matrem semper harent. ⁱ Cercopithei caudas habent. Haec sola discretio est inter prius dictas. Cynocephali & ipsi sunt è numero simiarum, in Aethiopiae partibus frequētissimi, uiolenti ad saltum, feri morsu, nunquam ita mansueti ut non sint magis rabidi. Inter simias habentur & ^k Sphinges, uilloſae comis, mammis prominulis, ac profundis, dociles ad feritatis obliuionem. Sunt & quas uocant Satyros, facie admodum grata, gesticulatis motibus inquietæ. Callitriches toto penè aspectu à cæteris differunt; in facie barba est, lata cauda. Has capere nō est arduum, sed proferre rarum. Neque enim uiuunt in altero, quam in Aethiopicō, hoc est, suo solo.

Strabonem libro ult. De Psyllis scribit Plinius cap. 2. septimi: Psyllorum gens à Psyllo rege dicta est, cuius se pulchrum in parte Syrtium maiorum est. Horum corporibus ingenitum fuit uirus exitiale serpentibus, ex cuius odore sopirent eas. Vnde Lucanus lib. 9. Gens unica terras. Incolit, à se uero serpentum innoxia morsu. Mos uero liberos genitos obijciendi sœuissimis earum, eoq; genere pudicitiam coniugū experiendi, nō profugientibus adulterino sanguine natos &c. Deleti tamen sunt Psylli à Nasamonibus Libyæ populis, qui spoliatores extiterunt nauium Syrtibus inuoluntarum. Porro Lotophagi populi sunt, sic uocati à λωτῷ, loto arbore, & φάγῳ comedendo, quod ea arbore uescerentur. Vnde Plinius scribit, Loti tam dulcem esse cibum, ut nomen etiam genti terra eis dederit nimis hospitali aduenarum obliuione patriæ. Vnde natum adagium, λωτὸς ἐφαγεσ, Lotum comedisti: quod de his dicitur, qui regionis alterius amore capti, in patriā redire negligunt. ^x ^l Artium deam.) Hec Minerua est, cui nobilium artium inuentionem adscribunt. Vocatur & Pallas, quod Pallantem gigantem interficerit, cum prius Tritonia uocaretur, à Tritone palude, ubi primum uisa est, ubiq; inuenta tibiae, sum buccis tumidis ex aqua se confexisset, eam ipsam tibiam in Tritonem Libyæ paludem abiecit. ^y ^m Quod Battus.) Conueniunt ferè omnes Cyrenen fuisse à Theræis conditam. Hi autem ex Laconica duce Battu profecti, Theram insulam coluerunt, qua olim Calisto dicta fuit, unde Callimachus originem duxit. Sunt tamen qui Battum aiunt cognominatum Battum propter oraculum apud Delphos sibi redditum, atq; propter honorē regium quem asseditus est: Battum enim Pœni regem appellant. Porro Cyrenæ urbi quidam putant hoc nomen inditum à Cyrene Ipsei filia, rapta ob eius formam ab Apolline, & aportata in Libyam ad ea loca ubi postmodum condita est urbs.

adagii

Alijs uero placet urbem sic dictam à Cyre eius regionis fonte. Hæc urbs condita fuit olympiade 45. sicut Roma olympiade 12. Primi autem quatuor reges Romani, Romulus, Numa, Tullus Hostilius, Ancus Martius, regnare runt annis 136. hoc est, olympiadibus 34. & secundum hanc olympiadum suppurationem, Ancus Martius obiit olympiade 46. sicq; Cyrenæ conditæ sunt rege Martio res Romanas tenente. Hanc suppurationem Cincius ponit. Plinius uero cap. 3. decimino naturalis historie aliter sentit in sua suppuratione. Rursus quando Solinus dicit Cyrenen conditam post Troiam captam anno 586. alij ab eo dissentunt. Nam constat ex Dionysio post erum Ilium anno 432. fuisse Romanam conditam: ab urbe autem condita usq; ad obitum Anci regis, sunt anni ferme 136. Sumptis itaq; annis 432. & 136. fuit anni 568. qui numerus ad Cyrenarum initium referendus est. Solini itaq; numerus ad completam urbis illius extirctionem rectus esset si sic legeretur, Olympiade 41. rege Martio res Romanas tenente, anno post Troiā captam 568. z C Templum Ammonis.) Scribunt gentiles quod pater Liber quum per Libyam exercitum duceret, fatigatus siti, Iouis patris sui implorauit auxilium, & statim uiso ariete, fons secutus est ab arenis. Vnde factum est Ioui Ammoni, ab arenis sic dicto (est enim ἄμμος οὐρανοί) simulacrum cum capite arietino, & in eo loco in quo aqua fluxit, templum constituit. Diodorus Siculus in gestis Alexandri tradit Danaum regem Aegyptiorū construxisse templum Ammonis, cuius simulacrum ex smaragdī ac gemmis alijs factum fuit. In eo quoq; loco ager fuit in medio arenarum exiguis, quippe ubi latior, ad quadraginta maxime stadia extenditur, olearum palmarumq; ac ceterarū cultarum arborum frax, rosidus solus ex omnibus circunieclis. Scribit & Quintus Curtius, incredibile dictu esse, ut inter uastas solitudines, ita undique ambiētibus ramis, uix in densam umbrā cadente sole, ea regio coniecta sit. Multi ibi fontes dulcibus aquis paſſim manantibus alunt sylvas. Celi quoq; mira temperies, uerno tempori maxime ſimilis, omnes anni partes pari ſalubritate percurrit: & ut Plinius scribit cap. 106. secundi, Iouis Ammonis fons interdiu frigidus, noctibus feruet. Sic quoq; scribit Arrianus in principio tertij gestorum Alexandri: Ex eo, inquit, fons manat, ceteris omnibus fontibus natura diſimilis, sub luce tepentibus aquis manat, in meridiē frigidus, uespere calet, media nocte feruidior, poſtea defruescere incipit, ac sub diei exortū rurſus tepidior oritur, atq; ita per singulos dies ac noctes, eftus ac frigoris uices uariat. Legitur proinde illic & gemma quædam, Ammonis cornu dicta, aureum habens colorem, & arietini cornu reddens effigiem, ut Plinius scribit cap. 10. lib. ult. Crescit deniq; ibi arbor quam uocant Metopion & Metopon, que in arenis ſillat lachrymā ueluti refinam. a C Syrpe gignitur.) Putat doctiores Solinū hic loqui de ſilphio, quod in Cyrenaica reperitur prouincia, cuius ſuccus uocatur laſer, magnificus in uſu medicamentisq; et ad pondus argentei denarij penſum. Multis tamen iam annis in ea terra non inuenit, quoniam publicani qui pascua conducunt, magis ita lucrum ſentientes, depopulant pecorum pabulum, niſi quod unus caulis repertus olim, Neroni principi missus est. Quod poſtea inuectū est, in Perſide aut Media et 30 Armenia nascitur Laſer, multo tamē infra Cyrenaicū. Ab hoc ſilphio natum est prouerbium, Βάττησθε σιλφιοῦ, Battii laſerpitium, de his dici ſolitū, qui ſummos honores adipiſcuntur. Cyrenæ enim Battio regi ſuo ſilphium tanquam rem preciōſiſimam dono dediſſe traduntur. Huius Ammoniaci refina colligitur uillis caprarum, ſicut & ladani & oſypum, ut Plinius tradit cap. 17. duodecimi. b C Cyrenis ab laeuā.) Situm totius ferè Afri- ce explicat tabula huic pagina subiecta. c C Basilicum.) Significat Βαſιλίσκος græcè, regulū uel tyrranum latine, quod inſtar regis cunctis animatibus ſit terrori, uel quod in omnes tyramide & ſequitiam exerceat. De hoc ſerpente Plinius ſic ſcribit cap. 21. octauī: Eadem, inquit, & basilici ſerpentis eft uis. Cyrenaica hunc generat prouincia, 12. non amplius digitorum magnitudine: candida in capite macula, ut quodam diademate inſigni: ſibilo omnes fugat ſerpentes. Nec flexu multipli, nec ut reliquæ corporis impellit, ſed celsus & erectus in medio incedens. Necat frutices non contactas modo, uerum et afflatas: exurit herbas, rumpit ſaxa. Talis uis malo eft. Huic tali monſtro muſtelarum uirus exitio eft, adeò naturæ nihil placuit eſſe ſine pari. Interſciunt eos cauernis facile cognitis, ſola tabe &c. d C Ad ſemipedem.) Auicenna dicit, duorum palmorum. Et quod hic Solinus uocat albam mitrulam, Auicenna ſcribit, caput habere coronatum. e C Muſtelis tamen uincitur.) Hinc natum eft prouerbium, Muſtelis basilicus uincitur: ſimile huic adagio Ouidiano, A cane non magno ſæpe tenetur aper: quadratus in eos, qui inferioris uires in ſuſ ſæpe perniciem ſpernunt. f C Berenice.) Hæc urbs quondam uocata fuſt Hesperis, ac deinde à Ptolemai regis coniuge cognominata Berenice. Nec procul ante oppidiū eft fluuius Lethon & lucus ſacer, ubi Hesperidum horii memorantur. Ceterū Græci λύθρη obliuionem uocat: dictusq; eft fluuius iſte Lethes, quod aquæ eius dicantur obliuionem inducere. Poëtae fingunt eum ortum habere ex Lethe inferni flumine. g C Impleuit ſimiarum genus.) Propter plurimam ſimiarum cum hominibus ſimilitudinem, creditum eft eas fuisse aliquando homines, Pihecurum insularum incolas, qui Cercopes dicebantur. Cum aut̄ Iupiter eorum detestaretur perfidiā, eos mutauit in deforme animal, ut eſſent similes

similes disimilesq; hominibus. De his Plinius sic scribit cap. 44. undecimi natural. historie : Simiarum genera perfectam hominis simulationem continent, facie, naribus, auribus, palpebris, quas sole quadrupedum & in insere habent gena. Iam mammae in pectore & brachia, & crura in contrarium flexa : similiter in manibus ungues, digitos, longioremq; medium. Pedibus paulum differunt, sunt enim ut manus prælongi, sed uestigium palmae simile faciunt. Iis quoq; pollex & articuli ut homini, præter genitale: & hoc in maribus. Aristot. quoq; cap. 8. secundi nat. animal. scribit : Simia tam parte sui corporis prona pilosa est, utpote quadrupes, quam supina, ut speciem gerens hominis: quin contra atq; quadrupedes obtinet pilum, sed crassiore pilo simi uestiuntur, longeq; hirsutiores parte utraq; sunt. Conueniunt cum homine plurimum sua specie, quippe que nares, aures, dentes tam primores quam maxillares hominis more habeant, cilium etiam, cum ceteræ quadrupedes non in utraq; palpebra habeant, quamq; prætenue ac prolixius, potissimum in inferiore. Cæterum cap. 10. quarti de partibus animalium docet, cur simia cauda et natibus careat. Simia, inquit, quod forma ambigua sit, ut & in neutro & in utroq; genere sit constituenda, ideo nec caudam habet neq; nates, uidelicet ut bipes cauda uacat, ut quadrupes natibus. b. C. Immoderate foetus amant.) Simiarum generi, inquit Plinius, precipua erga foetum affectio. Gestant catulos, quos mansuetæ intra domos peperere: omnibus demonstrant, tractariq; gaudet, tractatu gratulationem intelligentes: itaq; magna ex parte complectendo necant. i. C. Cercopitheci.) Est cercopis thecus caudata simia, quam Itali Maimonem, Germani maris felem uocant, nempe Meerkatzen. Cynocephali uero sunt canicipes, est enim κυνός canis, & κεφαλή caput. Et sunt cynocephali eadem forma qua simia, sed maiores ualidioresq; & faciei caninae similiores: moribus tamē sunt ferociores & dente robustiore caninoq; propiore. Diodorus Siculus lib. 4. scribit cynocephalos corpore & forma homini persimiles, uocemq; imitari humanam. Ferum omnino atq; indomitum animal, ratione carens, supercilijs aspectuq; est horrido ac truci. Fœminis sua natura accidit, ut palam exposita extra corpus uulnus per omnē uitam ferant. k. C. Sphinges.) Sic dicuntur à uerbo græco σφίγξ, constringere uel iuincire. Et scribit Diodorus Siculus lib. 4. in hunc modum: Sphinges apud Troglodytas Aethiopesq; nascuntur, forma haud ei disimili qua pinguntur, sed paulò plus guiores. Naturam habent mansuetam, pluribus exercitijs disciplinisq; aptam. Tradunt fabulæ σφίγξ et triforis monstrum, cuius una pars uolucris, altera leonis, uirginis tertia. Cæterum Satyri sunt animalia quadrupedia in subsolani Indorum mōtibus perniciissima, humana effigie recte currentia, ut propter uelocitatē, nisi senes aut ægri, nō capiantur. Veteres huiusmodi monstra pro sylvestribus dijs coluerūt. Et quia Satyri ad libidinem proueniunt, hinc nomen illis datum est, ut quidam putant. Nam veteres Græci στρυψ dicebant uirile membrum. Aegyptij plurimas satyrorum imagines, in gratiam fecunditatis, eorum in templis ponebant, in hirci nature, quam libidinosam esse dicunt, similitudinem.

SCHOLIA CAP. XL.

Scribit Plin. cap. 5. lib. quinti, Hamna niētes undecim dierū itinere à Syrtibus majoribus ad occidentē habitare, circūdatosq; arenis quaqua uersus, domos sale è mōtibus suis exciso seu lapide construere. Sic idem scribit cap. 7. libri 31. in Charris Arabie oppido, muros domosq; magnis salis fieri, quas aqua ferruminant. Herodotus libro quarto: Porrigitur id superciliū, inquit, ad columnas usq; Herculeas, atq; ulterius: intra quod est metallum, id est, effosio salis decem dierum itinere: & homines incolentes domicilia sua faciunt ex micis salis. Iste enim tractus Africæ uacant imbribus. Nam si plueret illic, non possent manere parietes salis. De Troglodytis habes infra cap. 44. Est aut ab Hammanientibus ad Troglodytas hyberni occasus plaga, dierum quatuor iter, cum quibus commercium gemme tantū quam carbunculum uocamus ex Aethiopia uectæ. a. C. Asbysta.) Vocantur sic hi populi ab Asbysta eius loci urbe. Alij putant eos sic dictos ab Asbyte regina, Hiarbæ regis filia. Et quod hic lasere uiuere memorantur, fructus est arboris quā filpium quidam esse putant, de qua supra quoq; scripsimus cap. 40. sub litera a. Cæterum pro edile quidam codices habent edule, id est, manducabile, alijs dulce.

De Hammanientum gente, deq; in ea domibus sale constructis. Cap. XL.

Nter Nasamonas & Troglodytas gens Hammanientū est, quæ salibus domos extruunt, quos in modum cautiū mōtibus excitatos, ad usum ædium camentitijs necunt struibus. Tanta ibi huiuscē uenae copia est, ut tecta faciant è salinis. Hisunt Hammanientes, qui commercia cum Troglodytis habent. Carbunculi gemmæ circa Hammanientes propiores Nasamonibus. a. Asbysta Lasere uiuunt, hoc aluntur, hoc illis edile est.

De Gara

De Garamantibus, deq̄ miro apud
eosdem fonte. Cap. XLII.

† algore
horre-
scat

G Aramantum oppidum est^a Debris
fonte miro, qui deniq̄ alternis uici-
bus die friget, nocte ferueat, ac per
eadem uenarum commercia, inter-
dum ignito uapore aestuet, interdum glaciali
† horrore algescat. Incredibile memoratu, ut tā
breui temporis curriculo natura tam dissonam
sui faciat uarietatem, idq̄ qui percontari uelit,
tenebris inesse fluori illi æternā faciem credat.
Qui rimetur die brumales scatebras, nunquam
aliud existimet, quām perpetuo rigere. Vnde
non immerito per gentes Debris inclyta est,
cuius aquæ ex coelesti uertigine mutant qualita-
tem, quamuis controuersa syderum disciplina.
Nam cum mundum à calore uesper temperet,
ab occasu incipit ita incalescere, ut nī tactu ab-
stineas, noxiū sit contigisse. Rursus cum or-
tus solis incāduerit, & radīs feruefacta sint om-
nia, sic glaciales euomit scaturigines, ut hauriri
etiam à sūtientibus nequeat. Quis ergo non stu-
peat fontem, qui friget calore, calet frigore? Ga-
ramanticæ regionis caput est^b Garamana, ad
quā^c iter diu inextricabile fuit & inuiuum. Nam
latrones puteos arenis operiebant, ut tempo-
raria fraude subductis aquis in fame, & siti iter
submoueret accessus uiantium. Sed Vespasia-
no principe, bello quod cū Oeensibus gestum
est, difficultas hæc dissoluta est, compendio spa-
ti breuioris reperto. Garamantas^d Cornelius
Balbus subegit, & primus ex hac uictoria triū-
phauit: primus sane de externis, utpote qui Ga-
dibus genitus, accessit ad gloriā nominis trium-
phalis. Armenta gentis istius obliquis ceruici-
bus pabulantur. Nam si recta ad pastum ora di-
rigant, officiū prona in humū cornua, & obni-
xa. Ex parte qua^e Cercina est accepimus Gau-
lon insulam, in qua serpens neq̄ nascitur, neq̄
uiuit inuecta. Propterea iactus ex ea quocunq̄
gentium puluis, arcet angues. Scorpiones su-
periactus illico perimit.

De Aethiopia, de eius regionis nominum obsconis moribus,
aceorundem hominū monstrosis formis. De draconibus,
miræq̄ naturæ ibidem feris alijs. De Cinnamomo

A aromate, deq̄ Hyacintho lapide. Cap. XLIII.
Ethiopes, & Atlanticæ gentes, Nigrī
flumine diuiduntur, quam partem pu-

SCHOLIA CAP. XLII.

Rimatur Solinus potissimum eas regio-
nes, in quibus aliqua naturæ usuntur mira-
cula, qualia tria apud Garamantes memo-
ratu digna tradit inueniri. Nam illic fons
est, qui interdiu friget, nocte calecit. Alte-
rum, quod eius regionis armenta obliquis
ceruicibus pabulentur. Postremum, quod
Gauli insule terra serpentibus & scorpio-
nibus sit omnino pernicialis. a **C** De-
bris.) Ptolemaeus hoc oppidum uocat Be-
dron uel Bediron. Quod in hoc oppido tā
mirabilis fons est, quidam rei ciunt causam
in ipsam terram, nempe quod ibi talis sit na-
ture, ut solis præsentia sibi adimat uim ca-
lefaciendi aquam, & rursum solis absentia
uim tribuat oppositam feruescendi. Alij
existimant alia esse uenarum cōmercia per
diem, & alia per noctem: aiunt enim uis
olis quadam occulta euenire, ut interdiu per
loca alia scaturiat eius fontis aqua, per alia
noctu, puta per sulphureas mineras.

b **C** Garamana.) Quædam Solini
exemplaria habent cum Ptol. Garama. Pie-
tant autem urbem illam sic dictam à Garan-
mante Apollinis filio et Garamatidis Nym-
phe patre. Habitant proinde Garamantes
super Psyllos austri uersus, in loco fero fre-
quentijs. Refugunt etiam omnium homi-
num cōmerciū aspectumq; nihil bellicæ
armaturæ habētes, ac ne defendere quidem
sece audētes. c **C** Iter inextricabile.)
Hoc inextricabile iter auspicijs Vespasiani
Imperatoris, compendio deprehensum est
quatridui itinere. d **C** Cornelius Bal-
bus.) Fuit hic Cornelius Balbus externus,
quippe Gadibus natus, sed ciuitate Romæ
na donatus, & iure quiritiū honoratus, ut
& tandem apud Romanos triumpharit.

e **C** Cercina.) Insula hæc apud Pto-
lemæum inuenitur prope Syrtem minorē,
à qua si recte ad austrum pergas, occura-
runt Garamantes. Vbi uero Gaulos insula
situm habeat, non satis constat.

SCHOLIA CAP. XLIII.

Aethiopiam sic dictam putant à uerbo

græco æðw, quod uro, incendo, ardeoq; si-
gnificat, & ðis facies & aspectus, quod
scilicet solis aspectu plurimum torreatur.
Sunt qui sic dicta uelint ab Aethiope Vul-
cani filio, cui præfuit. Hæc circa occiduum
montosa est, in medio arenosa, ad orienta-
lem plagam deserta, porrigiturq; ad fines
Aegypti, à meridie clauditur oceano.

a C Nigri flumine.) Is fluuius pars
putatur Nili. Sunt tamen exemplaria que
pro, partem putant, habent, patrem putat,
quasi Nilus ex Nigri flumine ortu habeat.
De hoc quoq; suprà diximus cap. 40. in c
litera, nempe quod in omnibus similis sit
Nilo, sicut & hic Solinus exponit.

b C Matrimonia nesciunt.) In hūc
quoq; modum scribit Mela Pomponius lib.
primo: Nulli Garamantum, inquit, certa
uxor est. Ex his qui tam confuso parentum
coitu passim incertiq; nascuntur, quos pro
suis colant, forme similitudine agnoscunt.

c C Meroén.) Est Meroë insula
Aethiopie sub Aegypto, quam efficit Ni-
lus fluuius. De Nomadibus suprà diximus
cap. 39. et de Cynocephalibus quoq; ca. 40.
in fine, qui bestiae sunt similes simijs, nisi
quod capita habent canina, ut uocabulum
ipsum indicat, feri & ad mortuum proni,
quos tamen hic Solinus inter populos nu-
merat, si modo talia monstrata sunt in rerum
natura. Cæterū pro Syrbotæ, quidā legunt
Serbotæ, alij Sorbotæ. Sic pro Asachæ,
aliqui legunt Asche, alij Asachæ: & sunt
Aethiopes, apud quos maxime nascun-
tur dracones. d C Apud Sambros.)

Plinius cap. 30. sexii hunc locum ita enar-
rat: Oppidum eorum, inquit, Nilo imposi-
tum Tempis Sambri, apud quos quadru-
pedes omnes sine auribus, etiam elephanti:
id tum ad soli dispositionē, tum ad cœli qua-
litatem referendum censem. e C Cani
tradunt.) Plinius: Ex Africe parte Ptem-
bari, Tœmpanæ, qui canem pro rege ha-
bent, motu eius imperia augurates: id quod
ex fidelitate eius animalis erga homines fa-
cere credendū est. f C Agriophagi.)

Qui scilicet uicti at carnibus agrestium et
ferocium animalium, ut sunt leones, panthe-
re, & similia. Pamphagi uero latine sunt
cunctiori seu omniori, qui scilicet omnia
mandunt. Anthropophagi autem sunt ho-
minum

tant Nili. Sic papyro uiret, sic calamo prætexit,
animalia eadem edit, ijsdem temporibus exun-
dat, intra rípas tunc quoq; redit, cum contentus
est alueo suo Nilus. Garamantici Aethiopes
matrimonia priuatim nesciunt, sed omnibus
uulgo in uenerem licet. Inde est, quod filios ma-
tres tantum recognoscunt. Nam paterni nomi-
nis nulla reuerentia est. Quis enim uerum pa-
trem nouerit in hac luxuria incesti lasciuientis?
Eapropter Garamantici Aethiopes inter om-
nes populos degeneres habentur: nec immer-
to, quia afflcta castitatis disciplina, successionis
notitiam ritu improbo perdiderunt. Nomen
Aethiopum late patet. In parte Africana qua
Meroén uidet Libya, plurimæ eorum sunt &
uariæ nationes. Harum è numero Nomades
Cynocephalorum lacte uiuunt. Syrbotæ lon-
gi sunt ad pedes duodecim. Asachæ captos ue-
natibus elephantos deuorat. Apud Sambros
nulla est aurita quadrupes, nec elephanti qui-
dem. His proximi summam regiæ potestatis
cani tradunt, de cuius motibus quidnam impe-
ritet, augurantur. Maritimos Aethiopas qua-
ternos oculos dicunt habere: sed fides alia est,
illa deniq; quod & uident plurimum, & mani-
festissime destinant iactus sagittarum. Occiden-
tem uersus Agriophagi tenent, qui solas pan-
therarum & leonū carnes edunt, rege prædicti,
cuius in fronte oculus unus est. Sunt & Pam-
phagi, quibus esca est quicquid mandipotest,
& omnia fortuito gignentia. Sunt & Anthro-
popophagi, quorum mores uocamen sonat. Cy-
namolgos aiunt habere caninos rictus, & pro-
minula ora. Arhabathitæ proni, atq; quadru-
pedes, nec secus ac feræ sine sedibus euagantur.
Confines Mauritaniae certo tempore & locustas
terrestres legunt, duratasq; falsugine in præsi-
diū uitæ solas habent: sed ex illis quadragesimū
ævi annum nullus supergreditur. Ab oceano
isto ad Meroén, quā insulam amplexu primo
Nilus facit, millia passuū sunt sexenta uiginti.
Ultra Meroén super exortum solis Macrobij
Aethiopes uocantur. Dimidio enim eorū pro-
tensioni, quā nostra uitæ est. Hi Macrobij iusti-
tiam colunt, amant æquitatem, plurimū ualent
robore, præcipua decent pulchritudine, ornan-
tur aere, auro uincula faciūt noxiōrum. Locus
apud eos est Heliutrapeza, opiparis epulis sem
per refertus, quibus indiscrete omnes uescuntur,
nam & diuinitus eas augeri ferunt. Est & ibi-
dem

dem lacus, quo perfusa corpora uelut oleo nescunt. Ex hoc lacu potus saluberrimus, Sanè adeò liquidus est, ut ne caducas quidem uehat frondes, sed illico folia lapsa ad fundum demittat laticis tenuitate. Ultra hos desertę inhumanaeç solitudines adusq; Arabicos sinus, Deinde in ultimis orientis^m monstrosae gentium facies: aliae sine naribus, æquali totius oris planicie informes habent uultus: alijs concreta ora sunt, modicoq; tantum foramine calamis aue, narum pastus hauriunt. Nonnullæ linguis parent, in uicem sermonis utentes nutibus motibusq;. Quædam ex istis nationibus ante Ptolemaum Lathyrum regem Aegypti, incognitū habuerunt ignis usum. Aethiopia omnis ab oriente hyberno ad occidentem hybernum tenet. Quicquid eius est, sub meridiano cardine lucis nitet, qui maximè uiret hyeme. A meridiana parteⁿ mons editus mari imminet, ingenuo igne per æternum feruidus, & inquiete iugis flagratis: inter quæ incendia iugis æstus, draconum magna copia est. Porro ueris draconibus ora parua, & ad morsus non dehiscencia, sed arctæ fistulae, per quas & trahunt spiritus, & linguas exerunt: quippe non in dentibus uim, sed in caudis habent, & uerbere potius q; rictu nocent. Exciditur e cerebris draconum Dracontias lapis, sed lapis non est nisi detrahauiuentibus. Nam si obeat prius serpens, cum anima simul euanescit durities soluta. Vsu eius orientis reges præcipue gloriabantur, quanç nullum lenociniū artis admittat soliditate: & quicquid in eo nobile est, non manus faciunt, ne alterius quam naturæ cædor sit, quo reuiceat. Autor Sothacus gemmam hanc etiam sibi uisam scribit, & quibus intercipiatur modis, edocet. Præstantissimi audacia uiri explorat anguum foueas & receptus, inde præstolati ad paustum exeuntes, præteruectiç percitis cursibus, obijciunt gramina medicata, quantum potest ad incitandum soporem: ita somno obsopitis, è capitibus desecant lapides, & de manubij præcipitis ausi, prædam reuehunt temeritatis. Quæ locorum Aethiopes tenent, feris plena sunt, è quibus quam Nabim uocat, nos Camelopardalim dicimus, collo equis similem, pedibus bulbis, capite camelino, nitore rutilo, cædidis maculis superspersa. Hoc animal Romæ Circensisibus dictatoris Cæsaris primum publicatum. Hisdem fermè temporibus illinc exhibita mon-

minum deuoratores: & Cynamolgi, quæ canum mulctores, qui à forma corporis & mulgendi exercitio nomen illud habet. Cæterum quales sint Arhabathitæ, textus fas-tis explicat. Plinius dicit eos uagos esse modo frarum quadrupedum. g. C. Locustas legunt.) Plinius: Pars quædā Aethiopum locustis tantum uiuit, fumo & sole duratis in annua alimenta: hi quadrage-simū uitæ annum non exceedunt.

b. C. Millia passuum sunt.) Apud Plinium sic legitur: In totum ab oceano ad Meroën 725. millia passuum esse inter autores frè conuenit. Necesse est igitur ut uel in Solino, uel in Plinio error sit.

i. C. Macrobij.) Id est, longeui. Nam μακρὸς est longus, & βίος uita. Scribit Herodotus in Thalia, apud illos es se fonte, in quo loti efficiuntur perinde atq; inuncti, uiolam olentes: eamq; aquam tam leuem esse, ut in ea nihil innatare poscit, ne lignum quidem, et quæ ligno leviora sunt. Ex potu uero illius aquæ euincere putatur, ut homines ad centum uiginti annos perueniant, & supra. Cæterum locus eorum est Heliutrapeza, id est, Solis mensa. Et hinc natū est prouerbium, ήλιος τράπεζα, id est, Solis mensa, diciturq; de sumptuoso lauitissimoq; conuiuo. Nam & Heliutrapeza fuit in suburbano, in prato scilicet, omnium quadrupedum assa carne referto, quam per noctem singuli ciuium magistratus prope-rabant ponere, ad eamq; ubi illuxit cui libet epulatum licebat accedere. k. C. Latus.) Aquæ huius lacus per pingues terræ uenas profluent, unde oleo erumpunt, uti Solis, quod oppidum est Cilicie, flumen nomine Liparis, in quo natantes aut lauentes ab ipsa aqua unguntur. Item & in India sere no cœlo emittitur magna olei multitudo. Est et in Carthagine fons, in quo natat oleum odore uti scobe citreo, quo oleo etiam pechora solent ungi. Vide Vitruvium cap. 3. octau. Sed quid opus est ex longinquis regionibus adducere miracula, cum & in Germania nostra fons inueniatur, qui olei copiam in sui superficie quotidie exhibeat, nempe in partibus Bauarie, in loco Degernsee, qui distat à Monaco urbe unius diei itinere.

l. C. Laticis tenuitate.) Sunt multi in terra lacus, in quibus ob aquæ tenuitatē

nihil supernatare potest, ut est stagnum Sidaris in Indis, & Avernius lacus in Italia. Rursum sunt aquæ plurimæ, in quibus nihil submergitur, sed supernatæ corpus quodlibet, ut in Asphaltite, Arethissa, & alijs multis. m. C. Monstroæ gentium facies.) Si quæ multa de his legere delectat, consulat Plinium cap. 30. sexti.

n. C. Mons editus.) Plinius cap. 30. sexti, de hoc sic sribit: Sita est Aethiopia ab oriente hyberno ad occidentem hybernum. Meridiano cardine sylva hebeno maxime uirent: meridiana eius parte immensis mari mos excelsus, æternis ardenti ignibus, Aeonocuma dictus. o. C. Draconum copia.) Suprà cap. 38. sub litera i non nihil de draconibus Africae dictum est. De draconibus Indiae scribit Philostratus lib. 3. uitæ Apollonij, nempe omnem India regionem abundare draconibus, multitudine & magnitudine mirandis: itaq; paludes ijs plena esse et montes, neq; tumulum ullum ijs uacuum reperiri: uerum palustres pigros tardosq; esse, longitudine uero cubitorum triginta, uix caput attollentes. Terrestres esse ranis similes, terga subnigra habentes, & cæteris minus squamosa. Qui in cacuminibus montium habitant, alijs maiores sunt, fluminibus quamvis rapacibus uelociores, ita ut ab illis euadere nihil posset. Sunt dracones alij coloris ignei, quibus in dorso squamæ eminent ferræ instar: barba eis annascitur, qui altius ceruices attollunt, quorū squamæ instar argenti fulgent. Oculorum autē pupillæ lapides sunt tanquam ignis fulgentes, quorum uim maximam esse ad morbos complures tollendos, quapropter & lucru uenationibus afferunt. De draconibus Aethiopie scribit Plinius cap. 13. libri octauj: Generat, inquit, dracones Aethiopia Indicis pares, uiginti cubitorum. Asachæi uocantur Aethiopes apud quos maxime nascuntur. Narratur in maritimis eorum quaternos quinosq; inter se cratiū modo implexos, erectis capitibus uelificantes ad meliora pabula Arabiae uehi fluctibus. De draconia lapide scribit idem Plinius cap. 10. libri 37. Draconites, inquit, è cerebro fit draconu, sed nisi uiuentibus absenso nunquam gemmascit, inuidia animalis more sentientis. Igitur mos est ut dormientia-

stra sunt, q; Cephos appellant, quorum posteriores pedes crure & uestigio humanos artus mentiuntur, priores perinde hominum manus referunt; quæ tamen à nostris non amplius quam semel uisa sunt. Ante ludos Cn. Pompej Rhinocerota Romana spectacula nesciebant; cui bestię color buxeus, in naribus cornu unicum, & repandum, quod subinde attritum cautibus in mucronem excitat, eoq; aduersus elephatos præliatur, par ipsis propè longitudine, breuior cruribus, naturali telo aluum petens, quam solam intelligit ictibus suis peruiā. Luxta Nigrin fluuium Catoblepa nascitur, modica, atq; iners bestia, caput prægraue ægrè ferens, aspectu pestilenti. Nam qui in oculos eius offenderint, protinus uita exeunt. Formicæ ibi ad formam canis maximi, arenas aureas pedibus eruunt, quos leoninos habent: quas custodiunt, ne quis auferat, captantesq; ad necē persequuntur. Eadem Aethiopia mittit Lycaonem: lupus est ceruice iubatus, & tot modis uarius, ut nullum illi colorē dicant abesse. Mittit & Tarandum, boum magnitudine, bisulco uestigio, ramosis cornibus, capite ceruino, ursino colore, & pariter uillo profundo. Hunc Tarandum affirmant habitum metu uertere, & cum delitescat, fieri assimilem cuicunq; rei proximauerit, siue illa faxo alba sit, seu fruteto uirens, siue quam aliam præferat qualitatem. Faciunt hoc idem in mari Polypi, in terra Chamæleontes. Sed & Polypus & Chamæleon glabra sunt, & pronius est cutis leuitate speculi modo proximantia æmulari. In hoc nouum est ac singulare, hirsutam pili colorum uices facere: hinc euenit ut difficulter capi possit. Aethiopicis lupis proprium est, quod in faliendo ita nîsus habent alitis, ut nō magis proficiant cursu, quam meatu: homines tamē nunquam impetuunt. Bruma comati sunt, æstate nudii. Thoas uocant. Hystrix quoq; inde loci frequentissima, erinacijs similis, spinis tergum hispida, quas pleruncq; laxatas iaculatione emittit uoluntaria, ut assiduis aculeorum nimbis canes uulneret ingruentes. Illius coeli ales est x Pegasus: sed hæc ales equinum nihil præter aures habet. Tragopa quoq; auis maior aquilis, cornibus arietinis proferēs armatum caput. Aethiopes legunt y Cinamomum. Id frutetum situ breui nascitur, ramo humili & represso, nunquam ultra duas ulnas altitudinis. Quod gracilis prouenit, eximium magis ducitur; quod in crastitudinem

situdinem extuberatur, despectui est. Verum legitur per sacerdotes, hostijs prius cæsis; quæ cum litauerint, obseruatur ut messis nec ortum solis anticipet, nec egrediaſ occasum. Quisquis principatum tenet, farmentorū aceruos hasta diuidit, quæ sacrata est in hoc ministerium. Atque ita portio manipulorum Soli dicatur, quæ si iuste diuīsa est, sponte incenditur. Inter hæc quæ diximus, nitore cœruleo^z Hyacinthus inuenitur, lapis preciosus, si quidem inculpabilis inueniatur; est enim uitij nō parcè obnoxius. Nam plerunq; aut uiolaceo diluitur, aut nubilo obducit, aut albicantius in aquaticum eliqueſcit. Optimus in illo tenor, si nec densiore fuso sit obtusior, nec propensa perspicuitate detectior, sed ex utroq; temperamento lucis & purpuræ moderatum suauiter florem trahat. Hic est qui sentit auras, et cum cœlo facit mutationem; nec æqualiter rutilat, cum aut nubilosus est, aut serenus dies. Præterea in os missus, magis friget. Scalpturis certe minime accōmodatus, ut qui attritum respuat. Nec tamen penitus inuictus est, nam Adamante scribitur & notatur. Vbi Hyacinthus, ibi &^a Chrysolampis apparet, quem lapidem lux celat, prodit obscurum. Hæc enim est in illo diuersitas, ut nocte igneus sit, die pallidus. Ex ipso solo sumimus Hæmatitem rubore sanguineo, ac propterea Hæmatites uocatus.

30 ciem habent leonis, reliquum corpus pantheræ, & magnitudinem damæ habet. Hanc feram Babylonij, qui iuxta Memphis sunt, pro deo colunt. Cæterum Rhinoceros dictio est cōposita à ꝑip, quod est naris, & reges cornu. Est & Rhinoceros alter genitus hostis elephanto, nam cornu ad saxa limato præparat se pugne, in dimicione aluum maxime petens, quam scit esse molliorem. Longitudo ei par, crura multò breviora, color buxeus. Hæc Plinius cap. 20. octau. Porro Strabo lib. 16. sic scribit: Rhinocerotes, ut Artemidorus ait, longitudine parum ab elephanti exceduntur, quos Alexandria se uidisse affirmit. Ille autem quem nos, inquit, uidimus, colore buxeo, sed elephanti similis erat, magnitudo uero tauri, forma apro proxima, præsertim quantum ad rectum præter nasum, qui cornu quoddam est recurvum, omni osse durius, eo pro armis utuntur, quemadmodum aper dentibus. Habet etiam duo cingula tanq; draconum uolumina, à dorso usq; ad uterum circueuntia, alterū iubam uerum, alterum ad lumbum. Sic & Diodorus Siculus scribit, quod Rhinoceros in summitate narium cornu gerat, 40 simū formā, durumq; instar ferri. Hoc animal pabuli causa cum elephante certat: acut enim ad saxa cornu, deinde cum elephante congressus, uentreū grauiter ictum cornu, tanq; gladio proscindit: hoc pacto pugnans, bestiam exanguem reddit. Si uero elephas illius ictum præoccupat, proboscide captum, cum superior sit uiribus, dentibus laniat. r. ^b Catoblepa.) De hoc Plinius cap. 21. octau. libri sic scribit: Apud Hesperios Aethiopas fons Nigris est, ut pleriq; existimauere, Nili caput, ut argumenta quæ diximus persuadent. Iuxta hunc feram appellatur Catoblepa, modica alioquin, cæterisq; membris iners. Caput enim pregrauæ ægræ ferens, id deictum semper in terram: alias internecio humani generis, omnibus qui oculos eius uidere cōfestim expirantibus:

^c Formicæ.) Est formica animal nulli ferè præterq; sibi commodum. Nam, ut inquit Plinius, apes utiles faciunt cibos, formicæ condunt. Hæ arbores pernicioſe ledunt, sata inficiunt, hortorum non minimū exitium. Formicæ tamen Aethiopum utiles sunt quæ aurum eruere dicuntur. Vnde Philostratus lib. 6. uite Apollonij sic ait: Indorum gryphes & Aethiopum formicæ, quanquā sint forma diſſimiles, eadem tamen agere student. Nam

bus animalibus caput amputent. Obiiciuntur aut draconibus somnifica medicamenta, & postea obtruncantur. Lapis autē inventus dicitur esse cādore translucido, nec postea politur aut artem admittit. Sunt qui scribunt Indos incantationibus extrahere dracones de cubiculis suis, et somno oppresſos ceruicem securi ferire, scissōq; capite lapillos intus extatæ auferre. Traditur enim montanorum draconum capitibus inesse lapillos ſpecie & aspectu iucundos, & splendorum quendam coloribus inducentes, uiribus autem potentiaq; mirabiles, quod annus testatur, quæ habuisse Gygem uulgatum est. Euenit etiam interdum, ut draco non spotus Indum cum securi & arte intra cubile trahens deuoret. p. ^d Nabim uocat.) Plinius cap. 18. lib. octau: Nabim Aethiopis uocant, collo ſimilem equo, pedibus & cruribus boui, camelō capite, albis maculis rutulum colorem diſtinguentibus, unde appellata camelopardalis. Vulgo hanc Girafam uocant. Secundum Strabonem lib. 16. ſue Geographiæ, non est feræ, ſed pecus: nullam enim præſeſæ uitiam fert.

q. ^e Cephos.) A Strabone hoc animal Cepus uocatur, dicitq; ipsum habere faciem Satyro ſimilem, cætera inter canem atq; ursum nullum habere diſcrimen. Hæc lib. ult. Libro autem 16. ſic inquit: Cepi fa-

aurum utrobiq; custodire perhibentur, & terram auri fracem adamare. Megasthenes affirmat certa esse quæ de formicis uulgata sunt, eas scilicet esse quæ aurum ex terra effodiunt, non quidem auri studio, sed ut sibi specus longe sub terram parent: has enim uulpibus maiores, terramq; fodere auro mixtam, & ex ea purgata Indos aurum coflare. Sed ex auditu, nō ex iusu hec narrat. t C Lycaonem.) Idē sentit Mela Pomp. in descriptiōe Aethiopiæ lib. 3. Sunt, inquiens, & seuiissimæ ferae omni colore uarij Lycaones & quales accepimus Sphingas. Tarandum uero Plinius cap. 34. octauī sic describit: Tarando, inquit, magnitudo que boui est, caput maius ceruino, nec absimile, cornua ramosa, ungula bifida, uillus magnitudine ursorum: sed cum libuit sui coloris esse, & similiis est. Tergori tanta duritia, ut thoraces ex eo faciani. Colorem omnium arborum, fruticū, florū, locorumq; reddit, metuens in quibus latet, ideo raro capitur. Mirum est habitum corpore tam multiplicem dari, mirabilius & uillo. Causam huius mutationis tradunt esse, quod pili eius uel cutis potius speculi naturæ sit assimilis: unde species circumstantium rerum per aërem diffusæ, & ad huius generis animalia terminatae, reddunt eis talem colorē, qualis earum rerum sicut quibus proximant. Idem facit polypus in aquis, qui sui mutatione coloris uenatur pisces: attrahit enim sibi colorem similem ijs quibus appropinquauerit saxis. Vnde natum prouerbium apud Græcos, πολύποδα νόσον, Polypimentem obtine: quo significatur, pro loco & tempore mentem quoq; consuetudinemq; mutandam esse, & nos ijs hominibus conformando quibus cum conuersamur. Scribit proinde Aristot. 37. noni nat. animal. polypum fatuum pisces esse cum ad manum dimissam hominis accedit, prudenter autem in re familiari, cum omnia necessaria colligat, & in suo domicilio recondat, cumq; consumperit quantum utile sit, abigit testas et cancerorum crustas, & putamina conchularum, & spinas pisciculorum. De chamaeleonte infra dicetur cap. 53. u C Thoas uocant.) Plinius cap. 34. octauī de his lupis sic scribit: Thoës luporum genus procerius longitudine, breuitate crurum dissimile, uelox saltu, uenatu uiuens, innocuum homini, habitum non colorem mutat: per hyemem birti, & estate nudi sunt. De hystrice uero idem Plinius cap. 35. octauī sic scribit: Hystrices generat India & Africa, spina contextas, de erinaceorum genere, sed hystricilongiores aculei, & cum intendit cutem, misiles. Ora urgentium figit canum, & paulò longius iacula: hybernis autem se mensibus condit. x C Pegasus.) Ales haec à loco cuiusdam fontis ubi nascitur nomen habet. Plinius cap. 21. octauī sic scribit: Aethiopia generat multa monstro similia, pennatos equos & cornibus armatos, quos pegasis uocant. Capite tamen 49. lib. decimi, pegasis & gryphos inter fabulosa connumerat. Ceterum axis Tragopæ nomen uidetur sortita ab hirco, quem græci τράγον nominant. Quæ de hac aue scribuntur, Plinius quoq; pro fabulosis habet. y C Cinamomum.) Greci scribunt κιναμόνη. Plinius cap. 20. duodecimi de hoc frumento sic scribit: Ipse frutex duorum cubitorū altitudine amplissimus, palmi: minimus, quatuor digitorum crassitudinis, statim à terra sex digitis surculosus, arido similis &c. Dioscor. cap. 13. facit Cinamo species plurimas, 30 quæ ab ea regione, cui gentiles sunt, suis quæq; nominibus separātur. Præstantissimum, inquit, dicitur Mosylon, ex quadam similitudine cum Casia ea, quæ Mosylitios uocatur. Est & quod montanū uocatur, crassum & breve admodum, colore subrufo. Tertium quoq; habetur nigrum, & ut Mosylon appellatum, odore uehementer iucundo, surculosum minus, multis geniculis. Est & quartum fastigium candidi, fungosi, tumidi, aspectu uili, protinus fragilis, grandis radice, casiam redolente. Redditur & quintum, cui cortex subrufus, & ad similitudinem cassiae rubræ coloratum, solidum, firmumq; tactu, nec magnopere neruoso, stirpibus crassis. Traditur & Cinamomum mentitum, unde nomen pseudocinamomo. Theophrastus cap. 5. noni de plantis, cinamomum decerpsum in quinas partes discerni tradit, & esse præcipuae bonitatis quod germinibus proximum fuerit, idq; ad palmi longitudinem cædi aut paulò maius. Deinde alterum est quod sequitur, & illud minus cæsura est. Tertium deinde & quartum notatur. Ultimum uero quod deterrimum proximumq; radici: hoc enim minimum corticis habet, in quo summa gratia est, non in ligno: qua de causa præferri cacumina solent, quod corticis plurimum habeant. Apud gentiles non legebatur cinamomum, nisi prius à diis impetraretur ueniū metendi, exitis casparum, boum & arietum illis oblatis post solis ortum & ante eius occasum. Sarmenta hasta diuidebat sacerdos, deoq; partem ponebat, reliquum mercator in nassas condebat. Est & alia fama, cum sole diuidi, ternasq; partes fieri, deinde forte germina discerni, quodq; soli cesserit relinqu, ac sponte conflagrari. z C Hyacinthus.) Lapis est pretiosus, si genuinus haberit poscit. Nam multi non parum obnoxij sunt uitij, dum uel naturalis color abluitur, uel nubilo obducitur, aut in aquaticum cliquescit. Et si genuinus sit, persentiscit aure mutationes, nam est nubilus in obscuro aere, utilans & clarus in sereno. Sed & in os missus magis frigescit, calorem scilicet oris frigore eius fugiente, & seipsum in unum recolligente. Virtus autem unita fortior est seipsa dispersa. Sculpi præterea nequit, ob nimiam duricię eius: de quo uide Plinius cap. 9. trigesimoseptimi. a C Chrysolanpis.) Plinius cap. 10. lib. ult. sic scribit de hoc lapide: Chrysolampis in Aethiopia nascitur, pallidi coloris die, & noctu

Mira de intimis gentibus Libyæ, de lapi-
de Hexecontalitho. Cap. XLIII.

Quod ab Atlante adusq; Canopita-
num ostium panditur, ubi Libyæ fi-
nis est, & Aegyptium limē, dictum
à Canopo Menelai gubernatore ibi
sepulto. In ea insula, quæ ostium Nili facit, gen-
tes tenent dissoneæ, quæ in auiæ solitudinîs secre-
tum recesserunt. Ex his^a Atlantes ab humano ri-
tu prorsus exulant; nulli propriū uocabulum,
nulli speciale nomen. Diris solis ortus excipi-
unt, diris occasus prosequuntur, usq; torren-
tis plagæ sydere, oderunt deum lucis. Affirmant
eos^b somnia non uidere, &^c abstinere peni-
tus ab animalibus uniuersis.^d Trogloidyæ spe-
cūs excauant, illis teguntur. Nullus ibi habendi
amor, à diuitijs paupertate se abdicarunt uolun-
taria. Tantū lapide uno gloriant, quem^e Hex-
econtalithon uocant, tam diuersis notis spar-
sum, ut sexaginta gemmarum colores in paruo
eius orbiculo deprehendantur. Omnes isti car-
nibus uiuunt serpentum, ignariq; sermonis stri-
dent potius quām loquuntur.^f Augylæ uero so-
los colunt inferos, & Fœminas suas primis no-
ctibus nuptiarū adulterijs cogunt patēre; mox
ad perpetuam pudicitiam legibus stringunt se.
uerissimis.^g Gamphasantes abstinent prælijs,
fugient commercia, nulli se externo misceri si-
nunt.^h Blemmias, sed nō eos qui uicina rubro
mari incolunt, credunt truncos nasci parte qua
caput est, os tamen et oculos habere in pectore.
ⁱ Satyri de hominibus nihil aliud præferunt q; figuram.^j Aegipanes hoc sunt quod pingi ui-
demus.^k Himantopodes flexis nîsibus crurum
repunt potius quām incedunt, & pergedi usum
lapsu magis destinant quām ingressu.^l Pharusi
cum Herculi ad Hesperidas pergenti forent co-
mites, itineris tædio hic resederunt. Hactenus
Libya.

phlegmatici. Phantasma est, quādo quis uix dormire coepit, & adhuc uigilare se existimat, a spicere uidetur ir-
ruentes in se, uel paſsim uagantes formas, discrepantes ac uarias, letas uel turbulentas. In isto genere est Ephida-
tes, quem publica persuasio quiescentes opinatur inuadere, & pondere suo pressos ac sentientes grauare: quod
tamen non est aliud, quām quedam fumofitas à stomacho uel à corde ad cerebrum ascendens, & ibi uim ani-
malem comprimens. ^c Abstinere ab animalibus.) Dogma id Pythagoricum fuisse constat, qui Græcos
ueteres persuasit, ut nullum occiderent animal. Idem fecisse ueteres Aegyptiorum sacerdotes, Cheremon Stoicu-
sus prodidit. ^d Troglodytæ.) Nomen istud habent hæ gentes à specubus & cœuernis in quibus habia-
tant: est enim τρώγλη foramen & specus. De Troglodytis scribit Herodotus in Melpomene: Troglodytæ,
inquit, Aethiopes omnium quos fundo cognomimus, perniciſimis pedibus sunt, serpentibus lacertisq; & alijs id
genus reptilibus uescentes, lingua nulli alteri simili utentes, sed uespertilionū more stridentes. ^e Hexe-

& noctu ignei. Dictus aut̄ est Chrysolania
pis à χρυσῷ auro, & λάμπω splendens,
quasi lapis splendens auro. Ceterum Ha-
matites à sanguineo nativo eius colore no-
men accepit. Vide de hoc lapide Plinium
capite io. libri ultimi.

SCHOLIA CAP. XLIII.

Quæ in hoc capite Solinus de uarijs in-
terioris Libyæ gētibus scribit, mutuatus est
ex cap. 8. quinti Plinij, et Pomp. Mela lib.
primo suæ Geographiæ, qui extendunt Li-
byam usq; ad Canopicū ostium Nili, quod
secundum Strabonē lib. ultimo distat ab Ale-
xandria centum ac uiginti stadijs pedestri
itinere, sic dictū à Canopo illic mortuo ac
sepulto, qui Menelai classem gubernabat.

^a Atlantes.) A monte eiusdem
nomini hi populi nomen habent, execrati-
turq; solem dum oritur & dum occidit, ut
ipsis agrisq; eorum pestiferum, quippe qui
per calorem suum regionem perdit.

^b Somnia nō uidere.) Christiani
philosophi secernunt nocturnas uisiones in
quinq; genera, uidelicet, oraculum, uisio-
nem, somnium, insomnium, & phantasma.
Oraculum est, cum superi aliquid agendum
uel deuilandū denunciant, aut indicant ali-
quid euenturum. Visio est, cum id quod ui-
det quis, eodem modo quo apparuerat eue-
nit. Somnium est figuris tectum, & sine in-
terpretatione intelligi non potest. Insom-
nium est, quando id quod fatigauerat uiga-
lantem, ingerit se dormiēti, ut est cibi cura,
uel aliqua studia, aut infirmitates. Secundaū
nang; studia, quæ quisq; exercuit, somniat,
& solitarum artium simulacra menti im-
preſsa, apparent in somnijs. Iuxta etiam in-
firmitatum diuerſitatem, diuersa accident
somnia. Etiam secundum morum & humo-
rum uarietates, uariantur & somnia. Alia
nang; uident sanguinei, alia cholericci, alia

contalithon.) Dicitio est composita, Græci enim Ἑγύνωτε sexaginta, & Λιθοὶ lapidem dicunt: & quoniam hic lapis in parua magnitudine multicolor inuenitur, nomen sexaginta sibi adoptauit. f (Augylæ.) Vocabantur hi populi sic à loco, cui Augyla nomen est. Hi Manes deos putant, deterantes per eos, pro oraculis eos cōsulunt, refrunq; somnia pro responsi. g (Fœminas.) Scribit & Mela lib. primo in hunc modum: Fœminis eorū solenne est, nocte qua nubunt, omniū stupro patere, qui cum munere aduenerint, & tum cū pluri mis cōcubuisse maximū decus, in reliquā pudicitia insignis est. h (Gamphasantes.) Scribit de ijs Pomp. quod nudi sint, armorumq; omnium ignari, nec uitare sciant tela nec iacere, ideoq; obuios fugiunt, neq; aliorum quam quibus idem ingenij est, aut congressus aut colloquia patiuntur. i (Blemmias.) Plinius cap. 8. lib. quinti de his ita refert: Blemmīs traduntur capita abesse, ore, oculis pectori affixis. k (Satyri.) De Satyris suprà capite 40. circa finem nonnihil diximus. l (Aegipanes.) Sunt aegyptiæ Grecis se- 10 micapri, uocanturq; sic quidā à forma capro simili, qui & Syluani dicti sunt, nudi, capris perfimiles, miramq; leuitatem præse ferentes. Eos uana gentilitas syluestres deos esse putabat, porcos eis sacrificans. m (Himantopodes.) Latinè Loripedes, Ἀρπαγὴ καὶ πόδος, id est, à loro & pede, quod quasi loro eorum pedes sint impliciti & recurvi. De his Pomp. sic scribit: Himantopodes inflexi lentis cruribus, serpere magis quam ingredi refertur. n (Pharusi.) Hi quondam Persæ, comites dicuntur fuisse Herculis, ad Hesperias tendentis: & secundum Pomp. aliquando diuites, nunc inculti, & nisi pecore alerentur, admodum inopes.

De Aegypto, de Nili fluminis origine, augmento, ostijs. De Apis
boue, de Crocodilis, Trochilo aue, Scincis, Hippopota-
mis, Ibide aue, de miris Aegypti arboribus, de Ale-
xandria, de pyramidibus. Cap. XLV.

SCHOLIA CAP. XLV.

Constat ex decimo capite Genesios, Ham filiū Noah habuisse hos filios, Chus, Mizraijm, Phut & Chnaan. Chus occupauit Aethiopiā, unde & Aethiops Hebræis uocatur Chusa, & Phut Libyam, Mizrasijm autem terram Aegypti, sicut & perpe tuò Aegyptus in hebraismo uocatur Mizraijm. Vnde aut huic terræ nomē Aegypti accesserit, Laclantius super secundo Thebaid. ostendit, dicens: Habuit Belus Babyloniorum rex filios Danaum & Aegyptū. Aegyptus aut eiecto fratre Danao, in terra Aegypti annis 68. regnum tenuit, & ex suo nomine regionem eam Aegyptum uocauit, cum antea Aeria diceretur. Est regio ipsa secundissima, & nullis aëris tempesta tibus obnoxia, ut etiam Aegyptij ipsi affirmant apud se primos procreatos homines, ob summam regionis temperiem: nam neq; hybernis frigoribus, neq; aestiu solis ardore eius incole premuntur. Sed & solum regio nis illius omnū earum rerum feracissimum quæ sunt ad usus hominum necessarie, id quod Nili fluminis fertilitate satis probari potest. Is enim fluuius quamplurima gene rat, & que genuit suapte natura facilime nutrit. Hinc euenit, ut Aegyptus pluraq; dia omnis regio mirabilia habeat. Vide Iu-

Egyptus à meridie introrsus recedit, quoad prætendit Aethiopes. A tergo inferiorem eius partem Nilus circumfluit, qui scissus à loco cui^a Delta nomen est, ad insulæ faciem spatia amplectitur + interna, & incerto penè fonte decurrens proditur, ut loquemur. Originem habet à monte inferioris Mauritaniæ, qui oceano propinquat. Hoc affirmant Punici libri, hoc Iubam regem accepimus tradidisse. Igitur protinus lacum efficit, quem Nilidem dicunt. Nilum autem iam inde esse cōiectant, quod hoc stagnum herbas, pisces, bellugas nihilo minus procreat, quam in Nilo uidemus; ac si quando Mauritania, unde ei origo est, aut niuibus densioribus, aut imbris largioribus irrigatur, inde incrementa exundationis in Aegypto augeantur: sed effusus hoc lacu arenis sorbetur, & cuniculis cæcis absconditur: deinde in Cæsariensi specu prorumpens + amplior, eadē indicia præfert, quæ in exortu notauimus: rursusq; subsidit, nec se prius reddit, quam post interualla itineris extenti contingat Aethiopas. Vbi exit, + Nigrum facit fluuium, quem suprà diximus terminum esse limitis Africani. Astapum eum indigetes uocant, scilicet aquam è tenebris profluentem. Multas magnasq; ambit insulas, quarum pleræq; sunt tam diffusæ, & uastæ magnitudinis, ut uix eas dierum quinq; cursus prætermet, quāuis contitus

citus ibi feratur. Nobilissima earum est Meroë, circum quam diuisus dextro alveo Astusapes, lœuo Astabores nominantur. Tunc quoque emensus magna longinqua loca, cum primū occursantibus scopulis asperatur, tantis agminibus extollitur inter obiecta rupium, ut ruere potius quam manare credat, demumque à Cata racte ultimo tutus est. Ita enim quædam claustra eius Aegyptij nuncupant. Relicto tamen hoc ponè se nomine, quod Sîris uocatur, mox inoffensus meat. Septem ostijs cōditur, in meridiem uersus excipitur Aegyptio mari. Ignari syderū uel locorum, uarias de excessibus eius causas dederunt. Alij affirmat Etesias nubium densitatem illo cogere, unde amnis hic auspicatur, ipsumque fontem superno humore sublatum, tantum inundationis habere substâtiā, quantum pabuli ad liquorem nubila sumministrauerint. Ferunt alijs, quod uentorum flatibus percussus, cum fluorem solitae uelocitatis non queat promouere, aquis in arcto luctantibus intumescat, & quanto impensis controuerſi spiritus repugnauerint, tanto excelsius sublimari in altitudinis uertices repercussam celeritatem, quando nec solitus extenuet cursus alueum, & stipato iam flumine, uenis originalibus torrentum pondera superueniant. Ita concordi uiolentia, hinc urgentis elementi, hinc resistentis, undis exultantibus, molem colligi, quæ excelsus facit. Nonnulli affirmant fontem eius qui Phiala uocatur, syderum motibus excitari, extractumque radijs candētibus cœlesti igne suspen di, non tamen sine certa legis disciplina, hoc est, lunis cœprantibus; uerum omnē excessus originem de sole fieri, primamque exultantiā tumoris concipi, cum per Cancrum sol uehaī. Postmodum triginta eius partibus euolutis, ubi ingressus Leonem, ortus Sirios excitauerit, propulso omni fluore tantā uim amnis erumpere: quod tempus sacerdotes natalem mīdi iudicarunt, id est inter tertiumdecimum Calendas Augustas, & undecimum diem. Deinde reuocari exitus uniuersos, cum in Virginem transeat, penitusque intra suas ripas capere, cum Libram sit integrus. Hoc etiam addūt, pariter eum nocere, siue abundantius exæstuet, siue parcus, quandoquidem exiguitas minimum fœcunditatis apportet, propensior copia diuturno humore culturam moretur. Maximos eius exitus cubitos duodeuiginti consurgere, iustissimos sede-

stium in secundo, & Diodorum Siculum libro primo. a Cui Delta nomen est.) Apud Memphim omnium Aegypti urbium præstantissimam, Nilus in plures partes scissus, formam Deltae, id est, triangu lum efficit: quo fit, ut tanquam in Nili clavistro posita, aditū præbeat prohibeatq; ad superiora loca nauigantibus. Inferiore Aegypti partē, Nilus dextra lœuag; diuisus, amplexu suo determinat Canopico ostio ab Africa, ab Asia Pelusiaco, centū septuaginta millium passuum intervallo. Quam ob causam, inter insulas quidā Aegyptum retulere, ita se findente Nilo, ut triquetram terræ figuram efficiat: unde & multi Aegyptum Deltam appellauerunt. Et quāvis habeat fluviorum maximū qui in orbe terrarum inueniuntur, tamen secundum multos eius fluuij origo ignoratur. Diodorus Siculus lib. 1. huius rationē esse dicit, quod ea loca Nilus præterfluat, quæ sunt tum serpentibus tum Cynocephalis, uarijsq; feris sylvestribus infestata, ac propterea illius accessus difficiles. Plin. uero cap. 9. quinti sic scribit: Nilus incertis ortus fontibus, it per deserta & ardentia, & immenso longitudi nis spacio ambulans, famaq; tatum, inermi quæsitu cognitus sine bellis, quæ cæteras omnes terras inuenere, originē (ut lubet rex potuit exquirere) in monte inferioris Mauritaniae nō procul oceano habet, lacu protinus stagnante, quem uocant Nilidem: ibi pisces reperiuntur Alabete, Coracini, Sizuri, Crocodilus quoque. Præterea obseruatum est, prout in Mauritania niues imbrésque satiauerint, ita Nilum increscere. Aegypti uero sacerdotes ab oceano, qui orbem circuit, Nilum habere principium ferunt. De Nilide lacu supra quoque diximus cap. 40. qui putatur à multis caput esse Nili, sed effusus hoc lacu Nilus, indigenatur fluere per arenosa & squalentia, in Cœsariensis Mauritaniae gente Mafesylum erumpit, & hominum coetus ueluti circumspicit, iisdem animalium argumentis. Iterum arenis receptus, conditurrufus uiginti dierum desertis ad proximos Aethiopias, atq; ubi iterum senserit hominem, proficit fonte (ut uerisimile est) illo, quem Nigrin uocauere: inde Africam ab Aethiopia dispeſcens, etiam si non protinus populis,

feris tamen & belluis frequens, syluarumq;
opifex, medios Aethiopas secat, cognomi-
natus Astapus, quod illarum gentium lingua
significat aquam e tenebris profluentem.
Spargit deniq; in suo cursu insulas innume-
ras, quasdamq; tam vastae magnitudinis,
quoniam rapida celeritate, ut tam dierum
quinq; cursu non breuiore transviulet. Circa
clarissimam earum Meroen, Astabores laeo-
alveo dictus, hoc est, rarus aquae uenientis
e tenebris, dextero uero Astus apes, quod
latentis significatione adiicit, nec ante Ni-
lus, quam se totum aquis concordibus rur-
sus iunxit &c. Hec Plinius. Diodorus ue-
ro Siculus lib. 1. de ortu Nili sic scribit: Ni-
lus a meridie ad septentrionem fertur, ortus
ex fontibus in extremis Aethiopie finibus,
ad que loca propter aestus intemperię nul-
lus aditus fuit. Maximum omnium flumen,
cum per uarias pluresq; feratur regiones,
magno flexu facit: quandoque ad orientem
& Arabiam, quandoq; ad occidentem
et Libyam fluens. Eius recursus ab Aethio-
pie mōribus usq; ad mare, stadia duodecim
ferme millia cum eius flexibus complectitur,
facitq; plurimas insulas, maxime unam in-
signem nomine Meroen, que nomen illud
habere dicitur a Meroe sorore Cambysis
ibi defuncta, cum frater occuparet Aegy-
ptum. b C. A cataracte.) Est cata-
ractes ad medium ferè flumen, petrosum
quoddam supercilium in superiori parte
planum, ut flumen recipere posset, desinens
uero in precipitum. Sic secundum Strabo
nem est in Pamphylia amnis, qui Catara-
ctes appellatur, multus, & torrentis more
impetuosus, ab alta petra descendens, adeò
ut longissime strepitus exaudiatur. In Nilo
quoq; locus quidam est latitudine stadiorum
decem acclivis, præceps, in angustum clau-
sus inter conualles, ubi frequentia saxa sco-
pulis similia, aquam magna uertigine mira-
biliq; illæsam reflectunt, inq; contrariū cur-
sum spumis agunt redundantibus: que res
stuporem aspiciētibus præbet: est enim ita
velox hoc in loco aquæ decursus, ut sagittæ
similis uideatur, cum augetur aquarum incre-
mento Nilus. Vnde nulla est facultas ascen-
dendi, fluminis impetu omne hominum in-
genium superante. c C. Quod Siris.)
Quasi à Sirio stella nomen habeat, quod

sub

cim temperari. Nec in quindecim abesse pro-
uentus fructuarios, sed quicquid intra sit, famē
facere. Dant illi etiam hoc maiestatis, ut por-
tendat futura, argumentantes, quandoquidem
Pharsalico bello non fuerit egressus quinq; ul-
nas. Iam illud palam est, quod solus ex amni-
bus uniuersis nullas expiret auras. Ditionis Ae-
gyptiæ esse incipit à Syene, in qua fines Aethio-
pum, & inde usquedum mari intimatur, Nili
nomen tenet. Inter omnia quæ Aegyptus ha-
bet digna memoratu, præcipue bouem miran-
tur, h t Apim uocant. Hunc ad instar colunt nu-
minis, insignem notæ albæ macula, quæ dextro
eius lateri ingenita, corniculantis lunæ refert fa-
ciem. Statutum tæui spatium est, quod ut affuit, t cui
profundo sacri fontis immersus necat, ne diem
longius trahat quam licebit. Mox alter, nec si-
ne publico luctu requiritur, quæ repertum cen-
tum antistites Memphis prosequuntur, ut in-
cipiat sacris ibi initiatu, sacer fieri. Delubra
quibus succedit aut incubat, mystice thalamos
nominant. Dat omnia t manifestantia de futu-
ris: illud maximum, si de consulentium manu
cibum capiat. Deniq; auersatus Germanici Cæ-
sar dextram, prodidit t ingruentia, nec multo
post Cæsar extinctus est. Pueri Apim grega-
tum sequuntur, & repente uelut lymphatici uen-
tura præcīnunt. Bos illi foemina ostenditur in
anno semel, & ipsa non absq; certis insignibus,
qua atq; inuenta & oblata est, eadem die statim
neci datur. Apis natalem Memphis cele-
brant iactu aureæ pateræ, quam proīciunt in
Nili gurgitem. Hæc solennitas per dies septem
agitur: quibus diebus cum sacerdotibus quas-
dam Crocodili inducias habent, nec attrectant
lauates: uerum octavo die ceremonijs iam per-
actis, uelut redditæ saeuendi licentia, solitam re-
sumunt atrocitatem. k Crocodilus malum qua-
drupes, & in terra & in flumine pariter ualet,
linguam non habet, maxillam mouet superio-
rem. Morsus eius horribili tenacitate conue-
niunt, stipante se dentium serie pectinatum. Ple-
runq; ad uiginti ulnas magnitudinis coalescit.
Qualia anseres edit oua. Metatur locum nido
naturali prouidentia, nec alibi foetus t premit,
quam quo crescentis Nili aquæ no possunt per-
uenire. In partu fouendo mas & foemina ui-
ces seruant. Præter hiatus oris, armatus est etiam
unguium immanitate. Noctibus in aquis de-
git, per diem humi acquiescit. Circundatur ma-
xima

xima cutis firmitate, in tantum ut ictus quoquis
tormeto adactos tergore repercutiat.¹ Trochilos
auis paruula est, ea dum reduuias escarū af-
fectat, os belluæ huiuscē paulatim scalpit, & sen-
sim scalpurigine blandiente aditum sibi in usq;
fauces facit: quod Enhydrus conspicatus, alte-
rum Ichneumonum genus, penetrat belluam,
populatisq; uitalibus, erosa exit alio. Est &
Delphinum genus in Nilo, quorum dorsi fer-
ratis habent cristas: hi Delphines Crocodilos
studio eliciunt ad natandū, demersisq; astu frau-
dulento tenera uentriū subternatātes secant,
& interīmunt. Præterea habitant^m in insula Ni-
li homines forma perexigi, sed audacia eosq;
prædicti, ut Crocodilis se offerant obuios: nam
hæc monstra fugientes insequuntur, formidant
resistentes. Ergo capiuntur, subacti etiam in
tra aquas suas seruiunt, & perdomiti metu ita
obsequuntur, ut immemores atrocitatís, uiucto-
res suos inequitantes dorso uehant. Hanc ergo
insulam & hanc gentem ubiuncq; indicio odo-
ris persenserint, procul fugiunt. In aqua obtu-
sius uident, in terra acutissimè. Hyeme nullum
cibum capiunt, quinetiam quatuor menses à
cœptu brumæ inedia exigunt. ⁿ Scinci quoq;
circa Nilum frequentissimi, Crocodilis quidem
similes, sed modica forma et angusta, uerum ad
opem salutarem non qualibet necessarij: me-
dentes quippe ex ipsis pocula inficiunt, quibus
& stupor neruorum excitetur, & ueneni uis ex-
tinguitur. Hippopotamus in eodem flumine
ac solo nascitur, equino & dorso, & iuba, & hin-
nitu, rostro & resupino, unguis bifidis, aprinis
dextibus, cauda tortuosa. Noctibus segetes depa-
scitur, ad quas pergit auersus astu doloso, ut fal-
lente uestigio, reuertenti nullæ ei insidiæ præpa-
rentur. Idem cum distenditur nimia satietate,
arundines recens cæsas petit, per quas tandiu
obuersatur, quoad stirpium acuta pedes uulne-
rent, ut profluvio sanguinis leuetur sagina. Pla-
gam deinde coeno oblinit, usquedum uulnus
conducatur in cicatricem. Hippopotamos &
Crocodilos primus Romam Marcus Scaurus
inuexit. Circa easdem ripas ales est^p Ibis: ea ser-
pentum populatur oua, gratissimamq; ex his
escam nidis suis defert: sic rarescunt prouentus
foetuum noxiōrum. Nec tamen aues istæ tan-
tum intra fines Aegyptios prosunt: namq; cū
Arabicæ paludes pennatorum anguium mit-
tunt examina, quorum tam citum virus est, ut

sub ortum canis, per introitum solis in leo-
nem augeatur et crescat. Sunt multa exem-
plaria Soliniana, quæ pro Siris habent Ni-
gris. ^d [¶] Septem ostijs.) De his o-
stijs Plinius cap. 10. libri quinti sic scribit:
Sunt in honore atque intra decursum Nili
multa oppida, precipue quæ nomina dede-
re ostijs, non omnibus (undecim enim re-
periuntur, superq; quatuor, quæ ipsi falsa
ora appellat) sed celeberrimis septem, pro-
ximo Alexandriae Canopico, deinde Bol-
bitino, Sebenitico, Phainitico, Mendesico,
Tanitico, ultimoq; Pelusiaco. Vocatur aut
quatuor falsa, quod ignobilia sint, habentia
quidem ingressus, at non aptos magnis na-
uigis, sed scaphis. ^e [¶] Varias de ex-
cessibus.) Excessus uocat Nili incremen-
tum, quod aspiciētibus uidetur admirabile,
& incredibile audientibus. Solus enim Ni-
lus inter reliqua flumina adeò aestate cre-
scit, cum decrescant cætera, ut inundet Ae-
gyptum: hyeme minuitur, cum reliqua au-
geantur. Est Aegyptus plana & campe-
stris: & cum urbes, uici, & agricolarū ma-
palia aggeribus munita, aque inundatio-
nem deuident, tanquam Cyclades apparēt
aspiciētibus. Terrestres belluæ omnes quæ
in campis remanent, suffocātur aqua: quæ
euadunt, ad altiora configiunt. Pecora in-
undationis tempore in stabulis reclusa nu-
triuntur à colonis, ad id antea præparato
pastu. Vulgus uero remissis operibus rusti-
cis, ociosum epulis indulget ac uoluptati.
Hæc Diodorus Siculus. Anaxagoras huius
incrementi causam putat esse niues Aethio-
piæ, quæ aestate tempore liquefiunt, hye-
me uero uigent. Eudoxus Aegyptiorum sa-
cerdos, huius causam in pluviis referre a-
quas tradit, anniq; temporum circumobsta-
stantiam, id est, antiperistasis. Etenim cum
nobis est aetas, qui sub solstitiali circulo,
imò extra ipsum agimus, tunc illis hyems
est, qui scilicet sub brumali ad perpendiculari-
lum incolunt, propterea Nili aqua alięos
superans, expatiatur per Aegyptum. Lu-
canus lib. 10. existimat Nili inundationis
non posse aliam rationem reddi, nisi quod
Deus Aegypto, quæ plerūq; uacat pluviis,
consulere uoluit. Thaletis Physici sententia
fuit, quod Etesiae eo tempore ex aduerso
flantes, acto mari Nilum in oris retro age-

rent, atq; stagnare cogerent. Pomp. autē Mela dicit, quod Etesiae uenienti Nilo obuiet aduerso spiritu, cursum descendētis impediunt, aut arenis, quas cum fluctibus littori applicant, ostia obducunt. Et sic hi dicunt duas esse causas huius incrementi, scilicet fluminis ingentē aquae copiam, & uentorum Nili cursum præpedientium uiolentiam. Idem sentit Ammianus historicus libro 22. sic scribens: Opinio est celebrior alia, quod spiritalibus Prodromis, perq; dies quadraginta et quinq;, Etesiarum continuis flatibus repellentibus eius meatum, uelocitate cohinda superfuis fluctibus intumescent, & reluctante spiritu controuerso adolescens in agros, hinc ui reuerberante uentorū, inde urgente cursu uenarū perennium, progrediens in sublime tegit omnia à dumis oppressa per supina camporum, spaciem exhibet maris. Timaeus uero mathematicus referente Plinio cap. 9. quinti hāc protulit rationem, nemp Phidam appellari fontem eius, mergiq; in cuniculos, ipsum amnum uapore anhelantem fumidis cautibus ubi conditur. Verum sole per eos dies cominus factō, extrahi ardoris ui, et suspendum abundare, ac ne deuoretur abscondi: idq; eueniē à canis ortu per introitum solis in Leonem, contra perpendicularum fontis sydere stante, cum in eo tractu absumantur umbræ. Sribit quoq; ibi Plinius Nilū creare lunā nouā, que cunctq; post solstitiū est, sensim modiceq; Cancrum sole transeunte, abundantissimè autē Leonem. In Virgine autē residet iisdem quibus accreuit modis. In totum autem reuocatur intra ripas in Libra, ut tradit Herodotus, centesimo die.

f C Natalem mundi.) Aegyptijsa cerdotes opinati sunt ita fuisse factū in primo mundi natali, sicut in Aegypto annis singulis fieri experiebantur. Nam à principio mundi, cum terra, quæ tūc fuerat aquis obducta, arida apparisset, multiformis in ea rerū facta est generatio. Sic in Aegypto cum aquarum moles recedit, appareat superficies terre, & quicquid sub aquis delictuit. g C Siue abundātius ex aestuet.) Iustum incrementum, inquit Plinius, est cibitorum 16. Minores aquæ non omnia rigant, ampliores detinent, tardius recedendo. Hæ serendi tempora absumunt solo madente,

morsum antē mors, quām dolor insequatur, sagacitatem, qua ad hoc ualeat, aues excitatae, in procinctum eunt uniuersæ, & prius quām terminos proprios externum malum uastet, in aere occurasant cateruis pestilētibus, ibi agmen deuant uniuersum: quo merito sacræ sunt, & illæsæ. Ore pariunt. Nigras solum Pelusium mitit, reliqua pars candidas. De arboribus quas sola fert Aegyptus, præcipua est ^q ficus Aegyptia, folijs moro comparanda, poma nō ramis tantum gestitans, sed & caudice. Usqueadē fœcūditatis suę augusta est, ut uno anno septies fructum sufficiat. Vnde pomum decerpseris, alterum sine mora protuberat. Materia eius in aquam missa subsidit, deinde cum diu desederit in liquore, leuior facta sustollitur, & uersa uice, quod natura in alio ligni genere non recipit, fit humore sicca. Palma quoq; Aegyptia dicendares est, proprièt ad ipsos uocat, ut dīci oportuit, eaq; gustata arcet sitim. Odor eidem qui & malis Cydonijs. Sed demum sitim sedat, si prius q; maturuerit decerpatur. Nam si matura sumat, sensum intercipit, gressum præpedit, linguam retardat, obfessisq; officijs mentis & corporis, imitatur uitium ebrietatis. Aegyptium limitē, quā ad Lacecaumenen cacumen tendit, incolunt populi, qui momētum quo reparari mundum ad motus ferunt annuos, hoc studio deprehendunt. Eligitur sacer lucus, in quem compellūt animalia diuersissimi generis: ea ubi ad statutum modū coelestis uertigo prouecta est, sensus suos significationibus produnt quibus possunt: alia ululant, alia mugunt, quædam stridunt, quædam rugiunt, nonnulla simul con fugiunt ad uolutabra. Hoc argumentum illis est magisterium ad indicium temporis deprehendendi. Ferunt iisdem populi, à primis sibi gentis suæ auis traditum, ubi nunc occasus est, quondam ibi ortum solis fuisse. Inter Aegyptias urbes numero portarum ^u Thebae nobiles, ad quas commercia Arabes undiq; gentium subuehunt. Hinc regio Thebaica. Abydos & ipsa nobilis olim Memnonis regia, nunc Osyridis fano exculta. Alexandriam & operis ipsius magnitudo, & autor Macedo nobilitant: quam metatus Dinocrates architectus, secūdum post cōdītorem inter memorabilia locū fortitus est. Condita autem Alexandria est duodecima centesimaq; olympiade, L. Papyrio Spuri filio, C. Pætilio Caï filio coss, Romanis, haud lōge ab ostio

ab ostio Nili fluminis, quod Heracleoticon alij, alijs Canopicon appellant. Est & *Pharos, colonia à Cæsare dictatore deducta, ex qua fabricis accensis nocturna dirigit nauigatio. Nam Alexandria insidioso accessu aditur, fallacibus uadis, cęco mari, tribusq; tantum canalibus admittit nauigates, Tegamo, Posidonio, Tauro. Hinc igitur in portubus machinas ad præludendi ministerium fabricatas, Pharos dicunt, & Pyramides turrem sunt in Aegypto, fastigiate ultra celsitudinem omnē, quæ fieri manu possit: itaq; mensurā umbrarum egressae, nullas habet umbras. Nunc ab Aegypto promoueamus stylū. A frīt
Dycer 1779

10 demandatum erat, per epistolas urbibus uicisq; significabant, quot cubitis, quotū digiti fluuius auctus esset, & simul quo tempore coepisset decrescere, quomodo uacuus reddebatur. Ea sollicitudine populus incrementi magnitudine decremetoq; notis, libertatem futuram euostigio ab inundationis modo, notatis prioribus temporibus, noscebant. Vide Diodorū Siculum lib. primo. h C Apim uocant.) Cum Aegyptij colerent bouem, quem Apim uocarunt, pro deo, hac superstitione offensus Cambyses Persarum rex, Apim bouem à sacerdotibus ad se iuſſit duci, eductoq; mox mucrone cachinnansq; ait ad sacerdotes: O capita nequam, huiuscemodi dij existunt sanguine atq; carne prædicti & ferrum sentientes: dignus nimirum Aegyptij hic deus. Qualis autem is Apis fuerit, paucis Mela Pomp. definiuit. Apis, inquit, populorū omnium in Aegypto numen est: bos niger, certis maculis insignis, & cauda linguaq; dissimilis aliorum. Raro nascitur, nec coitu pecoris, ut aiunt, sed diuinitus & cœlesti igne conceptus, diesq; quo gignitur genti maxime festus est. Sic quoq; Herodotus scribit: Apis idemq; Epaphus è uaccā genitus, quæ nulla dum aliud potest concipere foetum, quam Aegyptij aiunt fulgere iclam concipere ex eo Apim. Habet hic uitulus, qui appellatur Apis, hæc signa: Toto copore est niger, in fronte habens candorem figure quadratæ, in tergo effigiem aquile, cantharum in palato, duplices in cauda pilos. Alebatur autem olim in urbe Memphi, ubi templum erat, in septo quodam. Mortuo autem Apide, magnificeq; sepulto, querebant ad id delecti sacerdotes uitulum priori persimilem: quo inuento, populus luctum finiebat. Sacerdotes quibus ea immiscebant sollicitudo, primum in ciuitatem Nili uitulum perducebant, in qua eum nutritiebant dies 40. Deinde in nauim contextam, habitaculum aureum habentem, introducentes, & ad Memphis ut deum ducentes, in Vulcani fano locabant. De delubris eius scribit quoq; Plinius sic: Delubra sunt ei gemina, quæ uocant thalamos, auguria populorum. Alterum intrasse lætum est, in altero dira portendit. Responſa priuatis dat, è manu consulentium cibum capiendo &c. Vnde cum linxiſſet palliū Eudoxi astrologi, cum adhuc in Aegypto moraretur, hoc ostento eum sacerdotes celebrem quidem futurum, sed nō longæcum responderunt. Sic Germanicus Caesar Drusi & iunioris Antonie filius, accepto ostento à boue, agens annum quartū & trigesimum, Antiochiae obiit, nec sine ueneni ſuspicione. Quæ ſequuntur de pueris comitantibus, & carmen in honorem eius canentibus, item de boue fœmina, ſumpta ſunt ex cap. 46. octauī Plini. i C Apis natalem.) Est Memphis locus in Nilo, quem à figura uocat Phialam, ubi omnibus annis auream paterā argenteamq; mergūt, diebus quos habent natales Apis. 40

Septē hi ſunt, mirumq; pereos à Crocodilis nemine attingi, octauo poſt horam diei ſextā redire belluæ feritate. k C Crocodilus.) Dicitur Crocodilus ἔχει τὸ κρόκον καὶ δέιλα, id est, à croco & timido, quod mirum in modum crocum timeat. Aegyptij enim ſuper mel quod cōficiunt crocum ſternunt, ne à crocodilis abſumatur, id maxime expetentibus. Herodotus in Euterpe deſcribit Crocodili naturam his uerbis: Crocodilo talis inest natura, ut quatuor mensibus, maximè hybernis, nihil omnino edat: & cum ſit quadrupes, tamen terrefre & aquatile eſt. Nam oua parit humi, excluditq; & plerumq; diei in ſiccō agit, ſed totam noctem in flumine, quippe calidore aqua nocturno, quām ſereno & roſido. Ex omnibus quæ mortalia agnoscimus, hoc maximū exiſtit ex minimo: ſiquidem oua gignit haud multo maiora anferinis, & pro portione oui foetus excluditur. Excretus, ad decem & ſep̄te atq; amplius cubitos peruenit. Oculos habet ſuillos, dentes magnos proportione corporis, & prominentes atq; ferratos: cui ex omnibus feris ſoli lingua innata non eſt. Idem inferiorē maxillam ſolum non mouet, ſed ſuperiorē inferiori admouet. Vngues quoq; robustos habet, pelleñq; circa tergum impenetrabilem. Inter aquas cæcus, ſub dio perſpicacissimus. Diodorus enim longitudine uitæ hominis fermè eſſe ait: neq; ſolū homines

comedere, sed & cetera terrestria animantia flumini appropinquātia virgibus grauiter discerpere. Morbi esse aspero tetroq; & quod dentibus laceret, nunq; sanari. Eum capi tum hamis, tum ferreis instrumentis, tum deniq; retibus validissimis. Crocodilorum tum in Nilo, tum in stagnis flumini proximantibus ingentē multitudinem esse dicit, & quod suapte natura secundum animal: parit enim plurimum oua sexaginta, rarisimeq; capitur. Aristoteles cap. 33. quinti nat. animal. dicit eum crescere ad quindecim cubitos, augeriq; quandiu uiuit: id tamē affirmat ex aliorū sententia. Tradunt etiā nonnulli Crocodilos uiso homine emittere lachrymas, at mox eum deuora re qui appropinquarit. Hinc ortū proverbum, οὐ γονὸς ἀλλὰ δάκρυνε, Crocodili lachryme, dicitq; in eos, qui sub pietatis specie homines fallunt. l. C. Trochilos.) Is locus ab Aristot. cap. 6. noni nat. animal. sic tractatur: Crocodilis hiantibus, trochili aues inuolantes depurgant dentes, quo munere & ipsi aliuntur: & Crocodilus sentiens secum cōmode agi, nihil nocet, sed cum egredi auem vult, cœrueces mouet, ne comprimat. Ingreditur autē auis illa fauces bellue motus affectu reduuiarum, uel, ut alij legendū censem, reduiiorum. Per reduuum autē intelligenda est sanguisuga, quæ in fixo sanguini capite, uiuit & intumescit: cui uni ex omnibus animalibus cibi exitus non est, sed usque adeo intumescit satietate, ut ipso alimento moriatur. Enhydrus uero anguīn genus in aqua degentium, Crocodilis perniciem infert, delens eos atq; eorum oua. Nam Crocodilis applicātibus insidiatur, intransq; in oris hiatum, & ex eis uisceribus ē uentre mortuorū egreditur. Habent deinde & aliū hostem, nempe delphinē, qui interimit Crocodilos nō paribus uiribus, sed astu. Callent enim in hoc cūcta animalia, sciuntq; non modo sua cōmoda, uerum et hostium aduersa: norunt sua tela, norunt occasiones, partesq; dissidentium imbellies. In uentre enim Crocodilus mollis est, tenuemq; habet cutem, ideo se ut territi immergunt Delphini, subeuentesq; alium, illam fecant spina que inest tergo eorum, quam cultellatam uocant pennam. m. C. In insula Nilī.) Vide, si libet, Plinium cap. 25. octauii, ubi doctè & eleganter tractat hunc locum, quomodo fugientes exiguo ho- 20 mines Crocodili insequantur, et rursum ab audacibus subigantur. In cunctis enim animalibus ferè euenit, ut mino- ra sint maioribus audacia, prōq; sui corporis magnitudine fortiora. Hinc est Papinianum illud: Maior in exi- guo regnabat corpore uirtus. Sed non est semper in audacibus audacia tuta. n. C. Scinci.) Sunt qui Scincum uocant terrestrem Crocodilū, sed est candiore atq; tenuiore cute. Præcipua tamen differētia dinoscitur à Crocodilo aquatrico, squamarum seta à cauda ad caput uersa: alioquin similis est Scincus Crocodilo, nisi quod est minor, & est contra uenenum præcipuum antidotum. Valeat & ad inflammādū uirorum uenerem. Afferuntur autem & Scinci ex Aegypto uenales, & sunt lacerti magni similitudine. Proueniunt quoq; in Vincentino agro, ueris mulio minores, quos pro Aegyptiis interdum medici subiiciunt. o. C. Hippopotamus.) Sonat Latinis grēca uox ἵππος τρέμει equum fluuialem, quem Diodorus Siculus lib. 1. sic describit: Magnitudo eius est haud minor cubitis quinq; quatuor pedibus, unguia more bouis fissa. Dentes ex utroq; latere tres habet, 30 ultra reliquias feras eminentiores aures, caudam uocemq; equis similem, reliquū corpus haud dissimile elephanto. Pelvis est ultra ceteras belluas durissima, aquatilis ac terrestris bestia. Die quidē in iinis aquis latet, noctu in ter- ram egressus, tum frumenta depascitur, foenum destruens &c. Fecundissimum prole animal: est tam crasso corio, ut ex eo artefacto fiant pila missilia. Scribit & Ammianus Marcellinus de hoc animali in hunc modum: Hippopotami ultra cuncta ratione carentia sunt sagacissimi: ad speciem equorum bifidas unguis, caudasq; breves, quorum solertia duo ostendere documenta sufficiet. Inter arundines cæsas & squidentes nimia densitate, hæc belua cubilibus positis ocium peruigili studio circumspectat, laxaq; copia ad segetes depascendas egreditur. Cumq; iam coepit redire distenta, auresq; uestigis distinguit tramites multos, ne unius plani itineris lineas insidiatores secuti, repertum sine difficultate cōfodian. Item cum auditate nimia extuberato uentre pigrescit, super calamo recens execto femore conuoluit crura, ut pedibus vulneratis crux egestus madescemt faciat leuem, & car- nes saucias coeno oblinit, quandiu in cicatrices conuentiant plaga. p. C. Ibis.) De hac aue scribit Cicero lib. 2. de natu. Ibes maximā uim serpentium cōficiunt, cum sint aues excelsæ, rigidis cruribus, corneo proceris rostro, auertunt pestem ab Aegypto. Hæc rostri aduincitatem per se partem perluit qua reddi ciborum onera consueuerunt. Fuit olim ab Aegyptiis lege sanctū, ut quisquis ibin necauerit, siue uolens siue nolens, necessariò morte afficiatur: nam uenerati sunt eam auem pro deo, tanquam utilissimam ipsis, quod deleret serpentes, locustas & bruchos. Scribit & Ammianus lib. historiarū 22. de hac aue: Ibis sacra est & amabilis, atq; innocua, ideo quod nidi suis ad cibum suggestens oua serpentium, efficit ut rarefcant mortiferæ absumptæ. Occurrunt præterea eædem uolucres pennatis agminibus anguum, qui ex Arabicis emergunt paludibus uenena malignantes, eosq; an- tequam finibus suis excedunt, prælijs superatos aërijs, uorant: quas aues per rostra ædere foetus accepimus. Aristoteles tamen inter errores enumerat, cap. 6. tertij de generatione animalium, quod quidam sint, qui coruos & ibin ore coire opinentur: inter quadrupedes etiam mustelā ore parere. Porro ibes quæ cum serpentibus pugnat uehementer

uicementer nigræ sunt, cruribus gruinis & rostro maxima ex parte adunco, & hæ apud Pelusium tantum inueniuntur. Alia species ibium candida est, inueniturq; in tota Aegypto.) Hanc quidam sycomoron, alij sycaminon appellant. Fructum fert cognomine sycomorum, ex argumento gustus ignavi. Est arbor illa moro similis, folio, magnitudine & aspectu. Pomum fert non ramis, sed caudice ipso: idq; ipsum ficus est prædulcis sine granis interioribus, perquæ secundo prouentu, scalpendo tantum ferreis unguibus, alter non maturescit. Sed cum fructu est, quarto die demetitur, alio subnascente, septeno ita numerosa partu, per fin gulas æstates multo lacte abundante. Subnascitur etiam si non scalpatur foetus quater æstate, prioremq; expellit immaturū. Hæc Theophrastus ex translatione Plinij. Scribit & de materia sic: Materies proprij generis inter utilissimas: cæsa statim stagnis mergitur, hoc est eius siccari. Et primo fudit, postea fluitare incipit, certoq; eam fugit alienus humor, qui alia omnia rigat. Cum innatae coepit, tempestiuæ habet signum. r C Adipos.) Ab effectu huic arbori nomen inditum est, quod ea gustata arceat sitim: componitur enim nomen ab & sine, & aliq; sitis, quod gustus eius sit sine siti. Plinius cap. 23. duodecimi nat. historie sic scribit: Myrobalano in unguentis similem proximumq; usum habet palma in Aegypto, quæ uocatur Adipos, uiridis, odore mali cotohei, nullo intus ligno: colligitur aut paulo ante quam incipiat maturescere. s C Ad Lacecaumenen.) Loco huic uidetur nomine inditum à uerbo λέκω, quod resono, clamor, et oracula do significat, quod ea animalia in eum lucum cōpulsa, uocis sono & clamoribus quibus possunt, oracula produnt. Cæterum nihil de hoc loco scriptum inuenitur apud autores, nisi quod ibi ab Aegyptiis ordo & astrorum motus eorumq; descriptio, res multis antea seculis summo studio obseruata traduntur. Planetarum insuper motus, coniunctiones, epicyclos, item quæ uires erga animantium generationem, quæ bona aut mala importarent hominibus, diligenter saepiusq; scrutati sunt, quo melius occurri futuris posset. Sterilitatem præterea, fructuum ubertatem, morbos tum hominibus tum pecoribus imminentes, terremotuum atq; inundationum tempora, multa deniq; alia cognitu difficultima, diutina obseruatione nota significabant. Vide Diodorum Siculum lib. 2. t C Ad statutum modum.) Sensus est, ubi certa cœli figura animalia illa affixerit, produnt sensus suos significationibus. Quod aut subditur de occa-
su & ortu solis, Cicero lib. 2. de natura deorum, id levitatibus Aegyptiorum annumerat. u C Thebæ no-
biles.) Stephanus de urbibus tradit fuisse nouem urbes quæ Thebæ dictæ sunt. Aegypti Theben Aegyptij no-
minant διός πόλιψ, id est, Ioui urbem, quod Ioui fuerit consecrata. Græci eam Thebas appellat. Mœnia eius
centū quadraginta sunt stadia ambitu cōplexa. Eam Busyrus magnis ædificijs ac speciosis deorū templis, alijsq;
ornamentis pulcherrimis exornauit. Quidā afferunt non centū portas fuisse ciuitatis, sed plures egregiasq; tem-
plorū portas, à quibus Hecatompylon, tanq; plurimarū portarum sit dicta. Hanc insignē urbem Cambyses rex
diruit, & eius ingentes opes in Asiam transportauit. Cæterum Abydus supra Ptolemaicam ciuitatem est, in qua
est Mennonis regia mirifice constructa, tota ex lapide, sicut Labirintus constructus fuerat. Alexandriā quoq;
insignem urbem plura cōmendant, loci salubritas, aer tranquillus ac clemens, & cœli perpetua serenitas. Huc
accedunt altis sufflata fastigij templi, inter quæ eminet Serapium, quo olim post Capitolium, nihil orbis terra-
rum ambitionis uitit. Hæc urbs cum antea No uocata fuisse, ab Alexandro Macedone, qui eam ampliavit &
decorauit, Alexandria uocata est. Vide Quintum Curtium in quarto volumine gestorum Alexandri, & Dio-
dorū Siculum in gestis eiusdem, qui scribit hanc urbem edificatam imperij Alexandri anno quinto. Eusebius
uero & Eutropius dicunt anno septimo, refrendo scilicet hos ad finem cōstructæ urbis, & Diodorus ad initium.
x C Est & Pharos.) Quemadmodum Canopus à Canopo Menelai classis gubernatore dicta est, sic &
à Pharo eiusdem Menelai nauclero Pharos insula nomen habuit, quod eo loco ab aspide peremptus, sepultus fue-
rit. Ammianus uero Marcellinus 22. historiarum libro, Pharon à loco ipso cognominatum tradit. Hoc littus, in-
quit, cum fallacibus & insidiosis accessibus affigeret antehac nauigantes discriminibus plurimis, excogitauit in
portu Cleopatra turrem excelsum, quæ Pharo à loco ipso cognominatur, prælucendis nauibus nocturna sugge-
rens ministeria. Plinius cap. 31. quinti dicit Pharam quondam diei nauigatione dissumit ab Aegypto, nunc aut
è turri nocturnis ignibus cursum nauium regere. Nam fallacibus uadis Alexandria tribus omnino adiutur alueis,
Tegamo, Posidonio, TAURO. y C Pyramides.) Hæ pyramides ultra omnem montium altitudinem, quæ
humanis confici potest uiribus, erectæ sunt ueluti turre, ab imo latissimè in summitates acutissimas desinentes:
quæ quidem figura apud Geometras ideo sic appellatur, quod ad ignis speciem, ut nos dicimus, extenuatur in co-
num, quarum magnitudo quoniam in celitudinem nimiam cadens, gracilescit paulatim. Hæc Ammianus libro
historiarum 22. Mensuram autem altitudinis eorum omniumq; similium deprehendere, inuenit Thales Milesius
umbram metiendo, qua hora par esse corpori solet, id quod tunc contingit quando sol leuat supra horizon-
tem medio quadrante, hoc est, 45. partibus quadrantis. Mirum autem est, quod unam harum pyramidum, tres

centa sexaginta millia hominum, annis uiginti construxisse produntur. Vide de his, si libet, Plinium cap. 12. trigesimae sexti naturalis historie.

SCHOOLIA CAP. XLVI.

Absoluta Africa, transit hic Solinus in Asiam, tertiam orbis partem: & quia Arabia propinqua est Aegypto, primum ad ilam pergit provinciam, ut eam describat, & cum trajectendū sit mare rubrum, antea illud quoq; ab eo describitur, quare sic uocetur, & à quo nomen illud habeat. Quod nostri uocauerunt mare rubrum, Græci appellat Erythreum, à rege Erythra, aut (ut alij sentiūt) à solis repusso talis ei redditur color. Alij ab arena terraq; alij à tali aquæ ipsius natura. Quint. Curtius lib. 7. dicit: Mare rubrum nec colore quidem abhorret à ceteris, ab Erythro rege inditū est ei nō men. Sunt qui aiunt mare rubrum uehementer coeruleum esse: denominatur tamen rubrum à rege Erythra, id est, rubro, qui ex suo nomine mare denominauit. Scribit Procopius lib. 1. belli Persici, mare rubrum in tenebris non esse procellosum, sed in luce plerunq; cōtingit esse astuosum. Sic quoque scribit Mela lib. 3. hoc mare procellosum esse, asperum, profundum, & magnorum animalium magis quam cetera capax. His quoq; alludunt Hebrei, qui scribunt mare illud propterea uocatum **רָם** iam suph, id est, mare tempestuosum, quod inquietissimum sit. De hoc mari infra quoque fiet mentio, cap. 68. **a** C Arsinoe oppidum.) Scribit Plinius capite 11. quinti, Arsinœn rubri maris oppidū à Pe- lusio per deserta distare 125. millia passuum.

b C Hæc Arabia.) Ptolemaeus in sua Cosmographia triplicem ponit Arabiam, uidelicet Petream, Desertam & Felicē. De Deserta loquitur hic Solinus, quod pertingat usq; ad odoriferam illam Arabiam, complectaturq; Catabanes, Esbonitas & Scenitas, homines uagos, & nullam certam mansionem habentes: unde & quidam eorū à tabernaculis que circumfrunt, uocantur Scenite: est enim σκηνή Græcis tabernaculum. Cæterum Casium montem quidam putant esse montem Sinai, quem Iustinus 36. uolumine appellat Sineum, à ue- pribus scilicet & dumetis quibus septus est

IVLII SOLINI

De Arabia, & in ea thure, & myrrha: de Phœnice, ac Cinnamolgo auibus, de q; Arabum moribus, de la- pidum preciosorum gene- ribus. Cap. XLVI.

Ltra Pelusiacum ostium Arabia est, ad rubrum pertingens mare, quod Erythræum ab Erythro rege, Persei & Andromedæ filio, non solum à colore appellatum Varro dicit, qui affirmat in litore mari istius fontem esse, quem si oues biberint, mutant uellerum qualitatem, & antea candidæ, amittant quod fuerint usq; ad haustum, ac fuluo postmodum nigrescant colore. Rubri autem mari **a** Arsinoë oppidum. Verum **b** hæc Arabia procedit ad usq; illam odoriferam & diuitem terram, quam Catabanes & Scenite tenent, Arabes nobiles monte Casio: qui Scenitæ causam nominis inde ducunt, quod tentorijs succedunt, nec alias domos habent. Ipsa autem tentoria cilicina sunt, ita nuncupant uelamenta è caprarum pilis texta. Præterea **c** carnibus sullis prorsus abstinent. Sanè hoc animalis genus, si inuectum illo fuerit, morit illico. Hanc Arabiam **d** Græci οὐδαμονα, nostri Beatam nominarunt. Habitatur **e** colle manu facto inter flu- men Tigrin, & flumen Eulæum, quod ortum à Medis tam puro fluore inclytū est, ut inde omnes reges nō alias quam eius aquas bibant. Eu- dæmonem non frustra cognominatam hinc ca- pessas, quod præter odores, quos creat pluri- mos, sola thus mittit, nec tamen uniuersa. Nam in medio eius sunt Atramitæ pagus Sabæorū, à quo octo mansionibus regio thurifera di- ferminat. Arabia **f** appellata est, id est, sacra: hoc enim significari interpretantur. **g** Virgulta hæc non sunt publica, sed, quod inter barbaros no- rum, in ius posterorum per successiones transeunt familiarum. Ergo quicq; dominatū istius tenent nemoris, arabicè sacrī uocantur. Idem illi cum lucos istos uel metunt, uel incident, non funeribus intersunt, non congressionibus fœminarum polluuntur. Hanc arborem prius q; penitus fides proderetur, alij lentisco, alij ma- geterebintho comparabant, usquedum libris quos Iuba rex scripsit ad Cæsarem Augusti fi- lium, palam fieret, intorto eam esse uirine, ra- mis ad aceris qualitatem, amygdalæ modo suc- cum fundere, incidi ortu Canis flagrantissimis folibus

solibus. In ijsdem saltibus^h myrrha prouenit, cuius radices ut uitium rastris proficiunt, abla queationibus gaudent. Nudatae, pinguore fluunt lachryma. Sponte manas preciosior ex ea sudor est; elicitus corticis uulnere, uilior iudicatur. Cortex in uertiginem flexus, & spinis hispidus; folium licet crispus, oliuæ tamen simile. Maxima altitudine extollitur ad quinque cubita proceritatis. Arabes farmentis eius ignes fouent, quorum fumo satis noxio, nisi odore crenati Storacis occurant, plerique insanabiles morbos contrahunt. Apud eosdem nascitur ^k avis Phœnix, aquilæ magnitudine, capite honorato, in conum plumis extantibus, cristatis faucibus, circa colla fulgore aureo, postera parte purpureus, absq; cauda, in qua roseis pennis cæruleus interscribit nitor. Probatum est quadraginta & quingentis eum durare annis. Rigos suos struit^l Cinnamis, quos prope Panchiam concinnat, ^m in solis urbem strue altari bus superposita. Cum huius uita, magni anni fieri conuerionem, rata fides est inter autores, quamuis plurimi eorumⁿ magnū annum non quingentis & quadraginta, sed duodecim millibus noningentis quinquagintaquatuor annis cōstare dicāt. ^o Quinto itaq; Plautio, & Sexto Papinio COSS. Aegypti Phœnix inuolauit, caput anno octingētesimo urbis conditæ, ius suu Claudi principis in comitio publicatus est. ^p Quod gestum, præter censurā quæ manet, actis etiam urbis cōtinetur. ^P Cinnamolgas perinde Arabiæ auris in excellentissimis lucis texit nidos è fruticibus Cinnamorū, ad quos quoniam nō est peruenire propter ramorum altitudinē & fragilitatem, accolē illas congeries plumbatis petunt iaculis, deiectasq; precijs uendūt amplioribus, quod hoc Cinnamum magis q; aliud mercatores probent. ^q Arabes longe lateq; diffusi, diuersis moribus uiuunt & cultibus. Plurimi crines intōsi, mitrata capita, redimitu pari, pars rasa in cutem barba. Commercij student, aliena non emunt, uendunt sua, quippe & syluis, & mari diuites. ^r Vmbræ quæ nobis dextræ, sunt illis sinistræ. Pars eorum, quibus asper est uictus, angues edūt; nulla illis uel animi uel corporis cura, ac propterea ^s ὄφιοφάγοι nominant. Ex istius littoris sinu, ^t Polycratī regi aduecta Sardonyx gemma, prima in orbe nostro luxuriae excitauit facem. Nec multum de ea differendum puto, adeò Sardonyx in omnium uenit

uocatus: est enim Hebreis נִזְר̄ arbor spinoza. ^c Carnibus sullis abstinent.) Non igitur soli Iudei à porcorum carnibus alieni fuerunt, sed & multi gentiles, sicut etiā Herodotus de Aegyptijs scribit in Mel pomene, quod à suis abstinerint.

^d ^C Greci δύσταξιν ονα. Vocant Greci δύσταξιν ονα felicem & fortunatum. De hac Arabia scribit Plinius cap. 19. duo decimi, & Herodotus lib. 3. quod ad meridiem ultima è regionibus que habitantur, Arabia est, in qua sola omnium nascuntur thus, myrrha, cæsia, cinamomum, & ladanum. Et Diodorus Siculus lib. 3. Ab Arabia deserta aridaq; prima uicina Arabia adeò differt, ut multitudine fructuum, cæte rarumq; rerum quæ in ea nascuntur, felix nominetur. ^e ^C In colle manufacto.) Plinius capite 27. libri sexti: Charax opidum Persici sinus intimum, à quo Arabia δύσταξιν ονα cognominata excurrit. Habitatur in colle manu facto inter confluentes, dextra Tigrin, leua Euleum, trium mil lium passuum laxitate. In medio eius sunt ferè Atramitæ pago Sabæorum capite regni Sabota, in monte excelsø, à quo octo mansionibus distat regio eorum thurifera: Saba appellatur, quod significare Greci mysterium dicunt, spectans ortus solis aestiu, undiq; rupibus inuia, & à dextra maris scopulis inaccessa. Id solum è rubro lacteū traditur. ^f ^C Arabia appellata.) Sunt qui Arabiam dictam putant δέρε τε δέραις καὶ βίρ, id est, à uite mollitiæ: cui interpretationi non abludit Hebraica vox בָּשָׁר Arab, sic enim Esa. 21. uocatur Arabia, & significat amoenitatem: licet in alia significatione capiatur quoq; pro campestri loco. ^g ^C Virgulta hæc non sunt publica.) Scribit Plinius cap. 14. duodecimi in hunc modum: Nec præterea Arابum dij thuris arborem uident, ac ne horum quidem omnes: feruntq; trecentarum non amplius esse familiarium, quæ ius per successiones id fibi uendicent. Sacros uocari ob id, nec illo congressu foeminarū funerumq; cum incident eas arbores aut metat pollui, atq; ita religione merces augeri: nec arboris ipsius quæ sit facies constat. Res in Arabia gesimus, & Romana arma in magnâ partem eius penetrauere. C. etiam Cæsar

Augusti filius inde gloriā petijt, nec tamen ab ullo Latino arborum earum tradita est facies. Græcorum exempla uariant. Alij folio pyri minore duntaxat et herbidi coloris prodidere: alijs lentisco similem subrutilo folio: quidam terebinthum esse, & hoc uisum Antigono regi allato frutice. Tales in Carmania apparere, & in Aegypto satas studio Ptolemaorū regnantium. Cortice Lauri esse constat: quidam & folium simile dicere. Prior atq; naturalis uindemia circa Canis ortum flagrantissimo aestu, incidentibus quā maxime uideatur esse prægnans, tenuissimisque tendi cortex. Laxatur hic plaga, nō adimitur, inde profluit spuma pinguis, hæc cōcreta densatur. Ceterum Seruus primo Georg. docet thus dici ἄριθμον, quod est sacrificio, quoniam eo diis sacrificatur. Latini à tundendo dici uolunt, à gibis tufis &c. Scribit Theophrastus thuris arborem non magnam esse, sed quinis st̄e cubitiis attollit. b (Myrrha.) Theophrastus cap. 4. noni de historia plantarū sic scribit de myrra: Myrrham minorem etiam altitudine, fruticosoremq; narrant: caudice duro cōtortoq; iuxta terram, crassioreq; sura hominis, cortice leui similiq; portulacea. Alij uero qui se uidisse affirmat, de magnitudine ferme consentiunt. Neutram earum arborum magnam referunt, & minorem myrræ humilioremq;. Myrræ folium aculeatum, non leue, ulmo simile, crispum tamen, extremo spina horridulum, lignei modo. Et post multa: Myrræ autem arborem terebintho similem reddidere, sed scabrorem, spinosoremq; folium paulum rotundius, gustatu proximum terebintho. i (Ablaqueationibus.) Est ablaqueare, circa arboris codicem dolabra terram diligenter aperire, & radices superiores recidere, ut solis teporibus & imbris prouocentur. k (Avis Phoenix.) De hac ave autores multa scribunt, & diuersa quidem. Sunt qui negant illam inueniri in rerum natura, alijs aiunt illi nomen inditum à colore phoeniceo. Plinius quoq; eam ubique coloris purpurei asserit esse, præterq; in cauda, quam cœruleam esse dicit, distinguenteribus roseis pennis. De forma conuenit ferè inter scriptores, eam esse aquilæ magnitudine, auri fulgore circa colla. De ætate uero non conuenit inter eos: nam Plinius ait eam uiuere annis 660. Herodotus & Mela ferè cum Solino conueniunt. Poëtae pleurunt annis eam mille uiuere canunt. Et Aufonius in Grippo ternarij numeri dicit, Phœnicem uiuere noæ coruiæ. l (Cinnamis.) Putant cinnamum & cinamomum unam & eandem esse arborem. m (In solis urbem.) Hæc græco uocabulo appellatur Heliopolis, de qua uide Diodorum Siculum libro secundo.

n (Magnum annum.) Per annum intellige reuolutionem dicuus orbis cœlestis, ut est annus lunaris, annus solaris, annus Saturni, annus Platonis, id est, non æstheræ, etiam si in sacris libris annus lunaris non accipiatur pro una orbis lunaris reuolutione, sed pro duodecim reuolutionibus & motu undecim dierum, hoc enim tempore sol & luna coniunguntur in eodem cœlesti signo & gradu: de quo suprà quoq; nonnihil scripsimus cap. tertio. Hic autem per annum magnum quidam intelligent tempus, in quo omnes planetæ in eundem recurrunt locum, quod secundum Ciceronis Hortensium fit post annos duodecim mille, nongentos & quinquaginta solstitiales. Continet autem annus solstitialis duodecim menses. o (Quinto itaq; Plautio.) Cornelius Tacitus lib. quinto historiarum de hac ave sic scribit: Paulo Fabio, L. Vitellio COSS. post longum seculorum ambitum, avis Phoenix in Aegyptum uenit, præbuit materiem doctissimis indigenarū & Græcorum multa sapere o miraculo differendi: de quibus cōgruunt, & plura ambigua, sed cognitu non absurdâ, promere libet. Sacram soli id animal,

et animal, & ore ac distinctu pinnarum à ceteris aubus diuersum consentiunt, quā formā eius definire. Et infra. Soside primum, post Amaside dominantibus, dein Ptolemeo, qui ex Macedonibus tertius regnauit, in ciuitatem, cui Heliopolis nomen, aduolauisse multo ceterarum volucrum comitatū nouam faciem mirantium: sed antiquitas quidem obscura. Inter Ptolemaeum ac Tiberium minus ducenti quinquaginta anni fuerūt: unde nonnulli falsum hunc Phoenicem, nec Arabum ē terris credidere. Et post multa subdit: Hęc incerta, inquit, & fabulosa aucta. p. C. Cinnamolus.) Volunt hanc auem sic dictam quod sibi ex Cinnamo in alijsimis arboribus nidum paret. Aristoteles cap. 13. noni nat. animal. hanc auem κιναμόνος uocat: In Arabia, inquit, Cinnamomus avis appellatur, quam surculos cinamomi portare, ac nidum ex ijs conficere aint. Nidificat excelsis arboribus & ramis: sed incole sagittis plumbatis nidum petunt, atq. ita discessu in terram, cinamomum legunt.

10 q. C. Arabes longe diffusi.) Plinius cap. 28. sexti sic scribit: Arabia gentium nullis postferenda, amplius dñe longissima à monte Amano à regione Cilicie, Comagenesq; descendit, multis gentibus eorum deductis illa à Tigrane magno, sponte uero ad mare nostrum littusq; Aegyptiacum, necnon & in medio Syrie, ad Libanum montem penetrantibus Nubeis, quibus iuncti Ramisi &c. Degunt praeterea Arabes mitrati aut intenso crine, barba abraditur, præterq; in superiori labro: alijs & hec intensa: mirumq; dictu: ex innumeris populis pars coæqua in commercijs aut latrocinijs degit. In uniuersum gentes ditissimæ, ut apud quas maxime opes Romanorū, Parthorūq; subsistant, uendentibus que ē mari aut sylvis capiant, nihil inuicē redimentibus. r. C. Umbræ quæ nobis dextre.) Iste locus Solini non est intelligendus de omni Arabia, nec omni tempore, sed potissimum illo tempore quando sol est in Cancro: tūc enim cum Arabes Felices, sole cōstituto in meridie, sint australiores sole ipso, necesse est ut umbra rerum erectarū proiecatur in austrum, que apud nos, qui sumus extra tropicum Cancer in septentrionem expositi, proiecitur in aquilonem. Tunc inquam si faciem uerteris ad occidentem, cadet umbra tua in septentrionem, quæ Arabibus declinat ad austrum, id quod facile noctu deprehendere poteris: si lumen aliquod statueris in partem aquilonarē, cadet umbra corporis tui in austrum, et cōtra. s. C. οφιφάγοι.) Dicțio est composita, nam ὄφης Græcis est serpens, & φάγεται uorax. Plinius uocat illos serpentum deuoratores, Candeos, suntq; Arabes interiores. t. C. Polycrati regi.) Fuit hic Polycrates Aeaci filius, qui uicem occupata Samo insula, breui tandem usque adeo profecit, ut per Ioniam totamq; Græciam celebraretur. Hic deniq; cum gemmam signatoriam projecisset in mare, & de hoc multum tristaretur, quinto die pescator quidam cepit pescem, qui gemmā eius casu absorbuerat: ueniensq; pescator, dono detulit Polycrati pescem, in cuius euiscerati alio ea gemma est reperta. Herodotus tamen negat gemmam illam fuisse Sardonycem, sed Smaragdum. Est autem Sardonyx lapis rubei coloris. u. C. Et Molochitem.) Lapis hic à malua, cuius floribus assimilis est, nomen habet: maluum enim Græci μελάχυρον dicunt. x. C. Iridem.) Plinius cap. 9. trigesimi septimi de hac gemma sic scribit: Effoditur in quadam insula rubri maris, que distat à Berenice urbe 60. millia passuum, cetera sui parte crystallus, itaq; quidam radicem crystalli esse dixerunt. Vocatur ex argumento Iris. Nam sub techo percussa sole, species & colores arcus celestis in proximos parietes eiacylatur, subinde mutans, magnaq; uarietate admirationem sui augens. Sexangulum esse ut crystallum constat. y. C. Andromantem.) De hoc Plinius cap. 10. lib. ult. sic scribit: Andromadas argenti nitorem habet, ut Adamas, quadrata, & semper tessellis similis magnis, putantisq; nomen impositum, cō quod impetus hominum & iracundias domet. Est enim ἀνήρ, & in genituio ἀρδέσσει την πόρον, & οὐκέται τῷ domo, unde hoc nomen componitur. z. C. Pæderotem.) Proprium nomen huius lapidis est Opalus, sed ob eximiam pulchritudinem & gratiam cognominatur Pæderos, δέ τε παιδὸς καὶ τε ἔρως, id est, à puero & amore, quod pueri pulchritudinem referat. Est in eo, autore Plinio cap. 6. trigesimi sept. carbunculi tenuior ignis, est Amethysti filgens purpura, est Smaragdi uirens mare, & cuncta pariter incredibili mixtura lucentia.

SCHOLIA CAP. XLVII.

Casius mons, de quo hic Solinus loquitur, distinguit Aegyptum Syriamq; factus celeber à tumulo Magni Pompeij: una de Plin. cap. 12. libri quinti: A Pelusio Gabrie castra, Casius mons, Delubrum Iouis Casii, tumulus Magni Pompeij Ostracine. Arabia finitur à Pelusio 65. millibus passuum. Infra cap. 49. fit mentio de alio monte Casio, qui scilicet est in Selucia.

De Casio monte, de Pompeij Magni sepulchro, deq; Ioppe oppido.

Cap. XLVII.

 Pelusio Casius mons est, & delubrum Iouis Casii, atq; ita Ostracinae locus Pompeij Magni sepulchro inclitus. Idumæa inde incipit, palmis opima. Deinde b Ioppe oppidum antiquissimum

a C Idumæa.) Est Idumæa Syrie prouincia, sic dicta ab Aedom Iacobi patriarche fratre, qui proprio nomine uocatus fuit Esau, sed quia totus erat rufus cum ex materno egredetur utero, uocatus fuit Aedom, quod in hebraica lingua significat rufum: de quo habes Gen. 25. historiam natuitatis & causam nominis, et 2. Paralip.

2. cap. b C Ioppe.) Hoc oppidum hebraica lingua uocat Iapho, Ione 1. Locus antiquissimus Palæstinae in tribu Dan, ubi & portus est maris mediterranei ad Iudeam. Quod autem hic Solinus scribit hoc oppidum conditum ante inundationem terrarum (qualia multa fuerunt in mundo) aut uniuersaliter fragio gentiles nihil nouerunt, nec in scriptis euli statuerunt in illud tempus: & inter his etas quasdam ciuitatum ruinas in terris: & tuisto scriptore. In eo itaque loco usque hodie sedam fuit liberata presidio, ne à bellua marinum lib. 16. putat fabulosam esse illius Andromedam refert illam fabulam. c C Rilue cui dicebatur exposita fuisse Andromedam liqua miracula in ædilitate sua M. Scauri phantos excedente, spina craibitudine sesquicentum

SCHOLIA CAP. XLVIII.

Hæc quæ Solinus in hoc capite scribit,
clariora habentur apud nos, tam ex veteri
quæ nouo instrumento, quæ apud ullum
gentilem. Meminit Iustinus lib. historiarum
36. Iudeorum, dicitq; Mosen & Abraham
fuisse reges in Israel, & regione illam pro-
pter decem filios in decem regna diuisam.
Cornel. Tacitus lib. 21. refert Iudeos Creta
insula profugos, nouissima Libye infedisse,
qua tempestate Saturnus ui Iouis pulsus ces-
serit regnis: scribitq; eos uocatos Iudeos
ab Ida monte Cretæ, cuius accolæ uocati
sunt Idei. Sed q; uanum illud sit, nemo est
qui id ignoret. a C Pene ade fonte.)
Sic quoq; uocat huc fontem Plinius, alij ue-
ro uocant eum Panadem. Diuus Hierony-
mus scribit Iordanem duos habere fontes,
unum nomine Ior, & alterū nomine Dan,
qui simul iuncti Iordanis nomen efficiunt.
Cui uidetur refragari hebraismus, qui per-
petuo uocat fluuum illum יַרְדֵן Jarden.

b C In Asphaltiten.) Est Graecis
ἀσφαλτος bitumen, quod plurimum col-
ligitur ex hoc lacu, in quem desinit Iorda-
nis, de quo Tacitus sic scribit: Nec Iorda-

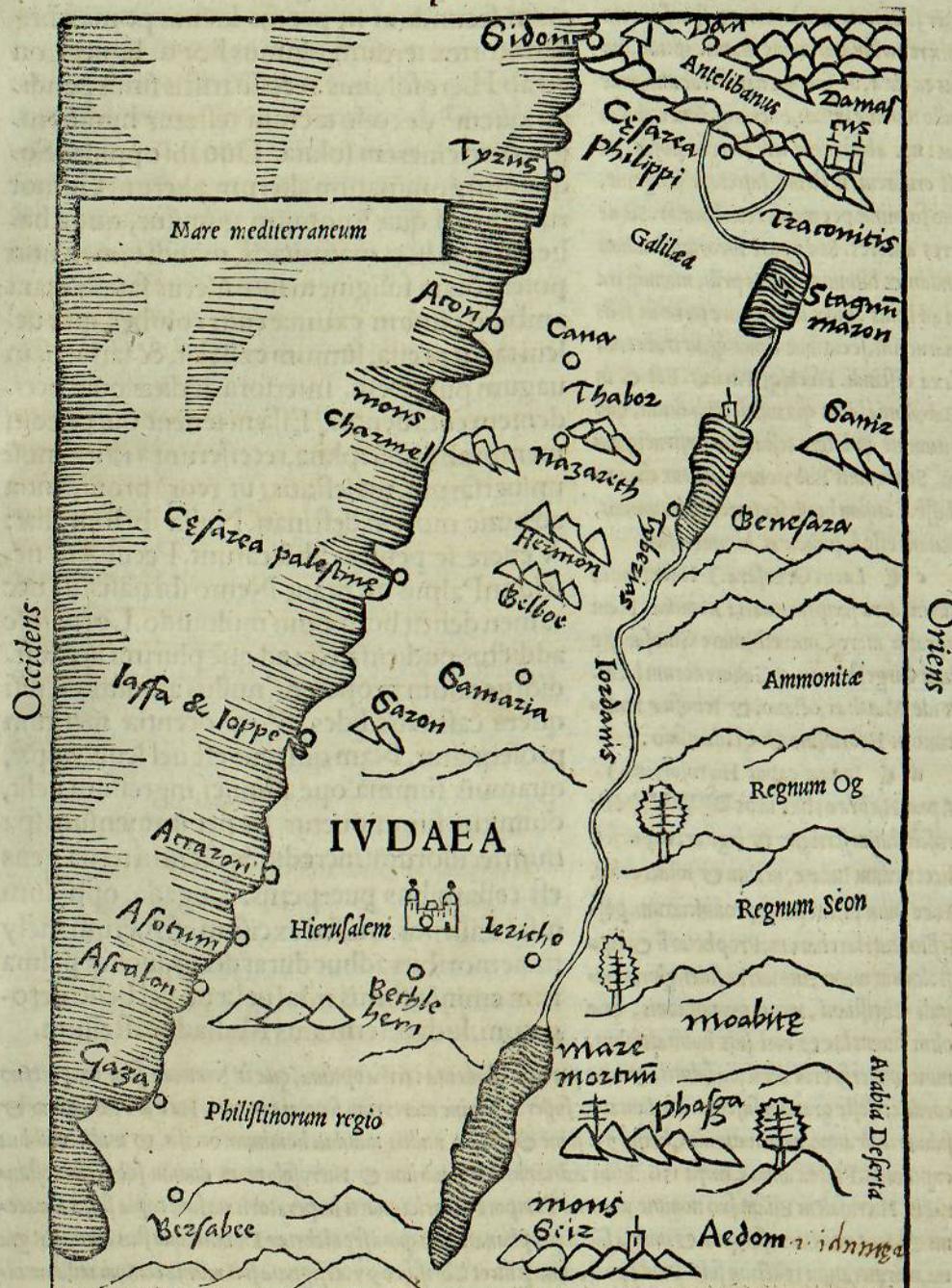
orbe toto, utpote ante inundationem terrarum conditum. Id oppidum saxum ostentat, quod uinculorum Andromedæ uestigia adhuc retinet, quam expositam bellus non irritus rumor circumtulit; quippe ossa monstrissimum M. Scaurus inter alia miracula in ædilitate sua Romæ publicauit. Annalibus nota res est. Mensuræ quoq; ueracibus libris cōtinentur, scilicet quod costarum longitudo excesserit pedes quadraginta, excelsitas elephantis fuerit Indicis eminentior. Porro uentriculi spinæ ipsius, latitudine semipedem sunt supergressi. 10

rum, incertum est quod significare voluerit diluvium, particulare
sae quod sub Noha contigit. Et quidē de uniuersali illo mundi nau-
aliquid de eo reliquerunt, preter paucos astrologos, qui erām cal-
oricos extat Berosus Chaldeus, qui scribit post inundationem relia-
peri potest quod Solinus hunc locum acceperit ex Beroſo aut alio ue-
xa mōſtrantur in littore, in quibus Andromeda religata, Persei quon-
a deuoraretur, cuius bellū ossa illic adhuc ostenduntur. Strabo tas-
ſomedie expositionem. Ouidius uero 4. Metamorphoseos multis car-
mē publicauit.) Plinius cap. 5. noni sic scribit de his ossibus : Bel-
e, ossa Romæ apportata ex oppido Iudeæ Ioppe, ostendit inter rea-
lē, longitudine pedum quadraginta, altitudine costarum Indicos ele-
pedali.

De Iudæa, & de fluminibus in ea, lacubusq; de Balsamo, de Sodomo & Gomorro, de Eßænis gentibus. Cap. XLVIII.

Vdæa illustris est aquis, sed natura non eadem aquarum omnium. Iordanis amnis eximia suavitatis^a Pe- neade fonte demissus, regiones præ- terfluit amoenissimas, mox^b in Asphaltiten la- cum mersus, stagno corrumpitur; qui Asphaltites gignit bitumen. Animal non habet, nihil in eo immergi potest. Tauri etiam Cameliqz impune ibi fluitant. Est &^c lacus Genesara ex- tensus passuum sedecim millibus, circunseptus urbibus plurimis & celebribus, ipse par opti- mis. Sed lacus Tiberiadis his omnibus antepo- nitur, salubris ingenuo haustu, & ad sanitatem usi efficaci.^d Iudææ caput fuit Hierosolyma, sed excisa est. Successit^e Hiericus, & hæc dehinc caput esse, Artaxerxis bello subacta.^f Calli- rhoë Hierosolymis proximus fons, calore me- dico probatissimus, & ex ipso aquarium præco- nio sic uocatus est. In hac terra tantum^g Balsa- mum nascitur, que sylua intra terminos uiginti iugerum

Meridies

iugerum usq; ad uictoriā nostrā fuit. At cum Iudaea potiti sumus, ita luci illi propagati sunt, ut iam nobis latissimi colles sudent balsama. Similes uitibus stirpes habent, malleolis digeruntur, rastris nitescunt, aquis gaudent, amant amputari, tenacibus folijs sempiterno inumbrant. Lignum caudicis attractatum ferro, sine mora morit; eapropter aut uitro, aut cultellis offeis, sed in solo cortice artifici plaga uulneratur, ex

nis pelago accipitur, sed unum atq; alterum lacū integer perfluit, tertio retinetur. Lacus immenso ambitu, specie maris, sapore corruptior, grauitate odoris accolis pestifer: neq; uento impellitur, neq; pisces auctuertas aquis uolucres patitur: incertum unde superactū ut solido feruntur. Periti imperitiq; nandi, perinde attolluntur. Certo enim tempore bitumen egerit, cuius legēdū

usum, ut cæteras artes, experientia docuit. Ater suapte natura liquor, & sparsò aceto concretus innat: hunc manu captum, qui bus ea cura, in summa natu trahunt, inde nullo iuante influit, oneratq; donec absindas: nec absindere ære ferroue possit. Fugit cruentem, uestemq; infectam sanguine, quo foeminae per menses exoluuntur. Sic ueteres autores. Sed gnari locorum tradunt undantes bitumine moles pelli, manuq; trahi ad littus, mox ubi uapore terræ ui solis inauerint, securibus cuneisq; ut trabes aut saxa discindi. Hucusq; Tacitus. Est & in Babylonia lacus qui mittit asphaltum, quo bitumine & latere testaceo, constructo mu-ro, Semiramis Babylonem dicitur circumdasse. Causam huius scaturientis bituminis, putant esse lapidicinas bituminosas.

c. Lacus Genesara.) Habet hic lacus in sacra scriptura uaria nomina. Nam uocatur mare Cinereih, mare Ginosar, fium Girgesæorum, et Gadarenorum lacus. Vide Matthæi octauo, & Iehosuæ undecimo in Hebraismo & Chaldaismo.

d. Iudeæ caput Hierosolyma.) Apud Hæbreos haec urbs Ιερουσαλημ. Hie ruschalaij scribitur & legitur, caput scilicet nedum Iudeæ, uerum & totius orbis. Hæc enim princeps est prouinciarum, posse fatio Patriarcharum, Prophetarū & Apostolorum mater, initia trax fidei, gloria populi Christiani, terra promissionis, que olim fluens lac & mel suis habitatoribus,

nunc uniuerso orbi remedia salutis, & uite porrigit alimena: terra optima, quæ in secundo sinu ex paterno corde coeleste granum suscepit, & tantas ex superno semine martyrum segetes protulit. Hæc à Tito capitulare subueritur anno incarnationis Christi 73. fame & gladio multis millibus hominum occisis, & multis millibus captiuatis. Postea anno Christi 136. Elius Adrianus Alexandriam & Hierosolymam dudum subuersas restituavit, Hierusalem Eliam suo nomine uocans. Tempore Henrici quarti Imperatoris rursum capta fuit à Saracenis & Sultanis Hierosolyma, & omnia sacra prophanata, nisi quod sepulchrum Domini, quæstus duntaxat gratia, intemeratum relictum fuit. Paulò post, anno scilicet Christi 1097. designata fuit militia centum millium uirorum ex Gallis, Hispanis, Scotis, Anglis, Hybernis, Flandris & Lotharingis, qui communi expeditione sub Duce Gotfrido, Baldeuinio & Eustachio Lotharingensibus, Ruperto Flandrensi, Ruperto Normanno & Hugone fratre Philippi regis Gallæ, per Germaniam, Vngariam & Bulgariam uenerunt Constantinopolim ad Imperatorem eius urbis Alexium: motisq; inde castris, primum expugnauerunt Nicæam, & sugarunt Solymannum principem infidelium, deinde obfederunt Antiochiam, urbem humanis uiribus inexpugnabilem, et auxilio Christi in nouem mensibus obtinuerunt: mox Syriam intrantes, aliquot oppida occupauerunt, & frumentates contra Hierusalem, recuperauerunt eam anno Christi 1099. multo effuso Saracenorum sanguine. Obtenta itaq; iterum terra sancta, magna multitudo ad patriam remeare contendit. Cæteri qui manserunt, terram inclocuerunt, & Gotfridus Christicolis illis ut pater præfuit per unum annū, in matura subtractus morte, cui succedit Baldeuinus frater eius, creatus in regem. Tenuerunt itaq; Christiani terram sanctam 88. annis, ueniensq; Saladinus rex Persarum, cepit Hierusalem, et facta est magna cædes Christianorum, totaq; terrarursum subacta est à Saracenis

pomn

Esseni

Et à mortuo christo
40. vt scribit Radianus
fol. 118.

Saladinus rex persarum

Saracenis preter Tyrum: ad cuius famam mox undiq; principes, marchiones, comites, episcopi, reges atq; populi surgunt ad liberandum terram. Sed & Imperator ipse Fridericus primus cum prædictis principibus traiecitis Vngaria & Bulgaria, uenit in Lycaniam, recuperatisq; multis ciuitatibus tandem uenit in Armeniam, & cum lauandi gratia in fluvium descendisset, absorptus & extinctus est ab aquis, magno totius exercitus mœrore & dolore. Recuperata est tamē Cyprus insula, Acon ciuitas, Ioppe & Hierusalem, & factus est dominus terræ Conradus Marchio de Montferrato. Rursum anno Christi 1217. capta est ciuitas Hierosolymitana à Saracenis, & deinde anno 1229. cum adiacentibus locis Christianis restituta, factis scilicet treugis inter Christianos & Sultanos per decem annos sub Friderico secundo. Deinde uero circa annum Christi 1248. iterum Hierusalem ex pugnatur à Saracenis, & multi trucidantur Christiani. Sequenti anno Damiata Aegypti à Christianis capiturn, sed superueniente Sultani filio & exercitum Christianorum conculcante, reddere Damiatam coguntur. Deinde circa annum domini 1290. tota frè terra sancta amissa est, & nostro æuo, anno scilicet Christi 1517. expulsis atq; deletis Sultanis, à Turcis occupata est. e C Hiericus.) Hæc est Iericho quam olim Iosue dux domini expugnauit, cōbusit & delenit, atq; sub maledictione uetus ne à quoquam in posterum reædificaretur. Sribit Strabo lib. 16. Hiericūtem campum esse feracem atq; palmis abundantem, spatio stadiorum centum, & totum irriguum atq; habitationibus plenum. f C Callirhoë.) Fons iste sic uocatus est ob aquarum eius præconium. Interpretatur aut̄ Callirhoë, si recte uertas, pulchre fluens: est enim καλλιρροή pulchritudo, & φόρος fluxus. g C Balsamum.) De hac planta scribit Theophrastus cap. 6. noni de historia plantarum: Balsamum in ualle Syrie prouenit. Eius arbustus duo tantum affirmant, alterum uiginti iugerum, alterum multò minus. Arboris magnitudo quæ malo punice magna, rami multi. Folium rute simile, candidum tamen, perpetuo uirens: fructus similes terebintho, tam magnitudine quam colore: is quoq; admodum odoratus est, & magis quam lachryma. Colligi lachrymam in caudice & parte superna tradunt, facta incisura unguibus ferreis, sub sydere, cum æstas maxime angit &c. Crescit & in Aegypto balsamum, nec alijs terris quam Iudea & Aegypti hanc plantam concessam, afferunt Plinius & Dioscorides. David Kimhi Hebreus in suis radicibus post Iosephum scribit olim creuisse balsamum circa Iericho: & quidā ex nostris putant illud per reginam Austrillatum inter cetera aromata quæ Salomonis regi attulit, de quo tertio Regum cap. 10. h C De celo tactum.) Licet gentiles historici mentionem faciant subversionis Sodome & Gomorrah, nemo tamen id explicatus & uerius facit quam Moses legislator Genesis 19. ubi causam quoq; describit coelestis illius incendij. Scribit quoque quam anomala & frugifera fuerit terra illa, & in quantam sterilitatem ob hominum peccata degenerarit. i C Sodomum & Gomorrah.) Haec urbes fuerunt principaliores, quibus in Genesi annumerantur aliae tres, nempe Adama, Zeboim & Zoar. k C Pomum gignitur.) Sribit quoq; Egesippus capite 18. libri quarti de his pomis in huc modum: Species illic speciem, poma uiridantia, formatos uuarum racemos, ut edendi generent spectabilibus cupiditatem. Si capias, satifiscunt ac resoluuntur in cinerem, sumunq; excitant quasi adhuc ardeant. l C Esseni.) Euangelium duntaxat duarum sectarum mentionem facit quæ tempore Christi fuerunt in Iudea, nempe Pharisæorum & Zaducæorum, Essenorum uero nunquā meminit, & tamen Iosephus, Philo, Hieronymus, Eusebius et multi gentiles, puta Plinius, Porphyrius, & hic Solinus, multa de illis predicant, nempe quod omnia habuerint communia, charitatem mutuam, et abstinentiam patientiamq; ante omnia coluerint, cultui diuino assidue intenti, tam forti animo prædicti, ut necari se preelegerint quam Deum negare, cruciatus ita spernere sueti, ut in his ridere soliti fuerint: unde alacres, cum cruciarentur, animam emittebant, quod animas indubie crederent immortales, easq; à tenuissimo æthere descendentes corporibus applicari, σύνεσται, hoc est, naturali impetu & instinctu tractas ad corpora. At postq; è corporeo carcere migrarint, ueluti è longa iam liberati seruitute, sese attollere ad sublimia, ac eò unde descenderint rcmigrare. Hi præterea abstinebant tum animalibus multis, tum deniq; ab uxoribus & iuno, ut quotidianum ieiunium uenterint in naturam. Hinc factum esse ait Porphyrius, ut multi inter eos futura prædicarent, quapropter prophetæ nominabantur. Quod aut̄ Solinus hic dicit Essenos tenere interiora Iudeæ, quæ occidentem contuentur, & in fine dicit Engada oppidum fuisse infra Essenos, haud quadrare uidentur, ob id quod Engadistum sit ultra mortuum mare uersus mōtem Phasga medium autem Iudeæ est Samaria, & extremitates Dan prope Sidonem ad aquilonem, & Bersabee ad meridiem. Vbi uero situm habuerit Massada castellum, quod Solinus hic afferit fuisse terminum Iudeæ, non constat. Termeni Iudeæ olim fuerunt mare mediterraneum ad occidentem, Iordanis ad orientem, Libanus ad septentrionem, Arabia Petræa ad meridiem: licet tribus Gad, tribus Ruben, & dimidia tribus Manasse habuerint possessionem suam ultra Iordanem, occupantes scilicet regnum Seone & regnum Og, atq; ob id quidam Iudeæ terminum ab oriente extendunt usq; ad Euphraten.

SCHOLIA CAP. XLIX.

Damascus, quam hic præterit Solinus, Syrie urbs prima & Asie uetusissima, que Abrahæ temporibus fuit, distat itinere sex dierum à Hierusalem, ubi diuus Paulus baptisatum suscepit. Hinc si ultra ad aquilonem pergas, occurunt multe nobiles urbes, nempe Raphan, Philadelphia, Epiphania, Seleucus, iuxta quam est Casius mons, Laodicea, Antiochia &c. que omnes è regione Cypri in Syria ponuntur. Vide Ptolemæum quarta Asie tabula. Solinus tamen hic solum describere contendit Scythopolim, que prius dicta fuit Nysa, à nurice Bacchibi sepulta, sed deducitis illic à Baccho Scythis, nomen urbis fuit mutatum. a C Casius mons.) Plinius cap. 22. libri quinti de Antiochia Syriæ sic loquitur: Super eam mons eodem quo aliud nomine Casius, cuius excelsa altitudo quarta uigilia orientem per tenebras solem aspicit, breui circumactu corporis diem noctemque pariter ostendens. Ambitus ad cacumen 19. milium passuum est, altitudo per directum quatuor. De alio Casio monte suprà diximus cap. 47.

SCHOLIA CAP. L.

Euphrates, quem Hebrei uocat אֲרַבָּן nomen habet à fructificatione et fertilitate, nasciturq; in Armenia maiori, ex monte originem ducens, quē Ptolemæus uocat Periarden, ex quo & Araxes ortum sumit. Solinus autem hic afferit mōtem illum uocari Caporen, receptisq; multis amnibus, ueluti sunt Lycus, Arsania, Arsanus, Singas &c. plurimas prælabitur gentes, potissimum Armenos, Cappadocas, Syros, Arabes, & Chaldeos, & tandem in Persicum labitur mare, et non in mare rubrum, ut Quintus Curtius, Herodotus, & Diodorus Siculus tradiderunt. a C Ad instar Aegyptij amnis.) Verba Plini sic habent cap. 18. lib. 18. Similis ratio, sed felicitas maior Babylonie, Scleucie, Euphrate atq; Tigre stagnantibus, quoniam ibi rigandi modus manu temperatur. Et cap. 17. eiusdem uoluminis sic inquit: Limū non inueniunt Euphrates Tigrisq; sicut in Aegypto Nilus, nec terra ipsa herbas gignit: ubertatis tantæ sunt, ut sequenti anno sponte restabilis fiat seges, impressis uestigio seminibus. Fertilitatis causam Curtius afferit humorem qui ex utroq; amne manat, toto sere solo per uenas aquarum residante. Arrianus lib. 7. scribit Euphratē per altiora excurrere, ubiq; ripis æqualem, multas fossas

ab eo

De Scythopoli oppido, & monte

Casio. Cap. XLIX.

Ranseo Damascum, Philadelphia, Raphanam. Scythopolis primos in colas, & autorem dabo. Liber pater cum humo nutricem tradidisset, condidit hoc oppidum, ut sepulturæ titulum etiam urbis mœnibus ampliaret. Incolæ deerant; è comitibus suis Scythes delegit, quos ut t' animo firmaret ad promptam resistendi uiolentiam, 10 præmium loci nomen dedit. In Seleucia alter Casius mons est Antiochia proximus, cuius è uertice uigilia adhuc quarta conspicitur globus solis, & breui corporis circumactu radijs caliginem dissipatibus, illinc nox, hinc dies cernitur. Talis è Casio specula est, ut lucem prius uideas, quād auspicetur dies.

20
loquitur: Supeream mons eodem quo aliud nomine Casius, cuius excelsa altitudo quarta uigilia orientem per

De Euphrate & Tigride fluminibus, deq; uarijs gemmarum generibus. Cap. L.

Vphraten maior fundit Armenia, ortum supra Zimaram sub radicibus montis, quem Capoten accolæ nominant, Scythis proximum. Hic receptis in se aliquot amnibus conualescit, et stipatus conuenis aquis, luctatur cum Tauri montis obiectu, quem apud Eligeam scindit, resistat licet duodecim millibus passuum latitudine: longisq; excursibus dextra Comagenem, Arabiæ laua relinquit. Deinde prælabes plurimas gentes, Babyloniam quondam Chaldaeorum caput diuidit. Mesopotamiam opimat annuæ inundationis excessibus, a ad instar Aegyptij amnis terris superflusus, inuenta soli fœcunditate. Iisdem ferme temporibus, quibus Nilus, exit, 40 sole scilicet in parte Cancri uicesima constituto. Tenuatur cum iam Leone decurso, ad extima Virginis currícula facit transitum: quod b Gnomici similibus parallelis accidere cōtendunt, quos pares, & cœli & terrarum positione aequalitas normalis efficit lineæ. Vnde apparet ista duo flumina ad modulum eiusdem perpendiculi constituta, licet è diuersis manent plagiis, easdem incremēti causas habere. De Tigride quoque hoc loco dicere par est. In Armenia maioris regio.

ris regione caput tollit mirè quām lucido conspicuōq; fonte in loco edito, qui Elongosine nominatur: nec tamē ab exordio statim totus est. Primum pigrē fluit, non cum suo nomine: at cum fines Medorum inuestus est, Tigris statim dicitur: ita enim Medi nominat sagittam. Influit^d in Arethusam lacum omnia pondera sustinentem: cuius pisces nunquā se alueo Tigridis immiscent, sicut nec amnici pisces in stagnum transeunt Arethusæ, per quem dissimilis colore, & uolucrī meat cursu. Mox Tauro resistente in profundum specum mergitur, quem subterlabēs, in altero eius latere apud Zoroandanū emicat, uluas & purgamenta plurima secum trahens: deinde identidem abscondit, rursusq; redditur. Adiabenos, Arabasq; præterfluit, Mesopotamiam amplectitur. Amnem nobilissimū Choaspem accipit, Euphratem fert in sinum Persicum. Quæcunq; Euphratem bibunt gētes, diuerso nitent lapide. ^eZmilaces in ipso Euphratis alueo legitur, gemma ad imam gemmam marmoris Proconnesi, nisi quod in medio umbilico lapidis istius glaucum uelut oculi pupilla internitet. Sagda à Chaldaëis ad nos usque profluit, haud facilis repertu, ni (ut perhibent) ipsa capessendam se daret. Nanc̄ ingenita spiritus efficacia, supermeantes naues e profundo petit, & carinis ita tenaciter ad corpora, ut nisi abrasa parte ligni, ægrē separetur. Ea Sagda apud Chaldaeos propter effectus quos ex ea sciunt, habetur loco principe, cæteris propter gratiam magis placet iucundissime virēs. Myrrhites Parthis familiaris est. Hunc si uisu aestimes, myrrhæ color est, & non habet quod afficiat aspectum. Si penitus explores, & attritu incites ad calorem, spirat nardi suauitatem. In Perside lapidum tanta copia est, tantaq; diuersitas, ut longū pene sit ipsiſ uocabulis immorari. Mithridax sole percussa, coloribus micat uarijs. ^fTecolithos nucleo oliuæ similis, spernitur cum uidetur, sed remedijs bonus, uincit aliorū pulchritudinē: solutus quippe, & haustus, pulsis calculis, renum dolores acuesicæ leuat. ^gAmochrylos arenis auro intermixtis, nunc brætarū, nunc pulueris habet quadrulas. ^hAëties & fuluus est, & tereti positione, alterum lapidem intrinsecus cohibēs, cuius crepitū sonorus est, cum mouetur, quamlibet tinnitū illum non internum scrupulum facere, sed spiritum scientissimi dicant. Hunc Aëtem Zoroastres

ab eo deriuari, alias quidē perennes, ex qui bus accolæ utring, cāpos irrigant, alias temporarias esse: raros in his locis imbræ casdere: quapropter, inquit, et uadofus est, & haud magnam uim aquarum uehit.

^b (Gnomonici.) Loquitur hic Solinus ex aliorum sententiâ, non enim fuit tam indoctus, ut putarit Nilum & Euphraten sub eisdem parallelis sitos. Nec uerum est, horum uel aliorum fluminum augmentum, semper in ipsoru fontibus querendum esse. Fieri enim potest, quod tam Nili quām Euphratis causa augmenti sit, quam Thales & secum plures reddiderunt, quod uidelicet uenienti flumini obuij quidā uenti, ad uero spiritu cursum descendantis aquæ impedian, aut arenis, quas cum fluctibus littori applicant, ut Mela inquit, ostia obducat. Ephorus Nili augmēti causam tradit, quod Aegyptus tota aestate laxetur, & ueluti umdarum uim quandam exudet. Et hec in Euphrate quoq; inueniri poterunt, haud secus quām in Nilo. ^c (De Tigride.)

Scribit Plinius cap. 27. Tigri fluminī à uelocitate nomen inditum: ita enim, inquit, appellant Medi sagittam. Hebraismus uero uocat eum תִּגְרֵי quod sonat acutum & leue. Habet enim is fluuius aquas claras & perlucidas, ut Hebrei scribunt. Quidam aiunt illi nomen datum propter uelocitatem suā, instar bestiæ tigridis nimia perniciate currentis. Nascitur autē in regione Armeniæ maioris, fonte conspicuo, in planicie: loco nomen Elongosine est &c. Hæc Plinius cap. 27. lib. sexti. Cum ergo Plinius dicat eum oriri in planicie, uidetur hic in Solino legēdum, in loco haud edito.

^d (In Arethusam.) Plinius uocat hunc lacum Arethissam, Strabo Arsenem et Thopitin. Ptolemaeus in Armenia maioria ponit stagna, Lychnitin, cuius exitus in Araxem deriuatur, Arissam & Thospitin, unde Tigris augetur. Vide proxime sequentem Asia tabulam. ^e (Zmilaces.) De lapide Zmilace, de Sagda, Myrrhite & Mitridace, uel, ut Plinius habet, Mitrace, inuenies apud Plinium cap. 10. libri ultimi. Smilaces similis est Proconneso marmori, medio colore clauco. Myrrhites colorem habet myrrhæ. Mitridax uero uel Mitrax nuncupatur à mitra, id est, à sole.

Vnde Plinius: Mitrax Persis accepta est, & rubri maris motibus multicolor, contra sole uarie resplendens. f C. Tecolithos.) Significat hec uox calcularem lapidem, nam τέκτην est calculus, & λίθος lapis. Dioscorides libro quinto uocat eum Iudaeum lapidem, atque eum esse effigie candide speciosumque, respondentibus ordine quodam lineis tam exacte, ut manu & tono ductae uideri possint. Si cum aquae calidae cyathis ternis bibatur, urine difficultas tibus auxiliu prestat, calculosque in uestica frangit. g C. Amnochryso.) Est Graecis οὐρανὸς arena, & χρυσός aurum: & lapidi huic datum est hoc nomen, quod arenarum aurearum speciem praeseferat.

h C. Aëtites.) Nomen habet hic lapis ab aquila, quam Graeci αἰετὸν uocant, quod in aquilarum nidis reperiatur. De hoc Dioscorides lib. 5. sic scribit: Aëtites lapis cum prægnatis, intusque uelut in alio alterum lapidem habens, sonum si quatias remittit. Grauidis, quibus uestri prolabantur, leuo brachio suspensus, partu continet. Sed cum in eo sunt ut pariant, translato eo ad femur, citra dolorem soluentur. Deprehendi et furta illo prædicant. Nam panis in quo lapis ille fuerit, porrectus furi, cōmāducatusque, transmitti non poterit. Hunc lapidem quidam Gagiten nominant, Sirabo Gangiten, inquit Armenia repertum tradit, quo serpentes fugantur. Refert & Philostratus secundo uitæ Apollonij: Aues quoque, inquit, quis

non uideat pullorum causa multa facientes, uelut aquilas ac ciconias: que nunquam nidos extruunt, quin lapides illis imponant, propterea quod facem adhibent ut oua foetum producant, & serpentes nidis non appropinquent.

i C. Pyrrhites.) Ab effectu nomen inditum est huic gemmae, ἡ πύρρος, id est, ab igne, quod premis sine adiustione manus non posset. k C. Chalazias.) Sunt qui falso Chalaxias scribūt, sed ἡ χαλαζης, id est, à grandine sumptu nomen est, quod grandinis candore figuramque plurimum imitetur. Plin. cap. 11. lib. 37.

scribit eum esse adamatinæ duritiae. l C. Echites.) A uipera nomē habet hec gemma, est enim Graecis ξύρις uipera. Dionysias uero à Dionysio uini repertore nomen habet. Plinius capite 10. lib. ult. Dionysias, inquit, nigra ac dura, mixtis rubentibus maculis, que ex aqua trita saporem uini facit, & ebrietati resistere putatur.

m C. Glossopetra.) A lingue similitudine nomen habet, ἡ γλωσσης, id est, à lingua. Plinius cap. 11. lib. 37. Glossopetra lingue similis humanæ: in terra non nascitur, sed deficiente luna celo decidere, & lenocinanti necessaria creditur: quod ne credamus, promisi quoque uanitas facit, uentos enim ea comprimi narrant.

n C. Solis gemma.) Eò quod hac gemma candida est, & ad speciem syderis in orbem fulgentes sibigit radios, solis habet nomen. o C. Veneris crinis.) Plinius ubi supra: Veneris crines, inquit, nigerrimi nitoris, continent in se speciem rufi crinis. p C. Selenites.) A luna illi nomen inditum: est enim σελήνη luna.

Dioscorides ait eum nasci in Arabia, translucereque ex candido, ponderis exigui. q C. Meconites.) Dictus Meconites, quod papaueri plurimum assimiletur: Graeci enim μύκονος papauer nominant. r C. Myrmecites.) A formica nomen habet, que græce μύρμηχς dicitur. Plinius uero sic habet: Habet myrmecias eminenias similes uerrucis: uerrucas autem Graeci μυρμηκιας, non μυρμηκias vocant. s C. Chalcophthongos.)

P O L Y H I S T O R .

Ab æte & sono compactum nomen habet, quod latine ærisonum dicere possumus. Nam Græci χρεληνος εσ, & φθόνον sonum nuncupant. Apud Plinium Chalcophonos paſsim legitur. Est ea gemma nigra, illisq; reddit tinnitum æris. *t* **C** Siderites.) Aferro, cui plurimū ſimilis eft, nomen habet hic lapis: græce enim ferrum οἰδηγος dicitur. Hic litigio illatus, discordias facit, ut scribit Plinius cap. 10. lib. 37. *u* **C** Phlogites.) Aflamma nomen hic lapis fortius eft: nam φλὸς Græcis eft flamma. Ostentat enim intra ſe, inquit Solinus, quaſi flamas eſtuentes. Plinius uidetur eum uocare Phlegontidem, à uerbo φλέγω, id eft, ardeo ſic uocatum.

x **C** Anthracias.) Plinius: In Anthracitide ſcintillæ diſcurrere aliquando uidentur, à pruna nomine ſumpto: nam uocant Græci ἀνθρακηνην prunam. Poteſt & à carbone, id eft, ἀνθρακηνος nomē habere.

y **C** Enydros.) Eſt γύνης & aquosus. Vnde Plinius: Enydros ſemper rotunditatis absolute, in cana 10 dore eft leuis, ſed ad motum fluctuat intus in ea ueluti in ouis liquor.

De Cilicia, & antro Corycio, deꝝ monte Tauro. Cap. LI.

C Illiciam, de qua agitur, ſi ut nunc eft, loquamur, derogaffe uidebimus fieri uetus tatis: ſi terminos ſequimur quos habuit olim, abſonum eft à contemplatione rerum preſentiū. Ergo inter utrāque culpam factu optimum eft, amborum tem- 20 porum ſtatū perſequi. Cilicia antea uſq; ad Pelusium Aegypti pertinebat, Lydijs, Medis, Armenijs, Pamphylia, Cappadocia a ſub imperio Cilicum conſtitutis. Mox ab Assyrīis ſubacta, in breuiorem modum ſcripta eft. Plurima iacet campo, ſinu lato recipiens Iſſicum mare, à tergo montium Tauri & Amanī iugis clauſa. *b* A Cilice nomen trahit, quem ætas priſtina penè ultra æuum memorie abscondit. Hunc aiunt Phœnices ortum, qui antiquior Ioue de primis 30 terræ alumnis habetur. *c* Matrem urbium habet Tarſon, quam *d* Danaës proles nobilissima Perſeus locauit. Hāc urbem interſecat Cydnus amnis. *e* Hūc Cydnum alijs præcipitari Tauro, alijs deriuari ex alueo Choaspis tradiderūt: qui Choaspes ita dulcis eft, ut *f* Persici reges quan- diu intra ripas Persidis fluit, ſolis ſibi ex eo po- cula uēdicarint, & cum eundum foret peregrē, aquas eius ſecum uectitarint. Ex illo igitur pa- rente Cydnus miram trahit ſuauitatem. Quic- 40 quid candidū eft, Cydnum gentili lingua Syri dicunt, unde amni huic nomen datum. Tumet uere cum niues ſoluuntur, reliqua parte anni te- nuis eft & quietus. *g* Circa Corycum Ciliciae crocum plurimum, optimumq; det licet Sicilia, det Syrena, det & Lycia, hoc primum eft: ſpirat fragrantius, colore plus aureo eft, ſucci- ope citius proficit ad medelā. Ibi Corycus op- pidum eft, & *h* ſpecus, qui montem impositum mari a ſummo cauat uertice, patulus hiatu am- pliſſimo. Nam deiectis lateribus in terræ pro-

S C H O L I A C A P . L I .

Oſtentat Solinus à principio huius capi- tis, uarijs temporibus uarias factas regionū diuifiones, id quod in Germania noſtra quoque factum nō ignoramus, quando quidam Galliam extendunt uſq; ad Rhenum, alij uero Alſatiā, & totū tractum Rheni qui eft inter Lotharingiam & Rhenum, annu- merant Germanię. Sic quidam Numidiam ſecernunt ab Africa minori, alij uero inter terminos eius coartant. Idem accedit Cili- ciae, quando ueteres alios ſtatuerint termi- nos quām recentiores. Quintus Curtius 3: geſtorū Alexandri libro Ciliciam elegāter biſ describit uerbis: Perpetuo iugo montis aſperi ac prærupti Cilicia includitur: quod cum à mari ſurgat, uelut ſinu quodam flu- xuq; curuatum, rurſus altero cornu in di- uerſum littus excurrit. Per hoc dorsum, que maxime introrsum mari cedit, aſperi tres aditus & perangusti ſunt, quorum uno Cilicia intranda eft. Campeſtris eadē qua- uergit ad mare, planiciem eius crebris di- ſtinguentibus riuis &c. *a* **C** Sub im- perio Cilicum.) Quando omnes hic eni- meratae regiones paruerint Cilicibus, non conſtat, nec Solinus explicat. Inueniuntur quādem Ninum primū regem Assyriorum ſuo imperio ſubieſſe omnes maritimas ac pro- pinquas gentes, Aegyptios, Phœnices, ira- teriorem Syriam, Ciliciam, Pamphyliam, Lyciam, Cariam, Phrygiā, Mysiam, Ly- diam, Troada &c. ſed quod Cilicibus he- regiones fuerint ſubditæ, nemo extat qui hoc ſcribit, quod ego ſciām. Terminii Cili- ciae ex tabula Afiae, quam huic libro inſer- ruimus, facile deprehendi poterunt.

b **C** A Cilice.) Legitur Genesis dea- cimo, Iaphet filiū Nohē genuiſſe Gomer, Magog, Madai, Iauan &c. Iauan aut̄ qui Græciae nomen dedit, genuit Elisan, &

Corycian ſp. erg v. Melam c. 13.

Tarsis. A Tarsis Cilicia olim et metropolis eius denominata fuit Tarsus. Herodotus uero lib. 7. scribit Cilices à Cilice Phoenice Agenoris filio cognominatos esse, quum antea Hypatei dicerentur. Cæterum fabule tradunt hunc Cilicem Cadmi fratrem missum à patre ad Europam sororem à loue raptam inuestigandam, qui ueritus patrem Agenorem, quod eam non repererit, hanc ipsam regionem occupauit, quam tandem de suo nomine Ciliciam nominauit. Patet ergo eodem cum loue tempore floruisse. Potuit et annosiore esse loue.

c. Matrem urbium.) Fuit olim urbs ista insignis ob philosophiae studium. Vnde Strabo: Tarsensibus studium circa philosophiam fuit et alias disciplinas quæ in corona uersantur, ut Athenas et Alexandriam superarent, et si quis alius locus dici potest, in quo scholæ et philosophiae exercitationes fuerint et c. Viri ex ea urbe illustres fuere, Antipater Stoicus, Archelaus et Nestor, et duo Antenodori, quorum alter Catonis familiaris, alter Cæsaris dictatoris præceptor fuit. His omnibus multò excellentior fuit diuus Apostolus Paulus Tarsensis.

d. Quam Danaës.) Quidam scribunt Sardanapalum ultimum Assyriorum regem una die hanc condidisse urbem. Aliorum sententia est, ut refert Strabo, Argiuos eam extruxisse: tertij afferunt eam à Perseo conditam. Et fieri potest, ut quosdā de prima urbis fundatione, reliquos de instaurazione uel ampliatione locutos fuisse puemus.

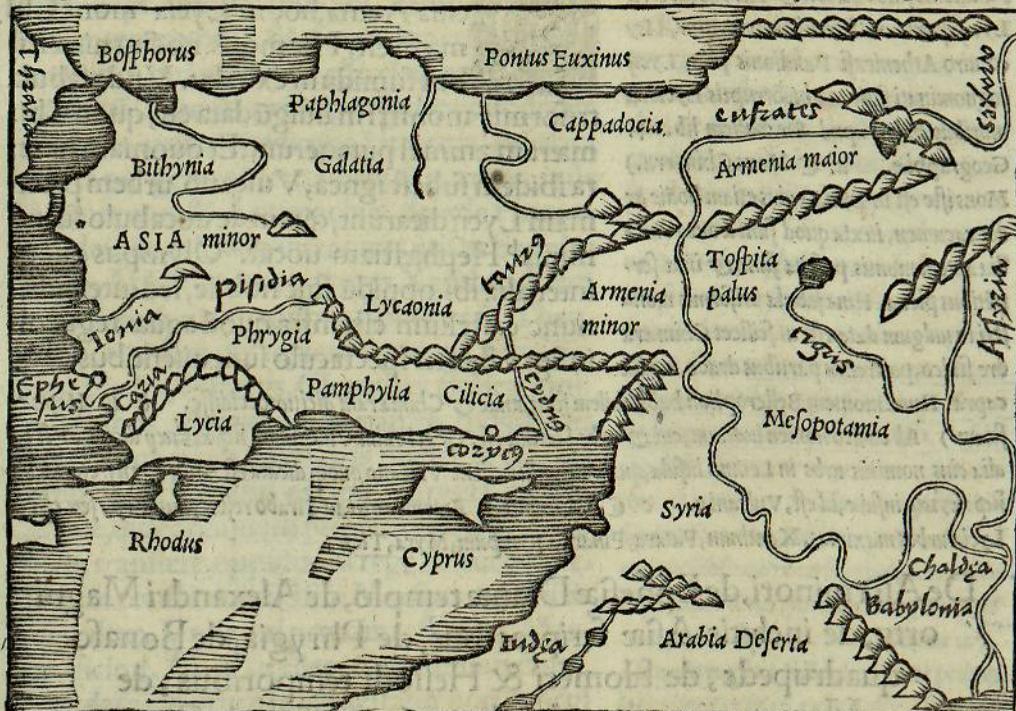
e. Hunc Cydnus.) Strabo lib. 14. sic scribit: Tarson Cydnus medium perfliuit, iuxta gymnasium iuniorum. Eius ortus non procul est, aliue uero per profundam uallē illatus recta in urbem ingreditur. Aqua est rapidissima et frigida, quapropter hominibus ac bestiis auxiliatur quæ neruos crassiores habet. Et Quintus Curtius lib. 3. inquit: Cydnus inclitus amnis, non spatio aquarum, sed liquore memorabilis: quippe leni tractu è fontibus labens, puro solo excipitur: nec torrentes incurrunt, qui placide manantem aliueum turbent: itaq; incorruptibilis, idemq; frigidissimus: quippe multariparum amoenitate inumbratus, ubiq; fontibus suis similis in mare euadit. Ex TAUro monte cum oriri tradit Arrianus secundo gestorum Alexand. libro. Nec legitur apud insignem aliquem autorem, Cydnus ex Choaspis aliue deriuari.

f. Persici reges.) Herodotus lib. 1. inquit: Dicit rex Cyrus magnum exercitum

fundum, nemoroſo orbe ampleſitetur mediā inanitatē, uirens introrsus lucis pendētibus. Descensus in eum per duo millia & quingen- tos passus, nō sine largo die, hinc inde fontium affida scaturigine. Vbi peruentum ad ima pri- mi ſinus, alter rurſum ſpecus panditur: quod antrum latiſ ſum patet fauibus, poſtmo- dum in processu per angustias obscuratur. In eo ſacrum eſt ^k Iouis fanum, in cuius recessu in- timo Typhonis gigantis cubile poſitū accolae ¹⁰ credunt. Soloē antiquū oppidum Cilicie fuit, ^m patria Chryſippi Stoicæ ſapiențæ potentifſi- mi, quod à Tigrane Armenio ſubactum, & diu poſt Pompeiopolim deuictis Cilicibus Cneus Magnus cognominauit. ⁿ Mons Taurus ab In- dico primū mari ſurgit, deinde à ſcopulis Che- lidonijs inter Aegyptiū & Pamphylium pela- gus obiectus, ſeptentrionī dextero latere, laeuo meridianæ plagiæ, occidenti obuersus fronte profusa. Palam eſt terras eum continuare uoluſſe penetrato mari, niſi profundis reſiſtentib- uis extendere radices ſuas uetareſ. Deniq; qui ratiocinantur de naturis locorum, tentaffe eum omnes exitus promontorijs probat. Nam quo quouerſum mari alluitur, procedit in promi- nentias: ſed modò intercluditur Phœnicio, mo- do Pontico ſinu, interdū Caſpicio uel Hyrcano, quibus renientibus ſubinde fractus, contra Mæoticum lacum flectitur, multisq; difficulta- tibus fatigatus, Rhiphæis ſe iugis annexit. Pro ³⁰ gentium ac linguarum uarietate plurifariam nominatus: apud Indos Imaus, mox Paropanisus, Choatras apud Parthos, poſt Niphates, inde Taurus, ac ubi in excellētissimā conſurgit ſublimitatem, Caucasus. Interea etiam à popu- lis appellationem trahit. A dextro latere Ca- ſpius dicitur uel Hyrcanus, à laeuo Amazonicus, Moſchicus, Scythicus. Ad haec uocabula habet alia multa. Vbi dehinc hiulcis iugis, fa- cit portas, quarum primæ ſunt Armeniæ, tum ⁴⁰ Caſpiæ, poſt ^o Cilicie. In Græciam uerticem exerit, ubi Ceraunius prædicatur. A Cilicie fi- nibus ^t Africum līmitem ^r despicit. Quantum ^t Asiaticū meridiem uidet, ſole inaſtuat. Quicquid ſepten- trioni oppofitum eſt, uento tundit & pruina. Quod ſyluestre eſt, efferatur plurimis bestiis, & leonibus immaniffimis.

^e

exercitum probè domi cōparata re frumentaria atq; pecuaria. Portatur item aqua ex flumine Choaspe, Susam preterfluente, quo uno ex omnibus fluminibus rex potat: cuius Choaspis aquā decoctam, et in argentea uasa difusam ferentes, permultæ carrucæ quatuor rotarum mulis trahentibus aſſiduè comitantur quocunq; ille proficiscitur. g C Circa Corycum.) Corycos autore Plinio cap. 27. lib. quinti, est nomen tum oppidi, tum portus, tum deniq; specus Ciliciæ. Sunt & alia loca nominis eiusdem: in hoc itaq; loco nobilissimum crescit crocum. Vnde Plinius cap. 6. lib. 21. Prima nobilitas Cilicio croco, & ibi Coryco monte, deinde Lycio monte Olympo, mox Centuripino Siciliæ: aliqui Phlegræo secundum locum dedere. h C Specus.) De hoc specu sic dicit Strabo lib. 14. Corycum promontoriū, ultra quod ad stadia 20. est Corycum antrum, in quo crocus optimus nascitur: id autem est ingens quædam concavitas in orbem deducta, cui labrum petrosum ac satis altum circumias- 10 cet: cum descenderis, solum est inēquale, & magna ex parte petrosum, & fruticosa & semper uirenti ac domeſtica materie plenum. Describit & Mela Pompon. hunc specum multis uerbis libro primo. i C Per duo millia.) Pomponius habet, quingentorum & mille passuum. k C Iouis fanum.) Pomponius sic scribit: Specus totus angustus & uerè sacer, habitariq; à dijs dignus creditus est, nihil non uenerabile, & quasi cum ali quo nomine se ostentans. Est & alius specus ultra, quē Typhonium uocat, ore angusto & multum (ut experti tradidere) pressus, & ob id aſſidua nocte suffusus, neq; unquā perfici facilis: sed quia aliquando cubile Typhoni fuit, & quia nunc demissa in ſe coſestim exanimat, natura, fabulaq; memorandus. Intelligit fortassis Typhonem Aegyptium, Osiridis, Iſidis, Apollinis & Veneris fratrem, qui Osiridem in Aegypto iuste regnantem, omnibus Gigantibus conſcijs, peremit, ac in 26. partes diſsecuit, cuiq; eorum qui ſecum tanti ſceleris particeps fuerant, partem tribuit, ueluti eius facinoris conſcijs, & ſimil ut ipſos defenſores custodesq; habere regni fidos.

Tabula hæc multarum regionum ſitum, quas quadem Solinus praeferti hoc capite & non nullis sequentibus describit, exprimet,

l C Soloë.) Multa exemplaria habent hic Heliospolim, quod solis urbs interpretatur: sed error est, cum hæc urbs non à sole nomē habeat, sed à Solone uno ex septem sapientibus, qui Pisistrati tyrannidem perofus, ad Crœsum Lydiæ regem nauigauit, à quo deinde in Ciliciam profectus, urbem condidit, atq; ex ſuo nomine Solos appellauit, in qua paucos Atheniensium ſtatuit, qui traclu temporis cum patriam uocem corrupiſſent, ſolecizare dicitur: poſtmodū à Magno Pompeio, quod illuc piratas quodam tranſtulifer, Pompeiopolis appellata est. m C Patria Chrysippi.) Quidam ſcribunt Chysippum fuiffe Tarſensem. Strabo uero aliter ſentit, nempe quod ex Solis urbe fuerint uiri memorati digni, Chrysippus philoſophus Stoicus ex patre Tarſensi ortus, qui inde migravit. n C Mons Taurus.) Sic dictum putant hunc montem, quod tauri exprimat formam. Plinius cap. 27. lib. quinti de hoc monte ſic ſcribit: Taurus mons ab Eois ueniens littoribus, Chelidonio promontorio diſterminatur. Immensus ipſe & innumerarum gentium arbiter. Dextero latere ſeptentrionalis, ubi primum ab Indico mari ſurgit: leuo meridianus & ad occaſum tendens, medianiq; diſtrahens Asiam, niſi op-

Solacis in deſcendit

Tauri Montis diversa rotae.
Begyngho v. Melam c. 15. lxi.

primenti terras occurrent maria. Resilit ergo ad septentriones, flexusq; immensum iter querit uelut de industria, rerum natura subinde aequora opponente, hinc Phoenicum, hinc Ponticum, illinc Caspium & Hyrcanum, contra Maeoticum lacum torqueatur: itaq; collisus inter haec claustra, et tamen uictor, flexuosus euadit usq; ad cognata Riphæorum montium iuga, numerosis nominibus & nouis quocunq; incedit insignis, Imaus prima parte dictus, mox Edigis, Paropanisus, Circius, Chambades, Pharphariades, Choatras, Oreges, Orates, Niphates, Taurus, atq; ubi se quoq; exuperat, Caucasus, ubi brachia emittit subinde tentanti maria similis, Sarpedon, Coracesius, Cragus, iterumq; Taurus, etiam ubi dehincit seq; populis aperit. Tauri huius initium, inquit Strabo lib. 14. montes quidam dicuntur qui supra Chelidonias sunt, que insulae in Pamphyliæ ac Lycia cōfinio iacent: hinc enim iam Taurus in altum consurgit. o C Ciliciæ.) Ciliciæ portæ haec uidentur esse, quas ab Amano monte Ptolemaeus Amanicas uocat, iuxta sinum Iſicum, Pylas quidam eas nuncuparunt. Has Alexander Macedo 10 quondam ingressus, contemplatus locorum situs, non alias magis dicitur esse admiratus, felicitatem suam obrui potuisse uel saxis confitebatur, si fuissent qui subeuntes propellerent. Iter uix, inquit Curtius, quaternos capit armatos. Dorsum montis imminent uia non angustæ modo, sed plerunq; præruptæ crebris oberrantibus riuis, qui ex radicibus montium manant. p C Despicit.) Quædam exemplaria habent dispegit, alia dispegit, rursum alia, dispartit.

SCHOLIA CAP. LII.

Sunt qui Lyciam sic dictam putant
τὸν λύκον τὸν παρδίωνος, id est, à Lyco
Pandionis filio. Scribit & Herodotus: Cū
Lycij quondam Termile uocarentur, à Ly
co uiro Atheniensi Pandionis filio, Lycij
cognominati sunt. De incorruptis Lyciorū
moribus habes apud Strabonem lib. 14.
Geographiæ. a C Mons Chimæra.)
Mons iste est in Lycia, cuius etiam hodie ar
det cacumen, iuxta quod sunt leones: me
dia autem montis pascua sunt, & ima ser
pētibus plena. Hinc fabula triformis mon
stri in uulgū data est, ut scilicet Chimæra
ore sit leo, postremis partibus draco, media
capra. Hunc montem Bellerophon habitabilem fecit, unde & Chimæram dicitur occidisse. b C Hepha
stiam.) Ab eo deo nomen inditum, cui & urbs sacrata est. Græci enim Vulcaniam ἡφαστιον dicunt. Est &
alia eius nominis urbs in Lemno insula, que consimili ratione Vulcano quoq; dicata est. Sunt & in freto Siculo
ἡφαστιον insulæ, id est, Vulcaniæ. c C Olympus.) Artemidorus, ut Strabo refert, autor est, sex esse in
Lycia urbes maximas, Xanthum, Patara, Pinara, Olympum, Myra, Tlon.

V. nunc sit in congrua urbem Tlon
in Graecia ab hac urbe Tlon Syria
transire se originem & nām non
magnum vicinum & Græcis uidebam certe.

De Asia minori, de Ephesiæ Dianæ templo, de Alexandri Magni
ortu, de inclytis Asie scriptoribus, de Phrygia, de Bonaso
quadrupede, de Homeri & Hesiodi temporibus, de
Memnonijs auibus, de Chamæleonte fera, de Ci
conijs, deçp Galatarum origine. Cap. LIII.

SCHOLIA CAP. LIII.

Est duplex Asia, generalis una, que
trium scilicet orbis partiū una est, alijs dua
bus partibus simul sumptis ferè equalis. Est
deinde Asia que propria dicitur, quod sit
majoris Asie pars seu prouincia quædam.
Et hanc rursus in duas partes Agrippa di
vidit: unam dicit includi ab oriente Phry
gia & Lycaonia, ab occidente Aegæo ma
ri, à me.

Equitur Asia: sed non eam Asiam
loquor, quæ in tertio orbis diuortio
terminos amnes habet, ab Aegyptio
mari Nilū, à Maeotico lacu Tanaim:
uerum eam quæ à Telmessio Lyciae incipit, un
de etiam Carpathius auspicatur sinus. Eam igit
ur Asiam ab oriente Lycia includit & Phry
gia, ab occidente Aegæa littora, à meridie ma
re Aegyptium, Paphlagonia à septentrione.
Ephesus

30

40

^aEphesus in ea urbs clarissima est. Epheso de-
^bcus templum Diana, Amazonū fabrica, adeo
magnificum, ut ^cXerxes cum omnia Asiatica
templa igni daret, huic uni pepercerit. Sed hæc
Xerxis clementia sacras ædes non diu à malo
uindicauit. Nanq; Herostratus, ut nomen me-
moria sceleris extenderet, incendium nobilis fa-
bricæ manu sua struxit, sicut ipse fassus est, uoto
adipiscendæ famæ latioris. Notatur ergo eadem
¹⁰ die conflagratiſſe templū Ephesi, qua Alexander
Magnus Pellæ natus est, qui oritur, ut Ne-
pos edit, Marco Fabio Ambusto, Tito Quin-
tio Capitolino consulibus, post Romam con-
ditam anno trecentesimo octogesimo quinto,
Id templum cum postmodum ad cultum augu-
stiorem Ephesi reformarent, faber operi Di-
nocrates præfuit, quem Dinocratem Alexan-
dri iussu Alexandriam in Aegypto metatum
suprà exposuimus. Nusquā orbe toto tam af-
²⁰ fidiuos terræmotus, & tam crebras urbium de-
mersiones, quam in Asia esse, cladibus Asiaticis
patuit, cū Tiberio principe d'urbes duodecim
simul una ruina ceciderint. e Ingenia Asiatica
inlyta per gentes fuere. Poëtē Anacreon, inde
Mimnermus & Antimachus, deinde Hippo-
nax, deinde Alcaeus, inter quos etiam Sappho
mulier. At historiæ conditores Xanthus, Heca-
tæus, Herodotus, cū quibus Ephorus & Theo-
pompus. Nam de f sepiem sapientia præditis,
Bias, Thales, Pittacus, Cleanthes Stoicæ emi-
³⁰ nentissimus, Anaxagoras naturæ indagator.
^g Heraclitus etiam subtilioris doctrinæ arcanis
immoratus. ^h Asiam excipit Phrygia, in qua
Celenæ, quæ antiquato priori nomine in Apa-
mæam transiere, oppidum à rege Seleuco post-
modum constitutum. Istic Marsyas ortus, istic
& sepultus. Vnde qui proximat fluuius, Mar-
syas dicitur. Nam sacrilegi certaminis factum,
& audaces in deum tibias, testatur non procul
⁴⁰ cum fonte uallis, quæ euentum gestæ rei signat,
& ab Apamæa decem millibus passuum sepa-
rata, Aulocrene usq; adhuc dicitur. Ex arce hu-
iusce oppidi Mæander amnis caput tollit, qui
recurrentibus ripis flexuosus inter Cariam &
Ioniam præcipitat in sinum, qui Miletū diuidit
& Prienem. Ipsa ^k Phrygia Troadi superiecta
est, Aquilonia parte Galatiæ collimitata, à me-
ridiana Lycaoniae, Pisidiæ, Mygdoniaeq; con-
termina. Eadem ab oriente uicina Lydiæ, à se-
ptentrione Mysia, Cariæ; à parte qua dies me.

ri, à meridie Aegyptio, à septentrione Pa-
phagonia. Alteram determinauit ab orien-
te Armenia minore, ab occidente Phrygia,
Lycaonia, Pamphylia, à septentrione pro-
vincia Pœtica, à meridie mari Pamphylia.

^a **C Ephesus.)** Plinius hanc urbem
alterum Asia lumē uocat, dicitq; eam Amaz-
zonum opus esse. Strabo uero in principio
libri 14. uult Ephesum ab Androclo Codri
Atheniensium regis legitimo filio conditam.
Hunc Eusebius in temporibus Androcum
uel Andronicum nominat, dicitq; Ephesum
conditam anno 28. Davidis id est, anno
noſtrè 4150. ab orbe condito, iuxta coma-
putum eius. Secundum calendarum uero Iudeo-
rum multo minor erit hæc supputatio, quæ
hodie cum hæc scribo, anno scilicet Christi
1537. numerant à creatione mundi 5298.
Eaitaq; urbs successu temporis uaria sortita
est cognomina. Nam Alopes cum pugna-
tum apud Troiā est, mox Ortygia & Mor-
ges uocata est, et Smyrna cognomine Tra-
chea, & Samornion, & Ptelea. Attollitur
monte Pione, ut ait Plinius, alluitur Caya-
stro flumine in Cybrianis iugis orto, multos
amnes defrēte. **b** **C Templum Dia-**

næ.) Hoc templum tam celebre & excel-
lens fuit, ut inter septem orbis miracula ana-
numerari meruerit. Vnde Plinius cap. 14.
lib. 36. **Græcæ magnificentia uera admira-**
tio extat templum Ephesie Diana, ducen-
tis uiginti annis factum à tota Asia. In solo
id palustri fecere, ne terræmotus aut hiatus
timeret: rursus ne in lubrico atq; instabili
fundamēta tantæ molis locarentur, antè cal-
catis e a substrauere carbonibus, dein uelle-
ribus lanæ. Vniuerso templo longitudo est
425. pedum, latitudo 220. Columnæ 127.
& singulis regibus factæ, sexaginta pedum
latitudine. Ex ijs 36. cælatae &c. Conuenit
& inter autores, templi eius tectum fuisse

è cedrinis trabibus, ualvas è cupresso. Id
ipsum templum 400. propè annis ante Plini-
us ætatem fuisse constructum, idem refert
capite 41. lib. 16. Dicit quoq; architectum
eius fuisse Ctesiphontem, Strabo autem Ar-
chiphonem. **c** **Xerxes.)** Xerxes hic Persico fastu ad tantam insolentiam
uenerat, ut non cum hominibus tantum,
sed cum diis immortalibus bellum gereret.
Cumq; ille pepercisset templo, Herostratus

cupiens ex re nefaria famam querere, illud
 incendit, idq; ea die quā natus est Alexander
 Magnus: tunc enim quum Diana par-
 tui Olympiadis adesse uoluisset, absuit tem-
 plo suo, incendioq; perire passa est. Sic gen-
 tiles loquuntur. Sunt alij qui scribunt Ale-
 xandrum fuisse Ephesi, cum magnificen-
 tiſimum templum summa celebraretur re-
 ligione: sed fieri potest quod tunc restaura-
 tum fuerit, præsertim cum apud Strabonē
 lib. 14. sic legamus: Cum Herosstratus qui
 dam Ephesiæ Diana templū incendio con-
 sumpſiſſet, aliud præſtatius conſtruxerūt,
 mulierum ornamentiſ & multis opibus ad
 id collatis, refectisq; prioribus columnis.
 Addit idem, Alexandrum impensas omnes
 pro eo templo restituēdo fuisse pollicitum,
 dummodo ipſe titulum haberet, illos autem
 noluisse. Porrò Dinoſratem ipſe nuncupat
 Chinocratem. Fuit deinde rurſum à Gothis
 exuſtum ſub Galieno ſcilicet Imperatore, à
 quibus & Troia, quæ uix ab antiquo bello
 reprirauerat, ſubuerſa eſt. d C Vrbes
 duodecim.) Dicit quoq; Plin. cap. 84. lib.
 2. quod maximus terre memoria mortaliū
 extiterit motus Tiberij Cæſaris principa-
 tu, duodecim urbibus Asia una nocte pro-
 ſtratis, quarum nomina ſunt, Ephesus, Ma-
 gnesia, Sardis, Mochene, Megara, Cæſa-
 rea, Philadelphia, Hymolus, Themis, Cy-
 me, Myrrhina, Apollonia, Dicæarchia.
 Sribit autē Aristot. 2. Meteororum libro,
 fortissimos fieri terremotus circa ea loca
 ubi mare fluxibile ſit, aut regio ſpongiosa
 ſub antroſaq;: propter quod circa Helle-
 ſpontum, Achaiam, Siciliamq; circa etiam
 Eubœa loca, terræmotus ſunt maxiſ pro-
 pter anguſtiam. Spiritus enim factus uehe-
 mens, & propter multitudinem maris alla-
 ti repellitur iterum in terram, quod natum
 erat efflare ex terra. Regiones quoq; quæ
 cung; habet maria, & quæ ſubtus loca mul-
 tum ſuſcipiētes ſpiritū, cōcutiuntur magis.
 Seneca item ait, omnem oram maris obno-
 xiām eſſe motibus. e C ingenia Asia-
 tica.) Comprehenduntur & hi qui fue-
 runt ex insulis quæ Asia adiacet. Anacre-
 on quidem Teius fuit, & dicitur ſcripſiſſe
 carmina amatoria. Mimmermus uero Colo-
 phonius, elegiarum ſcriptor nō incelebris.
 Antimachus & ipſe Colophonius, hic cum

carmen

dius eſt, mons Lydiæ Tmolus croco florentiſſi-
 mus, amnis Pactolus, quem aurato fluore inci-
 tum, aliter Χρυσόρεα uocant. In his locis animalia
 nascitur quod Bonafum dicunt, cui taurinum
 caput, ac deinceps corpus omne: tantum iuba
 equina, cornua autem ita multiplici flexu in ſe
 recurrentia, ut ſi quis in ea offendat, non uulne-
 retur. Sed quicquid præſidijs monſtro illi frons
 negat, alius ſufficit. Nam cum in furgā uertitur,
 proluiſe citi uentris ſimū egerit per longitu-
 dinem trīum iugerum, cuius ardor quicquid at
 tigerit, adurit: ita egerie noxia ſummoet inſe-
 quentes. m Miletos Ioniæ caput, Cadmi olim
 domus, ſed eius qui p̄imus inuenit proſæ ora-
 tionis disciplinam. Non longè Epheso Colo-
 phon ciuitas, nobilis oraculo Clarij Apollinis.
 Vnde haud procul Minas mons ſurgit, cuius
 uertices de nubibus ſuperuolātibus futuræ tem-
 pestatis ſignificant qualitatem. Caput Mæonię
 Sypilus excipit, Tantalis antea dicta, & in illā 20
 uocabuli memoriam orbitatibus data Niobe,
 Smyrnā Melas circunfluit, inter flumina Asia-
 tica facile præcipuus amnis. Smyrnæos uero
 campos fluuius Hermus ſecat, qui ortus Dory-
 lao Phrygiæ, Phrygiam ſcindit à Caria. Hunc
 quoq; Hermum fluctibus aureis aſtuſaſe anti-
 quitas credidit. Smyrna, unde præcipue nitet,
 n Homero uati patria extitit, qui post Ilium ca-
 ptum anno ducentesimo ſeptuagesimo ſecun-
 do humanis rebus excessit, Agrippa Syluo ;
 Tyberini filio Albæ regnante, anno ante urbē
 conditam centesimo ſexagesimo. Inter quem et
 Hesiodū poëtam, qui in auſpicij Olympiadis
 p̄imæ obiit, centum triginta octo anni interfue-
 runt. o In Rhetæo littore Athenienses & My-
 tilenæ ad tumulum ducis Thessali Achilleon
 oppidum conſiderunt, quod propemodum in-
 teriit. Deinde interposits quadraginta fermè
 ſtadijs, in altero cornu eiusdē littoris ob hono-
 rem Salaminij Aiacis alterum oppidum, cui
 Aeantio datū nomen, Rhodij extruxerunt. At
 iuxta Ilium p Memnonis ſtat ſepulchrum, ad
 quod ſempiterno ex Aethiopia cateruatim a-
 ues aduolāt, quas Ilienses Memnonias uocant.
 Cremutius autor eſt, has easdem anno quinto
 in Aethiopia cateruatim coire, & undiqueuer-
 ſum quoſquā gentium ſint, ad regiam Mem-
 nonis cōuenire. Mediterraneana, quæ ſunt ſupra
 Troadis partem, Teutrania tenet regio, quæ
 prima Mysorum fuit patria. Perfunditur Teu-
 trania

trans Caico flumine. Per omnē Asiam q̄ Cha-
mæleon plurimus animal quadrupes, facie qua-
lactæ, nisi crura recta & longiora uentri iun-
gerent, prolixæ cauda, eademq; in uertiginem
torta, hamati ungues subtili aduricitate, inces-
sus piger, & ferè idem qui testudinum motus;
corpus asperum, cutem qualem in Crocodilis
deprehendimus, subducti oculi, & recessu con-
cauō introrsum recepti, quos nunq; nictatione
obnublit. Visum deniq; non circunlatis pupil-
lis, sed obtutu rígidi orbis intentat. Hiatus eius
æternus, ac sine ullius usus ministerio, quippe
cum nec cibum capiat, nec potu alatur, nec ali-
mento alio quam haustu aëris uiurat. Color ua-
rius, & in momento mutabilis, ita ut cuicunq;
rei se coniunxerit, concolor ei fiat. Colores duo
sunt quos fingere nō ualeat, rubrus & candidus;
cæteros facile mentit. Corpus penè sine carne,
uitalia sine liene, nec nisi in corculo pauxillum
sanguinis deprehenditur. Latet hyeme, produ-
citur uere. Impetibilis est Coraci, à quo cum in-
terfectus est, uictorem suum periit interem-
ptus. Nam si uel modicum ales ex eo ederit, il-
lico moritur. Sed Corax habet præsidium, ad
medelam natura manum porrigit. Nam cum
afflictum se intelligit, sumpta fronde laurea re-
cuperait sanitatem. Pythonis Come est in Asia
locus in campis patentibus, ubi primo aduen-
tus sui tempore Ciconiæ aduolant, & eam quæ
ultima aduenerit, laniant uniuersæ. Aues istas
ferunt linguas non habere, uerum sonum quo
crepitant, oris potius quam uocis esse. Eximia
illis t' inest pietas: etenim quantū temporis im-
penderint foetibus educandis, tantum & ipsæ à
pullis suis inuicem aluntur. Ita enim impense
nidos fouent, ut incubitus assiduitate plumas
exuant. Noceri eis, omnibus quidem locis ne-
fas ducunt, sed in Thessalia uel maximè, ubi ser-
pentum immanis copia est, quos dum escandi
gratia insectantur, regionibus Thessalicis plu-
rimum mali detrahunt.⁴ Galatiam primis secu-
lis priscæ Gallorum gentes occupauerunt, To-
listobi, & Voturi, & Ambiani, quæ uoca-
bula adhuc permanent: quamuis Galatia un-
de dicta sit, ipso sonat nomine.

^tAmbiani listobi, & Voturi, & Ambiani, quæ uoca-
bula adhuc permanent: quamuis Galatia un-
de dicta sit, ipso sonat nomine.
ris. Plures amicos re secunda compares, paucos amicos rebus aduersis proba. De Cleanthe habes apud Laëritium
lib. 7. Anaxagoras non modo generis gloria et opibus, uerum animi quoq; magnitudine clarissimus fuit. Omne
enim patrimonium, ut liberius studijs incumberet, suis sponte concepsit. Indignantibus cuiusdam ac molestè ferenti quod
in alieno solo moreretur, Bono, inquit, esto animo, idem enim undiq; in infernum descensus est. Rogatus cuius rei
causa natus esset, Inspiciendi, inquit, cœli et solis atq; lunæ. Fuit enim ipse naturæ singularis indicator, uel, ut alij

carmen perobscurum recitaret in auditio-
rio, omnesq; egredieretur auditores præter
unum Platonem, ait, Plato mihi pro omni-
bus. Hippoax Ephesus Lambicorum scri-
ptor, à tyrannis pulsus est patria. Alceos
duos fuisse Suidas autor est, Lyrinem unū,
Athenis oriundum, Mityleneum alterum,
priscæ comœdia scriptorem insignem. Sap-
pho ob sexum non minus quam ob poëticā
celebrata. Xanthus è Sardibus urbe oriun-
dus. Hic Lydorum historiam quatuor uo-
luminibus complexus est. Hecatæus Mi-
leſius natione, Protagorā habuit præceptio-
rem, floruitq; Darij temporibus. Herodo-
tus ob stylī elegantiam inter Græcos histo-
ricos primatum tenuit, fuit autem Halicar-
naseus. Ephorus Cumæus, et Theopom-
pus Chius, uterq; Isocratis discipulus, quo-
rum alter freno, alter calcaribus indigebat.

f C De septem sapientia præditis.)
De eorum numero et nominibus, qui ob pe-
cularem quandam excellentiam, sapientiae
nomen adepti sunt, plurimum sunt autores
diuersi. Lactantius Firmianus à principio
quarti Diuinarii instit. ait, quod ij septem
primi de rebus naturalibus querere ac dis-
putare sunt ausi, sapientes haberit, appellat-
riq; meruerunt. O miserum, inquit, calamia-
tosumq; seculum, quo per orbem totum se-
piem soli fuerunt qui hominū uocabulo cie-
rentur. Nemo enim potest iure dici homo,
nisi qui sapiens est. Sed si ceteri omnes præ-
ter istos stulti fuerunt, ne illi quidem sapien-
tes, quia nemo sapiens esse uere iudicio stu-
torum potest etc. Bias cum rogaretur,
quod prudentis opus? Respondit: Cum
possit, nolle nocere. Quid stulti proprium?
Non posse, et uelle nocere. Thaletis pluri-
ma sapienter dicta, præsertim hæc, Turpe
quod ausurus, te sine teste time. Et, Vita
perit, mortis gloria non moritur. Et illud:
Quod facturus eris, dicere sustuleris. Et,
Crux est si metuas, uincere quod nequeas.
Pytaci autem sunt hæc: Loqui ignorabit,
qui tacere nescit. Bono probari malo, quam
multis malis. Pareto legi quisquis legē tule-
ta.

legendum censem, indagator. g C Heraclitus.) Inter cetera fuit Heraclito peculiaris in uerbis obscuris, & hinc factum est ut cognomento σκοτεινὸς diceretur. Hic exigne omnia credidit esse nata.

h C Asiam excipit Phrygia.) Phryges in extremitate Asiae minoris habent confines accolas Bithynie, et Apamæa urbs, quæ olim Celenæ, in altera Phrygia est, iuxta fontem scilicet Maeandri. Laclantius super 4. Thebaidos dicit Celenas esse Lydiæ ciuitatem, in cuius antro Marsyas ab Apolline uictum, cum certaret cum eo tibiarium cantu, ac supplicio affectum fuisse à tortoribus, de cuius sanguine fluvium eiusdem nominis natum fabulanatur. De hoc flumine scribit Quint. Curtius lib. 3. Illa tempestate media moenia interfuebat Marsyas amnis, fabulosis Græcorū carminibus inclitus. Fons eius ex summo montis cacumine excurrens in subiectâ petram, magno strepitu aquarum cadit, inde diffusus circuictos rigat campos: liquidus, & suauis duntaxat undas trahens. Itaque color eius placido mari similis, locum poëtarum mendacio fecit: quippe traditum est, Nymphas amore annis 10 retentas, in illa rupe considere. Ceterum quandiu intra muros fluit, nomine suum retinet, at cum extra minimenta se euoluit, maiore ui ac mole agentem undas, Lycum appellant. i C Audaces in deum.) Pallas inuenient se tibia, cum buccis tumidis ex aquis se confexisset, eam tibiam in Tritonem Libyæ paludem abiecisse fertur. Eam cum Marsyas Satyrus reperisset, tractare quod didicisset, Phœbum prouocare ausus est, a quo cum uictus fuisse, detracta eius pelle, & in alta platano suspensa, in flumen sui nominis conuersus est: unde & uallis illa Aulocrene vocata est, ab αὐλῷ, id est, tibia, & ἡγέρυς, id est, fonte, in quem is idem conuersus dicitur. k C Phrygia Troadi superiecta.) Haec non per omnia quadrant cum Ptolemæi prima Asia tabula, quippe qui Phrygiam unam describit iuxta Troaden maritimam urbem è regione Chersonesi. In monte uero Lydiæ Tmolo, & fluvio Pactolo, nulla est discrepantia. Pactolum Græci alio nomine vocant χρυσόν, id est, aurifluum: χρυσός enim aurum, & φῶν fluo significat. Poëtae fabulantur Midam Lydorū regem in aurum uersum, iubente Libero patre 20 in Pactolo se flumine lauisse, uimq; aurea tinxiisse flumen, ut scilicet de corpore eius uis aurea manarit in flumen. Plinius cap. 4. lib. 33. afferit aurum apud nos tribus modis reperiiri: fluminum ramentis, ut in Tago Hispanie, Pado Italie, Hebro Thracie, Pactolo Asiae, Gange Indie, nec ullum absolutius, inquit, aurum est, ut cursu ipso trituq; politum. Alio modo puteorum scrobibus effodi, & tertio ruina montium. l C In his locis animal naescitur.) Sunt qui afferunt Solinum hic errasse, et Pliniū non recte legisse, qui hoc animal dicit inueniri in Peonia Thracie uel Macedonia regione, & non in Mæonia Asia, ut Plinius ipse uidetur legisse. Vide Plinium de hoc animali cap. 15. lib. octauii. m C Miletos.) Inuenies omnes istas urbes, Miletum, Prienam, Colophonem &c. que hic cōmemorantur, in Ptolemæi tabula Asiae prima. Miletus genuit ciuem Cadmum, qui primum prosaicam orationem condere instituit, sicutq; aliis ab eo Cadmo qui ex Phœnicio oraculo monitus in Beotia Thebanæ urbis extitit primus autor. Vide de hac urbe Melam Pomp. lib. 1. ubi et originem oraculi Clarij Apollinis explicat. Meminit et Plinius cap. 103. lib. 2. Colophone, inquiens, in Apollinis Clarij specu lacuna est, cuius potu mira redduntur oracula, bibentium breuiori uita. De Sipylo monte, qui ante a Tantalis dicebatur, scribit Plinius cap. 29. quinti. Habetur et in Ptolemæo. De orbitatibus Niobes multa fabulatur Ouid. Metamor. lib. 6.

n C Homero uati.) Autore Archilocho in libello suo de temporibus, floruerūt uarijs temporibus ac locis octo Homeri: & hinc esse uidetur quod de Homeris poëte tempore non conuenit inter autores. Quidam enim eum ante descensum Heraclidarum ponunt, ut est Crates. Eratosthenes dicit eum fuisse post centesimum annum Troianæ captiuitatis. Aristarchus Ionica emigratione, hoc est, post annum centesimum. Philochorus post casptam Troiam anno 180. Apollodorus Athenien. post 240. annum euerstionis Ilij. Alij aliter senserunt. Sic quidam uolunt Homerum & Hesiodum poëtam eodem tempore uixisse: alijs afferunt Homerum fuisse multis ante seculis quam Hesiodus fuerit. o C In Rhetæo littore.) Plinius cap. 30. lib. quinti sic inquit: Extra si- 40 num sunt Rhetæa littora, Rhetaeo & Dardanio & Arisbe oppidis habitata. Fuit & Achilleon oppidum iuxta tumulum Achillis, conditum à Mytilenæis et mox Atheniensibus, ubi classis eius steterat. De sepulchro Achillis & Aiakis in his locis, meminit etiam Diodorus Siculus in Alexandro, hoc est, 17. historiarum libro.

p C Memnonis stat sepulchrum.) Memnon Titani & Aurora filius, Priamo cum uiginti peditum milibus, ducentis curribus auxiliu strrens, ab Achille peremptus est. Huius exusti corporis fauille, Aurora matris precibus in uolucres uersæ sunt, & ob id Memnonides nuncupatae. Hæ Memnonis memoræ, annis singulis se pulchrum eius adeuntes, manibus ipsius frequenter parentant. Fabulam refert Ouidius 13. Metamorphoseos.

q C Chameleon.) Græci χαμαιλεον humile & paruum dicunt, inde chameleon, quasi parvus leo: de quo Plinius scribit cap. 33. octauii: Figura & magnitudo erat lacerti, nisi crura essent recta & excelsiora. Latera uentri iunguntur, ut pisibus, & spina simili modo. Eminet rostrum, ut in parvo sit haud absimile suillo. Cauda prælonga in tenuitatem definens, & implicans se uiperinis orbibus: ungues adunci, motus tardior ut testudini: cor- pus asperum

pus asperum ut Crocodilo: oculi in recessu cauo, tenui discrimine, praegrandes & corpori concolores: nunquam eos aperit, nec pupillæ motu, sed totius oculi uestatione circumspicit. Ipse celsus hianti semper ore. Solus anima-
lum nec eibo nec potu semper alitur, nec alio quam aëris alimento. Circa caprificos ferus, innoxius aliquo-
rum. Et coloris natura mirabilior: mutat nang: eum subinde, & oculis & cauda & toto corpore, redditq: semper
quencung: proxime attingit, preter rubrum candidumq: Defuncto pallor est: caro in capite & maxillis & ad
comissuram caudæ admodum exigua, nec alibi toto corpore. Sanguis in corde & circa oculos tantum: uiscera
sine splene. Hibernis mensibus latet ut lacerta. Ab hoc animanti natum adagium apud Græcos, χειμαλεον=

~~τῷ οὐρανῷ τέλος~~, id est, Chamaeleone mutabilior, de homine omnino inconstanti & uario.
 r C Corax.) Græci nōgæce coruum dicunt. Plinius cap. 27. octauii inquit: Coruus occiso chamaeleon=

te, qui etiā uictori nocet, lauro infestum uirus extinguit. s C Pythonis Come est.) Plinius cap. 23. deci-
mi: Pythonis comen uocant in Asia patentibus campis, ubi ciconie congregatae inter se cōmurmurant: eam
deniq: que nouissime aduenit, lacerant, atq: ita abeunt. Honos his serpentium exitio tantus, ut in Theffalia capia-
tale fuerit occidisse ciconiam. t C Inest pietas.) Ciconias genitorum senectutem inuicem educare inuila-
gatum est. Sed sunt qui Meropes idem facere confirment, uicemq: reddi, ut parentes non modo senescentes, ue-
rum etiam statim, cum iam datur facultas, alantur opera liberorum: nec patrem aut matrem exire, sed in cubili
manentes, pascilabore eorum quos ipsi genuere, enutrierunt, educarunt. Hinc in parentum pietatem sumptum
adagium, ἀντίπελαξεψ, id est, mutuā beneficiorum uicē rependere, subaudi, conuenit. u C Galatiam.)
 Plinius cap. 32. quinti sic scribit: Dicendum simul uidetur & de Galatia, que superposita agros maiori ex parte
Phrygie tenet, caputq: quondam eius Gordium. Qui partem eam insidere Gallorum, Tolistobogi & Voturi &
 Ambiati uocantur. Hæc Galatia, uel, ut alii uocant, Gallogrecia, olim fuit occupata à Gallis duce Brennione, ha-
betq: monte magnum Olympum. Alius est in Mysia minoris Asie, & tertius altissimus in Græcia, inter Theffa-
liam & Macedoniam, qui nubes transcendit, unde & pro celo aliquando capitur.

De Bithynia, & Hylæ raptu, deq: An- nibalis exitu ac sepulchro.

Cap. LIII.

Bithynia in Ponti exordio ad partem solis orientis, aduersa Thraciæ, opulenta, ac diues urbiū, à fontibus Sangarij fluminis primos fines habet, an-
 te Bebrycia dicta, deinde Mygdonia, mox à Bi-
thyno rege Bithynia. In ea Prusiadem urbem prætermeat Hylas flumē, & alluit Hylas lacus, in quo resedisse credunt delitias Herculis^a Hy-
lam puerum^b Nymphis rapinam, in cuius me-
moriam usq: adhuc solenni cursitatione lacum populus circuit, &^c Hylam uoce clamant. In Bithynio quoq: agro^d Libyssa locus Nicome-
diae proximus, sepulchro Annibalis famæ da-
tus, qui post Carthaginēse iudicium transfuga-
 ad regem Antiochum, deinde post Antiochi-
apud Thermopylas pugnam tam malam, fra-
ctumq: regem fortunæ uicibus, in hospitium
Prusiæ deuolutus, ne traderetur Tito Quintio
ob hæc causam in Bithyniam misso, captiuusq: Romā ueniret, ueneni malī poculo animā ex-
pulit, & à Romanis se uinculis morte defendit.
 brantur, in quibus per montes uagi ac saltates, Hylam uocant, quasi in sylvas ad illum inquirendum egrediantur.
 b C Nymphis rapinam.) Quidam scribunt Hylam ab omnibus Nymphis eius loci raptum, alijs ab una
tantum Nympha, quidam cum in mare lapsum mersumq: perisse.
 c C Hylam uoce clamant.) Quia isto-

SCHOLIA CAP. LIII.

Bithynia olim Bebrycia dicta fuit, sed cum incolæ eius tempore belli ex ea fugerent & consedissent iuxta flumen Bithym, cogente fame reuersi sunt in Bebryciā, uocatiq: Bithyni. Alij uero Bithym Iouis & Thracis filium, eoru regem primū extitisa se affirmant, à quo regio ipsa Bithynie no-
men sortita putatur. Sunt alij qui scribūt ex Europa transisse Mysas, Phrygos & Thy-
nos, à quibus appellantur Mysi, Phryges & Bithyni. a C Hylam puerum.) Hylas iste regis Dryopum filius, patre in-
terfecto, secutus est Hercule, studio uirtutis eius ardens. Cumq: Hercules ex comitatu Argonautarum in Mysia recessisset ad ma-
teriam querendam remi, quem fractum uolebat reficere, & Hylas ad hauriendam a-
quam Ascanij fluminis urnam extulisset,
dum accedit ad ripā, adamatus est à Nymp-
his: cumq: eum in fonte perisse cognitiū esset, sacra sunt ei instituta, quibus mos fue-
rat ut eius nomen clamaretur in fontibus. Strabo lib. 12. ait eum apud Arganthomia
montem raptum fuisse: quo loco adhuc, ina-
quit, festa quedam apud Prusienses cele-
brantur, in quibus per montes uagi ac saltates,

clamore nihil efficitur, hinc natum est proverbiū, Ὁλεψηραγάζεψ, id est, Hylan inclamare, diciturq; in eos qui clamore suo nihil proficiunt. d. Libyssa.) Est Libyssa nomen gentile à Libya deductum: unde locus in quo Hannibal Libyssus fuit sepultus, dictus est Libyssa. Profugit autem in Asiam re male gesta apud Carthaginenses, metuens ne petenti Scipioni dederetur. e. Prusia.) Post uitium apud Thermopylas Antiochum, Hannibal ad Prusiam Bithynie regem consiguit: cumq; Prusia leuitatem expertus esset, & Romano=rum inexplicabile odium in se cerneret, curauit ut iter aliquod præparatum fugæ haberet, & ob id septem exitus è domo fecit, quosdam etiam occultos, ne custodia sepiretur. Sed imperio regis effectum est, ut tota domus custodijs uallaretur, ne quisquam inde elabi posset. Hannibal posteaq; est ei denunciatum, milites regis etiam deuios & occultos obseruare exitus, ut effugere non posset, uenenum, quod multò ante præparatu ad tales habebat casus, poposcit: Liberemus, inquit, diuturna cura populu Romanum, quādo mortem senis expectare longum censem: nec magnam nec memorabilem ex inermi, proditor Flaminius (qui scilicet regem Prusiam corruperat) uictoriā sc̄ret. Mores quidem populus Rom. quantum mutauerit, uel hic argumento erit. Patres eorum Pyrrho regi hosti armato exercitum in Italia habenti, ut à ueneno caueret, prædixerunt: iij legatum consilarem Flaminium miserūt, qui Prusiam induceret ad scelus occidenti hospitis. Execratus deinde in caput regnumq; Prusia & hospitales, deos uiolatæ ab eo fiduci testes inuocans, poculum exhaustus. Vide Liuium lib. 39. ab urbe condita.

SCHOLIA CAP. LV.

Sunt qui Pontum dicunt esse id mare, quod inter Maeotidem paludem & Tenedon insulam interiacet, dictum Pontus à τινι τινω, mergo, quod in eo plurima mēgi soleant. Iuxta fauces Bospori est amnis Rhea quem alij Rhesum dixerunt, deinde Psilis & Calpa. Est & Sangarius inclytus fluuius, originem habens in Phrygia, accipiēs uastos annes, inter quos Tembrogius numeratur et Gallus. Sunt qui Sangarium uocant Coralium, à quo incipiunt Maryandini sinus. Solinus eum fluuium uocat Sangarium, nisi mendum sit in codice eius. a. Lyco flumini.) Quædam exemplaria habent hic, opere pidumq; Heraclea Celeceno appositum, sicut & Hermolaus cap. 1. sexti castigationū Plinianarum contendit, non Lyco flumini legi oportere, qui per Heracleensem agrum meat, sed fluuius ille sit Celex. Apud Ptolemaeum nec Celex nec Lycus in Bithynia inuenitur. b. Acone.) Ab hoc loco denominata est herba illa noxia aconitum, etiam si Græci ἀνόρυψ cotem dicant, quod in dura caute aconitum crescat. Poëtæ scribunt aconitum prius fuisse innoxium, sed contactum spuma Cerberi, uim contraxisse ueneni. Accipitur etiam nonnunquam aconitum pro quoq; presentissimo ueneno. De aconito plura Plinius cap. 2. & 3. lib. 27. c. Acherusius specus.) Nomen sumptū ab α sine, & χεῖροψ latitia, quod locus is careat omni latitia. Scribit Pomp. Melæ lib. 1. Iuxta specus, inquit, est Acherusia, ad manes, ut aiunt, peruius, atq; inde extraclum Cerberum existimant. Est & in Italia palus Acherusia prope Puteolos & Cumas, ex quo loco mortui transmittuntur, persoluto prius Charonti numo pro Stygiæ paludis transnatatione.

SCHOLIA CAP. LVI.

Ptolemaeus includit Paphlagoniam regioni Galatiae, ut scilicet oram maris Pontici occupet: at Cytori montis nō meminit, sed oppidi haud procul ab Amastri arce, quam & Ptolemaeus ponit, distatis. Scribit Plinius cap. 17. lib. 16. Cytorum montem plurimam habere buxum. a. Loco Heneto.) Ab Heneti Paphlagonie populis, quidā putant emersisse Venetos Italie populos. Sunt autem qui oppidum Henetorum in Paphlagonia haud multum distare

De ora Pontica. Cap. LV.

Nora Pontica post Bospori fauces & Rhesum amnem, portumq; Calpas, Sangaris fluuius ortus in Phrygia, dictusq; à plerisq; Sangarius: ex ordium facit Mariandini sinus, in quo oppidum Heraclea appositum a Lyco flumini, & b. Acone portus, qui prouentu malorum gramine usque eō celebris est, ut noxias herbas aconita illinc nominemus. Proximus inde c. Acherusius specus, quem foraminis cæci profundu adusq; inferna aiunt † patere.

† pertinet
dere

a. Lyco flumini.) Quædam exemplaria habent hic, opere pidumq; Heraclea Celeceno appositum, sicut & Hermolaus cap. 1. sexti castigationū Plinianarum contendit, non Lyco flumini legi oportere, qui per Heracleensem agrum meat, sed fluuius ille sit Celex. Apud Ptolemaeum nec Celex nec Lycus in Bithynia inuenitur. b. Acone.) Ab hoc loco denominata est herba illa noxia aconitum, etiam si Græci ἀνόρυψ cotem dicant, quod in dura caute aconitum crescat. Poëtæ scribunt aconitum prius fuisse innoxium, sed contactum spuma Cerberi, uim contraxisse ueneni. Accipitur etiam nonnunquam aconitum pro quoq; presentissimo ueneno. De aconito plura Plinius cap. 2. & 3. lib. 27. c. Acherusius specus.) Nomen sumptū ab α sine, & χεῖροψ latitia, quod locus is careat omni latitia. Scribit Pomp. Melæ lib. 1. Iuxta specus, inquit, est Acherusia, ad manes, ut aiunt, peruius, atq; inde extraclum Cerberum existimant. Est & in Italia palus Acherusia prope Puteolos & Cumas, ex quo loco mortui transmittuntur, persoluto prius Charonti numo pro Stygiæ paludis transnatatione.

De Paphlagonia, & Venetorum origine. Cap. LVI.

Aphlagoniam limes à tergo Galaticus amplectitur. Ea Paphlagonia Cambari promontorio spectat Tauricam, consurgit Cytoro monte porrecto in spatium trium & sexaginta millium, insignis a loco Heneto, à quo (ut Cornelius Nepos perhibet) Paphlagones in Italiam transuecti, mox Veneti sunt nominati. Plurimas in ea regione urbes Milesij considerunt, b. Eupatoriam

40

riam Mithridates, quæ subacta à Pompeio, Pompeiopolis est dicta. stare aiunt ab Amastri. Alij aiunt Hene-
tiam nationem quondam fuisse Cappadoci-
bus finitimam, quæ militauerit cum Cimmerijs, & postea Adriam peruenierit. Id semel constat apud omnes scri-
ptores, Henetos olim clarissimam fuisse nationem Paphlagonum, ex qua Pylement fuit, cum quo plurimi ex illis
militarunt. Amisso autem duce, post captam Troiam in Thraciam traiecerunt, errantesq; in eam regionem de-
uenere que nunc Henetia seu Venetia appellatur. b C Eupatoriam.) De hac Plinius sic scribit cap. 2.
lib. 6. Amyssu iunctum fuit oppidum Eupatoria, à Mithridate conditum: uicto autem eo, Pompeiopolis utrumq;
appellatum est.

De Cappadocia, & in ea equorum natura. Cap. LVII.

C Appadocia gentium uniuersarum quæ Pontum accolunt, præcipue in-
trorsus recedit. Latere laeo utraicq; Armenias, & Comagenem simul
transit, dextro plurimis Asiae populis circumfu-
sa: attollitur ad Tauri iuga, & solis ortus. Præ-
terit Lycaoniam, Pisidiam, Ciliciam. Vadit su-
per tractum Syriae Antiochiae, parte regionis
alterius in Scythiam pertendens, ab Armenia
maiore diuisa Euphrate amne: quæ Armenia,
unde Pariedri montes sunt, auspicat. Multæ in
Cappadocia urbes inclytæ. Verum ut ab alijs
referamus pede, coloniam Archelaudem, quam
deduxit Claudius Cæsar, a Halys præterfluit.
Neocæsaream fluuius Lycus alluit. Melitam
Semiramis condidit.^b Mazacham sub Argæo
sitam, Cappadoces matrem urbium numerat:
qui Argæus nivalibus iugis arduus, ne æstiuo
quidem torrente pruinis caret, quemq; indigenæ
populi habitari deo credunt. Terra illa ante a-
lias altrix equorum, & prouentui equino accom-
modatissima est, quorū hoc in loco ingenium
reor prosequendū. Nam equis inesse iudicium,
documentis plurimis patefactum est, cum iam
aliquot inuenti sint, qui non nisi primos domi-
nos agnoscerent, obliti mansuetudinis, si quan-
do mutassent consueta seruitia. Inimicos partis
suae norunt, adeo ut inter prælia hostes morsu
petat. Sed illud maius est, quod rectoribus per-
ditis quos diligeant, accersunt famæ mortem.
Verum hi mores in genere equorum præstan-
tissimo repertiūt. Nam qui infra nobilitatem
sunt sati, nulla documenta sui præbuerunt. Sed
ne quid uideamur dicendi licentia cōtra fidem
arrogasse, exemplum frequens dabimus. Ale-
xandri Magni equus^c Bucephalus dictus, siue
de aspectus toruitate, seu ab insigni, quod tauri-
num caput armo inustum gerebat, uel quod de
fronte eius quædam extantium corniculorum

SCHOLIA CAP. LVII.

Cappadociam Plinius putat cap. 3. lib.
sexti, à Cappadoce amne dictam, cum ante
Leucosyria diceretur. Sunt qui eam sic di-
ctam uelint à Cappadoce Nini filio. Regio
ipsa est affera, ut incolæ uisci cogantur ci-
bis non quibus uolunt, sed quos habent. Po-
tu non uini utuntur, sed aquæ. Non ficus ad
comedendum, nec aliud quicquam boni ha-
bent. Fuisse Cappadoces malis moribus
affectos, illud iactatum uulgò indicio est,
τρία κέπτα κέκτε, id est, tria cappa
peßima. Id Suidas de Cretenibus, Cilicia-
bus et Cappadocibus dictum refert.

a C Halys.) Herodotus scribit huc
fluuiū interfluere Syros, Cappadoces, Pa-
phlagonesq;: Ptolemæus uero originem &
exitum eius describit in Paphlagonia. Et
quando Solinus dicit Neocæsaream sitam
iuxta fluuium Lycum, à Ptolemæo is flu-
uius nominatur Iris. b C Mazacam.)
Semper, inquit Sex. Rufus, in auxilio Ro-
manorum fuerunt Cappadoces, et ita ma-
iestatem coluere Romanam, ut in honorem
Augusti Cæsaris Mazaca ciuitas Cappa-
dociae maxima, Cæsarea nuncuparetur. Si-
ta autem est sub Argæo monte omnium altissi-
mo, qui semper in summo niues habet.

c C Bucephalus.) Dictione compo-
sita ἡ τὸ βοῦς καὶ κεφαλής, quod
equus ille haberet caput bubulo capiti per
simile. Vnde Plinius: Eadem Alexandro et
equi magna raritas contigit, Bucephalon
eum uocarūt, siue ab aspectu toruo, siue ab
insigni taurini capitinis armo impressi. Sede
cim talentis ferunt ex Philonici Pharsali
grege emptū, etiam tum pueri capto eius
decore. Nemine hic aliud q; Alexandrum
regio instratus ornatu recepit in sedem,
alios paſsim reiectis. Ex multis periculis in
prælio regem eripuit, multaq; alia egregia
fecit hic equus, propter que rex defuncto
ci duxit exequias, urbem tumulo circun-

dedit nomine eius. Finiuit autem uitam trigesimum iam natus annum, non ullo uidere, sed etate simul & labore aeger factus in castris. Strabo lib. 15. scribit, à latitudine frontis hunc equum dictum Bucephalum, cecidisseq; eum in prælio, quo ab Alexandro Porus uictus fuerat: quo loco Bucephalam et Nican urbes cōdidiit, primam ab equo, alteram à uictoria appellauit.

d C Equus C. Cæsariorum.) Suetonius lib. 1. vtebatur autem, inquit, equo insigni, pedibus propè humanis, & in modum digitorum unguis scissis, quem natum apud sequum aruspices imperiū orbis terre significare domino pronunciassent, magna cura uuluit. Nec patientem sefforis alterius primus ascendit, cuius etiam instar pro æde Veneris genitricis postea dedicauit.

e C Regem Scytharum.) Ex Plinio hæc sunt transumpta, qui sic habet: Scytha quidem equitatus & equorum gloria strepunt. Occiso deniq; ipsorum regulo ex provocacione dimicante, hostem cum ad spoliandum uictor uenisset, ab equo eius istib; morsuq; confectum. **f** C Agrigentina regio.) Est Agrigentum urbs in Sicilia: an uero Solinus eam hic uelit significare regionem, non constat. Scribit Plinius cap. 42. octauis sic: Agrigentum plurimum equoru tumuli pyramides habent.

g C Circi spectacula.) In circu, ait Plinius, ad currus iuncti equi, non dubie intellectum adhortationis et gloriæ fatentur. Item, docilitas tanta est, ut uniuersus Sybaritani exercitus equitatus ad symphonie cantum saltatione quadam moueri solitus inueniatur. Idem presagiunt pugnam, & amissos lugēt dominos, lachrymasq; interdum desiderio fundunt. Interfecto Nicomedre rege, equus eius inedia uitam finiuit.

h C Cum prælio Antiochus.) Plinius habet hoc loco sententiam aliam à Solino: nam Solinus dicit Antiochum à Centaretrij occisi equo peremptum, Plinius autem è contrario Antiochi occisi Centaretrium concendiisse equum, sicut Centaretrium examinatum unū: nam spreuit equus ille lupatos & tyranicos seffores, cernuatusq; ruina, seu in præcipitum se dans, se & insefforem peremis.

i C Circenses.) Describit quoq; Plinius hunc lundum cap. 42. libri octauis. **k** C Aetas longior.) Refert Plinius ex Aristotele talia de ætatibus equorum:

minæ protuberabant, cum ab equario suo alias etiam molliter federetur, accepto regio stratu neminem unquam alium præter dominum ue here dignatus est. Documenta eius in prælijs plurima sunt, quibus Alexādrum è durissimis certaminibus fospitem opera sua extulit; quo merito effectum, ut defuncto in Indiā, exequias rex duceret, & supremis sepulchrum daret; urbem etiam conderet, quam in nominis memo-

riā Bucephalam nominauit. **l** Equus C. Cæsaris nullum præter Cæsarem dorso recepit; cuius primores pedes facie uestigij humani tradunt fuisse, t̄ sicut ante Veneris genitricis simulacru eadem hac effigie locatus est. **m** Regem Scytharum cum singulari certamine interemptum, ad uersarii uictor spoliare uellet, ab equo eius cal

cibus morsuq; laniatus est. **n** Agrigentina etiam regio frequens est equorum sepulchrī, quod supremorum munus meritis datum creditur, Voluptatem his inesse, & Circi spectacula prodiderunt. Quidam enim equorum cantibus tibiarij, quidā saltationibus, quidam colorum uarietate, nō nulli etiam accensis facibus ad cursus prouocātur. Affectum equinū lachrymæ probant. Deniq; interfecto Nicomedre rege, equus eius inedia uitam expulit. **o** Cum prælio Antiochus Galatas subegisset, Centaretrij nomine ducis, qui in acie ceciderat, equum ouatus insiluit, isq; adeo spreuit lupatos, ut de indu

stria t̄ curuatus, ruina & se & equitem pariter affligeret. **p** Ingenia equorum & Claudiū Cæsaris natus

q Circenses probarunt, cum effuso rectore quadrigæ, cursus æmulos non minus astu quam uelocitate præuerterent, & post decursa legitima spatia, ad locū palmæ sponte consisterent, uelut uictoriæ præmium postularent. Excusso quoq; auriga, quē Ratumenam nominabant, relicto certamine ad Capitolium quadriga prosiluit, nec ante substitit, quamlibet obuijs occurribus impedita, q; Tarpeium Iouem trina dextratione lustrasset. In huiusc animalis genere **r** aetas longior maribus. Legimus sane equum adusq;

s Centaretrij occisi equo peremptum, Plinius autem è contrario Antiochi occisi Centaretrium concendiisse equum, sicut Centaretrium examinatum unū: nam spreuit equus ille lupatos & tyranicos seffores, cernuatusq; ruina, seu in præcipitum se dans, se & insefforem peremis.

t Circenses.) Describit quoq; Plinius hunc lundum cap. 42. libri octauis. **u** Aetas longior.) Refert Plinius ex Aristotele talia de ætatibus equorum: Viuunt quidem annis quinquagenis, fœminæ minore spatio. Eadem quinquennio finem crescendi capiunt, maiores anno addito. Generat mas ad annos trigintatres, adiutus modo in attollenda priore parte corporis. Sed ad generandum paucis animalium minor fertilitas: qua de causa per interualla admissurae dantur, nec tamen quindecim initus eiusdem anni ualeat tolerare. Gignunt annis omnibus ad quadragesimum. Aristot. cap. 22. sexti naturæ animalium

annos septuaginta uixisse. Iam illud non uenit in ambiguum, quod in annum tertium & tricentum generant, utpote qui etiam post uicesimum mittantur ad sobolem reficiendam. Notatum etiam aduertimus¹ Opuntem nomine equum ad gregarium uenerem durasse in annos quadraginta. Equarum libido extinguitur iubis tonsis; in quarum partu amoris nascitur ueneficium, quod in fratribus preferunt recens editi, fuluo colore, carnis simile,^m in ππομανες nominatum; quod si præceptum statim fuerit, ne quaquam mater pullo ubera præbet felicada.
ⁿ Quo quis acrior fuerit, speiq; maioris, eo profundius nares mersitat in bibendo. Mares ad bella nunquā producitur apud Scythes, eò quod foeminae leuare uescas etiam in fuga possint.
^o Edunt equae ex uentis conceptos, sed hi nunquam ultra triennium æuum trahunt.

²⁰ lerentur desiderabat. Vnde uidetur sic legendum in Solino: Notatum etiam apud Opuntem nomine, equum ad gregarium uenerem &c. ^m (in ππομανες.) Dicțio composita: est enim ιππος equus, & μανες furia, quasi equina furia: unde Aristot. cap. 22. sexii nat. animal. Cum equa, inquit, peperit, statim secundas deuorat, atq; etiam quod pulli nascenti fronti adhaeret, hippomanes dictū, magnitudine minus carica parua, specie latiusculum, orbiculatum nigrum. Hoc si quis prærepto odorem moueat, equa excitatur, furitq; agnito eo odore. Quapropter id à ueneficis petitur et præripitur mulierculis. Et cap. 24. idem dicit: Quod hippomanes uocant, hæret quidem fronti nascentis pulli, ut narratur, sed equæ perlambentes abstergentesq; id abrodunt.

ⁿ (Quo quis acrior.) Cum natus est equinus pullus, confessim licet indolem existimare. Si hilaris, si ira trepidus, si neq; confectu noueq; rei auditu terretur, si ante gregē procurrit, si lasciuia & alacritate, interdum & cursu certaminis aequalis exuperat, si fossam sine cunctatione transilit, pontem flumenq; transcendent, hæc erunt honesti animi documenta. ^o (Edunt equae.) Suprà cap. 36. eadem narrantur.

De Assyria, deq; unguentorum origine. Cap. LVIII.

Syriorum initium Adiabene facit: in cuius parte Arbelitis regio est, quæ locum uictoria Alexandri Magni non sinit præteriri. Nam ibi copias Darij fudit, ipsumq; subegit, expugnatisq; eius castris, in reliquo apparatu regis scriinium unguentis refertum reperit, unde primum a Romana luxuria fecit ingressum ad odores niae urbem ad Euphraten, amplitudine 300. stadiorum, erigens in ea 300. turrem, pontem supra Euphraten faciens quinq; stadiorum nobili materia, sed arte nobiliore. Ptolemaeus tradit lib. 6. Assyriam terminari à septentrione Armeniae parte iuxta Niphatem montem, ab occasu Mesopotamia, à meridie Susiana, ab oriente parte Mediae. A Mesopotamia initium Assyriæ est Adiabene, in qua regione est urbs Arbella, que celebris facta est ob pugnam illam in qua Alexander Darium secundo uicit, iuxta uicum Gausamelam, atq; iuxta flumen Bumelum. Huius Assyriæ ultimus rex fuit Sardanapalus, homo mollissimus & effeminatus, qui cum à Medis anno ante Christum natum 818. obsidebat, ne uiuus in hostium potestate ueniret, pyram in regia ingentem struxit, in Nino scilicet metropoli, & auro huc argentoq; & omni ueste preciosa congestis, uxoribus ad hæc & eunuchis omnibusq; charissimis adductis, subacta face incedit. ^a (Romana luxuria.) Scribit Florus cap. 12. tertij, quod Syria prima uicta Romanos corruperit mores, id quod longe post deuictū Darium contigit. Darius enim

animalium sic habet: Vita equorum plus rimis ad decimum octauum & etiam uicesimum annum, sed nonnulli etiam 25. & 30. egerunt, & si cura diligenter adhibeatur, uel ad quinquaginta protrahitur ætas. Longissima tamen uita in pluribus ad tricentum annum, quod magna ex parte fieri nouimus. Foemina magna quidē parte 25. annos uiuere potest, sed iam nonnullæ etiam quadraginta uixerent. Minus temporis mares uiuunt quam foeminae, propter coitum, ex qui domi aluntur, minus quam gregarij.

^l (Opuntem nomine.) Est Opuns oppidum Eubœæ, à quo Opuntius sinus dictus est. Habet ista Solinus ex 22. cap. sexti nat. animal. ubi Aristoteles sic ait: Equum apud Opuntem gregarium fuisse accepimus, qui annos 40. natus posset coire, sed adiumentum quoad sui pedes priores attollere.

SCHOLIA CAP. LVIII.

Affyria unde habeat nomen illud, oftendit Moses in Genesi cap. 10. ubi scribitur, quod de terra illa, nempe Sinehar, prodierit Assur, edificaueritq; Nineuen &c. Non igitur recte dicunt qui Affyriam dictam putat à Syria, addita à fronte una syllaba, cum primū regnum in orbe terrarum post diluvium apud Affyrios sub Nino sura rexerit: cuius relicta uxor Semiramis, regni tenens gubernacula, extruxit Babylonia.

^b (Romana luxuria.) Scribit Florus cap. 12. tertij, quod Syria prima uicta Romanos corruperit mores, id quod longe post deuictū Darium contigit. Darius enim

primus inuexit luxuriam illam: nam cum expugnata essent castra eius, in reliquo eius apparatu Alexander cepit scriinium unguentorum, postea uoluptas eius, dicit Plinius, à nostris quoq; inter laudatissima atq; etiam honestissima uitæ bona admissa est.

b C In censuram.) Plinius cap. 3. lib. 13. scribit: Quando id primum ad Ro^m manos penetrauerit, non facile dixerim. Certum est Antiocho rege Asiaq; deuictis, urbis anno 565. P. Licinum Crassum, L. Iulium Cæsarem censores edixisse, ne quis uenderet unguenta exotica: & cū L. Plotij bis consulis censorisq; frater id non obseruasset, proscriptus est à triumuiris in Salernitanâ latebra.

SCHOLIA CAP. LIX.

Arbor Medica cuius hic meninit Solinus, quam ex Maro Mantuanus celebravit secundo Georgicorum libro, à Plinio uocatur malus Assyria, & multi Latinorum putant esse Citreum, medeturq; uenenis. Foliū eius est Vnedonis, intercurrentibus spinis. Pomum ipsum alijs non mandit, odo re præcellit foliorum quoq; qui transit in uestes una conditus, arcetq; animalium noxia. Arbor ipsa omnibus horis pomifera est, alijs cadentibus, alijs maturēcentibus, alijs uero subnascētibus. Naturam, formam, effectusq; huius arboris multis uerbis describit Theophrastus cap. 4. quarti libri de historia plantarum, additq; etiam persicam uocari. Scribit Dioscorides cap. 167. lib. 1. pomum huius arboris esse oblongum, caperatumq; rugis, colore in aurum inclinato, suavi odore, alioquin grati: semen habet pyro simile. Contra uenenum in uino bibuntur, aluum laxant, oris halitum & suauitatem commendant. Scribit Plinius cap. 3. lib. 12. in hac uerba: Tentauere gentes transferre ad se propter remedij prestantiam fistilibus in uasis, dato per cauernas radicibus spiramento, sed nisi apud Medos & in Perside nasci noluit. Hæc est cuius grana Parthorum proceres incoquunt esculentis cōmendandi halitus gratia: nec alia arbor laudatur in Medis.

SCHOLIA CAP. LX.

De Caspijs portis autores pafsim multa scribunt, sed quæ sibi non ubiq; consonare uidentur. Nam cum ha portæ in Caucaso monte apud Iberos inueniantur, quedam transmittunt ad campos equis paseendis aptos, & aquis multis absq; arte refertos, ubi Vnnorum gentes ferè omnes habitant usq; ad paludem Maeotidem pertingentes. Hec Procopius lib. 1. belli Persici. Alij dicunt per eas portas aperiri ianuam ad Hyrcanos & Persas, itemq; fore eas esse Afiae. Alij uero sic scribunt: Ascendent Iberiæ montes, semita quedam in angustia multa

peregrinos. Aliquantis per tamen uirtute ueterum ab hac uitiorum illecebra defensi sumus, atq; adeò in b censuram Publij Crassi, & Iulij Cæsaris, qui edixerunt anno urbis cōditæ quin gentesimo sexagesimoquinto, ne quis unguenta inueheret peregrina. Postmodum uicerunt nostra uitia, & senatui adeò placuit odorum de litia, ut ea etiam in penetralibus tenebris ueteret: sicut L. Plotium fratrem L. Plotij bis consulis proscriptum à triumuiris, in Salernitanâ latebra unguenti odor prodidit.

De Medica arbore. Cap. LIX.

M Os terrarum ductus excipit Media, cuius arbor inclaruit etiā carminibus Mantuanis. Ingens ipsa, & cui tale fermè quale Vnedonibus folium est: tantū eo differt, quod aculeatū spinosis fastigij hispidatur. Gestat malum inimicum uenenis, sapore aspero, & amaritudinis mira. Odoris autem fragrantia plus quam iucundum, longeq; scat sensibile. Verum pomo illi tanta ueritas inest, ut onere prouetus semper grauetur. Nam protinus atq; poma eius ceciderint maturitate, alia protuberant, eaq; tantum est opimitati mora, ut foetus decidant ante natu. Vsurpare sibi nemora ista optauerunt & aliae nationes, per industriam translati germinis & inserti, sed beneficium soli Mediae datum, natura resistente terra alia non potuit mutuari.

30

de historia plantarum, additq; etiam persicam uocari. Scribit Dioscorides cap. 167. lib. 1. pomum huius arboris esse oblongum, caperatumq; rugis, colore in aurum inclinato, suavi odore, alioquin grati: semen habet pyro simile. Contra uenenum in uino bibuntur, aluum laxant, oris halitum & suauitatem commendant. Scribit Plinius cap. 3. lib. 12. in hac uerba: Tentauere gentes transferre ad se propter remedij prestantiam fistilibus in uasis, dato per cauernas radicibus spiramento, sed nisi apud Medos & in Perside nasci noluit. Hæc est cuius grana Parthorum proceres incoquunt esculentis cōmendandi halitus gratia: nec alia arbor laudatur in Medis.

De Caspijs portis. Cap. LX.

C Aspiae portæ panduntur itinere manus facta, longo octo millibus passuum: nam latitudo uix est plaustro permeabilis. In his angustijs etiam illud inter alia difficile, quod præcisorū laterum saxa liquefientibus inter se salis uenis, exudant humorem affluentissimum, qui mox ui caloris constrictus, uelut in glaciem coit. Ita labes in via accessum negat. Præterea octo & uiginti millibus passuum tractus omnis quoquo inde pergit, nullis puteis uel fontibus, humo arida, sine præsidio sitit. Tum serpentes undiq; genitum

40

tium conuenæ, à uerno statim die illuc confluent. Ita periculi ac difficultatis concordia, ad Caspios, nisi hyeme, accessus negatur. quam appareat, præterq; porta quædam à natura inuenta, quæ Caspia antiquitus dicebatur. De his portis Plinius cap. 14. lib. 6. sic scribit: Causa portarum nominis eadem quæ suprà, interruptis angusto transiugis, ita ut uix singula meent plaustra. Longitudine octo M. passuum, toto opere manu facto. Dextra lœuag; ambustis similes impendunt scopuli, sitiente tractu per 38. M. passus. Angustias impedit corruatus salis è cautibus liquor, atq; eadem emissus. Præterea serpentum multitudo, nisi hyeme, transitum nō finit. Martianus cap. 37. libri sexti sic scribit: Caucasus portas habet quas Caspias dicunt, cauitum præciones etiam ferreis trabibus obseratas, ad extenorum transiitum cohendum. Quamuis uerno etiam serpentibus occludantur, à quibus ad Pontum ducenta millia passuum esse non dubium est. De Caspiorum moribus Strabo 11. lib. Geographæ sic scribit: Caspij parentes inclusos fame necant cum iam septuageſimum annum excederint: quibus in solitudine expositis, euens tum eminus ſpeculantur. Nam quos ab auibus ē lectulis diſtrahi uiderint, felices putant: si à feris uel canibus, nequaquam: si à nullo, ducunt infelices. Sed & Hyrcani, qui, ut quibusdam placet, non alij à Caspijs sunt, fuorum regum defunctorum corpora canibus obijciunt.

De Direo & Margiana regione.

Cap. LXI.

A Caspijs ad orientem uersus locus est quod^a Direum appellat, cuius ubertati non est quod uspiam comparari queat: quem locum circundidunt Tapyri, Anariaci, & Hyrcani. Ei proximat^b Margiana regio inclyta cœli ac soli cōmodis, adeo ut in toto illo latifundio uitibus sola gaudeat. In faciem theatram mōtibus clauditur, ambitu stadiorum mille quingentorum, inaccessa penè ob incommodum arenosæ solitudinis, quæ per centum & uiginti millia passuum undique uersum circumfusa est. Regionis huius amoenitatem Alexander Magnus usque adeo miratus est, ut ibi primum Alexandriam conderet, quā mox à Barbaris excisam, Antiochus Seleuci filius reformauit, & de nuncupatione domus suę dixit Seleuciam: cuius urbis circuitus diffundit in stadia septuagintaquinquę. In hanc Orodes Romanos captos Crassiana clade deduxit. Et aliud in Caspijs Alexáder oppidum excitauit, idq; Heraclea dictum dum manebat, sed hoc quoq; ab iisdem euersum gentibus, deinde ab Antiocho restitutum, ut ille maluit, Achais postmodum nominatum est.

De Oxo amne, & circa eum gentibus:
de itinere Liberi patris, Herculis, Se
miramidis, & Syri regis termino,
deq; Camelorum natura.

Cap. LXII.

Oxus amnis de lacu Oxo oritur, cuius oras Heniochi, Bateni, Oxystagæ ac-

multa stadijs supra quinquaginta produciantur: ea siquidem uia in abrupto quodam ac peritus iniuio definiit loco. Exitus autem nun-

quam apparet, præterq; porta quædam à natura inuenta, quæ Caspia antiquitus dicebatur. De his portis Plinius cap. 14. lib. 6. sic scribit: Causa portarum nominis eadem quæ suprà, interruptis angusto transiugis, ita ut uix singula meent plaustra. Longitudine octo M. passuum, toto opere manu facto. Dextra lœuag; ambustis similes impendunt scopuli, sitiente tractu per 38. M. passus. Angustias impedit corruatus salis è cautibus liquor, atq; eadem emissus. Præterea serpentum multitudo, nisi hyeme, transitum nō finit. Martianus cap. 37. libri sexti sic scribit: Caucasus portas habet quas Caspias dicunt, cauitum præciones etiam ferreis trabibus obseratas, ad extenorum transiitum cohendum. Quamuis uerno etiam serpentibus occludantur, à quibus ad Pontum ducenta millia passuum esse non dubium est. De Caspiorum moribus Strabo 11. lib. Geographæ sic scribit: Caspij parentes inclusos fame necant cum iam septuageſimum annum excederint: quibus in solitudine expositis, euens tum eminus ſpeculantur. Nam quos ab auibus ē lectulis diſtrahi uiderint, felices putant: si à feris uel canibus, nequaquam: si à nullo, ducunt infelices. Sed & Hyrcani, qui, ut quibusdam placet, non alij à Caspijs sunt, fuorum regum defunctorum corpora canibus obijciunt.

SCHOLIA CAP. LXI.

Plinius cap. 16. lib. 6. de hoc loco ita disserit: A Caspijs ad orientem uersus regio est Zapauortene, uel, ut alij habent, Zapavorte dicta, & in ea fertilitatis inclytæ locus Daricū mons, gētes Tapyri, Anariaci etc.

a (C Direum.) In quibusdam exemplaribus scribitur Clareium, alij habet Darium. Ptolemaeus cap. 2. sexti sic ait: Dasritis in his locis regio nominatur. Idem Tazpyros uocat Tapuros. b (C Margiana regio.) De hac Plinius sic scribit cap. 16. lib. 6. Sequitur regio Margiana apricotatis inclytæ, sola in eo tractu uitifera, hinc inde inclusa montibus amoenis, ambitu stadiorum mille quingentorum, difficilis adiutu propter arenosas solitudines per centum uiginti millia passuum: & ipsa contra Parathium tractum sita, in qua Alexander Alexandriam conderat, qua diruta à Barbaris, Antiochus Seleuci filius eodem loco restituit Seleuciam, quam alij Antiochiam uocant. Strabo in secundo Geographæ sic scribit de Margiana: In Margiana uitem saepius inueniri afferunt, cuius stipitem duorum uix hominum ulnae complectantur, racemum duorum cubitorum longitudinem implere &c. Huius regionis uinum, quidam afferunt in uasis non picatis ad generationes tres, id est, ad annos nonaginta perdurare.

SCHOLIA CAP. LXII.

Transit in hoc capite Solinus de Margiana in Bactrianam, & primum mentio nem facit de Oxo fluvio, & lacu unde is fluvius deriuatur, qui ab alijs Oaxis, à qui-

busdā Oaxus, à Ptolemeo uero Oxia nuncupatur. Verba Plinij, quae Solinus hoc loco in suum transtulit librū, ex cap. 16. lib. sexti hæc sunt: Derbices, quorum medios fines secat Oxus amnis, ortus in lacu Oxo: Syrmatae, Oxijs, Tage, Heniochi, Bateni, Sarapare, Bactri, quorum oppidum Zaraspes, quod postea Bactrum à flumine appellatum est. Gens hæc obtinet aduersa montis Paropamisi &c. Ultra Sogdiani sunt, oppidum Panda, & in ultimis eorum finibus Alexandria ab Alexandro Magno conditum oppidum. Aræ ibi sunt ab Hercule & Libero patre constitutæ, item Cyro & Semiramide atq; Alexandro. Finis omnium eorum ductus ab illa parte terrarum includente flumine Iaxarte, quod Scythæ Silyn vocant. Alexander militesq; eius Tanain putauere esse. Transcenditum annè Dæmodamas Seleuci & Antiochi regum dux, quæ maxime sequimur in his, arasq; Apollini Didymæo statuit. Hæc Plinius. Sunt qui aras Alexandri scribūt habuisse huiusmodi inscriptione: Patri Ammoni, & Herculi fratri, & Minerue Palladie, & Ioui Olympo, et Samothracibus Cabyris, et Indico Soli, atq; Apollini Delphico. Aeneam quoq; columnam eodem loco erectam trahunt ijs uerbis: Alexander hic stetit.

^a C Hoc est colliminum.) Plinius capite 17. libri sexti: Ultra sunt, inquit, Scytharum populi. Persæ illos Sacas uniuersos appellauere à proxima gente, anti qui Arameos. Scythæ ipsi Persas Chorsaros, & Caucasum monte Graucasum, hoc est, nunc candidum. Multitudo populorum innumera, & que cum Parthis ex aequo degat. Celeberrimi eorum Sacæ, Massagetae, Dahæ, Essedones, Ariace, Rhymnici, Assai &c. Et subdit ibidem: Nec in alia parte maiorem autorum inconstantiam credo, propter innumeras uagiasq; gentes. ^b C

Camelos.) Utuntur & Græci hac uoce καμηλος, sed tam ipsi quam Latini receperunt uocem ipsam ab hebraico גָמָל gamal. Plinius cap. 18. octauo de camelis sic scribit: Camelos inter armenta pascit oriens, quorum duo genera, Bactriæ & Arabiæ: differunt, quod illi bina habent tubera in dorso, hi singula, & in pectore alterum cui incumbant. Dentum superiore ordine, ut boues, carent in utroq; genere. Omnis auti iumentorum in his terris dorso funguntur, atq; etiam equitatu in prælijs. Velocitas inter equos, sed sua cuiq; mensura, sicuti uires: nec ultra assuetu procedit spatiuum, nec plus instituto onere recipit. Odium aduersus equos gerunt naturale. Sitim quadrupedo tolerant. Impletur cum bibendi occasio est, & in præteritum & in futurum, obturbata cœculatione prius aqua, aliter potu no gaudent. Viuunt quinquagenis annis, quidam & centenis. Utcunq; rabiem & ipsi sentiunt. Castrandi genus etiam foeminas, que bello præparentur, inuentum est. Fortiores ita fuit coitu negato. Aristot. cap. 1. nat. animal. de camelis sic scribit: Camelus pro-

colunt, sed præcipuam partem Bactri tenent. Bactris præterea est proprius amnis Bactros, unde & oppidum quod incolunt, Bactrum. Gentes huiusce quæ pone sunt, Paropamisi iugis ambiantur, quæ aduersa Indi fontibus terminant. Reliqua includit Oxus flumen. Ultra hos Panda oppidum Sogdianorū, in quorum finibus Alexander Magnus tertiam Alexandriam condidit, ad contestandos itineris sui terminos. Hic enim locus est in quo primum à Libero patre, post ab Hercule, deinde à Semiramide, postremo etiam à Cyro aræ sunt constitutæ, quod proximum gloriæ omnes duxerūt, illo usq; promouisse itineris sui metas. Vniuersi eius ductus duntaxat ab illa terrarum parte Iaxartes fluuius secat fines, quem tamen Iaxarten soli uocant Bactri: nam Scythæ Silyn nominant. Hunc eundem esse Tanain exercitus Alexandri Magni crediderunt. Verum Dæmodamas dux Seleuci & Antiochi, satis idoneus uero autor, transuersus amnem istum, titulos omnium supergressus est, aliumq; esse q; Tanaín deprehendit: ob cuius gloriæ insigne, dedit nomini suo ut altaria ibi statueret Apollini Didymæo. ^a Hoc est colliminum, in quo limes Persicus Scythis iungitur, quos Scythes Persæ lingua sua Sacas dicunt, & inuicem Scythæ Persas Chorsaros nominant, montemq; Caucasum Graucasum, id est, nivibus candidantem. Densissima hic populorum frequētia, cum Parthis legē placiti ab exordio moris incorrupta custodit disciplina. E quibus celeberrimi sunt Massagetae, Essedones, Sacæ, Dahæ, & Assai. Post quos, immanissimis barbaris interiacentibus, de ritu aliarū nationum penè inconstanter definitum aduertimus. Bactri ^b Camelos fortissimos mittunt, licet & Arabia plurimos gignat. Verum hoc differunt, quod Arabici bina tubera in dorso habent, singula Bactriani. H̄i nunquā pedes atterunt: sunt enim

Camelos.) Utuntur & Græci hac uoce καμηλος, sed tam ipsi quam Latini receperunt uocem ipsam ab hebraico גָמָל gamal. Plinius cap. 18. octauo de camelis sic scribit: Camelos inter armenta pascit oriens, quorum duo genera, Bactriæ & Arabiæ: differunt, quod illi bina habent tubera in dorso, hi singula, & in pectore alterum cui incumbant. Dentum superiore ordine, ut boues, carent in utroq; genere. Omnis auti iumentorum in his terris dorso funguntur, atq; etiam equitatu in prælijs. Velocitas inter equos, sed sua cuiq; mensura, sicuti uires: nec ultra assuetu procedit spatiuum, nec plus instituto onere recipit. Odium aduersus equos gerunt naturale. Sitim quadrupedo tolerant. Impletur cum bibendi occasio est, & in præteritum & in futurum, obturbata cœculatione prius aqua, aliter potu no gaudent. Viuunt quinquagenis annis, quidam & centenis. Utcunq; rabiem & ipsi sentiunt. Castrandi genus etiam foeminas, que bello præparentur, inuentum est. Fortiores ita fuit coitu negato. Aristot. cap. 1. nat. animal. de camelis sic scribit: Camelus pro-

illis reciprocis quibusdam pulmunculis uestigia carnulenta: unde & contraria est labes ambulantibus, nullo fauete praesidio ad nisum insistendi. Habetur in duplex ministerium. Sunt alij oneri ferendo accommodati, alij leues ad perniciatem: sed nec illi ultra iustum pondera recipiunt, nec isti amplius quam solita spatia uolunt egredi. Genituræ cupidine efferatur adeo, ut saeuant cum uenerem requirunt. Oderunt equinum genus. Sitim etiam in quadrivium tolerant. Verum cum occasio bibendi data est, tantum impletur, quantum & satiet desideria præterita, & in futurum diu prospicit. Lutulentas aquas captant, puras refugunt. Deniq; nisi coenosior liquor fuerit, ipsi assidua proculcatione limum excitant, ut turbetur. Durant in annos centum, nisi forte translati in peregrina, in solentia mutati aeris morbos trahant. Ad bella coeminæ præparantur. Inuentumq; est, ut defideret. 20 rium eis coitionis quadam castratione execatur. Putant enim fieri validiores, si à coitibus arceantur.

ea que per exercitum longiore itinere fathiscunt, calceant carbasinis. c C Oderunt equinum genus.) Id cum sciret Cyrus Persarū rex, camelos quos in usu belli plurimos habebat, contra Croesi equitatū immitti iusset: sicq; equitatum Croesi, quo ille se preualitatum sperabat, inutili omnino reddidit. Nam simulatq; in pugnam itum est, equi olfactis protinus conspectisq; camelis, retro se auertunt, unde omnis Croesi spes frustrata interiit. Diodorus Siculus in 3. ubi de Arabia scribit, meminit & camelorum in haec uerba: Sunt cameliferendis oneribus aptissimi, qui supra decem frumenti minas, homines uero quinq; in lecto iacentes uehant. Et lib. 4. de his populis sic scribit: Hi camelos ad omnem uitæ usum paratos habent: nam in his bellantur, bis uaria ferunt onera, horum lac potant, his uitam ducunt, super his diuersa perambulat loca. Sunt etiam qui scribunt, camelos pro coitu nunq; matres suas appetere, etiam si quis cogat, id ipso non pati. Iam enim cum aliquando admissarius non habereatur, curator pullum matri operte admisit: qui dum coiret, delapo operimento, agnouit matrem, & quamvis coitum absolverit, memor tamen commissi sceleris, paulò post camelarium illum morsu defixo intererit.

De Seribus, & Serico uellere.

Cap. LXIII.

Và ab Scythico oceano & mari Caspio in oceanum Eoum cursus flectitur, ab exordio huiusc plaga profundæ niues, mox lôga deserta, post 40 Anthropophagi, gens asperrima, dein spatio saeuissimis bestijs efferata, ferme dimidiā itineris partē impenetrabilem reddiderunt. Quorum difficultatum terminum facit iugum mari imminens, quod Tabin Barbari dicunt. Post quē adhuc longinquæ solitudines. Sic in tractu eius oræ, quæ spectat æstuum orientem, ultra inhumanos situs primos hominū a Seres cognoscubens mari, quod uocant Tabin. Nec ante dimidiā ferme longitudinem eius oræ quæ spectat æstuum orientem, inhabitatur illa regio. a C Seres cognoscimus.) Plinius: Primi sunt hominum, inquit, qui noscantur

primum inter cæteras quadrupedes habet in dorso, quod tuber appellant, sed ita ut Basianæ ab Arabijs differant: alteris enim bina, alteris singula tubera habentur. Sunt etiam omnibus singula parte ima quale in dorso tubera, quibus incumbat reliquum corpus & firmetur, quoties in genua inclinantur. Papillas quatuor modo uaccæ habet camelus, caudam asino simile, genitale retro. Genua singula in singulis cruribus sunt & flexus aruum, non ut quidam peribent plures, sed propter alii interuallum plures esse uidentur. Habet etiam talum similis bubulo. Clunes pro portione magni tudinis paruos. Bisulcum id animal est, nec utring; dentatum: sed bisulcum sic est, ut pes parte posteriore scissus paululum sit ad flexum digiti secundum, parte autem priore summa quadripartito fundatur discrimine paruo, quatum primotenus digiti inflexu, & quiddam inter fissuras, perinde ut in asserum pedibus, adiecitum contexat. Pes uestigio est carnosus ut urse: qua de causa

SCHOLIA CAP. LXIII.

Hoc caput aliquanto dilucidius describit Plinius cap. 17. libri 6. per haec uerba: A Caspicio mari Scythicoq; oceano in Eoum (id est, orientem, ab nōs, quod est mane & aurora, & inde ēōs lucifer) cursus infleuitur, ad orientem conuersa litorū fronte. Inhabitabilis eius prima pars à Scythico promontorio, ob niues. Proxima inculta seuita gentium, Anthropophagi Scytha insident humanis corporibus uescentes: ideoq; iuxta uastæ solitudines, ferarumq; multitudine haud dissimilem hominum immanitatem obsides. Iterum deinde Scytha, iterumq; deserta cum belluis usq; ad iugum

Seres, lanitio syluarum nobiles, perfusam aqua depeclentes frōdium canitiem. Vnde geminus foeminiis nostris labor, redordiendi fila, rursumq; texendi: tam multiplici ope- re, tam longinquo orbe petitur ut in publi- co matrona transluceat. Sunt tamē qui af- ferunt sericum non ab arboribus produci, nam lana arborea ubiq; procreatur, sed a- pud Indos. Seres sunt quidam in arbori- bus uermes qui bombyces appellantur, qui aranearum more fila tenuissima deducunt, unde fit sericum. Hic uermiculus à Pausa- nia Ser uocatur, à quo & populis atq; re- gioni nomen datum est. Viuit autem is uer- mis ex Mori arboris folijs, & ad nostras re- giones tandem peruenit, ut hodie paſſim

per Italianam & Sicilianam magna copia inueniatur. Scribit Procopius primo belli Persici libro id genus uermium Iustiniano principi à quibusdam monachis ex Serum regione, in semine primum Byzantium allatum.

b. C. Seres quidem mites.) Plinius cap. 17. lib. 6. sic habet: Seres quidem mites, sed & ipsis frīs perfimi- les. Cœtum reliquorum mortalium fugiunt, cum cōmercia expectant. Scribit proinde Strabo lib. 15. Seres tam 20 longe esse uitæ, ut ducentesimū annum excedant.

SCHOLIA CAP. LXIII.

Quem hic Solinus intelligat Attace- num simum, & item Attacas gentes, haberi non potest ex Ptol. nisi quod mentionem facit Ottoracarum gentium et Ottoracare monitis: an hos Solinus intelligat Attacos, incertum est. Describit autem Ptolemaeus harum gentium regionē, tabula Asiae octa- ua, ubi hodie Tartari orientales habitant, magno parentes Cham. a. C. Hyper- boreis.) Tradunt autores, Hyperboreos

mille uiuere annos, & absq; ægritudine uitam finire, id quod fabulosum à multis putatur. b. C. Cyconas.) Sunt & in Thracia iuxta fluuium Hebrum gentes quæ Cyones uocantur, de quibus suprà cap. 15.

De India, & Indorum moribus, de eius regionis cœli clementia: de Indiæ fluminibus, deq; miris in ea animalibus, arboribus, odoramentorum generibus, de Indis item preciosis la- pidibus. Cap. LXV.

SCHOLIA CAP. LV.

Sorita est India nomen ab Indo flumi- ne, qui ab occidente terminus est huius re- gionis, sicut ab oriente Ganges secundum Ptol. claudit eam Indianam, quæ uocatur In- dia intra Gangem. A septētrione uero eam terminant Tauri extrema, ut Strabo scri- bit, quæ à Ptol. Emodi montes uocantur, unde Indus sumit initium, ut in tabula Asiatica uidere poteris, quam pro Solino ordinavimus. Venit & Hydapse fluvius ex montibus Emodijs, & miscetur tandem Indo, ad cuius ri- pas usq; Alexander Magnus peruenisse ab autoribus memoratur, & aras erexisse, atq; ciuitates extruxisse Bu- cephalam & Niceam. Aliunt proinde quidam Indianam adeò oppidis excultam, ut in ea quinq; millia fuisse dicant.

B. Emodi montibus auspicatur In- dia, à meridiano mari porrecta [ad 40 inuestis- codicibus hec des- derantur.] Eoum, & à septentrione, usque ad montem Caucasum] Fauonij spiri- tu saluberrima. In anno bis æstatem habet, bis legit fruges, uice hyemis Etesijs potitur. Hanc

Terra

Posidonius^a aduersam Galliæ statuit. Sanè nec quicq; ex ea dubium. Nam^b Alexandri Magni armis comperta, & aliorum postmodum regum diligentia peragrata, penitus cognitioni nostræ addita est. Megasthenes sanè apud Indicos reges aliquantisper commoratus, res Indicas scripsit, ut fidem quā oculis subiecerat, memorię daret. Dionysius quoq; qui & ipse à Philadelpho rege spectator missus est gratia peri-

10 clitandæ ueritatis, paria prodidit. Tradunt ergo in India fuisse quinque millia oppidorum præcipua capacitate, populorū nouem millia. Diu etiam credita est tertia pars esse terrarum. Nec mirum sit, uel de hominum, uel de urbium copia, cum soli Indi nunquam à natali solo recesserint. Indiam Liber pater primus ingressus est, utpote qui Indis subactis primus omnium triūphauit. Ab hoc ad Alexādrum Magnum numerantur annorum sex millia quadringenti

20 quinquaginta unus, additis eo amplius tribus mensibus, habita per reges computatione, qui centū quinquaginta tres tenuisse mediū æuum deprehendunt.^c Maximi in ea amnes Ganges & Indus, quorū Gangen quidā fontibus incertis nasci, & Nili modo exundare perhibent. Alij uolunt à Scythicis mōtibus exoriri. Hypasis etiam nobilissimus ibi fluuius, qui Alexātri Magni iter terminauit, sicuti aræ in ripa eius positæ probant. Minima Gangis latitudo per

30 octo millia passuum, maxima per uiginti patet. Altitudo ubi uadissimus est, mensurā centū pedum deuorat. Gangarides extimus est Indiæ populus, cuius rex equites mille, Elephantos septingentos, peditum sexaginta millia in ap-

Strabo memini in secundo Geographiæ. Aetate nostra, uel paulò ante tempora nostra, fuerunt Paulus Venetus & Vartomannus, qui multa nobis tradiderunt de Indis, ut taceam nauigationes illas frequētes, quæ ab Hispaniæ finibus sunt in Calecutium Indiæ emporiū celeberrimum. Quod aut̄ ante Alexādrum Magnum quidā Liberum patrē & Herculem Indiam ingressos cōmemorant, nonnulli fabulosum id esse contendunt: sicut & id nugamentum est, quod quidam Liberum patrem aiunt fuisse ante Alexādrum Magnum 6451. annis, cum mundus à sui creatione usq; ad tempus nostrū nondum durauerit tot annis. Nam numerant hoc tempore quo hæc scribo, Iudei creationis mundi diligentes & ueri obseruatoris, 5298. annos, & Alexander Magnus fuit ante Christi incarnationē circiter trecentis aut pluribus annis. ^c Maximi in ea amnes.) Præcipui Indiæ amnes sunt Ganges & Indus. Est tamen Ganges maior Indo, etiamsi quidam tradant Indum & Nilum similes esse. Scribit Plinius cap. 18. sexti, decem & nouem amnes influere in Gangem, quorum nomina recensere dicitur Arrianus circa principium octaui libri. Ceterum Hypasinfluuum quidam uocant Hypanim, scribuntq; cursum eius adeo precipitem esse, ut nullo unquam tempore posset traiici. In eo loco Alexander suorum gestorum terminum esse statuens, duodecim aras quinquaginta cubitorum magnitudine dijs extruxit. De latitudine Gangis autores plus rimascripserūt, ut etiam quidam ea parte qua maximè angustus est, latitudinem eius extendi afferant ad centum stadia, et in multis locis usque adeo diffundatur, quod stagnū efficiat tam amplū, ut qua terra depresso, nec tumultus usquam appareat, trans alteram ripam nihil oculis discerni queat. Quod aut̄ ultra Gangem Gangarides

Terra saluberrima, bis in anno metit fruges, uino caret: fert cinnamomum, piper & calamū aromaticum ut Arabia. Hebenum arborem sola producit, psitacū auem, monoceron bestiam. Beryllis, adamātibus, carbunculis, margaritis, gemmis preciosis abundat. Centum & triginta annorum æum ob temperatum cœlum quidā agunt.

Omnibus est promissa cæsaries, cultus precipius cum gemmis: ali⁹ lineis, ali⁹ lanceis peplos uestiuntur: pars nudi, pars obſcena tantum amiculati. Niger uulgò corporis color: in materno utero tales fiunt, quales ipsi sunt qui genuere. Vinum non nisi in sacrificijs bibunt: potum ex risu & hordeo cōficiunt. Cibus magna ex parte oryzas forobilis est, id est, risum. In legibus & contraria summan habent simplicitatem, non testibus egent nec sigillis, sed simpliciter credunt. Domum frequētius incustoditam habent. In tumulis & sepulturis faciendis perparci, in cultu corporis nimij. Nam & aurum gestant, et lapillis ornantur, & sindonem candidissimam induunt. Aetatis seu num prærogatiū nullam tribuunt, nisi prudenter excellant. ^a Aduersam Gallicæ.) Posidonius Galliam metatus est ab occidente æstiuo ad occidētem hybernum, Indiam autem dicit iuuari contrario uenti Fauonij afflatu, salubremq; hinc fieri, haud dubia ratione docuit. ^b C Alexandri Magni.) Hic Alexander primum aperuit Indiam, subsecutijs sunt plurimi industrij uiri, etiam usq; ad tempora nostra, ex quibus Solinus hic aliquos citat, quorum &

& ^c Maximi in ea amnes.) Præcipui Indiæ amnes sunt Ganges & Indus. Est tamen Ganges maior Indo, etiamsi quidam tradant Indum & Nilum similes esse. Scribit Plinius cap. 18. sexti, decem & nouem amnes influere in Gangem, quorum nomina recensere dicitur Arrianus circa principium octaui libri. Ceterum Hypasinfluuum quidam uocant Hypanim, scribuntq; cursum eius adeo precipitem esse, ut nullo unquam tempore posset traiici. In eo loco Alexander suorum gestorum terminum esse statuens, duodecim aras quinquaginta cubitorum magnitudine dijs extruxit. De latitudine Gangis autores plus rimascripserūt, ut etiam quidam ea parte qua maximè angustus est, latitudinem eius extendi afferant ad centum stadia, et in multis locis usque adeo diffundatur, quod stagnū efficiat tam amplū, ut qua terra depresso, nec tumultus usquam appareat, trans alteram ripam nihil oculis discerni queat. Quod aut̄ ultra Gangem Gangarides

extimus Indiæ populus existimatus est à prisca scriptoribus, hodie autem orientalis illa plaga plures habere populos comprobata sit, nulla alia ratio est, quam quod nostris temporibus India per Lusitanicas navigationes notior facta est. *d* *C* Indorum quidam agros exercerent.) Diodorus Siculus 3. Bibliotheca lib. scribit, uniuersam Indorum gentem in septem olim diuisam ordines, quorum primus fuit philosophorum, qui ceteris numero pauciores, honore & dignitate apud reges longe antebant. Nam profuerunt multum Indorum uite. A principio anni conueniebant, & siccitates, pluuias, uentos, morbos, ceteraque quorum cognitio poterat esse utilis, predecabant. Secundus ordo erat agricolarum, qui multitudine ceteros superabant, à bello reliquoque opere liberi, solis agris colendis tempus impartebant. Illos nullus hostis latcebat aut spoliabat, sed existimabat eos in communione utilitate uersari, & ob id ab omnibus iniuria abstinebant. Itaque soluti metu agricultore, uiuebant liberè in campis cum uxore & liberis, dantes regi tributum et quintam fructuum partem. Tertium ordinem faciebant omnis generis pastores, qui utentes in campis tabernaculis, uenatu ac retibus tutas à feris auibusque reddebat regiones. Quartum tenebant locum artifices, quorum pars armis, pars rusticis instrumentis, alijs alijs utilibus rebus fabricandis uocabant.

Et hi non solum immunes à tributo fuerunt, sed & frumentum insuper à regia percipiebant. Quinto ordine milites fuerunt, qui belli disciplina exercebantur, habueruntque uictum ex regia. Sextus ordo fuit inspectorum, qui quemque in India agebantur insipientes, regi aut principibus loco regis refrebant. Septimo loco extiterunt qui publicis consilijs praefuerunt, numero paucissimi, nobilitate prudentiaque insignes. Ex his enim tum ad regum consilia, tum ad Rempub. curandam, tum etiam ad res dubias iudicandas adsciscabantur. Duces insuper ex eis delegabantur ac principes. Ceterum quem Solinus hic scribit de Indorum exercitiis, omnia sunt Plinij, qui sic scribit: Vita mitioribus populis Indorum multipartita degitur: alijs tellurem exercent, militiam alijs capessunt, merces alijs suas cuehant, res externas inuehant. Rerum optimi ditissimique temperant, iudicia reddunt, regibus assident. *40* Quintum genus celebrat et illic & prope in religionem uersae sapientiae deditum, uoluntaria semper morte uitam accenso prius rogo finit. Vnum super hoc est semiferum ac plenū laboris immensi, à quo supradicta continentur, uenandi elephantes, domandique: his arant, his inuehant, haec maxime nouere pecuaria, his dimicant militanteque pro finibus. *e* *C* Prisia.) Urbem illam ualidissimam, quam hic Solinus post Plinium uocat Palibotram, Ptolemaeus tabula Asia decima, appellat Palibotram, habetque sium iuxta Gangem sub eleuatione poli 28. graduum, sub qua eleuatione etiam est mons Maleus, qui uidetur esse quem Ptolemaeus uocat Vindium, apud quem est Malaeita urbs: sed quomodo is projicit umbram in Austrum, non video, cum etiam in summa aestate sol à zenitho eius uersus Austrum declinet quatuor gradibus & dimidio. Apud Pandiones quidem à monte qui Bettigo à Ptolemaeo nominatur, utraq; umbra haberi potest, cum sol initium tenet Cancri: nam mons ille declinat in Austrum à tropico Cancri duobus aut tribus gradibus, quanquam umbra illa meridionalis parvissima sit. De Pandione scribit Arrianus octavo gestorū Alexandri in hunc modum: Indi affirmant Herculi multos fuisse uirilis sexus

paratu belli habet. *d* Indorum quidā agros exercent, militiam plurimi, merces alijs, optimi ditissimique Rempub. curant, reddunt iudicia, assident regibus. Quietum ibi eminentissimae sapientiae genus est, uita repletos incensis rogis mortem accersere. Qui uero ferociori secta se dediderunt, & sylvestrem agunt uitam, elephantos uenantur, quibus perdomitis ad mansuetudinem, aut arant, aut uehuntur. In Gange insula est, populosissimam & amplissimam continens gentem, quorum rex peditum quinquaginta millia, equitum quatuor millia in armis habet. Omnes sane quicunque prædicti sunt regia potestate, non sine maximo elephantorum, equitum, peditumque numero, militarem agitant disciplinā. *e* Praesia gens ualidissima Palibotram urbem incolunt, unde quidam gentem ipsam Palibotros nominarunt, quorum rex sexcentena millia peditū, equitum triginta millia, elephantorum octo millia omnibus diebus ad stipendium uocat. Ultra Palibotram mons Maleus, in quo umbræ hyeme in septentriones, aestate in Austras cadunt, uicissitudine hac durante senis mensibus, Septentriones in eo tractu in anno semel, nec ultra quindecim dies apparent, scutum autor est Bethon, qui prohibet hoc in pluribus Indiæ locis eueneire. Indo fluminī proximantes, uersa ad meridiem plaga, ultra alios torrentur calore. Denique uim syderis prodit hominum color. Montana Pygmæi tenent. *Atij* 30 quibus est uicinus oceanus, fine regibus degut.

Pandea gens à fœminis regitur, cui reginam primam assignant Herculis filiā. Et Nysa urbs regioni isti datur. Mons etiam Ioui sacer Meros nomine, in cuius specu nutritum Liberum patrem ueteres Indi affirmant, ex cuius uocabuli argumēto lasciuienti famæ creditur, Liberum patrem femine natum. Extra Indi ostium sunt insulæ due, ^fChryse & Argyre, adeo fœcundæ cōpia metallorum, ut pleriq; eas aurea sola 10 prodiderint et argentea habere. Indis omnibus promissa cæsaries, non sine fuso cærulei aut crocei coloris. Cultus præcipius in gemmis. Nullus funerū apparatus. Pæterea, ut lubæ & Archelai regum libris editrū est, in quantū mores populorū dissonant, habitus quoq; discrepan- 20 tissimus est. Alij lineis, alij laneis peplis uestiuntur; pars nudī, pars obſcoena tantum amiculati, plurimi etiā flexibilibus libris circundati. Qui- dam populi adeo proceri, ut elephantes, uelut 30 equos, facillima insultatione transiliant. Pluri- mis placet neq; animal occidere, neq; uesti car- nibus. Pleriq; tantum piscibus aluntur, & è ma- ri uiuunt. Sunt qui proximos parentesq; prius, quām annis aut ægritudine in maciem eant, an- te uelut hostias cædunt, deinde peremptorum uiscera epulas habent: quod ibi nō sceleris, sed pietatis loco numerant. Sunt etiam qui cum in- cubuere morbi, procul à cæteris in secreta abe- 40 unt, nihil anxiè mortem expectantes. ^g Aspa- gonum gens laureis uiret syluis, lucis buxeis. Vitiū uero & arborum uniuersarum, quibus ^{t gratia} Gracia dulcis est, prouentibus copiosissima. Philosophos habent Indi, ^h Gymnosophistas uocant, qui ab exortu ad usq; solis occasum con- tentis oculis orbem carentissimi syderis con- tuerūt in globo igneo, rimantes secreta quædā, arenisq; feruentibus perpetem diē alternis pe- 40 dibus insistunt. Ad montem qui Milo dicitur, habitant quibus auersæ plantæ sunt, & octoni in plantis singulis digiti. Megasthenes per di- ueros Indiē montes esse scribit nationes capitib; caninis, armatas unguibus, amictas uestitu tergorum, ad sermonem humanū nulla uoce, sed latratibus tantum sonates, asperis rictibus, buxi, pomorumq; omniū in Græcia nascentium fertile. Quæ memoranda & propè fabulosa de fertilitate terre ac genere frugum &c. ^h C Gymnosophistas.) Dic̄tio est cōposita: nam γυμνὸς Græcis est nudus, & σοφίστης sapiens & preceptor, quod philosophi nudi incederent. Scribit Arrianus 8. gestorum Alexandri, philosophos esse diuinandi peritos, nec cuiq; extra illos diuinationem permitti. Prædicunt autem ea tantūmodo, quæ uel ad anni tempora pertinent, uel si qua publica calamitas immineat incolis. Et si quis ter in diuinando er- raverit, silentij tantum poena multatur, nec est quisquam qui iudicium silentium cogere posset ut loquatur.

Quæ in Solino sequuntur de monstris hominibus, ex Plinio desumpta sunt, cap. 2. lib. 7. i. ¶ Perennantem.) Quædam exemplaria hic habet, permanentem. Cæterum uox Monoscelos Græca est, & τὸ μόνον καὶ στέλεχος, id est, ab uno & crure. Alij nunc eos Monomeros, siquidē μυγὸς coxam, femurq; significat. Vocatur & Sciopodes, quod in maiori astu humi acentes supini, umbras pedum protegant. Latinè umbripedes dici possunt, & τὰς σκιὰς καὶ προσόφους, id est, ab umbra & pede. k. ¶ Qui accolunt.) Plinius de his populis sic scribit: Ad extremos fines Indiæ ab oriente circa fontem Gangis Astomorum gentem esse, sine ore, corpore toto hirtam, uestiri frondi lanugine, halitum tantum uiuentem & odore, quem naribus trahant. Nullum illis cibum, nullumq; potum: tantum radicum florumq; uarios odores sylvestrium malorum, quæ secum portant longiore itinere, ne defit olfactus: grauiore paulò odore haud difficulter exanimari. Scribit & Strabo de his lib. 15. De ipsi uero quæ concipiunt post quinquennium, et qui caput gestant in pectore, habes apud Plinium cap. 2. lib. septimi. Quæ de conjugis combustionē subiiciuntur, à multis traduntur: nam scribit de hac re Cicero 5. Tusc. Valer. Max. tit. 1. secundi. Euseb. cap. 8. sexti præparationis. Propertius lib. 3. Huius consuetudinis causam affert Strabo 15. Geographie libro ex Onesicrito: Vxores, inquit, cum uiris defunctis comburuntur ob hanc causam, quod cum aliquando adolescentulos alios à maritis adamascent, à uiris suis secedebant, uel eos ueneno interimebant. Ut ergo ueneficia tolleretur, hæc lex condita fuit. l. ¶ Enormitas in serpentibus.) Mira scribuntur ab auteribus de India serpentibus. Nam Deimachus et Megasthenes scribunt in India serpentes esse, qui boues & ceruos unâ cū cornibus deglulant. Autore Posidonio, in Macra campo uisus fuit serpens mortuus iugeri longitudine, & crassitudine tanta, ut equites ex utraq; parte astantes, se inuicem intueri non possent: hiatu aut tanto, ut hominem equo insidente reciperet: ex uariorū squamam qualibet clypeo maiorē. m. ¶ Leucrocuta.) De hoc animali Plin. cap. 21. octauo sic scribit: Leucrocuta pernicioſissimā feram, aſini ſtre magnitudine, cruribus ceruinis, collo, cauda, pectore leonis, capite meliū (id est, taxi) bisulca ungula, ore ad aures usq; reſciffo, denuo locis osse perpetuo. Hanc feram humanas uoces tradūt imitari. Porro Leucrocuta nomē ex leone & crocute cōpactum creditur. Est aut crocuta, ut Plinius dicit cap. 21. lib. 8. animal uelut ex cane et lupo conceptū, omnia dentibus confringens. Eodem loco describit Ealem, dicens: Apud Indos est Eale, magnitudine equi fluuialis, cauda elephanti, colore nigra uel fulua, maxillas apri, maiora cubitalibus cornua habens mobilia, que alterna in pugna fiftit, uariatq; infesta aut obliqua, utcūq; ratio monstravit. De tauris quoq; ibidem scribit Plinius: Sed atrocissimos India habet

Apud Ctesiam legitur quasdam foeminas ibi semel parere, natosq; canos illico fieri. Esse rursum gentem alteram, quæ in iuueta sit cana, nigrat in senectute, ultra æui nostri terminos perennantem. Legimus Monoscelos quoque ibi nasci singulis cruribus, & singulari perniciitate, qui ubi defendi se uelint à calore, resupinati plantarum suarum magnitudine in umbrebetur. Gangis fontem k qui accolit, nullius ad escam opis indigent. Odore uiuunt pomorum sylue, strium, longiusq; pergentes eadem illa in praesidio gerunt, ut olfactu alantur. Quod si tetrorem spiritum forte traxerint, exanimari eos certum est. Perhibent esse et gentem foeminarum, quæ quinquennes concipiunt, sed ultra octauum annum uiuendi spatium non protrahunt. Sunt qui ceruicibus carent, et in humeris habent oculos. Sunt qui sylvestres, hirti corpora, caninis dentibus, stridore terrifico. Apud eos uero quibus ad uiuendi rationem propensior cura est, multæ uxores in eiusdem uiri coeunt matrimonium, & cum maritus decesserit, apud grauissimos iudices suam quæq; de meritis agunt causam, & quæ officiosior cæteris sententia uicerit iudicantium, hoc palmæ refert præmium, ut arbitratus suo ascendet rogum coniugis, & supremis eius semetipsam det inferias: cæteræ nota uiuunt. Enormitas in serpentibus tanta est, ut ceruos & animantium alia ad parem molem tota hauriant: quinetiam oceanum Indicum quantus est, penetrant, insulasq; magno spatio à continenti separatas, pabulandi petat gratia. Idq; ipsum palam est, potentia amplissimæ magnitudinis fieri, ut per tantam sali latitudinem ad loca permeant destinata. Sunt illuc multæ ac mirabiles bestiae, quarum è multitudine & copia partem persequemur. Leucrocuta uelocitate præcedit feras uniuersas: ipsa asini magnitudine, cerui clunibus, pectore ac cruribus leonibus de India serpentibus. Nam Deimachus et Megasthenes scribunt in India serpentes esse, qui boues & ceruos unâ cū cornibus deglulant. Autore Posidonio, in Macra campo uisus fuit serpens mortuus iugeri longitudine, & crassitudine tanta, ut equites ex utraq; parte astantes, se inuicem intueri non possent: hiatu aut tanto, ut hominem equo insidente reciperet: ex uariorū squamam qualibet clypeo maiorē. m. ¶ Leucrocuta) De hoc animali Plin. cap. 21. octauo sic scribit: Leucrocuta pernicioſissimā feram, aſini ſtre magnitudine, cruribus ceruinis, collo, cauda, pectore leonis, capite meliū (id est, taxi) bisulca ungula, ore ad aures usq; reſciffo, denuo locis osse perpetuo. Hanc feram humanas uoces tradūt imitari. Porro Leucrocuta nomē ex leone & crocute cōpactum creditur. Est aut crocuta, ut Plinius dicit cap. 21. lib. 8. animal uelut ex cane et lupo conceptū, omnia dentibus confringens. Eodem loco describit Ealem, dicens: Apud Indos est Eale, magnitudine equi fluuialis, cauda elephanti, colore nigra uel fulua, maxillas apri, maiora cubitalibus cornua habens mobilia, que alterna in pugna fiftit, uariatq; infesta aut obliqua, utcūq; ratio monstravit. De tauris quoq; ibidem scribit Plinius: Sed atrocissimos India habet

ninis, capite camelino, bisulca ungula, ore ad-
usq; aures dehiscente, dentium locis osse perpe-
tuo. Hoc quo ad formam, Voce autem loquen-
tium hominū sonos emulatur. Est & Eale, alias
ut equus, cauda uero elephanti, nigro colore,
maxillis aprinis, præferens cornua ultra cubi-
talem modū longa, ad obsequiū cuius uelit mo-
tus accōmodata. Neq; enim rident, sed flectunt
ut usus exigit præliandi; quorum alterum cum
10 pugnat, protendit, alterum replicat, ut si ictu ali
quo alterius acumen obtusum fuerit, acies suc-
cedat alterius. Hippopotamis comparatur, &
ipsa sane aquis fluminum gaudet. Indicis tauris
color fulvus est, uolucris pernitas, pilus in cō-
trariū uersus, hiatus omne quod caput. Hi quo-
que circunferunt cornua flexibilitate qua ma-
lant, tergi duritia omne telum respuentes, tam
immiti feritate, ut capti animas projiciant fu-
rore. Manticora quoq; nomine inter hæc nasci-
20 tur, triplici dentium ordine coēunte uicibus al-
ternis, facie hominis, glaucis oculis, sanguineo
colore, corpore leonino, cauda ueluti scorpio-
nis aculeo spiculata: uoce tam sibila, ut imite-
† tibia=
rumq;
tur fistularum modulos, † tubarumq; concen-
tum: humanas carnes audiissime affectat: pe-
dibus sic uiget, saltu sic potest, ut morari eam
nec extensisima spatia possint, nec obstacula la-
tissima. Sunt præterea n° boues unicorns & tri-
cornes, solidis ungulis, nec bifidis. Sed atrocissi-
mum est Monoceros, monstrum mugitu hor-
30 rido, equino corpore, elephanti pedibus, cauda
suilla, capite ceruino. Cornu ē media eius fron-
te protenditur, splendore mirifico, ad longitudi-
nem pedum quatuor, ita acutum, ut quicquid
ram feram esse quadrupedē belluam, cuius caput humano capiti assimilari ait, magnitudine uero leonem æqua-
re. Habere autem in capite setas cubitales spinarum instar, quas contra persequentes sagittorum modo iaculetur.
n. C. Boues unicorns.) Dictione latina unicornis, & græca μονόκερος, omnino idem exprimit: intelli-
guntur tamen hic per has duas dictiones diuersa animalia, non obstante quod tam hoc quam illud unum in capite
geslet cornu: nam unicornis bouis habet similitudinem. Monoceros uero secundum Plinium cap. 21. octauo, asper-
40 rima feram est, reliquo corpore equo similis, capite ceruio, pedibus elephato, cauda apro, mugitu graui, uno cornu
nigro media fronte cubitorum duūm eminente. Hanc feram uiuam negant capi. Monocerotem eundem esse exis-
tūmant cum ea feram quā Indicum asinum nominant. Vnde Philostratus: Asinos præterea sylvestres in uicinis pa-
ludibus multos capi dicunt: esse aut huiusmodi feris in fronte cornu, quo taurorum more generosissime pugnant.
Conficere aut̄ Indos ex illis cornibus pocula, afferuntq; nullis morbis illo die affici, qui ex eiusmodi poculo pota-
uerint, neq; si uulnerati fuerint dolere, & ex igne etiam incolumes egredi, neq; ullis uenenis ledi, que cūq; nocen-
ti gratia in potu dantur: idcirco regum esse eadem pocula, & regi tantum eiusmodi feræ uenationem permitti.
Hæc si uera essent, quis non inferret, reges illarum regionum, qui talibus utuntur poculis, immortales esse, cum
nihil corporibus illorum posset nocere? Hac persuasione factum est, ut huius feræ cornu tantæ nostro quoq; tem-
pore estimationis sit, ut id plures auro, gemmisq; ceteris omnino præponant. Nescio si quippiā probatus autor
nugetur feram istam capi uirginis sinu, præter unum Isidorum, qui cap. 2. duodecimi Etymol. sic scribit: Tan-

habet tauros sylvestres, maiores agrestis
bus, uelocitate ante omnes, colore fulvo,
oculis cæruleis, pilo in contrarium uerso, ri-
ctu ad aures dehiscente, iuxta cornua mo-
bilis, tergoris duritia silicis, omne respuens
uulnus, feras omnes uenatur. Ipsi non aliter
quam foueis capti, feritate semper intereūt.
Diodorus Siculus scribit libro quarto hoc
animal carnibus pasci, feritatem excedere,
penitusq; esse inexpugnabile: corpore ma-
ius esse domesticis tauris, habere equi uelo-
citatem, ore usq; ad aures fissō, rubicundo
colore, oculis albis, nocte q; fulgentibus: cor-
nua ueluti aures mouēs: in certamine firma-
tenet: pili contra naturam cætrorum ani-
malium uersus caput ducuntur. Et hæc fer-
a viribus fortitudineq; mirabili pugnat cum
ceteris bestijs, quas superatas comedit. Est
quoq; infestus admodum armentis, nihil
nec pastorum uires, neq; canum multitudi-
nem timens. Dicitur eius pelvis haud quaq;
uulneribus patere. Cum multi illum conan-
tur ui capere, frustra defatigantur. In foue
delapsus, aut alio captus dolo, seipsum ex-
ira suffocat, pristinæ libertatis amore. De
Manticora scribit Plinius eodem loco in
hunc modum: Nascitur apud eosdem In-
dos Manticora, triplici dentium ordine pe-
ctinatim coēunti: facie & auriculis homi-
nis, oculis glaucis, colore sanguineo, corpo-
re leonis, cauda scorpionis modo spicula in-
figens, uocis, ut si misceatur fistulae et tube
concentus, uelocitatis magne, humani cor-
poris uel præcipue appetens. Philostratus:
tertio uite Apollonij lib. scribit Manticora
ram feram esse quadrupedē belluam, cuius caput humano capiti assimilari ait, magnitudine uero leonem æqua-
re. Habere autem in capite setas cubitales spinarum instar, quas contra persequentes sagittorum modo iaculetur.

fortitudinis est, ut nulla uenantium uirtute capiatur, sed sicut afferunt qui naturas animalium scripserunt, uirgo puella præponitur, quæ uenienti sinum aperit, in quo ille omni ferocitate deposita, caput ponit, sicq; soporatus, uelut inermis capitur. Et uulgas hoc tempore persuasum, facile hec credit.

o **C** (Aqua etiam gignunt.) In omnibus fermè que in India procreantur, mira quædam super cetera, quæ alibi proueniunt, proceritas reperitur. Id autem tam in terrigenis quam aquaticis uerum esse, autores nobiles prodiderūt. De piscium quorundam magnitudine, quæ uel in Indiæ flu minibus uel æquoribus generantur, contentus Solinus paucis, refert tum anguillarum, tum uermium quorundam, tum deniq; Balænarum Physterumq; insolitam & uelut monstruosam magnitudinem. In aquis, inquit Plinius, complura sunt, maiora etiam terre stiribus: causa euidentis, humoris luxuria. Querit Aristot. decima problematum sectione: Cur maris animalia maiora uegetiora sunt quæ in terræ? An, inquit, quod uis solis consumendo quæ terram ambiunt, copiam detrahit nutrimenti. Quam ob rem

que abditam uitam agunt, uegetiora sunt. His igitur omnibus incommodis cum genus mariuum sit immune, merito tum adolescere potest corpore ampliori et uegetiori. Quæ hic de anguilla Solinus narrat, habet ex cap. 3. noni Plinij, atq; ex cap. 15. ubi & de uermibus magnis brachiatis, quibus scatet Ganges, tractat idem autor.

p **C** (Balænas.) Græci id maris monstrum φελανην vocant, dicta à uero βελω, id est, mitto, quod ceteris belluis marinis haustam aquam longius & altius iacant & emittant. Et quando dicitur balænam habere in longitudine quatuor iugera, dicit Plinius cap. 3. lib. 18. iugeri mensuram habere in longitudine pedes 240. itaq; Balæna longitudo est 960. pedum, unde quidam Balænas montibus æquas esse affirmant. Physter uero ut Plinius scribit cap. 4. noni attollit se modo ingentis columnæ, altiorq; nauium uelis, diluuiem quandam eructat: dictus Physter, ut uideri potest, ἡ τῆς φύσης, id est, à folle, quod is piscis inundationem aquarum eructet, ueluti fatus è folle mitti solet. **q** **C** (Psitacum.) Plinius cap. 42. lib. 10. describit Psitacum in hunc modum: Super omnia humanas uoces reddunt psitaci, et quidē sermocinantes. India auem hanc mittit, Sitacen uel psitacen uocat, uiridem toto corpore, torque tantum miniato, in ceruice distincta. Imperatores salutat, & quæ accipit uerba pronunciat. In uino præcipue lasciuia. Capiti eius duritia eadem quæ rostro. Hæc cum loqui disicit, ferre uerberatur radio, non sentit aliter ictus. Cum deuolat, rostro se excipit, illi innititur, leuoremq; se ita pedū infirmitate facit. Aristot. cap. 12. octauii nat. animal. sic scribit de hac aue: **Omnes** aues unæ, breui sunt collo & lingualata, aptaq; ad imitandum. Nam & Indica auis, cui nomen Psitaca, quæ loqui aiunt, talis est, & loquacior, cum biberit uinum, reddiuit. Pro eo uero quod à Plinio dicitur habere torque miniatum, Solinus hic dicit illi esse torque punicum, quem colorem Græci nuncupant φοινικæ, qui & alio nomine latine dicitur rutilus & spadix. Significat autem exuberantiam splendoremq; ruboris. Et quando in Solino subditur: **Nam** studet, ut quod homines loquatur, hic est sensus & ordo uerboru: **Nam** studet ut ipse loquatur, quod homines loquuntur. Idem faciunt picæ: unde Plinius de eis scribit in hunc modum: Est certum picarum genus, cui exprestior est loquacitas quam psitacis: haec adamant uerba quæ eloquentur, nec discunt tantum, sed diligunt, meditantesq; intra semet cura ac cogitatione intentionem non occultant. Constat emori eas difficultate uerbi uicias. Vide Plinium cap. 42. & 43. libri decimi. **r** **C** (Ferrea clauicula.) Diminutiuum est à clava, intelligiturq; per eam uirgula, sicut & Plinius habet radium, id est, uirgam. Et quando subditur: Intra alterum ætatis suæ annum, quæ monstrata sunt,

impedit, facile istu eius perforetur. Viuus non uenit in hominum potestate, & interimi quidem potest, capi non potest. **o** Aqua etiam gignunt miracula non minora. Anguillas ad tricenos pedes longas educat Ganges, quem Statius Sebosus inter præcipua miracula ait uermibus abundare, cœruleis nomine & colore. Hibina habent brachia longitudinis cubitorum non minus senum, adeo robustis uiribus, ut elephantes ad potum uentitantes, mordicus com. prehensos ipsorum manu rapiant in profundum. Indica maria **P** Balænas habent ultra spatia quatuor iugera. Sunt & quos Physteras nuncupant, qui enormes ultra molem ingenitum columnarum, super antennas se nauium extollunt, haustosq; fistulis fluctus ita eructant, ut nimboſa alluvie plerunq; deprimant alueos nauigantium. Sola India mittit **q** Psitacum auem colore uiridi, torque puniceo, cuius rostri tanta duritia est, ut cum e sublimi præcipitatur in sa- xum, nisu se oris excipiat, & quodam quasi preſidio utatur extraordinariae firmitatis. Caput uero tam ualens, ut si quando ad descendū plagiis sit admonendus (nam studet ut quod homines loquatur) ferrea clauicula sit uerberandus.

20

p **C** (Balænas.) Græci id maris monstrum φελανην vocant, dicta à uero βελω, id est, mitto, quod ceteris belluis marinis haustam aquam longius & altius iacant & emittant. Et quando dicitur balænam habere in longitudine quatuor iugera, dicit Plinius cap. 3. lib. 18. iugeri mensuram habere in longitudine pedes 240. itaq; Balæna longitudo est 960. pedum, unde quidam Balænas montibus æquas esse affirmant. Physter uero ut Plinius scribit cap. 4. noni attollit se modo ingentis columnæ, altiorq; nauium uelis, diluuiem quandam eructat: dictus Physter, ut uideri potest, ἡ τῆς φύσης, id est, à folle, quod is piscis inundationem aquarum eructet, ueluti fatus è folle mitti solet. **q** **C** (Psitacum.) Plinius cap. 42. lib. 10. describit Psitacum in hunc modum: Super omnia humanas uoces reddunt psitaci, et quidē sermocinantes. India auem hanc mittit, Sitacen uel psitacen uocat, uiridem toto corpore, torque tantum miniato, in ceruice distincta. Imperatores salutat, & quæ accipit uerba pronunciat. In uino præcipue lasciuia. Capiti eius duritia eadem quæ rostro. Hæc cum loqui disicit, ferre uerberatur radio, non sentit aliter ictus. Cum deuolat, rostro se excipit, illi innititur, leuoremq; se ita pedū infirmitate facit. Aristot. cap. 12. octauii nat. animal. sic scribit de hac aue: **Omnes** aues unæ, breui sunt collo & lingualata, aptaq; ad imitandum. Nam & Indica auis, cui nomen Psitaca, quæ loqui aiunt, talis est, & loquacior, cum biberit uinum, reddiuit. Pro eo uero quod à Plinio dicitur habere torque miniatum, Solinus hic dicit illi esse torque punicum, quem colorem Græci nuncupant φοινικæ, qui & alio nomine latine dicitur rutilus & spadix. Significat autem exuberantiam splendoremq; ruboris. Et quando in Solino subditur: **Nam** studet, ut quod homines loquatur, hic est sensus & ordo uerboru: **Nam** studet ut ipse loquatur, quod homines loquuntur. Idem faciunt picæ: unde Plinius de eis scribit in hunc modum: Est certum picarum genus, cui exprestior est loquacitas quam psitacis: haec adamant uerba quæ eloquentur, nec discunt tantum, sed diligunt, meditantesq; intra semet cura ac cogitatione intentionem non occultant. Constat emori eas difficultate uerbi uicias. Vide Plinium cap. 42. & 43. libri decimi. **r** **C** (Ferrea clauicula.) Diminutiuum est à clava, intelligiturq; per eam uirgula, sicut & Plinius habet radium, id est, uirgam. Et quando subditur: Intra alterum ætatis suæ annum, quæ monstrata sunt,

Dum pullus est, atq; adeo intra alterum etatis suæ annum, quæ monstrata sunt, & citius discit, & tenacius retinet. Maior paulo segnior est, & obliuiosus, & indocilis. Inter nobiles & p[er]leios discretionem digitorum facit numerus. Qui præstant, quinos in pede habent dígitos, cæteri ternos. ^s Lingua lata, multo q[ue] latior q[ue] cæteris autibus: unde perficitur, ut articulata uerba penitus eloquatur. Quod ingenium ita Roma, 10 n[on] delitiae miratæ sunt, ut Barbari Psitacos mercem fecerint. Indorum nemora in tam proceram sublimantur excelsum, ut transiacine sa-

gittis quidem possint. Pomaria ficus habent, quarū caudices in orbem spatio sexaginta passuum extuberant. Ramorum umbræ ambitu bina stadia consumunt. Foliorum latitudo formæ Amazonicæ pelta comparatur. Pomum eximiæ suavitatis, Quæ palustria sunt, ^u arundinem creant ita crassam, ut fissis internodis, lemibi uice uectiter nauigantes. E radicibus eius ex primitur humor dulcis ad melleā suavitatem. ^x Tylos Indiæ insula est: ea fert palmas, oleas creat, uineis abundat. Terras omnes hoc miraculo sola uincit, quod quæcumq[ue] in ea arbos na-
10
15
20
25
30
35
40

sunt citius discere, Plinius uidetur id tribueri picis, non psitacis, sicut & id: Qui præstant, quinos in pede habent dígitos. Vnde dicit: Minor nobilitas, quia non ex longinquo uenit, sed expression loquacitas certo generi picarum est. Et ibidē: Nec vulgaris his forma, quamvis non spectanda. Satis illeis decoris in specie sermonis humani. Verū addiscere alias negant posse, quam quæ ex genere earum sunt, quæ glande uescuntur: & inter eas facilius, quibus quini sunt dígiti in pedibus: ac ne eas quidem ipsas primis duobus uita annis. Hucusq[ue] Plinius.

^s C Lingua lata.) Aristot. cap. 12. secundi nat. animal. sic scribit de linguis avium: Lingua autibus est, sed uariè: alijs enim longa, alijs breuis, alijs lata, alijs angusta. Omnium maximè animalium post hominem literas proferre nonnulla avium genera queunt, uidelicet ea præcipue quibus lingua latior est. Scribit & Aucenna sexta Fen terij canonis, linguam quæ plurimum lata sit, aut parua nimium, penitus ineptam esse ad uocis articulatæ formationē. Aptissimam aut eam linguam esse, quæ in sua lon-

gitudine magnitudineq[ue] commensurata fuerit, quæ uero subtilis iuxta extremitatem exteriorem suam. Lingue autem substantiam esse carnem mollem albamq[ue], quam uenas paruas, sanguineas, obq[ue] eius calorem rubras intrare confirmat. Differt tamen hominis vox à cæterorum animalium uoce, quod hominis vox articulata sit, & quæ ex mente proficitur loquentis. ^t C Indorum nemora.) Mira paßim de Indorum arboribus scribuntur ab autoribus, quæ etiam in tantam surgunt celsitudinem, ut sagitte iactu non possint superari. Plinius causas refert in ubertatem soli, temperiem coeli, & aquarum abundantiam. Diodorus Siculus 17. Bibliothecæ volumine, ait has Indiæ arbores ad septuaginta cubita in altum surgere, tantæq[ue] cæstitudinis esse, ut uix eas homines quadrato amplectantur. Porro de fico Indica Plinius capite 5. libri 12. sic scribit: Ficus exilia poma habet. Ipsa semper serens, uastis diffunditur ramis, quorum pondera adeo in terram curuantur, ut annuo spatio infigantur, nouamq[ue] propaginem faciant circa parentem in orbes, quodam opere topario. Intra sepe eam estiuant pastores, opacam pariter & munitam uallo arboris, decora specie subter intuenti, proculve fornicato ambitu. Superioris eiusdem rami in excelsum emicant syluosa multitudine, uasto matris corpore, ut sexaginta paß. plerèq[ue] oram colligant, umbra uero bina stadia operiant. Foliorum latitudo pelta effigiem Amazonicæ habet, ea causa fructum integens, crescere prohibet: rarusq[ue] est, nec fabæ magnitudinem excedens, sed per folia solibus coctus, prædulci sapore dignus miraculo. Arbor is gignitur circa Acefinæ maxime annem. Cæterū Amazonica pelta est scuti genus breuissimi in modum lunæ iam mediæ. ^u C Arundinem.) Plinij uerba, unde hæc Solinus transtulit, ex capite scilicet secundo libri septimi, sunt hæc: Arundines uero tantæ proceritatis, ut singula inter nodia alueo nauigabili ternos interdum homines ferant. Quod autem dulcis humor ex radicibus eius exprimitur, significatur saccarum. Vnde Plinius cap. 8. duodecimi: Saccaron & Arabia fert, sed laudatus India. Est autem mel in arundinibus collectum, gummi modo candidum &c. Di scorides in secundo uocat id glaciati mellis genus, quod in India prouenit et Arabia, quæ Felix cognominatur, collectum in arundinibus et saluum modo concretum, dentibusq[ue] fragile. Hodie uero saccarum quoq[ue] abunde prouenit in Aegypto, Cypro, Creta, Rhodo, ac quibusdam Italiæ locis. Apud ueteres nullus eius nisi in medicinis usus fuit: hodie uero qui gula student, nullum epulum delicatum putant, nisi saccaro cōditum fuerit. ^x C Tylos.) De hac insula scribit Plinius cap. 11. duodecimi: Fert eadem, inquiens, palmas, oleas ac uites, & cum reliquo pomorum genere ficos. Nulli arborum folia ibi decidunt, rigaturq[ue] gelidis fontibus, et imbris accipit. Hanc insulam in sinu Arabico Theophrastus cap. 9.

quarti de historia plantarum esse scribit.

¶ **C**aucasus.) Scribunt Cosmographi Taurum montem ex Caucaso esse, et alios item permagnos montes, qui pro uarietate gentium à quibus incoluntur, nomina uariant. Nihil uero in eo nasci præter terebinthum & silphium, Aristobolus auctor est, et nihilominus multos in eo incolas esse, magnamq; pecudam & armentorum uim ibidem pasci. Philostratus uero in principio secundi uitæ Apollonij asserit ex Caucaso monte iucundum aromatum odorem sentiri, eamq; ob causam pantheris cum montem refratum tradit. Pantheræ enim plurimum aromatibus delectantur. Et uerum quidem est quod ea parte, qua Caucasus meridiem aspicit, frugifer est, altera autem fronte qua Scythiam prospicit, maximè asper & incultus est. Vnde & memoratus Philostratus ultrà scribit: In montis Caucasi prærupsis lateribus arbores è quibus thus distilat procerimas nasci, & aromatum alias multis species, inter quas & piperis arbores esse, quod tanquam agricultore genus simiarum colit, que à Græcis πίθηκοι appellatur. Passim arbores que piper gignunt, iuniperis nostris similes: quanquam in fronte Caucasi solibus opposita, gigni tantum eas aliqui tradidere. Piper uero, ut dictum est, nascitur in extremis præruptisq; locis, hominum generi inaccessibilibus, ubi simiarum multitudo montis cauernas et omnia foramina incolit. Eas autem maximi faciunt Indi, quoniam piperis, ut sic dicam, vindemiatrices sunt: quapropter & armis & canibus, leones & cæteras feras ab ipsis arcant. Quod aut ad piperis collectionem attinet, sic se habet: Accedentes Indi ad arbores, que in parte montis infima nascuntur, fructusq; ab illis decerpentes, parvas quasdam sub arboribus areas faciunt, ubi piper congerunt, quasi casu illic ipsum proiicientes, ceu rem neglectam et minimi ab hominibus existimatæ: circumstantes uero atq; in cuius abditæ simiae talia desuper aspicietes, ubi nox aduenit Indorum opus imitate, aurulos arborum ramusculos in areas, quas dixinus, conferunt: Indi autem, ubi dies illuxit, piperis aceruos aportant, quos nihil laborantes sed dormientes acquisierunt. De piper longo, albo & nigro Dioscorides sic scribit cap. 393. secundi: Piper, inquit, arbor esse traditur in India breuis, fructu inter initia oblongo, effigie siliquarum, que collectæ piper longum uocantur: interius quiddam milio tenui simile est, quod quidem si consummatu sit, piper fit. Hoc igitur temporibus suis dehiscens pandensq; se, racemulos fundit, ferentes qualia ipsi nouimus piperis grana, è quibus acida & antequā maturescant, decerpta, candidum piper appellant. ¶ **H**ebenum.) Scribunt alij autores hebenum nedum in India, uerum & in Aethiopia inueniri. Vide Dioscoridem cap. 137. primi, & Herodotum libro tertio. Scribit Theophrastus in fine noni de historia plantarum, Hebeni lignum aspectu buxo simile esse, sed decorticatum nigerrimum reddi. Vtile, inquit, oculis ad cotem tritum. Huius duo genera constant, alterum materie laudatum pulchrumq; alterum uile uitiatumq;. Rarum quod præstantius. Plinius cap. 41. decimosextri scribit: Spississimam ex omni materie, ideo & grauissimam iudicari hebenum & buxum, graciles natura, neutra in aquis fluitat. Tradit ibidem, hebenum non sentire cariem. Scribit & Auicenna eam hebenum meliorem esse, que nigra aequalisq; sit, & in qua linea & minime reperiantur, queq; tacu suo cornu tornatili fit persimilis, plurimum compacta ac solida, queue mordax sit, constringensq; gustantis linguam, exq; ea super carbonem posita, bonus, acutus tamè progrediatur odor. Est huius arboris lignum omne atq; mediale eadem fermè facie: hoc est, omnes hebeni partes tam exteræ quam medullaceæ similes sunt Gagati lapidi. Ex ijs enim arboribus que medullas certe habent, alijs carnosa medulla est, alijs lignosa, alijs membranis similis. Carnosa uiti, fico, punica, sambuco, ferula: lignosalaci, abieti, pino: his durior atq; spissior corno, ilici, robori, cytiso, moro, hebeno, celii. De lapide Gagate habes suprà cap. 35. Quod autem in materia hebenina noxius liquor continetur non

scitur, nunquam caret folio. Mons y Caucasus inde incipit, qui maximam orbis partem perpetuis iugis penetrat. Idem fronte qua sole est obuersus, arbores piperis ostentat, quas ad iuniperi similitudinem diuersos fructus edere asseuerant. Eorum qui primus erumpit, uelut corylorum fimbria, dicitur piper longum: quod incorruptum est, piper album: quorum cutem rugosam & torridam calor fecerit, piper nigrum: qui demum caducus torretur feruido sole, uocamē trahit de colore. At quod ex ipsa arbore stringitur, ut est, album piper dicitur. Sed ut piper sola India, ita & z Hebenum sola mittit, nec tamen uniuersa, uerum exigua sui parte sylvis hoc genus edit. Arbor est plerumq; tenuis, & frequenter, uimine raro in crassitudinem caudicis extuberata, hiulco cortice, & admodum reticulato, dehiscētibus uenis, adeò ut per ipsos sinus pars intima uix tenui libro cōtegatur. Lignum omnne atq; mediale eadem fermè & facie & nitore, qui est in lapide Gagate. Indi reges ex eo sceptra sumunt, & quascunq; deorum imagines.

¶ **H**ebenum.) Scribunt alij autores hebenum nedum in India, uerum & in Aethiopia inueniri. Vide Dioscoridem cap. 137. primi, & Herodotum libro tertio. Scribit Theophrastus in fine noni de historia plantarum, Hebeni lignum aspectu buxo simile esse, sed decorticatum nigerrimum reddi. Vtile, inquit, oculis ad cotem tritum. Huius duo genera constant, alterum materie laudatum pulchrumq; alterum uile uitiatumq;. Rarum quod præstantius. Plinius cap. 41. decimosextri scribit: Spississimam ex omni materie, ideo & grauissimam iudicari hebenum & buxum, graciles natura, neutra in aquis fluitat. Tradit ibidem, hebenum non sentire cariem. Scribit & Auicenna eam hebenum meliorem esse, que nigra aequalisq; sit, & in qua linea & minime reperiantur, queq; tacu suo cornu tornatili fit persimilis, plurimum compacta ac solida, queue mordax sit, constringensq; gustantis linguam, exq; ea super carbonem posita, bonus, acutus tamè progrediatur odor. Est huius arboris lignum omne atq; mediale eadem fermè facie: hoc est, omnes hebeni partes tam exteræ quam medullaceæ similes sunt Gagati lapidi. Ex ijs enim arboribus que medullas certe habent, alijs carnosa medulla est, alijs lignosa, alijs membranis similis. Carnosa uiti, fico, punica, sambuco, ferula: lignosalaci, abieti, pino: his durior atq; spissior corno, ilici, robori, cytiso, moro, hebeno, celii. De lapide Gagate habes suprà cap. 35. Quod autem in materia hebenina noxius liquor continetur non posse,

non nisi ex hebeno habent. Idem ferunt materia ista liquorem non contineri noxiū, & quicquid maleficū fuerit, tactu eius auerti. Hac gratia pocula ex hebeno habent. Ita nihil mirū si peregre sit in precio, quo etiam ip̄ si quibus prouenit, honorantur. Hebenum ex India Romē Mithridatico triumpho primum Magnus Pompeius exhibuit. Mittit India &^a calamos odoratos, potentes aduersum intestinæ ægritudines incōmoda. Dat & multa alia fragrantia, mirifici sp̄iritus suavitate grata. Indicorum lapidum^b in Adamantibus dignitas prima, utpote qui lymphationes abigant, uenenis resistant, paucitatiū uanos metus pellant. Hæc primum de ijs prædicari oportuit, quæ respicere ad utilitatem uidebamus. Nūc reddemus, quot, quæ uero Adamantum sint species, & quis color cuiq; eximius. In quodam crystalli genere inuenitur materia, in qua nascitur ad aquæ similis splendor, dorem liquidissimum, in mucronem sexangulum utrīnq; secus leuiter turbinatus, nec unquam ultra magnitudinem nuclei auellanæ repertus. Huic proximus in excellentissimo auro deprehenditur pallidior, ac magis ad argenti colorem renitens. Tertius in uenis Cypri apparet, propior ad æream faciem, & plurimū ualet in medicamine, qui Siderites appellatur. Quartus in metallis ferrarijs legitur, pondere cæteros antecedens, non tamen & potestate. Nam & h̄c, & qui in Cypro deprehenduntur, frangi queunt, pleriq; etiam Adamante altero perforantur. At illi quos primos diximus, nec ferro uincuntur, nec igni domantur. Veruntamen si diu sanguine hircino macerentur, nec aliter, quam si calido, uel recenti, uel malleis aliquot ante fractis, & incudibus dissipatis, aliquando cedunt, rurum effectus, non raro aliam arguant speciem & naturam. Hinc fit ut Adamas cristallo plurimum consimilis sit, quando eodem loco reperitur ubi cristallus prouenit. Vnde Plinius: Indici non in auro nascentis, sed quadam crystallo cognatione: siquidem & colore translucido non differt, & laterum sexangulo leuore turbinatus in mucronem &c. Huic uero proximus est qui in auro excellentissimo deprehenditur, quem Plinius Arabicum appellat, et suprà dicto minorem esse perhibet. Incudibus ij deprehenduntur, ita responsum iustum, ut ferrum utring; dissulitet, incudes etiam ipsa dissiliant: quippe duritia inenarrabilis est, simulq; ignium uictrix natura & nunquam incalefscens, unde & nomen indomita uis græca interpretatione accepit. Sunt deinde duo alia Adamantis genera, que Solinus hic præterit, de quibus Plinius sic scribit cap. 4. lib. ultimi: Vnum ex ijs, inquit, uocant Cenchron, quod est milij magnitudine: alterum Macedonicum in Philippico auro repertum, & hic est cucumis semine par. Post hos Cyprus uocatur in Cypro repertus, uergens in æreum colorē, sed in medicina efficacissimus. Post hunc est Siderites ferrei splendoris, qui scilicet in ferrarijs metallis legitur, pondere ante cæteros, sed natura dissimilis, nam & ictibus frangitur, & alio Adamante perforari potest, quod & Cyprio eueniit. Primi uero ferro domari non possunt. Vnde Plinius: Siquidem illa inuicta uis duarū violentissime naturæ rerū ferri, ignisq; contemptrix, hircino rumpitur sanguine, ac nec aliter quam recenti calidoq; macerata: & sic quoq; multis ictibus, tunc etiam

preterquam eximias incudes malleosq; ferreos frangens. Hinc Adamatis duritia abiit in proverbiū, ut Adamante durior appelletur homo, qui à proposito flecti nequit.

c. Magnetem.) Scribit Plinius Nicandri testimonio, Magnetem fuisse ab inuentore sortitum nomen. Lucretius uero putat nomen habere à patria, hoc est, Magnesia. Vocatur quoq; idem lapis Herculeus, uel ab Heraclia Ponti regione ubi prouenit, uel quod is lapis Herculeis, id est, maximis uiribus præditus sit. Ab effectu quoq; Siderites dicitur, quod ad se ferrum trahat: Græci enim οὐχὶ φέρειν ferrū dicunt. Sunt tamen qui dicunt Magnetem quinq; habere genera, quam diuersitatem à locis in quibus prouenit, trahit. Diogenianus ait uerū Magnetem sic argento similem esse, ut sèpè afficienes fallat. Eum autē lapidem qui ferrum trahit, non Magnetem dici, sed Heracleon potius appellandum. Huius autē miranda est uis, ut pars una trahat in aquilonem, opposita uero in Austrum: & quod mirabilius est, si idem lapis in centum particulas comminuat, in singulis autē deprehendi hanc duplēcē uim. Eā rem satis prodit instrumentū solare, quod Compassum uocant, quo nullum cōmodius utilius hucusq; pro uiatoribus inuentum est. Nam reliqua omnia solaria circa meridiem nos fallere possunt, propter insensibilē solis supra horizontem ascensum et descensum.

d. Lychnites.) Vocant Græci λύχνον lucernam, & inde Lychnites appellatur à lucernarum accensarum præcipua gratia. Nascitur secundum Plinium circa Orthosiam, totaq; Caria ac uicinis locis: sed probatissima in Indis, quam quidam remissiorem carbunculum esse dixerunt.

e. Beryllos.) Est Beryllus lapis pallidus, transparens; à gente apud quam prouenit, nomen habens. Plinius capite 5. lib. 37. inquit: Eandem multis naturā aut certe similem habere Berylli uidentur, in India originem habētes, raro alibi reperti. Poliuntur omnes sexangula figura artificum ingenij, quoniā hebescunt, ni color surdus repercuſſu angulorum excitetur: aliter enim politi, non habent fulgorem eundem. Probatisimū sunt ex his, qui uiriditatem puri maris imitantur. Proximi qui uocantur Chrysoberylli, & sunt paulò pallidiores, sed in aureum colorem exente fulgore. Vicinum genus huic est pallidius, & à quibusdā proprij generis existimatur, uocaturq; Chrysoprasus. Quarto loco numerantur Hyacinthizontes. Quinto, quos Heroides uocant. Post eos autem Cerini, ac deinde Oleagini, hoc est, colore olei. Postremi Crystallis s̄rē similes: hi capillamenta habent, sordesq;, alioquin euanidi, que sunt omnū uitia. Indi mērē gaudent longitudine eorum, solosq; gemmarum esse predican, qui carere auro malint, & ob id perforatos elephantorū

atq; in particulas diffiliunt: quæ fragmenta scalptoribus in usum insigniendæ cuiuscunq; modi gemmæ expetuntur. Inter Adamantem & Magnetem est quædam naturæ occulta dissensio, adeo ut iuxta positus non sinat Magnetem rapere ferrum; uel si admotus Magne ferrum traxerit, quasi prædā quandā, quicquid Magnetū hæserit, Adamas rapiat atq; auferat. Lychniten deinde fert Indi, cuius lucis uigorem flagrantia excitat lucernarum, qua ex causa λυχνί. 10 την Græci uocauerunt. Duplex ei facies, aut in purpuream emicat claritatem, aut meracius sus funditur cocci rubore. Per omne intimum sui, si quidem pura sit, inoffensam admittit perspicuitatem. At si excanduit radijs solis incita, uel ad calorem dīgorum attritu excitata est, aut palearum cassa, aut chartarum fila ad se rapit, contumaciter scalpturis resistens. Ac si quando insignita est, dum signa exprimit, quasi quodam animali mortuū partem ceræ retentat. Beryllos 20 in sexangulas formas Indi atterunt, ut hebetem coloris leuitatem, angulorum repercuſſu excitant ad uigorem. Beryllorum genus diuiditur in speciem multifariam. Eximij interuirent glauci & cœruli temperamento, quandam præferunt puri maris gratiam. Infra hos sunt Chrysoberylli, qui languidius micantes aurea nube circunduntur. Chrysoprasos quoq; ex auro & porraceo mixtam lucem trahentes, æque Beryllorum generi adjudicarunt. Hyacinthizontas, scilicet qui hyacinthos propè referant, & ipsos probant. Eos uero qui Crystallo similes, capillamentis intercurrentibus obscurant, hoc enim uitio illorum nomen est) scientissimi lapidum plebi dederunt. Indicū reges hoc genus gemmarum in longissimos cylindros amant fingere, eosq; perforatos ad elephantorum testis subligantes, monilia habent, aut plerunq; ex utroq; capite insertis aureis umbilicis, ut marcentem faciem ad nitelam incendant pinguis. 40 rem, quo per industriam metallo hinc inde ad dito, fulgentiorem trahant lucem.

elephantorum fetis religant, & alios conuenit non oportere perforari, quorum sit absoluta bonitas, umbilicis statim ex auro capita comprehendentibus: ideoq; cylindros ex ijs facere malunt quam gemmas, quoniam est summa commendatio in longitudine. Quidam & angulosos putant statim nasci, & perforatos gratiore fieri medulla candoris exempta, additoq; auro, repercutta aut omnino castigata causa perspicuitatis ad crastitudinem. Ceterum Chrysoprasus nomen habet ab auro & porri succo: est enim Græcis περιστός porrum. Verum quedam Solini exemplaria habent hic Chrysopassos: Chrysopassus autem latine interpretatur sparsus, uel uarius auro. Et Hyacinthizontes sunt Hyacinthi, quasi zona & cingulo quodam circunligati. Cylindrum uero Græci uocant quicquid terete & oblongum fuerit: nam κυλίνδρος græcè uoluere dicitur, unde lapidi nomen datum, à forma terete & oblonga.

10 De Taprobanen insula, & qua ratione primum innotuerit: qualis illic nauigatio, quis gentis eius mos in rege eligēdo. Item de conchis, margaritis, unionibus. Cap. LXVI.

TA PROBANEN INSULAM, ANTEQUAM ^a TE, MERITAS HUMANA EXQUISITO PENITUS MARI FIDEM PANDERET, DIU ORBEM ALTERUM PUTAUERUNT, ET QUIDĒ EUM QUEM HABITARE ^b ANTICHTHONES CREDERENTUR. VERUM ALEXANDRI MAGNI UIRTUS IGNORANTIAM PUBLICI 20 ERRORIS NON TULIT ULTERIUS PERMANERE, SED IN HÆC USQ; SECRETA PROPAGAUIT NOMINIS SUI GLORIAM. MISSUS Igitur ONESICRITUS PRÆFECTUS CLASSIS MACEDONICÆ, TERRA ISTAM QUANTA ESSET, QUID GIGNET, RET, QUOMODO HABERETUR, EXPLORATAM NOTITIAE NOSTRÆ DEDIT. ^c PATET IN LONGITUDINĒ STADIORUM SEPTEM MILLIUM, IN LATITUDINEM QUINQ; MILLIUM. SCINDIT AMNE INTERFLUO. NAM PARS EIUS BESTIJS & ELEPHATIS REPLETA EST, MAIORIBUS MULTO QUAM FERT INDIA. PARTEM HOMINES TENENT. MARGARITIS 30 SCATET, & GEMMIS OMNIBUS. SITA EST ^d INTER ORTU & OCCASUM. AB EO MARI INCIPIT, PRÆTENTA INDIAE. A PRASIANA INDORUM GENTE, DIERUM UIGINARI PRIMO IN EAM FUIT CURSUS, SED CUM PAPYRACEIS & NILI NAUIBUS ILLÙ PERGERETUR: MOX CURSU NOSTRARUM NAUium SEPTEM DIERUM ITER FACTU EST. ^e MARE UADOSUM INTERIACET ALTITUDINIS NON AMPLIUS SENUM PASSUM, CERTIS AUTEM CANALIBUS ADEO ALTIM, ADEO DEPRESSUM, UT NULLÆ UNQUAM ANCORAE AD PROFUNDI ILLIUS ÍMA POTUERINT PERUENE. NULLA IN NAUIGANDO SYDERUM OBSERVATIO. NAM NEQUE ^f SEPTENTRIONES ILLIC CONSPICIUNTUR,

ab illo est descripta, parte meridionali æquatorë attingens. ^d **C** Inter ortum & occasum.) PLINIUS SIC SCRIBIT: INCIPIT AB EO MARI INTER ORTUM OCCASUMq; SOLIS INDIAE PRÆTETA, & QUONDAM CREDITA UIGINTI DIERUM NAUIGATIONE A PRASIANA GENTE DISTARE: MOX QUA PAPYRACEIS NAUIBUS ARMAMENTISq; NILI PETERETUR AD NOSTRARUM NAUium CURSUS, SEPTEM DIERUM INTERVALLO TAXATO. STRABO 15. LIB. GEOGRAPHIAE DICT EAM DISTARE A CONTINENTI UIGINTI DIERUM NAUIGATIONE, SED NAUES UELORUM UITIO MALE NAUIGARE. ^e **C** MARE UADOSUM.) VERBA PLINIUS SIC HABENT: MARE INTEREST UADOSUM, SENIS NON AMPLIUS ALTITUDINIS PASSIBUS, SED CERTIS CANALIBUS ADEO PROFUNDUM, UT NULLÆ ANCORA FIDANT: OB ID NAUIBUS UTRING; PRORA, NE PER ANGUSTIAS ALUEI CIRCUMAGI SIT NECESSA. DE PROFUNDITATE MARIS SCRIBIT PLUTARCHUS IN PAULO SIC: DICUNT GEOMETRAE NEQ; ALTITUDINEM MONITIS, NEQ; PROFUNDITATE MARIS ULTRA DECEM STADIA PROTENDI. ESSE PRÆTEREA IN MARI PLANICIES, MONTES, UALLESq;, NÖ SECUS ATQ; IN TERRA; & HINC EUENIT, UT ALIBI UADOSUM

SCHOLIA CAP. LXVI.

scribit Ptolemaeus hanc insulam orientalem, olim Simudi insulam fuisse dictam, postea Salycam, eosq; qui eam habitant Salos nuncupatos: nostro uero aeo uocant eam Samatram. Et quonia multum distat ab alijs terris, factum est ut de eius situ, magnitudine, ac incolarū moribus plurimum discrepant autores. ^a **C** TEMERITAS.)

Temeritatem uocat audaciam illam, qua primi homines fragili ligno commiserunt uitas suas insulcando tempestuoso mari. VN de Seneca Tragœdus in Medæa: Audax nimium, qui freta primus Rate tam fragili perfida rupit, Terrasq; sua post terga uia dens, Animam leuibus credit auris &c.

^b **C** ANTICHTHONES.) Dictione composita ab æv'ri contra, & tibyui pono. VOCANT AUTÉ GRÆCI ANTICHTHONAS EOS QUI NOBIS ANTIPODES SUNT, HOCE EST, ADUERSIS NOBIS UESTIGIIS INCEDUNT, QUALES SUNT QUI EX DIA METRO IN SUPERFICIE TERRÆ HABANT, UT SUNT Hispani & Indi. ^c **C** PATET IN LONGITUDINEM.) Taprobanen insulam nedium Onesicritus, uerum & alij plures adierunt, nempe Megasthenes, Eratosthenes, Nearchus, & alij multi. De magnitudine & situ eius uide Strab. lib. 15. Nos secuti Ptolemaeum, pinxit eam in Asia tabulam, ut

fit mare, alibi profundū. f C Septen-
triones.) Constellatio est septem stella-
rum, circulum motu suo circa polum Ar-
cticum descriptibentium: & quia figura eius
similis uidetur plaustro, antiqui Græcorum
& Iucæxyp, id est, plaustrum appellauerunt,
ab Astronomis uero ursa maior nomina-
tur. Si hoc itaq; sydus in Taprobane insula
uideri nequit, presertim cum meridiei an-
gulum tenet, necesse est ut ea in insula non sub
æquatore, sed longe ultra capricorni tro-
picum situm habeat. Et quādo Solinus ad-
dit, nec Vergilius ibi apparere, id nulla po-
test probari ratione, nisi Taprobanen po-
suerimus sub polum Antarcticum, id quod
incōueniens quoq; est. Nam Vergilius, que
& Pleiades, locum habent in Tauri, & ab
æquatore ultra uiginti gradus non decli-
nantur. Ergo si à polo Antartico 22. aut 23.
gradibus recesseris, incipiunt iam eminere
supra horizontem septem Vergilianæ stel-
le. Si triginta gradibus discesseris à memo-
rato polo, eleuabitur hæc constellatio in illo
loco decem gradibus: si quadraginta, ui-
ginti &c. Hæc ex sphæra materiali notio-
ra sunt, quam ut hic oporteat multa de his
differere. Vocantur proinde hæc stellæ Ver-
giliane, quod earum ortus matutinus ofte-
nat finem ueris. Nam cum in fine Tauri si-
tum habeant, & sol suo motu signum Tau-
ri & signum Geminorū pertransierit atq;
iniuum Cancri apprehenderit, relinquiuntur Vergilianæ in iugro signo et amplius post solem, hoc est, ad occasum
solis, si sol sit in oriente, & sic sit ut eo tempore Pleiades orientur paulò ante solis exortum. g C Lunam ab
octaua.) Sensus est, Lunam uident post primā quartam usq; ad alterum diem oppositionis. Sed quare non ea-
dem ratione luna uidetur ab oppositione usq; ad alteram quartam? Hæc ergo uel non sunt uera, aut fit aliqua oca-
ulta locorum ratione, ut luna post oppositionem non uideatur. h C Canopos.) Secundum descrip-
tionem Ptolemaicam hæc stella declinat ab æquatore 50. gradibus, ab ecliptica uero 70. gradibus, & ob id mer-
gitur nobis Basiliensibus sub horizonta octo gradibus, Romanis uero duobus, Siculis est in horizonte, Cartha-
ginensisibus uero eminere potest sive duobus gradibus supra horizonta. Videri ergo potest per totam Africam,
Aegyptum, Arabiam, Syriam, Babyloniam, & ubi poli Arcticci altitudo nō excedit quadragesimum gradum.
Non itaq; est mirum, quod Canopus lucet in Taprobane insula meridiana, cum & citra tropicum Cancri uideri
possit. Quod uero sequitur in Solino de solis ortu et occasu, quod sol in ea insula oriatur ad dextrā, & occidat ad
sinistrā, nulla probari potest ratione, nisi ortū et occasum ad diuersa uelis referre tempora, sed tunc nobis quoq;
a quilonaribus sol orietur & stiuo tempore ad dexterā & hyberno tēpore ad sinistram. Id certissimum est, quo latitu-
dinis pūcto sol mane oritur, eodē pūcto uespere occumbit, nisi quantū solis diurnus motus declinationē uel auxe-
rit uel minuerit, quod tamen ultra 24. minuta fieri non potest. i C Quaternis mensibus.) Plinius dicit
terris: est ergo in alterutro mendū. k C Quæ capta erat.) Sunt qui legūt, raptæ, non capta, quod Annij
Plocanij libertus nō captus fuerat apud eos, sed Aquilonaribus raptus, inquit Plinius, præter Carmaniam quinto-
decimo die Hippuros portū eius inuectus, hospitali regis clementia, sex mensū tempore imbutus alloquo &c.
Rapta igitur fuit pecunia, sicut & ipse, ab Aquilonaribus. Ea autem pecunia disparibus fuit signata uilibus atq;
inscriptionibus, licet ponderis eiusdem. Varietas illa multuum & inscriptionum, usq; in hodiernū diem in cupreis
uidetur

nec Vergiliæ unquam appareat. s Lunam ab
octaua in sextamdecimam tantum supra terrā
uident. Lucet ibi hæc Canopos, sydus clarum &
amplissimum. Solem orientem dextra habent,
occidentem sinistra. Observatione itaq; nau-
gandi nulla suppetente, per quam ad destinata
pergentes locum capiant, uehūt alites, quarum
meatus terram potentium, regendi cursus ma-
gistros habent. t Quaternis non amplius men-
sibus in anno nauigatur. Ad usq; Claudiū prin-
patum de Taprobane hæc tantum noueramus:
tunc enim fortuna patefecit scientiæ uiam la-
tiorem. Nam libertus Annij † Plocami, qui tūc † Plocanij
rubri maris uectigal administrabat, Arabiam
petens, aquilonaribus præter Carmaniam raptus,
quinto decimo demum die appulsus est ad hoc
littus, portumq; inuectus, qui Hippuros nomi-
natur. Sex deinde mensibus sermonem perdo-
ctus, admissusq; ad colloquia regis, quæ compe-
rerat, reportauit; stupuisse scilicet regem pecu-
niam, k quæ capta erat cum ipso, quod tametsi
signata disparibus foret uilibus, parem tamen
haberet modum ponderis. Cuius aequalitatis
contemplatione, cum Romanam amicitiam
flagrantius concupiseret, Rachia principe le-
gatos ad usq; nos misit, à quibus cognita sunt
uniuersa. Ergo † idem homines corporū ma-
gnitudine alios omnes antecedunt. Crines fu-
co imbuunt, cæruleis oculis, truci uisu, terrifi-
co sono uocis. Quibus immatura mors est, in
30

40

t inde

- annos centum æcum trahunt, Alijs omnibus annosa ætas, & penè ultra humanam extenta fragilitatem. Nullus aut ante diē, aut per diem somnus. Noctis partem quieti destinant. Luce ortum uigilia anteuerunt. Aedificia modice ab humo tollunt. ⁿ Annona semper eodem tenore est. Vites nesciunt. Pomis abundant. Colunt Herculem. ^o In regis electione non nobilitas præualet, sed suffragium uniuersorum.
- Populus enim eligit spectatum moribus, & inueterata clementia, & iam ^p annis grauem. Sed hoc in eo queritur, cui liberi nulli sint. Nam qui pater fuerit, etiam si uita spectatus sit, non admittit ad regnandum. Ac si forte dum regnat, pignus sustulit, exuī potestate. Idq; eò maxime custoditur, ne fiat hæreditariū regnum. Deinde etiam si rex maximā præfert æquitatē, nolunt ei totum licere. Quadraginta ergo rectores accipiunt, ne in causis capitū solus iudicet. Et sic quoq; si displicuerit iudicatum, ad populum prouocatur, à quo, datis iudicibus septuaginta, ferunt sententia, cui necessario acquiescitur. ^r Cultu rex exercitio sapientiae uacat, & omnem usum suum in suadendo habet, aliorum munerum uacatione reuerendus. Loci itaq; dispositionibus incolarumq; complexionibus tribuendum, si uel in Taprobanie insula, uel in alijs locis, memoratū terminum homines uiuendo excedant. ^m ^c Somnus.) Id non est intelligendū de omni hominum ætate, cum constet somnum multum esse in infantia, quod ea ætas sit plurimum humecta, etiam naturali humor, & è diuerso in seculū sit somnus modicus, quod uitalis humor sit longæ uitiate siccatus. ⁿ ^c Annona.) Ob soli fertilitatem Taprobanie incole nullam sentiunt caritatem, sed annus prouetus uictualium illis semper in eodem tenore est. Quod autem Herculem pro deo colere dicuntur, quidam tradunt illos ob id facere, quod Hercules post subactam à se Indiam, etiam in Taprobanie nauigavit. Alij putant, quod ex sola audita fama gestorum eius, coeperint illum colere pro deo. ^o ^c In regis electione.) Et aurea illa Theodosij Imperiū sententia, Virtute decet non sanguine nisi. Docet & Aristot. libro quinto Politicorum, oportere principem qui alijs præfit, erga dei religionem uehementer affici. Minus enim formidabunt populi ne quid contra iustitiam fiat, si religione deditum illum existimabunt, deiq; timorem habere: quin & minus contra illum audebunt insurgere, quasi deum habeat propitium & fauentem. Et quantum attinet ad mores, quæ admodum princeps alijs præstat dignitate, ita cum moribus uirtutibusq; omnibus præstare conuenit, præfertim quod eius facta sint omnibus palam, nec secretum dari possit regalibus uitijs. Et quod in Solino subditur in ueterata clementia, Senecca quoq; his uerbis confirmat: Nullum clementiam magis quam regem ac principem decet: ista enim uirtus magnis uiris decori & gloria est. Alioquin pestifera uis est, ualere ad nocendum. Illius demum magnitudo stabilitatis fundataq; est, quem omnes tam supra se quam pro se sciunt. ^p ^c Annis grauem.) Ad magnarum rerum gubernationem requiriuntur sapientia, tum multarum rerum experientia, que sola in annis inuenitur hominibus. Unde cautum erat lege apud Romanos, ne quispiam ante trigesimum annum aut consul efficeretur, aut triumphum duceret. Obsunt præterea non raro Reipub. principum liberi. Tantum enim est parentum erga liberos suos amoris uinculum, ut eos etiam cum iactura saepe maxima aliorum consentire extollere. Existimant enim principes non paruum infelicitatis genus, si priuatos reliquerint, quos ipsi in summo honore genuissent. Quibus ergo cure est ne fiat hæreditarium regnum, prudenter eum regem eligunt, cui liberi nulli sunt.
- ^q ^c Totum licere.) Longo experimento deprehensum est, ueram esse Publianam illam sententiam: Cui plus licet quam par est, plus uult quam licet. In rebus graibus prudens ac grāue iudicium esse conuenit. Constat autem res capitum graues esse, utpote in quibus de uita hominis agatur. Merito igitur apud hos est institutum, ut in eare plures rex accipiat rectores. ^r ^c Culture rex.) Seruatum maxime est apud ueteres, ut

pro personarum conditionibus fieret uestis uarietas. Turpe enim existimarentur, si foret uirorum, puerorum, mulierum, familiiarumq; uestis eadem. Cæterum syrma, quo Taprobanæ reges usi struntur, genus uestis est, quæ in grauioribus poëmatis recitandis ab histrionibus trahebatur. Fuisse syrmate Bacchum usum, canit Seneca tragœdus in Hercule furēte. s C In peccato aliquo.) Quanto quis maiori dignitate fungitur, tanto uita et moribus sanctioribus prædictus esse debet. Et si quidem is corruptis sit moribus, & aperuerit toti populo fenestram ad uitia, quare is mille moribus non sit dignus, qui cōmūnem pestem inuehit in cunctos subditos? t C Ambusta est.) Est enim concors scriptorum sententia, Taprobanen sitam esse sub sydere Cancri: id si uerum est, quomodo suprà dicitur, septentriones ibi non confspici? Præterea dicitur hic, de iugis montium Taprobanæ uideri latus Sericum, quod indicium est, insulam ipsam non usque adeo in meridiem porrectam, ut nouus orbis aestimari possit. u C Certo anni tempore.) Ex Plinio omnia ista habentur, qui sic scribit cap. 35. noni: Has ubi genitalis anni sti mulauerit hora, pandentes sese quadā oscitatione, impleri roscido conceptu tradunt, grauidas postea eniti, partumq; concharū esse margaritas, pro qualitate roris accepti. Si purus influxerit, candorem confspici: si uero turbidus, foetum sordescere: eundem pallere, cœlo minante conceptum: ex eo quippe constare, coeliq; eis maiorem societatem esse quam maris: inde nubilum trahi colorem, aut pro claritate matutina serenum. Si tempestiuē satientur, grande scere & partus. Si fulguret, comprimi conchas, ac pro ieunij modo minui. Si uero extonuerit, pauidas ac repente cōpressas, quæ uocant phrysemata, efficere speciem, uerū inani inflatam sine corpore: hos esse concharum abortus. Cæterū dos omnis in candore, magnitudine, orbe, leuore, pondere, haud promptis rebus, in tantū ut nulli duo reperiantur indiscreti: unde nomen unionum Romanæ scilicet imposuere delitiae: nam apud Græcos non est, nec apud Barbaros inuentores eius aliud quam margarita. Hæc Plinius.

x C Certa

dissimili à cæteris, uestis syrmate, ut est habitus, quo Liberum patrem amiciri uideremus. Quod si etiam ipse in peccato aliquo argutus sit, ac reuictus, morte multatur: non tamen ut cuiusquam atrectetur manu, sed consensu publico rerum omnium interdicitur ei facultas: etiam colloci potestas punito negatur. Culturæ student uniuersi. Interdum uenatibus indulget, nec plebei agunt prædas, quippe cum tigrides aut elephantí tantum requirantur. Maria quoq; pī scationibus inquietant, marinasq; testudines capere gaudent, quarum tanta est magnitudo, ut superficies earum domum faciat, et numero familiam non arcte receptet. Maior pars insulæ huius calore ambusta est, & in uastas desinit solitudines. Latus eius mare alluit per uiri colorem fruticosum, ita ut iubæ arborum plurimæ gubernaculis atterantur. Cernunt latus Sericum de montium suorum iugis. Mirantur aurum, & ad gratiam poculorum omnium gemmarum adhibent apparatus. Secant marmora testudinea uarietate. Margaritas legunt plurimas, maximasq; Conchæ sunt, in quibus hoc genus lapidum requiritur, quæ "certo anni tempore luxuriante conceptu, sitiunt rorem uelut maritum, cuius desiderio hiant, & cum lunares maxime liquuntur aspergines, oscitatione quædam hauriunt humorem concupitum: sic concipiunt, grauidæq; fiunt, & de saginæ qualitate reddunt habitus unionum. Nam si purū fuerit quod acceperint, candicant orbiculi lapillorum: si turbidum, aut pallore languescent, aut rufo innubilantur. Ita magis de cœlo quam de mari partus habent. Denique quoties excipiunt matutini aëris semen, fit clarius marginatum: quoties uesperè, fit obscurius: quantoq; magis hauserit, tanto magis proficit lapidum magnitudo. Si repente micauerit coruscatio, intempestiuo metu cōprimuntur, clausæq; subita formidine, uitia contrahunt abortua: aut enim perparuuli fiunt scrupuli, aut inanes. Conchis ipsis inest sensus, partus suos maculari timent: cumq; flagrantioribus radijs excanduerit dies, ne fuscentur lapides solis calore, subsidunt, & se profundis ingurgitat, ut ab æstu uin dicentur. Huic tamen prouidentiæ ætas opitulatur; nam candor senecta disperit, & grandescientibus conchis flauescunt margaritæ. In aqua mollis est unio, duratur euisceratus. Nunquam duo simul reperiuntur, unde unionibus nomen datum

datum. Ultra semunciales inuentos negant. Pisca ntium insidias timent conchę, inde est, ut aut inter scopulos, aut inter marinos canes plurimum delitescant. Gregatim natant.^x Certa examini dux est, illa si capta sit, etiam quae euaserint, in plagas reuertuntur. Dat et India margaritas, dat etiam littus Britanicu, sicut diuus Iulius throracem, quem Veneri genitrici in templo eius dicavit, e Britannicis margaritis factum subiecta in inscriptione testatus est. ¹⁰ Y Lolliam Paulinam Caij principis coiugem, uulgatum est habuisse tunicam ex margaritis, festertio tunc quadrigenties aestimatam: cuius parandae auritia padus duarū ter ipsius M. Lollius, spoliatis orientis regionibus, offendit Caium Cæsarem Augusti filium, et semis se interdicta amicitia principis, ueneno interiit. ²⁰ Illud quoque expressit uetus diligentia, quod Syllanis primū temporibus Romam illati sunt uniones.

²⁰ ^y Lolliam Paulinam.) Plini uerba sic habent: Lolliam Paulinam, quae fuit Caij principis matrona, uidi smaragdis margaritisq; opertam, alterno textu fulgentibus, toto capite, crinibus, spiris, auribus, collo, manibus, digitisq; quae summa quadringenties festertium colligebat: ipsam confestim paratam nuncupationem tabulis probare. Nec dona prodigi principis fuerant, sed auitæ opes, prouinciarum scilicet spolijs parte. Hic est rapinarum exitus: hoc fuit quare M. Lollius infamatus regum muneribus in toto oriente, interdicta amicitia à Caio Cæsare Augusti filio uenenu biberet, ut neptis eius quadringenties festertium operta spectaretur ad lucernas.

^z Syllanis temporibus.) Fenestella tradit primū cœpisse circa Syllana tempora minutæ et uiles margaritas: sed error est, cum Aelius Stilo Iugurthino bello unionū nomen impositum, maxime grandibus margaritis, prodat. Plinius in luxum sui temporis inuehens, cap. 35. nomi, de margaritis sic loquitur: Siveunt luxurie eius nomina et tedia exquisita perditō nepotatu.

30 Indicum itinerarium. Cap. LXVII.

A B insula Ausea consequens est ad continentem. Igitur à Taprobane Indianam reuertamur; conuenit enim res Indicas uidere. Sed si Indicis aut urbis aut nationibus insistamus, egrediemur ^{t propo-} ^{sue} t^a re promissæ concinnitatis modum. Proximam Indo flumini urbem habuere Capissam, quem Cyrus diruit.^b Arachosiam Aracote fluminī impositam, Semiramis condidit. Cadru sia oppidum ab Alexandro Magno ad Cauca sum constitutum est, ubi & Alexandria, quæ patet amplitudine stadia triginta. Multa & alia sunt, sed hæc cum eminentissimis. Post Indos pendium, quantum ratio pateretur, ut in eo non esset prodiga copia, nec damnosa concinnitas. Meminit igitur hic suæ promissionis. ^b Arachosiam.) Capitur Arachosia aliquando pro regione confine Drangianæ, ali quando pro urbe illius prouincie, sita iuxta fluum Arachotam. Antiqua exemplaria perperam hic habent, Erimanto flumini impositam. ^c Alexandria.) Est una Alexandria in Aria, an uero Solinus illam intelligat, nescio, præstrem cum non sit rectum iter per eam ab Arachosia ad Carmaniam desertam. Est & alia

^x C Certa examini dux est.) Quidam tradunt, sicut apibus, ita concharum examinibus singulas magnitudine & ueterate præcipuas esse ueluti duces, miræ ad cauedum solertia: has urinantium cura peti, illis captis facile cæteras palantes retibus includi. Sic quoque Arrianus nomine Megasthenis scribit, Conchas in quibus margaritæ & uniones gignuntur, retibus capi, gregatimq; multas ueluti apes depasci, regemq; suum habere, ac si contingat regem comprehendèti à pescatoribus, eas proportionis circumfundit, nec uim effugere, fugientem rege et ipsas effugere. Nedum aut in Ta probana, uerū & in alijs Indiae regionibus inueniuntur margaritæ. Mitit & Persicus sinus circa Arabiam optimas margaritas: quin & Bosphorus Thracius rufos ac paruos in conchis habet uniones. Britannia quoq; habet paruos uniones atq; decoloris.

SCHOLIA CAP. LXVII.

Principium huius capituli uidetur mendum habere, quo diluendo multi desudant. Nam cum exemplaria cōmunicer habeant, Ab insula Ausea, & nulla inueniatur insula quæ sic uocetur, Solini aut intentio fit, ab insula Taprobane deflectendum ad continentem Indie terram, quibusdam uide detur hic sic legendum: Ab insula autem ea cōsequens est, subaudi, ut redeamus ad continentem. Alij alias habent coniecluras, nos uerisimiliorem signauimus. Ceterum quæ hoc capite Solinus refert, abunde tradit Plinius cap. 23. libri sexti. ^a C Repromissæ concinnitatis.) Dixerat Solinus in proemio, se librum præparaturum ad com

Alexandria in Carmania iuxta flumum Salam. Vide Ptolemaeum. d) Ichthyophagi.) Inuenimus in Ptol. Hippophagos & Anthropophagos loca inhabitare septentrionalia, sed quae locum occupauerint Pisciuorae in Asia amplissima regione, ex ipso non constat. Sunt Ichthyophagi in Africae extremis partibus iuxta Troglodytas, sed de his Solinus hic non loquitur, cum dicat ex Pisciuorarum regione perueniri in Carmaniam desertam. Habes & Ichthyophagorum sinum apud Ptol. sed iuxta sinum Persicum in extremitate Arabie Felicis. Sunt alij qui Ichthyophagorum regio nem ponunt ultra Carmanorum regionem secus mare, habentem Gedrosiam ab oriente, ubi tam homines quam pecora eorum uescuntur piscibus, & rursum pecorum carnes præbent piscibus. Pisces ad solem affant, postea ex his panem conficiunt, frumenti paululum admiscentes. e) Solis insula.) Hanc insulam aiunt uocari Nosalam, & est inculta sacraq; Soli. Plinius dicit eam esse cubile Nympharu rubes, in qua nullum non animal absuntur incertis causis. Martianus tamen dicit ut fruoris animalia in ea interire: unde si quis imprudens eam adeat, amplius non apparet. Habet autem hæc insula situm in sinu Persico.

f) Ab Hytani flumine.) Flumen Carmaniae Hytanis, inquit Plinius, portuosum & auro fertile. Ab eo primum septentriones apparuisse adnotauere, Arcturum nec omnibus cerni noctibus, nec totis unquam. Hac Plinius. Quomodo ista conueniant cum Ptolemeo, qui extrema loca Carmaniae scribit habere eleuationem polarem graduum, Cosmographis discutiedum relinquo. Ego facile hic meam possem proferre sententiam, sed prudens calamus contineo. g) Achemenidis.) Achemenes primus Persarum seu Parthorum rex fuisse dicitur, a quo succedentes reges Persarum omnes Achemenes dicti sunt. Sunt qui Achemenen Parthorum seu Medorum dicunt fuisse ciuitatem. De Carmanorum moribus uide Melam lib. tertio. h) Ab Alexandria Aegypti.) Plinius cap. 23. sexti paulo dilucidius describit hoc iter, sic inquiens: Nec pigebit totum cursum ab Aegypto exponere, nunc primum certa notitia patescente. Digna res, nullo anno imperij nostri minus seftertijs quingentis millibus exhaustente India, & merces remittente, quae apud nos centuplicato ueneant. Mille millibus pass. ab Alexandria abest oppidum Heliopolis, inde nauigant Nilo Coptum 303. millia pass. qui cursus Etesij flantibus peragit 15. diebus. A Copto camelis itur aquationum ratione mansiobus dispositus. Prima mansio appellatur Hydreuma, secunda est in moche, terita in altero Hydremate &c. tandem peruenitur ad Berenicen oppidum, 40 ubi portus maris rubri. Et quia maior pars itineris conficitur noctibus propter aestus, & statim die absuntur, totum à Copto Berenicen iter duodecimo conficitur die. Nauigare incipiunt aestate media ante Canis ortum, aut ab exortu protinus, ueniuntq; circiter 30. die Ocelin Arabiae aut Canan thuriferæ regionis. Est & tertius portus qui uocatur Muza, quem Indica nauigatio non petit, nec nisi thuris odorumq; Arabicorum mercatores. Inclusus oppida regia, eius unum appellatur Saphar, aliud Sabe. Indos autem petentibus utilissimum est ab Oceli egredi: inde uento Hipalo nauigant diebus 40. ad primū emporium Indie. Muzirum non expetendum propter uicinos piratas, qui obtinent locum nomine Hydras, neq; est abundans mercibus. Præterea longe à terra abest nauium statio, lintribusq; efferruntur onera quae geruntur. Regio autem ex qua piper monoxylis lintribus Baracen conuehit, uocatur Cottonara. Ex India reauigant mense Aegyptio Tybi incipiente, nostro Decembri, aut utiq; Mechris Aegypti intra diem sextum, quod fit intra idus Ianuarias nostras: ita euenit, ut eodem anno renescat. Nauigant autem ex India uento Vulturno, & cum intrauere rubrum mare, Africo uel Austro. Hæc Plinius.

Tota

media estate solutum. Reuertentes nauigant De cembri mense. Secundus ex India uentus est Vulturinus. At cum uentum est in rubrum ma re, aut Africus, aut Auster uehunt, Spatium In diae decies septies centena & quinquaginta mil lia passuum proditur. At Carmaniae centum mil lia, cuius pars non caret uitibus. Preterea habet genus hominum, qui non alia quam testudinis carne uiuunt, hirsuti omnia facie tenus, quae so lo la leuis est. Idem corijs piscium uestiuntur, ¹ Che lonophagi cognominati.

De sinu Persico, atq; Arabico, deq;

Azanio mari. Cap. LXVIII.

Srrumpit hec littora rubrum mare, idq; in duos sinus scinditur: quorum qui ab oriente est, Persicus appellatur, quandoquidem oram illam habitare Persidis populi, uicies & sexages centena millia passuum circuitu patens. Ex aduerso unde Arabia est, alter Arabicus uocatur, oceanu uero qui ibi influit, Azanum nominatur. Carmaniae Persis annexitur, quae incipit ab insula Aphrodisia, uariarum opum diues, translata quondam in Parthicum nomen, littore, quo occa sui obiacet, porrecta in millia passuum quinqua ginta. Oppidum eius nobilissimum ^b Susa, in quo templum Susiae Diana. A Susis ^c Babytace oppidum centum trigintaquinque millibus passuum distat, in quo mortales uniuersi odio auri comedunt hoc genus metalli, & abiiciunt in terrarum profunda, ne polluti usu eius, auraria corruptant aequitatem. ^t Hic ^d inconstantissimus est terrarum modus, nec immerito, cum aliae circa Persida nationes schoenis, aliae parasangis, aliae incompta disciplina terras metiantur, & incertam fidem faciat mensuræ ratio discors.

^t Hinc ^a Aphrodisia.) Graeci Αφροδίτην Venerem dicunt, datumq; est huic insule nomi nistud, quod in ea Venus religiosissime coleretur. Vocatur alio nomine κολιας, & habet locum in sinu Persico, ubi Persis à Carmania difficitur. Meminimus & supra quomodo Persis olim translatâ fuerit in Parthicū nomen. ^b Susa.) Testantur Strabo & Herodotus hanc urbem quoq; Memnoniam dictam, à Memnone Tithoni patre, scribuntq; eius urbis ambitum complecti centum et uiginti stadia, figure esse oblongæ. In ea urbe, ut Plinius tradit, uetus fuit Persarum regia, dicta Susa, οχείων, hoc est, à lilijs, quorum est in ijs locis ingens copia: incole enim regionis eius susa lilia nuncupant, imò Hebrei & omnes Syri uocant lilyum ^{וְשָׁׂשָׁן} susan. ^c Babytace oppidum.) Plinius: Tigridis alueo oppidum est Babytace: abest à Susis 135. M. passuum. Ibi mortalium soli aurum in odio contrahunt, id defodiunt, ne quo cui sit in usu. ^d Inconstantissimus modus.) Inconstantiam illam uocat uariam metienda terræ rationem, cum quidam utantur schoenis, alij parasangis, & alij alia mensura. Est autem χοῖνι inter alia significata mensuræ genus, quo terram metiuntur, constans secundum Herodotum sexagenis stadijs. Parasanges autem secundum eundem constat tricens stadijs. Plinius cap. 14. lib. duodecimi dicit schoenum habere stadia 40. hoc est, passus quinq; millia. Alij sunt,

Totahec nauigatio dirigitur ad promontorium Indie, quod hodie Calicut uocatur, iuxta quod et insulam Baracca constat si tam, ex decima Asia Ptolemaica tabula. Porro monoxylæ lintres, sunt nauigia quæ ex solo ligno sunt fabricata: nam χοῖνι est unum seu solum, & ξύλον lignum.

ⁱ C Chelonophagi.) Sonat hec grec ca uox testudinueros. Greci enim χελώνη uox testudinem, & φάγον uoracem dicunt. Vnde Plinius cap. 24. lib. sexti: In Carmania angulo sunt Chelonophagi, testudinum superficie casus tegentes, carne uescientes &c. Ptolemaeus ponit Chelonophagos sub tropico Cancri in Carmania.

SCHOLIA CAP. LXVIII.

Scribit et Pomponius Mela de Arabicō et Persico sinu, sed paulo aliter quam Solinus. Arabici, inquit, sinus & os arctius & latitudo minor est, maior aliquato recessus, & multo magis longa latera, init penitus, introrsusq; dum Aegyptum penè & montem Arabię Casium attingit, quodam fastigio minus ac minus latus, & quo magis penetrat, angustior. Sic Diodorus Siculus lib.

4. Arabici sinus ostia, inquit, patet ad oceanum qui meridiem respicit, plurimum stadiorum longitudine, quæ Arabie Troglodytarumq; finibus terminatur. Ex his autoribus manifestum est, sinum Arabicum & mare rubrum idem esse, sicut & sinus Adriaticus non differt à mari Veneto. Solinus aut̄ hic scribit, mare rubrum efficere sinum Arabicum, & alterum ab altero seiuigit, ut uide licet intelligas sinum latorem aquarum effusionem, quæ post angustias Troglodytarum iuxta littus Arabię consurgit, unde & aqua in recessum Persicū sepe diffundit, & alterū efficit sinum.

^a C Aphrodisia.) Graeci Αφροδίτην Venerem dicunt, datumq; est huic insule no-

^f susa à copia libiorū sic dicta Susan n. hebraicū et syriū libū et

40 fisco, ubi Persis à Carmania difficitur. Meminimus & supra quomodo Persis olim translatâ fuerit in Parthicū nomen.

^b Susa.) Testantur Strabo & Herodotus hanc urbem quoq; Memnoniam dictam, à Memnone

Tithoni patre, scribuntq; eius urbis ambitum complecti centum et uiginti stadia, figure esse oblongæ. In ea ur-

be, ut Plinius tradit, uetus fuit Persarum regia, dicta Susa, οχείων, hoc est, à lilijs, quorum est in ijs locis

ingens copia: incole enim regionis eius susa lilia nuncupant, imò Hebrei & omnes Syri uocant lilyum ^{וְשָׁׂשָׁן}

susan.

^c Babytace oppidum.) Plinius: Tigridis alueo oppidum est Babytace: abest à Susis 135. M.

passuum. Ibi mortalium soli aurum in odio contrahunt, id defodiunt, ne quo cui sit in usu.

^d C Inconstantissimus modus.) Inconstantiam illam uocat uariam metienda terræ rationem, cum quidam utantur schoenis,

alij parasangis, & alij alia mensura.

Est autem χοῖνι inter alia significata mensuræ genus, quo terram me-

tiuntur, constans secundum Herodotum sexagenis stadijs. Parasanges autem secundum eundem constat tricens

stadijs. Plinius cap. 14. lib. duodecimi dicit schoenum habere stadia 40. hoc est, passus quinq; millia. Alij sunt,

inquit, qui 22. stadia singulis schoenis deder. Sunt alij qui & Plinij locum iuitatum asserunt, pro XL. legentes LX.

SCHOLIA CAP. LXIX.

De Parthorum regione ita scribunt historici: Parthia est regio nemorosa, montana, & inops frugum. Gens ipsa primum obscurissima, postea Macedonibus seruauit, sed procedente tempore tantum in uirtute creuerunt, ut non tantum finitimi imperarent, sed à Romanis, omnium gentium uitioribus, bello periti, eos magnis cladibus uicerunt. Post defensionem Macedonici imperij sub regibus fuit, & Arsaces ab Arsace primo rege dicebatur. Nos ut potuimus, in angusta tabula expressimus situm Parthiae cum circuiacentibus regionibus, quarum mentionem hic facit Solinus. Sequunt autem sumus Ptolemaicam descriptionem, à qua Solinus paululum discrepat, si plaga orbis exactè animaduertas.

(C Passargada.) Quidam legunt, Passargada. Et scribit Strabo libro 15. idcirco Cyrum regem Passargadas in honore habuisse, quod ibi Astyagem Medium ultimo prælio superarit: quo loco plura de Cyri sepulchro refert. Curtius lib. 10. scribit, quod cum Alexander Magnus illuc uenisset, iussit apes riri Cyri sepulchrum, in quo erat conditum eius corpus, cui dare uolebat inferias. Auro argentoq; repletum esse credidit, ita Perse uulgauerant: sed præter clypeum eius putrem, & arcus duos Scythicos, & acinacem nihil reperit. Cæterum corona aurea imposta, amiculo, cui assueverat ipse, solium in quo corpus iacebat uelauit: miratus tanti nominis regem, tantis præditum opibus, haud preciosius sepulchrum habere, quam si fuisset ex plebe.

SCHOLIA CAP. LXX.

Chaldeorum regio denominata est Babyloniam, à Babylone metropoli regni, que primum nomen בָּבֶל Babel sortita est à confusione linguarum que in eo accidit loco, ut caput undecimum Geneseos explicat: cuius confusione meminit & Sibylla in hunc modū: Cum omnes mortales una lingua uerentur, quidam ex ijs altissimam turrim adificauerunt, ecclum per eam cupientes scandere: dij uero turbines mittentes euertire turrim, et propriam atq; diuersam unicuique tribuere linguā, unde urbē quoq; contigit appellari Babylonem. Hæc Iosephus cap. 9. primi Antiquitatum. Quis uero primum considerit Babylonem, sunt multæ inter autores opiniones. Diodorus Siculus, Iustinus, Strabo & Ouidius scribunt eam à Semiramide primum constructam. Berossus uero dicit Belum secundū Assyriorum regē fundamenta Babyloniam oppidi magis q; urbis iecisse, postea Semiramis ex oppido fecit urbem. De magnitudine eius sic scribunt: Vrbs Babylon in ingenti planitie sita est, forma quadrata. Magnitudine quoq; uersus centenūm stadiorum: in summa quadringentorū & octoginta in circuitu quatuor laterū urbis. Strabo uero lib. 16. aliter scribit, nempe in hunc modū: Babylon, inquit, in campo iacet, muri ambitum habet 385. stadiorum: eius crastitudinē pedum 32. altitudinem inter turrem cubitorū quinquagenū, turrem ipsarum sexagenū: uiam super moenibus tam latā, ut quadrigæ occurrentes facile pertransire possint, unde et hoc ex septē spectaculis orbis unum dicitur. Non cōuenit inter autores de circuitu huius urbis, quibusdam plura signatibus stadia, alijs pauciora. Sed fieri potest, quod hæc diuersitas hinc natu sit, quod non sit

De Parthia, & Cyri sepulchro.

Cap. LXIX.

Arthia quanta omnis est, à meridie rubrum mare, à septentrione Hyrcanum salū claudit. Regna in ea duo, deuiginti dissecantur in duas partes. Undecim quæ dicuntur superiora, incipiunt ab Armenio limite, & Caspio littore porrecta ad terram Scytharum, quibus cōcorditer degunt. Reliqua septem inferiora (sic enim uocitant) 10 habent ab ortu Arios Arianosq; Carmaniam à medio die, Medos ab occidui solis plaga, à septentrione Hyrcanos. Ipsa autem Media ab occasu transuersa, utramq; Parthiae regna amplectitur. A septentrione Armenia circundatur, ab ortu Caspios uidet, à meridie Persidem, deinde tractus hic procedit usque ad castellum quod Magi obtinent a Passargada nomine. Hic Cyri sepulchrum.

De Babylone, de Atlantico oceano,

de Gorgonum, ac Fortunatis

insulis. Cap. LXX.

Haldææ gentis caput Babylon est, à Semiramide condita, tam nobilis, ut propter eam & Assyrī & Mesopotamij in Babyloniam nomen transierint. Vrbs est sexaginta millia passuum circuitu patens, muris circundata, quoru altitudo ducentos pedes detinet, latitudo quinquaginta, in singulos pedes ternis digitis ultra quam mensura nostra est altioribus. Amne interluitur Eu-

49

phus cap. 9. primi Antiquitatum. Quis uero primum considerit Babylonem, sunt multæ inter autores opiniones. Diodorus Siculus, Iustinus, Strabo & Ouidius scribunt eam à Semiramide primum constructam. Berossus uero dicit Belum secundū Assyriorum regē fundamenta Babyloniam oppidi magis q; urbis iecisse, postea Semiramis ex oppido fecit urbem. De magnitudine eius sic scribunt: Vrbs Babylon in ingenti planitie sita est, forma quadrata. Magnitudine quoq; uersus centenūm stadiorum: in summa quadringentorū & octoginta in circuitu quatuor laterū urbis. Strabo uero lib. 16. aliter scribit, nempe in hunc modū: Babylon, inquit, in campo iacet, muri ambitum habet 385. stadiorum: eius crastitudinē pedum 32. altitudinem inter turrem cubitorū quinquagenū, turrem ipsarum sexagenū: uiam super moenibus tam latā, ut quadrigæ occurrentes facile pertransire possint, unde et hoc ex septē spectaculis orbis unum dicitur. Non cōuenit inter autores de circuitu huius urbis, quibusdam plura signatibus stadia, alijs pauciora. Sed fieri potest, quod hæc diuersitas hinc natu sit, quod non sit

phrate, Beli ibi Iouis templum, quem ^a inuenientem coelestis disciplinæ tradidit etiam ipsa religio, quæ deum credit. In æmulationem urbis huius ^bCtesiphontē Parthi considerunt. ^c Tempus est ad oceani oras reuerti, represso in Aethiopiam stylo. Nancq; ut Atlanticos estus accipere ab occidente & Hispania iam dudū dixerimus, ab his quoq; partibus mundi unde primū Atlantici nomen induat, exprimi par est. Pela-
gus Azanium usque ad Aethiopum littora promouetur, Aethiopicum ^dad Mossylicum promontorium, unde rursus oceanus Atlanti-
cus, Iuba igitur uniuersæ partis quam plurimi propter solis ardorem peruiam negauerunt, facta etiam uel gentium uel insularum cōmemoratione ad confirmandæ fidei argumentū, omne illud mare ab India usq; ad Gades uoluīt in-
telligi nauigabile, Cori tamen flatibus, cuius spīritus præter Arabiam, Aegyptum, Maurita-
niam euehere quāuis queant classem, dummo-
do ab eo promontorio Indiæ cursus dirigatur, quod alij Lepten acran, alij Drepanum nomi-
nauerunt. Addidit et stationum loca, & spatio-
rum modum. Nam ab Indica prominentia ad Malachum insulam, affirmant esse quindecies centena millia paſtuū, à Malacho ad Sceneon ducenta uigintiquinq; millia. Inde ad insulam Sadanum centum quinquaginta millia; sic con-
fici ad apertum mare decies centena &
30 septuagintaquinq; millia. Idem opinioni pluri-
morum, qui ob solis flagrantia, maximam par-
tis istius regionem ferunt humano generi inac-
cessam, sic reluctatur, ^e ut mercantiū ibi trāsitus
frons Africæ, quam Caput bonæ spei uocant, gradum quadragesimū ab equatore non excedit, hoc est, si abscina-
deres totam portionē terræ, quā parallelus ille qui tranſit per Corsican insulā maris mediterranei, ad septentrio-
nem relinquit, extenderetur tunc terra ad aquilonē & austrum æquali latitudine. Nihil est igitur quod prohibeat nauigationē posse fieri ab India ad mare Atlantici, sicut & Iuba quē Solinus citat, docuit, cum ultra quadragesi-
mum ab æquatore gradū, præter raras quasidā insulas, nulla terra, sed uastissimū mare in austrum porrigitur. Ce-
terum ab Arabicō ſinu, aut ſi mauis, ab Azanio mari, occurunt multa promotoria in littoribus Africæ, quorum
40 quedā hic Solinus describit, sed hodie à Lusitanis alia fortita ſunt nomina. Nam dum à Lusitania ſoluūt, primū uenient ad Mederam, deinde ad Canarias seu Fortunatas insulas, hinc ad Caput album, deinde ad regnum Senegæ, ab hoc regno ad Caput uiride, promontoriū inſigne: hinc ad regnum Gambræ, ab eo ad Sagres & ad regnum Meli, tandem ad extremā Africæ frontem, quā Caput bonæ spei uocant: hinc cursus nauis reducitur ab auctro uersus
equatorē per uariarū gentium et insularū littora, donec tādem ſuperato ſinu Barbarico perueniat ad Indiam.

^a C Inuentorem coelestis disciplinæ.) Plinius cap. 26. ſexti: Durat ade-
huc, inquit, in Babylone Ioui Beli templū.
^b Inuentor hic fuit syderalis scientiæ. Capite
vero 56. lib. septimi Astrologiam dicit rea-
perisse Atlantem Libyæ filium. Alij eius in
uentionē tribuunt Abrahamo patriarchæ,
alij alijs. Berossus libro 3. dicit Noah do-
cuiffe homines astrorum cursus, annumq;
diſtinxiſſe ad curſum ſolis, & duodecim
menses ad motū lune. Sed fieri potest ut à
multis h.e.c ars ſit adiuēta, ſed à nullo per-
ſicile, donec ſinguli ſuas inuentiones in unū
contulerint, aut quod prior inuenit, poſte-
rior excoluerit. ^c C Ctesiphontem.) De hac ciuitate Strabo uolumine 16. ſic
ſcribit: Prope Seleuciam uicus maximus
eft nomine Ctesiphon, in quo Parthorum
reges hyemant, Seleuciæ parcentes, ne à
Seythia & militari natione opprimeretur.
Hic uicus ciuitatis potentiam ac magnitu-
dinem habet, adeò ut Parthorum multitu-
dinem & apparatus omnem recipiat, ac
uenalia et necessaria artificia illis ſuppedi-
tet. In eo Parthorū reges in hyeme propter
aëris temperiem degere ſolent, aestate uero
in Hyrcania & Ecbatanis agunt.
^d C Tempus eft.) Vult hic Solinus
oſtendere, mare etiam eſſe nauigabile ab
Azanio mari usq; ad Atlantici oceanum,
hoc eft, ad Gades & Fortunatas insulas, tñ
terra uersus polum Antarcticum non tam
longa ſit ſicut eft ad polum Arcticum: ino-

non ſit apud omnes eadem ſtadiorum qua-
titas. ^a C Inuentorem coeleſtis disciplinæ.)
Plinius cap. 26. ſexti: Durat ade-
huc, inquit, in Babylone Ioui Beli templū.
Inuentor hic fuit syderalis scientiæ. Capite
vero 56. lib. septimi Astrologiam dicit rea-
perisse Atlantem Libyæ filium. Alij eius in
uentionē tribuunt Abrahamo patriarchæ,
alij alijs. Berossus libro 3. dicit Noah do-
cuiffe homines astrorum cursus, annumq;
diſtinxiſſe ad curſum ſolis, & duodecim
menses ad motū lune. Sed fieri potest ut à
multis h.e.c ars ſit adiuēta, ſed à nullo per-
ſicile, donec ſinguli ſuas inuentiones in unū
contulerint, aut quod prior inuenit, poſte-
rior excoluerit. ^b C Ctesiphontem.) De hac ciuitate Strabo uolumine 16. ſic
ſcribit: Prope Seleuciam uicus maximus
eft nomine Ctesiphon, in quo Parthorum
reges hyemant, Seleuciæ parcentes, ne à
Seythia & militari natione opprimeretur.
Hic uicus ciuitatis potentiam ac magnitu-
dinem habet, adeò ut Parthorum multitu-
dinem & apparatus omnem recipiat, ac
uenalia et necessaria artificia illis ſuppedi-
tet. In eo Parthorū reges in hyeme propter
aëris temperiem degere ſolent, aestate uero
in Hyrcania & Ecbatanis agunt.
^c C Tempus eft.) Vult hic Solinus
oſtendere, mare etiam eſſe nauigabile ab
Azanio mari usq; ad Atlantici oceanum,
hoc eft, ad Gades & Fortunatas insulas, tñ
terra uersus polum Antarcticum non tam
longa ſit ſicut eft ad polum Arcticum: ino-

frons Africæ, quam Caput bonæ spei uocant, gradum quadragesimū ab equatore non excedit, hoc eft, ſi abſcina-
deres totam portionē terræ, quā parallelus ille qui tranſit per Corsican insulā maris mediterranei, ad septentrio-
nem relinquit, extenderetur tunc terra ad aquilonē & austrum æquali latitudine. Nihil eft igitur quod prohibeat nauigationē posſe fieri ab India ad mare Atlantici, ſicut & Iuba quē Solinus citat, docuit, cum ultra quadragesi-
mum ab æquatore gradū, præter raras quasidā insulas, nulla terra, ſed uastissimū mare in austrum porrigitur. Ce-
terum ab Arabicō ſinu, aut ſi mauis, ab Azanio mari, occurunt multa promotoria in littoribus Africæ, quorum
quedā hic Solinus describit, ſed hodie à Lusitanis alia fortita ſunt nomina. Nam dum à Lusitania ſoluūt, primū uenient ad Mederam, deinde ad Canarias seu Fortunatas insulas, hinc ad Caput album, deinde ad regnum Senegæ, ab hoc regno ad Caput uiride, promontoriū inſigne: hinc ad regnum Gambræ, ab eo ad Sagres & ad regnum Meli, tandem ad extremā Africæ frontem, quā Caput bonæ spei uocant: hinc cursus nauis reducitur ab auctro uersus
equatorē per uariarū gentium et insularū littora, donec tādem ſuperato ſinu Barbarico perueniat ad Indiam.

^a C Mossylicum promontoriū.) Ptolemæus uocat hoc promontoriū et emporiū, ſcribitq; ſimpli s, Mo-
ſylon, & eft apud Troglodytas in angulo terre ubi ſunt angustiae maris rubri inter Arabiam Felicē et regionem
Troglodytarum, habens ex oppido in Arabia Felice promontoriū Ocelis. Poteris igitur illuc signare in tabula
quam pro Asia ordinauimus. Porro promontorium Drepani, quod in India Solinus dicit eſſe, in Ptolemæo non
iuuenit, quod ego ſciam: nec Malachi, Sceneos, Sadani insularum mentionem facit. ^c C Ut mercantium
ibi tranſitus.) Plinius ſic habet: Quin & cōmercia ipsa infestant ex insulis Arabes Aſcītæ appellati, quoniā

bubulos utres binos sternentes ponte, piraticam exercet sagittis uenenatis. Habet pro inde hoc nomen Aſcite ob rem ipsam. So nat enim & nos Grecis utrē. f C Tanta perniciitate.) Scribit Plinius capite 29. sexti, gentes Troglodytarum Therothoas à uenatu dictos, & mira uelocitate. Nam Græci θυρατην uenatorem dicunt.

g C Gorgones insulae.) Gorgonibus ab horrendo aſpeſtu & uelocitate nomen inditum est. Græci enim γοργόν τum terribilem, tum uelocem dicunt. Gorgones

Gorgones Insulae, &c famina
mohystro. quas Melia sine mari
generare aferit cap. x. 1. 3.

itaq; monſtris perniciſſimis non abſimiles, occidētem uerſus in extremis orbis finibus habitasse, conſtas eſt autorum ſententia. Aduersus hanc Perſeus eximia fortiuitudine preſtans, nō paruo diſcrimine bellum geſtit. Fuerunt aut̄ Phorci filiæ tres, unde & Phorcydes à patre cognominatae ſunt. Eadrum nomina fuerunt, Euriale, Stheno, & Medusa. Cum uero Gorgones ſepe uiciniis Atlantibus bellū intuliffent, ad poſtremum tandem à Myrina Amazonum regina Atlantidū gratia precibusq; impulsa, uictæ ac penitus delete narrantur. h C Hesperionceras.) Sonat hæc uox, occidentale cornu, & eſt extreſum Africæ continentis promontorium, ubi ſcilicet ueluti in fronte circuaguntur naues in occasum ac mare Atlanticum, quod hodie uocant Caput bonæ ſpeſi. Contra hoc promontorium Gorgones insula narratur, Gorgonum mulierum quondam domus, bidui nauigatione diſtantes à continenti, ut tradit Xenophon Lam pſacenus. Penetravit in eas Hanno Pœnorū Imperator, prodiditq; hirta foeminarū corpora uiros perniciitate euafifſe, duarūq; Gorgonum cutes argumenti & miraculi gratia, in Iunonis templo poſuit, ſpectatas uſq; ad Carthaginē captam. i C Fortunatas.) Vocantur hæc insulae Fortunatae ob nimiam earum fertilitatem rerumq; copiam: eas nunc Hispani appellat Canarias, ob id quod canibus maximè abundant. Absunt à Gadibus milliaribus Hispānicis 1200. ponunturq; ſub parallelo tranſente per Syenē. Inhabitant proinde quasdam earum gentes ferinæ, quibus nulla eſt religio, nullus dei timor, nulla uerecundia, quippe qui nudi incedunt beſtiarū more. Translatas ferunt noſtro euo in eas insulas Creticas uites, que ibi non ignobilius uinum proferunt quā in Creta ipſa. k C Ombrion.) Græci οὐεριον pluvialem dicunt. Hoc tempore numerantur decem insulae Fortunate, quarum ſep̄tem ſunt cultæ, tres deſerte. Quæ coluntur, uoantur Fractalancea, Magna fors, Grancamaria, Teneriffa, Gienera, Palma, Ferro. Ex his qua tuor colunt Christū, et tres idolis ſeruūt. l C Ferulae.) Eſt ferula genus fruticis, de qua uide Plin. cap. 22. lib. 13. m C Capraria.) A capraru multitudine uidetur nomen habere, ſicut Canaria à canibus dicitur, &

infestari ex Arabicis insulis dīcaſ, quas Aſcitæ habent Arabes, quibus ē re nata datum nomē eſt. Nam bubulis utribus contabulatas crates ſuperponunt, uectatiq; hoc ratis genere, prætre reuntes impetunt sagittis uenenatis. Habitari etiam Aethiopiae aduifa Troglodytarum, & Ichthyophagorum nationib; quorum Troglodytae ſtanta perniciitate pollēt, ut feras quas agitant, cursu pēdum aſsequant. Ichthyophagi non ſecus quām marīnae belluæ nando in mari ualent. Ita exquifo Atlantico mari, uſq; in oceſum, etiam Gorgonum meminit insularum. 8 Gorgones insulae, ut accepimus, obuerſae ſunt promontorio, quod uocamus h Hesperionceras. Has incoluerunt Gorgones monſtra, & ſane adhuc mōſtroſa gens habitat. Distant à continenti bīdui nauigatione. Prodidit deniq; Xenophon Lampsacenus, Hannonem Pœnorū regem in eas permeauifſe, reperta ſc̄q; ibi foeminas aliti perniciitate, atq; ex omnibus quæ appa ruerant duas captas, tam hirta atq; aſpero cor pore, ut ad argumētum ſpectandæ rei, duarum cutes miraculi gratia inter donaria Iunonis ſuſpenderit, quæ durauere uſq; in tempora excidi Carthaginensis. Ultra Gorgonas Hesperidum insulae, ſicut Sebosus affirmat, dierum qua draginta nauigatione in intimos maris ſinus re ceſſerunt. 1 Fortunatas insulas contra laeuam Mauritaniæ tradunt iacere, quas Iuba ſub meridiem quidē ſitas, ſed proximas occasui dicit. 30 De harum nominibus expectari magnum mirum reor, ſed infra famam uocabuli res eſt. In prima earum, cui nomen eſt k Ombrion, ædificia nec ſunt, nec fuerunt. Iuga montium stagnis madeſſunt. 1 Ferulae ibi ſurgunt ad arboris magnitudinē. Earum quæ nigræ ſunt, exprefſæ liquorem reddunt amarissimum. Quæ candidæ, ſuccos reuomunt etiam potui accommodatos. Alteram insulam Iunoniam appellari ferunt, in qua pauxillæ ædes ignobiliter ad culmen faſtigiate. Tertia huic proximat eodem nomine, nuda omnia. Quarto loco m Capraria appellat,

lo tranſente per Syenē. Inhabitant proinde quasdam earum gentes ferinæ, quibus nulla eſt religio, nullus dei timor, nulla uerecundia, quippe qui nudi incedunt beſtiarū more. Translatas ferunt noſtro euo in eas insulas Creticas uites, que ibi non ignobilius uinum proferunt quā in Creta ipſa. k C Ombrion.) Græci οὐεριον pluvialem dicunt. Hoc tempore numerantur decem insulae Fortunate, quarum ſep̄tem ſunt cultæ, tres deſerte. Quæ coluntur, uoantur Fractalancea, Magna fors, Grancamaria, Teneriffa, Gienera, Palma, Ferro. Ex his qua tuor colunt Christū, et tres idolis ſeruūt. l C Ferulae.) Eſt ferula genus fruticis, de qua uide Plin. cap. 22. lib. 13. m C Capraria.) A capraru multitudine uidetur nomen habere, ſicut Canaria à canibus dicitur, &

enormibus lacertis plus quam reserta. Sequitur Niuaria aere nebuloso, & coacto, ac propterea semper niualis. Deinde Canaria, repleta canibus, forma etiam eminentissimis: inde etiam duo exhibiti Iuba regi. In ea aedificiorum durant uestigia. Auium magna copia, nemora pomifera, palmeta caryotas ferentia, multa nux pinea, larga mella, amnes siluris piscibus abundantes. Perhibent etiam expu in eam undoso mari bellugas, deinde cum monstra illa putredine tabefacta sunt, omnia illic infici tetro odore, ideoque non penitus ad nuncupationem suam congruere insula rum qualitatem.

Niuaria à niue, quam tamē quidam uocant Ningariam à ningendo. n C Duo exhibiti.) Plinius sic habet: Ex quibus perducli sunt à Iuba duo. Quin apparent ibi uestigia aedificiorum. Cum aut copia omnes, pomorum et auium omnis generis abundant, hanc et palmetis caryotas ferentibus, ac nuce pinea abundare. Esse copiam quoque mellis. Papyrum quoque et siluros in annibus gigni. Sunt autem caryotae fructus palmarum, quos et dactylos et palmulas uocant. Silurus uero pisces est magnus, non absimilis ei quem sturionem uocant, qui in Nilo Aegypti flumine frequens est, & in Danubio quoque nonnunquam inueniri perhibetur.

POLYHISTORIS CAII IVLII SOLINI
VNA CVM SCHOLIIS, FINIS.

Subiecimus Solino hic sub finem, amice lector, totius Asiae maioris picturam, in qua singulas, quoad fieri potuit, expressimus regiones in quas Asia ipsa distribuitur, nisi ubi loci angustia nobis obstatculo fuit, potissimum in Asia minori. Huic tamen defectui succurrimus per aliam figuram, quam posuimus suprà capite quinquagesimo primo, quæ explicatius tibi ob oculos ponit Asie minoris atq; multarum Syriarum regiones. Africæ uniuersalem descriptiōnem habes capite quadragesimo. Europæ autem figuratiōnem expressiōrem inuenies infrà in Pomponio mox post principium. Asiae ab oriente in præsenti tabula adiecimus extremam oram, ut à nostri œui hominibus est explorata.

Quintus Horatius

Regius Codex 102.

102

Quintus Horatius

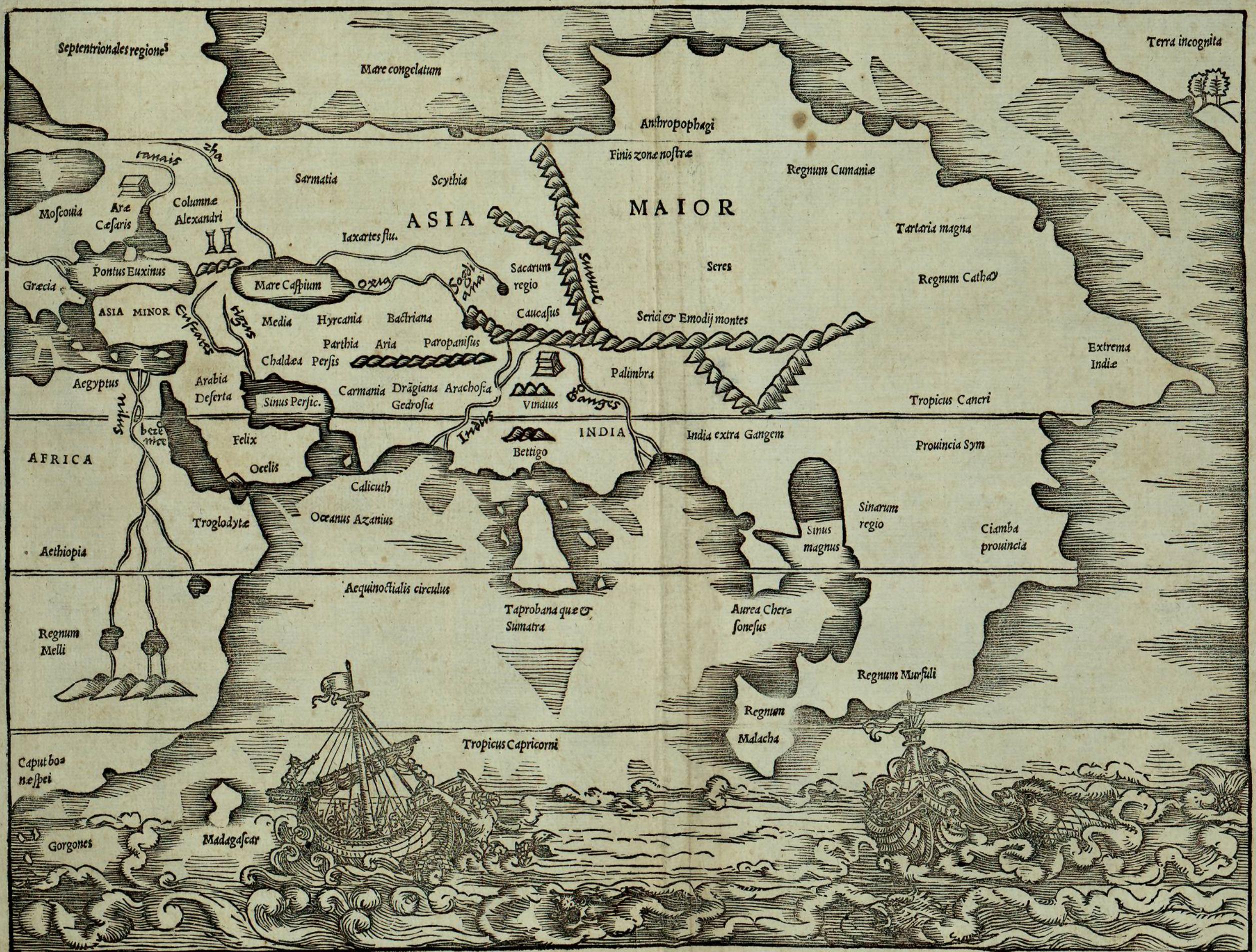
Regius Codex 102.

102

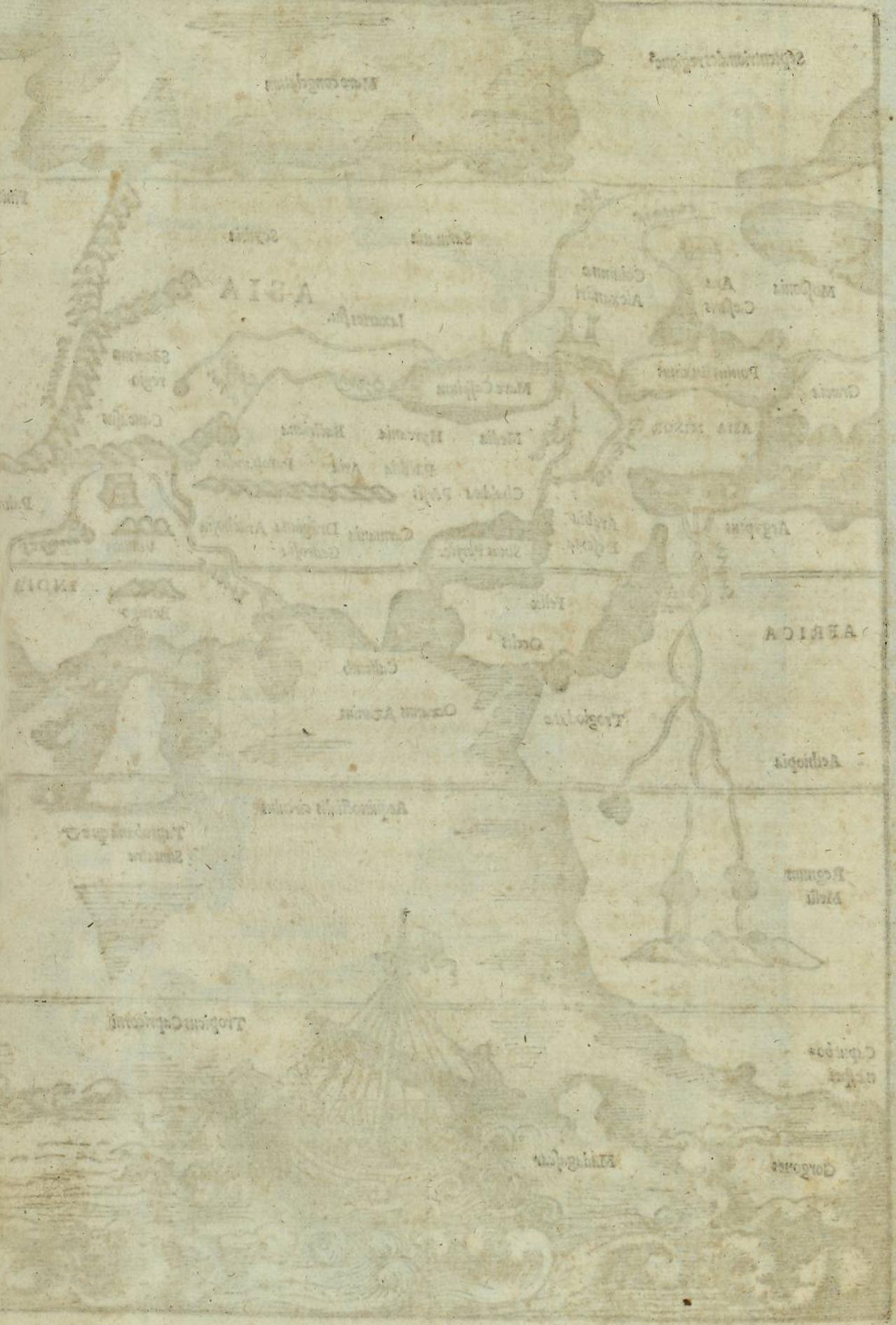
Quintus Horatius

Regius Codex 102.
Liberus
Clio
Euterpe
Thalia
Melpomene
Terpsichore
Erato
Polyhymnia
Urania

Regius Codex 102.

IN POMPONII MELAE COSMOGRAPHI

TRES LIBROS DE SITV ORBIS.

PRAEFATIO.

Vantis feroe fuerit olim in doctis hominibus ad explorandum orbis situm, satis indicant plurimorum reliqua scripta. Quot citat Strabo, qui tempore Christi saluatoris nostri fuit, qui ante illum sit in Cosmographia scripsierunt? Subsequutus Ptolemaeus, habuit etis qui ante illum scripsierunt, quos in suo opere imitaretur, et rursum quos carperet. Successit utriusque Pomponius Mela, aut saltem Ptolemaeo coaequus pomponius in hispania fuit, qui non minori industria in ipsa Hispania conscripsit orbis situm, quam Strabo in Graecia, aut Ptolemaeus in Aegypto. Coaequum dico fuisse Ptolemaeo, quia fuit ante Plinium et Solinum, cum eius scripta ab illis citentur. Coniectura quidam mouentur illum fuisse sub Iulio Cæsare, alij sub Claudio Imperatore, quod in tertio libro sic scribat: Britannia qualis sit, qualesque pro generet, mox certiora et magis explorata dicentur: quippe tamdui clausam aperit ecce principum maximus, nec indomitarum modo ante se, uerum ignorantum quoque gentium uictor, qui propriarum rerum fidem ut bello affectauit, ita triumpho declaratus portat. Hæc ille. Quis nunc princeps ille maximus fuerit inter Romanos Imperatores qui triumphauerit de deuicta Britannia, studiosi lectoris hic relinquimus iudicio, scientes in rebus obscurioribus nasutis non posse satisfieri. Quod autem Melam fuisse Hispanum diximus, ipse de se id dicit libro secundo, nempe quod fuerit oriundus ex Mellaria Beticæ (quæ hodie est Granata) oppido, unde quidam eum magis Mellam quam Melam cognominant: sed quam concinne adieciuum masculinum Mella à Mellaria forment, ipsis uiderint. A familia sua magis uidetur habere cognomen Melæ, quam à patria. Sed de hoc satis. In præfatione sua pollicetur compendiò tradere situm orbis, et si id satis difficile sit, ob multa aspera gentium locorumque vocabula, quæ si pergas explicare, longa oratione opus erit, quæ magis fastidium apud lectorem quam gratiam conciliabit, tamen materia utilitas, dictionis ornatum facile adæquabit, uel etiam superabit. Dicit proinde se hunc obseruaturum ordinem, ut primum strictè explicit formam uniuersæ terræ, et in quas partes potiores diuidatur, quæ habitari queant, et quæ humanam mansionem non admittant. Deinde ad particularia se conuertens loca, à maritimis orfus est, quod olim potentissimæ urbes essent sitæ in littoribus maris, ut sunt Carthago, Roma, Alexandria, Venetiæ, Byzantium, Genua, Narbona et c. licet postea quoque coeperint in terris non minores ædificari urbes, quales multæ sunt in Gallia, Germania et Sarmatia,

nempe Lutetia, Mediolanum, Lugdunum, Colonia Agrippina, Erdfor-
dia, Norimberga, Vienna Austriae, Ulma, Buda, Cracouia, & aliæ ple-
ræq;: & quantu[m] quædam earum olim quoq[ue] extiterint, tamen interim supra
modum incrementum acceperunt in diuitijs, potentia & ædificijs, id quod satis
claret in Lugduno & Mediolano. Sed ad Melam reuertamur. Hic mare
ingressus, ut littora procurrunt, ita urbes & maritimas describit regiones.
Hæret in duobus primis libris in mari mediterraneo, quod Romanis cum
suis littoribus magis fuit notum atq[ue] frequentatum, quam interiores g[ea]tium
regiones. In tertio uero libro describit pelagus quod ab extra terram cir-
cumluit, adjiciens quæ memoranda in regionibus singulis atq[ue] earum incolis
inueniuntur.

POMPONII MELAE

COSMOGRAPHI DE ORBIS SITV

LIBER PRIMVS.

PRO OE MIV M,

R.B.I.S situm dicere aggredior, impeditum opus, & facundiae minime capax. Constat enim ferè ex gentiū locorumq; nominibus, & eorum perplexo satis ordine, quem persequi longa est magis quam benigna materia; uerum aspici tamē, cognoscīq; dignissimum; & quod si non ope ingenij orantis, at ipsa sui contemplatione precium operę attendentium absoluat. Dicam autem aliās plura & exactius. Nunc autem ut quæque erunt clarissima, & strictim; ac primo quidem, quæ sit forma totius, quæ maximæ partes, quo singulæ modo sint, utq; habitentur, expediam. Deinde rursus oras omnium, & littora ut intra extraq; sunt, atq; ut ea subit ac circumluit pelagus, additis quæ in natura regionum incolarumq; memoranda sunt; id quo facilius sciri possit atq; accipi, paulo altius summa repetetur.

Mundi in partes quatuor diuīsio.
Caput primum.

Mne igitur hoc, quicquid id est, cui mundi cœliq; nomē indidimus, unū est, & uno ambitu se cunctaq; amplectitur, partibus differt; unde sol oritur, oriens nuncupatur aut ortus; quā demergitur, occidens uel occasus; quā decurrit, meridies: ab aduersa parte septentrīo. ^a Huius medio terra sublimis cingitur undiq; mari, ea demiq; in duo latera, quæ hemisphæriā nominantur, ab oriente diuisa ad occasum, ^b zonis quinq; distinguitur; medium æstus infestat, frigus ultimas; reliquæ habitabiles, paria agunt anni tempora, uerum non pariter. ^c Antichthones alteram, nos alterā incolimus. Illius situ

stituitur ratione, ut illis qui habitant sub æquatore nulla sit plaga meridionalis, aut due, cum meridies illis spiret in æstate nostra à septentrione, hyeme autem ab austro. ^a **C** Huius medio terrā sublimis.) Videtur Pomponius sic terram appexisse, perinde quasi medium pomum in aqua natet, cuius superficie apex undiq; mare habet in demisso loco: sed absit ut tantus Cosmographus tam uulgariter orbis faciem studiose lectori proponat. ^b Hoc potius uidetur uelle, ut qui constituitur sub æquatore, ubi medium terræ est, summum teneat terræ locum, cum uterq; polus ibi in horizonte delitescat, & mare ibi uideatur cingere extremitates horizonis. Est enim in septentrione mare, est & in occidente ultra Hispaniam & Mauritaniam, est deniq; in meridie: sed in oriente non est, nisi in extremis Indie partibus in oppositum hemisphærium aliquot gradibus ire contendat. Numerato enim ab Hispaniæ extremitate medio circulo in orientem, hoc est, 180. gradibus, adhuc ferè 50. graduum spatium terre protenditur usq; ad extremam Indie oram. ^b **C** Zonis quinq; distinguitur.) Hemisphærium nostrū ab antiquis in quinq; diuiditur zonas. Due supponuntur polis, una æquatori, & alia due intercipiuntur media & extremis. Media que est sub æquatore, dicitur à quibusdam habere magnū æstum: extreme uero que sunt sub polis infestantur frigore excellenti. Intermedia tēperata sunt, non nimio æstu torridatae, nec excellenti frigore rigescentes. ^c **C** Antichthones.) Intelligit Antipodes, qui uestigia sibi mutuo opponunt, pedesq;

SCHOLIA CAPITIS PRIMI.

Tanta connexione cœlum, terra & omnia elementa intermedia copulantur, ut unum sphæricum efficiat corpus, & omnia puncta, linea & circuli, quos in cœlo imaginatur, correspondenter sua loca habeant in terra, ut sunt poli, æquator, tropici, & alia id genus instrumenta, per quæ in cœli clariorem peruenimus notitiā. Cum enī terra ueluti centrum sit cœli, in nulla deflectēs à meditullio uniuersi partem, neceſſe est ut linea à polo in polum tracta per medium transeat terræ, & cœlum ambitus, deinde & motu suo æquali distantia ubiq; id est quatinus sunt anni tempora à superficie eius reuoluatur, adiectu solis ord apud antichthones, quoniam ab ductu uero occidentem constitutus. Septentrion uero & meridies alia con-

traria, non tamen pariter phærio, non tamen pariter qd grando apud nos est estas apud illos est hyems & contra quando apud nos est hyems apud illos est estas

illatos est hyems apud nos est

Eotra
freti Gaditani latitudi latius qz
Solino tribuit c. 36.

Hellebonti angustia!

obuertunt, hoc est, qui ex diametro terrae superficiem inhabitat, quales ferè sunt qui temperatas inhabitant zonas: illi enim pars agunt anni tempora, uerum nō pariter, ut cum illis est aestas, nobis est hyems, & cōtra. Et cognito nostre zone situ, cognosci potest & alterius situs, non obstante ardore intercedentis plague. Sic enim ueteres

putarunt alteram temperatā zonam haud potuisse adiri propter intolerabilem torriditatem zone aestum: at contrarium hodie nauiae experintur, cum circa tropicos maiores deprehendant esse aestus quam sub ipso equatore. Ratio huius est, quod sol in tropicis constitutus, radios demittit perpendicularares, deinde dies ibi sunt longiores quam sub equatore, & diutius moratur sol in illo parallelo quam in equatore: nam in duobus mensibus uix tantundem ab illo parallelo declinat, quantum in qua

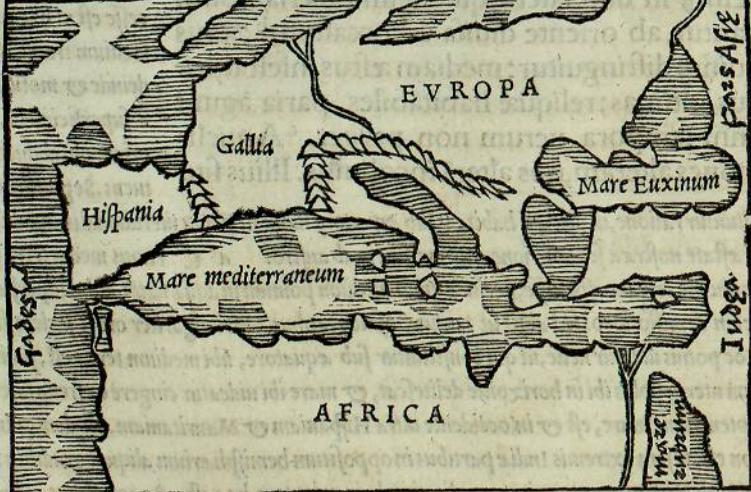
tuor diebus recedit ab equatore. d. *C* Hec ergo ab ortu porrecta.) Describit hic Pomponius nostram zonam, dicitq; illam ubi latissima est, hoc est, ubi nullum intercepit mare, non adaequare longitudinem: nam longitudine porrigitur ab extrema Indiæ ora, & desinit in fines Hispanie. Latitudo uero accipitur à tropico Cancri usq; ad parallelū illum qui describit circumactū poli eclipticæ, et hæc intercapedo comprehendit gradus 43. Incipit enim ab elevatione poli grad. 23. & minut. 30. desinitq; ubi polus attollitur grad. 66. atq; dimidio. Longitudo uero est fermè 220. graduum, si solan terrā metaris. Hanc zonam expressimus suprà in figura Asiatica,

"mo et à meridie Zona quā lat. patere Mela tibi notum erat. Quæ ab oriente et ab occidente, sed nō à meridie." Quatuor maria quæ se huic zone insinuant, sunt mare mediterraneum, Oceanum, Persicum, Arabicum, & Caspium. Mediterraneū ab occasu ingreditur, Caspium secundū quosdam à septentrione, Persicum & Arabicum à meridie. Porro occidentale mare, hoc est, mediterraneū, primū angustum est, & ex rive bore Arabicum nūpē est p. 2. ueluti per fauces apud Gaditanos terrā ingreditur, littorāq; Africæ & Europe usque adeo distendit, ut à Liguria

in Africam undecim ferè numerentur latitudinis gradus, in fauibus aut Abylinis non sū latitudo quartæ partis unius gradus. f. *M*inus mille passibus.) Lo-

quitur de angustijs Hellebonti, per quas Xerxes rex Persarum fecit pontem cum cōtra Athenienses pugnaret, ubi Europa coniunctissima est Asia, intercedente solum arctissimo mari, ad cuius ripas sitæ sunt ciuitates Abydos & Sestos, quas memoratus Xerxes ponte coniuxit, ut exercitū suum traduceret. De hoc uide Iustinum libro secundo.

Porrò quando Mela subiicit, Inde se rursus, sed modicè admodū laxat, intelligit Propontidem, quæ in Bosphoro Thracio propè Constantinopolim iterum in tantas contrahitur angustias, ut etiam teste Plinio altum cantus canumq; latratus utring; audiantur, nisi cum uenti uocis sonum auferunt. Hinc rursum cōsurgit latissimum mare Euxinum, quod uersus septentrionē per Bosphorus Cimmerium ueluti per fauces transmittitur in paludē Maeoticam. g. *C* Nostrum mare dicitur.) Refertur hic nostrum, ad Europæ habitatores, quorum est mare me-

terum exiguo ore coniungitur. Id omne mare dicitur, Angustias, introitumq; uenientis, nos fretum, Græci πόρθυον appellant.^b Quà diffundit, alia alijs locis cognomina acceptat; ubi pri-
mum se coarctat, Hellespontus uocatur, Pro-
pōtis ubi expādit; ubi iterum pressit, Thracius
Bosphorus; ubi iterum effundit, pontus Euxi-
nus; quà paludi cōmittit, Cimmerius Bospho-
rus, palus ipsa Mæotis. Hoc mari, & duobus in
clytis amnibus^c Tanai & Nilo, in tres partes
uniuersum diuiditur. Tanais à septentrione ad
meridiem uergens, in mediā fere Mæotida de-
fluit, & ex diuerso Nilo in pelagus. Quod terrarum iacet à freto ad ea flumina,
ab altero latere Africam uocamus, ab altero Europen; ad Nilum Africam, ad
Tanaïn Europen. Ultra quicquid est, Asia est.

Summa Asiæ descriptio. Cap. II.

Tribus hanc è partibus tangit oce-
nus, ita nominibus ut locis differens.
Eous ab oriente, à meridie Indicus, à
septentrione Scythicus. Ipsa ingenti
ac^a perpetua fronte ad orientem uersa, tantum
ibi se in latitudinem, quantum Europa & Afri-
ca, & pelagus, quod inter ambas immisum est,
effundit.^b Inde cum aliquatenus solida proce-
fit, ex illo oceano quem Indicum diximus, Ara-
bicum mare & Persicū, ex Scythico Caspium
recipit, & ideo quà recipit, angustior; rursus ex
panditur, & fit tam lata quàm fuerat. Deinde
cum iam in suum finem, aliarumq; terrarū con-
finia deuenit, media nostris æquoribus excipi-
tur reliqua, altero cornu pergit ad Nilum, alte-
ro ad Tanaïn.^d Ora eius cum alueo Nili amnis
ripis descendit in pelagus, & diu sicut illud ince-
dit, ita sua littora porrigit, deinde fit ueniēti ob-
uiam, & primum se ingenti ambitu incuruat,
post se ingenti fronte ad Hellesponticū fretum
extendit, ab eo iterum obliquat ad Bosphorū,
iterumq; ad Ponticū latus curua, aditum Mæo-
tidos transuerso margine tangit. Inde eam gre-
mio ad Tanaïn usq; complexa, fit ripa, qua Ta-
nais est. In ea primos hominum accepimus ab
oriente Indos, Seres et Scythes. Seres media fer-
me Eoæ partis incolunt, Indi & Scythæ ultima,
ambo latè patētes, neq; in hoc tantum pelagus
effusi; spectat enim etiam meridiē Indi, oramq;
Indici maris, nisi ubi æstus inhabitabilem effi-
ciunt, diu cōtinuis gentibus occupant; spectant
& septentrionem Scythæ, ac littus Scythicum,
eius cum alueo Indi.) Sensus est, si ab ostio Nili sequareis littus maris mediterranei, deduceris in Syriam, & hinc
per Ciliciam ibis obuiam mari Aegæo, ut non sine magno ambitu per littora maris uenias in Cariam aut Asiam

diterraneum cum omnibus simibus eius.

b C Quà diffunditur.) Vocabatur
enim in diuersis locis diuersis nominibus,
ut mare Balearicum, mare Ligusticum, ma-
re Tyrrhenum, mare Carpathicum &c.

i C Tanai & Nilo.) Quomodo
mare mediterraneum, Tanais & Nilus or-
bem terræ in tres distinguant partes, Euro-
pam, Asiam, & Africam, uideri potest in
tabula quam Solino pro Asiæ descriptio-
ne adiecimus. Quidam tamen nō Nilo, sed
mari rubro aiunt Asiā distingui ab Africa.

de his hacten v. Ann. illa
cell. lib. 22.

Diu in tria Terra partu

SCHOLIA CAP. II.

Alluit, inquit hic Mela, Asiam oceanus
ex tribus partibus seu plagis mundi, meri-
die scilicet, oriente et septentrione. Ab orien-
te oceanus Eous &c. **a** C Perpetua
fronte.) Praeter unum mare Caspiū, Asia
nullas habet interruptiones marum, sed
continua successione extendit in oriente,
clauditurq; iuxta ueterum inuentionem ora
latissima. Sed cum nostro ævo plurimum
terræ accesserit Indie; per nouas explora-
tiones & nauigationes, paulò aliam formā
cornu Asiæ induit q; hic Mela describat.

b C Inde cum aliquatenus solida pro-
cessit.) Quàm solidum & rectum proce-
dat littus Indicum, ostendit tabula Asiæ So-
lino adiecta. Certe magni sinus ex oceano
meridianō in Asiæ terram ingrediuntur,
qui sinuosum efficiunt littus atq; inæquale,
etiam si Arabicum mare atq; Persicum nō
numeremus. **c** C Ex Scythico Cas-
pium recipit.) Sic pleriq; sentiunt, mare
Caspium nasci ex oceano septentrionali, sed
Ptolemaeus secus mare illud describit, ut in-
ter ipsum & oceanum septentrionalem la-
ta intercedat terra. Nō igitur Asia ea parte
qua mare Caspiū tenet angustior est, ut hic
Mela refert, sed eodem tenore procurrit in
orientē, et tandem desinit in oram strictiore,
ut tabula ipsa Asiæ ostendit. Ab occidente
uero terminatur ad maria nostra præter ex-
tremitatem septentrionalem, quæ desinit ad
Tanaïm fluuim, & extremitatē meridio-
nalem, quà terminat Nilus. **d** C Ora

minorem, quas regiones Melas hic frontem vocat Asiae. Ab ea fronte peruenitur ad Helleponicas fauces, inde Propontis paullum dilatatur, et rursum in Bosphoro contrahitur, & ab illis angustijs distenditur in pontum Euxinum, & tandem per Bosphorum Cimmerium patet aditus in Maeoticas paludes, quae recipiunt Tanain flumini, ad cuius ripam habitant Scythae, post hos sequuntur Seres, & tandem Indi. Indi tenent extremitatem orientalem, & Scythae occidentalem, Seres autem medianam Asie partem. Nostra tamē tempestate totus ille tractus Asiae septentrionalis occupatur à Tataris, & Indi tenent meridionalem plagam, nisi ubi ob nimios calores cōmoda habitatatio esse nequit.

e. Hunc populi Persarum.) Sinum, inquit, Persicum ambiunt Persae, & sinum Arabicum Arabes, ut scilicet Arabes extendantur usq; ad Nilum, ultra Nilum uero Aethiopes commarentur. Ultra sinum autē Caspium oīm habitauerunt Amazones, ac inde Hyperborei, quos tamen quidam ponunt citra Tanain in Europa. Ex reliquis mediterraneis gentibus quas hic Mela enumerat, quedam celebres sunt apud autores, aliae obscuræ. Pharmacotrophi Scythae sunt, sic dicti quod uenenum comedant. Georgi uero nomen habere uidentur ab agricultura.

f. Moschi.) Hi hodie tenent extrema Europæ à septentrione, confines Polonis & Lithuanis. g. Medi, Armenij.) Recenset Mela gentium nomina eo ordine quo situm habet in terra: nam Medis sunt confines Armenij, Armenijs Co-

magini & Cappadoces, Cappadocibus Gallogræci, qui et Galatae, ad quos diuus Paulus unam epistolā scripsit. His iunguntur Lycaones, Phryges &c. Quod autē Pomponius hic meminit Syrocilicum, et non absolute dicit Cilicū, fieri potest quod Ciliciā in duas distinxerit partes, eamq; quae Syriae contermina est uocari Syrociliciā.

h. Eadem gentes.) Sensus est, in locis meridionalibus Asiae sunt gentes que ferè cōunem habent Syriae appellationem, sicut & in septentrione tam uarie gentes uno nomine Scythae appellantur: unde & una lingua utūtū Syri, Mesopotami, Chaldae, Assyri, et aliae circūiacentes regiones, quam sacre literæ plerūq; Arameam uocant.

i. Super illum alterum.) Dicit Babylonios sitos super alterum sinum, quem scilicet, ut prius, intelligit Arabicum: unde & quidam scriperunt, Euphraten flumini qui labitur per Babyloniam, mergi in sinum Arabicū, sed ex Ptolemeo aliud colligitur, nempe & Babyloniam et Euphraten cōnecti sinū Persico.

k. Super Aethiopas Aegypti.) Fuerat hic magis dicendum, infra Aethiopas sitam Aegyptum, cum Nilus ex Aethiopia descendat in Aegyptum: sed uidetur Mela respectum habuisse ad polum arcticum, ut ea superiora esse dicātur, que illi sunt propinquiora.

l. Arabia angusta.) Post Canopicum Nili ostium supra mare rubrum prominet frons quedam Arabiae usq; in mare mediterraneum, cui in flexu ipso iungitur Syria. Vide suprà in Solino figuram quam posuimus pagina 82.

m. Extra autem.) Regiones in fine huius capituli enumeratas, inuenies suprà in figura quam Solino pag. 38. adiecimus.

nisi unde frigoribus arcentur, usq; ad Caspium sinum possident. Indis proxima est Ariane, deinde Aria & Gedrosis & Persis ad sinum Persicum: ^c hunc populi Persarum ambiunt, illum alterum Arabes: ab his, quod in Africam restat, Aethiopum est, illic Caspiani Scythis proximi, sinum Caspium cingunt, ultra Amazones, ultraq; eas Hyperborei esse memorantur. Interiora terrarum multæ uariæq; gentes habitant, Gandari & Paricani, Bactri & Susiani, ¹⁰ Pharmacotrophi, Bomarei, Coamani, Rophanes, Dahæ. Super Scytha Scytharumq; deserata, ac super Caspium sinum, Comari, Massage, Cadusij, Hyrcani, Hiberi. Super Amazonas & Hyperboreos, Cimmerij, Scythæ, Eniochiæ, Georgi, ^f Moschi, Corsitæ, Phoristæ, Riphaces, atq; ubi in nostra maria tractus excedit, Mardi, Antibaraní, & notiora iam nomina, ²⁰ Medi, Armenij, Comageni, Murrani, Vegeri, Cappadoces, Gallogræci, Lycaones, Phryges, Pisidæ, Isauri, Lydi, Syrocilices. Rursus ex ihs quæ meridiem spectant, ^h eadem gentes interiora littora usq; ad sinū Persicum. Super hunc sunt Parthi & Assyrij, ⁱ super illum alterum Babylonij. Et ^k super Aethiopas, Aegypti ripis Nili amnis & mari proxima, ^j idem Aegyptij possident: deinde ^l Arabia angusta fronte sequentia littora attingit. Ab ea usq; ad flexum illum quem suprà retulimus, Syria, & in ipso flexu Cilicia: ^m extra autem, Lycia & Pamphylia, ³⁰ Caria, Ionia, Aeolis, Troas usq; ad Helleponatum. Ab eo Bithyni sunt ad Thraciū Bosphorum. Circa Pontum aliquot populi alio alioq; fine, omnes uno nomine Pontici dicuntur, ad lacum Maeotici, ad Tanain Sauromatae.

Summa Europæ descriptio. Cap. III.

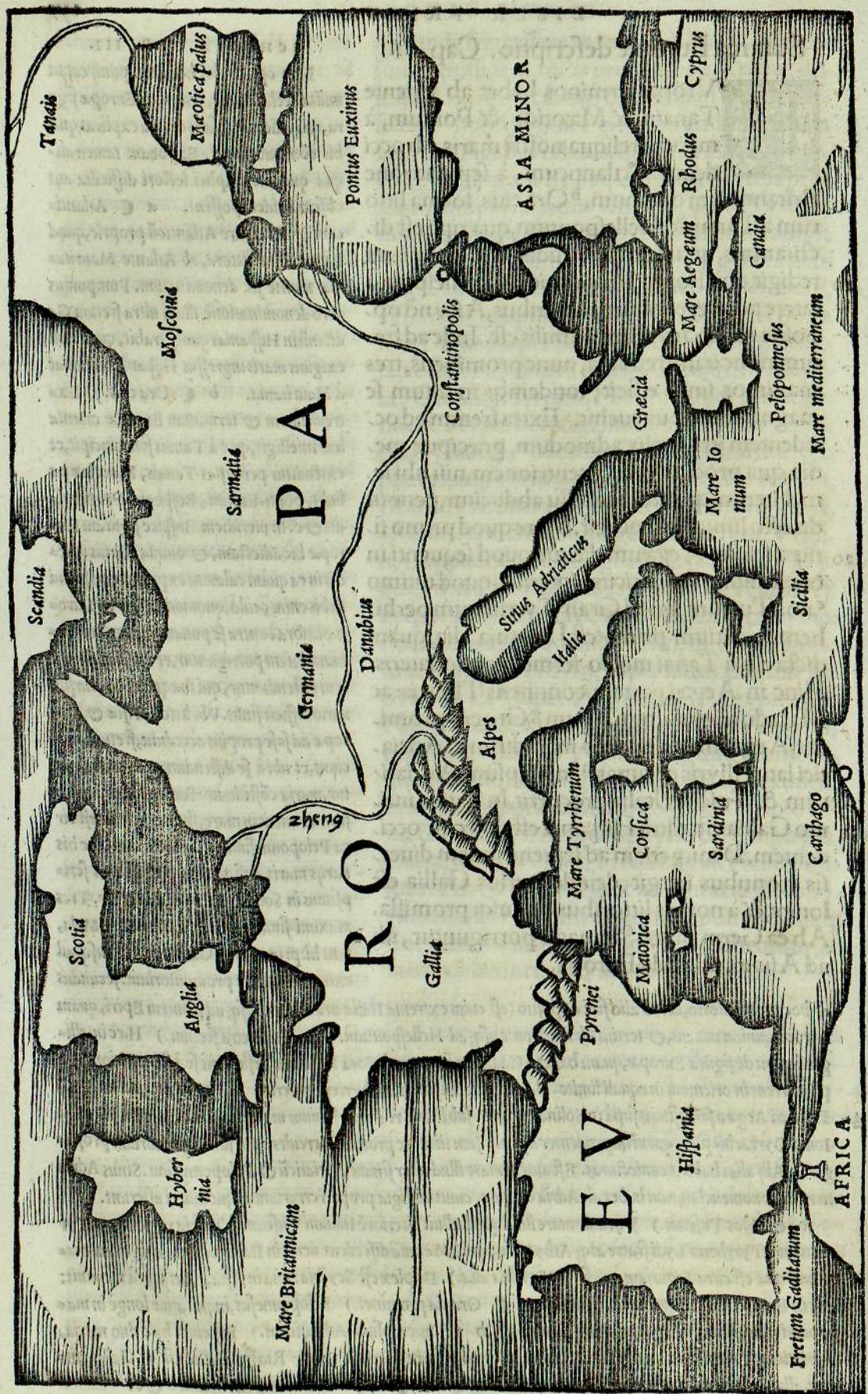
Vropa terminos habet ab oriente Tanaín & Mæotida, & Pontum, à meridie reliqua nostri maris, ab occidente ^a Atlanticum, à septentrione Britannicum oceanum. ^b Ora eius, forma littorum à Tanaí ad Hellespontum, quæ ripa est dicti amnis, quæ flexum paludis ad Bosphorum redigit, quæ Ponto, Propontidi & Hellesponto latere adiacet contrarijs littoribus, A siæ nō opposita modo, uerum etiā similis est. Inde ad fretum nunc usq; retracta, nunc prominens, tres maximos sinus efficit, totidemq; in altum se magnis frontibus euehit. ^c Extra fretum ad occidentem inæqualis admodum, præcipue media, quæ procurrat ad septentrionem, nisi ubi semel iterumq; grandi recessu abducitur, penè ut directo limite extenta est. Mare quod primo si-
nu accipit, ^d Aegæum dicitur, quod sequenti in ore Ionium, Adriaticum interius, quod ultimo nos Tuscum, quod Graij Tyrrenum perhibent. Gentium prima est ^e Scythia alia, quam dicta est, à Tanaí medio ferme Pontici lateris. Hinc in Aegæi partem continens Thraciæ ac Macedoniæ adiungit. Tum ^f Græcia prominet, Aegæumq; ab Ionio mari dirimit, Adriatici latus Illyris occupat. ^h Inter ipsum Adriaticum & Tuscum Italia procurrat. In Tuscō intimo Gallia est, ultra Hispania est. Hæc in occidentem. Deniq; etiam ad septentrionem diuersis frontibus uergit, deinde rursus Gallia est longe, & à nostris littoribus huc usq; promissa. Ab ea Germani ad Sarmatas porriguntur, illi ad Asiam. Hæc de Europa.

^{ab} hoc promontorio, uel ab alio sibi opposito (est enim extrema Italæ ora bifrons) usq; ad frontem Epiri, quam Acrocerænion uocant, & tertius ab hac fronte usq; ad Hellespontum. ^c ^g Extra fretum.) Hæc intelligenda sunt de figura Europæ, quam habet à Gaditano freto per littora Hispaniæ, reflectens se à septentrione, & procurrentes in orientem inæquali limite. Hæc ex adiecta pictura aduertere poteris. ^d ^h Aegæum dicitur.) De mari Aegæo scriptissimus supa in Solino cap. 36. sub litera r. Porro Ionium mare sic dictum quidam putant à Ionio Dyrrachij filio, quem imprudenter à se occisum in mare proiecit Hercules, ut defuncti memoriam propæget. Alij alias habent coniecturas. Est autem mare illud inter sinum Adriaticū & Peloponnesum. Sinus Adriaticus hanc nomenclaturam habet ab Adria ciuitate, cuius uestigia prope Ferrariam adhuc uideri asserunt.

^e ^C Nos Tuscum.) Vocatur mare illud quod alluit citeriore Italiam Tuscum, à Tuscia regione, & Tyrrenum à Tyrrheno Lydi fratre atq; Athys filio, qui è Mæonia discedens uenit in Italiam, occupauitq; oram maritimam quæ est citra Liguriam. ^f ^C Scythia alia.) Duplex est Scythia: una in Asia, cuius supa meminit: dia in Europa, cuius mentione hic facit. ^g ^C Græcia prominet.) Peloponnesus, inquit, quæ longè in mare porrigitur, dirimit Aegæum mare à Ionio. ^h ^C Inter ipsum Adriaticum.) Efficiunt hæc duo maria, Adriaticum & Tuscum, peninsulam Italiam, id quod pictura docet. ⁱ ^C Rursus Gallia est.) Gallia, inquit, alluit à meridie nostro mari, quod est mediterraneum, & à septentrione mari Britannico &c.

SCHOLIA CAP. III.

Non opus habet hoc Pomponij caput multa declaratione, sed unica Europæ figura, quæ adiecinus, satis omnia explicat quæ hic cōmemorantur. Exponam tamen alia quæ hic simplici lectori difficilia aut obscura uideri possent. ^a ^C Atlanticum.) Est mare Atlanticū propriæ, quod Libyæ alluit littora, ab Atlante Mauritania monte sic denominatum. Pomponius uero denominationē illam ultra fretum Gaditanum in Hispanias quoq; trahit, quod tam exiguis maris ingressus Hispaniam diuidat à Mauritania. ^b ^C Ora eius.) Extremitatem & terminum Europæ orientalem intelligit, que à Tanaï fonte incipit, et extenditur per ripas Tanaï, Mæoticæ paludis, ponti Euxini, Bosphori, Propontidis &c. in meridiem. Inspe figuram Europæ hic adiectam, & omnia clarius uides in ea quæ calamus exprimere posse: uide debis enim oculo, quomodo Asia & Europe littora contra se ponantur, iam contra hantur, iam porriguntur, et rursus ab ini cem distenduntur, qui inæqualis pro cursus uarios efficit sinus. Vbi littora Asia & Europæ ad se propius accedunt, fretum efficiunt, et ubi à se distendunt uel retrahuntur, maria cōstituunt. Rursus ubi ora terræ frontes mittit in mare, sinus efficit, ut est circa Peloponnesum & circa Italiam. De his uarijs maris anfractibus plura supa scriptissimus in Solino cap. 36. sub litera r. Tres maximi sinus quorum hic meminit Mela, sunt hi: primus est à Gaditano freto usq; ad extremum Italæ promontorium: secundus

Summa Africæ descriptio. Cap. IIII.

Africa ab orientis parte Nilo terminata, pelago à ceteris, breuior est quidē quam Europa, quia^a nec usquam Asiae, & non totis huius littoribus obtenditur.^b Longior tamen ipsa quā latior, & quā ad fluuium attingit latissima: ^c utq; inde procedit, ita media praecipue in iuga exurgens pergit incurua ad occasum, fastigiatq; se moliter, & ideo ex spatio paulatim adductior. Vbi finitur, ibi maxime angusta est.^d Quantum incolit, eximiē fertilis. Verum quod pleraq; eius inulta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob situm cœli, terrarumq; deserta sunt, aut instantur multo ac malefico genere animalium. Vasta est magis quā frequens. Mare quo cingitur, à septentrione Libicum, à meridie Aethiopicum, ab occidente Atlanticum dicimus.
20 Ab ea parte quæ Libyco adiacet, proxima est Nilo prouincia quam Cyrenas uocant. Deinde cui totius regionis uocabulo cognomen inditum est,^e Africa, cætera Numidæ & Mauri tenent, sed Mauri in Atlanticum pelagus expositi. Vltra Nigræ sunt, & Pharusi, usq; ad Aethiopas: hi & reliqua huius, & totum latus quod meridiem spectat, usq; in Asia confinia possidet. At super ea quæ Libyco mari abluuntur, Libyes Aegypti sunt, &^f Leucoæthiopes,
30 & natio frequens multiplexq; Getuli; deinde latè uacat regio perpetuo tractu inhabitalis, tum primos ab oriente Garamantas, post Augilas & Troglodytas, & ultimos ad occasum Atlantas audimus. Intrâ (si credere libet) uix iam homines, magisq; semiferi^g Aegipanes & Blemmyæ, et Gamphasantes, & Satyri, sine tectis passim ac sedibus uagi, habet potius terras quā habitet. Haec summa nostri orbis, haec maxime partes, haec formæ gentesq; partiū. Nunc exactius oras situsq; dicturo, inde est cōmodissimum incipere, unde terras nostras pelagus in creditur, & ab ijs potissimum, ^h quæ influenti

de in Solino cap. 37. sub litera e, quid scripsierimus ex autoribus de fertilitate & sterilitate Africæ.

e **C** Africa.) Subaudiendum, minor: ea enim ponitur inter Numidiam & Cyrenas. Post Numidiam sequitur duplex Mauritania, Cæsariensis & Tingitana. Tingitana extenditur ad mare Atlanticū. Hinc si pergas ad austrum, occurrit Nigræ, Senegenses, Gambenses, Mellenses &c. Mela post Nigras ponit Pharusi, inde Aethiopes, qui extenduntur usq; ad Nilum, qui secundū eum terminus est Africa. **f** **C** Leucoæthiopes.) Sic uocantur quidam Aethiopes, qui cōparatione aliorum subalbidi esse deprehenduntur, non in totum albi, nec in totum nigri. **g** **C** Aegipanes.) De his monstribus diximus in Solino cap. 37. sub litera h, & cap. 44. sub litera l. Habes quoq; ibi de Gamphasantibus et Satyris. **h** **C** Quæ influenti dextra sunt.) Cum oceanus

SCHOLIA CAP. IIII.

Hic in primis te, lector, mittimus ad Solianam figuram, quā pro Africa ordinamus cap. 40. ubi uidebis Africam undiq; mari cinctam, præter portionē aliquam terre, quæ est prope Canopicum Nili ostium, inter mare rubrum & mare mediterraneū. Ab austro tamen nō extendimus picturam ipsam usq; ad oceanum meridionalem, sed resecuimus portionem aliquam ab Africa, quæ & ueteribus Cosmographis fuit incongrua. Quod autem Mela Africam breviorē asserit esse Europa, recte sentit, quicā ab occidente extendit usq; ad Nilum. Sin longitudinem eius metiamur ab Atlantico mari usq; ad mare rubrum & Troglodytarum orientalem oram, longior erit Africa Europa, aut saltem æque longa, cum littora utriusq; partis, tam ab occasu quā ab exortu eiusdem incipient & finiantur meridianis. **a** **C** Nec usquā Asiae.) Certe Troglodytarum regio obtenditur Arabia, et Cyrenaica prouincia opponitur Cariæ, & parum abest quin & Aegypti pars Cilicie opponatur. Sed facile hic defendi potest Mela, præsertim qui Troglodytas extra Africam ponit. **b** **C** Longior ipsa q; latior.) Metitur hic Mela Africam ut suo tempore fuit explorata, etiamsi infra mentionē faciat extremiti Africæ continentis promontorij, quod hodie uocant Caput bona spei, de quo in Solino cap. 70. sub litera e & h nonnihil diximus. Ut nostro tempore est explorata, latitudo superat longitudinem: nam in longitudine habet gradus 56. in latitudine aut 64. **c** **C** Utq; inde procedit.) A Nilo, inquit, Africa sensim erigitur in motuum uertices, quo usq; ueniat ad Atlantem: sed quomodo incurua perget ad occasum, finiaturq; ibi, ubi maxime angusta est, difficile uidetur habere sensum, nisi angustias illas referas ad fretum Gaditanum. **d** **C** Quantū incolitur.) Vi-

per Gaditanum fretum in continentem terram irrumpat, cōmodum uisum fuit Pomponio fluxum eius sequi, orāmque tenere dextram, quae est littus Africum, et studio saelectoris ostendere regiones, urbes, mōtes, fluvios, & quicquid procedenti obuium uenerit, & ubi littus illud maris mediterranei absulerit, etiam prosequi & describere littus oceani quod totam cingit Africam.

SCHOLIA CAP. V.

Iam sepe diximus, oceanum iuxta diuersas quas alluit terras, alia & alia sortiri nomina, ut est mare Indicum, mare Persicum, mare Britannicum: sic hic ab Atlante monte, qui Mauritaniam occupat, et pertingit usq; ad oceanum occidentalem, denominatur ab eo mare Atlanticum.

a C Prime partes.) Quemadmodum coeli longitudo accipitur ab occidente in orientem, quod scilicet motus tam planetarum quam nonē sphære continuo in orientem nitatur: ita quoq; in terris longitudinis supputatio fit ab occidente, & prime terrae partes capiuntur ab Hispania & Mauritania, & non ab India. Quod si ortum solis & initium diei inspicere voluerimus, sic quidem primas concedimus orienti & non occidenti, quia haec sunt à primo mobili, cuius motus fit ab oriente in occidentem, contrariam scilicet planetis obseruans legem. b C Eius ora finis.) Mulucha, inquit, finis est Mauritania ab oriente, distinguens eam à Numidia. Ampelusiam autem promontorium (à uineis sic dicta) initium eius est, in quo scilicet specus est Herculi sacer, quod in eo refratur occidisse gigantem incolis molestum. Porro Mulucha fluuius ille esse putatur quem Ptolemæus Mulum uocat. Ampelusiam autem appellat Cotem, iuxta quam est oppidum Tingi, unde ea pars regionis uocata est Mauritania Tingitana, sicut reliqua pars Cæsariensis à Cæsarea. c C Tergore execto ingens.) Ex Elephantine pellis tergore, quod reliqua pelle duruisse est, 40 fuit exectum huius parvae tectorium seu potius munimentum, & ob magnitudinem eius facile coniucere licuit Anteum fuisse virum procerum stature, quippe de quo quidam scribunt, quod cubitis quadraginta adoleuerit in Libya apud Lixum oppidum, quod Antæ regia olim dicebatur. d C Fabulam.) De hac fabula quoq; in Solino cap. 28 scripsimus. Plinius uero de his columnis ita scribit lib. 3. Proximi fauibus utriq; impositi montes, coercent claustra, Abyla Africæ, Europa Calpe, laborum Herculis metæ, quam ob causam indigenæ columnæ eius dei uocant, creduntq; perfoſſas, exclusa ante admisſe maria, & rerum naturæ mutasse faciem. Scribit & Strabo multa de his columnis libro tertio. e C Solo quam uiris melior.) Id Mela optime scire potuit, cum patria sua parum abesse à regione Mauritania. Deinde natura quoq; fieri solet, ut homines qui nullo exercitio labore, ignavi sint, ut fieri consuevit in terris que sua sponte necessaria uitæ ubertim proferunt, id quod in terris nostris quoque accidere compertum habemus: sed exempla sunt odiosa.

Particularis Africæ descriptio.

Mauritania. Cap. v.

Dictum est Atlanticū esse oceanū, qui 10 terras ab occidente contingere, hinc in nostrū mare pergentibus lœua Hispania, Mauritania dextra est.^a Primæ partes illæ Europæ, hæ Africæ.^b Eius oræ finis Mulucha, caput atq; exordiū est promontorium, quod Græci Ampelusian, Afri aliter, sed idem significante uocabulo appellant. In eo est specus Herculi sacer, & ultra specum Tingi oppidum peruetus, ab Antæo, ut ferunt, conditum. Extat rei signū parma Elephantino^c tergore execto ingens, & ob magnitudinem nulli nunc usuro habilis, quam locorum accolæ ab illo gestatam pro uero habent traduntq; & inde eximie colunt. Deinde est mons præaltus, ei quem ex aduerso Hispania attollit obiectus, hunc Abylam, illum Calpen uocat, columnas Herculis utrungq;. Addit fama nominis^d fabulam, Herculem ipsum iunctos olim perpetuo iugo diremisso colles, atq; ita exclusum antea 30 mole montium oceanum, ad quæ nunc inundat, admissum. Hinc iam mare latius funditur, submotasq; uastius terras magno impetu inflexit. Cæterum regio ignobilis, & uix quicquam illustre sortita, paruis oppidis habitatur, parua flumina emitit, solo q; uiris melior, & legnitie gentis obscura. Ex ijs tamen quæ commemorare non piget, montes sunt alti, qui continenter, & quasi de industria in ordinem expo-

40

f C ob

siti, ob numerum septem, ob similitudinem fratres uocantur. Tamuada fluuius, & Rusicada & Siga paruae urbes, & portus cui Magno est cognomen ob spatium. Mulucha ille quem diximus, amnis est ingentium olim regnorum terminus & Bocchi lugurtha^c.

mente Mulucha amne regnum alterum ab altero. Bocco successit Iuba, de quo in Solino diximus in fine cap*tis 37.* De lugurtha habes apud Florum libro tertio.

10

Numidia. Cap. VI.

Nebo Numidia ad ripas exposita fluminis Ampsagæ, spatio quidem & Mauritania angustior est, uerum & culta magis, & editior. Vrbis^u quas habet maximæ sunt Cirta procul mari, nunc a Sittianorum colonia, quondam regum domus, Iubæ & Syphacis, cum foret opulètissima.^b Iol aliquando ignobilis, nunc quia Iubæ regia fuit, & quod Cæsarea uocata, illustris. Citra hanc (nam in medio ferme littore sita est) Cartenna & Arsenaria sunt oppida, et Ampsa castellum, & Laturus sinus, & Sardabale fluuius: ultra, monumentum cōmune regiae gentis. Deinde Icosium, et Vthisia urbes, effluentes inter eas An cus & Nabar, aliaque quæ taceri nullum rerum famœue dispendium est.^c Interius & longè satis à littore (si fidem res capit) mirum admodum, spinæ piscium, muricatum ostreorum^c fragmента, saxa attrita (uti solent) fluctibus & non differentia, marinis infixæ cautibus ancoræ, aliaque huiusmodi signa atque uestigia effusi olim usque ad ea loca pelagi, in campis nihil alementibus esse, inuenirique narrantur.

pasim inueniuntur, nempe ingentes piscium spinæ, gigantium et maximarum belluarum ossa. Scio & in medio Germanie aliquando reperta cornua unicornium, qui tamen longissime absimus à mari. Non tamen nego terras nonnunquam mutari accessu, recessu, irruptione^c marum, etiam si scriptura dicat: Terminus posuisti eis quem non prætereunt: terminus iste est arena, quæ cohibet mare intra alueum suum. Sed quid dicemus ad prophetam, quando asserimus ex mari factas terras, & rursum terras occupatas à mari? Ad id propheta respondet eodem loco, nempe Psal. 104. Non reuertentur ut operiant terrā. Operiunt quidem nonnunque proxima littora, id quod accidisse scimus Holandie, Frisiae, & multis locis Græcie, sed non operiunt totam terram, sicut operuerunt à principio creationis, & deinde in diluvio uniuersali.

Africa minor. Cap. VII.

Regio quæ sequitur, à promontorio Metagonio ad aras Philenorū, propriæ nomē Africæ usurpat. In ea sunt

Solinus uero capite quadragesimo scribit Africam incipere à Zeugitano pede, unde & Martianus uocat eam Zeugitanam regionem. Ptolemæus orditum eam à fluuiu Ampsaga, & fieri potest quod omnes isti termini non multum à se inuicem distiterint. De aris Philenorū in fine huius capituli nonnihil autor ipse scribit.

f **C** Ob similitudinem fratres uocantur.) Alijs scribunt, ob paritatem cacuminis eos fratres appellatos, & quod elephantis sint pleni. Meminit & Solinus horum montium cap. 38. g **C** Bocchi, lugurtha^c) Praefuit Bocchus ille Mauritaniae orientali, lugurtha uero occidentali, divis

SCHOLIA CAP. VI.

De Numidis, qui & Nomades, diximus in Solino cap. 39. Quod autem Numidia hic angustior esse perhibetur quam Mauritania, id sit propter maiorem maris distinctionem, quod iuxta Mauritaniam angustis continentur littoribus. a **C** Sittianorum colonia.) Non satis constat, qui isti Sittiani fuerint. Ptolemæus uocat hanc urbem Sitici coloniam, ponitque eam procul à mari iuxta fluuiū Ampsagam, sicut & Mela hic facit. b **C** Iol.) Sic primum uocata fuit ista ciuitas, de qua Strabo lib. ult. sic scribit: In hac ora ciuitas fuit nomine Iol, quam cum Iuba Ptolemei pater muniret, mutato nomine uocauit Cæsaream, in honorem scilicet Augusti Cæsaris. Vide Strabonem libro ult.

c **C** Interius & longè satis à littore.) Spinae, inquit, piscium, muricatum fragmenta & saxa attrita, quæ in interiori Numidia inueniuntur, testantur mare olim pro suo dueo Numidiæ occupasse, aut inundasse, uel quod ego magis credo, hæc in secca relicta sunt ex diluvio generali, qualia & in agris nostris

SCHOLIA CAP. VII.

Post Numidiā, ad orientem sequitur Africa minor, et extendit usque ad Cyrenaicam. Incipit autem secundum Melam à promontorio angulari, quod Metagonium appellat, & definit ad aras Philenorū.

a **C** Hippo.) In hac ciuitate diuis Augustinus episcopum egit. Est autem maritima, sicut & Rusicada atq; Tabraca. Situs omnium inuenies apud Ptolemeum tabula secunda Africæ, in Numidia noua.

b **C** Candidum.) Mela ponit Canidum promontorium primo loco, Solinus uero secundo. Melæ Plinius subscrabit.

c **C** Hippone Diarrhyto.) Hæc dia est à Hippone regia, dicta Diarrhytus propter aquarū irrigua, et palustre solum.

d **C** Carthago.) Hæc urbs ab Elisaregis Tyri filia condita est ante Romanam 72. annis, fuitq; totius Africæ caput, reges habuit potentissimos, qui usque adeo imperium dilatauerunt, ut etiam inter quatuor principalia regna à quibusdam poneretur. Scribunt historici murū Carthaginis complexum spatium 22. mill. passuum, & totā ferè mari cinctam, ut etiam pro peninsula habita fuerit. Murus latus 30. pedibus, sa^xo quadrato, in altitudine 40. cubitorum. Arx, cui nomen Byrsa fuit, paulò amplius quam duo millia passuum tenebat. Ex una parte murus communis urbi & Byrsæ erat imminens mari. Stetit 700. annis, grauissima habens contra Romanos bella. Anno 602. à Roma condita, Senatus Romanus decreuit abolendam Carthaginē. Veniens itaq; Scipio iuuenis, oppugnauit ciuitatem sex continuis diebus & noctibus, & obtentam accedit igni. Ipsa autem 30 tem 17. continuis diebus ardens, miserum præbuit spectaculum, dirutaq; est, omni murali lapide in puluerem redacto. Porro Utica, secunda post Carthaginem fuit Africæ ciuitas, in eodem sinu posita in quo Carthago.

e **C** Fato Catonis insignis.) Hanc, inquit, mors Catonis memorabilem fecit, illam autem miserum excidium eius. Reædificata tamen est Carthago à Romanis, illorum facta colonia, post annos centum & duos: deinde circa tempora Constantini capitulatur à Saracenis & crudeliter deuastatur, sed à Iustiniano Africa iterum Saracenis eripitur. Vuandali quoq; Carthaginem & omnem Africam sibi subditā fecerunt, tenueruntq; annis 96. Circa annum Christi 1181. Mausamus rex Africæ cœpit restaurare antiquam illam urbem & iam collapsam Carthaginem, sicq; uarijs semper iactata est casibus. f **C** Pertinax æmula.) Decertauerunt Carthaginenses tribus maximis bellis cum Romanis, sed tandem uicti sunt, & urbs funditus deleta. Habant in initio belli trecentas urbes in Libya. g **C** Syrtis sinus.) De syrtibus diximus in Solino cap. 40. sub litera b. 40 Autore Plinio libro quinto haec syrtis, cuius hic fit mentio, aditu continent centum mill. passuum, & ambitu trecenta mill. passuum. Aditus est, quo syrtis mare accipit, sicut & Mela hic scribit, ut sit ambitus ueluti semicirculus, & aditus semidiometer eius. Hic sinus ualde atrox & periculosus est nauigantibus: aliquando enim est altius, aliquando uadofus, limo, arena & ingentibus saxis, quæ per uentos & fluctus adducuntur, cursum nauium impeditibus. Quidam hūc maris æstum magis syderibus quam tempestatisibus attribuunt. h **C** Palus.) De palude Tritonis habes apud Solinum cap. 40. pagina 79. linea 41. & in scholijs pagina 81. linea 42. In tabula Africæ, quæ à nobis signata est in Solino pag. 83. annis Triton ex montibus in syrtim minorem & non maiorem fluere debet, nō enim est terminus Africæ & initium Cyrenaicæ, cum post illū fluuius Cyniphs, quem Ptolemaeus Cyniphum uocat, inter syrtim minorē et maiorem ex Libya in mare præcipitetur, & intra Africæ terminos adhuc continueatur. Ocam & Leptin alteram apud Ptol. quoq; inuenies. i **C** Syrtis.) Hæc altera syrtis priori maior seu amplior est, idq; altero spatio, hoc est, duplo, sed par ingenio seu natura, cum æquè

seuias

oppida^a Hippo Rhegius, et Rusicade, et Tabraca; deinde tria promotoria, ^b Candidum, Apollinis, Mercurij, uaste piecta in altū, duos grandes sinus efficiunt: Hipponensem uocant proximum ab ^c Hippone Diarrhyto, quod littori eius appositū est. In altero sunt castra Lælia, castra Cornelii, flumen Bragada, Utica & ^d Carthago, ambæ inclytæ, ambæ à Phœnicibus conditæ. Illa ^e fato Catonis insignis, hæc suo; nunc populi Romani colonia, olim ī imperiū eius ¹⁰ pertinax æmula, iam quidem iterum opulēta, etiam nunc tam priorum excidio rerum, quam ope præsentium clarior. Hadrumenū, Leptis, Cluēa, Abrotonum, Taphræ, Neapolis, hinc ad syrtim adiacent, ut inter ignobilia celeberrimæ. ^f Syrti sinus est centum ferè millia passuum, quæ mare accipit patens, trecenta quæ cingitur: uerum importuosus atq; atrox, & ob uadorum frequentiū breuia, magisq; etiam ob alternos motus pelagi affluentis & refluentis infestus. ²⁰ Super hunc ingens ^g palus amnem Tritona recipit, ipsa Tritonis, unde & Mineruæ cognomen inditum est, ut incolæ arbitrantur, ibi genitæ, faciuntq; ei fabulæ aliquam fidem, quod quem natalem eius putant, ludicris uirginum inter se decertantium celebrant. Ultra est Oea oppidum, & Cyniphs fluuius per uberrima arua decidens, tum Leptis altera, & ⁱ Syrtis, no-

mine atq; ingenio par priori, cæterum altero fē.
respatio, quā dehiscit, quaq; flexū agit, amplior.
Eius promontorium est Borion, ab eoq; inci-
piens ora, quam ^k Lotophagi tenuisse dicunt,
usq; ad Phycunta (et id promontorium est) im-
portuoso littore pertinax, Aræ ipsæ nomen ex
Philenīs fratribus traxere, qui contra Cyrenaī-
cos missi Carthaginē, ad dirimendum cōditio-
ne bellum diu iam de finibus, & cum magnis
amborum cladibus gestum, postq; in eo quod
conuenerat, non manebatur, ut ubi legati con-
current, certo tempore utrinque dimissi ibi
termini statuerentur, pacti de integro, ut quic-
quid citra esset, popularibus cederet: mirum, &
memoria dignissimum facinus, hic se uiuos
obrui pertulerunt.
uaretur, quæ fuit, ut ubi legati utring; dimisi concurrent, ibi termini statuerentur. De Philenīs fratribus dixi-
mus in Solino capite quadragesimo à principio.

20 Cyrenaica. Cap. VIII.

 Nde ad Catabathmon Cyrenaica prouincia est, in eaq; sunt Hammo-
nis oraculum fidei inclytæ, & ^a fons
quem Solis appellant, et ^b rupes que-
dam Austro sacra. Hæc cum hominum manu
attingit, ille immodicus exurgit, arenasq; quasi
maria agens sic sœvit, ut æquor fluctibus. Fons
media nocte feruet, mox & paulatim tepe-
scens, fit luce frigidus; tunc ut Sol surgit ita fri-
gidior, subinde per meridiem maxime riget: su-
bit deinde temores iterum, & prima nocte cali-
dus, atq; ut ille procedit, ita calidior; rursus cum
est media, perfervet. In littore promotoria sunt
^c Zephyrion, & Naustathmos, portus Paræto-
nius. V̄bes Hesperia, Apollonia, Ptolemais,
Arsinoë, atq; unde terris nomen est, ipsa ^d Cy-
rene, Catabathmos uallis deuixa in Aegyptū,
finit Africam. ^e Oræ sic habitantur, ad nostrum
maxime ritum moratis cultoribus, nisi quod
40 quidam linguis differūt, & cultu deorum, quos
patrios seruant, ac patro more uenerant. Pro-
ximis nullæ quidē urbes stant, tamen domicilia
statione nomē sortiuntur. Cæterum Parætonius portus secundum Strabonem habet amplitudinem quadraginta sta-
diorum. ^d **C** Cyrene.) De hac urbe nominib; scripsimus in Solino pag. 81. sub litera y. ^e **C** Cata-
bathmos.) Sonat Græcis næræbætis descensum, & quia uallis cōnexa segregat Cyrenen ab Aegypto, uoca-
tus est locus iste Catabathmos, qui secundū Melam est terminus Africæ. Ptolemaeus uero ponit Aegyptū Africæ
finē, & non Africæ initium. ^f **C** Oræ sic habitantur.) Totius, inquit, Africæ oræ inhabitantur hoc modo,
ut iam signatim per omnes prouincias scripsimus, & habitatores earu nostros seruant mores, nisi quod quidam
alijs et alijs utuntur linguis, aliaq; tenentur deorum religione. Porro qui his ad Africam cōfines sunt, interioraq;

sæviat & periculis sit plena ut prior.

k **C** Lotophagi.) De Lotophagis
habes in Solino cap. 40. sub litera u.l **C** Phycunta.) Ob id quod mare
circa hoc promontorium est spumosum &
seuum, putatur sortitum hoc nomen: est
autem Græca uox. Cæterum aræ Philano-
rum dicuntur, que Peloro Siculo opposite,
in media quodammodo syrtium tellure po-
site sunt. Vide Valerium de his libro quin-
to. Carthaginēs cum ultra destinatos Cy-
renensis limites progesi essent, & dolo-
isti se circumuentos quererentur, Philani
tandem fratres amore patriæ uiuos se sepe-
leri permiserunt, quo totus ager Carthaginē-
sibus cederet, & non perpetua lis esset
de terminis, presertim cum cōditio non ser-
uitur, quæ fuit, ut ubi legati utring; dimisi concurrent, ibi termini statuerentur. De Philenīs fratribus dixi-

SCHOLIA CAP. VIII.

Extendit Pomponius Cyrenaicam usq;
ad Aegyptum, simul complectens Pentapo-
lim & Marmarican: Ptolemaeus uero se-
parat Marmarican à Cyrene, & hinc est
quod apud quosdā inuenitur Ammonis tem-
plum sitū in Cyrenaica regione, apud alios
uero in Marmarica. De hoc templo dixi-
mus in Solino pagina 82. ^a **C** Fons

Solis.) Hic fons, Solis fons appellatur,
quod natura eius ob motum solis mutetur.
Ptolemaeus talem fontem ponit apud Gara-
mantes cap. 42. ^b **C** Rupes quædam
Austro sacra.) De hac rupe Plinius scri-
bit lib. I. cap. 47. in hunc modum: In Cy-
renaica prouincia rupes quædam Austro

traditū sacra, quam profanum sit attric-
ti hominis manu, confessim Austro inuol-
uente arenas. De hac arenarum congloba-
tione, seu terrena syrte, scribit Solinus cap.
40. pag. 79. ^c **C** Zephyrion.) Pto-
lemaeus hoc promontoriū ponit in confinio
Cyrene et Marmarica. Naustathmi quoq;
meminit ibidē, sed est paulò occidentalius:
hoc à uento quæ respicit, istud autē à nauin-

Austri inhabitant, ut sunt Nigrite, Garamantes, Nasamones, Bartij, Getuli, Libyci & Aethiopes, ij plerūq; sine ciuitatibus domicilia inhabitant, que Mapalia vocant.

a (C Atlantes.) Hi à monte Atlante sic nominantur, execranturq; sole transcedentem & conuicia ingerunt, quod ardore suo & ipsos & regionem perdat. Hi nullo uestimentis animali, nec somnia habent ut re liqui mortales. **b** (C Troglodytae.) De his habes & apud Solinum cap. 44. sicut & de Atlantibus non somniantibus.

i (C Augile.) Meminit quoq; Solinus cap. 44. harum gentium. Per manes intellige animas defunctorum, quarū sepulchris incumbunt Augile, quando oracula consulere uolunt. De sponsarum stupro scribit etiam Solinus memorato loco, ubi & Gamphasantum meminit, Blemmyarum, Satyrorum & Aegipanum.

mini, strident magis quam loquuntur, specus subeunt, alunturq; serpentibus. Apud Garamantes etiā armenta sunt ea quae obliqua ceruice pascunt, nam proris directa in humū coruua officiunt. Nulli certa uxor est. Ex his qui tam cōfuso parentum coitu passim incertiq; nascuntur, quos pro suis colant, formæ similitudine agnoscent. Augile manes tantum deos putant, per eos deierant, eos ut oracula cōsulunt, precatiq; quae uolunt, ubi tumulis incubuere, pro responsis ferunt somnia. Fœminis eorum solenne est nocte qua nubunt, omnium stupro patere, qui cum munere aduenient, & tum cum plurimis cōcubuisse maximum decus, in reliquū pudicitia insignis est. Nudi sunt Gamphasantes, armorumq; omniū ignari, nec uitare sciunt tela, nec iacere, ideoq; obuios fugiūt, necq; aliorum quam quibus idem ingenij est, aut congressus, aut colloquia patiuntur. Blemmyis capita absunt, uultus in pectore est. Satyris præter effigiem nihil humani. Aegipanum quae celebratur, ea forma est. Hæc de Africa.

SCHOLIA C AP. IX.

Succedit Cyrenaica regioni, cuius Marimica pars est, Aegyptus, cuius fluuius Nilus, dirimit secundum Melam Asiam ab Africa. Terminus occidentalis Aegypti est uallis cōuexa Catabathmos: orientalis, Arabia que citra mare rubrum est: à septentrione litus mediterranei maris: ab hoc littore immittitur Aegyptius usq; ad Aethiopiam, quam habet à dorso, id est, à meridie. Alij ab alijs locis designat Aegypti limites.

a (C Terra expers imbrum.) Irrigatur enim Nilo potissimum & si uero tempore, quando in Aegypto nulla descendit pluvia: hyeme uero aiunt Aegyptijs non deesse pluuias. Porro eximiā illam Aegypti fecunditatem efficit Nilus sua inundatiōe, de qua multa scriptus in Solino cap. 45. pagina scilicet 95. **b** (C Maximus.) Dicit Mela hunc maximum esse fluuium inter eos qui nostrū ingrediuntur mare, etiamsi Herodotus Danubium maiorem Nilo asserat, sed nullus inter Cosmographos illi subscriptit: immo sunt qui asserūt Nilum excedere etiam Gangem & Indum, Indiae fluuios. **c** (C Hic ex desertis Africæ missus.) De ortu Nili multa diximus in Solino

Particularis Asiae descriptio.

Aegyptus. Cap. IX.

 Siæ prima pars Aegyptus, inter Catabathmon et Arabas, ab hoc littore penitus immissa, donec Aethiopiam dorso contingat, ad meridiem refugit. **a** Terra expers imbrum, mire tamē fertilis, & hominum aliorumq; animalium persecunda generatrix Nilus efficit, amnium in nostrū mare permeantiū **b** maximus. **c** Hic ex desertis

40

Africæ missus, nec statim nauigari facilis, nec statim Nilus est, & cum diu simplex, sœuusq; descendit circa Meroén late patentē insulam, in Aethiopiam diffunditur, alteraç; ex parte Astaboras, altera Astapus dictus est. Vbi rurus coit, ibi nomē hoc capit; inde partim dasper, partim nauigia patiens, in immanem lacum deuenit, ex quo præcipiti impetu egressus, & Tachempso alteram insulam amplexus, usque ad

10 Elephantidē urbem Aegyptiam atrox adhuc feruensq; decurrit. Tum demum placidior, & iam penè nauigabilis, primum iuxta Cercasorum oppidum triplex esse incipit; deinde semel iterumq; diuisus, ad Delta & Metilin it per omnem Aegyptū uagus atq; dispersus, septemq; in ora se scindens, singulis tamen grandis euoluitur. Non pererrat aut tantum eam, sed æstiuo sydere exundans etiam irrigat adeo efficacibus aquis ad generandum, alendumq; ut præter id

20 quod scatet piscibus, qd Hippopotamos, Crocodilosq; uastas belluas gignit, glebis etiam infundat animas, ex ipsaq; humo uitalia effingat; hoc eo manifestū est, quod ubi sedauit diluuia, ac se sibi reddidit, per humentes campos quedā nondum perfecta animalia, sed tum primum accipientia spiritum, & ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea uisuntur. Crescit porrò, siue quod solutæ magnis æstibus niues ex immanibus Aethiopiæ iugis largius quam ripis accipi queant, defluunt; siue quod h^o sol hyeme terris propior, & ob id fontem eius minuens in æstate tunc altius abit, finitq; integrum, et ut est plenissimus, surgere; siue quod per ea tempora flantes Etesie, aut actas à septentrione in meridiem nubes super principia eius imbre præcipitant, aut uenienti obuiæ aduerso spiritu, cursum descendantis impediunt, aut arenis quas cum fluctibus littori applicant, ostia obducunt; fitq; maior, uelⁱ quod nihil ex semet amittit, uel quod plus q; solet accipit, uel quod minus quam debet emittit.

40 Quod si est alter orbis,

Solino cap. 45. pagina 93. nempe quod quidam arbitrantur illum nasci in interioribus Aethiopie, & rectâ fluere à meridie in septentrionem, receptis supra Meroén duobus magnis fluuijs ab ortu, quorum alterum Astapum, alterum Astaboram Ptolemaeus appellauit. Alij scribūt Nilum originem ducere ex monte interioris Mauritanie haud procul ab oceano, è lacu quem Nilidem uocant. Et certe fieri potest, quod tam à meridie quam ab occasu aquas suscipiat, quæ ex diuersis plagiis confluentes, in certum studiosis relinquant iudicium, quis uerus à primordio sit Nilus. Melatamē scribit hic, Nilum non statim habere nomen Nili, donec ex multis riuis aquæ in unum coeant, Meroén insulam efficiant, & Astaboras nunc, ac deinde Astapus, et tertio Nilus uocentur. Quid Plinius sentiat, uide supra in Solino pag. 94. d. C Asper.)

Asperitas illa uocatur à Solino cataracta: uide in tam citato loco. e C Elephantidem.) Ponit et Ptolemaeus in tertia Africæ tabula hanc insulam, sed Tachempso non meminit, sicut nec oppidi Cercaseorū, ubi primam dicit fieri Nili scissionem. De Delta habes in Solino ubi supra, pagina scilicet 93. & de ostijs Nili pagina 95. De Hippopotamis pagina 98. de Crocodilis pagina 97. f C Glebis etiam infundat animas, fieri potest quod ob nimiam fertilitatem eius producat animalia maiora quam in terris nostris, ubi multiplicia reptilia producuntur in coenosis aquis, atq; in animaliis excrementis. Sic Nilus post inundationem, quæ hic diluuium uocatur, relinquit in cœno imperfecta animalia, quæ hausto cœli uigore usum perfectæ a sequuntur uite.

g C Crescit porrò.) In Solino pagina 95. ostendimus, quid autores varijs sentiant de Nili incremento & decremente.

h. C Sol hyeme terris propior.) Hoc intelligendum est de hyeme nostra, quando circa Nili fontes est ætas, & radix solares ad angulos rectos incident in terram illam, tunc exicciari possunt ardore solis Nili fontes. At eo tempore quando apud nos est ætas, & sol his qui sub Capricorno agunt longe abest, augentur aquæ in illa regione, & intumescere faciunt Nilum &c. Hæc uidetur esse mens Pomponij in hoc loco. i C Quod nihil ex semet amittit.) Obductis enim ostijs, aquæ cursus impeditur, ut nihil possit effundi in mare, et tunc necesse est stagnum fieri & diluuium in terra Aegypti. k C Quod si est alter orbis.) Certa experientia iam comprobauit, alterum à meridie non esse orbem, ut scilicet post finem Africæ uersus polum Antarcticum alia sit continentia terra intercedente oceano, unde ortum sumat Nilus, & cuius habitatores nobis sint antipodes. Quod si aliis quoq; esset orbis, difficile uidetur fieri ut apud illos nasceretur Nilus uel aliis quicunq; fluuius, qui rursus in

terra eorum absorptus cæco aliœo, subter profunda maria penetret, et emergat rurus in terris nostris, hoc est, in nostro orbe: sic enim licebit uocare Europam & Africam, respectu alterius, si quis esset, orbis. Ex his lector intelligere potes, quid hic uelit Pomponius. **l** C In his terris mira sunt.) In Aegypto scilicet & Aethiopia. Et quod subdit de natante insula Chemnis, fabulosum uidetur, cum nec Herodotus sed adhibuerit narrantibus talia, ut ipse scribit libro secundo. m **C Pyramides.**) De his Pyramibus habes in Solino cap. 45. pag. 99. sub litera y. Hæ fæcæ putantur à Plinio uane ostentationis gratia, ne pecunia scilicet successoribus aut insidianibus emulis relinqueretur. Scribit proinde idem Plinius, quod amplissima earum octo contineat iugera soli, quatuor angulorum paribus interuallis per octingentos octoginta tres pedes singulorum laterum, altitudo à cacumine pedes uigintiquinque. Est aut iugerum secundū Varronem, quod quadratos duos actus habet. Actus quadratus latus est pedes 120. & longus totidem. Igitur iugerum habet pedes 240. & tantum spatij arari uno die ab uno pari boum consuevit, sicut & à iugo iugerum deriuatum est. Ceterum quando Mela dicit pyramides tricennum pedum lapidibus extructas, id intelligendum est de crassitudine lapidum & immensis saxis, quæ in fundum huius aedificij posita fuerunt.

**Aegyptij in q̄b à ceteris gentib⁹
differunt habent aliam**

n **C** Mœris.) Hunc lacum quidam Mœridem, alij Muridem, & alij Myridem appellant: de quo Plinius libro quinto sic ait: Inter Arsinoiten & Memphiten lacus fuit circuitu 250. millium passuum, altitudine 50. manu factus à rege quodam, à quo & Mœridis lacus appellatus est. **o** **C** Labyrinthus.) Scribit Plinius lib. 36. cap. 13. quatuor esse toto orbe insignes labyrinthos. Primus fuit Aegyptius omnium maximus, portentosissimum humani ingenij opus, cuius magnificentiam describit hic Mela. Secundus fuit in Creta, arte maxime spectabilis, de quo Ovidius scribit octauo Metamorph. Tertius in Lemno, & hic fuit columnarū nitore insignis. Quartus in Italia à Porsenna Hetruscōrum rege sepulchri causa extructus. Et quando Mela hic dicit, Aegyptium labyrinthum esse Psammetichi opus, Strabo & Plinius scribunt eum à uetusissimis regibus incepsum, à Psammeticho uero ampliore factum. Numerat præterea Strabo uigintiseptem regias quæ fuerūt in illo labyrintho, inter quas erant cryptæ multæ et longæ, quæ inter se uias flexuosa habebant, ut nemo peregrinus ingredi ullam aulam potuerit aut egredi sine duce, ne scilicet plebejus pateret aditus ad reges, quando erant intra labyrinthum. **p** **C** Mortuos simo obliiti plangunt.) De moribus & ritibus Aegyptiorum Aethiopumq; apud autores passim multa inueniuntur, et præsertim in funeribus fuerunt Aegyptij præ reliquis gentibus superstitiones, non cremantes aut defodientes corpora defunctorum, sed contra purificationem ea inungebant aloë, pice, & alijs præseruatuis. **p** **C** Suis literis peruerso utuntur.) Scribunt frē omnes orientales retrogradò ordinem, à dextra scilicet ad sinistram, Hebrei, Arabes, Chaldae, Aegyptij, & Syri, habentes id ab Hebraismo, prima omnium scripture. Hebrei tamen aiunt non se, sed Latinos & Græcos peruerso scribere, cum manum non ad tergum moueant scribendo, sed à tergo ad faciem. Ceterum cum Aegyptij scribendo videantur peruersere ordinem,

suntq; oppositi nobis à meridie Antichthones, ne illud quidem à uero nimium abscesserit, in illis terris ortum amnem, ubi subter maria cæco aliœo penetrauerit, in nostris rursus emergere, & hac re solstitio accrescere, quod tum hyems sit unde orit. Alia quoq; in his terris mira sunt. In quodam lacu Chemnis insula, lucos sylvasq; & Apollinis grande sustinens templum natat, & quocunq; uenti agunt pellitur. **m** Pyramides tricennum pedum lapidibus extructæ, quarum maxima (tres nanq; sunt) quatuor fere soli iuga ra sua sede occupat, totidem in altitudinem erigitur. **n** Mœris aliquando campus, nunc lacus, uiginti millia passuum in circuitu patens, altior quam ad nauigandum magnis onustisq; nauibus satis. Psammetichi opus **o** Labyrinthus domos mille, & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore extructus ac testus, unum in se descensum habet, intus penè innumerabiles uias multis ambagibus huc & illic remeantibus, sed continuo anfractu, & sepe reuocatis porticibus anticipites; quibus subinde alium super alios orbem agentibus, & subinde tantum redeunte flexu, quantum processerat, magno & inexplicabilitate errore perplexus est. Cultores regionum multo aliter à ceteris agunt: mortuos simo obliiti plangunt, nec cremare aut fodere fas putant, uerum arte medicatos intra penetralia collocat. **q** Suis literis peruerso utuntur. Lutum inter manus, farinam calicibus subigunt. Forum ac negocia fœminæ, uiri pensa ac domos curant; onera illæ humeris, hi

20

30

30

capitibus accipiunt. Parentes cum egent, illis
necessere est, his liberum est alere. Cibos palam,
& extra sua tecta capiunt, obscoena intimis æ-
dium reddunt.^r Colunt effigies multorum ani-
malium, atq; ipsa magis animalia, sed alijs alia,
adeo ut quædam eorum etiam per impruden-
tiam interemisse, capitale sit; & ubi morbo, aut
forte extincta sint, sepelire ac lugere solenne sit.
Apis populorum omnium numen est, bos ni-
ger, certis maculis insignis, & cauda linguaq;
dissimilis aliorum; raro nascitur, nec coitu peco-
ris (ut aiunt) sed diuinus & cœlesti igne con-
ceptus, diesq; quo gignit, genti maxime festus
est. Ipsi uetusissimi (ut prædicant) hominum,
trecentos & triginta reges ante Amasim, & su-
pra tredecim millium annorum ætates certis
annualibus referunt, mandatumq; literis seruat,
dum Aegypti sunt, quater cursus suos uertisse
sydera, ac isolē bis iam occidisse, unde nunc ori-
tur.^t Viginti millia urbium Amasi regnante
habitarunt, & nunc multas habitat. Earum cla-
rissimæ procul à mari, Says, Memphis, Syene,
Bubastis, Elephantis: et Thebæ utiq; (ut Home-
ro dictum est) centum portas, siue (ut alijs aiunt)
centum aulas habent: totidem olim principum
domos, solitasq; singulas ubi negocium exige-
rat, dena armatorum millia effundere. In littore
Alexandria Africæ cōtermina, Pelusium Ara-
biæ ipsas oras secat, Canopicum, Bolbiticum,
Sebenniticum, Pathmiticum, Mendesium, Ta-
nicum, Pelusiacum, Nili ostia,
ibidem, pagina scilicet 98. ^s ^C Ante Amasim.) Hic rex secundū Eusebium fuit anno mundi 3480. qui
est annus ante Christum natum, secundū Paulum Orosium & Bedam, 1710. secundum Hebreos uero est annus
280. ante Christum: tanta enim est discrepancia Latinorum ab Hebreis de mundi duratione. Sed quicquid sit,
cum à principio mundi usq; ad diluvium numerentur anni 1656. & mox post diluvium Aegyptus habitari coe-
perit, facile ob soli fertilitatem in regnum consurgere potuit, & Amasim multi reges precedere. Quod autem
tredecim millium annorum ætates à quibusdam numerantur ab eo tempore quo Aegyptus esse coepit, error gen-
tilis est, nisi annum pro mense accipendum cōtendat: sed tunc erit tempus brevius, quam ut quater sydera suum
uerterint cursum, et sol bis occiderit ubi nunc oritur. Hic oritur difficilis quæstio, quo motu cœli ordo inuersus fu-
erit, ut ubi iam oritur sol, ibi bis occiderit ætate Aegypti: hoc est, oriens factus fuerit occidens, & contrâ. Respon-
deo, id nullo posse probare motu, non solis, nō octauæ sphære, hoc est, motu trepidationis, neq; nonæ sphære, qui
est motus renisionis. Videtur autem mihi Pomponius hic loqui iuxta errorem annualium Aegyptiorum, in qui-
bus scriptum fuit, sydera quater suos uertisse cursus, interim quo Aegyptus fuit habitata. ^t ^C Viginti mil-
lia urbium.) Cum olim Aegyptiorum regnum fuerit florentissimum, ut etiam extenderit se ultra limites Aegy-
pti, non est mirum si uiginti millia urbium fuerint in toto regno, etiam si quædam hic solum nominentur que preci-
pue in Aegypto fuerunt. Strabo libro ultimo ad Thebas Aegyptias scribit obeliscos esse, quorum uetusissimi
literis, quanta regum illic potentia fuerit, declaretur: & imperium tenuisse eos usq; ad Scythiam, Bactrianam,
Indianq;, & que nunc Ionia dicitur. Memphis est hodie Alkaira, regia Aegypti, & Thebæ Diopolis, haud
procul à Syene citra tropicum Cancrī sita, de qua & in Solino pagina 99. sub litera u, nonnihil signauimus.
De ostijs Nili habes quoq; in Solino pagina 95. sub litera d.

*Apis Aegypt. Bens qualis / v. 2.
Supra f. 97. 594.*

Vana Aegypti opinio

Aegypt Nili noia

*à principio mundi
VII ad diluvium anni
numerantur 1656*

moto & in ratione

SCHOLIA CAP. X.

Ptolemaeus iungit Aegyptum Syriæ à parte maris mediterranei, & disiungit ab Arabia per mare rubrum. Mela uero posuit mare rubrum intra Arabiam ipsam, ut scilicet ea pars Arabie quæ est citra mare rubrum, & quæ monte Casio attollitur, sit sterilis, ultra uero odorifera & leta.

a ¶ Portum admittit.) Extenditur ergo Arabia secundum Melam inter Aegy-

ptum & Syriam ad mare mediterraneum, sicut & mox subiicit, Azotum Palæstine urbem, emporium esse huius Arabie. **b** ¶ Quæ in altum abit.) Quod eleuatio montis ortum solis citius ostendat, id in nostris quoq; apparet regionibus, ubi in cacuminibus montium, radij solares præoccupant superficiem terræ planæ. Per quarum uigiliam intellige quartam partem noctis, hoc est, crepusculum matutinum.

SCHOLIA CAP. XI.

Post Arabiam sequitur in littore mariis Syria, sed quæ in multas particulares diuiditur regiones nedum iuxta mare, uerum et in mediterraneis locis. Nam Palæstina, Cœlesyria, Mesopotamia, Damascene, Iudea, Sophene, addit Mela & Babyloniam, & recte quidem, cum istæ regiones omnes una lingua utantur, nempe Chaldaica: hæ inquam regiones omnes communè uocabulo Syria appellantur. Hebrei uero uocant **אָרָם** Aram, & distinctionis gratia adjiciunt alia nomina, ut, Mesopotamiam uocant Aram naherajm, id est, Syria fluuiorum, Leucosyriam Aram Zoba, Cœlesyriam Aram Sobal, Damascenam Aram Damasci. **a** ¶ Cœle dicitur.) Hanc Strabo uocat Cœlesyriam, & est inter Libanum atq; Antilibanum, ob cauam ualle sic dicta. Est enim Græcis κοῖλος locus cauus. Alij uolunt Cœlesyriam esse eam partem Syriæ qua contingit Arabiam. **b** ¶ Mesopotamia.) Huius regionis situm exprimit tibi figura, quam supra in Solino cap. 51. signauimus. Damascenæ ex eadem figura atq; ex Iudeæ descriptione, quam in Solino cap. 48. posuimus, sicut deprehendere. Ceterum Adiabene initium est Assyriæ post Mesopotamiam. Sophene autem secundum Ptol. est in Armenia maiori. Palæstinæ situm tibi demonstrat memorata Iudeæ figura. De Phœnico dicetur sequenti capite. Antiochia urbs & regio, est inter Damascenæ & Ciliciam, sicutq; metropolis in Cœlesyria, & dicta sicut olim Reblata, & postea tempore Iustiniani Theopolis, prima episcopalæ sedes Petri apostoli. **c** ¶ Semiramis.) Hæc mulier secundum Beroum quarto loco apud Babyloniam regnauit, antecedens militia, triumphis, diuisijs omnes mortales. Nemo unquam huic fœminæ comparandus est virorum, tanta in eius uita scribuntur, cum ad uituperationem, tum maxime ad laudem. Hæc enim Nini regis relicta uxor, cupiens defunctum maritum gloria excellere, condidit in Babylonie urbē ingentem Babylonē ab utroq; latere Euphratis, ita ut fluuius medius urbem searet. Circuitus urbis patebat tot stadiis quot sunt dies in anno. Ponte qua parte fluuius augustior erat, construxit, stadiorum quinq; longitudinis, & 30. pedum latitudinis, columnis in profundo summa arte inuicem distantibus 12. pedibus. Duas deniq; regias utring; ad fluuiū quasi propugnacula extruxit. Alterum insigne opus quod fecit Semiramis, est, quod Euphraten & Tigridē per riuiulos in siccā terrā maioris fœcunditatis grātia immisit, arentes scilicet agros aquarum beneficio irrigando. **d** ¶ Gaza.) Sacer Hebraismus, qui frequenter mentionem de his urbis maritimis facit, non à gaza seu thesauro dicit hanc urbem istud sortitam non men, sed à fortitudine: unde uocat eam **אַזָּה** Azzam, quod significat fortis. Et Zacharia nono prophetæ dicit,

Arabia. Cap. x.

Rabia hinc ad rubrum mare pertinet, sed illinc magis lata & ditior, thure atq; odoribus abūdat: hic, nisi quæ Casio monte attollitur, plana et steriles, a portum admittit Azotum suarū mercium emporium: b quæ in altum abit, adeò ædita, ut ex summo uertice à quarta uigilia ortum solis ostendat.

Syria. Cap. XI.

Yria late littora tenet, terrasq; etiam latius introrsus, alijs alijsq; nuncupata nominibus; nam et a Cœle dicitur, & b Mesopotamia, & Damascene, & Adiabene, & Babylonía, & Iudea, & Sophene. Hinc Palæstina est, quæ tangit Arabas cum Phœnico: & ubi se Ciliciæ committit, Antiochia: olim, ac diu potes, sed cum eam regno Semiramis tenuit, longè potentissima. Ex operibus certe eius insignia multa sunt, duo maximum excellunt, constituta urbs miræ magnitudinis Babylon, ac siccis olim regionib. Euphrates & Tigris immissi. Ceterum in Palæstina est ingens, & munita admodum d Gaza (sic Persæ arariū uocant) & inde nomen est, quod cum Cambyses armis Aegyptum peteret, huc bellum & opes, & pecuniam intulerat. Est non minor

20

30

40

Azzam

Ascalon. Est Ioppe ante diluvium (ut ferunt) condita, ubi Cephea regnasse eo signo accolae affirmant, quod titulum eius, fratribus Phinei ueteres quædam aræ cum religione plurima retinent: quinetiam rei celebratae carminibus ac fabulis, seruatæ à Perseo Andromedæ clarum uestigium belua marinæ ossa immania ostentant.

Phœnicia. Cap. XII.

Phoenicem illustrauere Phœnices, solers hominū genus, & ad belli pacisq; munia eximium. ^a Literas, & litterarum operas, aliasq; etiam artes, mare nauibus adire, classe configgere, ^b imperitare gentibus, regnū præliumq; cōmenti. In ea est Tyros aliquando insula, nūc annexa terris, defecit quando ab impugnante quondam Alexander iacta sunt opera. ^c Vici tenet ulteriora, & adhuc opulenta Sidon antequam à Persis caperetur, maritimorum urbium maxima. Ab ea ad promontorium ^d Euprosopon duo sunt oppida, ^e Byblos & Botrys: ultra tria fuerunt, singulis inter se stadijs distantia, locus ex numero Tripolis dicitur: tum Simyra castellū, & urbs non obscura Marathos. Inde iam ^f nō obliqua pelago, sed aduersa adiacens, à terra grandem sinum inflexo tractu littoris accipit. Populi dites circumcidunt, situs efficit, quia regio fertilis, crebris & nauigabilibus alueis fluminum per via, diuersas opes maris atq; terrarū facili com- mercio permutat ac miscet. In eo prima est reliqua pars Syriæ, cui Antiochia cognomen ad- ditur: & in ora eius urbes Seleucia, Paltos, Beri- tos, Laodicea, Arados: amnesq; inter eas eunt Lichos, & Hypatos, & Orontes: tum mons Amanus, et ab eo statim Myriadros et Cilices, bonum aspectum, quodcumq; tandem in Phœnicia illud fuerit promontorium. ^e **C** Byblos & Botrys.) Ponit et Ptolemeus in Phœnicia hæc duo oppida una cum Tripoli, in quarta Asie tabula. Habet et ibidem urbem Marathon. ^f **C** Non obliqua pelago.) Vide tabulam Ptolemei, & videbis post Tripolim maris sisnum, eumq; iuxta Casum montem, sed mare non reflectitur usq; dum littus ascenderit ad Cilicie orientalem ter minum, qui est ad montem Amanum, circa quem sunt urbes Antiochia, Seleucia, Laodicea &c.

Cilicia. Cap. XIII.

A T in recessu intimo locus est magni aliquando discriminis fusorum ab Alexandro Persarum, fugientisq; Darij spectator ac testis, nunc ne minima quidem, tunc ingenti urbe celebris Issos, pura, armis, auro & opulentia suprà quam dici potest. Ordo fuit talis: Præferebatur ignis sacer in argenteis astribus, mox sequentes magi patrium carmen cantantes. Hos sequebantur 365. iuuenes punicis amiculis uelatis,

Azzam per antithesin debilitandam. De Ioppe diximus in Solino capite 47. Et si- tum eius exprimit figura cap. 48. posita.

SCHOLIA CAP. XII.

Est Phœnicia regio Syriæ à Phœnico rege sic vocata, Iudeæ contermina, in qua sunt Tyrus & Sidon urbes, Carmelus & Libanus montes. ^a **C** Literas com- mendi.) Idem scribit Lucanus, quod Phœnices primi uocem mansurā riudibus signa- runt figuris. Iosephus quoq; idem afferit, sed de Græcis literis. Absq; controversia enim Hebreæ literæ prime fuerunt in mun- do, quarum appellatione & ordinem Græ- ci quoq; secuti sunt, ut alpha pro aleph, bi- ta pro beth, gamma pro gimel, delta pro daleth &c. ^b **C** Imperitare gētibus.) Hoc dicitur propter Tyrum, que olim res gloria floruit dignitate, de qua 2. Reg. 5. & Isa. 23. & Eze. 26. multa dicuntur. Fuit autem urbs maxima & antiqua, in corde maris sita, Sidoniorū colonia, negotiatio maris, emporium totius orbis, olim quidem insula, sed à Nabuchodonosor & Alexan- dro Magno propter expugnationē multis in breui freto cōportatis aggeribus, terra cōtinens facta est, quā cum Alexander peni- tis destruxisset, post 70. annos iterū adi- ficata est. ^c **C** Vici tenet ulteriora.) Ultra Tyrum, inquit, non sunt ciuitates sed iuci, licet & opulenta adhuc tunc fuerit Si doniorum ciuitas anteq; à Persis caperetur.

d **C** Euprosopon.) Sonat hæc vox

e **C** Byblos & Botrys.)

Ponit et Ptolemeus in Phœnicia hæc duo oppida una cum Tripoli, in quarta Asie tabula. Habet et ibidem urbem Marathon.

f **C** Non obliqua pelago.) Vide tabulam Ptolemei, & videbis post Tripolim maris sis-

num, eumq; iuxta Casum montem, sed mare non reflectitur usq; dum littus ascenderit ad Cilicie orientalem ter-

minum, qui est ad montem Amanum, circa quem sunt urbes Antiochia, Seleucia, Laodicea &c.

SCHOLIA CAP. XIII.

Syriæ iungitur Cilicia, in eo scilicet loco, ubi Alexander Magnus stravit exerci- tum Persarū, iuxta Iſicum scilicet sinum.

Inuadente enim Alexandro Magno Cilia-

ciam, uenit Darius rex Persarū cum 700.

millibus peditum, & 30. millibus equitum

in occursum eius, fulsitq; exercitus eius pur-

pura, armis, auro & opulentia suprà quam dici potest. Ordo fuit talis:

Præferebatur ignis sacer in argenteis als-

tribus, mox sequentes magi patrium carmen cantantes. Hos sequebantur 365. iuuenes punicis amiculis uelatis,

y

Aparatus Sarri mirus ad
primum præliū cum Alexandro
fuerat & aliud præliū inter persarū &
Alexandru in Bithynia ad Granum
fluminum, infra c. 19. l. 1.
ultima præliū Alexandri, c. Sarri
fuit apd Arbelam vici Edicenses
regionis Alcyria; infra apd Vidianu
fol. 151.

deinde currus sacratus Ioui trahebatur ab albis equis, & eis insidentes albis induiti, habentes uirgas aureas: deinde decem uehcula auro & argento cælata: deinde equitatus duodecim gentium uarijs armis et moribus: proximi decem millia, quorū aliqui torques aureos, alijs habebant uestem auro distinctam, manicatasq; tunicas gemmis adornatas: deinde cognati regis 15. millia muliebri culta luxu: rursus agmen in ueste regali currum regis præcedens: currus regis in utroq; latere decorabatur simulacris deorum ex auro & argento factis, interluscenibus gemmis: currum decem millia ha statorum sequebantur, hastæ erant argeto ornatae, et spicula auro: ad dextram & le uam regis trecenti nobilissimi propinquorū comitabantur, horum agmen claudebatur triginta millibus peditum, quos equi regis quadringenti sequebantur: deinde Darij mater curru uehebatur, & in alio curru uxor eius: turba sceminarum reginas comitantum, equis uectebatur: deinde liberi regis & qui eos educabant, uehebantur: deinde pellices regis 360. regali cultu nitentes: postea pecunia regis sexcenti muli & trecenti camelii uehebant, præsidio sagittariorum sequente: hos sequebantur calones & lixe: ultimi armati leviter, qui cogeret agmen. Hoc apparatu uenit Darius contra aciem Macedonum, que nō auro aut discolori ueste, sed ferro & ære nitebat, habens uix quinquaginta millia hominum, sed qui omnes animosi erant, quippe qui tot bellorum in Europa uictores extiterant. Congrediens igitur uterq; exercitus, cesa sunt in acie Persarum centum millia peditum, & decem millia equitum. In acie aut̄ Alexandri quingenti & quatuor sauciati, interfici 32. pedites & 150. equites. Capta est mater et uxor Darij cum nobilibus mulieribus: capta deniq; sunt multa millia hominum & iumentorum. Et in hunc modum humiliatus est Darius, qui triumphantis magis quam dimicantis more inijt prælium: ipse tamen euasit hac uice. a ¶ Procul inde.)

Hoc est, à flexura maris procedendo ad occasum, peruenit ad oppidum Mallon, ubi Pyramus fluuius cadit in mare: inde peruenit ad promontorii Amanoiden, & hinc ad Cydnum, qui per Tarsum fluit in mare. De Cydno fluuiio uide suprà in Solino cap. 51. Ultra Cydnum in littore maris est sita Pompeiopolis, que antea Soloë uocata fuit. Hinc sequitur Corycos oppidum & Corycius specus, de quo in memorato quoq; Solini loco diximus.

b ¶ Sonitu cymbalorum.) Sic creditit stulta gentilitas, diuinitus immissum sonitum illum, & quo admirabiliorum eum facerent, addiderunt de suo, speciem cymbalici tintinnus illum præ se ferre, cum tamen strepitus quidam fuerit aquarum stillantium intra cavaeras rupium. c ¶ Quem Typhonem uocant.) Meminit & Solinus obiter huius specus, cap. 51. nempe quod is fuerit cubile Typhonis gigantis. Sonat autem τυφωνιον.

fuit, & hac re sinus Issicus dicitur. a Procul inde Amanoides promontorium inter Pyramum Cydnumq; fluuios iacet. Pyramus Isto prior Mallon præterfluit, Cydnus ultra per Tarsum exit. Deinde urbs est olim à Rhodijs Argiujs, que, pôst piratis, Pompeio assignante, possesta, nunc Pompeiopolis, tūc Soloë. Luxta in paruo tumulo Arati poëtae monimentum ideo refrendum, quia ignotum, quam ob causam iacta in id saxa dissiliunt. Non longe hinc Corycos 10 oppidum, portu soloq; incingitur, angusto ter, gore cōtinenti adnexū. Suprà specus est nomine Corycius singulari ingenio, ac suprà quām ut describi facile possit, eximius. Grandi nanc hiatu patens, montem littori appositum, & decem stadiorū cliuo satis arduū, ex summo statim uertice aperit: tunc alte demissus, & quantum demittitur amplior, uiret lucis pubentibus undiq; & totū se nemoroſo laterum orbe complectitur, adeò mirificus ac pulcher, ut mentes 20 accedentium primo aspectu cōsternat, ubi contemplati durauere, non satiet. Vnus in eum deſcensus est angustus, asper, quīgentorum & mille passuum, per amoēnas umbras & opaca syluae quiddam agreſte resonātis, riuiſ hinc atq; illinc fluitātibus. Vbi ad ima peruentū est, rurus specus alter aperitur ob alia dicendus. Terret ingredientes b sonitu cymbalorum diuinitus & magno fragore crepitantium, deinde ali quandiu perspicuus, mox & quo magis subit, 30 obscurior; ducit ausos penitus, alteq; quasi cuniculo admittit, ibi ingens amnis ingenti fronte se extollens tantummodo se ostendit, & ubi magnum impetum breui alueo traxit, iterum demersus abscondit, Intrà spatium est magis quām ut progredi quisquam ausit horribile, & idèo incognitum. Totus autem angustus, & uere facher, habitariq; à dijs & dignus & creditus. Nihil nō uenerabile, et quasi cū aliquo numine se ostentans. Alius ultrà est c quē Typhoneum 40

Corycius Specus min. 7. Solini
c. 51.

uocant, ore angusto, & multum (ut experti tradidere) pressus, & ob id assidua nocte suffusus, neq; unq; perspici facilis: sed quia aliquando cibile Typhonis fuit, & quia nunc demissa in se confessim exanimat, natura fabulaq; memorandus. Duo deinde promontoria sunt, Sarpedon, finis aliquando regni^d Sarpedonis, et quod Ciliciam à Pamphylia distinguit, e Anemuriū, interq; ea Celendris & Natidos Samiorum co*io* Ioniæ, sed Celendris Sarpedoni propior.

Pamphylia. Cap. XIII.

N Pamphylia est Melas nauigabilis fluuius, oppidū Sida, & alter fluuius ^aEurymedon. Magna apudeum Cy monis Atheniēsum ducis aduersus Phoenicas & Persas naualis pugna atq; uictoria fuit, Mare, quo pugnatum est, ex ædito ad modum colle prospectat ^bAspendos, quā Argui condiderat, possedere finitimi. Deinde alij duo ualidissimi fluuij ^cOestros & Cataractes. Oestros nauigari facilis, d hic quia se præcipitat ita dictus. Inter eos Perga est oppidum, et Diana, quā ab oppido Pergeam uocant, templum. Trans eosdem mons Sardemisos, & Phaselis à Mopso condita, finis Pamphyliae.

strepitu ex alta rupe deiecit. e ^C Intereos Perga est.) Ptolemaeus non inter istos fluuios, sed post Cataracten in termino Pamphyliae occidentali ponit oppidum Perga, ubi extra ipsum in ædito colle Diana templum habuit. Phaselis quoq; ibidem locum habet ad littus maris, finem designans Pamphyliae, condita olim à Mopso 30 Arguorum rege.

Lycia. Cap. XV.

Lydia continuo, cognominata à Lyco regé Pandionis filio, atq; (ut ferunt) infestata olim ^aChimæræ ignibus. Sydæ portu, & Tauri promontorio grandem sinum claudit. Taurus ipse ab Eois lit toribus exurgens uastè satis attollitur: deinde dextro latere ad septentrionem, sinistro ad meridiem uersus it in occidentem rectus, et perpetuo iugo, magnarumq; gentium, quā dorsum agit, terminus. Vbi terras dirimit, exit in pelagus. Idem autem & totus, ut dictus est, dicitur etiam quā spectat orientem, deinde Hæmodes, & Caucasus & Paropamisus: tum Caspiae pylæ, Nyphates, & Armeniæ pylæ, et ubi iam nostra maria contingit Taurus iterum. Post eius promontorium flumen est Lymira, et eodem nomine ciuitas, atq; ut multa oppida, sic præter

uentum: & uentus in uisceribus terræ com motus, concutit terram perinde ac si gigas potentissimus se moueret sub terra. Hic putatur huius loci esse intellectus.

d ^C Sarpedonis.) Sarpedon rex fuit Lycie, qui Troianis aduersus Græcos auxilium tulisse fertur. e ^C Anemurium.) Hæc loca, Anemurium, Celendris & Sarpedon, in Ptolemeo quoq; inueniuntur è regione Cyprī insulæ.

SCHOLIA CAP. XIII.

Succedit Cilicia ad occidentem Pamphylia, quæ rursum ad occasum coniungitur Lycie. a ^C Eurymedon.) Hic fluuius per mediā fluit Pamphyliam, apud quem Cymon dux Atheniensem contra Xerxem fugientem è Græcia, atq; exercitum eius, nauali pugna uictoriā consecutus est. b ^C Aspendos.) Hoc, inquit, opidū Aspendos ædito colle sitū, prospectat mare ubi pugnatū est inter Athenienses & Persas. c ^C Oestros & Cataractes.) Hos fluuios & Ptolemaeus ponit in prima Asia tabula, nisi quod Oestrum uocat Cestrum. d ^C Hic quia se præcipitat.) Cataractes, inquit, nomē istud habet à præcipitijs. Nam secundū Strabonem, magno

SCHOLIA CAP. XV.

Continuatur Lycia Pamphyliae, à Lyco rege Pandionis filio sic cognominata, que Termile primum appellata fuit secundum Herodotum lib. primo. a ^C Chimæra ignibus.) De Chimera diximus super in Solino cap. 52. capite uero 51. eiusdem habes de TAURO monte: hic ferè totam includit Lyciam, quo fit, ut si ab eius ortu in occasum prospicias, dextro latere ad septentrionem, sinistro ad meridiū uersus eat in occidente, ut hic Melas scribit. At in hoc situ ortus eius non potest capi pro ipso promotorio, sed ubi à promontorio discessū fuerit usq; ad cacumē Tauri, ibi ramos emittit ad septentrionem & meridiē. De uarijs eius nominibus diximus in Solino memorato capite. Caspiae pylæ uocatur eo loco, ubi inter Medos et Parthos percurrit in mare. Solinus uocat Caspias portas, de qbus uide cap. 60.

De Tauro plura Solinus c. 51. seq.
113.

b ¶ Pataram.) Scribit Strabo sex illustres esse urbes in Lycia, Xanthum, Pataram, Pinaram, Olympum, Myram & Tlonem. **c** ¶ Telmisos.) Ptolemaeus ponit hanc urbem ad fluvium Xanthum, et non ad extremum Lycia terminum. Solinus cap. 53. uocat eam Telmessum.

SCHOLIA CAP. XVI.

Caria succedit occidentem uersus Lycae, et est regio meridionalis Asiae minoris. Habet enim Asia minor multas regiones, nempe Ioniam, Cariam, Phrygiam, Aeolianam, Myssiam, & Lydiam. Sunt qui annumerant quoque Lyciam. **a** ¶ Pelasgos.) Sunt Pelasgi populi Macedonie, qui olim Thessali fuisse putantur. **b** ¶ Secundum Calbin.) Nascitur Calbis in Crago monte, & haud procul à Cauno labitur in mare. Est autem Caonus oppidum pestilenti eo subditum, & propterea habitantium aduersa uletudine infame. **c** ¶ Ad Halicarnassum.) Hec olim regum Cariae regia fuit, unde Herodotus originem duxit. Pro Larumna Ptolemaeus habet Lorima, & ponitur in cornu Cariae extremo, sicut & Cnidus. **d** ¶ Mausoleum.) Est Mausoleum in Halicarnasso sepulchrum, quod Artemisia Mausoli uxor tam egregio perficit opere, ut inter septem orbis miracula olim numeraretur. Eleuabatur in altum 25. cubitus, et cingebatur columnis 36. Ab hoc sepulchro, omnia preciosa sepulchra ex nomine eius Mausolea dicuntur.

e ¶ Urbes Mindus.) Parua est Caria, sed populosissima & oppidis plena.

SCHOLIA CAP. XVII.

A Caria si pergas ad septentrionem, occurrit Ionia, incipiens à Posseido promontorio. Post Posseidum uero, inquit Strabo, Milesium est oraculum, Apollini Didymaeo sacrum apud Branchidas ad decem & octo stadia ascendit: id à Xerxe incensum est, quemadmodum cetera tempa omnia, Ephesio excepto. Scribit & Herodotus libro primo de hoc templo in hunc modum: Erat apud Branchidas oraculum peruetustum, quo Aeoles Ionesque communiter uti consueuerunt. Oraculum hoc in Milesiorum agro est situm ad Panormum lacum. Porro Miletus olim totius Ioniae clarissima fuit urbs, genitrix multarum per cuncta maria urbium. Nati denique sunt in ea multi uiri clari, quorum aliquos hic enumerat Mela. Addit his & Strabo quosdam, nempe Anaximenes, Hecatenum historicum, & Aeschinem oratorem. Hec urbs ob sui claritatem aliquando Ionia dicta est.

a ¶ Latmum montem Endymionis.) Scribitur de Endymione quod primus luna cursum inuenierit, ad quod

b Pataram non illustria. Illam nobilem facit de-lubrum Apollinis, quandam opibus & oracu-li fide Delphico simile. Ultra Xanthus flumen & Xanthos oppidum, mons Cragus, & quæ Lyciam finit, urbs Telmisos.

Caria. Cap. XVI.

C Aria sequitur. Habitatur incertæ originis: alij indigenas, sunt qui a Pelagos, quidam Cretas existimant, genus usque eo quandam armorum, pugnacque amans, ut aliena etiam bella mercede agerent. Hic castella aliquot sunt: deinde promontoria duo, Pedalion & Crya, & secundum Calbinum amnum Caonus oppidum ualetudine habitatum infame: inde ad Halicarnassum haec adiacent, Rhodiorum aliquot coloniæ, portus duo, Gelos, & cui ex urbe quam amplectitur, Thisamissa cognomen est. Inter eos oppidum Larumna, et Pandion collis in mare emissus; tum tres ex ordine sinus, Thymnias, Schenus, Bubessus. Thymniae promontorium Aphrodisiū est. Schenus ambit Hylam, Bubessus Cynotū. Gnidus in cornu peninsulae, interque eam & Ceramicum sinum in recessu posita Euthanæ. Halicarnassos Argiuorum colonia est, & cur memoranda sit, præter conditores Mausoleum efficit regis Mausoli monumentum, unum de miraculis septem, Artemisiæ opus. Trans Halicarnassum illa sunt, littus Leuca, urbes Mindus, Aryanda, Neapolis, sinus Iasius, & Basilius. In Iasio est Bargylos.

Ionia. Cap. XVII.

P Ost Basilicum Ionia aliquot se ambagibus sinuat, & primum à Posseido promontorio inflexum inchoans, cingit oraculum Apollinis, dictum olim Branchidae, nunc Didymi. Miletum urbem quondam Ioniæ totius, belli pacisque artibus principem, patriam Thaleris astrologi, & Timothei musici, et Anaximadri physici, aliorumque ciuium inclytis ingenij merito inclytam, ut cunquam Ioniæ uocant, urbem Hyppin amnis Maeandri exitum, Latmum montem Endy-

quo Aeoles Ionesque communiter uti consueuerunt. Oraculum hoc in Milesiorum agro est situm ad Panormum lacum. Porro Miletus olim totius Ioniae clarissima fuit urbs, genitrix multarum per cuncta maria urbium. Nati denique sunt in ea multi uiri clari, quorum aliquos hic enumerat Mela. Addit his & Strabo quosdam, nempe Anaximenes, Hecatenum historicum, & Aeschinem oratorem. Hec urbs ob sui claritatem aliquando Ionia dicta est.

mionis, à luna (ut ferunt) adamati fabulam nobilem. Deinde rursus inflexa, cingit urbē Prennen, et Gessi fluminis ostium, moxq; ut maiore circuitu, ita plura cōpleteſt. Ibi est Panionium ^b sacra regio, & ob id eo nomine appellata, quod eam communiter Iones colunt. Ibi à fugitiuis, ut aiunt, cōdita (nomē famē annuit) Phy gela. Ibi Ephesus, ^d & Dianae clarissimum templum, quod Amazones Asia portat conseras. se traduntur. Ibi ^e Caystros amnis, ibi Lebedos Clarijs A pollinīs fanum, quod Manto Tire siæ filia fugiens uictores Thebanorum Epigonoſ; & ^f Colophon, quā Mopsus eiusdem Mantūs filius statuit ad promontorū quo sinus clauditur, quod altera parte alium, quem ^g Smyrnæum uocant, efficit, angustisq; ceruicibus reliqua extendit; inde latius abit ^h in peninsula faciem, super angustias, hinc Teos, illinc Clazomena; & quia terga iungunt confinio adnexa maris, diuersis frontibus diuersa maria prospexit. In ipsa peninsula est Coryna. In sinu Smyrnæo est Termodon amnis, & urbs Leuca; ex tra eum Phocis Ioniae ultima.

²⁰ stros & Cayster Lydie fluuius, Sardibus proximus, ab ambustione nomen habet, quod propinquus sit Catacecaumene, que pars est Ephesiae regionis pretorrida & deuile similis, nullam præter uitam proferens arborem. Cæterum Lebedos celebre est oppidum ob Sceniorum histriionum collegium, qui ludos ac certamina Libero patri quotannis celebrabant. Est quoq; non procul Claroſ ciuitas, Apollinis oraculo nobilis, quā Manto Tireſ filia condidit, fugiens Thebanorum uictores Epigonos, id est, posteros, qui aduersus Thebas bellum mouerunt.

³⁰ f ^C Colophon.) Hæc urbs ionica multis nominibus clara est, primum quod in equeſtribus certaminibus plurimum ualuit, ut ubi bella componi difficulter potuerint, huius urbis equitatu dirimerentur: hinc natum adagium, Colophonem imponere uel addere, pro summa operi manum imponere. Deinde quod Colophonij amplissimas haberent nauales opes: tertio quod patria existeret multorū clarissimorum uirorum, etiam secundum quodam Homeri. De Mopso qui cum Chalcante de peritia diuinandi certauit, habes apud Strabonem lib. 14.

^g ^C Smyrnæum.) Est Smyrnæus sinus ab urbe Smyrna, quam quidam Homeri patriam esse putant. Herodotus libro primo dicit eam olim fuisse ex numero duodecim ciuitatum Aeolicarum. ^h ^C In peninsula faciem.) Inter duos sinus Colophonum et Smyrnæum, expatiatur in mare uersus Chium insulam cornu quadam terre, quod hic peninsula uocat, habens mox in ingressu duo insignia oppida, Teon & Clazomenam. Vide Ptolemai tabulā primam Asie, & patebit hæc omnia oculis tuis multò clarius q̄ hic scribi literis queant.

40 Aolis. Cap. XVIII.

PRIMA regio, ex quo ab Aeolijs incoli cœpit, Aeolis facta, ante^a My ſia, & quā Helleſpontum attingit, Troianis poſſidentibus Troas fuit. Primam urbem à Myrino cōditore Myrinam uocant: ſequētem ^b Pelops statuit uicto Oeno-

nomenq; ſuum huic regioni indiderūt. In eius extremitate septentrionali iuxta fauces Helleſponti, ſunt Troiani.

^a ^C Myſia.) Est duplex Myſia in hac Asia minori, maior & minor, & utraq; eſt extra Bithyniam. Eſt & duplex Myſia in Europa iuxta Iſtrum, ſuperior & inferior, quā quidam ſcribit Moſiam per diphthongum.

^b ^C Pelops.) Hic Tantali regis Phrygū filius fuit, certauitq; curruli certamine cū Qenomao, et uicit eum.

quod inuestigandum, opus illi fuit montis huius ſupercilio. Alij tradunt ſepulchrum eius eſſe apud Latmum montem: ſic enim maior pars ſcriptorum uocat hunc montem. Porro fabula adamati à Luna, id eſt, Iuno ne, haec eſt. Ferunt Endymionem relatum à loue in cœlo, adamantem uero Iunonem simulacro deceptum et eiectum descendisse ad inferos. Alij fabulam de perpetuo Endymionis ſomno exponunt. Nam cum lune uarios motus quereret, nocte que uigilaret & interdiu dormiret, ſomno fingitur dormiuiſſe perpetuo, adamatus à luna.

^b ^C Sacra regio.) Vocatur Panionium ſacra regio, quod olim Iones ibi conuenirent & Neptuno diem festum ex mo re celebrarent. ^c ^C Phy gela.) Eſt Græcis φυγὴ & exilium: unde de Phy gela Plinius ſic inquit: Iuxta fugitiuis condita, uti nomen indicio eſt, Phy gela. Strabo Pygellam nominat. ^d ^C Et Diana templum.) De magnificencia & nobilitate huius templi non nihil diximus in Solino cap. 53. ^e ^C Caystros.) Cay

Colophonem imponere, vide!

SCHOLIA CAP. XVIII.

Duplex eſt Aeolia, una in Asia, Græcorum colonia, media inter Ioniam et Myſiam, de qua hic Melas ſcribit. Alia eſt inter Siciliam & Italianam, complectiturq; ſeptem iſulas, quarū quædam ignem ſpirant, de quibus Iuſtinus libro quarto ſcribit. Ab hiſ uenerunt Aeolijs, & appulerunt in Myſiam,

equorum perniciitate, filiamq; eius Hippodamiam ex pacto duxit uxorem, & Pise regnum consecutus est. Est autem Pisa Peloponnesi ciuitas. Ceterum ab hoc Pelope denominata est insula Graecia Peloponnesus, et oppidū Myse Pelopeia. Cyme uero à duce Amazonum, pulsis habitatoribus, nomine fortita est. c C Suprà Caicus.)

Ptolemeus hunc fluvium qui inter Pitam et Eleam decurrit, uocat Cecium.

d Que Archesilan tulit.) Est Archesilas nomen philosophi, qui ex Pitane Aeolia ciuitate ortus, relicta patria Athenas profectus in Academiam se ad Crantorem contulit, & commutauit Platonicam philosophiam, et nouam quandā instituere contendit, propter quod & cauillator uocatus est. Hic cum se nihil scire affirmaret, nec a lios quicquam scire patiebatur, id quod Melia quoq; hic succinctis indicat uerbis.

e C Isthmos.) Quid sit Isthmos, habes in Solino cap. 13. Ptolemeus non meminit huius isthmi, nec peninsulae, que continet campum Thebanorum. Pro Adrimittium, ipse legit Adramittium. f C Antandrum.) Hac uox, inquit, est uel ab Andro insula, quasi αὐτὴν αὐθόσ, uel ab αὐτῇ, quod in genituio quoq; habet αὐθόσ, ut sit sensus, prouiro data est ciuitas.

g C Asson.) Hoc oppidum haud procul abest à Troade, ubi scilicet est sinus ἀχεων λιμνη, id est, Achiourum portus, sic dictus quod Graeci illuc appulerint. h C Ab Ilio.) Fuit Ilium regia Priami, que & Troia à nomine regionis nominatur. Excidium eius reddidit hanc urbem nominatissimam. Ferunt illam extraham post diluvium anno 828. regnaueruntq; in ea sex reges, Dardanus, Erichthonius, Troës, Ilus, Laomedon, &

ansae excidiis tract

Priamus, sub quo deleta est. Causa eius excidijs fuit, quod Paris Priami filius ui abduxit Helenam uxorem Menelai regis Graecorum: tunc Athenis conuenerunt omnes proceres regni Graecorum, & omnium consensu statuerunt reducere reginam. Interim cum abiissent fratres Helena Castor & Pollux, ut sorore repeterent, sexuiente mari submersi sunt, atq; à uulgo inter deos relati. Rursum miserunt Graeci Diomedem & Ulyssen, qui reginam repeterent: sed cum nihil efficissent, tota Graecia castra mouit contra Troiam, quibus Hector alter Priami filius obuiam ueniens magno bellico apparatu, sæpe Graecos in fugam cœuertit, sed tandem ab Achille duce exercitus Graecorum confossus interiit. Paris quoq; telo confudit Menelaum regem Graecorum, quin & Aiacem athletam usq; ad mortem sauciat, & dum is letaliter se uulneratum sentiret, furore extremo agitatus, tam uehementē iclum illisit capiti Paridis, ut mortuus caderet de equo. Amiso itaq; Paride Troiani fuderunt intra mœnia, & cum diu obfessi oppugnarentur, multi tædio affecti proditionem moliebantur urbis, præsentim Aeneas & Antenor, intronisq; noctu Graecis, urbem in manus hostium tradiderunt: qui grassantes in ea, omnis ætatis & sexus homines occiderunt, & urbem ipsam incendio deleuerunt, abduxeruntq; raptam Helenam. Durauit hoc bellum decem annis & octo mensibus. i C Achiourum statio.) Cum Graeci, inquit, oppugnarent Ilium, castra posuerunt iuxta Sigæum oppidum. k C Fama quam natura.) Ida mons altissimus spectat ad Troadem, & abundat aquis, desceduntq; ex eo multa flumina, ut sunt Scamander, Simois et Esepus: sed parua sunt, cum mox absorbantur à mari, celebria tamen propter ea quæ gesta sunt contra Ilienses. l C Diuarum certamine.) Est & in Creta mons Ida, in quo est antrum sacrum, quod ibi Iupiter nutritus fuerit. Sic in Ida qui est circa Hellespontum, est antrum deabus sacrum, & celebre ob Paridis acceptum iudicium. Quod aut ortus solis aliter ibi

quam

archinornū statio

ansae excidiis tract

in alijs terris solet aspici, ostētāt. Nanc ex summo uertice eius speculantibus penē à media nocte sparsi ignes passim micare, & ut lux appropinquat, ita coire ac se coniungere uidentur, donec magis magisq; collecti, pauciores subinde, & una ad postremum flamma ardeat. Ea cum diu clara & incendio similis effulgit, cogit se ac rotundat, & fit ingens globus. Diu is quoq; grandis, & terris adnexus appetet, deinde paulatim decrescens, & quanto decrescit, eo clarior fugat nouissime noctē, & cum die iam sol factus, atollitur. Extra sinum sunt Rhetaea littora, Rhetaea & Dardania claris urbibus, Aiacis tamen sepulchro maxime illustris. Ab his^m fit arctius mare, nec iam abluit terras, sed rursus diuidens angusto Hellesponti freto littus obuium findit, facitq; ut iterum terrae, quā fluit, latera sint.

Bithynia. Cap. XIX.

Nterius Bithyni sunt & Mariandynei. In ora Graeū urbes Abydos & Lampsacū, Parion & Priapos. Abydos magni quondam^a amoris commercio insignis est. Lampsacum, Phoceis appellantibus, nomen ex eo traxit, quod consuētibus in quasnam terras potissimum tendarent, responsum erat, ^b ubi primum fūlisset, ibi sedem capessent. Tum rūrsus fit apertius mare^c Propontis. In id Granicus effunditur, ^d pugna, quæ primum inter Persas & Alexandrum fuit, nobilis. Trans amnē sedet in ceruice peninsulae^e Cyzicum, nomen Cyzicus indidit, quem à Minyis imprudentibus, cum Colchos peterent, fusum acie cæsumq; accepimus. Post Placia & Scylace, paruæ Pelasgorū coloniae. Quibus à tergo iniminet mons^f Olympus, ut incolae uocant, Mytius; is flumen Rhindacum in ea quæ sequuntur emittit. Circā angues nascentur immanes, neq; ob magnitudinem modo, sed ob id etiam mirabiles, quod ubi in alueū eius aëstus soleq; fugerūt, emergunt atq; hiant, superuolantesq; aues, quamvis alte & perniciter ferant, absorbent. Trans Rhindacum est Dascylos, &

quam in alijs terris apparere hic dicitur, id propter uaporū ascendentium è terra aliam & aliam dispositionē, atq; ob solis uicinorū & remotiorū ab horizonte presentiam contingit. Idem apud nos sepe uidere contingit in aurora. Primum enim radij solares sparguntur in nubibus, & rutilant ut ignis, deinde propinquante sole coēunt in unam claram lucem, donec tandem lux solis uera emergat. Globus lucis qui solis ortum præcedat, in regione nostra fortasse à nemine est deprehensus. m C Fit arctius mare.) Coēunt enim ibi Europæ & Asie littora, aut potius latera, paruo maris interposito meatu: nec iam abluit mare terras, sed strictum tenet inter duarum orbis partium limites, ut non posset disfluere in littora.

SCHOLIA CAP. XIX.

Bithynia primū Bebrycia, postea Mygdonia, ac deinde Bithynia à Bithyno rege dicta fuit. Sunt qui totum tractum illum ad Mytiā attinuisse perhibeant, antequam Bithynia fortiretur uocabulum: quin Ptolemaeus nullam harum urbium, quarum hic Mela à principio meminit, ponit in Bithynia, sed Mytia Asie minoris regione. Abydos opponitur Sexto interlabente mari septem stadiorū, ubi Xerxes rex Persarum pontem struxit & traduxit maximū exercitum ab Asia in Europā. a C Amoris commercio.) Hoc dicitur propter Leandrum Hero puellæ amasum, qui fuit ex Abydo urbe. b C Vbi primum fūlisset.) A fulgore igitur Lampsacum urbs nomen accepit. Estenim λαμπτω Græcis idem quod splendeo. c C Propontis.) De Hellesponto, Propontide & Ponto diximus in Solino capite 15. in fine.

d C Pugna quæ primum inter Persas.) Pugna ista in Bithynia facta, prima fuit: altera autem facta est iuxta Ißicum sinum, de qua supra capite decimotertio in Cilicia nonnihil scripsimus.

e C Cyzicum.) Insula est in Propontide duobus pontibus iuncta continenti, habens urbem eiusdem nominis, mœnibus, arce & turribus marmoreis. Habet autem nomen à Cyzico, quem Iason per imprudentiam intermit. Fuit proinde hæc ciuitas magnitudine & pulchritudine cum primis Asie urbibus comparanda, tribus armamentariis inclyta, quorum aliud armorum, aliud instrumentorum, aliud frumenti erat receptaculum. Ptolemeus & quidam post eum uocant hanc urbem Cyricum. Ceterum Minyi populi sunt ex urbe Phrygiae Mytarum. f C Olympus.) Sunt quatuor montes hoc nomine: primus est in Thessalia, secundus in Gallogrecia, tertius in Mytia, cuius hic meminit Mela, quartus ad mare rubrum haud longe ab Heliopoli.

Montes quatuor Olympi non,

g *C Myrlea.*) Hanc Ptolemaeus uocat Apameam, sicut et Cion appellat Prusam. **h** *C Olbianos.*) Est Olbia eadem que & Nicea, sita in Astacino sinu, ubi sub Constantino Magno celebratum fuit Concilium uniuersale, & damnata heres Arriana. In eo quoq; cōcilio prohibitae fuerunt presbyteris uxores: quod cum aduerteret Paphnutius Christi cōfessor, episcopus Aegypti, et cui pro fide Christi fuit dexter erutus oculus, & sinister succisus poples, confessus est ibi publicē, honorabiles esse nuptias, & castitatem esse concubitum cum propria uxore, suastiq; cōcilio ne talem poneret legem, quae occasionem fornicationis præberet. **i** *C Piores terre iterum iacent.*) Hoc est, post sinum flexuosum riuosum terra emittit cornu in mare, cōtrahiturq; mare in angustam canalem ob concussum Asiae & Europe, quarum littora solū quinq; distat stadijs in Bosphoro ipso. Habet autem stadium 125. passus, hoc est, pedes 625. **k** *C Chalcedon.*) Hanc urbem Megarenses condidere, cæci appellati quod non potius oppositum littus elegere, in quo iacet Byzantium seu Constantinopolis optimo loco. Est & fanum Iouis in Chalcedone, extactum à Iasone.

l *C Ingens pontus.*) Maris Euxini figuraione signauimus suprà in figura Europe, illic licebit aduertere quomodo à septentrione cōtrahitur, à meridie in orientem & occidentem extenditur in modum arcus Scythici. **m** *C Nebulosus.*) Hoc dicitur propter Cimmerium Bosphorum, de cuius incolis Homerus sic scribit: Illis sol nunquam Phaethon sua lumina spargit, Pernicosa super nox semper tēditur istis. Hinc umbræ Cimmeriae. **n** *C Axe nus.*) Secundum Plinium lib. 6. Pontus Euxinus antea ab inospitali feritate Axenus appellatus est, peculiari inuidia naturæ sine ullo fine indulgentis auditi maris. Post commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus est Euxinus, quasi bonū hospitium. **o** *C Acherusia.*) Meminit & Solinus cap. 50. huius specus. Sunt qui dicunt Acherusiam paludem esse in quam immittatur cadauera in ulteriorem ripam defrenda: nauim uero ipsam quā traicitur, Barim, hoc est, onerariam appellari, & inde natam de Charonte fabulam, quae animas transuehat Stygem. Sed haec de Acherusia Italæ sunt accipienda. Cerberi fabulam refert Ovidius Metamorph. lib. 7.

SCHOLIA CAP. XX.

Est Paphlagonia cōtermina Bithynia, sic dicta à Paphlagone Phinei filio, cuius & Solinus meminist cap. 56. Carambim promontorium saxonum Ptolemaeus non in medio, sed mox post finem Bithynie ponit.

a *C Parthenius amnis.*) Est Parthenius idem quod uirgineus, & dictus est hic fluvius Parthenius a Diana, quod huius se yndis oblectarit.

Sunt

quam Colophonij collocauere, & Myrlea. Duo sunt inde modici sinus; alter sine nomine Cion amplectit Phrygię haud longè iacētis opportunitatum emporium, alter h^o Olbianos. In promontorio fert Neptuni fanum, in gremio Asta con à Megarensibus conditam. Deinde i priorres terræ iterum iacent, exituricq; in Pontum per lagū canalis angustior. Europā ab Asia stadijs quinque disternat Thracius (ut dictum est) Bosphorus. Ipsi in fauicibus oppidū, in ore tem 10 plum est; oppidi nomen ^h Chalcedon, autor Argias Megarensium princeps, templi numen Iupiter, cōditore Iasone. Hic iam se se ingens pontus aperit (nisi quā promontoria sunt) huc atq; illuc longo rectoq; limite extentus, sinuatus cætera; sed quia contrà minus quā ad laeuan & dextrā abscessit, mollibus fastigis, donec angustos utrinq; angulos faciat, inflectit, ad formam Scythici arcus maxime incuruus, breuis, atrox, 20 nebulosus, rarū stationib; non molli, neque arenoso circundatus littore, uicinus aquilonibus, & quia non profundus est, fluctuosus atq; feruens; olim excoletum saeuo admodum in genio ^m Axenus, post commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus Euxinus. In eo primum Mariandyni urbem habitant, ab Argiuo (ut ferunt) Hercule datam, Heraclea uocitā, id famæ fidem adiecit, Iuxta specus est ^o Acherusia ad manes (ut aiunt) perius, atq; inde extractū Cerberum existimant, 30

Vm Tios oppidum Milesiorū quidem colonia, sed iam soli, getisq; Paphlagonium: quorum in littoribus penè medijs promontorium est Carambis. Citra ^a Parthenius amnis, urbes Sesamus & Cromna, & à Cytoro Phryxi filio posita Cytoros. Tum Cimolis accolitur, & quæ Paphlagoniam finit, Armine.

Chalybes.

Chalybes. Cap. XXI.

Halybes proximi clarissimas habet Amison et Sinopen,^a Cynici Diogenis patriam; amnes^b Halyn & Thermodontia. Secundum Halyn urbem est Lycasto; à Thermodonte campus, in eo fuit Themiscyrum oppidū, fuere & Amazonum castra, ideo Amazonū uocant. Taberni Chalybas attingunt, quibus in rīsu lusurq; summum bonum est. Vltra^c Carambin Mossynocēi turres ligneas subeunt, notis corpus omne persignant, propatulo uescuntur, promiscuè cōcūm bunt, & palām reges suffragio deligunt, uinculisq; & arctissima^d custodia tenent, atq; ubi culam prauè imperando meruere, inedia diei totius afficiunt. Cæterum asperi, inculti, pernoxijs appulsi. Deinde minus feri, uerum & hi inconditis moribus, Macrocephali,^e Discheri, Buxeri, rarae urbes, Cerasus &^f Trapezus maxime illustres, ^g Inde is locus est, ubi finem ductus à montorium in Paphlagonia uersus septentrionem in mare Euxinum porreūt. Vide tabulam primam Asiae in Ptolemaeo. ^d C Custodia tenent.) Experti enim erant, aut ab alijs audierant, quanta pestis esset rex, qui pro animi sui libidine dominium in subditos exercebat, contempta aequitatis lege. ^e C Discheri.) Hi ab alijs nominantur Eizeres et Bizares. ^f C Trapezus.) Hanc urbem ex imperio Constantinopolitano, ut quidam scribunt, Turcæ primum occupauerunt, ac deinde sensim se in sinuauunt in totum imperium illud orientale: unde Haitonus Armenus sic scribit: Circa annum domini 1307. quando Turcæ occupauerunt dominium suum, non potuerunt ciuitatem Trapezontinam, nec eius pertinentias occupare, propter castra fortissima et alia munimenta, & sic totum littus maris Euxini mansu in potentia Imperatoris Constantinopolitani, misitq; ille sin gulis annis gubernatorem unum, qui dux dicebatur, ad regendam terram illam. Accidit autem, ut ex illis ducibus unus Imperatori rebellis fieret, usurparetq; dominium terræ illius pro se, & fecit se regem: quod cum male haberet Imperatorem Constantinopolitani, illumq; excludere regno conarebatur, dux ille inuocato auxilio Turcarum, qui iam multas uicinas occupauerat terras, restituit Imperatori, atq; exercitum eius profligauit. Secundum alios euerterunt Turcæ illud imperium paucis post annis quam Byzanitum est sub Mahumete tyrranno captum. Nacti itaq; Turcæ hoc regnum, indies latius pomeria eius extenderunt, donec tandem Adrianopolim Thracie urbem obtinuerunt, ubi & regiam collocarunt sedem. Verum non contenti tam magno regno, etiam Constantinopolitani imperium anno Christi 1453. sibi subiiciunt. Hinc est quod ante tempora nostra Turcarum imperator triplicis regni titulum sibi uendicauit, nempe regni Trapezuntini, Adrianopolitani & Constantinopolitani. Nata est autem hæc pestis ex quorundam rusticorum colluui & factione, qui ducem constituentes Otomanum, breui incredibiles sumpsere uires, et innumeras subiecerunt sibi gentes, nempe Armenos, Cappadociam, Lycaoniam, Isauriam, Lyciam quæ nunc Briquia, Ioniā quæ Quiscum, Paphlagoniam, Lenech, Ciliciam, Syriam, Thraciam &c. de quibus paulò inferius fuisus scribam. Viuunt autem secundum leges & instituta, quas Mahumet falsus propheta Saracenis Arabie genti anno salutis 629. sanxit, homo patre dæmonum cultore, matre Ismaëlitana natus, callidus & uastu ingenio, inter Christianos diu uersatus, rem perniciosa humana generi ex duabus legibus commentus, cui legi ne ab hominibus sane mentis iretur obuiam, capitalem inscripsit penam, ne scilicet quis auderet de ea disputare, usus ad hoc Sergij monachi impio consilio & opera. Hæc ut popularior esset, ex omnium gentium sectis aliquid assumpsit. Christum in primis laudandū censuit, uirum fuisse affirmans sanctum, & omni uirtute præstantem, cum deniq; supra humanitatis fastigium ponere, nunc uerbum, nunc spiritum & dei animam prædicans, uirginis utero natum. Euangelia ab Apostolorum discipulis corrupta esse dicebat, oportuisse per Alcoranum suum emendari. Sed hæc prolixiora sunt quam ut hic compendio tradi possint.

^g C Inde is locus est.) A Bosphoro, inquit, Thracia, tractus litoris maris porrigitur longo spatio in

SCHOLIA CAP. XXI.

Sunt Chalybes populi in Hispania, sunt et Chalybes ponticae oræ habitatores, quos Ptolemaeus intra Paphlagoniam ponit. Vocabati autem sunt Chalybes, quod primum pertinetur eruisse & domuisse ferrum. Horum insigniores urbes fuerūt Amisus et Sinope.

^a C Cynici.) Secta quedam philosophorum dicta fuit Cynica, id est, canina, quod in castigationibus canum more mordaces essent contra uitia, uel quod licentia sermonis rabiem quandam caninam representarent. ^b C Halyn.) Ptolemaeus ponit Halyn in Galatia, & Thermodontia in Cappadocia. Iuxta Thermodontia conserderunt Scythicæ foeminae, nempe Amazones, à quarum regina conditum est opidum Themiscyrum, denominatiq; sunt campi Themiscyrae quos occupauerunt. Ptol. uocat urbem illam Themiscyram.

^c C Carambin.) Est Carambis propter Carambinum. Vide tabulam primam Asiae in Ptolemaeo. ^d C Custodia tenent.) Experti enim erant, aut ab alijs audierant, quanta pestis esset rex, qui pro animi sui libidine dominium in subditos exercebat, contempta aequitatis lege. ^e C Discheri.) Hi ab alijs nominantur Eizeres et Bizares. ^f C Trapezus.) Hanc urbem ex imperio Constantinopolitano, ut quidam scribunt, Turcæ primum occupauerunt, ac deinde sensim se in sinuauunt in totum imperium illud orientale: unde Haitonus Armenus sic scribit: Circa annum domini 1307. quando Turcæ occupauerunt dominium suum, non potuerunt ciuitatem Trapezontinam, nec eius pertinentias occupare, propter castra fortissima et alia munimenta, & sic totum littus maris Euxini mansu in potentia Imperatoris Constantinopolitani, misitq; ille singulis annis gubernatorem unum, qui dux dicebatur, ad regendam terram illam. Accidit autem, ut ex illis ducibus unus Imperatori rebellis fieret, usurparetq; dominium terræ illius pro se, & fecit se regem: quod cum male haberet Imperatorem Constantinopolitani, illumq; excludere regno conarebatur, dux ille inuocato auxilio Turcarum, qui iam multas uicinas occupauerat terras, restituit Imperatori, atq; exercitum eius profligauit. Secundum alios euerterunt Turcæ illud imperium paucis post annis quam Byzanitum est sub Mahumete tyrranno captum. Nacti itaq; Turcæ hoc regnum, indies latius pomeria eius extenderunt, donec tandem Adrianopolim Thracie urbem obtinuerunt, ubi & regiam collocarunt sedem. Verum non contenti tam magno regno, etiam Constantinopolitani imperium anno Christi 1453. sibi subiiciunt. Hinc est quod ante tempora nostra Turcarum imperator triplicis regni titulum sibi uendicauit, nempe regni Trapezuntini, Adrianopolitani & Constantinopolitani. Nata est autem hæc pestis ex quorundam rusticorum colluui & factione, qui ducem constituentes Otomanum, breui incredibiles sumpsere uires, et innumeras subiecerunt sibi gentes, nempe Armenos, Cappadociam, Lycaoniam, Isauriam, Lyciam quæ nunc Briquia, Ioniā quæ Quiscum, Paphlagoniam, Lenech, Ciliciam, Syriam, Thraciam &c. de quibus paulò inferius fuisus scribam. Viuunt autem secundum leges & instituta, quas Mahumet falsus propheta Saracenis Arabie genti anno salutis 629. sanxit, homo patre dæmonum cultore, matre Ismaëlitana natus, callidus & uastu ingenio, inter Christianos diu uersatus, rem perniciosa humana generi ex duabus legibus commentus, cui legi ne ab hominibus sane mentis iretur obuiam, capitalem inscripsit penam, ne scilicet quis auderet de ea disputare, usus ad hoc Sergij monachi impio consilio & opera. Hæc ut popularior esset, ex omnibus gentibus sectis aliquid assumpsit. Christum in primis laudandū censuit, uirum fuisse affirmans sanctum, & omni uirtute præstantem, cum deniq; supra humanitatis fastigium ponere, nunc uerbum, nunc spiritum & dei animam prædicans, uirginis utero natum. Euangelia ab Apostolorum discipulis corrupta esse dicebat, oportuisse per Alcoranum suum emendari. Sed hæc prolixiora sunt quam ut hic compendio tradi possint.

*Amazones oblinam / v. 42 infra
codem cap.*

orientem usq; ad Trapezum, et hinc recurvatur in angulū quē inhabitant Colchi; per quorū terrā fluit Phasis & cadit in Pontū. Est & oppidum Phasis ab Athenistagora Milesio deductū. *b* ¶ Fabula.) Meminit Ouid. lib. 7. & 8. huius fabulae, nempe quod cum Phryxus in ea loca peruenisset, arictem quo uetus fuerat mactauit Ioui, aurea eius pelle in templo à se condito suspensa, quam Iason rapuit. Habet autē aurei uelleris figmentum originem ab auriferis Colchidis fluminibus, è quibus aurum hauritur lanosis pellibus. *i* ¶ Donec Rhiphæis.) Vide in Ptolemæo secundā Asie tabulam, & apparebit tibi alia Cerauniorum montium dispositio. Non enim extenduntur à Colchide ad mōtes Rhiphæos aut Hyperboreos, uel etiam ad Tanaim fluuiū, sed ab Euxino mari exporrigitur ad Caspium pelagus. Hi montes quām uaria habeat uocabula, diximus in Solino cap. 48.

k ¶ Melanchlæni.) Hi populi à nigris uestibus sic denominati sunt. Et quod sequitur, Terrestris, subaudiendum, inhabitant loca. *l* ¶ Achæi.) Meminit & Ptolemæus Achæorum, Cercitarum (sic enim uocat Cerceticos) Syndonum & Coraxorum, quos omnes ponit in cornu terræ quod à Caucaso porrigitur usq; ad Bosporum, & disiungit Maeotiden à ponte Euxino. Hæc peninsula obliquā facit regionem, nedum in ponto, uerum & in Maeotica palude, sed modicè in latum patet. Mela uocat eam hic Corocondamam. Ptolemæus autē dicit Corocondamam esse ponti ciuitatem. Sed quomodo hæc peninsula duobus alueis in lacum & in mare profuit? Respondet Strabo lib. 11. supra Corocondamam esse lacum, & hic secundum Melam duplice alueo Corocondamam includit, efficiq; peninsulam. *m* ¶ Hæc ingressos.) Qui per angustum Bosphori ingrediuntur, hos lacus excipit Maeoticus, qui mox longe latèq; in orientem & occidentem diffunditur, sed Tanaim uersus terra utring; distenta, in Europa & Asia sensim ad se reddit, & fit lacus angustior: sicut econtra uersus mare Euxinum fit latior, & esset planè mare unum, nisi lacus ipse margin obducatur terrarum, quæ utring; concurrunt, & Bosphori angustum duntaxat transuentibus derelinquent.

n ¶ Oram.) Orientale littus. *o* ¶ Ostio fluminis.) Iuxta ostium Tanais habitant Taxamathæ, apud quos uiri & foeminae easdem exercent artes. In militia tamen uiri pedites pugnant, & mulieres equestres, nec aliqui uiro iungitur, nisi prius hostem interemerit.

Bosphoro tractus accipit, atq; inde se in sinu ad uersi littoris flexu attollens, angustissimum ponti facit angulū. Hic sunt Colchi, hinc Phasis erum pit. Hic eodem nomine, quo amnis est, Athenistagora Milesio deductum oppidum. Hic Phryxi templum et lucus, ^h fabula ueteri pellis aureæ nobilis: hinc orti mōtes longo se iugo, & donec Rhiphæis coniungantur, exporrigunt, qui altera parte in Euxinum, Maeotida & Tanaïm, altera in Caspiū pelagus obuersi, Ceranij dicuntur. Idem aliubi, Taurici, Moschi, Amazonici, Caspij, Coraxinci, Caucas, ut alijs alijs uere appositis ḡtibus, ita alijs alijsq; dicti non minibus. At in primo flexu iam curui littoris oppidum est, quod Græci mercatores constituisse, & quia cum cæca tempestate agerentur, ignaris quæ terra esset, cygni uox notam dede rat, Cygnum appellasse dicuntur. Reliqua eius feræ, incultaq; gentes uasto mari assidentes tenent, ^k Melanchlæni; terrestria, Sexsolitæ, Coraxi, Phthirophagi, Eniochi, ^l Achæi, Cercetici. Etiam in confinio Maeotidis Syndones. In Eni ochorum finibus Dioscurias à Castore & Pol. luce pontum cum Iasone ingressis, Syndos in Syndonum ab ipsis terrarum cultoribus condita est; obliqua tunc regio, & in latum modice patens, inter pontū paludemq; ad Bosphorum excurrit, quæ duobus alueis in lacum & in mare profluens, Corocondamam penè insulā redit. Quatuor urbes ibi sunt, Hermonassa, Ce. 36 poë, Phanagoria, & in ipso ore Cimmerium. ^m Hac ingressos, lacus accipit longè lateq; diffusus; quæ terras tangit, incurvo circundatus littore, quæ mari propior est (nisi ubi aperitur) quasi margine obductus citra magnitudinem prope ponto similis. ⁿ Oram, quæ à Bosphoro ad Tanaïn usq; deflectitur, Maeotici incolunt, Toreatae, Arrichi, Phicores, & ^o Ostio fluminis proximi Taxamathæ: apud eos easdē artes foeminae, quas uiri exercēt, adeò ut ne militia quidem uacent. Viri pedibus inherēt, sagittisq; depugnat, illæ equestre præliū ineunt. Nec ferro dimicant, sed quos laqueis intercepere, trahēdo conficiunt. Nubunt tamen, uerum ut nubiles habeantur, non in ætate modus est, nisi quæ hostem intertere.

p ¶ Ipse

famina fugnacis si q̄d
Laguist, in rotarij,

mere, uirgines manent. **P** Ipse Tanais ex Rhiphæo mōte deiectus adeo præceps ruit, ut cum uicina flumina, tum Mæotis et Bosphorus, tum ponti aliqua brumali rigore durentur, solus æstus hyemēq; iuxta ferens, idem semper et subli mis incitatusq; decurrat. Ripas eius Sauromatae, & ripis hærentia possidet: una gens, aliquot populi, & aliquot nomina. Primi^r Mæotici γυναικεστούμενοι regna Amazonum. Fœcundos pabulo, at alia steriles nudosq; campos tenent Budini. Geloni urbem ligneam habitant. Iuxta Thyrssageræ Turcae^{q;} uastas sylvas occupant, alunturq; uenando. Tum continuis ru

tas, Perierbidos, Iaxamataras &c. **r** **C** Mæotici γυναικεστούμενοι.) His sunt qui mulierum parent imperio, ubi Amazones tenent regnum. **s** **C** Turcae^{q;}) Ex hoc colligitur nomen Turcae non esse nouum, ut quidam sentiunt, et nos quoq; suprà in hoc capite idem scripsimus, quandoquidem Mela longe supra mille annos Turcarum mentione fecerit. Sed in dubium adhuc reuocatur, num Turcae, quos Christiani hodie crudeles patiuntur hostes, descenderint ab illis Turcis, quorum Mela hic meminit, quantumlibet inter nomina conueniat. **20** Sunt enim qui de origine eorus sic scribunt: Cum Tartari ab oriente usq; ad Scythiam Europeanam ditione suam propagassent, fuit circa annum Christi 1300. in aula magni Tartari miles quidam nomine Otomanus, sortis humili, & fortuna tunc obscurus, uiribus tamen corporis robustus & audax, qui propter illatas iniurias cum quadraginta equis sedens, cœpit occulte in Cappadocia montes et aditus opportunos occupare, & ex opportunitate loci & temporis prædas agere: ad quem plurimi græssatores, ut fit in huic se modi genere hominum, cœfluxerunt, & coaluerunt uehementer, inuadentes & occupantes gentes & ciuitates, & tandem totam acquirentes Cappadociam, Pontum, Bithyniam, Asiam minorē, Pamphyliam, & Ciliciam. Huic Otomano ex humanis rapto, succedit filius eius Archanes, qui audacia & ambitione patri non disimilis, imperium à patre coepit nedium conservauit, uerū & auxit. Deinde anno Christi 1363. subsecutus est filius Archani Ammurus tertius Turcarum rex, qui totam ferè occupauit Thraciam. Huic successit filius eius Paiazites quartus rex, qui rerum maximarum cupidus, Macedoniam, Thessalian, Phocidem, Boeotiam & Atticam sui iuris effecit, Bulgaros & Illyrios assidue debilitauit incursionibus, donec tandem & ipse Dei iudicium sensit. Nam circa annum Christi 1400. **30** Tamerlanes rex Tartarorum ex gregario milite factus imperator multarum gentium, postq; Parthos subegit atq; Scythes, Iberos, Albanos, Persas & Medos, deinde Mesopotamiam & Armeniam inuasit, transitoq; Euphrate cum 400. millibus equitum, & 600. millibus pedium, in Asia minori regem Turcarum Paiziten superauit, & interfecit aliquot suorū millibus, ipsum cepit, et catenis aureis uinctū inclusit in caueam in modū feræ, & circumduxit per omnem Asiam ueluti spectaculum humanarū rerum. Prandēs uero quasi canem sub mensa sua comedere iussit: ascensurus equum, eo tanq; scabello usus est. Hic Tamerlanes captio Turca per Asiam minorem currens, Smyrnam, Antiochiam, Sebasten, Tripolim, Damascum et multas alias urbes cepit & incendit, & in tantum se uiebat, ut que alijs ardua esse uideretur, ipse promptius obire tentabat. In obfitionibus urbium prima die **40** albo utebatur tentorio, secunda rubro, tertia nigro: & qui se dabant in albo sedenti, salutem consequebantur: rubeus autem color mortem indicabat: & niger, ciuitatis excidium & omnia in cinerem conuertenda. Et cum semel quandam populosam ciuitatem obfitione cinxisset, & illa primo die deditio[n]em neglexisset, & deinde se dederet, & pueri, puellæq; in candida ueste ramos oliue illi obuiam gestarent, ut iram eius lenirent, ille pueros statim iussit equis conculcari, & urbem captam incendio deleri. Cumq; semel interrogaretur cur tanta crudelitate uteretur, respondit illi: Tu me hominem arbitris, sed falleris: ira enim Dei sum & uasitas orbis. Post hunc quintus rex Alpinus, et secundum alios Calepinus appellatus, regnauit, cum quo Sigismundus Imperator iuxta urbem Nicopolim infeliciter pugnauit. Nam cum Bulgaria à Turcis capita esset, Sigismundus Vngarie rex contraclis magnis uiribus ex Anglia, Gallia et Burgundia, Mœsiæ fines siue Bulgariæ ingreditur, & expugnat aliquot ciuitatibus, castra ponit ad Nicopolim, anno scilicet salutis 1396. Turca igitur adueniens cum magnis copijs, dum Galli primam aciem expeterent, & primum hostium sustinerent impetum, ab equis desiliunt, ut æquo marte cum Turcis belli euentum experientur: cumq; equi sine custodibus in castra redissent, Vngari Gallos ab

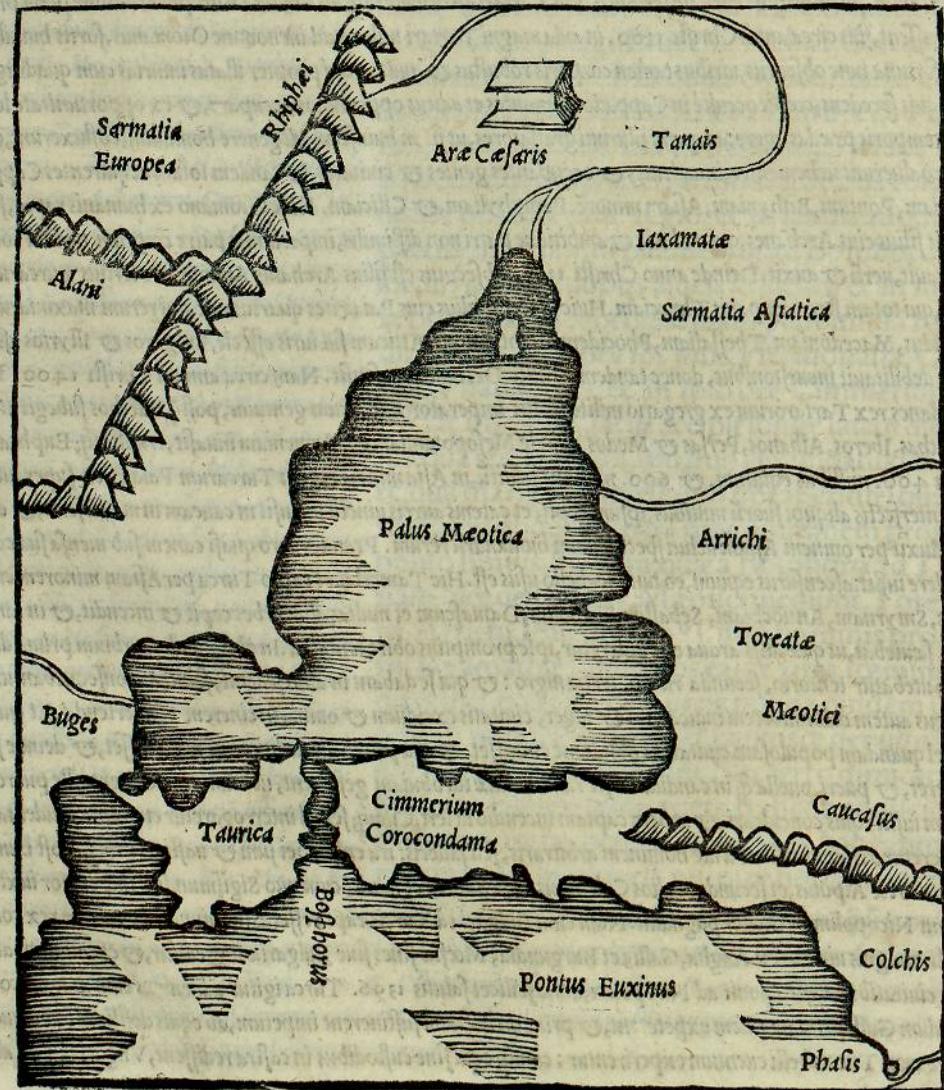
p **C** Ipse Tanais.) Quidam diuit Tanaim descendere ex Rhiphæis montibus, alij afferunt illum oriri ex palude: nos suprà in Solino cap. 25. indicauimus quid recentiores sentiant de huius fluuij ortu. Id certum est, Tanaim fluxū tenere Nilo contrarium. Nam Tanais fertur à septentrio ne in meridiem, & Nilus huic occursens, ab austro in aquilonem præceps rapitur: uterq; autem limes est occidentalis Asiae. Nam Nilus secundum Melam distinguit Asiam ab Africa, & Tanais in septentrio ne secludit Asiam ab Europa. **q** **C** Alis quot nomina.) Ptolemæus ponit Sachas-

Amazones vbi

Turcarum nomen ferantiqu

Turca magna[m] orig. Thomanus quando capri regnare

hoste cæsos rati, tumultuari coeperunt, & ideo à Turcis in fugam coniecti sunt. Fugit aut & Sigismundus primum quidem Constantinopolim, quam Turcae nondum subegerant, deinde in Rhodum, ac tandem in Croatia, Dalmatiamq; peruenit. Alpinum subsecutus est sextus rex Mahumetes, anno scilicet Christi 1408. qui multis excursi-
nibus fines sui imperij dilatauit. Quo mor-
te sublato, filius eius Ammurate septimus regnauit, qui Illyricos & Vngaros uastauit, Peloponnesum uicepit, 10
& murum Isthmi Corinthiaci deiecit, Albam Vngarie anno Christi 1439. obsidione cinxit, relinquensq; post se filium Mahumetem octauum regem, & is Christianorū perniciousus hostis fuit, quippe qui Constantinopolim ex pugnauit, Bulgaria & Russiam sibi subiecit, Nigropontum in deditio[n]e accepit, Tauricam insulā sui iuris fecit, Moldauiam & Vualachiam uastauit, & multa alia mala Christianis intulit. Hoc mortuo, successit nonas Baia-
zeth, & expugnauit Modonā, anno scilicet Christi 1500. gesit quoq; multa prælia cum Sopbi Persarum rege, sed infeliciter. Post hunc anno 1512. imperium arripuit Zelembeg, qui & Zelimus, sed non diu tenuit. Cui suc-
cessit Solymannus, magnus in Christianos tyrannus, quippe qui nostro aeuo, anno scilicet Christi 1522. occupa-
uit Rhodum, Albam Vngarie, & nouissime anno Christi 1529. Viennam Austriæ obsidione cinxit, sed non ex-
pugnauit. t C Arympheos.) De his populis scribit et Solinus cap. 27. et de Rhiphaeis cap. 25.

POMPONII MELAE COSMOGRAPHI. 181
DE SITV ORBIS LIBER
SECUNDVS.

Scythia Europea. Caput primum.

SIAE in nostrum mare Tanain^c uergentis, quem dixi finis ac situs est. At per eundem amnem in Maeotida remeantibus, ad dextram Europa est, modo sinistro latere inna-

uigantium apposita, ac ^aRhiphaeis montibus (nam & huc illi pertinent) proxima. Cadentes assidue niues adeo inuia efficiunt, ut ultra ne uisum quidem intendentium admittant. Deinde est regio ditis admodum soli, inhabitalis tamē, quia ^bGryphi sœuum & pertinax ferarum genus, aurum terra penitus egestum mirè amant, mirecū custodiunt, et sunt infestati attingentibus. Hominum primi sunt Scythæ, Scytharum^c,

²⁰ quis singuli oculi esse dicuntur, Arimaspi. Ab eis Essedones usq; ad Maeotida. Huius flexum Buges amnis secat, ^cAgathyrsi & Sauromatae ambiunt, quia pro sedibus plaufra habent dicti Hamaxobitæ.

Obliqua tunc ad Bosporum^d plaga excurrens, Ponto ac Maeotide includit. In paludem uergentia Satarchæ tenent. In Bos-

phorum Cimmericū oppida Myrmecion, Panticepeū, Theodosia, Hermisium. In Euxinum mare ^eTaurici. Super eos sinus portuosus, &

³⁰ ideo ^fκαλὸς λιμῆν appellatus, promontorijs duobus includitur; alterum ^{κρίσ μετωπού} uocant, Carambico, quod in Asia diximus, patet aduersum. Parthenion alterum, oppidum adiacet ^gCherronesus à Diana (si credatur) conditū, et Nymphæo specu, quod in arce eius Nymphis sacratum est, maxime illustre. Subitum ripam

^b C Gryphi.) Quæ hic de gryphis scribuntur, fabulosæ existimant, sicut & ea quæ de Arimaspis unocula gente hic commemorantur & referuntur ex aliorum sententia, quorum & Solinus mentionem facit cap. 25. Ceterum disputationem antiquitatis Scytharum tractauimus libro secundo Iustini historici, qui ab initio illius libri scribit, quomodo inter Scythes & Aegyptios diu contentio fuerit de generis uetusitate. Vide ibi.

^c C Agathyrsi.) Hi secundum Plinium lib. 4. cap. 12. insignes sunt cœruleo capillo. Hamaxobitæ uero sic dicti sunt, quod Gracis & plaustrū sit, & putantur hodie esse Moscouitæ. ^d C Plaga excurrens.) Hæc est Taurica Cherronesus, quam Tartari Præopenses inhabitantes, à Mahumete Turcarum octavo imperatore, qui Constantinopolim expugnauit, deuicti sunt & Turcis subiecli. Vrbs præcipua huius peninsulae uocatur Caffa, sicutq; aliquando sub dominio Ianuensium. ^c C Taurici.) Hi à Ptolemæo Turoscytha appellantur, habentq; sūtū haud procul ab ostio Borysthenis, sed iuxta Melam sunt intra Tauricam. ^f C Καλὸς λιμῆν.) Significant he due dictiones portum bonum, & κρίσ μετωπού arietis frontem sonat, promontorium scilicet quod ultra Tauricos in meridiem exporrigitur, sicut & Parthenion, quod Ptolemaeus uocat Dianae promontorium. ^g C Cherronesus.) Capitur hic Cherronesus pro certo oppido, non pro peninsula Taurica, sicut & Nymphæus specus secundum Strabonem oppidum fuit. In hac peninsula sunt ciuitates

SCHOLIA CAPITIS
PRIMI.

H Actenus lustrauit Mela omnia littora et maritima loca Africæ et Asiæ, nunc traieclo ostio Tanais, reddit per Maeoticam paludem in Europam, & dicit ingrediētibus lacum Europam esse ad sinistram, egredientibus autem ad dextram, id quod ex figura suprà posita oculariter discere poteris. a C Rhiphaeis montibus.)

Sunt, inquit, & Rhiphaeis montes in Europa, dextrum scilicet tenentes latus, ex quibus Tanais propter assiduam niuium resolutionem incrementa accipit. Sic ueteres senserunt. Qui uero nostro æuo de his regionibus scriperunt, easq; lustrarunt, negotiant ibi inueniri montes Alanos, Hyperboeos et Rhiphaeos, unde nominatissima ista flumina, Tanais, Borysthenes maior & minor, et Volha, originem trahant: sed de Tanai sic scribunt: Tanais nominatissimus flumen, à Tartaris & Moscouitis Don nuncupatus, fontes & originem habet in Moscovia, haud procul à ducatu Recensi. Consurgit de terra plana, sterili, limosa, paludosa, & nemorosa. Est enim Moscovia regio plana, non montosa, nemorosa & paludosa, in qua multa oriuntur flumina: de quibus vide Matthiam à Michon Canonicum Cracoviensem, qui ex professo nostro æuo de his regionibus & fluminibus scripsit, & nos quoq; suprà in Solino cap. 25. expressimus per figuram origines & confluentias memoratorum atq; aliorum fluminum.

Orta Tanais sibi rursum

Theodosia, Parthenion, Heraclea, Cimme-
rium. h. C. Quinq; millia passuum.)
Tantus est Isthmos quo Taurica coheret
continenti. i. C. Sinus Carcinites.)
Hic est sinus qui Tauricæ adiacet ad occi-
denter. k. C. Gerros.) Hic fluuius
cadit in eum sinum in quem Buges fluuius
exoneratur. Cæterum quis sit Hypacyris
fluuius, non constat: conjectura tamen est
eum esse quem Ptolemaeus Carcinitum no-
minat, excipiturq; à sinu Carcinite. Sunt
deniq; ibi syluae maximarum arborum, sed
quarum Ptolemaeus non meminit, sicut nec
Panticapis fluuij. l. C. Achilles infesta.)
Ponit quoq; Ptolemaeus hoc loco è
regione ostiorum Danubij insulam, quam
uocat Leucam Achillis. Vide tabulam Eu-
rope octauam. Porrò Ἀχιλλεός
sonat cursum Achilleum. Est deniq; ibi ma-
gnus maris sinus, qui excipit Borysthenem
fluuium, quæ hodie Moscouitæ, apud quos
nascitur, uocant Neper. Cognitus enim est
nostro tempore ortus eius sicut & Tanais,
de quorum originibus ueteres dubitarunt.
Solinus tamen cap. 25. dicit Borysthenem
nasci apud Neuros. Capite uero 24. descri-
bit amnem Hypanem, qui haud procul ab
ostijs Borysthenis labitur in mare. Axia-
cen fluuium inuenies suprà in tabula quam
Solino capite 15. adieciimus. Hunc fluuium
hodie Nestor uocant. Porrò Tyra fluuius
oritur in Carpatho monte, & inter ostia
Axiacis atq; Danubij descendit in pontum
Euxinum. m. C. Apertis in Germania
fontibus.) Hos fontes ego ipse qui hæc scri-
bo, adij, & proprijs oculis cōspexi, figuris
deniq; contemplando expressi, ne quis de
origine Danubij deinceps unquam dubita-
re posset. Vide suprà in Solino capite 23.
figuram originis & descriptionē Danubij.

n. C. Essedones.) Meminit & Soli-
nus capite 25. harum gentium & earum-
dem morum. Perfectum coitum intellige so-
lennem et magnum amicorum concursum.
De Agathyrsis suprà sub litera c diximus.

*Banabius in Ortu Ister in fine
dicto.*

o. i. 7. v. 11.

*Essedones bide supra
capite uam citato*

libus effluit. Ingenia cultusq; gentium differunt. n. Essedones funera parentum
læti, & uictumis ac festo coitu familiarium celebrant. Corpora ipsa laniata, et cæ-
sis pecorum uisceribus immixta, epulando cōsumunt. Capita ubi fabr' expoli-
uere, auro cincta pro poculis gerunt. Hæc sunt apud eos ipsos pietatis ultima of-
ficia. Agathyrsi ora artusq; pingunt, ut quicq; maioribus præstant, ita magis uel
minus

mare, & donec^h quinq; millia passuum absit à
Mæotide, refugientia usq; subsequens littora,
quæ Satarchæ & Taurici tenent, peninsulā red-
dit. Quod inter paludem & sinum est, Taphræ
nominaf, i. sinus Carcinites. In eo urbs est Car-
cine, quam duo flumina^k Gerros & Hypacy-
ris uno ostio effluentia attingunt, uerum diuer-
sis fontibus, et aliunde delapl. Nam Gerros in-
ter Basilidas & Nomadas euoluitur. Syluæ de-
inde sunt, quas maximas hæ terræ ferūt, & Pan ¹⁰
ticapes, qui Nomadas Georgosq; disternat.
Terra tum longe distenta, excedens tenui radi-
ce littori adnectitur, post spatiofa modicè pau-
latim se ipsa fastigiat, et quasi in mucronem lon-
ga colligens latera, facie positæ ensis allecta est.
Achilles infesta classe mare Ponticum ingres-
sus, ibi ludicro certamine celebrazione uictoriā, &
cum ab armis quies erat, se ac suos cursu exerci-
tauisse memorat, ideo dicta est Ἀχιλλεός.
Tum Borysthenes gentem sui nominis abluit, ²⁰
inter Scythiae amnes amoenissimus, turbidis a-
lijs, liquidissimus defluit, placidior quam cæteri,
potariq; pulcherrimus: alit latissima pabula,
magnoscq; pisces, quibus & optimus fapor, &
nulla ossa sunt: lōge uenit, ignotisq; ortus è fon-
tibus, quadraginta dierū iter alueo strigit, tan-
toq; spatio nauigabilis secundum Borystheni-
da et Olbida Graeca oppida egreditur. Callipi-
das Hypanis includit, ex grandi palude oritur,
quæ matrem eius accolæ appellant, & diu qua-
lis natus est defluit; tandem nō longe à mari ex-
paruo fonte, cui Exampeo cognomen est, adeo
amaras aquas accipit, ut ipse quoq; iam sui dissili-
milis, & non dulcis hinc defluat. Axiales pro-
ximus intra Callipidas Axiacasque descendit.
Hos ab Istricis Tyra separat: surgit in Neuris,
quæ exit sui nominis oppidum attingit. At il-
le qui Scythiae populos à sequentibus dirimit,
^m apertis in Germania fontibus, alio quam desi-
nit nomine exorit. Nam per immania magna-
rum gentium diu Danubius est, deinde aliter
appellatibus accolis Ister fit, acceptisq; aliquot
amnibus, ingens iam, et eorum qui in nostrum
mare decidunt tantū Nilo minor, totidem quot
ille ostijs, sed tribus tenuibus, reliquis nauigabi-
gentium differunt. n. Essedones funera parentum
læti, & uictumis ac festo coitu familiarium celebrant. Corpora ipsa laniata, et cæ-
sis pecorum uisceribus immixta, epulando cōsumunt. Capita ubi fabr' expoli-
uere, auro cincta pro poculis gerunt. Hæc sunt apud eos ipsos pietatis ultima of-
ficia. Agathyrsi ora artusq; pingunt, ut quicq; maioribus præstant, ita magis uel
minus

intus; ceterum ijsdem omnes notis, et sic ut ab
lui nequeant. Sarmatæ auri & argenti maxima
marum pestium ignari, uice rerum commercia
exercent, atq; ob lœua hyemis admodū assiduè
demersis in humum sedibus, specus aut suffossa
habitant. Totum braccati corpus, & nisi quā
tident, etiam ora uestiti. ^q Tauri Iphigeniae &
Orestis aduentu maxime memorati, immanes
sunt moribus, immanemq; famam habent, so
lere uictimis aduenas cädere. Basilidis ab Her
cule & Echidna generis principia sunt, mores
regi, arma tantum sagittæ. Vagi Nomades pe
corum pabula sequunt, atq; ut illa pecorum du
rant, ita diu statam sedem agunt. Colunt Geor
gi, exercetq; agros. Axiae furari quid sit igno
rant, ideoq; nec sua custodiunt, nec aliena con
tingunt. ^s Interius habitantium ritus asperior, &
incultior regio est. Bella cædesq; amant, mosq;
est bellantibus, cruorem eius quē primum in
teremerit, ipsis e uulnibus eibere. Ut quisq;
plures interemerit, ita apud eos habet eximius.
Cæterum expertem esse cædis, inter opprobria
uel maximum est. Ne foedera quidem incruen
ta sunt, sauciant se qui paciscunt, exemptumq;
sanguinem, ubi permiscuere, degustant, id pu
tant mansure fidei pignus certissimum. Inter epu
las, quod quisq; interficerit, referre lætissima &
& frequentissima mentio, binisq; poculis, qui
plurimos retulere, perpetatis interlocantur. Is
honos præcipuus est. Pocula ut Essedones pa
rentum, ita inimicissimorum capitibus expoliunt.
Apud Anthropophagos ipsæ etiam epulae ui
sceribus humanis apparantur. Geloni hostium
cutibus equos, sc̄q; uelant: illos reliqui corpo
ris, se capitū. Melanchlænis atra uestis, et ex ea
nomen. ^u Neuris statū singulis tempus est, quo
siuelint in lupos, iterumq; in eos qui fuere mu
tent. Mars omniū deus, ei pro simulacris enses
& tentoria dedicant, hominesq; pro uictimis fe

tem, & multi sunt qui coria humana tanquam brutorum consuunt, quibus pro amiculis induuntur. Capita ho
stium hoc modo præcidunt: amputant illud in orbem circa aures, uerticeq; sumpto excutit, deinde exterius cru
do bouis corio superducunt, interius inaurant, etiam qui ditiiores sunt, & pro poculis utuntur: hospitibus qui ad
eos uenient, uiri alicuius existimationis exhibent, refruntq; illos à se esse superatos. Semel quotannis singuli re
gionum principes uinum crateri miscent, de quo Scythæ omnes bibunt, & nemo gustat qui nihil præclarri operis
ædiderit, sed sine honore seorsim sedet, que res apud illos maximæ est ignominiae: qui uero plures cædes fecerūt,
hi duobus pariter quos habent calicibus potant. Cæterum quomodo foedera inant, signauimus in Solino capite
uicesimoquinto. Habet quoq; ibi de ritibus Essedonum, et de Anthropophagis atq; Gelonis, à principio capitū.

^t Illos reliqui corporis.) Equos, inquit, corporis cute tegunt, se autem pelle cranei. ^u Neuris
statū tempus.) Hæc nedum à Plinio pro fabula habentur, uerum & ab Herodoto, qui minoris est autoritatis:
is quarto libro sic scribit: Dicuntur homines à Scythis & ab ijs qui in Scythia incolunt Grecis, semel quotannis

^o Maximarum pestium.) Pestes
uocat aurum & argentum, quod mali ho
mines eis abuuntur ad uitia. ^p Brac
cati.) Est braca uestis fluxa & intensa
atq; uarij coloris, qua olim utebantur gen
tes in frigidioribus plagis. Vnde Ouidius:
Pellibus & laxis arcent mala frigora brac
cis. ^q Tauri Iphigeniae.) De Tau
ris Herodotus lib. 4. sic scribit: Tauri uir
gini naufragos immolat, et quoscunq; Græ
cos illuc delatos: & postquam preces pere
gerint, hominis caput clava ferunt: trun
cum eius quidam aiunt perturbari è rupe,
nam in rupe prærupta templum est corum
situm: cruci affigunt caput. Dæmonem cui
immolant, aiunt esse Iphigeniam Agame
mnonis filiam. In hostes quos ceperint hoc
agunt: amputatum quisq; caput hostis do
num reportat, fusti suffixum admodū sub
lime supra te & statuit, & plerung; supra
fumarium: ideo in sublimi locantes, quod
dicant eos totius domus esse custodes. Fuit
et Orestes Agamemnonis filius, homo ferus
& agrestis, cuius & Herodotus meminit
libro primo, & Ouidius lib. Trist. 4.

^r Basilidis.) Ab hoc Basilide de
scenderunt Basiliæ populi, qui ab Hercu
le descenderunt. Nomadum meminit quoq;
Solinus cap. 25. Georgi sic dicti sunt quod
colant terram: nam Græci agricolam γε
ωγὴν uocant. Horum quoq; mentionem
sicut & Axiacarum facit Solinus iam me
morato capite. ^s Interius habitan
tium ritus asperior.) Mira leguntur apud
autores de Scytharum interiorum agresti
bus moribus. Nam gaudent plures huma
na cæde, & quem primum uirum in bello
uir Scytha ceperit, eius sanguinem potat.
Quoscunq; in prælio interemerit, eoru cæ
pitæ regi offert. Detrahunt etiam occisis cu

singuli ad aliquot dies effici lupi, & rursum in pristinum habitum redire: quod tam dicentes, mibi non persuadent.

SCHOLIA CAP. II.

Post ostia Danubij sequitur Thracum regio, in qua est Byzantium seu Constantinopolis, imperij orientalis olim caput, hodie uero Turcarum regia sedes, quam ipsi non Constantinopolim aut Byzantium, sed Czaron dom, id est, Caesaris domum vocant.

a. A pontici lateris fronte.) Connumerat Mela utramque Mysiam inferiorem & superiorem Thracie, que hodie est Vallachia, Bulgaria, Ruscia et Seruia, habetque Istrum pro latere septentrionali, et pelagus, id est, Pontum & Propontidem pro termino orientali. b. Viros benignius alit.) Hominum magis est ferax quam terror nascentium, sed producit homines feros & asperos, & tam numerosos, ut si unius imperio regerentur & idem sentirent, ut dicit Herodotus, inexpugnabiles essent, & omnium gentium ualidisimi: nam corporum magnitudine omnes homines antecedunt, truci usq; terrifico uocis sono, & annosa aetate. c. Hebrum.) Hic fluvius nascitur iuxta Adrianopolim in monte Rhodope, & labitur in mare Aegaeum e regione Samothraciae insulae: celebratur propter aurum quod ex arena eius colligitur. In hunc quoque projectum afferit Ouid. lib. II. Transformationum, caput Orphei. Meminit & Solinus cap. 15. Hebri, Nesti, et Strymonis fluviorum, atque Hæmi montis. Hic monte celsitudinis esse perhibetur, ut uertex eius a planicie sex millium passuum erigatur, & inde uideri possint mare Ponticum, Adriaticum atque Alpes. Ceterum Mænades quarum hic meminit Mela, fuerunt mulieres, que Liberum patrem semper secutæ, Bacchi sacra celebrabant, passis capillis furentium more hoc atque illuc curritates.

d. Alijsq; prædicti nominibus.) Ex his fuere Getae, qui se non mori persuasum habuerent, sed ad Samoxim, uel secundum alios Salmoxim, deum suum post fatum migrare. Fuit autem hic Salmoxis Pythagoræ quondam discipulus, qui in patriam reuersus, cum uideret Thraces male uiuere, ipse edoctus iuxta Ionicos mores, dedit ipsis leges, persuasitque popularibus eas seruantibus post obitum ad se in eum locum ire, ubi superstites omnium bonorum compotes essent: per hoc deitatis opinione consecutus, est Thracum se conspectu subduxit atque euauit, maximo sui desiderio post se relicto. e. Lugentur puerperia.) Habent Thraces, praesertim qui Traus uocantur, hunc morem, ut nato puero propinquai eum circumsecent, & ploratione prosequantur, recensentes quascunq; necesse sit illi, postquam ingressus est, perpetui humanas calamitates. Hominem uero fato functum, per lusum & leuiam terræ demandant, referentes quot malis liberatus, in omni sit modo felicitate. Sed qui supra Crestonacos habitant, ista agunt: singuli plures habent uxores, & ubi quis eorum decesserit, fit disceptatio magna inter uxores, quemnam magis dilecta fuerit a marito, habeturque ab amicis de hoc acre iudicium; & que talis iudicata

riunt. Terræ late patent, & ob excedentia ripas suas plerunque flumina, nesciunt non ad pabula fertiles, alicubi usque adeo steriles ad cetera, ut qui habitat, lignorum egentes, ignes ossibus alant.

Thracia. Cap. II.

 Is Thracia proxima est, eaque a pontici lateris fronte usque in Illyricos penitus immissa, quæ latera agit, Istro per lagoque contingitur, regio nec caelo

laeta nec solo, & nisi quæ mari propior est, infœcunda, frigida, eorumque quæ seruntur, malignè admodum patiens. Raro usquam pomiferam arborem, uitem frequenter tolerat, sed nec eius quidem fructus maturat ac mitigat, nisi ubi frigora obiectu frondi cultores arcuere. b. Viros benignius alit, non ad speciem tamem, nam & illis asper atque indecens corporum habitus est: ceterum ad ferociam et numerum, ut multi immitesque sint, maxime ferax. Paucos amnes qui in pelagus euadunt, uerum celeberrimos, Hebrum, Neston et Strymona emittit. Montes interior attollit Haemon & Rhodopen & Orbelion, sacris Liberi patris, & coetu Mænadum Orpheo primū initiante celebratos: e quibus Haemus in tantum altitudinis abit, ut Euxinum & Adriam ex summo uertice ostendat. Vna gens Thraces habitant, alijsque alijsque prædicti nominibus & moribus, Quidam feri sunt, & ad mortem paratissimi, Getæ utique. Id uaria opinio perficit. Alij reddituras putant animas obeuntum: alijs, etsi non redeant, non extinguitamen, sed ad beatiora transire: alijs emori quidem, sed id melius esse quam uiuere. Itaque lugent apud quosdam puerperia, natisque deflentur, funera contraria festa sunt, & ueluti sacra cantu lusuque celebrantur. Ne foeminis quidem segnis est animus, super mortuorum uirorum corpora interfici, simulque

curritates. f. Alijsque prædicti nominibus.) Ex his fuere Getae, qui se non mori persuasum habuerent, sed ad Samoxim, uel secundum alios Salmoxim, deum suum post fatum migrare. Fuit autem hic Salmoxis Pythagoræ quondam discipulus, qui in patriam reuersus, cum uideret Thraces male uiuere, ipse edoctus iuxta Ionicos mores, dedit ipsis leges, persuasitque popularibus eas seruantibus post obitum ad se in eum locum ire, ubi superstites omnium bonorum compotes essent: per hoc deitatis opinione consecutus, est Thracum se conspectu subduxit atque euauit, maximo sui desiderio post se relicto. g. Lugentur puerperia.) Habent Thraces, praesertim qui Traus uocantur, hunc morem, ut nato puero propinquai eum circumsecent, & ploratione prosequantur, recensentes quascunq; necesse sit illi, postquam ingressus est, perpetui humanas calamitates. Hominem uero fato functum, per lusum & leuiam terræ demandant, referentes quot malis liberatus, in omni sit modo felicitate. Sed qui supra Crestonacos habitant, ista agunt: singuli plures habent uxores, & ubi quis eorum decesserit, fit disceptatio magna inter uxores, quemnam magis dilecta fuerit a marito, habeturque ab amicis de hoc acre iudicium; & que talis iudicata

Hæmus mens altit. admiranda

Mos Thracum
principale

Salmoxis seu Samoxis Thraci
legis lator:

sepeliri, uotū exīmū habēt: & quia plures simul singulis nuptiæ sunt, cuius id sit decus apud iudicaturos magno certamine affectant; moribus datur, estq; maxime lœtū, cum in hoc cōtentur, uincere. ^f Mōrent aliae uocibus, & cum acerbissimis planctibus efferūt. At quibus con solarieas animus est, arma opesq; ad rogos deferunt, paratiq; (ut dicitant) cum fato iacentis, si detur in manus, uel pacisci, uel decernere, ubi nec pugnæ nec pecuniæ locus sit, manentq; dominas procī. Nupturæ uirgines non à parentibus uiris traduntur, sed publicè aut locantur du cendē, aut uaneunt. Vtrū fiat, ex specie et moribus causa est. Probæ formosæq; in precio sunt, cæteras qui habeant, mercede queruntur. Vini usus quibusdā ignotus est: epulantibus tamen ubi super ignes quos circūsident, & quædam semina ingesta sunt, similis ebrietati hilaritas ex nido cōtingit. In littoribus Istro proxima est ^g h Istropolis, deinde à Milesijs deducta Galatis & Tritonice, & portus Caria, & Tigris pro montoriū, quod præteruectos alter Ponti angulus accipit aduersus Phasiaco, et nisi amplior foret, similis fuit. Hic Bizonē motu terræ intercīdit. Est portus Crunos, urbes Dionysiopolis, Odesos, Messembría, Anchialos, & intimo in sinu, atq; ubi Pontus alterum sui flexum angulo finit, magna Apollonia. Recta dehinc ora, nisi quod media fermè in promotorium quod 30 Thinniam uocant, exit, & incuruīs cōtra se littoribus obtenditur, urbemq; sustinet Halmy desson & Phileas & Phinopolis. Hactenus Pontus, deinde est ⁱ Bosphorus & Propontis. In Bosphoro Byzantiū, in Propontide Selymbria, ^k Perinthus, Bathynis, amnesq; qui interfluunt, Erginus & Atyras. ^l Tum Rheso regnata quondam pars Thraciæ, & Byzanthe Samiorum, & ingens aliquādo Cypsellæ; post locus, quē Graj̄ ^m μενέρη τεχ̄ appellant, & in radice 40 magnæ peninsulæ sedes Lysimachia. Terra que sequitur, nusquā lata, atq; ⁿ hic arctissima inter Hellespontū Aegæumq; procurrit: angustias Constantino Constantinopolis & Roma noua, à Turcis uero Czaroū dom, ut iam suprā quoq; scripsimus.

^k C Perinthus.) Hæc urbs clara est ob amphitheatum solidi marmoris, quod inter orbis miracula celebratur. ^l C Tum Rheso.) Scribit Homerus lib. Iliad. 10. Rhēsum Thraciæ regem cum equis albis in auxiliū Troianorum uenisse, & à Diomede interfectum. ^m C μενέρη τεχ̄.) Sonant hæ duas græcæ dictiones, longum murum, & secundum Ptolemaeum est oppidum, quod ipse quoq; uocat Longum murum. Cæ terum Lysimachia urbs iamdudū dicitur terræmotu corruisse. ⁿ C Hic arctissima.) Est enim iuxta Lysimachia Isthmos & angustus introitus in Chersonesum Helleponsi. Vocabuli Chersonesi rationē suprā signauimus. Sunt autem quatuor insignes Chersonesi, nempe Chersonesus Taurica, Thracia, Aurea que est in India,

iudicata est & hunc honorem adepta, ea à uiris & mulieribus exornata, ad tumulum à suo propinquissimo unā cum uiro mactatur, ceteris uxoribus lugentibus et pro deo decoro habentibus quod non tales fuerint.

^f C Mōrent aliae uocibus.) Quod scilicet indignæ iudicatæ fuerunt, ut sepeliuntur cum marito: his tamē admittit mōror aut mitigatur per procos, qui earū ambiunt connubia hoc pacto: Deferunt ad ro-

Nuptia Thraciæ

gum opes & arma, ut opibus paciscantur, aut armis duellum ineant cum fato, ubi tamē nec pecunia nec armis quicquā agi potest, nisi quis cum larvis existimet pugnandum. De uirginibus nupturis habes multa in Solino cap. 15. & de sepultura apud Herodotum libro quinto à principio.

^g C Quædam semina ingesta.) Meminit Solinus memorato capite huiusmodi seminū. ^h C Istropolis.) Vrbs illa Milesiorum est colonia, habetq; situm citra meridionale ostiū Danubij. Vide nam Europæ in Ptolemæo tabulam. Tritonice uero Galatarum colonie non meminit. Habet idem Ptolemaeus Tigris pro montorium, quod longo maris tractu oponitur Phasiaco Colchiqd; oppido, cuius suis prælibro primo cap. ult. sub litera g mentionem fecimus. Vrbis Bizonæ que terra motu concidit, Ptolemaeus non meminit. Dionysiopolim uero, Odesum, Messembriam, Anchialon & Apolloniam supra promontorium Thinniam in littore maris apud eum inuenies. Infra Thinniam autem Byzantium uersus, urbes maritimæ describuntur, Halmydessos, Phileas, que & Ptolemaeo promontorium est, atq; Phinopolis.

ⁱ C Bosphorus.) De Bosphoro Thracio vide Solinum cap. 22. In hoc Bosphoro situm est Byzantiū, quondam à Pausania Spartanoru[m] rege conditum: nomen uero habet secundum Eustathium à Byzaprefecto classis Megarenium: deinde à Constantino Constantinopolis & Roma noua, à Turcis uero Czaroū dom, ut iam suprā quoq; scripsimus.

Amphitheatrum Perinthi exīmū

Chersonesi in signis quatuor.

¶ Cymbrica, quam hodie Daciam & Daniam uocamus. o (Aegos.) Flu-
tus est Thracie, ad cuius ostia classis Athe-
niensium à Lysandro capita fuit atq; fracta.

p C Est & Abydo.) Est Abydos
urbs Asiae à Milesijs cōdita cui Sestos in Eu-
ropa opponitur, intercedēte angusto mari,
à casu uirginis Helleponto nuncupato : id
cum Asia ab Europa diuidat, Xerxes Per-
sarū rex ponte coniunxit, exercitumq; suū
fecit per pedes ab Asia transire in Euro-
pam: de qua re uide Iustinum lib. 2. Cete-
rum Abydon Leander suo amore insignem
redit, de quo & suprà diximus.

q. C. Protesilai.) Hic Protesilaus
Thessalus fuit, intersectus ab Hectorē in ini-
tio Troiani belli. Vide Thucydidem lib. 8.
ubi quoq; inuenies de nauali pugna Athe-
niensium & Lacedemoniorum, que con-
tigit iuxta portum Cœlon, haud procul ab
Abydo. r. C. οὐώσαντα.) Sonat
hec græca vox, canis sepulchrum, quo no-
mine dictus est tumulus Hecubæ uxoris
Priami, que ex impatibili dolore post clac-
dem exitiumq; patriæ ac suorum in canem
conuersa fertur. s. C. Aegaeum statim
pelagus.) Plinius capite 11. quarti putat
hoc mare sic dictū à scopulo qui inter Te-
nedum & Chium insulas extat, quam à ca-
præ specie Græci αἰγαῖο dicunt. Strabo ue-
ro lib. 9. dicit nomen accepisse hoc mare
ab Aegis Eubœæ oppido. Sunt alij qui deri-
uant nomē ab Aegeo Thesei patre, qui ex
Athenarum arce illuc se deiecit, ac in mare

præcipitauit. Adducit & Solinus aliam rati-
huius maris tibi ostendit tabula Græciae, quae
bere in Attica iuxta Athenas. Porro sinus &
stufia autem fermè in ipso Isthmo. De Hebreo
dius lib. 15. Flumen habet Cicones, quod per
scos uero urbs Thracie opposita Samothraca.
Xerxes numerauit, aut uerius mensurauit
poëta Orpheum Oeagri filium regem Cicero.
Videtur Mela hæc omnia habere ex septima
& campus ingens, quem grande flumē Helles
impositum est Persarum præsidium à Dari-
retur, Xerxes ita sibi faciendum putauit. In
contiguum receperunt, ubi Sala urbs Samo-
minatur, qui locus quondam fuerat Ciconum
dem quantum singuli attulerint copiarum,
refertur. Constat autem terrestrium copiarum
cies septies centena millia. u. C. Dionysius

Isthmōn frontem eius Mastusiam totam Cher-
sonesum appellāt. Ob multa memorabilis est.
In ea flumen ^o Aēgos naufragio classis Atticæ
insigne. ^P Est et Abydo obiacens Sestos, Lean-
dri amore pernobilis. Est & regio, in qua Persa-
rum exercitus diuisas spatio pelagoque terras,
ausus pontibus iungere: (mirum atq; ingens fa-
cinus) ex Asia in Græciam pedes & non nau-
gata maria trāsgressus est. Sunt ^q Protesilaī ossa
consecrata delubro. Est & portus Cœlos, Athe-
niensisbus & Lacedæmonijs nauali acie decer-
nentibus, Laconicę classis signatus excidio. Est
^r κωόστημα, tumulus Hecubæ, siue ex figura ca-
nis, in quam cōuersa traditur, siue ex fortuna, in
quā deciderat, humili nomine accepto: est Ma-
cidos, est Eleus quæ finit Hellespontum. ^s Ae-
gæum statim pelagus usq; longum littus im-
pellit, summotasq; terras hinc ad promonto-
rium, quod Sunium uocatur, magno ambitu
mollīc; circūagit; eius tractum legentibus præ-
uectisq; Mastusiam, tum sinus intrādus est qui
alterū Chersonesi latus abluens, iugo facie val-
lis includitur, & ex fluvio quem accipit, Melas
dictus; duas urbes amplectit, Alopeconesum,
& in altero Isthmi littore sitam Cardiam. Exi-
mia est Aenos, ab Aenea profugo condita. Cir-
ca Hebrum Cicones, trans eundem Doriscos,
ubi Xerxem copias suas, quia numero non po-
terat, spatio mensum ferunt. Deinde promon-
torium Serrium, ex quo ^t canentem Orphease-
cuta narrantur nemora Zonæ. Tum Scœnas
fluuius, & ripis eius adiacens Maronia regio
ulterior ^u Diomedem tulit immanibus equis

præcipitauit. Adducit & Solinus aliam rationem huius nominis cap. 15. in fine: uide ibidem. Figuram & situm
huius maris tibi ostendit tabula Græciae, quam suprà in Solino cap. 15. ordinauimus. Si libet, poteris Sunium scri-
bere in Attica iuxta Athenas. Porrò sinus Melanus est inter Samum insulam & Chersonesum Hellefonti, Ma-
stusia autem fermè in ipso Isthmo. De Hebro flumine suprà in hoc capite non nihil diximus: scribit quoq; de eo Oui-
dius lib. 15. Flumen habet Cicones, quod potum saxe reddit Viscera, quod tactis inducit marmora rebus. Doris-
cos uero urbs Thracie opposita Samothraciae, à Dori nympha, hoc est, dea marium nomine accepit. Iuxta eam
Xerxes numerauit, aut uerius mensurauit exercitū suum immensum. t C Caneniem Orpheo.) Fingunt 40
poëtae Orpheum Oeagri filium regem Ciconum sic cecinisse, ut arbores, saxa, feras et flumina suo illexerit sono.
Videtur Mela hæc omnia habere ex septimo libro Herodoti, qui ita scribit: Est Doriscus Thracie littus pariter
& campus ingens, quem grande flumē Hebrus interfluit, ubi extructus est is murus qui Doriscus appellatur, cui
impositum est Persarum præsidium à Dario. Cum igitur locus digerendis recensendisq; copijs idoneus sibi uide-
retur, Xerxes ita sibi faciendum putauit. Eius iussu nauarchi cum eò appulissent, omnes naues ad littus Dorisco
contiguum receperunt, ubi Sala urbs Samothraciae & Zona sitæ sunt, cuius ultimū promontorium Serrium no-
minatur, qui locus quondam fuerat Ciconum. Per hoc tempus apud Doriscum Xerxes lustrabat exercitum: equis
dem quantum singuli attulerint copiarum, pro certo affirmare non possum, quoniā à nullis prorsus hominibus id
refertur. Constat autem terrestrium copiarum numerū fuisse 170. myriades, id est, 1700000. que faciunt de-
cies septies centena millia. u C Diomedem tulit.) Fuit hic Diomedes Thracū rex truculentus, qui equos
suos

Xerxip cobia immixtæ

mandendos solitū obiectare aduenas, et ijsdem ab Hercule obiectum. Turris quam Diomedis uocant, signum fabulæ remanet; & urbs, quam soror eius suo nomine nominauit Abdera; sed ea magis id memorandum habet, quod Demo critum physicum tulit, quām quod ita condita est. Vlra Nestos fluit, interç eum & Strymona urbes sunt, * Philippi, Apollonia, Amphilolis. Inter Strymona & Athonturris Calarnæa, & portus Caprullon, urbs Achanton & Oesyma. Inter Athon et Pallenæ, Cleone & Olynthos. ^z Strymō, sicut diximus, amnis est, longeque ortus, & tenuis, alienis subinde aquis fit amplior, & ubi non longe à mari lacum fecit, maioreq; uenerat alueo erumpit. Athos mons est adeo elatus, ut credas altius quām unde imbræ cadunt, surgere. Capit opinio fidem, quia de aris quas in uertice sustinet, ^a non abluitur cenis, sed quo relinquit aggere manet. Cæterum non promotorio ut alijs, uerum totus est, totoq; longe dorso procedit in pelagus; quā continenti adhæret, à Xerxe in Graios tendente perfosus, transnauigatusq; & factus freto nauigabili peruius. Ima eius tenent paruae Pelasgorum coloniae. In summo fuit oppidum Acroathon, in quo (ut ferunt) dimidio longior quām in alijs terris ætas habitantium erat. Pallene soli tam patientis, ut quinq; urbū sedes sit atq; ager: tota in altū abit, angusta satis unde incipit: ibi est Potidea. At ubilaxius patet, Mende Scioneq; referendæ: illa ab Eretrijs, hæc ab Achiuis, capto Ilio, remeantibus posita.

^a abscione scribit Herodotus libro 7. & Solinus cap. 14. De Acroatho scribit Herodotus sic: Intra Athon sitae sunt urbes Dion, Olophyxus, Acroathon, Thysus, Cleone, quas Perses è continentii insulanis facere aggressus est. Significat autem Acroathon, uerticem Athi: nam urbs illa sita fuit in ædito montis loco, cuius incolæ Macedobij cognominati sunt, id est, longæi, ut apud Solinum legimus cap. 21. De uribus Pallene, Potidea, Mende, Scioneq;, nihil est ab alijs notatum quod Mela hic non breuiter recenscat.

Macedonia. Cap. III.

⁴⁰ **V**m Macedonū populi, quot urbes habitant: quarum ^a Pellam maxime illustrem alumni efficiūt, Philippus Græciæ domitor, Alexander etiam Asiæ. In littore ^b flexus Mecyberneus inter promontoria diuidit Canastreum, & portum qui Copos dicitur; urbes Toronen & Physcellam, regis et Alexandri, unde et uterq; Pelleus dictus est. Ptolemeus ponit Pellam iuxta Axium fluuiū, semotam nonnihil à littore maris. Cæterum quomodo Philippus domuerit Greciam, inuenies apud Iustinum lib. octauo & nono, & apud Diodorum Siculum de gestis Philippi. ^b **C** Flexus Mecyberneus.) Hunc sinum Pto-

suos aduenarum carnis in Tyrida opido pascebat, sed postea ab Hercule equis suis in pabulum appositus fuit. Alij pro Tyrida legūt, Tynda. Pro huius rei signo matet adhuc turris, turris Diomedis uocata, id quod & Solinus scribit. Abdera uero urbs, Democriti philosophi patria, à Diomedis sorore condita et denominata est: licet alijs putent sic dictam ab Abderito Hercules delitijs, à Diomedis equis dilacerato & humato, dum pugnaret Hercules cum Diomedede, ac deinde ibi conderet Abderam in memoriā Abderiti. ^x **C** Philippi.) Philippi ciuitas est Thracie, quam Philippus Macedonū rex edificauit, et à nomine suo Philippus appellauit. Hinc campi Philippici, in quibus Cæsar & Pompeius primo, & postea Augustus et Brutus cum Cæsario dimicauerunt. Hinc Philippenses, ad quos diuus Paulus epistolam scripsit.

^y **C** Athon.) Est Athon & Athos mons inter Macedoniam & Thraciam mirande altitudinis, ut usq; ad insulam Lemnos non umbram proiecere dicatur, de quo suo præ in Solino cap. 14. & 21. nonnihil scripsimus. ^z **C** Strymon.) Hic fluuius autore Plinio oritur in Hæmo, et priusquam dirigat cuiusum, in septem funditur lacus. Secundum Ptolemaium uero originem trahit ex Orbalo monte, sed qui unus ferè est cum Hæmo. ^a **C** Non abluitur cenis.) Hanc absimilia scribit Solinus cap. 13. de Olympo Thessalico. Porro de Athi montis

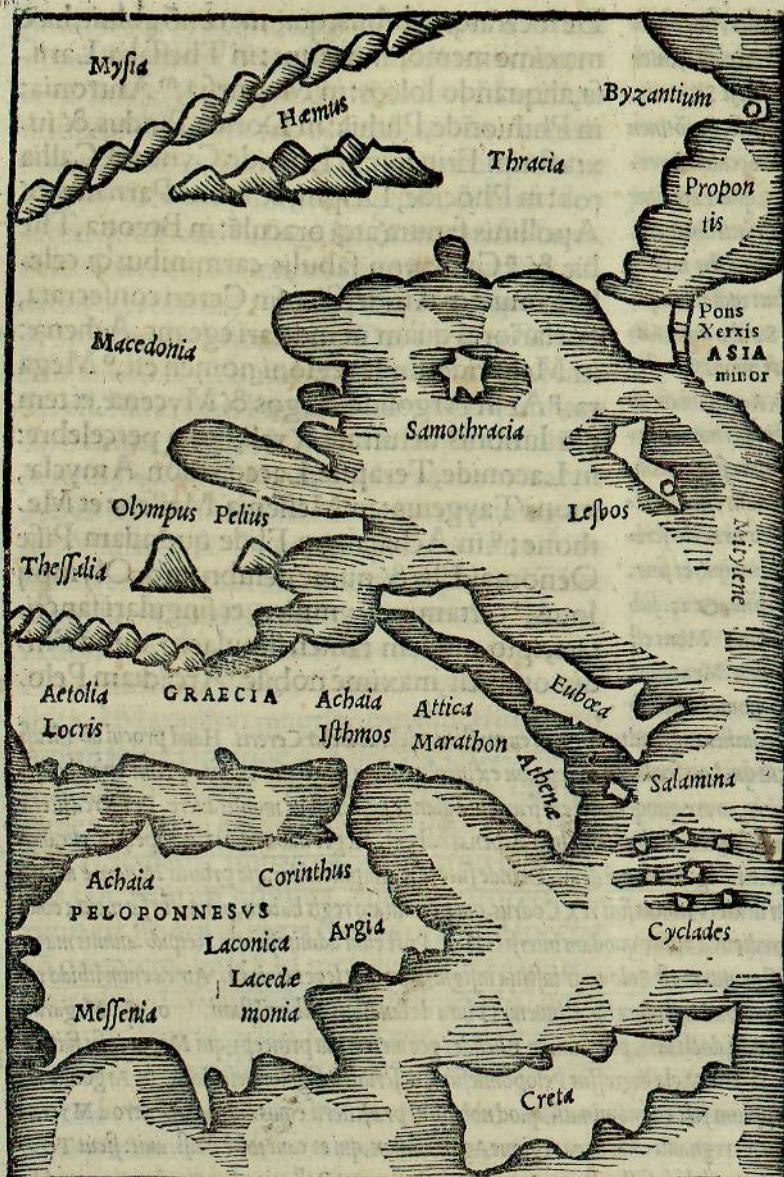
SCHOLIA CAP. III.

Macedonia olim multis denominata fuit nominibus: nam dicta fuit Hæmonia, Aeimatia atq; Macedonia, fuitq; secundum Plinium cētum quinquaginta populorum, duobus inclita regibus, Philippo & Alexander. De limitibus Macedoniae habes apud Solinum cap. 14. ^a **C** Pellam.) Hæc urbs in littore maris Aegei sita, illustrata fuit natalibus Philippi Macedonum regis et Alexandri, unde et uterq; Pelleus dictus est. Ptolemeus ponit Pellam iuxta Axium fluuiū, semotam nonnihil à littore maris. Cæterum quomodo Philippus domuerit Greciam, inuenies apud Iustinum lib. octauo & nono, & apud Diodorum Siculum de gestis Philippi. ^b **C** Flexus Mecyberneus.) Hunc sinum Pto-

lemæus uocat Thermaicum, à Therme opido. c Axius.) Hic fluuius labitur in sinum Thermaicū, & ut ueteres trahiderunt, efficit pecudē nigrā suā potam aquis, diuersa ab Halacmo uicino amne natura, qui uelleris nitorem potae ex se pecudi afferuat. Per Thessalos fluit Peneus, ex Pindo Epirotico monte ortus, labiturq; iuxta Ossam montem in mare. Hic fluuius apud autores etiam uetus semper celeber fuit, ob eius amoenitatem: nam calculo uiridis est, & multo circa ripā abundat gramine, habetq; canorum auium concentum. Vide Plinium capite octauo libri quarti.

d Ante Axium Thessalonica est.) Hoc est, Thessalonica paulo septentrionalior est, quam sit ostium Axij fluminis. Hanc clarissimam urbem diuī Pauli epistola clariorem reddidit. e Inter utrūq;.) Inter Axium & Peneum fluuios, in littore maris multæ sunt famosæ ciuitates, præstimum Melibœa, quam Philoctetes insignem reddidit. Hic enim Peantis fuit filius, & cū Hercules in Oeta monte in fata concessurus esset, donauit eum suis sagittis, & ne corporis reliquias monstraret, uetuit.

f Terræ interiores.) Cum Melibœa tenet littera mariam secutus, descripsit duntaxat obuia quæ loca, montes, promontoria, sinus, ciuitates & alia id genus, hic Græciām ingressus, dreditur à maritimis, & omnes Græcie describit regiones. Et primum quidem ex 34. montibus qui in Thessalia inueniuntur, potiores recenset, ut sunt Olympus, Pelius, Ossa &c. Hinc est quod poëta finxerunt, olim in 30 Thessalia gigantes congesitus montibus uoluisse Iouem ē celo deturbare. Illuc etiam ex montibus, si quandoque torrentes niuibus et aquis pluvialibus inundare coeperint, ossa ex illa eluione feruntur detegi, quæ ad instar corporis humani sunt, & in campos apertos impelluntur. De Olympo & Pelio uide Solinum cap. 13. Situm horū montium ostendet tibi Græcie figura proximè sequens. De Pelio scribit Ouid. Fast. 5. Pelion Hæmonia mons est obuersus in Austros, Summa uirent pinu, cætera queruscus habet. Hic est Pelion, qui Argo nauis fabricandæ materiem præbuit. Ossa montis situm poteris uidere in tabula Græcie, quam capiti Solini decimoquinto adieci mus. Hic in finibus Thessalie positus, Centaurorum stabulum fuit, et secundum Senecam, Olympo olim fuit coniunctus. g Pieria.) Pieria mons est & regio, inde Pierides Musæ, de quibus in Solino cap. 13. nonnihil diximus. Porro in monte Oeta Graius Hercules ultimo calcasse terram dicitur, quādo deposita mortalitate deus factus à stultis creditus est. De nobilibus Tempe diximus et suprà in Solino, nempe Tempe esse loca amoenissima, à natura uel arte facta. Libethra uero dicta sunt à Libethro Macedonie monte, ad cuius radices fons esse perhibetur Pimplea, unde Muse dicuntur Libethrides. h Multum prominens Græcia.) Quād prominet Achaia et Peloponnesus, satis indicat adiecta Græcie descriptio. Myrtoum pelagus, est mare quod est circa Cyclades insulas, inter mare Aegeum & Ionium seu Creticū, à Mytilo Mercurij filio, qui in id proiectus fertur, sic dictū. i Proximè spatiofa.) A confinijs Epiri spatiofa est Hellas, et lōgo tractu procurrit ad orientē in mare Aegeum, habens mare Aegeum ad unum latus, et Ionium ad alterū: sed Ionium magis intrat latera, ab Epiro scilicet usq; ad Isthmum Peloponnesi sinum magnum efficiens, & rursus transito Isthmo, qui quinq; duntaxat millibus passuum patet, sinus est Megaricus, et hos duos sinus incidit Isthmos ipse, qui connectit Peloponnesum peninsulam continentem. Cæterum Hellas est regio Græcie que est extra Isthmum in continente, ab Hellestine Deucalionis & Pyrrhe filio sic dicta, quam Ptolemeus appellat Achaiam. Vocatur etiam proprie Græcia, à quodam

à quodam Græco, qui in ea olim rerū potitus est. k C In Ionii mare.) Hæc oculari ter uidere poteris in de scriptione Græciae, quo modo Peloponnesus in mare Ionii ad occasum magis quam in ortum expandatur. Rationem nominis inuenies explicatā suprà in Solino ca. 13. & 15. in fine. Habet autē hæc peninsula in numeros serè sinus, promontoria, flexus, secessus, & exproprietates, quibus ut fibris littora eius incisa uidetur, dum extrema eius ora, que hic fibre comparatur, tam in aequali & flexuoso circumscribitur margine. Sunt proinde fibre omnium rerum extremitates, ut sunt extremitates cordis, iecoris, pulmonis, foliorum arboris: & quoniam Peloponnesus habet figuram platani folio simillimam, ob angulos re cessus, rectè circumferentia eius dicitur in modis fibrarum incisa.

l C Prima est Thessalia.) Extra montem Oetam, qui ab Aegaeo mari in occidentem rectè extenditur ad Epirum, sunt Thessalia, Magnesia, que est iuxta Ossam & Pelium montes, atq; Phthiotis, que est inter Thessalam & Magnesiam. Citra vero montem Oetam post Epirum incipiunt Græcie regiones, & hoc ordine describuntur per totum Achaie tractum, Doris, Locris, Phocis, Boeotis, Attis, Megaris: sed omnium Attis clarissima. In Peloponneso Argolis, Laconice, Messenia, Achaia, Elis, Arcadia, ultrà Aetolia, Acarnania, Epiros, usq; in Adriam, patens Laconica, in qua est Lacedæmon seu Sparta, Argolidi succedens: Messenia, que angulum tenet occidentalem simul et meridionalem: Achaia propria, que in latere occidentali septentrionali tenet angulum, & inten-

Messeniam atq; Achaia est Elis, inter Eli-
dem uero & Laconicam est Arcadia, inter
Achaiam uero & Argolidem est Sicyonia.
Porro ultra Achaiā Pelopōnesi, in cōtinē-
tis scilicet, est Aetolia, deinde occidentē uer-
sus Acarnania, hinc Epirus, quæ extēditur
usq; ad Adriam, hoc est, Adriaticum mare.

m C Antronia.) Hec urbs nomen
sortita est ab antris, è quibus molares lapi-
des exciduntur: unde & Strabo eam An-
tron vocat. Pindus uero est mons Thessa-
lie Apollini Musisq; sacer, Acarnania ab
Aetolia dividens. Est & Pindus nomen ur-
bis Doridis, iuxta quam situm est Erineon.
Cinum dicit Plinius emporium esse Locri-
dis. De Delphi & Delphico oraculo scri-
psimus in Solino ca. 12. à principio et fine.
De Thebis habes ibidem in fine, & 15. sub
litera k. n C Cytharon.) Mons est
Bœotie, de quo vide Ouid. lib. 3. Metamor.
Eleusis uero ciuitas Atticæ nomē habet ab

Eleusio, quem Ceres docuit omnem agriculturā, & in ea mystica celebabantur Cereris. Haud procul ab Eleusi
est Athenarum urbs, que, ut quidam scribunt, in regnum ex incolis eodem solo natis crevit. Primi enim lanifi-
cij, olei & uini usum docuere, arare quoq; & serere frumenta glande uescientibus monstrauere. Preterea literæ
& facundia, ciuilisq; ordo discipline, ueluti templum Athenas habent. Reges habuerunt Cecropem, Deucalio-
nem, Cranaum, cuius filia Attis regioni nomē dedit. Deinde succedit Amphionides, qui primus Mineruæ urbem
sacravit, & nomen ciuitati dedit. Ultimus fuit rex Codrus, qui permutato regis habitu, pannosus sacraenta collo
gerens, castra hostium ingrediens à milite quodam interfactus est. Post eum administratio Reipub. annuis magi-
stris permisja est. Electus autem est Solon, uir iustitia insignis, qui tulit leges ciuitati. Antea enim libido re-
gum pro legibus habebatur. Apud Iustinum lib. 2. inuenies plura de laudibus Atheniēsum. o C Megara.)
Hanc urbem nobilitarunt multi docti uiri, potissimum Euclides geometrarum princeps, qui Megarenſis fuit.

p C At in Argolide.) Hic Melae ingressus Peloponnesum, describit insigniora eius loca. In Argolide est
Argos, quod aliquando Hippium fuit cognominatū, quod nobilibus præstiterit equis. Mycenæ uero à Mycenæ
Nympha sic appellatae sunt, et regnauit olim in ea regione Agamemnon, qui et eam urbē illustrauit: sicut Tera-
pne ab Helena, in qua nata fuit, celebris facta est, & Amyclæ ob Castoris et Pollucis educationē notiores reddi-
tae. De Lacedæmonie, quæ et Sparta dicta est, nō est ut hic quicquā dicatur, cum uirtutes et gesta Lacedæmonio-
rum omnibus patescant. Legi, si placet, secundum & quintum Iustini librum, & inuenies quā strenui & in-
uicti Lacedæmonij contra hostes suos fuerint. Libro tertio apud eundē autorem multa inuenies de Messeniorum
cum Lacedæmonij bello. q C In Achaiā.) Est Achaiā ista propria in ora Peloponnesi occidentali, è re-
gione scilicet Isthmi, habēs urbes Elidem, Pisam, Helicen. In Pisam olim fuit regia Oenomai, quem Pelops denicit.
Helicen absorpsit terræmotus: nam cum is terræmotus pelagus in sublime extulisset, fluctus eam penitus obrue-
runt, licet duodecim stadijs a littore distaret. r C Certamine gymnico.) Habuerunt Greici multa celebria
certamina, nempe Olympia, Phthia, Isthmia & Nemea, in quibus Græci magnos honores constituerunt uicto-
ribus athletis. Olympia fuerunt qua in Olympo Arcadiæ monte iuxta Pisam & Elidem quinto quōque anno
in honorem Olympij Iouis celebabantur, & qui uicisset corona oleagina donabatur. Et hæc secundū quosdam
instituta sunt anno mundi 4400. qui est annus à capta Troia 406. in eoq; certamine Hercules primus corona-
tus est. Hinc numeratio Olympiadum, de qua in Solino cap. 2. nonnihil diximus sub litera i. Porro simulacrum

Iouis secundum Strabonem fuit ex auro solido fabrefactum, & secundum Plinium ex ebore, singulari Phidiae ar-
tificio formatum. s C Arcadiam.) Occupat Arcadia mediterraneum Peloponnesi, à mari undiq; remota,
ideo regiones iam enumeratae incingunt eam. Sunt autem multa celebria loca in hac Arcadia, nempe Stympalus
lacus, Lerna palus, Pelasgia à Pelasgo rege & sapiente uiro sic dicta, qui uitæ cultioris eis autor fuit, & uictum
ex stirpibus

Certamina Graeca

anno mundi 4400

ponnesiacæ gentes undiq; incingunt. In ea sunt urbes Psophis, Tenea, & Orchomenon; mon-
tes Pholoé, Cyllenius, Parthenius, Mænalus;
flumina Erymanthus & Ladon. ^aIn Aetolia
Naupactos, in Acarnania Stratos oppida; in
Epiro ^bDodonæi Louis templum, & fons ideo
facer, quod cum sit frigidus, & immersas faces,
sicut cæteri extinguit, ubi sine igne procul ad.
mouent, accedit. ^cAt cum littora leguntur à
promontorio Sepiade per Demetriā et Boiton,
Phtheleon & Echínon ad Pagaseum sinū cur-
sus est. Ille urbem Pagasam amplexus, amnem
Sperchion accipit: & quia Y Minyæ Colchida
petetes, inde Argonauem soluere memoratur.
Ab eo ad Sunium tendetibus illa prænauiganda:
Maliacus & Opuntius grandes sinus, & in
his cæforum etiam Laconum trophyæ, ^dTher-
mopylæ, ^eOpoes, Scarphia, Cnemides, Alope,
Anthedon, Larymna, Aulis Agamemnoniæ
^fGraiorumq; classis in Troiam coniurantium
statio. ^gMarathon magnarum multarumq; uir-
tutum testis, iam inde à Theseo Persarū maxi-
ma clade pernotus. ^hRhamnus parua, illustris
tamen, quod in ea fanū est Amphiarai, & Phi-
diaca Nemesis. Thoricos & Brauron olim ur-
bes, iam tantum nomina. Sunium promonto-
rium est, finitq; id littus Hellados, quod spectat
ad orientem. Inde ⁱad meridiem terra conuer-
titur usq; ad Megaram, Atticæ ut modo latere,
^jita nunc fronte pelago adiacens. Ibi est ^kPyr-
rhæus Atheniensiū portus. Scyronia saxa seu
sic dicitur ab Opunte oppido, et Maliacus à Maliea. Trophyæ cæforum Laconum, sunt monumenta publicæ ui-
ctoriae gratia eretta, que in Locrensum agro erant posita in memoriam sexcentorum Laconum, qui duce Leo-
nida pro Græcia libertate pugnauerūt, & magna gloria, cæsi à Persis, occubuerunt. De hoc uide Iustinū lib. 2.

^z ^l Thermopylæ.) Mons Oeta ab oriente in occidentem extensus, in cacumen extollitur & in rupes
acutas, præruptas, præcipitesq; finitur, paruumq; & angustum uiatoribus à littore Locros potentibus & ex
Thessalia relinquit transitum, ut in quibusdam locis uix uehiculum agi possit, qui transitus Pylæ, id est, portus
& angustiæ uocatur, & hinc Thermopylæ. Sunt enim ibi propæ therma & calidæ aquæ: ad hos ingressus Pho-
censes murum Thessalorum metu struxerunt. Athenienses quoq; eas angustias contra Philippum Macedonem
clausisse scribuntur. ^a ^m Opoes.) Hæc eadem est que & Opus Opuntis, cuius iam mentionem fecimus.
Reliqua loca, Scarphia, Cnemides, Alope, Anthedon & Larymna, etiam commemorantur à Ptolemeo & Stra-
bone. Ponit Ptolemeus & Aulidem Agamemnoniæ classis stationem: nam Agamemnonis conatu bellum in
Troianos fuit excitatum. ^b ⁿ Marathon.) Hinc Marathonius campus, in quo strages multorum millium
Persarum facta est, de qua Iustinus lib. 2. scribit. Confecit & Theseus taurum in hoc loco, ut habes apud Oui-
dium lib. 8. ^c ^o Rhamnus.) Hinc Rhamnusia indignationis dea, quam Græci νέμεσις uocant, cuius
simulacrum pulcherrimum eo in loco colebatur, quod quidam marmoreum tradunt à Phidia ulnarum in altitu-
dine decem factum. Amphiarauis uero uates fuit, & sic Græcia honorauit famâ ut deus haberetur, & ab eo sola
in quo humatus fuit oracula peterentur. ^d ^p Ad meridiem terra conuertitur.) Hoc est, littus terre oppo-
nitur meridiei, sed procurrit à Sunio ad occidentem, donec uenias ad Isthmum cui incumbit Megara.

^e ^q Pyrrhæus.) Pyrrhæus Atheniensum portus, cui uerba coniungebatur, muro protracto ex oppido in

ex stirpibus herbarum arborumq; frondi-
bus transfluit ad glandæ, maxime fugineæ.

^t ^r In Aetolia.) Transit Hic Mela.
ex Peloponneso ultra sinum maris ad con-
tinuentem: est enim è regione Achæa Peloponnesiacæ Aetolia, in qua est Naupactos,
que nostro euo Lepantum nominatur. Est
autem uerba peruetusta, & fuit multo tem-
pore sub dominio Venetorū, sed anno Chri-
sti 1500. à Turca obsidetur & capitur.

^u ^s Dodonei louis.) Est Dodona.
ciuitas Epiri, iuxta quam propinquum erat.
nemus Ioui sacrū, ubi quercus uocales fuisse
dicuntur, & columbæ responsa dedisse.

^x ^u At cum littora leguntur.) Re-
dit hic Mela à locis mediterraneis ad litto-
rum descriptionem, incipiens in Magne-
sia à promontorio Sepiade. ^y ^v Mi-
nyæ.) Vrbs est Thessalia, que prius Al-
monia dicta fuit. Hinc Minyæ qui cum Ia-
sone & Argonautis nauigarunt in Colchi-
dem, ut uellus aureum raperet. Fuerunt aut
Argonautæ heroes illi, qui ex Græcia cum
Iasone in Colchos profecti sunt, ex quis-
bus præcipui fuere Castor et Pollux, Telas-
mon, Orpheus, Hercules, & Hilas puer, sic
cognominati à naue quæ in nauigauerunt.
Notandum hic, quod ab urbe Minyæ per
sinum Maliacum & Opuntium tandem per-
uenitur ad Sunium extrellum Atticæ pro-
montorium, per agratis multis locis, que or-
dine à Mela describuntur. Opuntius sinus

modum duorum crurium, ob aduentantium multitudinem semper feruens, quadringentarum naviū fuit capax. Sunt qui scribūt Pyreum, alij uero Pyreum. Secundum Strabonem hic portus & emporium distabat ab Athenis duobus millibus passuum, & tantus fuit murus. f. C. Scyronia saxa.) Solinus capite 12. scribit urbi Athenarum saxa Scyronia propinqua esse, & porrigit sex millibus passuum. Hęc saxa uiam maritimam non admittunt, sed super ea est uia ab Attide in Megaram, excelsa, et transitu piculosa, propter multa præcipitia casum uiatori in subiectū astuans mare minantia. Hic Scyron latro dicitur proiecisse in pelagus quo scūq; qui in eū uenerunt locum, sed ipse tandem simili poena à Theseo Athenarum rege affectus, loco nomen infame reliquit. g. C. Isthmon.) De Isthmo scripsimus in Solino cap. 12. & 15. in fine. In Isthmo Pelopōnesi est templum Neptuni, piccarum arborum luco circundatum, ubi ludos Isthmicos decertatos Corinthijs celebrare soliti sunt. Fuerunt autē hi ludi quinquennales à Theseo instituti, ad horum emulationem quos ad Olympiam Hercules cooperat, quorum suprà sub litera q meminimus.

b. C. Corinthos.) Potentissima fuit hęc urbs antequam à Romanis caperetur. Viros habuit innumerabiles, perititia Reipub. administrande, & præclararum artium captu præstantes. ipsius urbis ambitus fuit 40. stadiorum, peruenitq; ad summi opificij artes. Ager nō admodum bonitate pollet, propter suam asperitatem. Veneris templum adeò locupletatum fuit Corinthi, ut supra mille puellas caperet. In hac urbe fuit formosissima omnium eius temporis meretricum Lais, captiuā ducta ex Sicilia, de qua Solinus capite undecimo non nihil scribit. Porro quod Melas hic scribit Corinthum opulentissimā urbem à Romanis cladem accepisse, Strabo eam cladem sic explicat: Cum legati populi Romani fortè tecta quædam magnifica præteriissent, Corinthi effusis sordibus eos 30 cōmaculare ausi fuerunt: cuius gratia cum alia quoq; superbie atq; insolentię eorū haud obscura extarent arguēnta, ingenti comparato exercitu L. Mumius Imp. eam solo æquauit. i. C. Acrocorinthon.) Est Acrocorinthus mons Pelopōnesi excelsus inter duo maria, Aegaeum scilicet & Ionium, stadiorum trium & dimidij, sub cuius radice in plano iacet ciuitas Corinthus. Vertex Acrocorinthi Veneris sacra habet aediculam.

k. C. Bucephalos.) Portus iste, sicut & Chersonesus atq; Scylleon promontorium, est in Arcadia: Malea autem promontorium est in Laconia, & procurrit 50. millibus passuum in mare uersus Cretam insulam, sic dictam à Maleo Argiūorum rege, qui in eo templum extruxit pulcherrimum, quod Maleoticum appellant. Porro nauigatio circa hoc promontorium est ualde periculosa, propter aduersos uentorum flatus. Hinc natum proverbium: Cum ad Maleam deflexeris, domesticos obliuiscere. Vel sic, Malea legens, quæ sunt domi obliuiscere. 40

l. C. Tænaros.) Promontorium illud expositum est in meridiem, distatq; haud procul à Sparta ciuitate: & quia in eo hiatus magnus est, & strepitus progradientium percipiuntur, dixerunt ueteres per hunc esse de scensum ad inferos. Sunt ibi quoq; lapidinæ optimorum lapidum, qui & Laconica marmora & Tænarei uocantur lapides. m. C. Acritas.) Promontorium istud est in Messenia, Ichthys autem in Elide, ad uesperum, hoc est, occidentem exposita, sicut & Chelonates, quem Ptolemaeus uocat Chelonitam. Cæterum Araxos est in Achaea Pelopōnesi. n. C. Epidaurij.) Ab Epidauro oppido Argiæ sic dicti, quod Aesculapij templo celeberrimum habetur. Trœzeni uero ab urbe Trœzene in ipsa Argiæ Chersoneso sita sic dicti sunt, celebres uel hoc nomine, quod humanissime suscepserunt Atheniensium uxores & omnem iuuentutem, eo tempore quo Xerxes Persarum rex tantis copijs ingressus est Græciam ut illam expugnaret. o. C. Portus Saronicus.) In Ptolemaeo habes sinum Saronicum, qui scilicet alluit littora Argiæ, Isthmo uiciniora: & sinus qui hunc sequitur & terminatur ad Maleam promontoriū, uocatur Argolicus. Deinde inter Maleam & Tænaron est sinus Laco nicus:

Isthmīq; ludi.

nicus: hinc ad Acritā Asinæus, inde ad Ichthyn Cyparissius. ^p In Argolico sunt noti amnes, Erastrinus atq; Inachus, & notum oppidum Lerne: in Laconico Githius & Eurotas: ^q in ipso Tænaro Neptuni templum et specus, illi quem in ponto Achérusium diximus, facie & fabula similis: in Asinæo flumen Pamíssum, in Cyparissio ^r Alpheus: nomen dedere urbes in littore sitæ, hinc Cyparissius, illinc Asine, Messenij Pylos: ^s Iñq; terras colunt, & ipsa pelago Pylos adiacet, Cyllene, Calipolis, Patrae oram illam tenent, in quā Chelonates et Araxos excurrunt: sed Cyllene, quod Mercurium ibi natum arbitrantur, insignis. Rhion deinde (maris id nomen est) angustè & uelut freto lacus, ore frequenti incidunt, inter Aetolos et Peloponnesiacos usq; ad Isthmon irrumpit. In eo ad septentrionē spectare littora incipiunt. ^t In his est Aegion & Aegira, et Oluros, et Sicyon: ^u at in aduersis Page, Creusis, Anticyra, Oeanthia, Cyrrha, & notior aliquanto nomine Calydon, & Euenos. ^v Extra Rhion in Acarnania maximiè clara sunt, oppidum Leucas, flumē ^y Achelous, In Epiro nihil Ambracio sinu nobilius est: facit sinus, qui angustis faucibus, & quæ minus mille passibus patet, grande pelagus admittit: faciunt urbes, eosus, cuius ueneno multi homines interierunt, donec ab Hercule intersectus fuit: & quoniā in eo promontorio specus horrendi & tenebrosi hiatus inueniuntur, putauerunt multi ibi descensum esse ad infernum, & finxerunt poëte Herculemibi Cerberum Ditis canem catenis Adamante nexis eduxisse ab inferno & trucidasse.

^r C Alpheus.) Scribunt poëte hunc fluuium mergi in Elide, & subter mare occultis meatus fluere in Siciliam, desinereq; in fontem Syracusanum, quem Arethusam uocant. ^s C Rhion.) Sic dicit Mela uecaris sinum illum qui est inter Peloponnesum & Aetolian, & alias sinus appellatur Corinthiacus: nam extendiatur à Drepano promontorio usq; ad Isthmum in quo est sita Corinthus. Claudit autem Drepanum angustis fauibus hunc sinum, ut sit terrarum ad Græciam pertinentium sere principium. Plinius hoc promontorium uocat Antirium, ubi ostium est Corinthiaci sinus minus mille passuum latitudine influentis, Aetolosq; dirimentis à Peloponneso. Porro promotorium quod contrà procedit, ab eodem Rhion appellatur. ^t C In his est Aegion.) A promontorio Drepano uersus Isthmum ad orientem sunt ista loca, Aegion, Aegira, Oluros & Sicyon, inter quæ Sicyon maioris nominis et antiquitatis extat, ubi olim primus Aegialeus regnasse fertur. ^u C At in aduersis.) Hoc est, in regionibus cōtinentis terre, nempe in Locride, Phocide et Bœotia, sunt Pagæ haud procul ab Isthmo, sicut & Creusis in Bœotia, Anticyra in Phocide, quæ Helleboro clara est, unde extat prouerbium, Nauiget Anticyras: quod dicitur de homine insano. Oeanthia in Locride, Cyrrha in Phocide, unde dicuntur Cyrrhai scupuli, & Cyrrhea antra, atq; fontes Cyrrhei, pro fontibus Parnasi &c. Calydon urbs est Aetolie, sita iuxta Euenum amnum. ^x C Extra Rhion.) Extra Locridem & Aetolian atq; promontoriū eius quod Rhion uocatur, est Acarnania, in qua est oppidū Leucas, uel eo nomine insigne, quod incole eius ipsam olim insulam fecerunt, sed uentorum flatu cōgeriem arenæ accumulantiū continentis est restituta. ^y C Achelous.) Hic fluuius dirimit Acarnaniam ab Ambracia, quæ regia fuit Pyrrhi, sed Augustus eam à uictoria Nicopolim nominavit. Ptolemæus tamen duas facit ciuitates Ambraciā & Nicopolim: Ambraciā ponit intra sinum Ambracium, & Nicopolim extra sinum in Epiro. Cæterum Epirus aliquando Molossia dicta fuit, & à Chaone Chaonia, nunc uero Albania appellatur, & est clara apud autores propter sinum Ambracium, qui angustis fauibus spatiōsum accipit æquor. Sed et Acheron fluuius infernalis secundum quosdam in hunc labitur sinum.

Z Actium.) Est Actium Epri
promontorium, ubi Augustus deuictis na-
uali prælio Antonio & Cleopatra, urbem
condidit, & Nicopolim à victoria nomina-
uit. Sunt et quinquennales Actij ludi instar
Olympiorū, Apollini Actio dicati, q prius
& à finitiinis agebantur, sed ab Augusto
honorificentius fuerūt celebrati. Porro Ar-
gos Amphilochium alia est urbs, ab Argo
Orestico siue Hippio, de quo suprà dixi-
mus. Ambracia uero ornatissima Epri ciui-
tas, regia fuit & Aeacidarum ab Aeacida
descendentium, & Pyrrhi regis.

a Ceraunij montes.) Hi montes sic sunt dicti, quod crebris fluminibus infestentur. **b** C In Adriam.) Hoc est, Adriaticum mare, cuius dextrum littus post Epiroticos tenent Macedones, Dalmatae, Illyri, Liburni & Histri, usq; ad oppidum Tergestum: ultra Tergestum uero terram inhabitant Galli et Itali, de quibus sequenti capite dicetur. **c** C Parthini.) Pcoli sunt oram Macedoniae inhabitantes, sicut & Dassarete, quos Plinius à tergo

Epiro iunctos asserit. Hinc est urbs Encheliarum atq; Phœcum. Post Macedoniam sequitur gens Illyriorum, sub qua & Dalmatæ comprehenduntur, qui olim multis annis aduersus Romanos bella gesserunt, habentes castella 50. dignitate præstata, & oppida, quæ Cæsar Augustus uastauit incendio. Mons Adrius est in Dalmatia, medium ipsam diuidens, hinc scilicet ad mare, & hinc ad reliquam terram. d. Liburni.) Est Liburnia inter Dalmatiam & Illyriam, uel, ut alij aiunt, pars est Dalmatiae, in qua sunt Salona, urbs insignis: hodie putant esse Croatiam. e. Oricum.) Vrbs ista in confinijs est Epiri & Macedonie, ubi scilicet inter ipsam & Brundusium Calabriæ urbem, utrumq; maris littus à se non nisi 85. millibus passuum dirimitur: unde ibi ex 30 Italia in Epirum commodissima est nauigatio. Dyrrachium uero in confinio ferè est Macedonia & Dalmatiae, quod cum antea Epidamnus uocaretur, Romani abolito hoc nomine ueluti infasto ad littora eius appellèbūs, Dyrrhachij antiquum uocabulum restituerunt. Sunt qui eam urbem Epiro ascribunt. f. Apollonia.) Hanc urbem Ptolemæus ponit in ora mediæ Macedonie, Salonam uero in Dalmatia, Iaderam in Illyride, sicut & Tragurium & Polam in Histria, ubi & Polaticus est sinus. Polam aiunt olim à Colchis habitatam: sed cum edax tempus & inuidiosa uetus omnia destruant & aboleant, tandem Romanorum facta est colonia.

g Aeas.) Hic fluuius secundum Strabonem ex interioribus Macedoniae occidentem uersus iuxta Apolloniam in Adriaticum pelagus ruit. Nar uero, à quo Naresij dicuntur populi, per Dalmatiam ex Scardo monte in mare Adriaticum fluit. **h** Per Istros Ister emittitur.) Illud non est uerum, nisi Istria extendere uoluimus usq; ad Noricos uel Pannones. Scribit et Strabo quosdam fuisse ante sua tempora, qui putarunt fluuium à Danubio deriuatum, per Istros in Adriaticum deuolui simum, cum contrà omnia ferè flumina citra Alpes nata 40 in Danubium exonerentur. **i** Tergestum.) Haec urbs haud procul abest à Venetijs, intercedente simu Tergestino, quam iulgò hodie Triest vocant, Aquileiam habens ad occidentem modico distantem intervallo.

SCHOLIA CAP. III.

De Italia tam multa iam dicta sunt à Solino capite octavo, ut ea satis explicit hoc Pomponij Melæ caput: sed ne desimus lectori, annotabimus breuiter quæ hic accentre dicta est, quippe qui à fratre pulsus vocari ab Hespero stella, quod illius occasum

quæ assidunt, ^z Actium, Argi Amphiliochij, Ambracia, Aeacidarū regia Pyrrhicę. Butrotton ultrà est, deinde ^a Ceraunij montes, ab ijs flexus ^b in Adriām; hoc mare magno secessu lit torum acceptum, & uastè quidem in latitudinē patens, quā penetrat tamē uastius, Illyricis usq; Tergestū, cætera Gallicis Italiscj gentibus cingitur. ^c Parthini & Dassaretæ prima eius tenet, sequentia paulatim Encheliae, Phœaces; deinde sunt quos propriè Illyricos uocant: tum Pyrei ¹⁰ & ^d Liburni, & Istria. Vrbium prima est ^e Ori cum, secunda Dyrrhachium, Epidamnos ante erat, Romani nomen mutauere, quia uelut in damnum ituris omen id uisum est. Ultrà sunt ^f Apollonia, Salona, Iadera, Narona, Traguri um, sinū Polaticus, & Pola quondam à Colchis (ut ferunt) habitata, in quantum res transeunt, nunc Romana colonia. Amnes autem ^g Aeas, & Nar, & Danubius, qui iam dictus est Ister: sed Aeas secundum Apolloniam, Nar inter ²⁰ Pyreos & Liburnos, ^h per Istros Ister emittitur. ⁱ Tergestum intimo insinu Adriæ situm finit Illyricum.

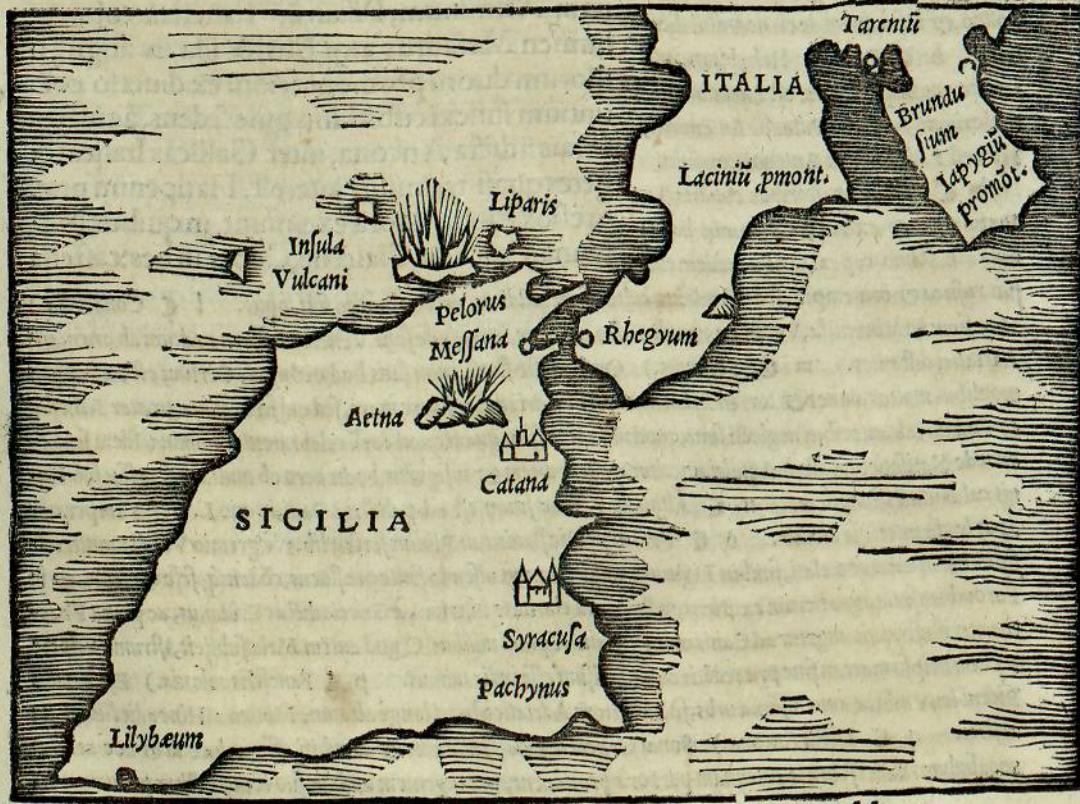
iarum atq; Phœacum. Post Macedoniam sequitur gens Illyriorum, qui olim multis annis aduersus Romanos bella gesserunt, habentes casus. Cæsar Augustus uastauit incendio. Mons Adrius est in Dalmatia, re, & hinc ad reliquam terram. d. C. Liburni.) Est Liburnia iunt, pars est Dalmatiae, in qua sunt Salona, urbs insignis: hodie pars. Urbs ista in confinijs est Epiro & Macedoniae, ubi scilicet inter ipsam maris littus à se non nisi 85. millibus passuum dirimitur: unde ibi ex 30 io. Dyrrachium uero in confinio ferè est Macedoniae & Dalmatiae, mani abolito hoc nomine ueluti infausto ad littora eius appellatibus, sunt. Sunt qui eam urbem Epiro ascribunt. f. C. Apollonia.) Macedoniae, Salonam uero in Dalmatia, Iaderam in Illyride, sicut Polaticus est sinus. Polam aiunt olim à Colchis habitatam: sed cum effruant & aboleant, tandem Romanorum facta est colonia. trabonem ex interioribus Macedoniae occidentem uersus iuxta Apolo, à quo Naresij dicuntur populi, per Dalmatiam ex Scardo monte ros Ister emittitur.) Illud non est uerum, nisi Istriam extendere uocabit & Strabo quosdam fuisse ante sua tempora, qui putarunt fluuiū sicum deuolui finum, cum contrà omnia ferè flumina citra Alpes nata 40.

Italia, Cap. III.

E Italia magis, quia ordo exigit, quam
quia monstrari egit, pauca dicentur:
erint. Italia prius Hesperia ab Hespero Atlantis fra-
Italie nomen dedit. Macrobius tamen dicit eam sic
Dicitur etiam Oenotria, à bonitate uini quo in Italia
nasciuit.

nota sunt omnia.^a Ab Alpibus incipit in altum excedere, atq; ut procedit, medium se perpetuo Apoenini montis iugo attollens, in Adriaticū & Tuscum, siue (ut aliter eadem appellantur) inter superum mare & inferum excurrit, diu solida; uerum ubi longè abit,^b in duo cornua scinditur, respicitq; altero Siculum pelagus, altero Ionium,^c tota angusta, & alicubi multo, quam unde coepit angustior. Interiora eius alię aliaq; gentes habitant. Sinistra parte Carni & Veneti colunt^d Togatam Galliam. Tum Italici po-

nascitur: est enim oenon græcū unum. Postea Italia dicta ab Italo Siculorum rege, qui agriculturam Italos docuit, & leges posuit. Est autē Italia metallis granida, ubiq; uitalis & salubris, eximia in ea cœli temperies, campi fertiles, aprici colles, innoxij saltus, opaca nemora, munifica syluarum genera, mira frugum, uitium & olearū fructilitas, nobilia pecori uellera, perspicui & piscoſi lacus, flumina fontesq; salubres, portus plurimi, ut uerè dictasit à quibusdam omnium terrarum alumna atque parens, cœlestium prouidentia electa, que sparsa congregaret imperia, molliretq; effrarum gentium ritus, discordes ad colloquia munere literarum latinoq; sermone congregaret. Est omnibus in Italia una lingua, nisi quod in Cisalpina Gallia & Veneto recessu sermo est accurrior. In Hetruria uero, Latio, Campania & Lucania sermo simplex: in Apulia et Calabria sermo cum Græcis promiscuus durat. ^a C Ab Alpibus incipit.) Alpes, inquit, sunt Italie limes septentrionalis, distinguentes eam à Germania atq; Gallia. Hinc enim incipit Italia, & procedit in longum, Apoenini montis iugo perpetuo per totam eius longitudinem inter utrumq; mare recto dorso ducto. De hoc monte Polybius lib. 3. sic inquit: Apoeninus mons paulo supra inferum mare ab Alpibus oritur, moxq; se magis atq; magis ab illis disiungens, recto dorso in superū mare fertur, quasi usq; ad urbē Senam. Inde rursus ad dextram flectens, per mediā Italianam in Siculum fretum discurrit. ^b C In duo cornua scinditur.) Italie descriptionē habes suprà in Solino cap. 8. Ut tamen extrema eius duo cornua & receptos sinus clarissimū uideas, iussum fuit hic aliā ob oculos ponere figurā, quae & Italie extrema, atq; Sicilia situm exprimeret. ^c C Tota angusta.) In quibusdam locis Italia 200. millibus passuum habet latitudinē, in alijs 100. duntaxat millibus pass. Alij dicunt, ubi maior est latitudo, ibi spatium mensuratur 410. mill. pass. ubi uero minor, 136. Eius longitudo, que attenditur ab Augusta prætoria, que in finib. Alpii sita est, & per Romanam Capuamq; porrigitur usq; ad oppidum Rheygum, decies centena et uiginti millia pass. colligitur. ^d C Togatam Galliam.) Est duplex Gal-

lia, Togata, quæ & Tonsa uocatur, & est Cisalpina, intra Italiam scilicet fines inclusa, sic dicta à toga succincto uestis genere & apposito, quam Veneti colunt et Carni, seu Aquileienses. A Carnis hodie denominata est regio Carniola, uicina Carinthia. Alia est Gallia Comata, à nutriendi capilli studio sic dicta, quæ et Transalpinam uocant atq; Braccatam, à singulari uestium genere quo olim usi fuerunt: & hæc in tres diuiditur prouincias, nempe Belgicam, Celticam & Aquitanicam. Sunt tamen qui Braccatam Galliam distinguunt à Comata, Braccatam uocantes Narbonensem.

e. **C** Picentes.) Enumerat primū populos quosdam, qui post Venetos inhabitant littus maris Adriatici, incipit; à Picentibus, qui hodie Marca uocantur Anconitana, in qua ciuitates sunt Pisaurum, Senogallia, Vrbinū, Ancona, Camerinū, Firmum, & Asculum.

f. **C** Dauni.) Hisfrè sunt Apuli, à quibus et Apulia Daunia cognominata est.

g. **C** Salentini.) In Salentinorum regione est Hidruntum, Iapygium promontorium, quod & Salentinum dicitur: omnis enim Italia coacta in angustias, seindit in duo promontoria, Lacinium et Salentinum. De Liguria, Hetruria & Latio diximus in Solino, & infra quoq; de eis non nihil dicemus.

h. **C** Brutij.) Hi habitant in altero cornu, in quo scilicet est Lacinium promontorium.

i. **C** Patauium Antenoris.) Hæc est Padua, quam Antenor condidit.

k. **C** Roma à pastoribus condita.) De nomine & exiruptione Romæ habes multa in Solino cap. 2. Origo quidem eius

fuit rustica & contempta, sed splendidus cultus superadditus, ueluti alterum fuit opus.

l. **C** Concordia.) Hæc sicut & Vincentia, Verona, & multæ aliae ciuitates, in regione sunt Venetorum, non multum ab ora maris Adriatici distantes.

m. **C** Timauus.) Quis sit iste fluuius non satis hodie constat.

Certum est ex Alpium montibus multos amnes & torrentes deriuari, et in Adriaticum fluere mare, sed qui frè omnes, præter Athesim

& Padum, ab autoribus neglecti sunt, quod minores essent quam quod eorū celebrarentur nomina. Idem sentiendum de Natisone, qui alluit Aquileiam, olim quidem ditem & insignem, hodie uero ob multas perpeccas sub Huinis calamitates, humilem.

n. **C** Altinum.) Hoc situm est ad palustraria Padi, in quo L. Verus Imperator

apoplexia interisse dicitur.

o. **C** Padus.) Hic fluuius, ut Plinius scribit lib. 3. è gremio Vesuli montis cel-

sisimum in cacumen elati, finibus Ligurum Gabiennorum uisendo fonte profluens, cōdensq; se in cuniculo, & in

Forouibienium agro iterum exoriens, nulli amniū claritate inferior, à Græcis dictus Eridanus, ac pœna Phæ-

thonis illustratus: augetur ad Canis ortus liquatis Alpium niuibus. Quod autem Mela subiicit, Istrum excipere

Padum in ipso mari, in fine præcedētis capitū falsum esse indicauimus.

p. **C** Fanestrīs colonia.) Est Fanum

Piceni seu Umbriæ amoenissima urbs, sita in littore Adriatico haud longè ab amne Metauro. Hinc adiectum Fa-

nestrīs.

q. **C** Dicta Ancona.) Sonat Græcis & yvw̄ cubitum, & à cubiti effigie hæc urbs hoc accepit

uocabulum: nam est iuxta Anconam pars oræ prominens, quæ ingentem ambitu suo complectitur portum, con-

pulī Picentes, Frentani, ^f Dauthi, Apuli, Calabri, ^g Salentini. Ad dextram sunt sub Alpibus Ligures, sub Apœnino Hetruria: post Latium Volsci, Campani, & super Lucaniam ^h Brutij. Vrbium quæ procul à mari habitantur, opulentissimæ sunt, ad sinistram ⁱ Patauium Antenoris, Mutina et Bononia Romanorum coloniæ: ad dextram Capua à Tuscis, & ^k Roma quoniam à pastoribus condita, nunc si pro materia dicatur, alterum opus. At in oris proxima est à ¹⁰ Tergeste ^l Concordia, Interfluit ^m Timauus, non uem capitibus exurgens, uno ostio emissus: deinde Natiso non longè à mari ditem attingit Aquileiam: ultrà est ⁿ Altinum. Superiora latè occupat littora ^o Padus, nanq; ab imis radicibus Vesuli montis exortus, paruis se primum fontibus colligit, & aliquatenus exilis ac macer, mox alijs amnibus adeo augescit atq; alit, ut se per septem ad postremum ostia effundat. Vnum de ijs magnum Padum appellant: inde ²⁰ citus profilit, ut discussis fluctibus diu qualem emisit undam agat, suūmique etiam in mari alueum seruet, donec eū ex aduerso littore Istriæ eodem impetu profluens Ister amnis excipiat. Hac re per ea loca nauigantibus, quæ utrinque amnes eunt, inter marinas aquas dulcium hauistus est. A Pado ad Anconam trāsitur Rauennam, Ariminum, Pisaurū, ^p Fanestrīs colonia: flumen Metaurus atq; Esis, & illa in angusto illorum duorū promontoriorū ex diuerso coeuntium inflexi cubiti imagine sedens, ac ideo à Grais ^q dicta Ancona, inter Gallicas Italicasq; gētes quasi terminus interest. Hanc enim prægressos Piceni littora excipiunt, in quibus Numana, Potentia, Claterna, Cupra urbes; castella

trapositæ

autem Firmum, Adria, Truentum; idem eisflu
vio, qui præterit, no men est. Ab eo Senogallia
maritima ad Aterni fluminis ostia, Vrbes Bu-
cara & Histonium, Dauni aut Tifernum am-
nem, Claterniam, Lucrinum, Theanum, oppi-
da, montemq; Garganum. Sinus est continuo
Apulo littore incinctus nomine Vrias, modi-
cus spatio, pleraq; asper accessu. Extrà Sypun-
tum, uel (ut Graj dixere) Sipyus, & flumen qd
10 Canusium attingens Aufidum appellant. Post
Bariū, Egnatia, & Ennio ciue nobiles Rudiæ:
& in Calabria Brundusium, Valetium, Lupiæ,
Hydrus mons, tum & Salentini campi, & Sa-
lentina littora, & urbs Graia Gallipolis. Huc
usq; Adria, hucusq; Italæ latus alterum perti-
net. Frons eius in duo quidem cornua (sicut su-
præ diximus) scindit. Cæterum mare quod in-
ter utraq; admisit, tenuibus promontorijs semel
iterumq; distinguens, nō uno margine circuit,
20 nec diffusum patensq; sed per sinus recipit. Pri-
mus Tarentinus dicit inter promontoria "Sa-
len & Lacinium, in eoq; sunt Tarentus, Meta-
pontum, Heraclea, Croto, Turium. Secundus
Scyllaceus inter promontoria Lacinium et Ze-
phyrium, in quo est Petilia, Coecinum, Scylla-
ceum, Mistre. Tertius inter Zephyriū & Bru-
tium, Consilinū, Cauloniam, Locrosq; circun-
dat. In Brutio sunt y Columna regia, Rheyū,
Scylla, Taurianum et Metaurum: hinc in ^z Tu-
30 scum mare deflexus est, & eiusdem terræ latus
alterum Terina, Hippo nunc Vibon, Temesa,
Clampetia, Blanda, Buxentū, Velia, Palinurus
olim Phrygij gubernatoris, nunc loci nomen:
Pæstanus sinus, Pæstum oppidum, Silarus am-
nis, Picentia, ^a Petrae, quas Sirenes habitauere:
Mineruæ promontoriū, opima Lucaniæ loca,
sinus Puteolanus, Surrentum, Herculaneū, ^b Ve-
cut & in aduerso littore, in Peloro scilicet Siciliæ, crecta est turris, quam Stylarion uocant. De Scylla & Cha-
rybde infra dicetur capite septimo. ^z **C** Tuscum mare.) Vocatur mare quod littora alluit Italæ, Tu-
40 scum, à Toscia, & alio nomine Tyrrhenum, à Tyrrheno Athys filio, qui è Maeonia discedens in Italiam uenit,
& eam partem occupauit que ad mare inferum sita est, unde & Tyrrhenia alio nomine dicta est, sed Tu-
scie nomen prævaluit. Efficit autem hoc mare in ora Italæ multos sinus, inter quos primus est Terineus,
oppositus Scyllaceo, quem Ptolemeus Isthomastam nominat, & Strabo Hipponiaten. Secundus est Pæsta-
nus apud Lucanos in Calabria. Vide picturam suprà in Solino capite octavo. Haud procul ab hoc sinu cadit
flumen Silarus, qui & Silaris, in mare, de quo Strabo libro quinto, & Plinius libro secundo mira scribunt.

^a **C** Petre.) De his Petris scribit & Plinius capite tertio libri quinti in hunc modum: Surrentum cum
promontorio Minerue, Sirenum quondam sede. ^b **C** Vesuvij montis.) Hic mons haud procul distat à
Neapoli, & celebratur ob bonitatem uini, quippe quod caput non tentat, & stomachi atque intestinorum cibis
bet rheumatismos, ut scribit Plinius libro uicesimotertio. Hic semper emittere dicitur fumum & ignes sicut
Aetna in Sicilia. Vertex eius secundum Strabonem cinerosus est & cauernosus petris exustis.

c. Pompeij.) Populi sunt, quos Sarnus alluit annis. d. Neapolis.) Hec olim Parthenope dicta fuit. Fuit autem Parthenope una ex Sirenis, quae prædolore se præcipites dederunt in mare, quod prætereuntem Vlyssen cum socijs suo can tu non deceperint. Ex his una delata dicitur in eum locum, ubi postea condita fuit Neapolis, urbs præclara Campanie.

e. Puteoli.) Est & hec urbs in Campania, sic dicta à putore aquæ calidæ, uel ut alij putant, à multitudine putorum. Hec etiam uocata fuit Dicæarchia, à iustitia administrationis & gubernationis. Quomodo ad hanc urbem delphinus dorso suo portauerit pucrum, habes suprà in Sos lino cap. 22. f. Lacus Lucrinus.) Est hic lacus in sinu Baiano contra Puteolos, propinquus Auerno lacui, adeo ut in magnis tempestatibus quandoq; coniungi soleant. Dictum sic putant à lucro, quod ob multitudinem pisium ibi captorum facere consueuerunt.

g. Baiæ.) Ciuitas est Campanie, à Baio Vlyssis socio ibi sepulso sic dicta. Hinc sinus Baianus, qui hinc Misseno monte, illinc Puteolis clauditur. In huius agro aquæ calidæ sunt, & ad uoluptatem & ad uarios morbos accōmode. h. Sinuessa.) Vrbs ista sita est ad Lirim fluuim & in Setino sinu, celebraturq; ob uini quod profert abundantiam. Porro Formiae aliquando dictæ fuerunt Hormiae, quas Lacones condidisse dicuntur. Est autem urbs maritima. At Fundi situm habent in mediterraneo loco. i. Taracina.) Hec Volsorum in Campania ciuitas, antea Trachyna & Tarachyna atq; Anxur dicta fuit. Anxur, quod illic Iupiter Anxurus coleretur.

k. Circes domus.) Fuit Circe Solis & Persæ nymphæ filia, habitans non longe à Caeta urbe Campanie, in monte quodam olim insula. Vnde Plinius libro 3. Circeij olim insula fuit immenso mari circundata, si Homero creditur, ubi Latium antiquum terminabatur, et mox cōtinenti fuit annexa. Antium uero & Aphrodisium iam interierunt. Fingitur autem Circe Solis filia, quod meretrix fuerit clarissima.

l. Ostia.) Hec urbs adhuc durat, ab Anco Martio cōdita, ut inquit Liuius, in ipso maris fluminisq; confinio sita.

m. Anio.) Nomen fluuij est, qui in agro Tyburtino ē sublimi loco in uallem subiectam præcepit fertur.

n. Telamon.) Promontorium est, et secundum alios, portus in Hetruria. Extenduntur autem Hetrisci à Tyberi uersus occidentem usq; ad Liguriam, in qua scilicet est Genua. Ultra uero Tyberim ad orientem sunt Latini, qui desinūt ad Lirim fluuim: hinc Campani, & post Campanos Picentini, quos deinde sequuntur Lucani, & tandem Brutii in extremo Italiæ angulo.

o. Liguria.) Hec ultima est Italiæ ad occidentem regio, à qua & mare illud Ligustum uocatur.

p. Alpes ipsæ.) Putant Alpes sic dictas à candore nivium, quia perpetuis albescunt niuibus. Hæ excurrunt à Liguria in septentrionem usq; ad cōfinia Germanie, hoc est, ad Heluetiam, & ab Heluetia conuersæ abeunt in orientem per Histriam, Stiriam & Carinthiam, usque in Thraciam.

SCHOLIA CAP. V.

Diximus præcedēti capite à principio sub litera d, Galliam diuidi in Cisalpinam et Transalpinā. Transalpinam Ptolemeus diuidit in Celticam, Narbonensem, Aquitanicam & Belgicam. Mela uero diuidit eam per lacum Lemanū & montes Gebennicos in Braccatam & Comatam. Braccata adiacet mari mediterraneo, Comata uero extendit uersus septentrionalem, hoc est, Britannicum. Sunt tamē qui Braccatam & Comatam unam esse volunt.

a. Lemanu lacu.) Hic est lacus quæ hodie Gebennicum & Losanensem

suuij montis aspectus, Pompeij, Neapolis, Puteoli, lacus Lucrinus & Auernus, Baiæ, Missenū, id nunc loci, aliquando Phrygij militis nomē, Cumæ, Linternū, Vulturnus amnis, Vulturnum oppidum, amœna Campaniæ lit tora, Sinuessa, Liris, Minturnæ, Formiae, Fundi, Tarracina, Circes domus, aliquando Cir ceij, Antium, Aphrodisiū, Ardea, Laurentum, Ostia citra Tyberim in hoc latere sunt. Ultra Pyrgi, Anio, Castrum nouū, Grauiscæ, Cossa, Telamon, Populonia, Cecina, Pisæ, Hetrusca, & loca & nomina. Deinde Luna, Ligurum, & Liguria, & Genua, Sabatia, & Albigaunū. Tum Pauloni & Varum flumina, utræq; ab Alpibus delapsa, sed Varum quia Italiam finit, ali quanto notius. Alpes ipsæ ab ijs littoribus longe lateq; diffusæ, primo ad septentrionem magno gradu excurrunt, deinde ubi Germaniam attigerunt, uerso impetu in orientem abeunt, di reptisq; populis immanibus, usq; in Thraciam penetrant.

Gallia Narbonensis. Cap. V.

Allia a Lemano lacu, & Gebennicis montibus in duo latera diuisa, atq; altero Tuscum pelagus attingens, alte-

per lacum Lemanū & montes Gebennicos in Braccatam & Comatam. Braccata adiacet mari mediterraneo, Comata uero extendit uersus septentrionalem, hoc est, Britannicum. Sunt tamē qui Braccatam & Comatam unam esse volunt.

hocant,

ro oceanum; b hinc à Varo, illinc à Rheno ad Pyrenæum usq; promittitur. Pars nostro mari apposita, fuit aliquando Braccata, nunc Narbo nensis, d magis culta, et magis cōsita, ideoq; etiā letior. Vrbium quas habet opulētissimæ sunt e Vasio Vocontiorū, Vienna Allobrogū, Auenio Cauarū, Arecomicorū Nemausus, Tolosa Tectosagum, Secundanorū Arausio, Sextanorū Arelate, Septumanorumq; Blītera. Sed 10 antestat omnis f Atacinorū Decumanorumq; colonia, unde olim ijs terris auxilium fuit: nunc & nomen & decus est martius Narbo. In littoribus aliquot sunt cum aliquibus nominibus loca: ceterum rarae urbes, quia rari portus, & g omnis plaga Austro atq; Africo exposita est. Nicea tangit Alpes, tangit oppidum Deceatū, tangit Antipolis; deinde forum Iulij Octauianorum colonia, tunc post Athenopolis, & Olbia, & Glanō, & Citaristes, & Halycidon Mafsilensium portus, & in eo ipsa^h Massilia. Hæc à Phoceis oriunda, & olim inter asperas posita, nunc ut pacatis, ita dissimillimis tamen vicina gentibus. Mirum quām facile et tunc sedē alienam ceperit, & adhuc morem suum teneat. Inter eam & Rhodanum maritima Auaticorum stagno assidetⁱ fossa Mariana. Partem eius annis nauigabili alueo effundit, alioquin littus ignobile est Lapideum (ut uocant) in quo Herculem contra Albionem et Bergionam Neptuni liberos dimicantem, cum tela defecissent, ab inuocato Ioue^k adiutum imbre lapidum ferunt: credas pluissē, adeo multi passim & late iacent, tes, Sextani sextæ, & sic de alijs, habueruntq; singuli suas colonias. f Atacinorum.) Sunt Atacini populi ab Atace fluuiō sic dicti. Manat aut̄ is fluuius ex Pyreneis montibus. g Omnis plaga.) Reddit rationem quare ora Gallica raro habeat portus et ciuitates, nempe quod exposita sit flatibus austri. Intra Alpes tamen plura inueniuntur oppida, ut sunt Nicea, oppidum Deceatum, Antipolis &c. Computantur autem Deccates inter Ligures. Ponit tamen Ptolemaeus Antipolim extra Alpes, sicut & Forum Iulij. h Massilia.) Hæc urbs in Narbonensi prouincia sexcentis annis & amplius ante Christum fuit extorta, ut quidam scribunt, sed diruta, & à Phocensibus iterum instaurata, qui Cyri tyrannidem fugientes, derelicta Græcia in hunc finum nauigarunt. Fuit olim urbs ista fama rerum gestarum, abundantia opum & doctrinarum gloria florentissima, ut studijs ingenuarum doctrinarum adeo floruerit, quod Romani pro Attica peregrinatione Massilioticum peterent gymnasium ad capessendas disciplinas. Vrbs uniuersa pulchris est circuncta mœnibus, & magnitudine eximia. Ager uero oliuetis ac uinetis natura cultus, ferendis autem frumentis ob asperitatem terræ ac frē steriles, & ob id mari magis quām telluri fiduciam habent incole eius. i Fossa Mariana.) Meminit & Plinius & Strabo atque Ptolemaeus huius fossæ. Plinius uocat stagnum Marij, & Strabo lacum Marij, amoenum aspectu, et ostreis refertissimum. In hunc ex Rhodano fossam ductam fuisse Plinius indicat: non enim procul absit lacus à ripa Rhodani. k Adiutum imbre lapidū.) Quia enim terra illa est lapidosa, finixerunt poëtae Iouem è supernis aliquādo demississe imbre ex lapidibus conflatum, quo gigantes illos Albionem et Bergionem Neptuni filios & Herculi rebellantes opprimeret. Simile quiddam finixerunt de Thessaliæ reione, in qua innumera saxa inueniuntur, quibus aiunt gigantes cœlum oppugnasse, ut Iouem ex eo deturbarent.

l C Rhodanus.) Apud Lepontios in summis montium iugis plures oriuntur amnes, in omnē orbis ruentes plagam: nam hinc in meridiem fluunt Ticinus, Madia et Tosa, in septentrionem Arola & Vrsa, in orientem Rhenus, sed qui recurvatur in septentrionem: in occidentem Rhodanus, qui post longum cursum flectitur in meridiem. Nos suprà in Solino cap. 34. signauimus quosdam ex his fluijs, exprimentes situm originis eorū: eos tamē omnes clarius uidere poteris in Heluetiae & Rhetiae tabula ab Aegidio Tschudi descripta, & nostro marte in publicū edita. **m** C Hac intrat.) Abductus Rhodanus in meridiem, hac via & tramite procurrit in mare.

n C Stagna Volcarū.) Ptolemæus ponit Volcas ultra Auenionē ad occasum. Mesuam uero putant esse montem Pessulanum. **o** C Arauraris.) Ab alijs uocatur Araris, hodie uero Sona, misceturq; Rhodano haud procul supra Lugdunum. Oritur autem ex eodem monte unde Mosella nascitur, in Lotharingia scilicet ē monte Cemeno. Cæterum fluminis Obris meminit & Ptolemæus, nominatq; ipsum Orobium. De Atace suprà diximus sub litera f. Rubresum lacum Ptolemæus non habet, à Plinio uero describitur. **p** C Ruscinō.) Ponit & Ptolemæus Ruscinonem, sed quam ipse Ruscinum uocat, atq; illiberim, Mela hic nominat Eliberrin, & non procul distant ab urbe Tolosana. Vide tertiam Europæ tabulam.

tur. Inde est ora Sardonum, & parua flumina Thelis & Thicis: ubi accreuerere, persæua: colonia P Ruscino, uicus Eliberri magnæ quondam urbis, & magnorum opum tenue uestigium. Tum inter Pyrenæi promontoria portus Veneris est in sinu salso, & Ceruaria locus, finis Galliæ.

SCHOLIA CAPITIS VI.

Hispania maxima regio inter Africam & Galliam iacent, oceani freto & Pyreneis montibus clauditur, nullis terris posthabenda frugum copia, siue soli ubertatem, siue uinearum prouétus respicere, siue arborarios uelis: omni materia afflit, quæcumq; aut precio chara esse posuit, aut usu necessaria. Argentum, gemmas et aurum habet, ferrarijs nunquam deficit, non cedit uitibus, uincit oleis, non coquunt ibi sales, sed effodiunt. Non violento sole torretur ut Africa, nec aſſiduis uentis ut Gallia fatigatur: salubritas cœli per omnem regionem æqualis, nulla paludum graui nebula inficitur, sed marina aura perſtatur. Lini ſpartijs in ea uis ingens, minij nulla terra feracior. Cursus annuum non rapidi ut noceant, sed lenes, & uineis campisq; irrigui, aſtuarijsq; oceani affatim pifſosi. In nullare olim magis commendata quam equorum perniciitate, quos ibi à uento concipi memorie proditū est. Tribus diſtincta est nominibus, scilicet Tarraconensis, Bætica, et Lusitania. Paucis tamen retroactis annis Tarraconensis tractus diuinus est in quinq; Hispanæ regna, scilicet Gallitiæ regnum, Nauaræ regnum, Castiliæ ſeu Caſtelle, & idem Legionis regnum, atq; Cataloniae & Arragoniæ regnum. Bætica hodie est Granata, uocata

40

80

Hispania. Cap. vi.

Pa*Yrenæus primo b hinc in Britanni-
cum procurrit oceanū, tum in terras
fronte cōuersus Hispaniā irrumpit,
& minore eius parte ad dextram ex-
clusa, trahit perpetua latera continuus, donec
per omnem prouinciā longo līmite immisus,
in ea littora quæ occidenti sunt aduersa, perue-
niat. Ipsi Hispania, nīsi quā Gallias tangit, pēla
go undiq̄ incincta est; ubi illis adhæret, maxi-
mè angusta, paulatim se in nostrū mare et ocea-
num extendit, magis magisq̄ latior ad occiden-
tem abit, ac fit ibi latissima. Viris, equis, ferro,
plumbo, ære, argento, auroq̄ tam abundans &
adeo fertilis, ut sicubí ob penuriam aquarum ef-
fœta, & sui dissimilis est, līnum tamen aut spar-
tum alat. Tribus autē est distincta nominibus,
parsq̄ eius^d Tarraconensis, pars Bætica, pars
Lusitania uocatur. Tarraconensis altero capite
Gallias, altero Bæticam Lusitaniamq̄ conti-
gens, marilatera obīscit nostro, quā meridiem,
quā septentrionē spectat oceano.^e Illas fluuius
Anas separat, & ideo Bætica maria utraq̄ pro-
spicit, ad occidentem^f Atlanticum, ad meridiē
nostrum. Lusitania oceano tantummodo obie-
cta est, sed & latere ad septentriones, fronte ad oc-
casum. Vrbium de mediterraneis in Tarraco-
nensi clarissimæ fuerunt^h Pallantia & Numan-
tia, nunc est Cæsaraugusta. In Lusitania, Eme-
rita; in Bætica, Astigi, Ispalis, Corduba. At si lit-
tora legas, ⁱ à Ceruaria proxima est rupes, quæ
in altum Pyrenēum extrudit; dein^k Thicis flu-
men ad Rhodam, Clodianū ad Emporia; tum
mons Iouis, cuius partem occidenti aduersam
eminentia cautium, quæ inter exigua spatia ut
gradus subinde coisurgunt, ^l Scalas Hanniba-
lis appellant. Inde ad Tarraconem parua sunt
oppida, Blanda, Illuro, Betullo, Barchino, Su-
bur, Tholobi. Parua flumina, Betulo iuxta Ioi-
sus montem, Rubricatum in Barchionis littore
inter Subur & Tholobin maius. ^m Tarraco
urbs est in his oris maritimarum opulētissima;
Tulcis eam modicus amnis super, ⁿ ingens Ibe.*

Ceruaria.) Locus iste maritimus est apud Pyrenæos iuxta mare mediterraneum, ubi rupeſ in altum protrudiſ tur mare. k ¶ Thicis flumen.) Hic fluuius erumpit ex Pyrenæo, nominaturq; ab alijs Sambroca, ſicut et Clodianum fluuium Plinius uocat Albam. l ¶ Scalas Hannibalis.) Turres putant eſſe ſpeculas Hanniba lis cognominatas. m ¶ Tarraco.) Ab hac clarissima urbe, que ſita eſt in Catalonia, denominata fuit olim potior pars Hispaniæ: hodie uero Barsalona seu Barcinona in ea regione principatum tenet. n ¶ Ingens Iberus.) Ab hoc fluuiio Hispania Iberia eſt appellata. Hinc & Celtiberi, dictio composita ex Celta & Ibero.

uocata Bætica à Bæti fluui quo irrigatur.
Lusitania uero hodie nominatur Portuga-
lia. a C Pyrenæus.) Hic mons diui-
dit Galliam ab Hispania, ut uidere poteris
suprà in Mela capite tertio, et quidam eum
sic dictum putant à crebris fulminum igni-
bus, & r. τ ν γος, id est, ab igne. Diodo-
rus lib. 6. de hoc monte sic scribit: Syluae
in Pyrenæo frequētes, injecto à pastoribus
igne priscis temporibus flagrauerūt. Silius
à Pyrene puella Bebrycis filia, in Pyrenæo
monte ab Hercule compressa, atque à feris
laniata & ibi sepulta, Pyrenæum saltum
dici autumat. b C Hinc in Britanni-
cum.) Vide in Ptolemæo secundam Eu-
ropæ tabulam: hæc enim ostendit quomo-
do Pyrenæus à mari mediterraneo procur-
rat ad mare Britannicum, ubi terra Hispa-
niæ maximè angusta est, in ora autem occi-
dentali latissima. c C Spartum.)
Aliunt iuncum esse, qui sua sponte non satut
in arido crescit solo: & secundum Plinium
materia hinc decerpitur unde nautici fiunt
rudentes. d C Tarragonensis.) Sie-
dicta est hæc regio Hispania à Tarracone
urbē in igni, quam Scipiones condidisse re-
fruntur. Lusitania uero secundum Plinium
nomen accepit à Lusu Liberi patris.

e C Illas fluuius Anas.) Anas, inquit, fluuius separat Beticam à Lusitania & Tarraconensi. f C Atlanticum.) Sic mare uocatur occidentale, quod oram alluit Africæ & Hispaniæ, etiam si ab ora Hispaniæ magis Gaditanum uocari debuerat. g C Latere ad septentriones.) Vbi scilicet nostro æuo est regnum Galliæ, uel ut alij scribunt Gallicæ.

b C Pallantia.) Annnumerantur hodie istae urbes Pallantia & Cæsaraugusta Castilia. Cæsaraugstam corrupte uocant Sarragossam. Porro in Lusitania hoc tempore Emerita non tenet principatum, sed Lybsona, quam & Vlysbonam uocant. In Bætica uero seu Granata primas tenet Ispalis, que nunc Sibilia uocatur. i. C. A.

Tarragonensis pars hispa-
niae bnsy d^r sarragonense
d^r hac parte sunt alia
dno regna cataloniae scr
et valencie. p^r batica
est regnum castiliense

cc

Nam Celtæ populi Gallie, cum relicta Galia uenissent ad Iberum fluuium, ibiç; conse dissenterunt, dicti fuerunt Celiberi. Est & alia Iberia in Asia maiori iuxta Caucasum mon tem, cuius habitatores ut quidam sentiunt, cum in Hispaniam uenissent, regioni nomē dederunt. o C In duos sinus.) Prior horum sinuum uocatur Sucronensis, à Sucrone oppido & fluuiio sic dictus. Alter ue ro secundum Plinii et Melam Illicitanus appellatur, dirimente promontorio Ferraria unum ab altero. p C Saguntum.) Fuit illa ciuitas Romanis fidelissima, & ob id Hannibal diruit eam, etiam contra fœ dus cum Romanis initum. q C Alonem.) Hunc fluuium Ptolemeus appellat Alonam. r C Illicen.) Hinc dictus est Illicitanus sinus. s C Terræ in altum eunt.) Hoc est, promontorium in altum mare procurrit, quod Scombrariam nominant, à multitudine scombrorum pisceum, qui in illo fretu inueniuntur, unde & insula ad Carthaginem nouam spectans, à scombris Sombria est nominata.

t C Carthaginem.) Haec urbs condita fuit ab Hasdrubale principe Carthaginis Africa, qui post primum bellum Carthaginibus à Romanis illatu, ceperit iterum suæ Punicae gentis ampliare ditionem. Vocatur aut hec Carthago noua, ad differentiam Carthaginis ueteris, quæ haud longe sita est à Tarracone & Barcinone, quæ suprà Barsalonam à quibusdam uocari diximus. u C Abdera, Suel, Hexi.) Omnia ista oppida in Baetica seu Granata sunt, in littore scilicet maris. x C Columna Herculis.) De his columnis uide suprà libro primo capite quinto.

y C In eoq; Carteia.) In illo, inquit, sinu est Carteia, à Græcis Tartessos appellata. Est autem in littore maris prope Gades insulam in ipsis freti angustijs, ubi & Mellaria est Pomponij Mele patria. Extremam uero oram ingredientis freti tenet Iunonis promontorium, quod Ptolemaeus uocat Iunonis templum. De Ampelusia habes suprà libro primo capite quinto. 40

SCHOLIA CAP. VII.

Descriptis omnibus mediterranei maris atq; sinuum eius littoribus, oppidis, fluuijs & adiacentibus regionibus, præsertim quæ celebrem aliquam habent memoriam, ingreditur nunc Melas mare ipsum, & obuias quasq; insulas, magnas & parvas, potissimum quæ eo tempore fuerūt habitatae, aut proprie euentum aliquem celebratae,

suo

rus deorsum attingit. Inde se in terras pelagus insinuat, et primum magno impetu admissum, mox in duos sinus promontorio, quod Ferrariam uocat, finditur: prior Sucronensis dicitur: maior hic, & magno satis ore pelagus accipiēs, & quo magis penetratur, angustior. Serabim & Duriam & Sucronem non magna excipit flumina. Vrbes complēxus & alias quidē, sed notissimas Valentiam, & Saguntum illam fl. de & ærumnis inclytam. Séquens Illicitanus 10 Alonem habet, & Lucentiam, & unde ei no men est^r Illicen. Hic iam terræ magis in altum eunt, latioremq; quam fuerat Hispaniā faciunt. Verum ab ijs quæ dicta sunt ad principia Baeti cæ, præter Carthaginem quā dux Pœnorū Hasdrubal condidit, nihil referendū est. In illis oris ignobilia sunt oppida, & quorum mentio tantum ad ordinē pertinet. Virgi in sinu, quem Virgitanū uocant. Extrà Abdera, Suel, Hexi, Menoba, Malaca, Salduba, Lacippo, Berbe. 20 sul. Aperit deinde angustissimum pelagus, & proxima inter se Europæ atque Africæ littora montes efficiunt, ut initio diximus, columnæ Herculis Abyla & Calpe, uterque quidem, sed Calpe magis et penè totus in mare prominens. Is mirum in modum concavus, ab ea parte qua spectat occasum, medium ferè latus aperit, atq; inde ingressus, totus admodum perius prope quantū patet sinus, & specus ultra est: Y in eoq; Carteia (ut quidam putant) aliquando Tartessos, & quā transuersi ex Africa Phœnices ha bitant, atq; unde nos sumus cingēte freto Mellaria, & Bello, & Besippo, usq; ad Iunonis promontorium oram freti occupat. Illud iam in occidentem & oceanum obliquo iugo excurrens, atque ei quod in Africa Ampelusiam esse dixé ramus aduersum, quæ nostra maria sunt, finit European.

Mediterranei maris insulæ. Cap. vii.

Ades insula, quæ egressis fretum ob via est, admonet ante reliquas dicere, quam in oceani littora terrarūmque circuitum, ut initio promissimus, oratio excedat. Paucæ sunt in Mæotide (inde enim uidetur cōmodissimum incipere) neq; omnes tamen incoluntur, nam nec pabula quidem largi ferunt.

gē ferunt.^a Hac re habitantibus caro magnorū piscium sole siccata, & in puluerem usq; contusa pro farre est. Paucæ & in ponto.^b Leuce Bo, rythenis ostio obiecta, parua admodū, et quod ibi Achilles situs est, Achillea cognomine. Nō longè accolitur Aria, quæ Marti sacrata, ut fabulis traditur, tulit aues cum summa clade aduenientium pennas quasi tela iaculatas. Sex sunt inter Istri ostia, ex his^c Peuce notissima & maxima. Thynnias Mariandynorū finibus proxima urbem habet, quam quia Bithyni incidunt, Bithynida appellant. Contra Thracium Bosphorum duæ paruae, paruoq; distante spatio, et aliquando creditæ dictæq; concurrere, &^d Cyaneæ uocatur, et Symplegades. In Propontide tantum^e Proconesos habitatur, Extra Hellespontū, earum quæ Asiaticis regionibus adiacent, clarissimæ sunt^f Tenedos Sigeum aduersa littoribus, & quo dicetur ordine ad promontrium Tauri montis expositæ: quas quidam dici putauere μαρνάγωμ, siue quod fortunati admodum cœli soli q; sunt, siue quod eas suo suorūq; regno Macar occupauerat.^h In Troade Lesbos, et in ea quinque olim oppida, Antissa, Pyrrha, Eressos, Ciraua, Mitylene. In Ionia Chios, Samos; in Caria Cos:^k in Lycia Rhodos: in illis singulæ sunt iisdem nominibus urbes. In Rhodo tres quondam erant, Lindos, Camiros, Ialybos. Quæ contra Tauri promontorium imbusdam quoq; Bithyssa nominatur. ^d **C** Cyaneæ.) Duo sunt scopuli in Bosphoro Thracio sii, alio nomine Symplegades dicti, quod inter se aliquando concurrisse fabulis tradantur. Distare feruntur ab Europa mille quingentis passibus. Vide Plinium libro quarto capite decimo tertio. ^e **C** Proconesos.) Hæc inter menses Propontidis insulas sola habitatur. ^f **C** Tenedos.) Habet locum hæc insula in mari Aegeo inter Mitylenen & Helleponitū prope Sigeum, & prius appellata fuit Leucophrys: sed cum in eam nauigasset ex Troade Tenes Cyeni filius cum nouis colonis, condita urbe, ex se Tenedon uocauit. Situm eius exhibet ubi tabula Graeca quam adiecimus Solino capite decimo quinto. ^g **C** Et quo dicentur ordine.) Reliquæ, inquit, insulæ clarissime, de quibus ordine dicetur, expositæ ad promontorium Tauri, hoc est, Asia minoris adiacentes littoribus (ad hæc enim mittit Taurus ramos, potissimum in Lycia) sunt Lesbos, Chios, Samos &c. quæ à quibusdam uocantur μαρνάγωμ, id est, beatorum, à rerum copia, uel quod Macar & eius successores eis præfuerint. ^h **C** In Troade Lesbos.) Hoc est, iuxta Troaden, haud procul à Tenedo est insula clarissima Lesbos, cuius ambitus stadiorū centum supra mille à Borea in Austrum signatur. Ferax est ager eius, abundantq; materia idonea ad conficiendas naues. Urbes in ea fuere memoratu dignæ, Mitylene, quo nomine & insula ipsa plerunque appellatur, Pyrrha, Eressos, Methymna &c. ⁱ **C** Chios.) Hæc insula adiacet Ioniæ littoribus, inter Lesbum scilicet & Samum. Est autem Samus meridionalior Chio, sive è regione Ephesinae urbis. Est proinde & alia Samus iuxta oram Thraciæ sita, quæ & plerunque Samothracia nominatur, de qua hic Mela non scribit. Porro Cos, quam Ptolemaeus uocat Coam, & alij Coon & Coum, non procul distat ab Halicarnasso, Cariae scilicet adiacens oræ, cuius ambitus describitur esse quingentorum & quinquaginta stadiorum. Est tota fertilis & optimo abundans uino. Hinc nati fuerunt Hippocrates medicus, & Apelles pictor insignis. Est & alia insula iuxta Eubœam, quam quidam Ceam, alij Ciam, & rursum alij Ceum uocant, cuius Solinus meminit cap. 12. ^k **C** In Lycia Rhodos.) De hac insula & Colosso eius multa scriptissimus in Solino capite 21.

l C Chelidonie.) Meminit & Ptolemaeus harum insularum, ponitq; eas inter Rhodum & Cyprum iuxta confiniū Pamphylie et Lycie. **m C In sinu.**) Hic est sinus Iſicus maris mediterranei, alluens oram Syrie & Cilicie, cuius Mela suprà mentionem facit libro primo capite 13. In huius sinus medio enat Cyprus insula mirae fertilitatis, nobilis smaragdo, crystallo, adamante & alumine, quam Plinius scribit aliquando continentis fuisse annexam. Metropolis eius est Nicosia, regum Cypri sedes. Est & alia non minoris famae urbs, quā Famaguscham uocant, ubi hodie plures q̄ ter mille milites excubias contra Turcam continuò agere dicuntur. Anno Christi 1473. Veneti hanc insulam hoc pacto in suam redigere potestatem. Cum destitueretur Cyprus legitima & regia uirilis seminis prole, & solum supereret Iacobus regis Cypri illegitimus filius, is pro firmitate regni seruandi duxit uxorem filiam cuiusdam ciuii Veneti, quam senatus in filiam adoptauerat, præsertim cum Ludouicus dominus Subaudia uxorem haberet, quæ legitima proles fuit ultimi regis Cypri, & propterea pro regno illo contendebat, sed frustra, quia Veneti auxilio Soldani illum à regni limitibus arcebant. Cumq; memorati Iacobi uxor imprægnata esset, ipse autē ante editum partum moreretur, cōmendauit uxorem & filium posthumum senatu Veneto. Sed filio posthumo paulò post morte quoq; extincto, regnū peruenit in manus Venetorū, quod & usq; in hunc diem possident. **n C Salamis.**) Hæc urbs celebratur à gentilibus scriptoribus propter templum Iouis, qui in ea urbe olim colebatur, & ab ea Salaminius Iupiter dictus fuit: sicut & Palæpaphos ob Veneris fanum magni olim extitit nominis. Hinc & Cypri genia Venus est uocata, quod illuc è mari egressa putetur, nata ex spuma testiculorum Cœli, quos falce illi deo Saturnus resecuit: qua fabula poëta Cypri uoluerunt exprimere fertilitatem, & foeminarum in ea luxum. **o C Arados.**) De hac insula Plinius lib. 5. cap. 31. sic scribit: Ante Ioppe est Paria, tota oppidum, in qua obiectam belluae Andromedam ferunt, & iam dicta Arados. Hanc Ptolemaeus Aractum appellat, et fieri potest quod Arados, cuius hic meminit Mela, paulò septentrionalior sit: dicit eam paruam esse & totam ædificijs occupatam, & quibusuis appellentibus licitum sedem & mansionem locare sub aliena tecta. **p C Canopos.**) Celebris est hæc insula ob sepulturam Canobi regis nauis, qui tempestate maris iactatus, cum Græciam peteret & Menelai classem gubernaret, ibi mortuus & sepultus, nomen insulae & Nili ostio reliquit. Meminit & Solinus cap. 44. huius sepulture & ostij.

q C Pharos.) Insula ista est in mari contra Aegyptum, distabatq; olim à continenti diei unius nauigatione, sed nunc dicitur ponte Alexandriæ iuncta. In ea fuit turris ingens in petra posita, nocturnis ignibus consumum nauium regens, quemadmodū Solinus scribit cap. 45. in fine. Nomen insulae datum est à nauclero Menelai ibi sepulto. Sed quomodo potuit insula longissimè à continenti sita, cōtinenti coniungi? Respondet Mela, Nilum præbuisse causas mutatæ in tantum insulæ, dum terra Aegypti ex aggesto limo limitem suum ampliavit, & posterior in mare euasit, ut ferè ora eius memoratam attigerit insulam. **r C Cuteletos.**) Præter Melam nullus autor huius meminit insulæ aut nominis eius. Meningis mentionem facit Strabo & Plinius, ut in Solino indicauimus cap. 40. sub litera u. De Tarichia & Aegathe Valerius maximus scribit. **s C Thasos.**) Di- gressus Mela ab Helleponii fauibus, littora Asiatica atq; Africa pernavigatus, tandem reddit ad easdem fuentes, & littora

bros, ^t Samothrace, ^u Scandille, Polyegos, Scyathos, Halonesos, & quam aliquando, omnibus qui mares erant cæsis, tantum foeminæ tenuisse dicuntur. Atho monti Lemnos aduersa, ^x Pagaseus sinus Scyathon prospicit, Cicyneto amplectitur. Y Eubœa ad meridiem promontorium Geraston & Caphareū, ad septentrionem Cœneum extrudit, & nusquā lata: duūm millium spatium habet ubi arctissima est, cæterum lon.
 10 ga, totiq; Bœotia apposita angusto freto distat à littore. Euripon uocant rapidum mare, & alterno cursu septies die ac septies nocte fluctibus inuicē ueris, adeò immodice fluens, ut uen
tos etiam ac plenis uelis nauigia frustretur. Ali
quot in ea sunt oppida, Hestiae, Eretria, Pyrrha, Neso, Oechalia: uerum opulentissimæ
^z Carystos et Chalcis. In Attide ^a Helene est nota stupro Helenæ, et Salamis excidio classis Per sicè notior. Circa Peloponneson etiam nunc in
 20 Aegæo ^b Phitiusa, & Aegina Epidaurico littori proxima. ^c Trozenio Calauria inter ignobiles, aliàs leto Demosthenis nobilis. ^d In Myrtoo Cythera contra Maleam emissâ, & ^e Theganusa cōtra Acritam. ^f In Ionio Prote, Hyria, Cephalenia, Neritos, Same, Zacynthos, Dulychium, & inter non ignobiles Vlyssis nomine Ithaca maxime illustris. In Epiro & Echinades, & Strophades, olím Plotæ. Contra Ambraciū sinū Leucadia, & uicina Adriaco mari ^h Corcyra; hæ Thracum Graiorumq; terris obiacet.
 30 At interius Melos, Olearos, Aegina, Cathon,

cæsita & inter Cyclades computata, celebris est apud autores, præsertim apud Iustinū lib. 2. qui scribit de clade ibi facta. ^b C Phitiusa.) Hæ secundū Plin. in Argolica est ora. Aegina uero Pyræo Atheniensū portu propinqua est, distas scilicet ab eo duodecim mill. pass. Mela uero hic scribit eam Epidaurico littori proximam. Est aut Epidaurus in Peloponneso, in ora scilicet Saronici sinus, clara Aesculapij templo. ^c C Trozenio.) Subaudiendū, proxima est Calauria. Est aut Trozenium & Trozene oppidū Peloponnesi in sinu Argolico situm, cōtra quod in mari ponitur Calauria, ubi Demosthenes orator ab Anupatro Alexandri successore in exiliū trusus, hausto ueneno interiit. ^d C In Myrtoo.) De Myrtoo mari scripsimus in Solino cap. 12. sub litera f. Habes ibidem de Malea sub litera b. A Malea aut promontorio distat Cythera insula quinq; mill. pass. in quā primum Venus delata putatur, unde Venus Citherea dicta est. ^e C Theganusa.) Locū habet hæ insula haud procul à Messeniorum cornu quod Acritam uocat, cuius suprà capite quarto in hoc libro fit mentio.

^f C In Ionio.) Ad occasum scilicet Peloponnesi. De his uide Plinium cap. 12. lib. quarti. Meminit & Ptolemaeus quarundam tabula decima Europe, præsertim Zacynthi, Strophadum, Ithacæ, Cephalenia &c. Hyria & Zacynthus autore Plinio una sunt insula. Autore uero Homero, Neritos mons est in Ithaca, que patria fuit Vlyssis, etiam si magis Dulychius cognominetur, eo quod ea insula ipsi paruerit. ^g C Echinades.) Ptolemaeus ponit has tres insulas, Cephaleniam, Ithacam & Echinaden simul in sinu Ambracio. De Leucadia peninsula suprà quoque dictum est capite tertio. ^h C Corcyra.) Hanc insulam hodie uocant Corfunum, & est sub dominio Venetorum. Hinc rectâ nauigatur ad Cephaleniam, quam nostro aeo uocant Saffloniam.

ⁱ C At interius Melos.) Recedendo, inquit, à littoribus quibus adiacent insule, in altum mare, quod est inter Græciam & littus Asiaticum, occurruunt plures insule, quæ Sporades ob earum dispersionem uocantur, &

littora Europe lufrans, quascunq; occurrentes diligenter cōsignat insulas. Inter illas uero primam signat Thasum, quæ reliquias uitibus atq; nucib; antecedit.

^t C Samothrace.) Hæc insula Iu-
noni sacra fuit, quod in ea nata, educata &
Ioui nupta fuerit. Videt in Solino cap. 21.

^u C Scandille.) Plinius istam insulam uocat Scadiram. De Lemno, quā mulieres aliquando cæsis uiris tenuerunt, plurimis in Solino ca. 21. sub litera d.

^x C Pagaseus.) Hic sinus alluit Thessaliam, sic dictus à Pagasa oppido, quod postea Demetrias dictum fuit. Est in eodem sinu Cicynetos insula. ^y C Eu-
bœa.) Hæc insula olim continent, nempe
Bœotia iuncta dicitur, dcinde modico aui-
sa est euripo, ut pons transitum præbeat
Bœotia in Eubœam. De hac insula & pro-
montorijs eius inuenies multa & proprium
caput in Solino, capite scilicet 19.

^z C Carystos.) Prædicatur hæc in
sula ob uarium marmor quod in ea inueni-
tur. Scribit quoq; Strabo iuxta eam nasci
lapidem quem pectunt, nent & texunt, un-
de mantilia confiantur egregie contexta:
ea ubi sordescunt, in flammā projecta non
securis emundantur, quām si maculas elueris.

^a C Helene.) Hæc insula sic dicta
est, quod Paris in ea raptæ Helenæ primū
stuprum intulerit. Salamis uero quæ &
Salamina, in eodem mari et iuxta oram Atti-

Euripus. v. Solino c. 19.

Lapis ex quo teles

Cyclades, quod circa Delon in orbem sit. sint. De Melo habes in Solino cap. 21. Sita est æquali interuallo inter Cretam Peloponnesiam. De Aegina ante dictum est. Ios clara est, quod in ea sepultus fuerit Homerius iubente oraculo. Ab ea distat Thera 25. millibus passuum, in qua est Eleusis civitas. Nisyros uero non longè abest à Creta, crescuntq; in ea optima uina. De his et omnibus Cycladibus insulis nonnihil scripsimus in Solino cap. 17. & cap. 20. Item capite 21. habes de Melo, Mycone, Siphno, & alijs quibusdam insulis. Quomodo uero multarum nomina hodie sint mutata, habes capite 20. in fine. Notandum præterea quod omnes istæ insulae olim cultoribus fuerunt uacue, donec Minoë Iouis & Europa filius multis ex Creta ductis colonis, eas frequentiores reddidit: de qua re uide Diod. Sicul. libro 6. in fine. Et nos quoq; in Solino cap. 20. huius rei meminimus.

k (C) Seriphos.) Hinc dicuntur Seriphæ ranæ, quæ in ea insula non coxat: à quibus adagiu ortum est, Rana Seriphia: diciturq; in eos qui muti & taciturni sunt.

l (C) Rhene.) Scribit Thucyd. lib. 4. hanc insulam olim fuisse desertam, & Delios in eam intulisse defunctos suos. De Paro & Pario lapide diximus in Solino cap. 20.

m (C) Scyros.) Hæc insula est contra Magnesiam in mari Aegeo, una ex Cycladibus, Lyccomedis regis patria, & ubi Achilles puellari habitu educatus est. Patet, teste Plinio, longitudine 25. mill. passuum.

n (C) Tenos.) Hanc Aristoteles propter aquarū abundantiam uocat Hydrusam, alij Ophiusam, quasi serpentaria, ob multitudinem serpentium in ea existentium. **o** (C) Myconos.) Dicitur & Mycone, quæ insula, ut Serius scribit, diu terræmotu laborauit. Naxos uero insula etiam una ex Cycladibus, antè Strongyle dicta fuit, & postea Dia. Verum cum Cares ex Lamia profecti duce Naxo eam occupassent, Naxos eam appellaverunt. Insignis est ob uinearum fertilitatem. **p** (C) Delos.) Hæc insula Pyrpile dicta est, ab igne ibi primum reperto: à quibusdam Cynthia, ab alijs Asteria, ab alijs Cynetum. Sed in primis Ortygia, quoniam in ea pri-
mum coturnices repertæ sunt, quas Græci ortigas uocant: de qua re uide Solinum capite decimo octavo.

q (C) Andros.) Est Andros insula uicina Samo, cuius suprà à principio huius capituli meminimus sub li-
tera l. **r** (C) Crete.) De hac insula habes proprium caput in Solino, nempe caput decimum sextum. Cæ-
terum promontorium Samonium, est quod opponitur Rhodo, & οὐρανὸν ἐπειπονεῖ Cyrenas.

s (C) Aduentu Europæ.) Fabulam de Europa tauru aduecta, conscribit Ouidius libro primo Metamorph. Item Pasiphaë dicitur fuisse filia Solis, & uxor Minois regis Cretæ, quam in fabulis ferunt ex tauru genuisse Minotaurum, qui partim hominis effigiem habebat, partim tauri. Ariadna uero amores describit Catullus.

t (C) Dædali operibus.) Dædalus iste faber egregius Atheniensis, Icaro pater, fuit accusatus quod Perdicam sororis filium interemisset, unde iudicij metu in Cretam fugit, & ibi Labyrinthe fabricauit, ubi Minotaurus includeretur: de quo Ouidius libro secundo de Arte amandi. **u** (C) Statione.) Creta celebratur à poëtis, quod Iupiter Saturni et Rheæ filius, in ea nutritus & aliquandiu cōmoratus, mortuus & sepultus fuerit. Fuit aut̄ sepultus in Gnoſo primaria Cretæ urbe. Hunc ferunt apium melle pastum, quod hominem illum eloquentia præditum fuisse significat, unde dei nomen etiam inter iniqua facta cōsecutus est. **x** (C) Idæi montis.) Est mons Idæus, teste Strabone, Cretensum celsissimum, quoqueversum circuitum habens stadiorū sexcentorum, cinctus instar corona præstantissimis oppidis. Præter cæteros hic mons, ut scribit Solinus cap. 16. ante solis ortū solem uidet. Ab hoc monte Idæ quidam gentilium ignari Hebraicarum rerum putant Iudeos dictos tanquam Iudeos, sed graffior est error quam ut hic refellatur. **y** (C) Astick.) Nemo præter Pomponium meminit huius insule,

unde

Ios, Thera, Hyaros, Hippuris, Donyfa, Cianos, Chalcis, Icaria, Pinaria, Nisyros, Lebynthos, Calydnæ, Asinæ; hæc quia dispersæ sunt, Sporades. Ab eis Sicynus, Cythnos, Siphnos, ^k Seriphos, ^l Rhene, Paros, ^m Scyros, ⁿ Tenos, ^o Myconos, Naxos, ^f Delos, ^q Andros, quia in orbē iacent, Cyclades dictæ sunt. Super eas iam in medio mari ingens, & centum quondam urbibus habitata ^r Crete, ad orientem promontorium Samonium, ad occidentē ^{κέρας μετωποῦ} immittit, nisi maior esset, Cypro similis, multis famigerata fabulis, aduentu Europæ, Pasiphaës et Ariadnæ amoribus, Minotauri feritate fatique, ^t Dædali operibus & fuga, tum ^u statione atq; morte: maxime tamen eo, quod ibi sepulti Iouis penè clarum uestigium sepulchrum est, cui nomen eius insculptum esse accolæ ostendunt. Vrbium notissimæ Gnosos, Cortyna, Lyctos, Lycastos, Holopixos, Phæstos, Cydon, Manethusa, Dictynna. Inter colles, quod ibi nutritum Iouem accepimus, ^x fama Idæi montis excellit. Iuxta est ^y Astickla, Naumachos, Zephyre, Crise, Gaudos, & quas Musagoros nu-

l (C) Rhene.) Scribit Thucyd. lib. 4. hanc insulam olim fuisse

10

desertam, & Delios in eam intulisse defunctos suos. De Paro & Pario lapide diximus in Solino cap. 20.

20

m (C) Scyros.) Hæc insula est contra Magnesiam in mari Aegeo, una ex Cycladibus, Lyccomedis regis patria, & ubi Achilles puellari habitu educatus est. Patet, teste Plinio, longitudine 25. mill. passuum.

30

n (C) Tenos.) Hanc Aristoteles propter aquarū abundantiam uocat Hydrusam, alij Ophiusam, quasi ser-

pentaria, ob multitudinem serpentium in ea existentium. **o** (C) Myconos.) Dicitur & Mycone, quæ insula, ut Serius scribit, diu terræmotu laborauit. Naxos uero insula etiam una ex Cycladibus, antè Strongyle dicta fuit, & postea Dia. Verum cum Cares ex Lamia profecti duce Naxo eam occupassent, Naxos eam appellaverunt. Insignis est ob uinearum fertilitatem. **p** (C) Delos.) Hæc insula Pyrpile dicta est, ab igne ibi primum reperto: à quibusdam Cynthia, ab alijs Asteria, ab alijs Cynetum. Sed in primis Ortygia, quoniam in ea pri-
mum coturnices repertæ sunt, quas Græci ortigas uocant: de qua re uide Solinum capite decimo octavo.

40

q (C) Andros.) Est Andros insula uicina Samo, cuius suprà à principio huius capituli meminimus sub li-
tera l. **r** (C) Crete.) De hac insula habes proprium caput in Solino, nempe caput decimum sextum. Cæ-
terum promontorium Samonium, est quod opponitur Rhodo, & οὐρανὸν ἐπειπονεῖ Cyrenas.

40

s (C) Aduentu Europæ.) Fabulam de Europa tauru aduecta, conscribit Ouidius libro primo Metamorph. Item Pasiphaë dicitur fuisse filia Solis, & uxor Minois regis Cretæ, quam in fabulis ferunt ex tauru genuisse Minotaurum, qui partim hominis effigiem habebat, partim tauri. Ariadna uero amores describit Catullus.

40

t (C) Dædali operibus.) Dædalus iste faber egregius Atheniensis, Icaro pater, fuit accusatus quod Perdicam sororis filium interemisset, unde iudicij metu in Cretam fugit, & ibi Labyrinthe fabricauit, ubi Minotaurus includeretur: de quo Ouidius libro secundo de Arte amandi.

40

u (C) Statione.) Creta celebratur à poëtis, quod Iupiter Saturni et Rheæ filius, in ea nutritus & aliquandiu cōmoratus, mortuus & sepultus fuerit. Fuit aut̄ sepultus in Gnoſo primaria Cretæ urbe. Hunc ferunt apium melle pastum, quod hominem illum eloquentia præditum fuisse significat, unde dei nomen etiam inter iniqua facta cōsecutus est.

40

x (C) Idæi montis.) Est mons Idæus, teste Strabone, Cretensum celsissimum, quoqueversum circuitum habens stadiorū sexcentorum, cinctus instar corona præstantissimis oppidis. Præter cæteros hic mons, ut scribit Solinus cap. 16. ante solis ortū solem uidet. Ab hoc monte Idæ quidam gentilium ignari Hebraicarum rerum putant Iudeos dictos tanquam Iudeos, sed graffior est error quam ut hic refellatur.

40

y (C) Astick.) Nemo præter Pomponium meminit huius insule,

40

mero tres, uno tamen uocabulo appellant, atq; unde Carpathio mari cognomen est^a Carpathos. In Adria Absoros, Celaduse, Absyrtis, Issa, Trucones, Hydria,^b Electrides, nigra Corcyra, Tragurium,^c Diomedea, Aestria, Asine, atque ut Alexandriae, ita Brundusio adiacens Pharos,^d Sicilia (ut ferunt) aliquando continens, & agro Brutio annexa, post fretu maris Siculi abscissa est.^e Id angustū & anceps alterno cursu modo in Tuscū, modo in Ionium pelagus perfluit, atrox, sanguineum, et Scyllē & Charybdis^f sanguinis nominibus inclytum. Scylla saxum est, Charybdis mare, utrumque noxiū appellis. Ipsa ingens & tribus promontorijs in diuersa procurrens, græcæ literæ imaginem^h que delta dicitur, efficit. Pachynum uocatur quod Græciam spectat: Lilybæum, quod in Africā;ⁱ Pelorum, quod in Italiam uergens Scyllæ aduersum est; causa nominis Pelorus gubernator ab Hannibale ibidem conditus, que idem uir pro fugus ex Africa, ac per ea loca Syriam petens, quia procul intuenti videbantur continua esse littora, & nō peruum pelagus, proditum se arbitratus, occiderat. Ab eo ad Pachynū ora que extenditur Ionium mare attingens, hæc fert illustria,^k Messanam, Taurominium, Catinam, Megarida, Syracusas, & in ijs mirabilem Arethusam. Fons est in quo uisuntur iacta in Alpheum amnem, ut diximus, Peloponnesiaco littori infusum, unde ille creditur non se consociare pelago, sed subter maria terrasq; depresso huc agere alueū, atq; hic se rursus extollere. Inter Pachynum & Lilybæum^l Acragas est, Heraclea, & Thermae. Inter Lilybæum & Pelorida, Panormus & Hymera. Interius uero medium mille duntaxat & quingentis passibus patere in latum, & tamen undarum inter se concurrentium tantæ est pugna, ut alias ueluti terga dantes uorticibus mergi ac in imum desidere, alias quasi uictrices in sublime ferri uideas: nunc hic fremitū feruentis aestus, nunc illuc gemitum in uoragine desidentis exaudias. Hinc fabula Scyllam & Charybdim peperere, hinc latratus auditus, hinc monstri credita simulacra, dum nauigantes magnis uorticibus pelagi desidentis exterriti, latrare putant undas quas sorbentis aestus uorago collidit. Hec Iustinus.

^g C Charybdis.) Est Charybdis mare uorticis & inquietum ob rupium præcipites anfractus, per quod non sine magno periculo patet transitus. ^b C Que Delta dicitur.) Hinc Trinacria nomen ab antiquis accepit. ⁱ C Pelorum.) Hannibal fugiens ex Africa, cum ad has angustias suientis pelagi deuenisset, & proditum se putasset, Pelorum gubernatorem nauis occidit & tumulauit, à quo huic promontorio resiliunt est nomen: non enim credidit diuisas inter se Italianam Siciliamq; tam paruo spatio, antequam uenisset & uidisset transitum patere per fretum illud. ^k C Messana.) Memini & Solinus memorato capite Messane, Catinae, Syracusae &c. Habet quoque ibidem à principio in scholijs de fonte Arethusa. De amne Alpheo scripsimus suprà cap. 3. huius libri parum ante finem. Est autem Arethusa fons aquæ dulcis incredibili magnitudine, plenus piscium, qui fluctu aquæ totus operiretur, nisi munitione ac mole lapidum à mari disiuncta esset.

^l C Acragas.) Hoc oppidum mariuum alijs Agrigentum uocant, hinc Agrigentini & Acragantini;

unde quidam putant eam esse quam alij uocant Astypaleam, de qua Ouid. lib. 2. de Arte: Cunctaq; piscois Astypalea undis.

^a C Carpathos.) Hæc insula ponitur contra Aegyptum, media scilicet inter Rhodum & Cretam, ducentorum stadiorum circuitum habens, quatuor insignis urbibus, à qua uicinum mare ad Aegyptium uergens Carpathiū dictum est. ^a C In Adria.)

In Adriatico mari plures inueniuntur insulae, autoribus tum Mela, tum Plinio, Straße bone & Ptolemæo. Numerat eas Mela inceptis ab Absoro que uicinior est Venetiis;

Scylla & Charybdis qd.

Illyrico adhærens littori, in qua secundum Ptolemaū duæ sunt ciuitates: deinde ponit Curictam, Scardonam, Issam &c. Moderna nomina omnia ferè ab antiquis discrepant. ^b C Electrides.) Hanc sic auunt uocatam ab electro, id est, succino; quod Græci putauerunt, sed falso, in ea inueniri: de qua re plura scripsimus in Solino capite 33. ^c C Diomedea.) Ptolemeus describit quinq; Diomedæas insulas haud longè ab Apulia littoribus sitas: nomen accepisse refruntur à Diomedis sepulchro. ^d C Pharos.) Hæc alia est insula ab ea Pharo que Aegypto ponte est coniuncta, de qua suprà post principium huius capitii diximus. ^e C Sicilia.) Huius insulae descriptionem et picturam exhibuimus tibi suprà cap. 4. huius libri. Habes et proprium caput, nempe undecimum, de Sicilia & monte Aetna in Solino. Item liber quartus Iustini nihil scilicet aliud tractat quam Siciliæ descriptionem. ^f C Id angustum.) Scribunt autores fretum illud inter

tamen undarum inter se concurrentium tantæ est pugna, ut alias ueluti terga dantes uorticibus mergi ac in imum desidere, alias quasi uictrices in sublime ferri uideas: nunc hic fremitū feruentis aestus, nunc illuc gemitum in uoragine desidentis exaudias. Hinc fabula Scyllam & Charybdim peperere, hinc latratus auditus, hinc monstri credita simulacra, dum nauigantes magnis uorticibus pelagi desidentis exterriti, latrare putant undas quas sorbentis aestus uorago collidit. Hec Iustinus.

Heraclea medium tenet locum inter Pachynum & Lilybeum. A Lilybeo uero procedendo ad Pelorum, occurrit Panormus ciuitas, inde Hymera fluvius. *m* **C Leonini.**) Populi sic dicta à Leonio oppido, quod non multum distat à Catana ciuitate. Centuripini uero appellati sunt à Centuripe oppido, quod in pede iacet montis Aeneae. Porro Enna ciuitas, à qua Ennaea Ceres magistra frumentarie sationis dicta est, meditulli fore occupat Sicilia, seu ut Cicero scribit, umbilicum tenet insulae.

n **C Montium Eryx.**) Eminet Sicilia mōtibus Aetna et Eryce: Vulcano Aetna sacer est & Eryx Veneri. In Eryce præcipuo montium extrectum est Veneris templum, unde et Erycina Venus dicta est. De monte Aetna ardente uide Solinum capite undecimo. Habet quoq; ibi de Cyclopibus tam in Solino quām in scholijs sub litera d.

o **C Hymera.**) Hic fluvius propter uarias ambages, nunc in ortum, nunc in meridiem, septentrionem & occasum flecti dicatur. Ptolemaeus scribit eum fluere in septentrionem & occasum, Solinus in meridiem & aquilonem, Mela in meridiem & occasum. Hec aut̄ diuersitas nedium accedit ob uarios flexus, uerum & ob multiplces riuorum scissuras. *p* **C Aeae.**) Putant multi hanc eandem esse insulā que & Ogygia, et à Calypsonē habitatore eius Calypsus, & insula Circes. Hic enim cum ab inferis regressus Ulysses appulisset, affsecutus est eum Circe cum uino & pane. *q* **C Melita.**) Hec est ferre media inter Siciliam & Africam, uocaturq; hodie Malta, quam Iohannitae Rhodo pulsi hodie inhabitant.

r **C Aeoli.**) Hæ sunt Vulcaniæ insulae, dictæ Aeoliæ ab Aeolo, qui Iliacis temporibus ibi regnauit. Nomina septem insularū sunt, Lipara, Hieræ, Strongylæ, Didyme, Ericusa, Phoenicusa, & Euonymos. Hanc tamē ultimam uocat Mela Osteoden. Hieræ est Vulcania insula, saxosa tota, deserta & ignita. Lipara uero habet fertiliissimam terram, habet aluminis effusionem, calidas aquas et evaporantes ignes. *s* **C Pitheciæ.**) Hæ insula in mari Tusco contra Campaniam est sita, dicta alio nomine Aenaria à statione nauium Aeneæ, hodie uero Ischiam uocant. Græci olim appellant eam Pitheciæ, à simiarum copia, quas pithecos uocant.

t **C Corsica.**) Situm Corsicæ insulæ inuenies in descriptione Italæ capite octauo Solini, et in descriptione Europeæ capite tertio huius Melæ. Secundum Strabonem Corsica distat à Sardinia stadijs sexaginta, & uocatur à Græcis Cyrrnos, appellatione sumpta à Cyrrno Herculis filio, ut placet Fabio Pictori. Corsica uero nomen habere dicitur à Corsa muliere, cuius taurus cum ex continentia in insulam tranasset, nomen quod habet retulit. Terra eius est aspera, & multis in locis inaccessibilis. Celebris est propter optimū uinum quod in ea crescit. Est quoq; ferax resine, ceræ & mellis. *u* **C Aleria.**) Tenet Aleria ciuitas & Mariana colonia oram Corsicæ orientalem, & ibi in latitudine non est tam tenuis ut alibi. *x* **C Sardinia.**) A Sardo Herculis filio sic dicta. Vide caput decimum Solini. Hæ par & undiq; quadrata esse perhibetur, absq; promontorijs longis in mare excurrentibus, sed non est quadrata æquilatera, cum longitudo eius sit 200. millium passuum, latitudo aut 98. millium passuum. Non gignitur in ea lupus, neq; serpens ibi inuenitur. Habet ciuitates multas, sed omnium preclarissima Calaris est, ubi coraliorum pescatio est. *y* **C Pestilens.**) Fœcunda quidem est, sed ob cœli noxios

Gallia, quas referre conueniat, solæ sunt^a Stœchades ab ora Ligurum ad Massiliam usq; di. spesiae.^b Baleares in Hispania contra Tarracensis littora sitæ, non longè inter se distant, & ex spatio suo cognominiibus acceptis maiores minoresq; perhibentur. Castella sunt in minoribus Iamno & Mago, in maioribus Palma & Polentia coloniæ.^c Ebusos è regione promoto rj quod in Sucronensi sinu Ferrariam uocant, 10 eodem nomine urbem habet, frumentis tantum non foecunda, ad alia largior: & omnium animalium quæ nocent adeo expers, ut nec ea qui dem quæ de agrestibus mitia fiunt, aut generet, aut si inuecta sunt, sustineat. Contrà est Colubaria, cuius meminisse succurrit, quod cum sca teat multo ac malefico genere serpentum, & sit ideo inhabitabilis, tamen ingressis eam intra id spatium quod Ebusitana humo circum signauerunt, sine pernicie tuta est, ijsdem illis serpen tibus qui solent obuios appetere, aspectū eius pulueris aliud, quod uerius, procul & cum pauore fugientibus,

20 uiris: unde cum olim militassent cum Carthaginensibus, ex stipendio impenso impenso mulieres ac uirum emptum secum tulere. De Iamnone & Magone, Polentia & Palma habes apud Plinium capite quinto libri tertij.

^b Ebusos.) Ptolemæus hanc insulæ uocat Ebyssum, iuxta quā est alia Ophiusa nomine, haud multum distans à Carthagine noua. Hanc posteriorem alij uocant Colubrarium, quod serpentes parat, sicut è diverso Ebusus serpentes fugat, nedum in insula ipsa Ebusitana, uerum & terra eius in Colubrarium illata, arcere dicitur serpentes & prohibere insultum eorum.

• POMPONII MELAE COSMOGRAPHI DE ORBIS SITV LIBER TERTIVS.

Extima Hispaniæ littora. Cap. I.

DICTA est ora nostri maris, dictæ insulæ quas amplectitur: restat ille^a circuitus quem (ut initio dixi. mus) cingit oceanus ingens, et^b in finitū pelagus, & magnis æstibus concitum (ita enim motus eius appellant) mo 40 do^c inundat campos, modo late nudat ac refu-

eius fluxu & refluxu, inundatione, effusione, accessu & recessu differit. ^d inundat modo latitudinem ut in septentrione. ^a Circuitus.) Circuitum uocat iter illud immensum et navigationē perpetuam quæ fit aut fieri potest à mari Britannico iuxta littora Hispaniæ & totius Africæ in orientē usq; ad extrema Indiæ, & inde ad extrema septentrionis, quanquā in septentrionis angulo cursus ille cōtinuari nequeat ob occurrentes terras ad polum usq; arcticum exorrectas, quæ propter nimia frigora & perpetuam maris glaciem circuiri nequeunt. A meridie uero tanta euagatione opus nō est, cum continens in ea plaga non extendatur in tantam latitudinem ut in septentrione. ^b Infinitum pelagus.) Infinitum uocat vulgari modo, ob nimiam magnitudinē eius. ^c Concitum.) A uelocitate enim motus nomen habet oceani, ut in Solino indicauimus cap. 36. sub litera o. ^d Inundat campos.) Vbi scilicet naturalia non habet obstacula & solidissima saxeag; littora quibus coēreatur. Aggeres uero manu facti contra

noxios influxus morbos, et ob Boreæ affla tus turbulentia. Producit herbā pestiferam quam Sardoniam uocant, et uenenatam so luagam, de quibus uide Solinū memorato loco. ^a Stœchades.) Tres sunt insulæ in Rhodani ostio sitæ, uicine Massiliensibus, nominatae sic propter ordinē quo sitæ sunt, Grexi enim stichum dicunt ordinem. Plinius eas sic uocat, Prote, Mese, Hypē, id est, prima, media & infima.

^a Baleares.) Hæ quare sic sint uocatae, habes in Solino capite 36. sub litera k. Has Grexi Gymneias appellarunt, quidam Majoricam et Minoricam à diffen ri quantitate. Major abest ab Hispania diei unius nauigatione, minor ad orientem spez. Etat, nutriend plurima utriusq; generis armenta, præcipue mulos. Vtraq; insula fertilis est, refra hominibus. Oleo incole ca rent, habitantq; in saxis concavis & iuxta præcipites petras. Mulieres supra modum diligunt uiri, ut etiam mulierem à prædoni bus captam, tribus aut quatuor redimant

*Antipathia duarum Insularum
vicinarum.*

SCHOLIA CAPITIS PRIMI.

Pomponius Mela postquam lustrauit totius maris mediterranei littora, os sia fluviorum, promontoria, urbes & re giones mari iunctas, insulas quoq; intrama re illud collocatas, hic ad littorū oceani de scriptionem conuertitur, nisi quod prius de

^a Circuitus.) Circuitum uocat iter illud immensum et navigationē perpetuam quæ fit aut fieri potest à mari Britannico iuxta littora Hispaniæ & totius Africæ in orientē usq; ad extrema Indiæ, & inde ad extrema septentrionis, quanquā in septentrionis angulo cursus ille cōtinuari nequeat ob occurrentes terras ad polum usq; arcticum exorrectas, quæ propter nimia frigora & perpetuam maris glaciem circuiri nequeunt. A meridie uero tanta euagatione opus nō est, cum continens in ea plaga non extendatur in tantam latitudinem ut in septentrione. ^b Infinitum pelagus.) Infinitum uocat vulgari modo, ob nimiam magnitudinē eius. ^c Concitum.) A uelocitate enim motus nomen habet oceani, ut in Solino indicauimus cap. 36. sub litera o. ^d Inundat campos.) Vbi scilicet naturalia non habet obstacula & solidissima saxeag; littora quibus coēreatur. Aggeres uero manu facti contra

dd

impetum eius, s^epe importuna quassatio-
ne procellarum rumpuntur cum periculo
totius regionis, quemadmodum contigit an-
no Christi 1420 decimaseptima die Apri-
lis in Holandia, quando seuitia maris circa
Dordracum facta eruptione, totam regio-
nem inundauit, aggeres fregit, et supra cen-
tum millia hominum extinxit, un^a cum iu-
mentis & supellestile eorum. Haud disimi-
lem cladem perpesa est Frisia anno Christi
1230. periclitantibus multis millibus homi-
num ob maris improvisam inundationem.

e C Tanta u.ⁱ) Hec uis maris tan-
ta est quando in fero^re excitatur, ut etiam
profunda eius denudentur, & aquarum
moles huc & illuc instar maximorum mon-
tium uentorum uebementia impellatur, id
quod graphicè diuinus propheta Psalmo
centesimo septimo his uerbis explicuit:
יְהוָה יְהִי רֹאשׁ בְּנֵי־עַמּוֹת
מִלְאָכְרָה בְּמִזְבֵּחַ תְּהִפּוֹת
רֹאשׁ מִעֲשָׂה וְחַיָּה וְגַם־אֶתְמוֹת
בְּמִצְוָלה; בְּרִיאָה וְעַמְּרָה רֹוחַ סְעָרָה וְתְּרוֹזָם גָּלוּן
וְעַלְוָה שְׁמִינִים וְרוֹתָה הַמּוֹזָה
וְמִשְׁסָדָה בְּרֻעָה תְּהִמּוֹגָג; בְּהָגָג וְנוֹגָעָה בְּשִׁבְרָה וְבָלָק בְּבָנוֹת אַתְּכָלָע;

Id est: Qui
descendant in mare cum nauibus, quiq;
faciunt opus in aquis illis immensis, hi uident opus Dei & mirabilia eius
in profundo: dicit enim Deus, & coercet uentum tempestuosissimum, qui in sublime extulit procellas eius. Pro-
pter quas ascenderunt in coelum & descendunt in abyssos, ut anima eorum in hoc periculo contabesceret, dum
sic uagarentur & mouerentur instar ebrij, & omnis eorum sapientia absorberetur, & in tanto periculo illis mi-
nime suffragaretur. Vnde patet, maiorem causam cōmotionis maris esse uentum, qui tam uehemens s^epe est in
uastissimo pelago, ut profunditatem eius denudet, & immensas procellas extridat, que dum mole sua litus atti-
gerint, neesse est ut illud longe excedant, terras obruant, obuiaq;
flumina redundant. Hec uentorum spiracula
Mela hic uocat anhelitum mundi, sed quæ citra animalē eueniunt motum, cum gentilis uanitas sit dicere, mun-
dum esse animal, & ex eius respiratione iam aquas maris intumesce, & rursum retractas intra specus residere.
Id si uerum esset, quid quæso oppleret immenses illos oceanii latentes specus, postquam ruclatione illa fuerint exi-
naniti? Aér? Sed aéri non est locus in abyssis maris. Neq; fieri potest, ut profunda maris cōtrahantur post emis-
sum anhelitum, sicut uterus animalis post exuflatum spiritum. Disputatur & à Solino cap. 36. in fine hoc ar-
gumentū, ubi in scholijs plura inuenies, f C An luna causas.) Qui syderum sequuntur disciplinam, asse-
runt lunam dominari humidis, quemadmodum solem calidis, & occulta quadam natura agitare mare trahereq;
sicut ferrū trahit Magnes, atq; ex incremento et decremento luminis lunaris accessus recessusq;
sensim augeri &
rursum minui. Vnde Gellius scribit, oceanum quasi lune comitem, cum ea simul & senescere & adolescere, id
quod intelligendum est de motu lune proprio, ac de motu eius diurno, qui fit raptu primi mobilis, de latitudine et
uiribus sumptis ex aspectibus erraticarū & fixarum stellarum: hæc enim omnia uel augment uel minuant aut ua-
riant fluxum oceani et refluxū. Augetur fluxus, si luna idoneo aspectu Veneri aut alia humida misceatur stellæ,
aut humidam possideat mansionem. Minuitur, si Martem aut aliam sicca naturæ stellam debite afficiat. Retar-
datur aut acceleratur propter tardiorum aut concitatiorem in hemisphærium ascensum. Ut enim illa surgit ac de-
mergitur, ita recedere & aduentare fluxum compertum habetur. g C Huc egressos.) Qui egreditur
fauces maris mediterranei, quas fretum Herculeum uocant, & uenient in oceanum latissimum, duo habent occi-
dua littora, Africum & Hispanicum. Africum est ad sinistram &, Hispanicum ad dextram. Mare uero utrumq;
alluens, uocatur equor Atlanticum, ab Atlante Mauritanie monte. h C In semet abducitur.) Hoc est, ora
Bæticae

i Turduli & Bastuli habitant. In proximo sinu
 portus est, quem ^k Gaditanum, & lucus quem
 Oleastrum appellant. Tum castellum Ebora
 in littore, & procul à littore Asta colonia; extra
 Iunonis ara templumq; est. In ipso mari moni-
 mentum Geryonis, scopulo magis quam in-
 sulę impositum. ^l Bætis ex Tarraconensi regio,
 ne demissus, per hanc ferè medianam diu, sicut na-
 scitur, uno amne decurrit, post ubi non longè
 10 à mari grandem lacum facit, quasi ex uno fonte
 geminus exoritur, quantusq; simplici alveo ue-
 nerat, tatus singulis effluit. Tum sinus alter usq;
 ad finē prouinciae inflectitur, eumq; parua op-
 pida Olitingi, Onoba contingunt. At Lusita-
 nia trans Anam, quā mare Atlanticū spectat,
 primum ingenti impetu in altum abit, deinde
 resistit, ac se magis etiam quam Bætica ^m abdu-
 cit; quā prominet bis in semet recepto mari, in
 tria promotoria dispergitur. Anā proximum,
 20 quia lata sede procurrens paulatim se ac sua la-
 tera fastigiat, Cuneus ager dicitur; sequens Sa-
 crum uocant, Magnū quod ulterius est. In Cu-
 neo sunt Mirtylis, Balsa, Ossonoba; in Sacro
 Lacobriga, & portus Hannibalis: in Magno
 Ebora. Sinus intersunt, & est in proximo Salac-
 ia, in altero ⁿ Vlyssippo, & Tagi ostium, am-
 nis aurum gemmasq; generantis. Ab ijs pro-
 mōtorijs ^o ad illam partem quae recessit, ingens
 flexus aperit, in eoq; sunt Turduli ueteres, Tur-
 30 dulorumq; oppida: amnes autem ^p Monda in
 medium ferè ultimi promotorij latus effluens,
 & radices eiusdem abluiens Durius. Frons illa
 aliquandiu rectam ripam habet, deinde modi-
 co flexu accepto mox paulum eminet, tum re-
 ducta iterum iterumq; recta margine iacens ad
 40 promontorium ^q quod Celticum uocamus ex-
 tenditur; totam Celtici colunt, sed à Durio ad
 flexum Gronij: fluuntq; per eos Auo, Celan-
 dus, Nebis, Minius, & cui obliuionis cogno-
 men est Limia. Flexus ipse Lambriacā urbem
 amplexus recipit fluvios, Iernam & Viam. Par-
 tem quae prominet, Præfamarcī habitant, perq;
 eos Tamaris & Sars flumina non longe orta
 decurrunt, Tamaris secundū Arotebrarum por-
 tum, Sars iuxta turri Augusti titulo memorabi-
 lem. Cætera super Tamarici Neriq; incolūt in
 eo tractu ultimi. Hactenus enim ad occidētem
 uersa littora pertinent, deinde ad septentriones
 gulo Galliciæ, sed qui non longum habent meatum. Sartis non meminit, sed loco turris Augusti uidetur signasse
 Solis aras, pro quibus Plinius dicit tres aras Sextianas Augusto dicatas, quarum & Mela infra meminit, sed

Bæticæ paruos habet sinus usq; ad Anā flu-
 uij ostia, qui terminus est Bæticæ.

i ^C Turduli.) Ab his populis Bæ-
 tica secundū Strabonem quoq; Turdetania
 dicta est. k ^C Gaditanum.) Portus
 Gaditanus sic dictus est ab insula Gadium,
 quæ in eum uergit sinum: hinc & Gadita-
 num fretum. Porro lucus olearium, cuius hic
 meminit Mela, est in ipsa Bæticæ ora, quæ
 & ob illas arbores reliquis terris celebrior
 habetur. De Gadibus et Geryone habes in
 Solino cap. 36. l ^C Bætis.) Tabula
 Ptolemaica secunda in Europam, ostendit
 huius sicut & Anā fluuij decursum. A Bæ-
 ti fluuijo denominata est regio ipsa Bætica,
 quæ hodie Granata uocatur, sicut à Lusita-
 nis populis Lusitania dicta est, quæ hodie
 est Portugallia. m ^C Abducit.) Bæ-
 tica magis in occidentem extenditur quam
 Lusitania, unde Lusitaniæ ora se abduce-
 re & uelut in orientem contrahere dicitur:
 sed sic cōtrahitur, ut tamen tria emitat pro
 montoria, inter quæ duo admittuntur sinus.
 Primum promontorium quod mox sequi-
 tur Anā ostia, à forma ipsa uocat Cuneum,
 Ptolemæus uero appellat Sacrum, et hodie
 nominat caput sancti Viuentij. Mela uero
 separat Sacrum à Cuneo. n ^C Vly-
 sippo.) Strabo Vlysseam uocat, hodie ue-
 ro nominatur Lisbona, & est sedes regum
 Portugallie, sita haud procul ab ostijs Ta-
 gi auriferi fluuij. o ^C Ad illā partem
 quae recessit.) Reliqua, inquit, ora in se-
 ptentrionem excurrens, paulatim abit uer-
 sus orientem, et non recta uergit in arcton.

p ^C Monda.) Hic fluuius non lon-
 gè ab ostio Tagi in oceanum ruit. Durius
 uero, quem Ptolemæus Dorianum uocat, per
 medianam ferè Lusitaniam labens, recipitur
 à mari circa terminum tertij promontorij.
 q ^C Quod Celticum uocamus.)
 Hoc promontorium est in extremitate Gal-
 licie, quod nostro auo finis terre uocatur,
 ubi scilicet angulus est terra in occidentem
 & septentrionē patens. Habitatores huius
 oræ uocantur Celtici, etiamsi illi certos ha-
 beant limites. Fluuiorum Aui, Nebis, Mi-
 nij & Limia meminit quoq; Ptolemæus.
 Ponit & Viam atq; Tamarim in ipso ana-
 gulo Galliciæ, sed qui non longum habent meatum. Sartis non meminit, sed loco turris Augusti uidetur signasse

afferit eas in Asturia erectas. r **C** Ad Scythicum usq;. Non constat quod hic Scythicum promontorium significare uoluerit, etiam si infra Tabin ponat, cum litus illud septentrionale perpetuum non sit, sed nauigantibus ab Hispaniae angulo in orientem occurrat circa Tanaim terra continens, longissime in septentrionem patens.

s **C** Ad Cantabros.) Hi hodie sunt Gascones, quos alij uocant Vascones, populi olim efferi et ad arma nati. Tales enim ferè ubiq; terrarum solent nasci & educari homines, ubi terra est afferior & sentit cœlum durum, qualis est Cantabria et tota illa Hispaniae ora septentrionalis, ut etiam negotium fuerit Augusto olim eam Hispaniae partem subiugare: quare turres, monimenta & tituli memorables fuerunt in honorem eius ob partes uictorias ericti.

t **C** Ianasm.) Hoc oppidum plantant hodie esse Compostellam, ob diui Iacobii apostoli memoriam celebrem. Celitica uero gens sunt Celtiberi, quorum suprà libro secundo cap. sexto, quod de Hispania agit, meminimus. Astures uel eo nomine celebres sunt, quod Asturcones equi non uulgarem in cursu tenent gradum, sed mollem alterno crurum explicatu glomeratione, ut Plinius testatur lib. 8. u **C** Sinus ore angusto.)

Ptolemeus hunc sinum amplum, ore angusto exceptum, & in quem quatuor amnes labuntur, non describit: sed mirum est quod neg. in moderna seu noua Hispaniae descriptione inuenitur, cuius tabula pictor studuit singula queq; insigniora exprimere loca. Porro omnium quatuor fluuiorū nomina non ponit Mela, sed duorum tantum, nempe Meari & Narij, quod hi celebriores sint, alij autem duo ignobiles. x **C** Paulatim recedere.) Latissima est Hispania in extrema & occidua ora, at quanto hinc recesseris ad orientem, uersus montes Pyrenæos, tanto cōtrahitur, nedū in littore septentrionali, uerum et in meridionali, id quod ex pictura facile discere poteris.

y **C** Nostro ore concipi nequeant.) Ob lingue scilicet eorum afferitatatem. Talis sermē est hodie sermo Vuandalorum, Moscouitarum & Sclauorum, quem exteri non facile ore sonare & literis concipere queunt. Porro nominum fluuiorum qui per Vardulos ex Pyrenæis labuntur, magna apud autores est uariatio: nam Sauarium uidetur Ptolemeus appellare uel Nauilubionem, uel Nelum: Deuam uero Diuam uocat, una duntaxat mutata litera.

SCHOLIA CAP. II.

Galliae alterum latus, quod scilicet à Pyreneis montibus in septentrionem excurrit, primum modico spatio abit in orientem, ac deinde recurvatur rectâ in septentrionem secundum Ptolemaicam descriptionem. Discrepant tamen nō parum modernæ descriptiones, quantum attinet ad hec littora, à Melæ & Ptolemei descriptionibus. Nam in littore quod à Pyreneis in septentrionem tendit, curvitates quædam & sinus inueniuntur, præsertim apud Santones & Pictones. Sic in littore Angliae opposito, sunt & promontoria & sinus, & non est rectus tractus usq; ad

toto latere terra conuertitur à Celticō promon-

torio ad Scythicum usq;. Hinc perpetua eius ora, nisi ubi modici recessus ac parua promon-

toria sunt, ad Cantabros pene rectâ est. In ea primū Artabri sunt, & Ianasm Celticæ gen-

tis, deinde Astures. In Artabris sinus ore an-

gusto, admixtum mare nō angusto ambitu ex-

cipiens, Adrobicum urbem, & quatuor amnū

ostia incingit. Duo etiam inter accolentes igno-

bilia sunt, per alia duo Mearus exit, & Narius 10

ad Libuncam. In Asturum littore Noega est

oppidum, & tres aræ, quas Sestianas uocant, in

peninsula sedent, & sunt Augusti nomine sa-

crae, illustrantque terras ante ignobiles. At ab

eo flumine quod Saliam uocant, incipiunt oræ

paulatim recedere, et latae adhuc Hispaniæ ma-

gis magisq; spatia cōtrahere, usque adeo semet

et terras angustantibus, ut earum spatum inter

duo maria dimidio minus sit quā Galliam tan-

gunt, q; ubi ad occidentem littus exporrígunt. 20

Tractum Cantabri & Varduli tenent, Canta-

brorū aliquot populi amnesq; sunt, sed quorū

nomina y nostro ore cōcipi nequeant: per eos-

dem et Salenos, Sauriū: per Autrigones et Ori-

geiones quosdā Nesua descendit. Deua Tritiū

Tobolicū attingit, deinde Iturissam & Easonē

Magrada. Varduli una gens, hinc ad Pyrenæi

iugi promontoriū pertinēs, claudit Hispanias.

Extima Galliarum ora. Cap. II.

40

Equitur Galliae latus alterum, cuius ora primo nihil progressa in altum, mox tantudem pene in pelagus excedens, quantum retro Hispania abscesserat, Cantabricis fit aduersa terris, & grandi circuitu inflexa ad occidētem littus aduertit. Tunc ad septentriones conuersa iterum longo

usq; ad

rectoq; tractu ad ripas Rheni amnis expandit.
^a Terra est frumenti præcipue & pabuli ferax,
& amoena lucis immanibus: quicquid ex satis
frigoris impatiens est: ager nec ubiq; alit, & no
xiō genere animalium minimē frequens. Gen
tes superbae, superstitiones, aliquando ^b etiam im
manes, adeo ut hominem optimam & gratissi
mam dñs uictimam crederent; manet uestigia
feritatis iam abolite: atq; ut ab ultimis cædibus
temperant, ita nihilo minus ubi deuotas altari
bus admouere, ^c delibant: habent tamen & fa
cundiā suam, magistrosq; sapientiae ^d Druidas.
Hi terræ, mundiç magnitudinem & formam,
motus cœli ac syderum, & quid dñ uelint scire
profitentur: docent multa nobilissimos gentis
clam & diu uicenis annis in specu, aut in abditis
saltibus. Vnum ex ijs quæ præcipiunt in uul
gus effluit, uidelicet ut forent ad bella meliores,
eternas esse animas, uitamq; alteram ad manes.
²⁰ Itaq; cum mortuos cremant ac defodiunt, ^e apta
uiuentibus olim negociorum ratio, etiam & ex a
ctio crediti deferebatur ad inferos, erantq; qui
se in rogos suorum uelut una uicturi libenter
immitterent. Regio quā incolunt, f omnis Co
mata Gallia. Populorum tria summa nomina
sunt, terminanturq; fluuijs ingentibus. Nam à
Pyrenæo ad Garumnam Aquitania, ab eo ad
Sequanam Celtæ, inde ad Rhenum pertinent
Belgæ. Aquitanorum clarissimi sunt g Ausci,
30 Celtarum Hedui, h Belgarum Treueri. Vrbes
opulètissimæ, in Treueris Augusta, in Heduis
Augustudunum, in Auscis Elusaberris. Garu
mna ex Pyrenæo monte delapsus, nisi cum hy
berno imbre, aut solutis niuibus intumuit, diu
uadosus et uix nauigabilis fertur: at ubi obuius
oceani exæstuantis accessibus aduertus est, ijs.
demq; retrò remeantibus suas illiusq; aquas a
git, aliquantum plenior, & quanto magis pro
cedit, eo latior fit, ad postremum magni freti si
40 milis, nec maiora tantū nauigia tolerat, uerum.
inde ad Pyrenei montis excusum Aquitania, Aremorica antè dicta. Secludunt itaq; & Mela & Plinius à Co
mata Gallia Narbonensem prouinciam. Hic notandum Scalden fluuium nasci apud Veromandos, rectaq; per
Flandriam descendere in mare. Sequana uero apud Lingones prodiens & Lutetiam alluens, apud Rotomagum
mari miscetur. Cæterum Garumna in Pyrenæo monte prope Tolosam natus, inter Santones & Vibiscos in ma
re ruit. g Ausci.) Ex his populis relictum est usq; hodie in Aquitania oppidum, quod uocatur Auchx.
Hedui uero sunt in Burgundia, quorum metropolis est nostro æuo Dinion, seu ut alij uocant Digeon, Germani
autem uocant Dijon. Mela celebriorem urbem Heduorum scribit suo tempore suisse Augustudunum, quod Galli
sua lingua corrupte uocant Ausun. h Belgarum Treueri.) Celebrantur Treueri ob uetus statem, &
quod Melæ temporibus clariores urbes in Belgica non inuenirentur: hodie uero quando ea Galliæ pars multò
cultior evasit, inueniuntur urbes que opulentia, magnitudine & splendore longè superant Treuerim, quales sunt

Druidæ quales

c C Delibant.) Id est, gustant.

d C Druidas.) De his Cæsar lib. 6.

Cōment. sic scribit: Druidæ rebus diuinis
intersunt, sacrificia publica ac priuata pro
curant, religiones interpretantur. Ad hos
magnus adolescentum numerus discipline
causa concurrit, magnog; sunt apud eos
honore: nam ferè de omnibus coniuersijs
publicis priuatisque constituant.

e C Aptæ uiuentibus.) Persuasi e
rant Galli à Druidis, ut qui in hac uita ne
gociorum suorum rationem non fecisset,
apud inferos facere cogeretur, præsertim se
in creditis restituendis hic difficilem se exhibi
buisset. f Omnis Comata.) Ad de

stinctionem Galliæ Tonse seu Togatæ, de
qua suprà lib. secundo diximus. Porro tria
summa nomina populorum Galliæ Coma
te sunt, Aquitania, Celtica & Belgica. Pli
nus uero Comatam Galliam sic diuidit li
bro quarto: Gallia, inquit, omnis Comata
uno nomine appellata, in tria populorum
genera diuiditur, amnibus maximē distin
cta: à Scalde ad Sequanam Belgica, ab eo ad

Galliarū Diuīgio
agmitania

Antuerpia, Colonia Agrippina, Argentoratum, & aliae multa Brabantie & Flandriæ insignes urbes, quæ omnes in Belgica situm habent, cum illa ad Rhenum usq; extendatur. Sunt tamè qui Belgicam Obrinca fluuium, id est, Mosella, secernunt à Germania transrhenanam, & hi totum Rheni tractum qui est ab ostio Mosellæ usque ad Rauracos, id est, Basilienses, separant à Belgica, Germaniam autem inferiorem transrhenanam includunt. Sed de his nihil certū statui potest, cum hodie annes & montes, naturales termini, regionū limites plerunq; non constituant, sed linguae & dominia.

i. Ea quibus ante ripæ obstituerat.) Cum ripæ fluminum plerunq; editiores sint fluuijs ipsis, nauigatiibus sc̄rè nihil appetit de continentis, nisi que littoribus sunt expota. Quando autem nauis per fluctuum impetum in altum subebeitur, iam conspicua erunt in continentis ea quæ prius in imo uideri nequibant. Idem fit in Antro insula.

k. Morinos.) Morini populi olim sic dicti, hodie sunt qui habitant in Artesia. Gesoriacum uero putant esse Callesium, unde fit traiectus in Angliam. l. Rhenus ab Alpibus decidens.) Habet quidē Germania multos insignes amnes, sed Rhenus omnes longè superat. Danubius quanquā in media ferè oriatur Germania, cum tamen alias quoq; peruagetur regiones, Germaniæ eum propriū non facimus ut Rhenum, alioquin primatū illi deferremus, de quo multa in Solino cap. 23. scripsimus. Nunc uero ad Rhenum reuertamur. Hic ex summis Alpium iugis originem dicit, primum in orientem destinans cursum, ac deinde reflexus in septentrionem, hunc cursum tenet usq; ad lacum Acronium: ex hoc uero lacu egrediens rectâ occidentem petit, usquedum Basileam peruerterit, ibi intra moenia utriusq; urbis flectitur rursus in arcton, retinetq; eam uiam donec Menapios attigerit, ibi scissus tribus riuis mare ingreditur. Oriuntur proinde apud fontes Rheni & alia quædā celebria flumina, 30 nempe Ticinus, Tosa & Madia, qui in meridiem labuntur: Rhodanus, qui in occidentem: Arola & Vrsa qui in septentrionem currunt, sed una dieta supra Basileam Reno miscentur. Est aut Rhenus ab origine sua modicus, sed multis riuis undiq; concurrentibus ac liquatis niuibus adiutus plurimum augetur quoisque lacum ingreditur Acronium, quem hodie uocamus Constantiensem. Hinc ad Schaffhusiam descendens, ibi per loca saxosa & confragosa magno strepitu deuolutus, tandem in grande abit præcipitum, è saxo eminenti non sine intuentium horrore & admiratione in imum lapsus. Videntur aquæ ex tanto lapsu conuerti in nebulam & uaporem fumosum. Altitudinem lapsus precisam ex solo aspectu deprehendere nequii, cum bis spectator fuerim huius horrendæ cataractæ, sed quantum licuit coniucere ex nuda oculorum obseruatione, præcipitum ascendit ad magnæ domus erectionem. Quatuor milliaribus Germanicis infra iam memoratam urbem, & totidem supra Basileam, tres magni & nauigabiles amnes simul recipiuntur à Rheno, qui non minorem aquarum molem secum ferunt quam 40 Rhenus prius habuit: eorum nomina sunt Limagus, Vrsa & Arola. Horum atq; Rheni & multorum aliorum amnium qui à Rheno deuorantur, origines, corruicationes, confluentias & exonerationes, poteris, lector, uidere in tabula Helvetica, ab Aegidio Tschudi uiro clarissimo edita, & nostro studio euulgata. m. Venetum & Acronium.) Duo illi lacus sunt, lacus Acronius, quem quidam uocant Brigantinum, alij Podamicum, unde & Germanicè uocatur Podensee, & frequenter à Constantia appellatur lacus Constantiensis. Alter uero lacus, nempe Venetus, hodie uocatur lacus inferior, & à Cella oppido propinquo, Cellarius lacus. Hi duo lacus apud Constantiam in summam rediguntur angustiam, ut tenuis intermedius meatus, & non nisi fluxus Rheni eos coniungat. Vide memoratam Rhetiæ & Heluetiæ descriptionem. n. Huc & illuc dispergitur.) Apud Menapios, hoc est, Geldrenses, haud procul ab oppido Enricensi, Rhenus scinditur in duos alueos, unus in occidente derivatiuit, quem Vualam uocant, et is antequā mari miscet, Mosam non minorem quam ipse sit fluuium excipit.

etiam tum & donec effluat Rhenus ad dexteram primo angustus, & sui similis, post ripis longe ac late recessentibus, iam non amnis, sed ^o ingens lacus, ubi campos impletuit, Fleuo diciatur, eiusdemque nominis insulam amplexus, fit iterum arctior, iterumque fluvius emittitur.

trionem contendit, et haud procul à suuola mare ingreditur, efficitque; cum Reno Batauorum insulam, quam hodie Holandiam vocamus. o ^C Ingens lacus.) Is lacus hodie non appareat. Fieri autem potest quod terra illa olim multis destituta habitatoribus, ob maris vicinitatem & Rheni inundationem, habuerit paludes & lacus amplissimos, praesertim cum sit terra plana, & nullus ibi inueniatur uel mons uel collis: hodie uero quando est populosissima & multis egregijs adornata urbibus, omnia loca sic sunt congestis aggeribus septa & munita, id quod proprijs conspicxi oculis, ut non facile & sine magna uolentia uel mare uel Rhenus terram stagnare possint. Est quidem terra etiamnum hodie paludinosa, sed plurimum pascuosa & pinguis, & propterea pecoribus sagittandis longe accommodatior quam frumento colendo.

Germania. Cap. III.

²⁰ Ermania hinc ripis eius usque ad Alpes, à meridie ipsis Alpibus, ab oriente Sarmaticarū confinio gentium, quā septentrionē spectat, oceanico littore obducta est. Qui habitant, ^a immanes sunt animis atque corporibus, & ad insitam feritatem uite utraque exercent, bellando animos, corpora ad consuetudines laborum. ^b Maximo frigore nudi agunt antequam puberes sint, & longissima apud eos pueritia est. Viri sagis uelantur, aut libris arborum, quamvis saeva hyeme nandi non patientia tantum illis, studium etiam est.

⁵⁰ Bella cum finitimi gerunt, causas eorum ex libidine accersunt; neque imperitandi prolatandi quae possident, nam ^c ne illa quidem enixe colunt, sed ut circa ipsos, quae iacent, uasta sint. ^d Ius in viribus habent adeo, ut ne latrocinijs qui dem pudeat, tantum hospitibus boni, mitesque supplicibus: uictu ita asperi incultique, ut cruda etiam carne uescantur, aut recenti, aut cum ri-

liter petitam subiugare nunquam potuerunt, immo Germania tandem Romanam ipsam orbis dominatricem expugnauit, abstulerique illi imperij dignitatem. ^b ^C Maximo frigore.) Non dubium quin Germani olim alios quam hodie habuerint mores, & ad labores ferendos patientiores fuerint. Sed posteaquam cum exteris nationibus commercia habere coeperunt, molliores facti sunt, admittentes paulatim luxum earum in uiclu & amictu: abiecti sunt saga & arborum libros, locoque eorum optimis induuntur pannis, sed non sine rei familiaris dispensio, quod malum cacodemon per bella illa perpetua inuexit. Nandi studium iam elanguit, præserium hyeme, nec temere iuuentus se mittit in aquas nisi uoluptatis gratia, & ad excutiendo austriacos calores. ^c ^C Ne illa quidem enixe colunt.) Cum Germania hodie sit populosissima, nullus ager iacet incultus, nisi qui suapte natura profyrendis fructibus non est idoneus. Crescit uinum in superiore Germania apud omnes fluvios insignes, nempe apud Rheenum, Danubium, Mosellam, Neccarum, & Mogonum, quem dij Menum vocant, & Mela Marum, idque in multis locis tam præcipuum est, ut optimo Gallico uino non sit inferius. ^d ^C Ius in viribus habent.) Hoc est, qui calumnia aut iniuria affectus fuit, cum lacercente armis periculum facere sategit, ut tentaret cui iustitia fauere uellet. Latrocinia quoque apud eos nullam habebant infamiam, ut scribit Cæsar Comment. sexto, que extra fines

excipit. Alter uero riuis modico spatio ab Emrica in septentrione deuoluus, rufus sum finditur in duos fluvios, unus qui Rheniretinet nomen occidentem petit, modico & ubique sc̄re pari interuallo à Vuala distans, prope Dordracū à mari absorbetur. Alius uero qui Iſula nomē habet, recta in septen-

SCHOLIA CAP. III.

De Germaniae nostræ limitibus uarie sunt inter scriptores opiniones. Sunt enim qui eam arcere uolunt intra Rheni & Danubij alueos, alijs extendunt eam ultra Danubium ad Alpes usque, nec uolunt eam ab occasu terminari Reno, cum bona pars Germanie loquatur, et Germanorū principum imperio pareat ultra Rhenum. A septentrione omnes extendunt eam usque ad oceanum: ab oriente quidam claudunt eam confinio Sarmaticarum gentium, alijs Iſula fluvio. a ^C Immanes sunt animis.)

Sunt qui addunt, froces, feri, ab humanitate alieni, & alia similia nomina, indigenas metientes secundum solum, quod olim dicebant esse asperum, incultū, squalidum, nemorosum, & tristī celo subiectum. Sed hī talia scripserunt de Germania & habitato-

ribus eius, qui Germaniam nunquam ingressi

erant, nec unquam uiderant. Scio Germaniam male audisse apud Romanos, quod

domitis reliquis gentibus, illam sepe crude-

liter reliqui gentibus, illam sepe crude-

cuiusq; ciuitatis siebant, quin magis ea iuentutis exercende ac desidie minuenda causa fieri prædicabant. Interim tamen hospitibus blandos sese exhibuerunt, et quisq; pro fortuna apparatis epulis hospites humani excepiebat. Cæterum crude carnis

esus hodie abolitus est, nisi quod apud Saxonem quidam adhuc uestuntur suillis carnis salitis, præsertim lardo.

e C Ma

nibus subigendo.) Caro frigore rigens, cum adhuc est sub pecudis pelle, macerari à quibusdam solet manibus

pedibusq; & redigi in molliciem.

f C Multis impedita fluminibus.) Non impeditur Germania flumi-

bus, sed plurimū adiuuat, multumq; cōmoditatis per ea suscipit:

que enim in aliqua regione non inueniuntur,

beneficio fluuiorum aliunde illuc transmittuntur, ut sunt ligna fabrilia, que in magna copia ex Nigra sylua per

uarios annes magnis fascibus & ratibus educuntur in Rhenum, ac deinde toti tractui Rheni communicantur.

Quin ex agro Basiliensi per fluuium Byrsam adducuntur procerissime abies, & in oceanum ipsum pro malis

maximū nauium destinantur. Quantum aeris, præsertim ferri, ex Bauaria partibus per parva flumina in Da-

nubium hebdumatim mittantur, sciunt hi qui Ratissponae egerunt.

Neccarus præter ligna igni destinata aut

ædificijs apta, nihil mittit. Mogonus & Rhenus à Francoisordia usq; ad oceanum mercibus & uinis ferendis po-

tiſimum inferuit. Nec dubito quin Amisius apud Frisones, Vuesera, Albis, Sueus et Odera omnes insignes &

magni apud Saxones annes, præter opimā pīcationem plurimis inhabitantū quoq; inferuant cōmoditatibus.

g C Multis montibus aſpera.) Habet superior Germania plurimos montes, sed non infēcundos, exceptis

Alpibus, que tamen & ipse subtus pascuofissimae sunt, carentibus cacuminibus earum perpetua nūe. Montes

Nigrae sylue abundant pulcherrimis abietibus, ex quibus immensa uis trahitur picis, & quidam pagi sola picis

collectione uictum sibi parant. Limites tamen horum montium optima proferunt uina, id quod plurimae testan-

tur regiones, potissimum Brisgoia & Hegoia. Non igitur obsunt Germaniae, sed plurimum prosunt montes, qui

præter alias multas utilitates infinita quoq; protrudunt flumina, ad multos usus habitatoribus accōmoda. Nume-

rari uix queunt annes qui ex Alpibus & Nigra sylua scaturiunt, & in diuersas orbis partes cursum destinant.

b C Magna ex parte syluis ac paludibus inuia.) Talis fuit olim Germania, potissimum circa Rheni ostia,

ubi & usq; in hunc diem terra inuenitur paludinosa: sylue aut sunt excisa præter reliquias aliquas, que necessa-

riæ sunt pro hominum usibus. In superiori tamen Germania multæ inueniuntur sylue, præsertim Nigra sylua,

quam aiunt initium esse Hercynie, Ottonica sylua, et Bohemiæ sylua, que hominibus pro maioris sui parte usui

esse nequeunt, sed tamen hodie peruiae sunt omnes, & ubiq; inueniuntur hominum domicilia, qui cum pecoribus

suis & reliquis hominibus sequestrati, priuatam ferè in syluis agunt uitam. Paludes nullas aut raras habet supe-

rior Germania, quicquid dicat Tacitus, qui in hunc modum scribit: Terra et si aliquanto sp̄ecie differt, in uniu-

erum tamen aut syluis horrida, aut paludibus foeda, humidior quæ Gallias, uentosior quæ Noricū & Pannionam

aspicit, satis ferax, frugiferarum arborum impatiens, pecorum fecunda, sed plerumq; improcta. Hæc Tacitus

de Germania scripsit. Quid quæso diceret, si hodie uideret Germaniam & fecunditatem eius, præsertim su-

periorem?

i C Suesia.) Hanc Suetiam esse putant, que paret regi Dacie. Mesiam uero interpretantur

Misniam, Turingie conterminam: sed num illa sit paludinosa, mihi non constat. Porro quæ sit palus Meliagi,

certò sciri nequit, cum uocabulum istud hodie omnino sit obsoletum.

k C Hercynia.) Vocant Germani

picem hartz, & hinc picifera nemora appellantur hartzuald, à quo uernaculo nomine deductum putant uo-

cabulum Hercynie. Hæc sylua olim per uniuersam extensa fuit Germaniam, sed pro maiori parte hodie excisa

est, reliquis apud multas gentes manentibus, eisdemq; multis priuatis denominatis uocabulis. Incipit prope Ba-

fileam itinere duarū horarum, extenditurq; pars illa in arctō itinere quatuor dierū usq; ad oppidum Pfortzen,

Iohannis Reuchlini trium linguarū apud Germanos parentis natalē locum, adornaturq; pulcherrimis abiegnis

& pineis arboribus, à quarum abundantia Nigra uocatur sylua, intra quam & Danubius exordium sumit, ut

in Solino indicauimus. Occupat hæc Nigra sylua altissimos montes, præsertim ea parte qua in occasum patet,

ut ferè duarum horarū iter insumendum sit, donec eorū iuga obtineas, quacunq; huius lateris parte eos accesseris,

apud Friburgū, aut è regione Argentorati. Ab ortu uero ea acclivitas sensim remittitur, et in planicie abit.

Fluunt ex his montibus infiniti fermè riui & torrentes, sed qui aliquando plurimum inundant, & aliquot iusti

amines, etiam præter Danubium & Neccarum. Cæterum relicta hac Hercynia sylua parte, si transferis ultrà

& perueniris

gentem in ipsis pecudum ferarumq; corijs e manibus pedibusq; subigendo renouariū. Terra ipsa f multis impedita fluminibus, & multis montibus aspera, & magna ex parte syluis ac paludibus inuia: paludum i Suesia, Mesia, & Meliagum maximæ: syluarū Hercynia, & aliquot sunt quæ nomen habent, sed illa dierum sexaginta iter occupans, ut maior alij, ita & notior.

10

nibus subigendo.) Caro frigore rigens, cum adhuc est sub pecudis pelle, macerari à quibusdam solet manibus

pedibusq; & redigi in molliciem.

f C Multis impedita fluminibus.) Non impeditur Germania flumi-

bus, sed plurimū adiuuat, multumq; cōmoditatis per ea suscipit:

que enim in aliqua regione non inueniuntur,

beneficio fluuiorum aliunde illuc transmittuntur, ut sunt ligna fabrilia, que in magna copia ex Nigra sylua per

uarios annes magnis fascibus & ratibus educuntur in Rhenum, ac deinde toti tractui Rheni communicantur.

Quin ex agro Basiliensi per fluuium Byrsam adducuntur procerissime abies, & in oceanum ipsum pro malis

maximū nauium destinantur. Quantum aeris, præsertim ferri, ex Bauaria partibus per parva flumina in Da-

nubium hebdumatim mittantur, sciunt hi qui Ratissponae egerunt.

Neccarus præter ligna igni destinata aut

ædificijs apta, nihil mittit. Mogonus & Rhenus à Francoisordia usq; ad oceanum mercibus & uinis ferendis po-

tiſimum inferuit. Nec dubito quin Amisius apud Frisones, Vuesera, Albis, Sueus et Odera omnes insignes &

magni apud Saxones annes, præter opimā pīcationem plurimis inhabitantū quoq; inferuant cōmoditatibus.

20

g C Multis montibus aſpera.) Habet superior Germania plurimos montes, sed non infēcundos, exceptis

Alpibus, que tamen & ipse subtus pascuofissimae sunt, carentibus cacuminibus earum perpetua nūe. Montes

Nigrae sylue abundant pulcherrimis abietibus, ex quibus immensa uis trahitur picis, & quidam pagi sola picis

collectione uictum sibi parant. Limites tamen horum montium optima proferunt uina, id quod plurimæ testan-

tur regiones, potissimum Brisgoia & Hegoia. Non igitur obsunt Germaniae, sed plurimum prosunt montes, qui

præter alias multas utilitates infinita quoq; protrudunt flumina, ad multos usus habitatoribus accōmoda. Nume-

rari uix queunt annes qui ex Alpibus & Nigra sylua scaturiunt, & in diuersas orbis partes cursum destinant.

b C Magna ex parte syluis ac paludibus inuia.) Talis fuit olim Germania, potissimum circa Rheni ostia,

ubi & usq; in hunc diem terra inuenitur paludinosa: sylue aut sunt excisa præter reliquias aliquas, que necessa-

riæ sunt pro hominum usibus. In superiori tamen Germania multæ inueniuntur sylue, præsertim Nigra sylua,

quam aiunt initium esse Hercynie, Ottonica sylua, et Bohemiæ sylua, que hominibus pro maioris sui parte usui

esse nequeunt, sed tamen hodie peruiae sunt omnes, & ubiq; inueniuntur hominum domicilia, qui cum pecoribus

suis & reliquis hominibus sequestrati, priuatam ferè in syluis agunt uitam. Paludes nullas aut raras habet supe-

rior Germania, quicquid dicat Tacitus, qui in hunc modum scribit: Terra et si aliquanto sp̄ecie differt, in uniu-

erum tamen aut syluis horrida, aut paludibus foeda, humidior quæ Gallias, uentosior quæ Noricū & Pannionam

aspicit, satis ferax, frugiferarum arborum impatiens, pecorum fecunda, sed plerumq; improcta. Hæc Tacitus

de Germania scripsit. Quid quæso diceret, si hodie uideret Germaniam & fecunditatem eius, præsertim su-

periorem?

i C Suesia.) Hanc Suetiam esse putant, que paret regi Dacie. Mesiam uero interpretantur

Misniam, Turingie conterminam: sed num illa sit paludinosa, mihi non constat. Porro quæ sit palus Meliagi,

certò sciri nequit, cum uocabulum istud hodie omnino sit obsoletum.

k C Hercynia.) Vocant Germani

picem hartz, & hinc picifera nemora appellantur hartzuald, à quo uernaculo nomine deductum putant uo-

cabulum Hercynie. Hæc sylua olim per uniuersam extensa fuit Germaniam, sed pro maiori parte hodie excisa

est, reliquis apud multas gentes manentibus, eisdemq; multis priuatis denominatis uocabulis. Incipit prope Ba-

fileam itinere duarū horarum, extenditurq; pars illa in arctō itinere quatuor dierū usq; ad oppidum Pfortzen,

Iohannis Reuchlini trium linguarū apud Germanos parentis natalē locum, adornaturq; pulcherrimis abiegnis

& pineis arboribus, à quarum abundantia Nigra uocatur sylua, intra quam & Danubius exordium sumit, ut

in Solino indicauimus. Occupat hæc Nigra sylua altissimos montes, præsertim ea parte qua in occasum patet,

ut ferè duarum horarū iter insumendum sit, donec eorū iuga obtineas, quacunq; huius lateris parte eos accesseris,

apud Friburgū, aut è regione Argentorati. Ab ortu uero ea acclivitas sensim remittitur, et in planicie abit.

Fluunt ex his montibus infiniti fermè riui & torrentes, sed qui aliquando plurimum inundant, & aliquot iusti

amines, etiam præter Danubium & Neccarum. Cæterum relicta hac Hercynia sylua parte, si transferis ultrà

40

& perueniris

Montium altissimi¹ Taurus & Rhetico, nisi quorum nomina uix est eloqui ore Romano. Amnium in alias gentes exeuntium^m Danubius & Rhodanus, in Rhenum Moenis & Lupia, in oceanumⁿ Amisius, Visurgis & Albis, clarissimi; super Albim^o Codanus ingens sinus magnis paruisq; insulis refertus est. ^pAcre mare, quod gremio littorum accipitur, nusquam late patet, nec usquam mari simile, uerum aquis pas-

10 sim interfluentibus ac saepe transgressis, uagum atq; diffusum q; facie amnium spargitur: quæ litora attingit, ripis contentum insularum non longe distantibus, ut ubiq; penè tantundem, ut angustum, & par freto, curuansq; subinde se logo superciliosum inflexum est. In eo sunt Cimbri & Theutoni, ultra' ultimi Germanie Hermiones.

usq; diem priscum Hercyniae retinet uocabulum, nam uocatur Hartzwald, hoc est, picis sylua. Omitto hic Bohemiae syluam, quæ ad Sarmatiā usq; procurrit, et inde per Poloniam usq; ad Tanaim, ut non perperam hic Mela dixerit, Hercyniam dierū sexaginta occupare iter. ^l **C** Taurus & Rhetico.) Meminit & Solinus cap. 22.

20 huius montis Tauri, ubi de ortu Danubij sic scribit: Ister Germanicis iugis oritur, effusus monte qui in Tauricos Galliae spectat. Plinius tamen, ex quo Solinus sua traxit, sic habet: Danubius ortus Germaniae iugis montis Arnobae, ex aduerso Taurici Galliae oppidi. Tauricum autem oppidum est à TAURO monte, quicunq; tandem is sit. De Rheticone monte nō est dubium quin is sit qui est ad orientem CURIAE metropolis Rheticorum: & cum Mela illi Taurū adiungat, suspicio subit, illum ipsum esse monte unde Taurus fluuius scaturit, qui uernacula lingua Thur uocatur, nasciturq; haud procul supra Brigantinū lacum, unde & bona Heluetiorum pars uocatur Thurgœuu. Hanc regionē Plinius annumerat Galliae transalpinae, quando scribit Danubium oriri ex aduerso Taurici Galliae oppidi. Pro his diligenter considerandis, mittimus te lector ad descriptionem Rheticæ & Heluetiæ à nobis euangeliam. ^m **C** Danubius & Rhodanus.) Danubius ex Germania in Pannioniam, ac inde in Mœsiam & Vualachiam labitur, ut in Solino ostendimus. Rhodanus uero ex Alpium iugis lapsus, per Sabaudiam & Delphinatum in mare mediterraneum ruit. Porro Rhenus Mœni & Lupiam excipit: Mœni per Franconiam fluit, et apud Moguntiam Rheno miscetur. Quis uero sit Lupia, ignoratur: coniectura tamen est illum esse Necarum, cuius fons haud procul à Danubij fontibus abest, cum aliis magnis fluuiis in superiori Germania præter suprà enumeratos nō exoneretur in Rhenum. Sunt tamen ex priscis autoribus qui Lupiam in Saxonia ponunt, sed quem Visurgis, non Rhenus deuorat, et cum eo in oceanum defertur, & hi plurimum dissentunt à Mela.

ⁿ **C** Amisius.) Hunc alij Amasum uocant, & uernacula lingua uocatur Em̄s: oritur autem in Vuestphalia, & defertur per Frisiā in mare. Visurgis uero quem & Vueseram uocant, ex sylua quam suprà Speßhart uocari diximus, dicit originem, percurrentesq; Brunswicensem ducatū, haud procul à Bremenibus ruit in mare. Porro Albis prima sillicidia in Bohemiae montibus recipiens, & Saxoniā percurrentes, alluensq; multas claras urbes, tandem prope Hamburgum ingreditur mare. Sueum, Oderam & Istulam Mela omittit. ^o **C** Codanus ingens sinus.) Sic uocat Mela multiplex & uarium illud mare, quod ambit & ingreditur Datiam, Sueiam, Noruegiam, Gothiam, Scandinaviā & reliquias septentrionis insulas, de quibus infra capite sexto.

^p **C** Acre mare.) Sic uocatur propter saevitiam suam, etiam si iustum mare non sit, sed magis lacus similitudinem præseferat, unde & Germanicè uocatur der Hæringsee, id est, stagnum halicum. ^q **C** Faciem amnium.) Id est, in riuos instar fluuiorum attenuatur. ^r **C** Ultimi Hermiones.) Cum Hermiones putent esse Pomerani, non sunt ultimi Germanie populi, quandoquidem ulteriores sint Pruteni, apud quos lingua Germanica adhuc inuenitur.

SCHOLIA CAPITIS IIII.

Sicut hodie alia Germaniae est facies quam olim tempore Melæ fuerit, ita quoq; Sarmatia nostro aeuo longe populosior est & magis culta quam unquam fuerit. Quot enim solida regna intra mille annos in ea consurrexerunt? Vngaria quæ multis annis peregrinarū gentium sedes & latibulum fuit, temporibus Henrici primi, quem

Sancium uocant, hoc est, anno ab hinc quin-
gentesimo in regnum ascendit, idq; sub Ste-
phano Christo primū ex regibus initiatu.
Anno Christi 1086. sub Henrico quinto
Vratislaus dux Bohemie factus est rex, ad
diteq; sunt coronae Bohemie Slesia, Mora-
nia atq; Lusnatia. Circa annum Christi 980.
sub Ottone secundo, Polonia ab Adelberto
episcopo Prageni ad fidem Christi conuer-
sa, ex ducatu facta est regnum. Eisdem ferè
temporibus Lithuania & Russia consurre-
xerunt in ducatus. Ulra has regiones sunt Moscovite, Tuuertzenes, Rezenes, apud quos oritur Tanais, Ro-
Zanskenses, & alij multi populi qui occuparunt latifimam illam regionem, olim hominibus uacuam.

a **C** Visula.) Quidam uocant hunc fluuium Vistulam, alij Istrom, & distinguit Pomeraniam à Prute-
 nia, quam alij uocant Boruschiam, alij Prussiam, quam regionem Fratres Theutonici à Ptolemaida terræ sancte
 per Soldanum expulsi, obtinuerunt circa annum Christi 1230. sub Friderico secundo. Porro omnes iam enumera-
 rate regiones, olim una fuerunt Sarmatia, quæ extendebatur in meridiē usq; ad Danubium, ut hic Melas scribit,
 destituta urbibus: hodie uero magnis & egregijs adornatur ciuitatibus, quales sunt Buda in Vngaria, Cracovia
 in Polonia, Vilna in Lithuania, Mosca in Moscovia, Riga in Liuonia, Leopolis in Rutenia, preter alia insignia
 & celebria oppida, ubi Sarmatæ statas habent sedes. Abiecerunt et ferocestris illos ritus, quorū hic Pomponius me-
 minit, nisi quod Christiani cum Tartaris & Turcis uicinis gentibus perpetua gerunt bella. Apud Tartaros, qui 20
 & ipso pro parte Sarmatæ sunt, reliquæ multæ Scythicorum morum adhuc inueniuntur: uagantur enim nullas
 certas habentes sedes: uictum habent immundissimum, nam mensas nō mantibus operiunt, manutergijs non utun-
 tur, manus non lauant, nec corpus nec uestimenta. Quidā eorum panē non edunt neq; conficiunt, similiter neq;
 olera neq; legumina, sed tantummodo omnium animantium carnes, canum etiam & cattorum, equorum ac gran-
 diuscitorum muriū quos ratti dicimus. Captorum inimicorū corpora ad crudelitatem suam ostentandam &
 uindicandi desiderium ad ignem quandoq; assant, & ubi plurimi comeduntur, dentibus luporum instar
 dilaniant atq; absument, eorum sanguinem etiam ad hoc prius collectum crateris infusum epotant. Lac iumenti-
 num alias ipsis potus est. Vinum apud eos non nascitur, adiectum sicut cæteri homines audissime bibunt. Scelus
 magnum habetur, si cibi aliquid aut potus perire permittitur, ideoq; ossa nisi medulla prius excepta sit, canibus
 nequaquam proiecunt. Nullum animal ex nimia tenacitate comedunt integrum & sanum, sed quando mutilatum 30
 fuerit, cœperitq; iam aut senectute, aut aliqua alia pernicie langescere. Vestitu tam viri quād mulieres ferè uno
 induuntur. Viri mitris caput obtegunt non multum profundis, obtusis antè, retro caudatis, unius palmae longitu-
 dine, pariq; latitudine, quæ ut capiti adhærent, & ne à uento deturbentur, iuxta aures insutas fascias habent,
 quibus sub mento connectantur. Femine coniugatæ canistro quadam rotunda teguntur, unius pedis & semis
 longitudine, in summitate instar dolij plano, diuersicolori serico, aut pīctis pauorum plumis circumornato. Tun-
 cas portant miro modo formatas: fissura earum in sinistro latere, à quo induuntur & exuentur: nodulos quatuor
 aut quinq; habet quibus clauditur. Vestimenta quæ in aestate gerunt, nigra sunt cōmuniter omnia, quæ in hyeme
 pluviostisq; temporibus, alba, nec infra genua descendunt. In pelliceis uestibus quibus utuntur, pilos non occultant
 & carni applicant ut nos, sed corium: pilos propter decorum uidendos præbent. Bellum inituri brachia quæ nu-
 da habent, quidam ferreis laminis circundant, corrigijs quibusdam concatenatis, quidam multiplicato corio quo 40
 etiam caput mununt: enses habet brachiali longitudine. Equites sunt agiles sagittarij, scientissimi, sine stipen-
 dio militant. Gens in prælijs & rebus gerendis solers, & ad omnia momenta rerum imperiumq; obeundum præ-
 stò. Duces & principes bellum non intrant, sed procul stantes suos acclamat, hortanturq; & quid facto opus sit
 diligenter proficiunt: liberos, uxores, & aliquando hominum imagines equis impositas exercitu addunt, ut
 maior ac hosti terribilior magis appareat: nec fuga turpis, si conducibilis sit aut necessaria. Turmatim pugnam
 capessunt, turmatim fugiunt, uulnifico sagittarū iactu sequente à tergo hostem cōfidentes: inde pugnantū pau-
 citatem conspicati, subito in pugnam redeunt, homines equosq; sagittis uulnerant, occidunt, ac tum maximè uin-
 cunt quum uicti creduntur. Quum regionē aliquam inuadere ueniunt, diuerso exercitu ab omni parte inuadūt,
 ut eis occurri non possit, ac nemo incolarum effugere: ita uictoram semper in manibus habent, illa superbissime
 iuntur, capto nulli parcentes, nō pueris nec mulieribus nec senibus, omnes promiscue occidunt, præter artifices
 quos

Sarmatia. Cap. IIII.

Armatia intus quād ad mare latior,
 ab ijs quæ sequitur a Visula amne di-
 screta, quā retro abit, usq; ad Istrum
 flumē immittit, gens habitu armisq;
 Parthicæ proxima; uerum ut cœli asperioris, ita
 ingenij; nō se urbis tenet, & ne statis quidem
 sedibus, ut inuitauere pabula, ut cedens & se-
 quens hostis exigit, ita res opesq; secum trahēs:
 semper castra habitat, bellatrix, libera, indomi- 10

Moscovite, Tuuertzenes, Rezenes, apud quos oritur Tanais, Ro-
 Zanskenses, & alij multi populi qui occuparunt latifimam illam regionem, olim hominibus uacuam.

ta, & usque eō immanis atq; atrox, ut foeminae etiam cum uiris bella inēant, atque ut habiles sint, natis statim dextra aduritur mamma, ut inde expedita in ictus manu quae exeritur, uirile fiat pectus; arcus tendere, equitare, uenari, pueraria pensa sunt: ferire hostem adulterū stipendium est, adeo ut non percussisse pro flagitio habeatur, sitq; eis poena uirginitas.

quos ad opera sua reseruant. Occidentes bipenni ut sues mactant, quod ceteris in terrorem faciunt: queng; millesimū accipiunt, & capite subuerso, pedibus ad stipitem in medio cœorum erectum ita suspendunt, ut suos adhuc admonere & audire uideatur. Pleriq; ad iacentium corpora ipsa procedentes, è recentibus uulneribus emanantem sanguinem ore excipiunt & ingurgitant.

Are bellicā feriati uiri, pecora in pascua ducunt & custodiunt, uenanturq; & se luctando exercent: aliud nihil agunt, sed mulieribus omnia cōmittunt, his curae est & quæ uictui & quæ amictui necessaria procurare. Quum quisquam infirmari coepit, & morti iam uicinus esse, hastam unam cum nigro panno tabernaculo in quo decumbit præfigunt, ut ab ingressu prætereuntem auertat: nemo enim hoc conspecto inuocatus intrare audet. Postquam uero defunctus est, omnis illius familia conuenit, funus extra tentorium in locum aliquem antea delectum clam portant, & foue a lata profundaq; satis facta, tentoriolum in ea erigunt, mensam forculis instruunt, atq; defuncti corpus prius precioso habitu uestitum ad eam applicantes, unā omnia post hac terra obruit. Sepelitur etiam cum eo iumentum unum & equus phaleratus unus. Potentiores in uita seruum unum eligunt, atq; cauterio suo inustum secum tumulari faciunt, ut scilicet in alio mundo his utantur, dehinc amici alium equum accipiunt et mactant, carnes comedunt, cutem fœno repletam atq; resutam, quatuor palis supra sepulchrū in defuncti signum erigunt: ossa in animæ expiationem mulieres comburunt. Hi sunt Sarmatarum illorum, quos hodie Tartaros vocamus, fœdissimi mores, superstitiones et crudelitates, præter alias multos et innumerabiles uiuendi ritus, quos hic ueluti parerga refecamus, ut uideas lector, quam adhuc respondeant prædecessorum suorum moribus, quos Mela in hoc capite obiter descripsit.

Scythia. Cap. V.

Nde Asiae confinia, nisi ubi perpetue hyemes sedēt, & intolerabilis rigor, Scythici populi incolunt, ferè omnes etiam in unum^a Sagæ appellati. In Asiatico littore primi^b Hyperborei super aqui ionem Rhiphæosq; montes sub ipso syderum cardine iacent, ubi sol nō quotidie ut nobis, sed primum uerno equinoctio exortus, autumnali demum occidit, & ideo sex mensibus dies, & totidem alijs nox usq; cōtinua est. Terra angusta, aprica, per se fertilis; cultores iustissimi, & diutius q; ulli mortalium et beatius uiuunt: quippe festo semper ocio læti, non bella nouere, non iurgia, sacrī operati maxime Apollinis, quorū d^c primitias Delon misisse initio per uirgines suas, deinde per populos subinde tradentes ul.

habet. Nullus ei aurī aut argenti usus: lac & mel in cibatu frequens: contra frigora ferinis pellibus corpora com muniebat: laneus usus ac uestiū ignotus genti. Gaudent plures humana cæde, & quem primū uirum in bello uir Scytha coepit, eius sanguinem potat. De his Scytharum moribus non nihil quoq; scripsimus suprà lib. 2. cap. 1.

^a C Sagæ appellati.) Alij Sacas vocant, per c scribentes. ^b C Hyperborei.) De his populis habes propriū caput cum scholijs in Solino, nempe 26. Quod aut̄ habitare hic afferuntur sub ipso syderum cardine, hoc est, polo, id esse nequit, cum sub polo cōmoda habitatio esse nequeat, propter nimū frigus & sex hys malū mensum continuā noctem, de qua re & in Solino cap. 29. non nihil scripsimus. ^c C Aprica.) Quæ citra polum est, satis aprica et fertilis esse perhibetur, unde & Schondia atq; Schondania vocatur, quæ uox uer nacula lingua amoenam Dianam sonat, etiamq; Hyperborei orientaliores sint Schondanis. ^d C Primitias

SCHOLIA CAP. V.

De Scythis & eorum moribus, habes in Solino quoq; propriū caput, nempe 25. Hi longissimo tractu citra et ultra Tanaim in orientem extenduntur, & ab alieno imperio inuicti semper manserunt. Darium Persarum regem turpi à Scythia submiseruere fuga. Cyrum cum omni exercitu trucidarunt, Alexandri Magni ducem cum copijs uniuersis deleuerunt. Hæc gens inter se olim discreta non erat, utpote quæ neque agrum coleret, neq; tectum sedesue habebat illas, per solitudines et inculta uagabantur loca, pecora armentaque præ se agens, coniuges & liberi plaustris uelabantur, legibus nullis obnoxia, iustitiam sponte colebat. Nullum furto grauius in tota gente flagitium fuit, ut quæ non parietibus aut septis armentū circundat, sed in propatulo

Delon.) Idem scribit et aliquanto clarius Solinus cap. 26. e Mare Caspium.) Retulimus in Solino capite 27. diuersam uetus torum scriptorum de Caspio mari sententiam. f C Contra os.) Hoc est, in opposito littore ingredientis aluei est Hyrcanus sinus, ab occasu Caspius, et ab ortu Scythicus. g C Omne atrox.) Idem scribit Solinus cap. 27. Meminit et Nomadum cap. 25. Amazonum uero mentionem facit 27. capite, ubi et de Albanis scribit. Meminit et Mela Nomadum supra lib. 2. cap. 1. h C Araxes.) Hic fluvius et Euphrates ex eodem Armeniae maioris oriuntur monte, quem Ptolemaeus Periaden uocat, alijs autem aliter appellant. Cyrus ab occidente in orientem fluit, receptoq; Cambyses, quem Ptolemaeus Thyram uocat, mare ingreditur Caspium. Iaxartes uero et Oxos ab oriente in occasum deuoluuntur, donec memorato misceantur mari. Habes utriusq; fluminis cursum pictum in figura Asiae, quam Solino in fine sui operis adiecinus. Habes et capite 27. eiusdem. Apud Ptolemaeum uero tabula Asiae septima inuenies mirum Oxi cursum.

i C Tigres.) Huius animalis natu ram inuenies quoque descriptam in Solino capite 27. in textu et scholijs.

k C Ultra Caspium sinu.) Mirum est quomodo ambigere illi potuerint, num

terioribus, morisque eum diu, & donec uitio gentium temperatus est, seruasse referunt. Habitant lucos sylvasq; & ubi eos uiuendi satietas magisq; tardum cepit, hilares redimiti fertis semetipsos in pelagus ex certa rupe praecepites dant: id eis funus eximiū est. Mare Caspium ut angusto, ita longo etiam freto primum terras quasi fluuius irrumpit, atq; ubi recto alueo influxit, in tres sinus diffundit, f cōtra os ipsum in Hyrcanum, ad sinistram in Scythicum, ad dextram in eum quē proprie & totius nomine Caspium appellant; g omne atrox, sauum, sine portibus, procellis undiq; expositum, ac belluis magis quam cetera refertum, & ideo minus nauigabile. Ad introuentū dextram Scythe Nomades freti littoribus insident. Intus sunt ad Caspium sinū Caspij & Amazones, sed quas Sauromatidas appellant; ad Hyrcanū Albani & Moschi et Hyrcani; in Scythico Amardi & Paſici, etiam ad fretum Derbices. Multi in eo sinu magni paruiq; amnes fluunt, sed qui famā habent, ex Ceraunijs montibus uno alueo descendit, duobus exit in Caspium h Araxes, Tauri latere demissus: quoad campos Armeniae secat, labitur placidus & silens, necq; in utram partem eat, quanquam intuearis, manifestū: cum in asperiora deuenit, hinc atque illinc rupibus pressus, & quanto angustior, tanto magis pernix, frangit se subinde ad opposita cautiū, atq; ob id ingēti cum murmure, sonansq; deuoluit, adeo citus, ut quā ex precipiti casurus est, in subiectam non declinet statim undam, sed ultra quā canalem habet, euehat, plus iugeris spatio sublimis, & aquis pendentibus semetipsum sine alueo ferens, deinde ubi incuruus arcuatoq; amne descendit, fit tranquillus, iterumq; per campos tacitus & uix fluens in id littus elabitur. Cyrus & Cambyses ex radicibus Coraxici montis uicinis editi, & in diuersa abeunt, perq; Iberas & Hyrcanos diu & multum distantibus alueis defluunt: post non longe à mari eodem lacu accepti in Hyrcanum sinum uno ore perueniunt. Iaxartes & Oxos per deserta Scythiae ex Sogdianorum regionibus in Scythicum exeunt, ille suo fonte grandis, hic in cursu aliorum grandior, et aliquandiu ad occasum ab oriente currens, iuxta Dalias primum inflectitur, cursuq; ad septentrionē conuerso inter Amardos & Paſicas os aperit. Syluae alia quoq; dira animalia, uerū & i Tigres ferunt utiq; Hyrcaniae sauum ferarum genus, & usq; eo pernix, ut illis longe quoq; progressum equitem consequi, nec tantū semel, sed aliquoties etiam cursu unde cœperit subinde repetito, solitu & facile sit. Causa ex eo est, quod ubi ille interceptos earum catulos citus cœpit auehere, rabiem appropinquantū frustraturus, astu unum de pluribus omittit, haec projectum accipiunt, & ad cubilia sua referunt, rursumq; et saepius remeant, atq; idem efficiūt, donec ad frequentiora quā adire audeant, profugus raptor euadat. k Ultra Caspium sinum quidnam esset, ambiguum aliquandiu fuit, idem ne oceanus, an tellus infesta frigoribus sine ambitu, ac sine fine

fine projecta. Sed præter Physicos Homerum que, qui uniuersum orbem mari circumfusum esse dixerunt, Cornelius Nepos, ut recentior auctoritate, sic certior tradit: testem autem rei Q. Metellum Celerem adiicit, eumq; ita retulisse cōmemorat: cum Gallis proconsul præcesset, Indos quosdam¹ à rege Sueorum dono sibi datos: unde in eas terras deuenissent requirendo, cognoscere ui tempestatum ex Indicis æquoribus abreptos, emensosq; quæ intererant, tandem in Germaniae littora exiisse. Restat ergo pelagus: sed reliqua lateris eiusdem assiduo gelu durantur, & ideo deserta sunt.

modo igitur referuntur Indi appulisse ad littora Germanie, et excepti à rege Sueorum? Dicendū, Sueos olim sedem habuisse in inferiori Germania iuxta Albim fluum, ubi & tres electissimæ legiones à Sueis referuntur occise, quas Augustus Imperator cum duce Varo Quintilio ad subigendam Germaniam miserat. Hæc clades à Sueis illata, in tantum mœrem Cæarem cōiecit, ut insipientis more caput illideret parietibus, dicens: Red de Quintili legiones. Porro Ptolemaeus locat Sueos inter Amasum & Visurgim fluios. ^m **C** Assiduo gelu.) Si assiduo gelu durantur littora maris septentrionalis, quomodo ex Indicis æquoribus poterat tempes-
tas Indos proiecere usq; ad littora Germanie? Si respondeas, Melam hic scribere, reliqua lateris eiusdem assiduo gelu durari, non totum, ubi est hoc quod supra eodem capite scribit, Hyperboreos extendi usq; ad cardinem syderum? Id si uerum est, quod ex uerum credo, terram scilicet procurrere à fontibus Tanais usque ad interiora aquilonis, sed propter intolerabilem rigorem non habitari aut ægerrime habitari, quomodo potuerunt Indi ui tempestatis ex India adiigi in Germaniam, cum tantum terræ obstaculum natus motum impeditre potuerit, ut taa-
ceam omnia in illo aquilonis angulo frigore rigescere?

Hispaniæ & septentrionis insulæ.

Caput VI.

I Is oris, quas angulo Bæticæ hucusq; perstrinximus, multæ ignobiles insulæ, et sine nominibus etiam adjacent: sed earum quas præterire non libeat, Gades fretum attingit, eaq; a continenti^a angusto spatio, & ueluti flumine abscissa, quæ terris propior est penè rectam ripam agit: quæ oce-
num spectat duobus promontorijs euecta in al-
tum, medium littus abducit, & fert in altero cor-
nu eiusdem nominis urbem opulentam, in al-
tero templum Aegyptij Herculis, cōditoribus,
religione, uetusitate, opibus illustre. Tyrij con-
didere. Cur sanctum sit, ossa eius ibi sita efficiunt.
Annorum quis manet numerus: ab Iliaca tem-
pestate præcipia sunt. Opes tēpus aluit. In Lu-
sitania Erythia,^b quam Geryone habitatam ac-
cepimus, aliaq; sine certis nominibus adeò a-
gri fertiles, ut cum semel sata frumenta sint, sub-
inde recidiuīs seminibus segetem nouantibus,
^c septem minimū, interim plures etiam messes
ferant. In Celticis aliquot sunt, quas (quia plum-

terra esset ultramare Caspium, qui ipsum in tres sinus distinxerūt, & undiq; flumina in ipsum corruare dixerunt. Sed à Physi-
cis deprehensem tandem, terram claudi oceano non seipsa aut sinu aliquo, quin ma-
gis ipsa pro media sua sphæra ambitus &
circuncingitur mari, id quod multis experi-
mētis iam cognitū est, etiamq; ab aquilone nauigio circuiri ob nimia frigora nequeat.

l **C** A rege Sueoru.) Sed ubi sunt Sueci mari expositi, ut errantes in mari ad eorum appellant littora? Nōnne Suevia su-
perioris Germaniae tenet regiones, uicinior mari Adriatico quām septentrionali? Quo-

SCHOLIA CAP. VI.

Redit hic Mela ad Bæticam, cuius sus-
præ oras descripsit, ut ostendat quas occasio-
nes ab illa parte habeat insulas, et primum
describit Gaditanam insulam, paruam quis-
dem, quippe que 12. millia pass. habet in
longitude, in latitudine aut tria millia, sed
uirorum dignitate excellentē, in qua equa-
stris ordinis Gaditanos quingentos in uno
censu numeratos aliquādo fuisse compertū
est, in uno atq; per exiguo oppido, quod Ga-
deū uocabatur. In hoc oppido erat templū
Herculis Aegyptij, aut secundū alios Hera-
culis Tyrij, in quo quidā columnas illas esse
existimant, que Herculis columnæ nuncia-
pantur, factæ ex ære cubitorum octo.

a **C** Angusto spatio.) Spatiū illud
dicit Plinius esse 700. pedum.

b **C** Quam Geryone.) Est Geryon
nomē regis Hispani, qui ob triplex regnum
corpo triplicato fertur constituisse, quem
Hercules interfecit, eiūsque bones abstulit.
Præfuit autem tribus insulis. **c** **C** Sea-
ptem minimum.) Sensus est, tanta est ha-
rum insulaū fertilitas, ut in septimam usq;

*Gallienae sacerdotis
fædia, radum forte
qua vallo gallorum les
fæci*

messem una satio duret, recidiuis seminibus
segete continuo nouantibus. **d** **Cassiterides.**) Est Græcis nœos trægōs plum
bum, hinc decem insulae in quibus plumbū
candidum effoditur, uocantur Cassiterides.

e **Gallicenæ.**) Hæc uidentur esse
eædem que Druidæ, quarum suprà capite
secundo huius libri meminimus; dictæ Gal-
licenæ, quod cecinerint, hoc est, uaticinatae
fuerint, superstitionibusq; occupatae, Magi-
ca arte incurabilibus medelam cötulerint.
Porro futura nemini explicarunt, nisi his
qui ad nauigauerunt, et alia gratia non ue-
nerunt quam ut futura discerent.

f **Britannia.**) Hæc hodie est An-
glia, de qua proprium caput, trigesimum
scilicet quintum, habes in Solino unà cum
pictura insule et scholijs. Hanc tempore
Mele clausam et incognitam, principum
maximus, Romanorum scilicet Imperator
aperit. Quis uero ille Imperator fuerit in-
certum est, cum Mela nomen eius non ex-
placet. Coniectura quidā ducuntur Claudiū
illum fuisse, qui et Orchades imperio adie-
cit, autore Eusebio. Cæterū quomodo Bri-
tania Germaniam Galliamq; prospiciat, ui-
dere licet suprà libro primo capite tertio.

g **Triquetra.**) Triquetra figure
est Anglia, si ab ea rescueris Scotiā, alio-
quin nescio quomodo tota insula ob Scotiæ
in orientem exporrectionē, triquetram ha-
bitura sit figuram, Siciliæq; trinacris simi-
litudinem. **h** **Fert nemora.**) In-
ter nemora Britanniæ celebratur potissimum
Calydonia, et inter flumina primatum ha-
bent Tamesis, qui Londinum præterfluit,
et Tueda, qui Scotiam ab Anglia diuidit.
Regna iam multo tēpore habuit duo, que
nemini non sunt nota. **i** **Inculti om-
nes.**) At hodie cultissimi sunt omnes, præ-
sertim Angliæ habitatores, deinde et opu-
lenti, quippe qui mercimonij maxime sunt
dediti, et copiam exhibent nobilis panni.

k **Corpora infecti.**) Inficiebant se
Britanni herba glasto, de qua in Solino ca-
pite 35. infine. **l** **Couinos uocant.**)

Est couinus rheda et uehiculi genus, cui
olim falces longas adhibebant, quibus quic-
quid obuium ueniebat transfigebatur uel
mutilum reddebat. **m** **Iuuerna.**)

Hæc est Hybernia, de qua et capite 35. in
Solino

bo abundant) uno omnes nomine d' Cassiteri-
des appellant. Sena in Britannico mari Osismi
cis aduersa littoribus, Gallici numinis oraculo
insignis est, cuius antistites perpetua uirginita-
te sancte, numero nouem esse traduntur: **o** Gal-
licenæ uocant, putantq; ingenij singularibus
præditas, maria ac uentos cōcitatæ carminibus,

seçq; in quæ uelint animalia uertere, sanare quæ
apud alios insanabilia sunt, scire uentura & pre-
dicare, sed non nisi dedita nauigantibus, et in id 10
tantum, ut se consulerent, profectis, Britannia
qualis sit, qualesq; progeneret, mox certiora &
magis explorata dicentur: quippe tamdiu clau-
sam aperit ecce principum maximus, nec indo-
mitarum modo ante se, uerum ignotarū quoq; 20
gentium uictor, qui propriarum rerum fidem
ut bello affectauit, ita triumpho declaraturus
portat. Cæterum ut adhuc habuimus, inter se-
ptentrionem occidentemq; profecta grandi an-
gulo Rheni ostia prospicit, deinde obliqua re-
tro latera abstrahit, altero Galliam, altero Ger-
maniam spectans, tum rursus perpetuo margi-
ne directi littoris ab teriore abducta, iterum se
in diuersos angulos cuneatæ triquetra, et Sicilię
maxime similis, plana, ingens, fœcunda, uerum
ihs que pecora quam homines benignius alant.

h Fert nemora, saltus, ac prægrandia flumina al-
ternis motibus modo in pelagus, modo retro
fluentia, & quadam gemmas margaritasq; ge-
nerantia. Fert populos regesq; populorum, sed 30
sunt inculti omnes, atq; ut longius à continentí
absunt, ita aliarum opum ignari magis, tantum
pecore ac finibus dites, incertum ob decorum,
an quid aliud ultro **k** corpora infecti. Causas au-
tem & bella cōtrahunt, ac sic frequenter inuicē
infestant, maxime imperitandi cupidine, stu-
dioq; ea prolatandi quæ possident. Dimicant
non equitatu modo aut pedite, uerū & bigis &
curribus Gallicè armati. **l** Couinos uocat, quo-
rum falcatis axibus utuntur. Supra Britaniam 40

m Iuuerna est penè par spatio, sed utrinq; equa-
lis, tractu littorū oblonga, cœli ad maturanda
semina iniqui, uerum adeo luxuriosa herbis
nō lœtis modo, sed etiam dulcibus, ut se exiguæ
parte diei pecora impleant, & nisi pabulo pro-
hibeātur, diutius pasta dissiliant. Cultores eius
inconditi sunt, et omnium uirtutum ignari, ma-
gis quam aliæ gentes, aliquatenus tamē gnari,
pietatis admodum expertes. Triginta sunt Or-
chades, angustis inter se diductæ spatijs. Septem
n Hemodes

ⁿHemodes cōtra Germaniam projectae, in illo sinu quem Codanum diximus. Ex ijs Codanonia, quam adhuc Theutoni tenent, ut magnitudine alias, ita fœcunditate antestat. Quæ Sarmatis aduersa sunt, ob alternos accessus recessusq; pelagi, & quod spatia quis distant, modo operiuntur undis, modo nuda sunt, alias insulae uidentur, alias una & continens terra. In his esse Oonas, qui ouis aurum palustriū, & auenis tantum alant: esse equinis pedibus Hippopodas, et Satmalos, quibus magnæ aures, et ad ambiendum corpus omne patulæ, nudis alioqui pro ueste sint, præterq; quod fabulis traditur, autores etiam quos sequi non pīgeat, inuenio. ^p Thule Belgarum littori apposita est, Graijs et nostris celebrata carminibus. In ea quod sol longè occasurus exurgit, breues utique noctes sunt, sed per hyemem sicut alibi obscuræ, æstate lucidæ, quod per id tēpus iam se altius euēhens, ²⁰ quanquam ipse non cernat, uicino tamen splendore proxima illustrat: per solsticium uero nul le, quod tum iam manifestior nō fulgorem modo, sed sui quoque partem maximam ostentat. ^q Talga in Caspio mari sine cultu fertilis, omni fruge ac fructibus abundans: sed uicini populi, quæ gignuntur, attingere nefas, & pro sacrilegio habent, dijs parata existimantes, dijsq; seruanda. Aliquot & illis oris quas desertas diximus, æquè desertæ adiacent, quas sine proprijs nominibus Scythicas uocant. ^r Ab ijs in Eoum recursus inflectitur, inç oram terræ spectantis orientem pertinet. Hæc à Scythico promontorio apposita, primum omnis ob niues inuia est, deinde ob immanitatem habitantium inculta. Scythæ sunt Androphagi, & Sagæ distincti regione, quia feris scatet, inhabitabili. Vasta deinde iterum loca belluae infestant, usq; ad montem mari imminentem nomine Thabin: longe ab eo Taurus attollitur. Seres intersunt, genus plenum iustitiae ex cōmercio quod rebus in solitudine relictis absens peragit.

India. Cap. VII.

Otissima India non Eoo tantum apposita pelago, sed & ei quod ad meridiem spectans Indicum diximus, & hinc Tauri iugis, ab occidente indefinite, tantum spatium littoris occupat, quantū per sexaginta dies noctesq; uelificantibus cursus est. Ita multū à nostris abducta regionibus,

Solino diximus sub literis d, e. Habet ibidem de Orchadibus sub litera l.

ⁿ C Hemodes.) Hæ uidentur esse insulae illæ multiplices in Balthico sitæ mari, quas hodie uocant Selandiam, Fyonam, Scaniam, Gothiā, Vindlandiam, Suetiam, & Noruegiam, ex quibus Codanonia, id est, Scandia uel Scandinavia reliquias antecellit. Meminit aut Mela suprà cap. 4. Cōdani ingentis septētrionis sinus, qui succinū ejicit, de quo in Solino cap. 33. diximus.

^o C Spatia quis distant.) Quis pro quibus: & est sensus, Sarmaticæ insulae ob maris fluxū refluxumq; modo facie habent continentis, modo insularum. Quæ aut iste sint insulae, hodie non est compertum, nisi Liuoniam aut Hyperboreorū regionem assignare uelis, sed hæ insulae non sunt. Mela tamen recenset Oonas, id est Ouarios: est enim Græcis wōp ouum. Hippopodas, qui pedes habent equinos. Satmalos, qui alio nomine qwōnoitoi appellantur, & aures habere dicuntur dependentes usq; ad talos. Verum hæ Græcorum sunt figura.

^p C Thule.) Hæc est Islandia, de quamulta scripsimus in Solino cap. 35. sub litera h. ^q C Talga.) Hanc Ptolemaeus appellat Talcam. ^r C Ab ijs in Eoum.) Subaudiendū, pelagus: sic enim suprà libro primo uocat oceanum orientalem, cuius prima pars inhabitabilis esse perhibetur ob niues, & succedens inculta ob immanes gentes, humanis carnibus uescentes, et ob ferarum sylvestriū multitudinem. Succedunt his Scythæ, iterumque deserta cum belluis usq; ad iugū incumbens mari, quod Thabin uocant. Sic hoc littus Eoi mari orientem uersus Plinius describit.

^s C Androphagi.) Id est, qui uiros deuorant, alio nomine Anthropophagi nominati. De Sagis, qui et Sacæ uocantur, suprà quoq; diximus, nempe generale illud Scytharum esse nomen. Meminit autem et Solinus omnium istorū cap. 25. à principio:

SCHOLIA C A P. VII.

De Indiæ patefactione, amplitudine, terminis et fertilitate iam multa scripsimus in Solino capite 65. ad quæ te lector mittimus, ne eadem bis in eodem uolumine scribere cogamur. ^a C Sexaginta dies.) Plinius minorem assignat numerum, qui si

Talga Insula si uult
fertilis

scribit: Complures totam ipsius longitudinem XL. dierum noctiumque uellico nauium cursu determinauere. Sed fieri potest ut XL. pro LX. fuerint scripta.

b. ¶ Neuter septentrio.) Sensus est, in aliqua parte Indie nec ursa maior nec minor uideri possunt, usque adeo porrigitur in meridiem, id quod uerum esse poterit de regno Malacha. Vide figuram Asiae quam in fine Solini huic uolumini adiecimus. Incole huius regni semper projiciunt umbram meridianam in meridiem, nisi quando sol fuerit in tropico capricorni aut prope. Habet de septentrionibus quedam à nobis signata in Solino pag. 140. c. ¶ Immanes serpentes.) De his magnis serpentibus scribit quoque Solinus capite 65. facie 132. secundum signaturam nostram.

d. ¶ Arundinum fissi internodia.) Plinius: Arundines tantae sunt proceritatis, ut singula internodia alueo nauigabili ternos interdum homines ferant. Porro de moribus Indorum multa scripsimus in Solino memorato capite, pagina 130.

e. ¶ Annis aut ægritudine.) Cum quis ægrotat, familiares eius interimunt eum: nam aiunt illum morbo tabescensem, carnes quoque corrupturum, ideo necant eum dum adhuc uiuit & integer est. Meminit & Solinus in memorato capite pagina 131. huius peruersæ consuetudinis. Habet eadē pag. de Nysa et monte Mero, in cuius pede Nysa sita est, & ubi nugantur Liberum patrem natum & educatum, ut maternia, id est, argumentū fabulæ idoneum Græcis autoribus ingessit: aut error, si tare ipsa contigisse crediderunt.

f. ¶ Palibotri.) Populi sic dicti à Palibotra amplissima ciuitate, quā Ptolemaeus uocat Palimbotram, ut indicauimus in Solino sub litera e, pag. scilicet 130. Sic à Nysa Nysij populi, qui extenduntur à Gange usque ad Iolida promontorium, ubi maiores sunt aestus q̄ alibi ubi habitatur.

g. ¶ Hæmodo.) Alij scribunt Emodo: unde Solinus afferit ausplicari Indiam ab Emodis montibus et Indo flumine, qui Indus postquam prodire coepit unum facit alueū, sed corruuantibus plurimis annibus fit maximus, ut etiam Nilo æqualis esse à quibusdā dicatur. Hunc ex Paropamiso monte pri-

ut in aliqua parte eius^b neuter septentrio apparet, aliterq; quām in alijs oris, umbrę rerum ad meridiem iaceant: cæterum fertilis, et uario genere hominum aliorumq; animalium scatet. Alit formicas non minores maximis canibus, quas more gryphorū aurum penitus egestum, cum summa pernicie attingentium custodire cōmemorant. Immanes & serpentes aliqui, ut elephantes morsu atque ambitu corporis afficiant. Tam pinguis alicubi, & tam feracis soli, ¹⁰ ut in eo mella frondibus defluant, lanas sylue ferant: ^d arundinum fissi internodia ueluti nauitas binos & quædam ternos etiam uehant. Culitorum habitus moresq; dissimiles: lino alijs uestiuntur aut lanis quas diximus: alijs ferarum auiumq; pellibus, pars nudi agunt, pars tantum obsecna uelati, alijs humiles paruicq; alijs ita proceri & corpore ingentes, ut elephantis etiam & ibi maximis, sicut nos equis, facile atq; habiliter utant. Quidam nullū animal occidere, nulla carne uesci optimū existimant: quosdā tantum pisces alunt, quidā proximos parentesq; priusq; ²⁰ annis aut ægritudine in maciem eant, uelut hostias cædūt, cœsorumq; uisceribus epulari fas & maximè pium est: at ubi senectus aut morbus incessit, procul à cæteris abeūt, mortemq; in solitudine nihil anxiū expectat. Prudentiores eis quibus ars studiumq; sapientiæ contingit, non expectant eam, sed ingerendo semet ignibus lati & cum gloria accersunt. Vrbium quas in- ³⁰ colunt (sunt autē plurimæ) Nysa est clarissima & maxima: mōtium Meros Ioui sacer, famam hinc præcipuam habent, quod in illa genitum, in huius specu Liberum arbitrantur esse nutritum: unde Græcis autoribus ut semori Ioui insutum dicerent, aut materia ingessit, aut error. Oras tenent ab Indo ad Gangem^f Palibotri, à Gange ad Iolida Nysij, ubi magis quām ubi habitetur exæstuat: atræ gentes, et quodammodo Aethiopes. Ab Iolide ad Cudum recta sunt litora, timidiq; populi, et marinis opibus affatim dites. Tamos promotorium est quod Taurus attollit: collis, alterius partis angulus, initiumq; lateris ad meridiem uersi. Ganges & Indus amnes: ille multis fontibus in ⁸ Hæmodo Indiæ monte conceptus, simul unum alueum fecit, fit omnium maximus, & alicubi latius, quādo angustissimè fluīt, decem millia passuum patens, in septē oras dispergitur. Indus ex monte Paropamiso exortus, & alia quidē flumina admittit, ⁴⁰ sed

Ganges, Indus, quam

sed clarissima Cophen, Acesinen, Hydaspen, cōceptamq; pluribus alueis undam lato spatio trahit: hinc penē Gangem magnitudine ex- æquat, pōst ubi aliquot sāpe magnis flexibus cingit iugum, ingens iterum rectus solidusque descendit, donec ad laevam dextramq; se didu- cens, h duobus ostijs longē distantibus exeat. Ad Tamum insula estⁱ Chryse, ad Gangē Ar- gyre: altera aurei soli (ita ueteres tradidere) alte-
ra argentei, atq; ita ut maximē uidetur, aut ex re nomen, aut ex uocabulo ficta fabula est. Ta- probane aut grandis admodum insula, aut pri- ma pars orbis alterius Hipparcho dicitur: sed quia habitatur, nec quisquā circum eam esse tra- ditur, prop̄ uerum est. Contrā inde illa ostia sunt^k quæ uocant Solis, adeo inhabitabilia, ut ingressos uis circunfusi aëris exanimet conse- stim, et inter ipsa ostia rara tenet regio, ob estus intolerabiles, alicubi cultoribus egens. Inde ad-
principia rubri maris pertinet inuia atq; deser- ta humus, et cineri magis quam pulueri similis, ideoque per eam rara & non grandia flumina emanant, quorum Tuberonem & Arusacem notissima accepimus. Rubrum mare Græci, si- ue quia eius coloris est, siue quia ibi Erythras regnauit,^l ἐγνθέαπ θάλασσαπ appellant, procellosum, asperum, mare profundum, & magnorum animalium magis quam cætera capax: primo recendentis oras æqualiter impellit, & ut non intret interius, aliquantum patens sinus erat. Sed quas ripas inflexerat, bis irrumpit, duosq; iterum sinus aperit: Persicus uocatur
dicitis regionibus propior, Arabicus ulterior.

Sinus Persicus. Cap. VIII.

Persicus quæ mare accipit, utrinq; re-
ctis lateribus grande ostium, quasi ceruice complectitur, deinde terris in omnē partem uaste & æqua por-
tione cedentibus, magno littoru orbe pelagus incingens, reddit formam capitis humani. Ara-
bici & os arctius & latitudo minor est, ^a maior
aliquanto recessus, & multo magis longa late-
ra: init penitus, introrsusq; dum Aegyptum penē & montem Arabiæ Casium attingit, quo-
dam fastigio minus ac minus latus, & quo ma-
gis penetrat angustior. Ab ijs quæ diximus ad
sinum Persicum, nisi ubi^b Chelonophagi mor-
rantur, deserta sunt. In ipso^c Carmanij nauigan-
tium dextera positi sine ueste ac fruge, sine pe-
core ac sedibus, piscium cute se uelant, carne ue-
scuntur, præter capita toto corpore hirsuti. Inte-
riora Gedrosij, dehinc Persæ habitant. Cethis

mum nasci Mela hic afferit, qui Tauri mon-
tis pars est, sicut & Emodus atque Imaus.
Ganges uero Indo longē maior, incertis se-
cundum quorundam sententiā oritur fon-
tibus, & suscipit decem & nouem amnes,
fitq; tantus ut in quibusdam locis stagnum
esse uideatur, de quo uide in Solino pagina
129. h **C** Duobus ostijs.) Ptolemaeus
scribit Indum septem ostijs ingredi mare.

i **C** Chryse.) De his insulis nonni-
bilis scripsimus in Solino pagina 131. sub li-
tera f. De Taprobane autē apud eundem
habes propriū caput, nempe 66. cum scho-
lijs. k **C** Quæ uocant solis.) Memi-
nimus huius insule in Solino pagina 144.
sub litera e. Habes eodem loco itinerarium
ab India usq; ad mare rubrum, nisi quod flu-
uiorum Tuberonis & Arusaces nulla fit
mentio. Maris rubri descriptionē inuenies
cap. 46. l **C** ἐγνθέαπ θάλασσαπ.)
Id est, rubru mare: nō quod aquæ eius sint
rubræ, sed ita appareat ob arenæ rubore.

m **C** Diclis regionibus propior.)
Littori scilicet Indico & Carmaniae, cuius
tamen Mela non meminit, sed Solinus.

SCHOLIA CAP. VIII.

Scribit & Solinus de Persico sinu cap.
68. sed nonnihil dissentit à Mela, ponens
scilicet duos sinus, quos Mela unū dicit esse
sinum, sed qui duas habet partes. Figuram
utriusq; sinus aut parti habet in descriptio-
ne Asie maioris, in fine Soliniani operis.
Assimilat autem Mela Persicum sinum ca-
piti humano, ut teneant angustiæ introitus
locum colli uel ceruicis, mare autem intra
collectum capitum repræsentet typum.

a **C** Maior aliquanto recessus.) Per-
tingit enim sinus Arabicus, quem Israelite
dum ex Aegypto ducerentur transferunt,
feri usq; ad mare mediterraneū, interceden-
te scilicet terræ interuallo 125. mil. passuū.

b **C** Chelonophagi.) Est χελώνη
Græcis testudo: unde qui testudine &
ostreis uescuntur, uocantur Chelonophagi.
Meminit & Solinus horū cap. 67. in fine.

c **C** Carmanij.) Qui se ex oceano
ff

debet sive v. imm. Mare
ab. 23°.

quantum dicit mare rubrum
a Mediterraneo.

meridiano in Persicum recipiunt sinum, ijs ad dextrā obvia fit Carmania, cui ab oriente iungitur Gedrosia &c. Vide memorata figuram. Describit & Solinus capite 67. mores Carmaniorum, meminit quoque ibi Ichthyophagorum. Fluuiorū uero Cethis, Andanis & Corij mentionem faciunt Plinius & Ptolemaeus tabula Asiae sexta.

d. ¶ Duo clari amnes.) De Tigri & Euphrate diximus in Solino capite 50. Hi autoritate Plinij & Ptolemei in Babylonia confluent, et uno maximo riuo decurrent in Persicum sinum: reliqui autem scriptores qui terra absorberi Euphraten asserti, errare deprehenduntur. Vide si libet quartam Asianam Ptolemei tabulam.

e. ¶ Alterum latus.) Latus, inquit, dextrum sinus Persici habet Carmaniam, sinistrum autem Arabiam Felicem, quae inter sinum Arabicum & sinum Persicum in meridiem excurrit: de cuius felicitate inuenies multa in Solino capite 46. Porro Sabaeos Ptolemaeus ponit ad littus maris rubri, haud longè supra emporium Ocelis. Mala uero ponit, sicut & Mela, iuxta ostium pelagi labentis in sinum Persicum.

f. ¶ In medio insulae.) Inter sinum Arabicum & Persicum, è regione Arabiae Felicis, inueniuntur aliquot insulae, præstissim Ogyris, quæ ob sepulchrum Erythræ regis clara habetur.

SCHOLIA CAP. IX.

Sinum Arabicum totum afferit Melaincungi Arabibus, qui Africam extendit ad Nilum, et non ultra ad mare rubrum, ut quidam alii faciunt. Sed arbitraria est hæc terrarum diuisio, limitumq; constitutio.

a. ¶ Arabia.) Ptol. ponit Arabiam urbem & emporium ante ingressum maris rubri. Vrbes autem in aduerso maris rubri littore hic enumeratas, hoc est, que Aegyptiorum & Aethiopum sunt, alio describit ordinem quam Mela hoc loco faciat. Nam Arsinoë ponit siccè in fine maris rubri, & Ptolemaeidem è regione Meroës insulæ. Sunt tamen qui afferunt in hoc littore inueniri duas Arsinoës & tres Berenices, uel ut alii scribunt, Beronices. In una est maris rubri portus, ut habes apud Solinum capite 67. Hebenum.) De ista arbore scriptissimus multa in Solino pag. 136. sub litera z. Porro per odores intellige hic aromata. c. ¶ Dioryge.) Est dioryx fossa manufacta, & huiusmodi fosse multæ fætæ sunt in Aegypto ad irrigandum terram, & ad nauigandum de loco in locum. d. ¶ Pygmæi.) Meminimus Pygmaorū in Solino cap. 15. sub litera g. Scribit quoq; Plinius quosdam tradidisse, Pygmaeos habitasse

per Carmanios, supra Andanis & Corios effluunt. In parte quæ pelagi ostio aduersa est, Babyloniorū fines Chaldaeorumq; sunt, & duo clari amnes, Tigris Persidi propior, ulterior Euphrates. Tigris ut natus est, ita descendens usque ad littora permeat. Euphrates immanni ore aperto non exit tantum unde oritur, sed & uastè quoq; decidit, nec secat continuo agros, sed latè diffusus in stagna, diuq; sedētibus aquis & sine alueo patulis piger; post ubi marginem 10 rupit uerè fluuius est, acceptisq; ripis celer & fremens per Armenios & Cappadocas occidentem petit, ni Taurus obstet, in nostra maria uenturus. Inde ad meridiem auertitur, et primū Syros, tum Arabas ingressus, non perdurat in pelagus, uerum īgens modo & nauigabilis,

inde tenuis riuus despectus emoritur, & nusq; manifesto exitu effluit, ut alii amnes, sed deficit. e. Alterum latus ambit plaga quæ inter utrumq; pelagus excurrit, Arabia dicit, cognomen Eu-demon, angusta, uerum cinnami & thuris aliorumq; odorum maximè ferax. Maiorē Sabæi tenent partem ostio proximam, & Carmanis contrariā partem Mace, quæ inter ostia ostenditur: syluae cautesq; exasperant. Aliquot sunt f in medio insulæ sitæ: Ogyris, quod in ea Erythræ regis monumentū est, magis clara quam cæteræ.

Sinus Arabicus. Cap. IX.

Lterum sinum undique Arabes incingunt; ab ea parte quæ introēuntibus dextra est, urbes sunt Carræ, et

^a Arabia, et Gandamus: in altera ab intimo angulo prima, Beronice, inter Heropoliticum & Scrobilū: deinde inter promontoriam Moronenon & Colaca, Philoteris et Ptolemais: ultrà Arsinoë & alia Beronice, tum sylua quæ ^b hebenum odoresq; generat, & manu factus amnis, ideoq; referendus, quod ex Nili a uero ^c dioryge abductus extra sinum, uerum in flexus, & non rubri maris pars, bestijs infesta, ideoq; deserta est. Partem Candæ habitant hi, quos ex facto, quia serpentibus uescunt, Ophio phagos uocant, Fuere interius ^d Pygmæi minū

duas Arsinoës & tres Berenices, uel ut alii scribunt, Beronices. In una est maris rubri portus, ut habes apud Solinum capite 67. Hebenum.) De ista arbore scriptissimus multa in Solino pag. 136. sub litera z. Porro per odores intellige hic aromata. c. ¶ Dioryge.) Est dioryx fossa manufacta, & huiusmodi fosse multæ fætæ sunt in Aegypto ad irrigandum terram, & ad nauigandum de loco in locum. d. ¶ Pygmæi.) Meminimus Pygmaorū in Solino cap. 15. sub litera g. Scribit quoq; Plinius quosdam tradidisse, Pygmaeos habitasse

ante

tum genus, & quod pro satis frugibus contra grues dimicando defecit. Sunt multa uolucrū, multa serpentum genera. De serpentibus memorandī maxime, quos paruos admodum, & uenēni præsentis, certo anni tempore ex limo concretarū paludium emergere, in magno exāmine uolantes Aegyptum tendere, atq; in ipso introitu finiū ab auibus quas ^e Ibidas appellant, aduerso agmine excipi, pugnaç confici traditū est. De uolucribus præcipue referēda Phœnix ¹⁰ semper unica, non enim coitu concipitur partitue generā, sed ubi quingentorū annorum æuo perpetua durauit, super exaggeratam uarijs odoribus struem sibi ipsa incubat, soluiturq; deinde putrescentium membrorum tabe concrescens, ipsa se concipit, atque ex se rursus renascitur: cum adoleuit, ossa pristini corporis inclusa myrrha Aegyptum exportat, atq; in urbem quam Solis appellant, fragrantibus nardo bustis inferens, memorando funere consecrat. Ipsū promotorum quo id mare clauditur, ^f à Ceraunijs saltibus inuium est.

Æthiopia. Cap. x.

²⁰ **A**Ethiopes ultra sedent, Meroēni habent terram quam Nilus primo ambiitu amplexus insulā facit: pars quia uitæ spatiū dīmidio ferē quām nos longius agunt, Macrobij: pars quia ex Aegypto aduenere, dicti ^a Automolæ, pulchri forma, æqui corporis, par'umque ueneratores, ueluti optimarum alumni uirtutum. In illis mos est, cui potissimū pareant, specie ac uiribus legere: apud hos ^b plus aurī quām Persis est, ideo quod minus est preciosius censem. Aere exornātur, ³⁰ auro uincula fontium fabricant. ^c Est locus apparatis epulis semper refertus, & quia, ut libet, uesci uolentibus licet, ἄλις τράπεζα appellant, & quæ passim apposita sunt, affirmat nasci sub inde diuinitus. ^d Est lacus, quo perfusa corpora quasi uncia pernitent; bibitur idem, adeo est liquidus, & ad sustinenda quæ incident aut immittunt, infirmus, ut folia etiā proximis decisa frondibus nō innatantia ferat, sed passim & penitus accipiat. Sunt & sequissimæ ferē, omni colo ⁴⁰ re uarij Lycaones, & quales accepimus Sphingas: sunt miræ aues cornutæ Tragopomones, & equinis auribus PEGASI. Cæterū oras ad Euruū sequētibus nihil memorabile occurrit, uasta omnia, uastis præcisa montibus, ^e ripæ potius sunt q; littora. Inde ingens & sine cultori bus tractus, ^f dubium aliquādiu fuit, esset ne ultra pelagus, caperēt ne terra circuitū, an exhausta fructu sine fine Africa se extenderet: uerum si ^g Hanno Carthaginensis exploratum missus

ante paludes ē quibus Nilus oritur.

^e **C** Ibidas.) Scribit Solinus multa cap. 40. de uarijs serpentum differentijs, quæ in Africa inueniuntur. De Ibide uero aue habes in eodem, pag. 98. sub litera p. & de Phœnice pag. 102. sub litera k.

^f **C** A Ceraunijs saltibus.) Ceraunij saltus uocantur, qui fulminibus tanguntur, & tales dicit Melæ esse in Aethiopia apud Troglodytas ē regione Ocelis promotorij.

P. Loenise

SCHOLIA CAP. X.

Ultra Arabicum sinum ad occidentem est Aethiopum regio, quæ prius Aetheria & Atlantia dicta fuit, postea uero à Vulcani filio Aethiope Aethiopia appellata, ut Plinius scribit lib. 6. cap. 30. Porro Meroēni sunt qui Meroēn inhabitant, insulam scilicet quā Nilus primā ab ortu suo facit, & cuius incole Macrobij, id est, longæ ui uocantur. De hac insula tractatur & in Solino capite 45. De Macrobij uero habes apud eundem pagina 86. ^a **C** Automolæ.) Sic uocati sunt profigæ Aegyptij qui uenerunt in Aethiopiam.

^b **C** Plus aur.) Solinus scribit pagina 88. formicas pedibus eruere arenas aures. ^c **C** Est locus apparatis epulis.)

Idem refert Solinus pagina 86. Est autem ἄλις τράπεζα Solis mensa, ut in Solino quoq; retulimus. ^d **C** Est lacus.) Eadem sc̄re uerbare recitat Solinus loco iam memorato. De Lycaonibus habes pag. 88. ^e 90. sub litera t, & de Sphingibus pagina 84. sub litera k. De Tragopa aue & Pe gaso pag. 88. ^f **C** Ripæ potius.) Litora sunt plana & quæ sensim in alucum descendunt, ripæ autē præcipitum habent & asperitatem. ^f **C** Dubium aliquā diu fuit.) Hodie nullum amplius est dubium, cum ex Hispania frequens sit nauigatio per meridiem in orientē, ut suprà quoq; ostendimus. ^g **C** Hanno.) Describit & Plinius Hannonis navigationem ca-

Solis mensa semper separata

*In antiquorum cumdem urb
navi, et tenet quae ins
temporis p[ro]p[ter]a ad finem h[ab]et.*

p[ar]te 69. libri secundi in haec uerba: Hanno Carthaginis potentia florente, circumuersus à Gadibus ad finem Arabie, nauigationem eam prodidit scripto. Meminit quoq[ue] Solinus huius regis capite ult. b C Muti populi.) Scribit & Solinus de his monstrib[us] pag. 87. i C Super eos.) Post monstralia, inquit, quæ in interioribus Aethiopie inueniri à quibusdam asseruntur, occurrit grandis insula, quæ Gorgonum est sedes, de qua Solinus non nihil scribit capite ultimo. Quod Gorgonum mulieres sine marium concubitu gignunt, fabulosum est, & nunquam à seculo auditum.

k C θεῶν ὄχυμα.) Hoc est, deorum uehiculum aut sedes. l C Panum.) De Aegipanibus habes apud Solinum cap. 44. & de Satyris pag. 84. sub litera k.

m C Rursus Aethiopes.) Hi uidentur esse Nigritæ, Senegæ, Gambrenses, Sages, & alij populi qui oram inhabitat Africæ occidentale, etiam infra de his gentibus peculiare faciat mentionem. Porro de fontibus & cursu Nili multa scripsimus in Solino cap. 45. n C Corruptius.) Barbari Nili originē corrupte uocant Nuchul, sed à Latinis uocatur Niger & Nigris & Nigri. o C Ut hic alio cedere.) Sen[ec]us est: Fons Nili uidetur in aliam plagam destinare cursum suum quam in septentrio[n]em, & Nili quoq[ue] cursus in alia plaga uidetur habere originē quam apud Nigritas.

p C Catoblepas.) Sunt qui Catoblepam & basiliscum unum dicunt esse animal, quod oculis afficiens inficit.

q C Insulæ Gorgones.) Situm harum insularum expressimus in tabula Afri-

pes, nec iam dites ut hi quos diximus, nec ita corporibus similes, sed minores in culti[us] sunt, & nomine Hesperio. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquibus credibile est, Nuchul ab incolis dicitur, & uideri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptius. Alit & flum[us], et minora quid[em] eiusdem tamen generis animalia gignens: alijs omnibus in oceanum uergentibus, solus in medium regionem ad orientem abit, & quonam exeat incertum est. Inde colligitur Nilum hoc fonte conceptū, actumq[ue] aliquandiu per inuia, et ideo ignotū, iterum se ubi ad Eoa processerit ostendere: ceterū spatio quo absconditur effici, ut hic alio cedere, ille aliunde uideat exurgere. P Catoblepas non grandis fera, uerum grande & pergrande caput ægræ sustinens, atq[ue] ob id in terrâ plurimum ore conuersa, apud hos gignitur, ob uim singularē magis etiam referenda, quod cum impetu morsuq[ue] nihil unquam saeuat, oculos eius uidissem mortiferum. Contra eosdem sunt q[uod] insulæ Gorgones, domus (ut aiunt) aliquando Gorgonum

Ipsæ

Catoblepas cuius scelos
intervenit mortiferum est.

Ipsæ terræ promontorio, cui ἑπερθέας nomen est, finiuntur.

promontorio nos quoq; scripsimus in Solino cap. ult. sub literis e & h. Plinius cap. 31. libri sexti de eo sic scribit: Promontorium quod uocamus Hesperioneras, inde primū circumagente se terrarum fronte in occasum ac mare Atlanticum. Inter hoc & Theonochemia montem quadrū nauigationem interesse alibi refert.

Atlantici maris ora & insulæ. Cap. XI.

INDE incipit frons illa, que in occidētem uergens, mari Atlantico abluit. Prima eius Aethiopes tenent, media nulli: nam aut exusta sunt, aut arenis obducta, aut infesta serpentibus. Exustis insulæ appositæ sunt quas Hesperidas tenuisse memroratur. In arenis mons est satis de se consurgens, uerum incisis undicib; rupibus præceps, inuius, & quo magis surgit, exilior: qui quod altius q; conspici potest, usq; in nubila erigitur, coelum & sydera non tangere modo uertice, sed sustinere quoq; dictus est. Contrà^a Fortunatæ insulæ abundant sua sponte genitis, & subinde alijs super alijs innascentibus nihil sollicitos alunt, beatius quam aliae urbes excultæ: una singulari duorum fontium^b ingenio maxime insignis, alterum qui gustauere risu soluuntur in mortem, ita affectis remedium est ex altero bibere. Ab eo tractu quem feræ infestant, proximi sunt^c Himantopodes, inflexi lentis cruribus, quos serpere magis q; ingredi referunt. Deinde Pharusij, aliquādo tendente ad Hesperiidas Hercule dites, nunc inculti, et nisi quod per core aluntur, admodum inopes. Hinc iam latiores agri, amoeniq; saltus. Terotæ & Berini^d ebore abundant. Nigritarum Getulorūmque passim uagantium,^e ne littora quidem infœcun-

malum suapte natura ut sues in cœno uoluntur creberrimè. Nigrite ergo ponè arbores delitescunt, ac præter euntibus elephantis sagittas et uenabula infigunt, saliuntq; miro modo de loco in locum, ab una arbore ad aliam, donec feriant elephantum, qui cum maxima mole prægrauctur, nequit insidiantis iictus uelociſimos euitare. Si tamen id tentarent in locis apricis & patentibus Nigrite, in eis potissimum ubi nullæ uisuntur arbores, non evaderent uires elephantorum, quandoquidem nullus hominum tantæ permicitatis inuenitur, que mox elephas non comprehendat, etiam non currens, sed gradatim incedens, id quod efficit animalis uasta magnitudo, & ubi usit uenit ut irato omni elephas in agris patentibus hominem fit consecutus, non aliter laedit quam promuscidet: hac enim homines corripit circumplexu, et adeò iacit in sublime, ut se penumero correpti hoc modo, prius efflent animam quam terram contigerint. Hec elephantis promuscidis non multum absimilis est labro suillo. In hoc differt, quod huic ea est uolubilis ad nutum, ut modo uibret, modo pro libito retrahat. Non efferantur tamen nisi prouocati, nec hominem laedunt, nisi prior iniuriam intulerit ipse. Notauimus et quædam de huius animalis natura in Solino cap. 38. sub literis a & e atq; f. e **C** Ne littora quidem infœcunda.) Vnde scribit Cada mustus horum littorum explorator in hunc modum: Post Caput uiride littora se sinuant, & in ipso recessu fit sinus pulcherrimus: terra est plana & referta arboribus innumeris, quibus non prius decidunt folia quam alia subnascantur, uirent semper, & licet distent à mari iactu arcus, uidentur tamen à longe ipsa contingere maria.

SCHOLIA CAP. XI.

Vltra Gorgones insulas, que è regione extremiti Africæ cornu situm habent, reflextur maris ora in occidētem, occurruuntq; nauigantibus multa promontoria & terræ frontes, præsertim Caput album & Caput uiride, regnum Gambri & regnum Melli, & innumeræ gentes, etiam si quædam intercipiantur loca, que aut solis ardoribus exusta sunt, aut arenis obducta, aut serpentibus infesta, & ob id habitari ab hominibus nequeant. E regione exustarum terrarum Hesperidum insulæ inueniuntur, de quibus in Solino capite 37. Ex arenis consurgit mons Atlas asper & squalens, ut in Solino quoq; ostendimus pag. 70. sub litera e.

a **C** Fortunatæ insulæ.) Hæ hodie Canariæ uocatur, ut in Solino indicauimus cap. ultimo. b **C** Ingenio.) Capitur hic ingenium pro natura seu naturæ qualitate. Ostendimus proinde in Solino capite 42. & 43. sub litera k, quam miri in diversis terris inueniantur fontes.

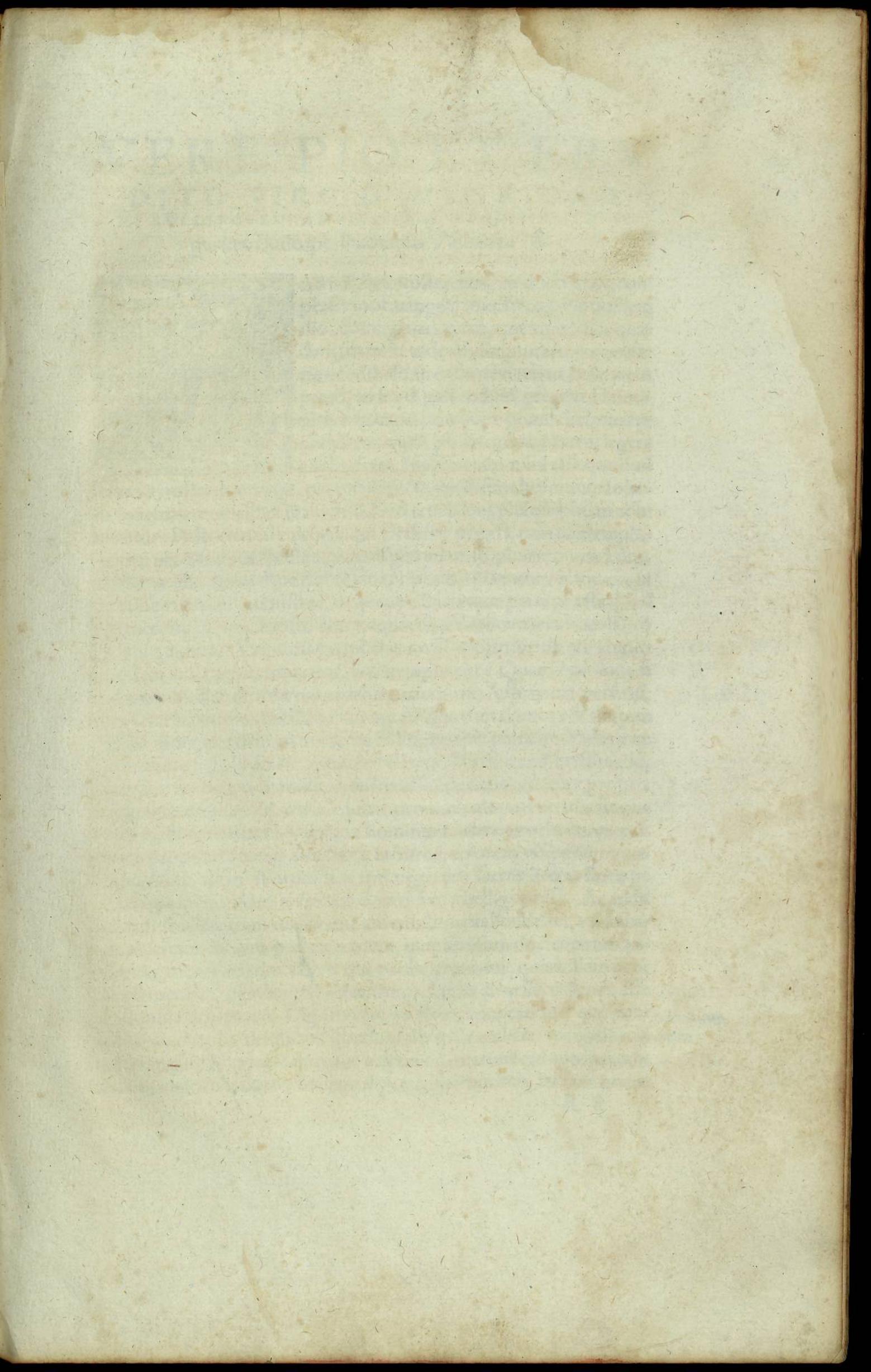
c **C** Himantopodes.) Hi sunt loriæ pedes qui claudi sunt natura uel casu, & ad cursum inepti. d **C** Ebore abundant.) Fert enim illa regio elephantes, sed sylvestres, neq; ibi cicures fiunt aut domantur ut alii gentium. Capiuntur in nemoribus ubi cœni plurimum cernuntur: nam id genus ani-

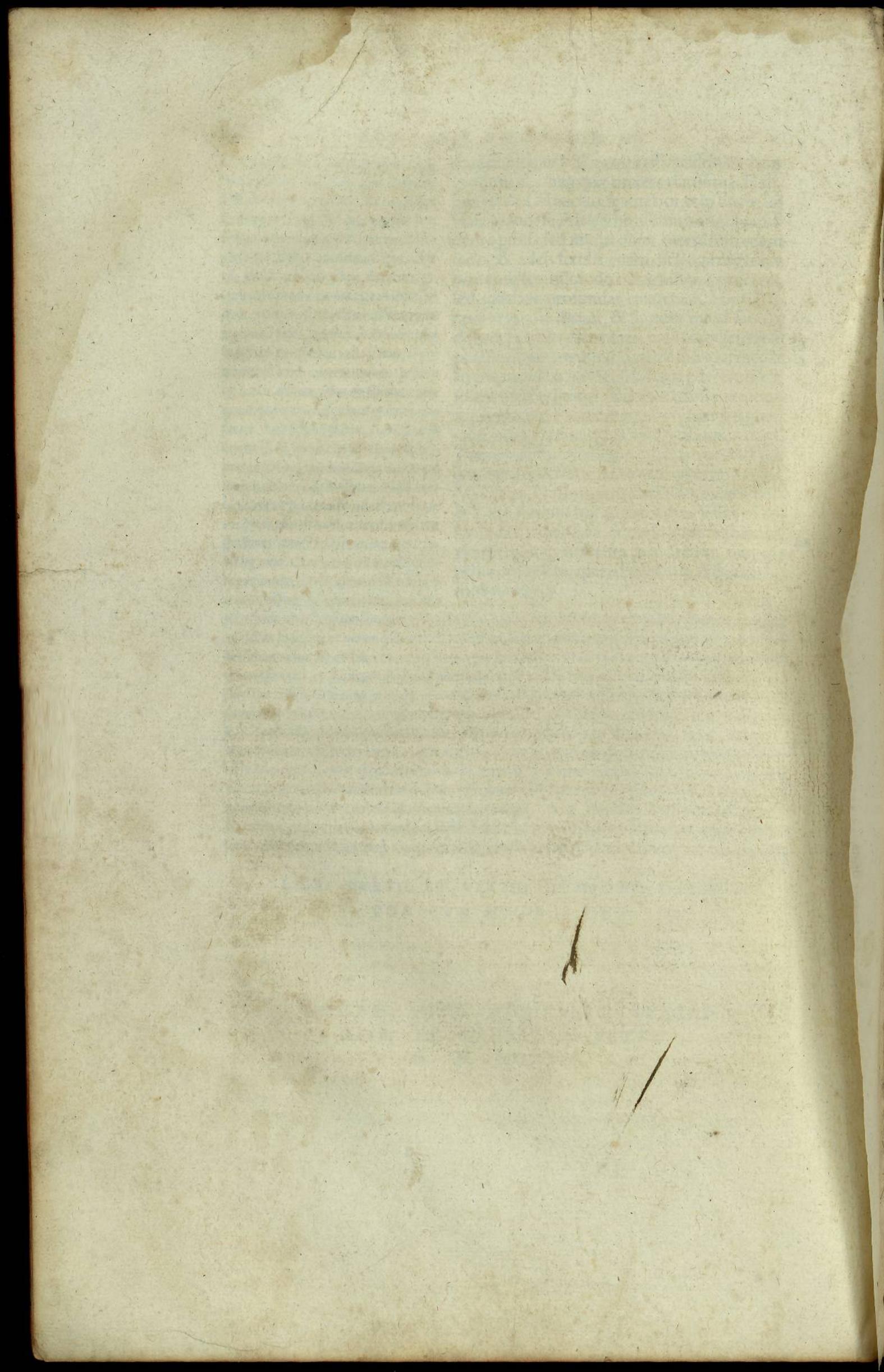
tente pueritatis /
deletatis

Et cum uarias orbis partes per agrauerim, cum ad ortum tum ad occasum, nusquam uidi amoeniorē regionem. Ea complusculis irrigatur fluuijs, sed quia nauium sunt impatiētes, eorum non meminimus. In regno tamē Senegae, quod citra Caput uiride est, uimum, triticum, siliquo, hordeum, & auena non producitur iniuria carentis syderis, quum præsertim ibi mensibus nouem iugiter nō pluat, uidelicet ab Octobre usq; in Iulium, & efficit ut iacta semina nō germinent ob terræ calorem nimium: producit tamen milium, fabas & fasoliōs omne genus, quæ omnia nusquam elegantiora uisuntur. Sunt fasoliōs instar nucis auellanæ faberrimē factū, diceres torno aliquo insculptos ac striatos, adeo uariantis naturæ ars in eis ludit, res uisu conspicua. Fabæ uero largiores & proceriores rubent colore uianissimo, aliæ albiant, cernuntur uisu conspictores: mense Iulij seminātur, Septembri leguntur. Cum autem tellus cœlesti rore perfunditur, id est, uberiori pluuiā, tum terram mirum in modum colunt, non amplius quam trimestris ratio seminant & legunt sata. Ignauii sunt cultores, & uix tantum seminant, quantum ad uictum sit sufficiens: uerum quia terra est fraciſima, suapte natura quamplurima producit. His potum p̄bet succus palme, lac & latices: nec ea est palma quæ fert cariotas. Ut autē ubiorem habeant succi prouentum, arbores fauiant, & statim profilit succus uberrimus, ut die noctuq; binas uel ternas excipiant mensuras. Huius succi incredibilis est suauitas, ut etiam instar uini inebriet, ni aqua immixta fuerit: reseruatus tamē, indies amittit suauitatem. Fructus habent multiplices nec nostris assimiles, suaves sunt licet sylvestres. f C Fastigiantis se.) Suprà libro primo capite quinto uocat fastigium illud Ampelusian & Mulucham. g C Antæus.) Nomen gigantis est, Neptuni ex terra filij, magno ac procero corpore, quippe qui cubitis quadraginta adoleuit in Libya apud Lixum oppidum, à flumine Mauritaniæ eiusdem nominis ita uocatum, qui locus Antai regia dicitur, robore ac fortitudine nemini cedentis. Hic quoties mēbra labore defecta essent, tacitu terræ ea recreabat, quem Hercules palestra pectori astriculum expirare coēgit. h C Gildano.) Scripsit Mela diligenter de his urbibus, quia patria eius non multum abuit à Mauritaniæ occidentali ora: ab huius oræ angulo cœpit lustrare uniuersum orbē, tandemq; reuersus ex indiæ partibus, cursum sui laboris ad eundem terminauit angulum.

LIBRI TERTII ET VLTIMI POMPONII MELAE
VNA CVM SCHOLIIS FINIS.

BASILEÆ APVD MICHAELEM ISINGRI
NIVM ET HENRICVM PETRI.
M. D. XXXVIII.

VERE PIO ET ERV

DITO VIRO D. HENRICO

BULLINGERO AMPLISSIMAE ECCLESIAE TI.

gurinæ Episcopo, Ioachimus Vadianus S.

ABET hæc nostra ætas, uir doctissime, com
plusculos Euangelij ministros, pios quidem
illos & diligentes uiros, qui immodica qua-
dam, ut mihi uidetur, scripturarum uenera-
tione adducti, in ea sunt hæresi ut existiment
presbyteris ad pascendum gregem Domi-
nicum uocatis, non licere præter scripturam
uerè sacram ullā philosophiæ partem legere
aut tractare. Huius enim nihil esse quod ad
salutem nostram attineat, nec quadrare ut quæ sunt hominum soler-
tia inuenta ad cœlestem illam & à Deo reuelatam philosophiam adhi-
beantur: Pastorem esse debere qui Ecclesiae præest, non contempla-
torem, nec aliud illi spectandum magis quam ut plurimorum salus,
doctrina illa, quam Apostolus sanam uocat, quaeratur. Eam nec in
hominum placitis consistere, neque ab ulla naturæ parte præstari, sed
ex unico illo & inexhausto fonte aquæ uiuæ in uitam æternam salien-
tis, qui quidem in scripturis prophetarum & apostolorum ceu amplio
quodam in labro contineatur, haurire oportere. Quam opinionem
& Catabaptistæ de internæ uidelicet uocationis sufficientia persuasi,
non semel apud nos publicis in congressibus cum clamore & strepitu
ita, suo more, tuebātur, ut in totum & linguarum peritiam & eloquen-
tiæ studium supploderent atque exibilarent. Illorum autē existimatio,
tametsi in speciem non multum aliena esse à ueritate uideatur, propter
abusum studiorum & artium quem proximis aliquot sæculis stupor
quidam, & ut sic dicam, publicus hominum ueterinus orbi inuexerat:
tamen proprius intuenti constabit, arbitror, errorem esse non minus
pernitiosum quam illorum fuit qui negarunt sacras literas sine ope
philosophiæ unquam recte aut doceri aut intelligi posse. Ac mihi
quidem si alterutram in sententiam eundum pedibus esset, tolerabi-
lius uideretur in eam peccare partem, quæ abusum doctrinarum ad-
mitteret, modo interim essent qui probe uerentur, quam illam pro-
bare sententiam quæ honestarum artium studia prorsus tollenda esse
de ecclesijs arbitratur. Dignum autem foret admiratione, quo nam
pacto uenerit usu, ut quemadmodum ab ipsis ecclesiæ cunabulis ad
nostra usque tempora nunquam hæretici defuerunt qui apostolicam
doctrinam loco mouere, & suam ingerere fuerunt ausi, ita sanè neque

explicat quid per fontem
intelligat

Catabaptiste

illorum non debet referri ad
catabaptistas. sed ad cuius-
gelii ministros

IOACHIMI VADIANI AD

ab illo hominum genere uacarit ecclesiæ, qui in re Christiana studio philosophiæ & aliarum artium bonarū cognitione uehemēter abutे-

*spiritus malus
erroris anchor*
*si filius dei es mitte
te deo imm matus*

rentur. Dignum inquam admiratione foret, nisi constaret nō omnem spiritum ex Deo esse, sed sancto illi omnis ueritatis authori alium in mundo contraponi, erroris authorem & mendacij parentem, qui ab initio in ueritate non stetit, cuius non aliud maius studium quam ut per speciem quandam recti, ipso rerum optimarum abusu imponat, &

sic callide in errorem incautas mentes præcipitet. Qui suam quandam telam in Christo tentando orsus, mox & cum ipsis apostolis, ut olim cum Mose cōgressus, miraculorum fidem magicis præstigij suis subuertere conatus est, prius quidem in Simone Samaritano, deinde in Elyma Cyprio, quorū utriusque scriptura meminit, mox paulò quum

*philosophi, & qui rat
fassam quandam doctrinæ
opinionem se habere putant.
a malo spiritu personasi, māq
euangelio crediderint nega
credent*
*pendapo toli
hic reprehendam*

hac à parte parum profecisset, facile persuasit Philosophiæ ne ad humiliæ doctrinæ famam sese submitteret, sed cristiis erectis stultitiam crucis haberet contemptui. Quod quidem non apud illos modo est assecutus, à quibus derisi sunt apostoli, id quod & Paulus ab Atheniensibus passus est, sed & his persuasit, qui cum nomen Christo dedissent, in consortium ecclesiæ iam recepti erant. Cæterum elati peritia carnis, quum humiliora & simpliciora uideretur quæ prodidissent apostoli, quam ut in eis acquiescendum putarent, ingentia quædam, ut ipsis uidebatur, sed reuera otiosa, superuacanea, & impia commenti, maximis erroribus sunt inuoluti, ut non iniuria Septimius Tertullianus uetus author in libro de Præscriptionibus hæreticorum, Philosophiæ tribuat quod in ecclesia paſsim hæreses extiterint. Valentinus enim Platonicus fuit, & Cerdonis discipulus Martion Stoicus: sed & Ptolemaeus Valentini, & Appelles Martionis discipulus, cum à magistris nihil uariarint, de iſdem fontibus suas hauiſſe fabulas credūtur. Iam

Arrius. & Arrius sunt qui tradant philosophorum dogmatum abusu deceptum, quo minus errorem de substantiæ patris ac filij inæqualitate uitauerit, malueritq; ratiocinādo, etiam admonitus, placere sibi, quam ex simplici scripturarum traditione tenere ueritatem, ut ex ea scintilla (adeò res est pestilens peruicatia) incendium natum sit Constantino Magno imperante, quod ecclesiæ & Orientis & Occidentis non uno sæculo grauissimis odijs, & ceu intestino quodā ac planè ciuili bello, alternāte, ut fit, principū fauore, afflixerit: neque in hoc discordiarum finis, post Eunomium negantem spiritui sancto quicquam cum patre Pelagius. & filio esse commune, Pelagius ille Britto, qui Augustino iam seni tantum negotij peperit, itidem è suo latibulo emerges, afferebat hominem posse, modo uellet, sine peccato esse, & ex solis meritis absque gratia salutem assequi. Cuius errorem ex Pythagora & principe Stoicorum Zenone manasse, contra Pelagianos scribens diuus Hieronymus

HENRICHVM BVLLING. EPIST.

mus testatur. Hi enim ita hominis cōditionem laudibus efferunt, tan-
 tumq; ei facultatis & dignitatis arrogant, ut propemodum diuino
 quodam gradu perfectionis sint dignati: cum ex aduerso scriptura ho-
 mini gratia destituto, præter peccatum & mortem ac damnationem
 nil reliqui permittat. Sed ut prosequamur institutum, paululum sub
 Gregorij primi tempora, cum pax in ecclesijs uigeret, & respiratio
 quædam ab incommodis hæreticorū data fessis uideretur, nec essent
 qui arcanum illud Trinitatis sola adoratione comprehensum tam fœ-
 dis errorū maculis aspergerent: ecce de repente, ne nō essent hæreses,
 ab hoste illo ueritatis alia est seminata discordia, & ab Episcopis de
 Monarchia, exitiali uidelicet humilitatis peste, cogitari coeptum. Quæ
 sanè ambitio clarissimas illas Orientis & primæuæ religionis altrices
 ecclesias cum Romana ecclesia miserabilē clade cōmisiit, & cum nullus
 esset contentionis finis, post simultates ultro citroq; nulla (pace omni-
 um dixerim) moderatione exercitas, perpetuò schismate sint dissocia-
 tæ: sed nihilominus interim est de regno, de agris, urbibusq; possi-
 dendis laboratum, nec sine artibus, quas hoc loco dicere non attinet.
 Demum nescio qua philosophia eò deuentum audaciæ ut homini pa-
 lam arrogarentur quæ solius Dei sunt, quodq; Christi erat & seruato-
 ris & uindicis salutis, id ipsum operibus Vnctorum & sanctorum me-
 ritis è penuario Pelagij denuo depromptis attributum fuerit. Quæ
 omnia quum nō infeliciter promouissent, & tribus retro plus minus
 sæculis à magnis quibusdam, ut tum uidebantur, patronis asserta de-
 fensaq; fuissent, & in tanta securitate licere uideretur quod liberet, fa-
 ctum est ut quod ministerij erat, in dominatum & tyrannidem abie-
 rit, quodq; gratiæ fuisset gratisq; iam olim credentibus daretur, id fer-
 mè totum uno impetu ad quæstum seu (ut Petrus eam rem uocat) cau-
 ponationem conuersum est. Et, ut breuiter dícā, ea enata facies ecclæ
 siæ quam uidemus. Ac mihi quidem hoc in loco nec errata temporum
 istorum persequi, nec mores stringere animus est. Hoc tantum mo-
 niturus eram nullis unquam sæculis usque adeò abusui patuisse hone-
 stas artes, ac uelut socium foederatumq; hæresibus philosophiæ stu-
 dium, quæm proximis quadrängentis annis Christianis nobis patuit.
 Sic enim sacræ eloquij scripturarum, peregrina prophanaq;, ne di-
 cam impia, quidam intruerunt, sic spinosa curiosaq; miscuerunt sa-
 crosanctis, ut simplicibus & communi obrutis malo conscientijs, non
 alia magis de cauſa quæ humana erant pro diuinis recepta, rursum
 quæ diuina non multo pluris æstimata sint, quæm ea somnia quæ ho-
 mines tanta cum autoritate ceu diuina mortalibus obtrusissent. Pa-
 rum autem erat pium aut theologicum quod Aristotelem non sapie-
 bat. Atque utinam eius uiri, quem ut summum in omni scientia Pla-
 oilius

IOACHIMI VADIANI AD

nus laudat, magis frugiferas lucubrationes, ac non ea tantum, quibus ad perplexas disputationes, cōtentiones, & pugnas sumus abusi, receperissemus. Absit autem ut homo Christianus quicquam per se bonum aut commodum ideo damnandum esse putet, quod sint aut fuerint qui abuti quām uti maluerunt. Quae sunt enim sub cōelo aut res aut artes, quibus ingenium hominis, ut est ad errorem natura prōnum, abuti non queat? Ipsi scriptura tot nominibus sacra etiamnum ab hæreticis aut inuerecunde contemnitur, aut certè pro re nata torquetur, ne non ei doctrinæ quae defenditur, suffragari uideatur. Pro
Scripture. inde rectè mihi & piè sentire uidentur, qui quidem in eo loco propheticas & apostolicas scripturas habent, ut in eis semel omnium eorum quae ad uitam & salutem nostram attinent, traditionem ita perfectam & consummatam statuūt, ut demere quicquam aut addere uelle confessam blasphemiam dicant. Rursum, quicquid præter illas sic asseritur ut salutis in eo ratio statuatur, id ipsum nec credi oportere, nec recipi: quod impostura sit non pietas, dicere ex Dei uoluntate esse, & Deo placere per Christum, quod nec per prophetas Deus, nec per apostolos filius Dei Christus docuit, sed & impudentissime obtrudi simplicitati credentium quae palam cum scripturis pugnant. In qua sententia, nisi fallor, scriptores sunt omnium ecclesiarum præconijs commendati, præcipue autem Hieronymus & Augustinus, qui & lucubrationes suas non alia lege uolunt recipi & probari, quām si quae docent interpretando à canonicis illis oraculis nusquam dissentiant. Sed eosdem authores, quos iam nunc commemoraui, quum tot præclaris artibus ornatos tantaq; rerum omnium peritia & cognitio ne instructos ad illud coelestium mysteriorum arcanum, ceu bene locis manibus accessisse uideamus: profectò bonos piosq; omnes uel solo exemplo admonuere, nihil esse rei sciendum illarum artium cuius Theologia. usus honestus esse queat. Ea refactum, ut cum illis sentire nequeam, qui sacratissimam illam professionem ceu reginam quandam in suo folio positam solitis fraudare ornamentis, simulq; omni commeatu spoliare contendūt, dum liberalia studia, eamq; philosophiæ partem, quae rerum nobis cōelo terraq; insignium, uim, rationem & naturam multorum sæculorum decursu, tanta ingeniorum solertia perspectam exploratamq; proponit, suo fungi munere, hoc est, Dominæ illi, cui omnia debent, obsecundare & morigerari non permittunt, nec recipiunt quod dicimus in illis perdiscendis tractandisq; modum quandam nobis placere, & satis esse si partem aliquam ætatis illis tribuant, ut quædam etiam in transcurso ad meliora festinantes perinde atque è Nilo canis (quod dicitur) degustent tantum, qui episcopi sunt futuri. Fateor autem me non uidere qua in re ope duntaxat nostra & consilio

HENRICH V M B VLLING. EPIST.

consilio iuuari religio, & semita aliqua aperiri pietati queat, si nullus esse locus debet his doctrinis, quibus uelut a seclis ueritatis, à penitiore rerum creatarum indagatione ad ipsius creatoris summam admirationem ascenditur. At nemo (aiunt) uenit ad me, nisi pater meus traxerit eum. Fatemur, & pernegamus, uel ipsis scripturis bene usurum qui spiritu domini non imbuitur. Ea enim quæ sunt Dei, teste Paulo, nemo nouit nisi spiritus Dei. Hic autem, inquiunt, in omnem ueritatem nos dicit. Rectè sanè. Dabunt igitur nobis, uelint nolint, neminem maiorem cum fructu studiorum atque artium ceu prata quædam floribus plena perambulaturum, quam eum ipsum qui dextro domini spiritu præditus instar apis, reiectis noxijs, ea tantum quæ sunt mellea decerpit, nec alia legit quam quorum indicatura, maiestas, potentia & gloria illius, à quo sunt condita, orbi exhiberi quam amplissimo præconio possit. At hoc ipsum (aiunt) non fecerunt apostoli Philosophia. Sed idem non prohibuere. Paulus philosophiam damnat, sed eam duntaxat, quæ quidem sibi tribuit, detrahit pietati, cuius arroganti fiducia, supra diximus, hæreticis impositum, ut per risque haud male proditis abuterentur. Idem Apostolus priore ad Corinth. XII. capite inter dona quæ per spiritum domini ecclesijs distribuuntur, sapientiæ & scientiæ, præterea sanationis, & peritiæ linguarum, aliaq; id genus commemorat, quibus nominibus profecto magna pars rerum ad Philosophiam pertinentium comprehenditur: quas res eum qui sincera in Christum fide est, uel ex Gentilium monumentis uestigare quid uetet. An putamus illusisse nobis Paulum, dum asserit ijs qui Deum diligunt omnia adiumento esse ad bonum? Ut interim non referam quantopere sit à ueteribus laboratum, ut ostenderent multa esse in Ethniconum libris quæ nostram religionem palam confirmarent: qua in re multis est Lactantius Firmianus, & eius imitator D. Augustinus. Iam ut fructum id genus studiorum proprius indicemus, non negabunt arbitror de Architecti periodia neminem certius & melius iudicare posse quam qui fabricæ quam is est architectatus artificium nouit, nec laudare illum aut admirari ullum uerius posse, quam qui artis fecit periculum. Sic arbitror permittent nobis rerum in tota natura insignium perscrutationem citra controuersiā ad hoc inuitare bonas mentes, ut & potentiam & sapientiam, & maiestatem conditoris rerum omnium, hoc magis tenere, admirari, & deamare peragant, quo sunt proprius uestigia illa inexhaustæ plenitudinis assecuti. Sunt artes quæ cœlestium nobis corporum circuitus, quæ interualla, quæ magnitudinem, quæ ortus & occasus, quæ dierum noctiumq; præterea temporū & anni partium successionem ac uicissitudinem cōmonstrant. Sunt quæ animantium propè omnium

IOACHIMI VADIANI AD

naturas, ut infinita illas experientia deprehendit, explicant. Sunt quæ rerum è sublimi apparentium, & in totum, omnium eorum quæ in aëre fiunt caussas exponunt. Postremo terra mariq; (quibus maximè partibus spectabilis est illa in usum mortalium prognata rerum opulentia) nihil tam minutum aut exile uisum antiquitati, quin annotare & literis mandare libuerit, modo aliquis inde fructus cognitionis aut admirationis appareret. Quarum omnium cognitione eum, ut dixi, fructum percipimus, ut & uehementi artificis admiratione capiatur pius animus, ac mox tantarum rerum fontem amplius quærat & uecretur. Præterea facilè secum cogitet nec semper fuisse opus in quo tantum artificium eluceat, nec ex se aut fortuitum esse quod tam pulchro & admirabili ordine est distinctum. Nam & M. Cicero grauis in primis author, prodidit ueteres philosophos naturæ contemplatione adductos, eò demum scrutando peruenisse, ut mentem esse facerentur cui gubernanti parerent omnia: ut si quis, inquit, in domum aliquam, aut gymnasium, aut in forum uenerit, quum uideat omnium rerum rationem, modum, disciplinam, non posset ea sine caussa fieri iudicare, sed esse aliquem intelligat qui præsit & cui pareatur. Multo magis in tantis motibus, tantisq; uicissitudinibus, tam multarum rerum atque tantarum ordinibus statuat necesse, ab aliqua mente tantos naturæ motus gubernari. Hæc Cicero. Sed & Chrysippus, eodem authore fassus est ab ipsa se natura didicisse esse Deum qui omnia conficiat. Vnde & Maronianum illud deductum uidetur:

Principio cœlum ac terras camposq; liquentes

Lucentemq; globum lunæ, Titaniaq; astra,

Spiritus intus alit, totamq; infusa per artus

Mens agitat molem & magno se corpore miscet.

Aristoteles autem ita censuit, ut si qui essent qui sub terra semper habitauissent, deinde aliquo tempore patefactis terræ faucibus ex illis abditis sedibus euadere in hæc loca quæ nos incolimus atque exire potuissent, quum repente terrā & maria cœlumq; uidissent, nubium magnitudinē uentorumq; uim cognouissent, aspexissentq; solem, eiusq; tum magnitudinem pulchritudinemq;, tum etiam efficientiam cognouissent, quod is diem efficeret toto cœlo luce difusa, cum autem terras nox occupasset, tunc totum cœlum cerneret astris distinctum & ornatum, lunæq; lumen uarietatem, tum crescentis tum senescentis, eorumq; omnium ortus & occasus, atque in omni æternitate ratos innumerabilesq; cursus: quæ cum uiderent, profecto & esse deos, & hæc tanta opera deorum esse arbitrarētur. Ea re factum est, ut Apostolus principio epistolæ ad Romanos, sapiētes ex Gentibus hac maximè de caussa & iræ & damnationis reos faciat, quod deus illis sui cognoscendi

HENRICHVM BULLING. EPIST.

di semitam aperuit, ipsi uero apprehensum & cognitum, ut Detum non glorificauerint, sed mutata gloria, pro uno multos deos fecerint, imaginibus non solum mortalis hominis similitudine effectis, uerum etiam uolatilium & quadrupedum & reptilium &c. Quæ res quomodo acciderit ex his libris quos de Natura deorū M. Cicerο scriptos reliquit clarissime deprehenditur. Cæterum cum Paulus hoc ipso loco palam doceat inuisibilia Dei ex creatione mundi, dum per opera intelliguntur, peruideri, & hac uia æternam & potentiam & diuinitatem eius patere: Non erit quod amplius causentur aduersarij, quin licet, ut semper licuit, imò uero & conducibile sit, & maximè decorum religioni, honestis disciplinis & studijs liberalibus uacare eos, qui scripturarum professores & ecclesiarum præsides sint futuri, cum ita natura comparatum esse uideamus, ut quantum quidem in nostra industria situm est, ab his rebus quæ sensibus nostris sunt obuiæ, ad sublimiora remotioraq; noscenda naturali quodam ordine perducamur. Neque nos offendit, quod quidam obijciunt, in ueterum recentiorumq; de naturis rerum placitis permulta uideri quæ partim dubie & incertis caussis prodita, partim non satis liquido indagata sint, maioraq; esse quæ captum humanum fugiant, quam quæ ad notitiam nostram peruererunt: præterea & Peripateticos fateri, frequenter animum nostrum in multarum rerum inquisitione hallucinari, quæ naturæ tamen cauſas pernoscendi sunt manifestissimæ. At hoc ipsum uel maximè ad architecti illius & conditoris laudem attinet, cui non modo acceptum referimus quod cognoscimus, uerum etiam tanta uarietate, multitudine, & excellentia rerum uerè mirabilium circumscripti, fatemur tamen longè præstantiora sublimioraq; esse quæ mortalis animus noster non assequitur, quam quæ maiorum solertia & diligentia in lucem sunt prodita. Hæc nimirum uia est, quæ nos in adorationem incomprehensæ illius maiestatis allicit. Hæc ingens Dei nostri gloria, quæ nostros conatus humiliat. Ipse Paulus in tertium raptus cœlum, tradit nos in res coelestes ceu per speculum & ænigma intueri, nec uisuros de facie ad faciem nisi permutatos & induitos melioribus. Sed in re propemodū manifesta sum longior quam aut ferat ratio aut ego instituerim. Libuit autem mihi, Bullingere, hac de re contra quorundam insolentiam ceu præfari, ut quoniam tu pro singulari tua, quæ es à Domino donatus eruditione, post aliquot apostolorum epistolas summa dexteritate expositas, in alterum librum Euangeliorum Lucæ, qui Acta apostolorū inscribitur, Commentarios adornares, & simul literis tuis suauissimis efflagitares, ut quæ nuper fratribus meis ministris uerbi pro Lucæ historia illustrāda, cum eam unā reuoluerimus adiuncta generaliū tabularum orbis demonstratione, dictassem,

IOACH. VADIANI AD BVLLING. EPI.

in Epitomen redacta ad te mitterem, quo tuis commodum connexa prodirent in lucem: ego primum omnium istorum calumnijs contra irem, qui quod non intelligunt damnant, & sub praetextu pietatis ipsam uerè pietatem oppugnant, nec uident hoc se maximè querere, neque aliud assequi, si succedat uotis, quām ut inertia illa, quæ tot sæculis Christianum orbem ceu Barbaris captiuum miserrimè afflixit, denuo reuocata, solidam Pietatem tot illustribus disciplinis ueterum

Geographia, exemplo comitatam, funditus euertant & conficiat. De Geographiæ seu Cosmographiæ utilitate dictum est à nobis aliâs, & satis constat hanc Philosophiæ partem, quum paulò diligentius explicatur, sic af finem esse uniuersæ de rerum natura uestigationi, ut fermè quicquid est passim in orbe illustre & memorabile secum trahat: Sed & frequens consensus eruditorum tantum huic facultati tribuit, ut fateantur studiosos nec locorum notitiam, nec rerum gestarum seriem recte posse uel in scripturis accipere, qui illius prorsus sint ignari. Mihi certè quum isthac dictarem duæ res maximè spectabantur. Prior quidem, ut quoniam Lucam tam multum esse in locorum mentione uidetur, ex hac nostra ceu rudimentaria institutione intelligerent, ne illos quidē certo ordine aut magno cum fructu teneri memoria posse, nisi prius terræ totius forma, ut in partes distributa est, utq; extra intraq; littora mari alluitur, perdiscretur. Nam ut membra à corpore resepti, sic nec partis ullius terrarum notitiam habere seorsim possis, nisi prius de situ, facie, & habitu corporis totius constiterit. Deinde, ut ad gentium ac populorum res gestas, adeoq; ad omnimodam historiam noscendam cohortarer, quòd huius lectione non res modo quæ referuntur dignæ sint cognitu, uerum etiam ipsa locorum tam crebra mentio subinde memoriam exerceat, & ad Tabularum fidem, ut quæque suis partibus inserta adnotataq; sunt, reuocet. Ante omnia autem admonebam nihil esse in hoc doctrinæ genere quod in tam perplexa nominum locorumq; uarietate & multitudine memoriam fidelius iuuaret, quām usum tabularum ueterum, maximè autem generallium, quæ sic nobis urbes, amnes, mōtes, regiones ob oculos ponūt, ut coram intueri & cōtemplari res ipsas uideamur. Vale. Sangalli, VII. Kalend. August. Anno, M. D. XXXIII.

ELENCHVS VRBIVM, GENTIVM,

AMNIVM, ET LOCORVM PROPE OMNIVM QVORVM

Nouo testamento fit mentio. Annotatione passim & rerum aliarum &

uocum inserta, quæ usui esse scripturarum studiosis possint.

A	C	Fratres dispersionis apud Per-
Bilene Tetrarchia. pagi	AEfarea urbs	trum 126
A na 133. & 146	Cæsarea Philippi	G 143
Achaia regio 43	Cana opp.	Gadareni populi 143
Adramyttium op. 235	Candace regina	Galatia regio 213
Adria mare 250	Capernaum opp.	Galatæ unde dicti? 214
Aegyptus regio 76	Cappadocia regio	Galilæa regio 132
Aennon op. 141	Cedron torrens	Galilæa gentium ubi? Ibid.
Ager sanguinis 136	Cenchreæ portus	Gaza oppidum 137
Agrippa rex 111	Charran ciuitas	Genesar lacus 142
Agrippa filius eius, qui & iu-	Chebron opp.	Genesareth Ibidem
nior dictus 112.	Chios insula	Geraseni populi 143
& 115	Christiani ubi primum dicti?	Gnidus opp. 227. & 252
Alabastra quæ? 146	148	Golgotha, locus 134
Amphipolis ciuitas 41	Cilicia regio	Gomorrha urbs 149
Antiochia urbs 148	Clauda insula	Græcia regio 43
Antiochia Pisidiæ 218	Corazim opp.	H
Antipatris oppidum 139	Corinthus urbs	Aran ciuitas 151
Appi Forum, locus	Colossæ opp.	Herodes rex 106
Apollonia urbs 42	Cous insula	Herodes Tetrarcha, qui
Arabia regio 95	Creta insula	& iunior dictus 109. & 110
Archelaus rex 109	Cyrenæ urbs 71. & 75	Herodis iunioris mors 114
Aretas rex 101	Cyrenensis Simon 71	Hierichus urbs 139
Arimathea uicus 136	Cyrenius Præfectus seu Præ-	Hierosolyma urbs 116
Asia proprie dicta ubi? 225	ses Syriæ 109	Hispania regio 10
Affaron tractus 136	Cyprus insula 255	Horarum in Palæstina obser-
Assos oppidum 235.	D	uatio 134
	Almanutha opp. 143	I
Athenæ urbs 44	Damascus urbs 146	Conium urbs 210
Attalia oppidum 222	Decapolis, regio 145	Idumæa regio 102
Attica, regio 43	Derba urbs 211	Illyricum, regio 48
Aurum, Thus, Myrrha 158	Domus Herodis 117	Ioannes Euangelista 232
Azotus oppidum 103	Duodecim horæ diei 135	Ioppe oppidum 136
	E	Iordanis fluuius 141
B Abylon urbs 153	Lamitæ populi 158	Italia 49
Babylonis transmigratio	Elymas magus 256	Iudas Galilæus 110
153	Elogium Christi crucifi-	Iudæa regio 102. & 115
Babylon, apud Petrum 154	xii 113	Iudæa Træfiordanis, uel Trans-
Berrœa oppidum 42	Emaus opp. 136	iordanem 116
Bethania uicus 134	Ephesus urbs 230	L
Bethabara oppidum 139	Ephesiæ Dianæ Templū 230	Acus Tiberiadis 142
Bethleem opp. 138	Eunuchus Candaces 93	Laodicea urbs 228
Bethphage, locus 134	Euroaquilo uentus 253	Lasæa ciuitas 252
Bethsaida opp. 142	F	Lix præses puinciæ 112
Bethseda opp. 118	Elix præses puinciæ 112	Libya regio 75
Bithynia regio 243	Fest⁹ procurator Iudææ 112	Lithostratus locus 117

INDEX.

Lucius Cyrenensis	75	Perga urbs	111	Sichem, locus	141		
Lucas Euangelista	148	Pergamus urbs	241	Sidon urbs	145		
Lycaonia regio	210	Phoenice portus	252	Siloha fons	118		
Lycia regio	223	Philadelphia urbs	239	Simon Magus	141		
Lydia regio	238	Philippi urbs	41	Simon Cyrenensis	71		
Lydia purpuraria	239	Philippos Tetrarcha	109	Sina mons	96		
Lydda oppidum	136	Philippi domus Cæsareæ	137	Smirna urbs	232		
Lysanias rex	133	Phœnicia regio	144	Sodoma urbs	140		
Lystra opp.	211	Phrygia regio	240	Syracuse urbs	261		
M							
Macedonia regio	40	Pisidia regio	218	Syria regio	101. & 146		
Madian regio	96	Pontus regio	206	Syrophœnissa	144		
Magdala opp.	142	Pontius Pilatus Præses	110	Syttes	70		
Magi	156	Porta speciosa	107	T			
Marcus Euangelista	88	Porticus Salomonis	107	Arsus urbs Pauli patriæ.			
Melita insula	263	Probatica piscina	118	Templū Dianæ Ephesiae	230		
Mesopotamia regio	149	Ptolemais oppidum	144	Templum in monte	129		
Miletus urbs	230	Pueri innocentes	108	Tenebræ ortæ super terrā	135		
Mitylene urbs	246	Pulchriportus	252	Tetrarchia quid?	214		
Mons Oliueti	118. & 134	Puteoli urbs	52	Tetrarchia quid?	133		
Myra oppidum	224	R					
N							
Ain oppidum	143	Amah oppidum	139	Ramah oppidum	139		
Nardus pistica	250	Regina Austræ	93	Regina Austræ	93		
Natio prava & adultera	130	Rhegium opp.	52	Rhegium opp.	52		
Nazareth opp.	143	Rhodus insula	254	Rhodus insula	254		
Neapolis urbs	41	Roma	54	Roma	54		
Nicopolis urbs	47	S					
Ninus urbs	153	Alamis urbs	255	Alamis urbs	255		
Niniue	Ibidem	Salem opp.	141	Salem opp.	141		
Oliueti mons	118. & 134	Salmon promont.	252	Transiordanis regio	102		
P		Samaria regio	128. & 140	Trāsmigratio Babylonis	125		
Amphilia regio	221	Samothrace insula	246	Troas opp. & regio	235		
Paphus ciuitas	256	Samos insula	247	Trogillium insula	248		
Paradisus ubi?	180	Sardes urbs	49	Tyrus urbs	144		
Patara oppidum	224	Sarepta ciuitas	145	V			
Pentapolis regio	71	Saron, campus	136	Vr Chaldæorum op.	149		
I		Saronas	Ibidem	Z			
L		Seleucia urbs	149	Zabulon oppidum	143		
H		Sexta hora mortuus Christus	136	FINIS.			

ELENCHVS LOCVPLETIOR PRO

TOTIVS OPERIS ARGVMENTO, OPERA CHAL

cographi fidelissime in rem studiosorum adiectus.

A Bases insulæ	70	<u>Aegypti reges quare Pharaones dicti</u>	79
Abbates monasteriorū q̄les olim	86	Aegyptus lupina iacet	74
Abdua amnis	50	Aegyptus Saracenis subiecta	80
Abila Elisæ patria	143	Aegypti Pyramides	84
Abila Syriæ oppidū Lysanium	133, & 146	Aegypti annum tributum	78
Abydum urbs Myſiæ	240	Aegypti situs	78
Abyla promontorium	62	Aegyptiorum diuitiæ unde?	77
Abnoba mons	16	<u>Aegyptus ad Deltæ effigiem</u>	80
Abnobius qui & Danubius	21	Aegyptus fertilissima	76
Abrahæ ætas	77	<u>Aegyptus unde dicta</u>	76
Abrahamum Seuerus coluit & Christum,		Aegypti difficilis accessus	79
suo in larario	259	Aegypti regni uetus	77
Absoluti qui fidei dono cor serenat	219	Aegyptum Iudæi cceperunt habitare	125
Absoluti fides confitentis, non ministri au-		Aegypti seminarum fertilitas	78
thoritas	219	Aegypti præclarissima monimenta	78
Abstemia ars	177	Aegyptus publicum orbis horreum	77
Abus mōs fundit Euphraten & Araxē	200	Aegyptiorum dominia mutata	80
Abus mons, qui & Periardes	199	Aegypti superstitioni supra modum	83
Abus mons	270	Aegypti Iudeos odiunt	93
Acarnania in Epiro	46	Aegyptus diuisa in Præfecturas	83
Achas rex Iudæ templum spoliat	221	Aegroti naturæ miraculis & consilio cu-	
Achaia quæ & Græcia	41	randi	216
Achedorus amnis	42	Aeliam Adrianus uocat Hierosolymā	119
Achelous amnis	43. & 46	Aemilianus Augustus	79
Acronius lacus	25. & 29	Aennon oppidum	141
Acroceræunia montana	47	Aeolis regio, olim Myſia	235
Acrocorinthus	45	Aequator circulus qui & æquinoctialis	3
Acamas promontorium	255	Aëria olim, nunc Aegyptus	76
Adam ubi creatus incertum	285	Aefis amnis	52
Adæ peccatum grauius	189	Aesclepiades Asiaticus	248
Adam quid peccando didicerit	187	Aetius Præfector ex Mœsia	36
Adæ maledictione ærumnis plenus est or-		Aethiopes hodie quoque Christiani	94
obis 191		Aethiopibus Mathias apost. prædicauit	94
Adiabene regio	159	Aethiopes nō raro Indorū noie notatur	94
Adonis fluuius	246	Aethiopibus præfector Moses	94
Adorare idola, quid sit?	268	Aethiopes ingressus est Apollonius Ty-	
Adramyttium oppidum	235	neus	94
Adramytes finus	240	Aethiopū nomen ad Arabiā pertingit	95
Adriani templa fine simulacris facta	259	Aethiopia sub Aegypto	93
Adrianus imperator	28	Aethiopibus similes Leucosyri	207
Adriani rescriptum pro Christianis	44	Aethiopicæ gentes	60
Adrianopolis urbs, hodie Andernop.	40	Aethiopes Orientis & Occidentis	61
Adriaticum mare circa Adriam	99. & 260	Aethiopia quando & quibus explorata	61
Aegea Ciliciæ fano Aesculapij culta	221	Afflictiones hominū unde prouenant	191
Aegea urbs Ciliciæ	220	Africa in uniuersum	58
Aegeum pelagus	43	Africa proprie quæ dicatur	66
Aegypti longitudo	79	Africæ limites	6
Aegypti fama in sacris literis	85	Africa ambita olim	53

INDEX

Africæ maxima latitudo	58	Alpes Pœninae, Graiae, Cotiae, idem	12
Africæ monstra vnde prouenant	61	Alpes Rheticæ, Noricæ, Pyrenæ, Iuliæ	29
Africa quare deserta	59	Alpini Hispani	10
Africa capta ab Vuandalis	64	Altinum oppidum	50
Africæ oppidorum nomina ineffabilia	63	Amanus mons	170
Africa qua sorte Romanis subiecta	75	Amarchana metropolis Hiberniæ	272
Agareni vnde dicti	97	Amastris vrbs	212
Ager sanguinis Iudeæ traditoris	136	Amathus Thermarum locus	143
Agrippa Iudeus rex	111	Amathus vrbs Cypri	256
Agrippæ regnum confirmatur	112	Amazonum turba in Sarmatia	179
Agrippa iunior adolescit	112	Ambracius finus	47
Agrippæ iunioris imperium, sed breue	115	Ambrofius Episcopus Mediolanensis	50
Alabastrites lapis	146	America insularum maxima	267
Alabanda oppidum Cariæ	227	Amida vrbs	152
Albania regio	47	Amyntas Iconi tyrannus	212
Albanus amnis	196	Amysum oppidum	206
Albania semel sata ter ædit fructum	196	Amisius amnis	21
Albanum oppidum hodie Alba regalis	34	Amnes cum tempore intercidunt	239
Albanopolis vrbs Bartholomei sepulchrū		Ampsaga fluuius	63
Albertus modis oibus magnus	175	Amphipolis ciuitas	42
Albis amnis	59	Amphilochius Iconiensis episcopus	212
Albion dicitur Anglia	270	Amurathes Turcarum rex	40
Album promontorium	144	Ana fluuius	12
Album promontorium Mauritaniæ	62	Anabaptistarum fanaticus spiritus	223
Allegoriæ arbitriæ rei ciendæ	66	Anacharsis philosophus Scytha	177
Allegorijs subuertitur saepitera	181	Anastasius episcopus Antiochenus	132
Allegoria aliquando necessaria	192	Anaximenes orator ciuis Lampsacensis	240
Allegorijs enarrantur inuisibilia	192	Anchiale vrbs Ciliciæ	220
Allemannia	20, & 30	Ancyra Phrygiæ vrbs	240, & 217
Allemannorum tractus	16	Ancyra Anquyra Anchyla Galatiæ	217
Alexander præsul Palæstinus	210	Ancyra Myfiæ	241
Alexander magnus templo honorem habuit	122	Ancyra Galatiæ	215
Alexander contra Persas	40	Ancon	51
Alexander infamis, secundus rex Iudeo-		Ancus amnis	64
Alexandri regni diuisio	154	Andanis amnis	159
Alexandria vrbs describitur	87	Anemurium promontorium	220
Alexandria Aegypti	84	Angliæ forma	270
Alexandrinorum clades	88	Angliæ laudes	271
Alexandrini Empori fama	73	Anglos Cæsar magis vidit quam vicit	270
Alexandria Arachosia	165	Angli quando Romanis subiecti	270
Alexandria Ariana	166	Anglia ab Anglis, Saxonum gente	270
Alexandria Carmaniae	151	Animarum iactura, maxima est cladi	192
Alexandria in Sogdiana	167	Anima fruitur corpore & sanguine Christi	191
Alexandria Parthorum	165	Anasus siue Anisus fluuius	31
Alexandropolis Parthia	162	Antacites amnis	178
Alexandrium oppidum	139	Antacæi pisces	178
Alinda oppidum Cariæ	227	Antandrum oppidum	235, & 240
Aloë ex India & Syria	266	Anthedon oppidum qd & Agrippias	103
Alopætia insula	179	Antiochus Epiphanes spoliat templi	112
Alpes Iuliæ vel Carnicæ	31	Antiochia vrbs	248
		Antiochia Cariæ	228
		Antio-	-

INDEX

Antiochia Pisidiæ, quæ & Cæsarea	218	Arabia Merorum	252
Antiochia Iuliano exosa	148	Arabiæ Desertæ oppida	98
Antipatris & Herodis filij acta	104	Arabes Nubeorum	98
Antipater pyrata	211	Arrabo amnis	33
Antipatri familiæ regnandi cupidus	142	Araris amnis	13
Antipatrida urbs	139	Arachosia regio & oppidum	169
Antitaurus mons	159. & 199	Arachosia satrapia	164
Antœci Romanis qui sunt	268	Arachotus amnis	165
Antonia arx Hierosolymis	117	Araratis mons	199
Authorum uarietas, unde	72	Aratus Solensis, fuit Cilix	221
Antropophagi in Africa	50	Araxeæ planicies & amnis	199
Antuerpiæ emporium	92	Araxes fluuius	156
Apamea Syriæ	242	Arbactus præses Mediae	162
Apamia urbs Marsia dicta, olim Pella	147	Arbela uicus trans Tigrim	152
Apamia colonia Bithyniæ	243	Arbi populi	166
Apamea Medorum	161	Arbis amnis & oppidum	166
Apamea Phrygiæ, Celenæ dicta	242	Arbona uel Arbor Felix	24. & 29
Apamia Phrygiæ urbs	240	Arbor boni & mali uitæç, quomodo acci piendum	187
Appelles pictor ex Coo	243	Arbor scïetiæ & uitæ, quid sit	191
Apœninus mons	49	Arca Noë in monte Gordyo	199
Apollinis promontorium	66	Arcesilæ Academicæ patriæ Pitana	235
Apollinis & Dianæ fabulæ	249	Archelaus rex Cappadocia	209
Apollonia oppidum	71	Archelaus rex salutatur post Herodem	109
Apolloniæ urbes	42	Archelaida urbs	213
Apolloniatis regio	159	Archelaus Allobrogū Viennâ relegat	109
Apollonius Senator Ro. capite trûcatus	234	Architas	52
Apollonius Tyaneus Cappadox	203	Archimedes mathematicus, Syracusanus	261
Apollinaris Hieropolitanus episcopus	45	Aræ Philenorū	71
Apollinarius episcopus Laodiceæ	146	Arrecium oppidum	57
Apologiæ pro Christianis	45	Arelatæ colonia	13
Apostolicæ ecclesiæ primæ	205	Areta rex Arabiæ Petreæ	95
Apostolica uere ecclesia quæ dicatur	203	Aretas rex, non unus	202
Apostolorū traditiones solæ pro ueris reci piendæ	232	Arethusalacus	200
Apostoli instructi Hebræa, Græca, & Bar bara lingua	211	Argentoratum	14
Apostolicorū iactatio fit cū sint ministri	203	Aria Satrapia	164
Aqua uere lauacrum est regenerationis	191	Ariana regio	166
Aquæ calidæ lapidescunt in tofsum apud Ierapolim	243	Arius amnis	166
Aquæ Eulei fluminis reges bibunt	158	Arimatheæ locus	136
Aqlæ duo, ueteris instrumeti interptes	207	Ariminum ciuitas	52
Aquileia urbs	50	Arimpheis clemens aër	279
Aquitania	12	Arrius hæreticus Alexandrinus	91
Aquitani populi	13	Arriana factio sanctos plures extinxit	57
Arabiæ Petreæ, Desertæ, Beatae termini	95	Ariobarzanes rex Cappadocum	208
Arabiæ Petreæ mysteria	97	Aristarchus e Thessalonica assumptus	212
Arabia Scenitis, unde dicta	97	Aristidis Athenieñ. Apologiæ	44
Arabiæ Felicis opes	98	Aristobolus primus rex Iudæorū post re ditum	129
Arabia Petrea superat Felicem	96	Armenia maior & minor	199
Arabia Perea	11	Armenia minor	202
		Armeni Christiani	200

I N D E X

Armenij quare Hæretici dicti, vide	200	Atacen uicus in Gallia	12
Armine vrbs	212	Atacori gentes	174
Arnobius Rhetor	57	Attalia Pamphiliæ urbs	222
Arnus amnis	57	Athanafius episcopus Alexandrinus	90
Arsaces rex primus Parthorum	162	Athanafius sanctus & sagax	90
Arsacia Parthiæ vrbs	162	Athanafius exul	90
Arsamofata vrbs	200	Athanafius Treuiris latuit	24
Arsenaria ciuitas	63	Athanafius à Iuliano fatigatus	91
Arsinoe oppidum	71	Athenæ urbs	43, & 44
Arsinoe vrbs Aegypti	84	Athenarum uera sapientia	44
Arfinus lacus Armeniæ	200	Athesis amnis	50
Artaxata Vrbs	200	Athesini homines	50
Arula amnis	24	Attica unde dicta	43
Auenio in Prouincia	13	Atlas bestiarum altor	66
Assaron, qui & Saronas locus	236	Athlanticus Oceanus	10
Asarzamena prouincia	16	Athlantis maxima magnitudo	82
Ascalon oppidum	203	Athlantis duo latera	60
Ascalonita Antipater Herodis parens	104	Atlanticus Oceanus	60
Ascanius lacus	244	Athos mons	41
Asia distincta	163	Atrabitena Toparchia	227
Asiæ limites	6	Auaris unde largitio	132
Asiæ minoris plangenda defectio	203	Auaritiæ quantis per gratia habenda	58
Asianorum apostoli & sancti episcopi	203	Auenticum	14
Asia proprie minor peninsula est	225	Aufidus amnis	52
Asia intra Asiam minorem	225	Augia lacus Veneti	30
Asiæ septem ecclesiæ secundum Apocalip-		Augia Rheni	30
sim	226	Augusti Cæsaris uictoriæ contra Germa-	
Asia ad occasum proxima mari	226	nos	36
Asia patuit diu nostris Imperatoribus	204	Augustus Cæsar templum Ierosolymis co-	
Asia quot imperijs paruerit	211	luit	125
Asianæ ecclesiæ non erant negligendæ à		Augusti indulgentia in Herodem	106
Romana	204	Augustinus episcopus Afer	64
Asiaticus luxus unde dictus	238	Augustinus episcopus Hipponeñsis	67
Asiæ præcipuum malum terræmotus	229	Augustini cum Petiliano disputatio	65
Asiaticarum urbium desertio à nostris	213	Augustinus de Paradiso	182
Asia uexata à Turcis	38	Augustinus Platonicæ philosophiæ fautor	
Asyla extensa damnosa reipublicæ	231	Aurelianus Pannonius	36
Affyria prouincia	159	Aurelianus Imperator	28
Affyriæ & Babyloniiæ, nomine confun-		Aurelius Carthaginensis episcopus	69
duntur	152	Auri uenis destituūtur mōtes & flumia	239
Asopus amnis	228	Aurum odio habetur apud Babyten	161
Aspendus, urbs Pamphiliæ	222	Austriæ nomen	34
Asphaltitis lacus	140 160	Axes mundi quæ & cardines	3
Asphaltitis laci exitus ignoti	142	Axiaces amnis	16
Astabori populi	93	Axius amnis	42
Astacenus sinus	243	B	
Astyages Cyri maternus auus	161	Babylon urbs	153
Astusapes populi	93	Babylon post Ninum condita	153
Azotus opidum	103	Babylonica Iudæorum captiuitas	153
Aßum ciuitas Candiaæ	252	Babylon capta	153
Aßus oppidum Apollonia dicta	235	Babylon migravit in Seleuciam	154

INDEX

Babylonica Iudæorum dispersio	124	Bethania uilla	234
Babylon ciuitas in Aegypto	154	Bethis amnis	11
Babylonæ Alexáder magnus mortuus	154	Bethica prouincia	11
Babylonæ scripta Petri epistola	154	Bethleem ciuitas Iudææ	138
Babytes oppidum	161	Bethleemiticū monasterium Ieronymi	138
Bactrum oppidum & amnis	166	Bethphage uiculus	134
Bactra regionis caput	167	Bethsaida oppidum postea Iuliades	142
Bactrianorum regnum	167	Biantis patria Prienæ	230
Bactriani equites	167	Byblos ciuitas	146
Bactriana satrapia	166	Bibliotheca 70000.librorū Alexandriæ	83
Bacuntius amnis	35	Bibliotheca Cæsariensis	137
Badacum oppidum	32	Bibliotheca Pergami Myfiæ	241
Baleares insulæ	263	Bibliotheca Budæ	34
Balearicum mare	10	Billæus amnis	245
Balsami locus	239	Byrsa arx	67
Baptismatis Ioannis locus	141	Bisantium	14
Barbaria Cyrenensis	71	Bituminis copia in Assyria	260
Barcino nunc Barsilona	11	Bithynia prouincia hodie Natolia	243
Barium ciuitas	52	Bituminis fons	160
Barnabas patria Cyprus	256	Bizancium oppidum	38
Bartholomeus excoriatus	159	Bizacenus ager fertilissimus	69
Barzapharmanes Satrapa	105	Boaganes ep ūs & medicus in Perse	216
Bastarnæ gentes	24	Bochiana regio Cæsariensis dicta	62
Basilea	14	Bochus rex Mauritanie	62
Basilius Cæsariensis episcopus	208	Bœotia regio	43
Basilius Moscouitarum dux	26	Bogudiana regio	62
Basilius medicus episcopus Ancyrae	215	Bohemi Scythici Sclauini	20
Basilij magni monasteria & regula	209	Bombycinæ lanuginis sericum	174
Basilides Alexandrinus hæreticus	91	Bonna uetus	23
Basiliscus in Africa	61	Bonifacius episcopus Maguntiacensis	23
Bathanea regio	132	Boiorum gens	31
Bauariæ duces	51	Bononia	51
Beda presbyter pius & doctus	200	Borysthenes amnis	26
Belgica Gallia	13	Bosnæ regnum uel Seruia	36
Belgica clara	13	Bostra oppidum	98
Belgæ à Germanis orti	15	Bosphorus unde dictus	39
Belgæ fortissimi	15	Braccata Gallia quæc.	22
Belgradum oppidum Taurunum	36	Brachium sancti Georgij	39
Belus amnis	144	Bragada amnis	66
Beluarum ossa miranda	166	Bragmanes Indorum	172
Benacus lacus	50	Brigetio oppi.	33
Berenice urbs Aegypti	84	Brigantum	29
Berenice oppidum	71	Brigantinus lacus	29
Bergoma urbs	50	Britonas Britanniæ Gallicæ accolas	270
Berillus episcopus Bostrenorum	98	Britannia insula maxima	270
Berini populi	60	Britannia humido cœlo & nubilo	270
Berna Heluetiorum	24	Britannicus oceanus	12
Berytos oppidum uel Barutum	146	Brixia urbs	50
Bercea urbs	147	Bruci	52
Bessarion episcopus Nicææ Bithyniae	245	Brundufium	50
Bethabara locus	239	Bruma quid dicatur	2
		Buda oppi.	34
		Bulgaria regio	37
		Burdegala	23
		Burgundiones	16 20

INDEX

Busyris ciuitas	82	Carmania metropolis	155
Buxeri gens	207	Carmania regio	155
C		Carmelus mons	144
Cabira magna , 207	241	Carni 50	32
Cæsarea, ante Turris Stratonis	137	Carnuntum	32
Cæsariensis ecclesiæ initia	137	Carolus quintus imperator	55
Cæsarea caput Iudeæ post Ierusalem destru		Carpatus mons	17
Cæsarea Philippi 141	(etiam 127)	Carpati saltus	17
Cæsarea prius dicta Iol	64	Carpatos insula	254
Cæsarea Ciliciæ	220	Carophryges 241	Cartana oppi.
Cæsaraugusta uulgo Zaragosta	11	Cartenna ciuitas	63
Calabrica peninsula	52	Carthago noua	67
Calari oppidum Sardiniae	263	Carthago capta à Vuandalis	68
Calicadnus amnis	221	Carthago imperatrix	67
Calidon urbs 46	Callirrhoë fons	Casia ex Arabia & Aethiopia	266
Callipolis urbs	40	Casius mons	147
Callipias fons apud Dianæ templum	231	Cassiterides insulæ	269
Callois oppi. 271	Calpe promon.	Cassius amnis	196
Calamus odoratus, unde	265	Caspis sinus, & portæ Caspiæ	162
Caiistrus amnis	230 235 238	Caspis mons	169
Caluus mons	32	Catacecaumena regio	239
Canna oppidum	243	Catabaptistarum conciliabula	64
Canes Sauromatum	178	Catabathmum oppidum	71
Cannenses	52	Cataonius ager 201	Cataractæ Nili 78
Candaces quæ & reginæ	93	Cataractæ amnis	222
Candacē reginā uiectā per P. Petroniū	93	Cato iunior Vticensis	67
Candia dicta Curetis, Aeria, Creta	252	Catoblepa in Africa	61
Candidum promontorium	66	Cattorum uetus gloria	19
Candia urbs in Creta	251 252	Cattimeliboci 19	Caucasus mons 162
Candia longitude & latitudo	252	Cea insula	248
Candia noxijs animalibus caret	252	Cæs uestes à Cea insula	248
Cantuariensis metropolis Angliæ	272	Celeia oppidum	32
Cambidonum oppidum	30	Celene urbs clara	242
Cambyses amnis	162 196	Celenius mons	270
Cambylena regio	196	Celi nomine angeli dicuntur	192
Camelis præstant Bactriani	167	Celticū promontoriū finis terræ dicitur	11
Camyrus urbs Rhodiorum	254	Celticorum ortus 11	Celtogallia 13
Cappadocia regio	207	Cenchreas oppidum	45
Cappadocum præfecturæ	208	Cenchreensis ecclesia	45
Cappadoces libertatem renuunt	208	Ceras iuxta Bizantium	37
Caparathæ uicus	141	Cerasus oppidum	206
Capernaum oppidum	142	Ceraunius mons	170
Caprus amnis	228	Cercinna insula	263
Capua oppidum	54	Ceruos Africam non gignere	59
Carambis promontorium	212	Cercusium oppidum	151
Carbasa è lino	197	Chabula oppidum	196
Carcathiocerta urbs	200	Chalcis urbs	146 249
Cardamomum Arabiæ datur	263	Chaldæa regio	152
Carduena prouincia	160	Chalybum gens	207
Carintia duplex 32	Caria regio	Chalcedon oppidum Bithyniæ, Galata di	244
Caristos urbs	249	cta	244
		Chalcedoneñ, Synodus	Char-

INDEX

Charræ opp.	151	Charraceni populi	138	Cyzicum oppidum	240
Charyan	149	Charnstatt	31	Claude insula, Gaudos	253
Charax oppidum clarissimum	158			Claudianus quando scripsit	18
Chebron oppidum ante Cariatharbe	139			Claudiopolis ante Isaura oppidum	202
Chelonophagi populi	255			Clazomene oppidum	232
Chersonnesus regio & eius partes	202			Clemēs presbyter Alexādrinus doctiss.	89
Chimera mons Lyciae	224			Cleopatræ excessu Aegyptus puincia facta	
Chios insula	247			Cleopatræ luxuriosa insania	(80)
Chī resina ē Lentisco manat	247			Clides insulæ	255
Chium unium Aruisinum dictum	247			Clitumnus fluuius	52
Chois amnis	165			Clupea opp.	70
Choara locus amenissimus Parthiæ	162			Cœcius mons	31, 32
Choatras mons	169	Cilicia regio	220	Cœna sacra non seorsim Laicis & clericis	
Cilicia aspera & plana	220			diuidenda	237
Cimmerius Bosphorus	198			Cœna dominica quomodo tractanda	236
Cimmerium oppidum	298			Cœnæ sacramentū Tessara redēptionis	
Cinnamum uel Cinnamomum Aethiopiae gignit	265			per Christum	236
Cimarus promontorium Cretæ	251			Coaspis fluuius ad Susim	157
Cimbri	20			Coos habet templum Aesculapius	248
Cios quæ & Prusias ciuitas	244			Cobaris præfectus Mesopotamiæ	150
Ciprijs diuitijs ærariū Romanū impletū	255			Codanus fluuius	26
Circuli Tropici & æquator	3			Codanus sinus	273
Circūcisio in usu Aegyptijs & Colchis	197			Colchis regio	195, 196
Cirta opp.	63	Cispadana Italia	51	Colchorum circuncisio	197
Ciuitas quid dicatur	9			Colchis Aegyptijs infederunt	197
Ciuitate donari quid	9			Colchi linificio celebrantur	197
Ciuitatem petere quid	9			Collimicius medicus	33
Ciuitatum nomina pluraliter dicta	200			Colonia Agripina	13
Cyaneæ insula prope Thraciam	246			Coloniæ quæ dicebantur	9
Cyaneus amnis	197			Colonias deducēdi ratio Romanis	9
Cybira Phrygiæ urbs	240			Colophon urbs Ioniæ	232
Cydni aquarum remedia	220			Colosse Phrygiæ	242
Cydrus amnis Ciliciæ	220			Columbanus monachus Hiberniæ	272
Cyclades insulæ	249	Cylbanius mōs	230	Comana urbs Armeniæ	201, 208
Cyniphs amnis	66	Cyrene urbs	71	Comagene regio	147
Cyrenius consularis, Iudæam regit	109			Comata Gallia	12
Cyreñ. ecclesiæ sub Alexandrino	75			Commerciorum initia	191
Cyrenaicæ ecclesiæ frequentes	75			Comum oppidum	50
Cyrenaica regio	71			Communia omnia sunt Christianis	86
Cyparis oppidum in Iudæa	139			Conciliorum fatalis fors	245
Cyprianus episcopus Carthaginæñ.	68			Conciliorum authoritas ex Canonicis scripturis	66
Cyprus nouē regnorū sedes, Cerastis dicta				Coniugiū clericis adiudicat Paphnucius	85
Cyprum Veneti suam fecerunt	255			Constantinus magnus Britannia natus	272
Cypriorū laus de naui in totū paranda	255			Constantini baptisma	139
Cyrus mandat templum restituī	123			Constantinus Nicomediæ baptisatus	244
Cyri sepulchrum in Passagarda	156			Constantia ad lacum Acronium	19
Cyrus amnis	161, 196			Constantinopolis urbs	33
Cyrus urbs, uel Cyropolis etiam Cyrechata	156			Constatinopolitanæ ecclesiæ dignitas	205
Cyrus episcopus Alexandriæ prudens	122			Constantinopolis quomodo amissa	205
				Conualles in Carpathijs Sarmatiæ mirabiles	
				Copton emporium habet Aegyptus	82
				Corazim oppidum	142
				Coraxicus mōs	170
				Corcyra insula	260

I N D E X

Corduba colonia Romana	11	Chronon amnis, qui & Guttalus	26
Corfuna eadem quæ Corcyra insula	260	Croto oppidum	52
Coryneum urbs Cypri	256	<u>Crucis quanta potentia</u>	189
Corinthus urbs	45	Curce signati pernicioſi milites	120
Corius amnis	255	Cucusum Cappadociæ oppidum	40. 209
Cornelius Balbus dux Romanorum	72	Cuma oppidum uetus	54.
Cornelius episcopus Romæ	69	Cumerum promontorium	52
Cornubia regio Angliæ	272	Cupiditas immensum ambit	198
Corsica insula uino illustris	263	Curia oppidum antiquum	29
Cossei latrones	158	Ctesiphon urbs	153
Costū cōmune est Afris & Nabathæis	266	Ctesiphon regia Parthorum	154
Cotij populi & Cotianæ Alpes	51	Ctesiphon exhaust Seleuciam	154
Cracouia	25	D	
Cracouia urbs	17	Daci bellicosi	28
Cragus mons	170	Dadaftana urbs Galatiæ	215. 217
Crani qui & Carni	31	Dalmatia	47
M. Crassus auro templum spoliat	123	Dalmatica lingua	35
Christus sub Augusto natus rex nouus	157	Dalmanutha oppidum	143
Christus saluator nascitur	109	Damascus urbs	246
Christo nato prodigia Romæ erant	157	Dani	26
Christi regnū ex Iudæa in orbem totū	118	Danmarchia	20
Christus liberat præcedētes & sequētes	189	Dantiscum	25
Christi crucifixionis annus	53	Danubius fluuius	51
Christi præconiū ex elogio cruci affixo	114	Danubius qui & Abnobiſ	21
Christi cultus qualis	231	Daphne suburbanum	143
Christiani primū in Antiochia dicti	148	Dardani populi	37
Christianorum dura conditio contra ido-		Dardanum urbs Mysiae	240
lorum regnum	233	Darius Persarum rex	40
Christianorū crimina prætensa à Cæsarib.		Darius templum erigit	123
Christianis templo olim simplices do-		Decapolis regio	145
mus erant	234	Decibulus rex Daciæ	28
Christiani pauperes in Iudæa tutati	126	Decius Cæsar Pannonius	36
Christiani à Cæsarib. pſecuti grauiſſime	57	Delminium oppidum, hodie Dama	48
Christianæ pfessioni oia pbra dicebanſ	233	Delon insula	249
Christiani in India & Sittacena Affyria	161	Delos insula nō ſuſcipit hoīm sepulch.	249
Credunt ſoli præordinati ad uitam	219	Dæmonum studia	156
Crescens in Gallia prædicauit Christum	23	Despotæ Græcorum reguli	46
Creta Paulum euangelizantem audiuit	253	Deus ubiqꝫ ſemper & fine imagine timen-	
Creta Iouis insula Candia dicta	250	dus	260
Cretes nescit pelagus	251	Deus ſolus bonus tantū bona coſtituit	190
Cretæ insulae forma	250	Deū oia picipere intueri & cognoscere	260
Creteñ, celeberrimæ ecclesiæ	254	Dei præcientia Adam non priuauit liber-	
Cretenſes pefſimè audierunt	254	tate	190
Croia ante Troia	47	Deum nō coli rebus manu factis	231
Croacia Pannoniæ	35	Dei ſolius opus ſpiritus datio, & iuſtitiae fi-	
Crocodilus ſæuum quadrupes	82	dei	219
Croesi regnum Lydia	238	Deus expreſſit ſe humana imagine	258
Croesi regis felicitas	238	Deiotarus Galatiæ rex	215
Cromyum promontorium	255	Derba oppidum	211
Cromna urbs	212	Dertona	51
Chryſe urbs	202	Diana Pergea	222
		Dianæ	

I N D E X

Dianæ templum in Epheso	230	Elogium Gordiano inscriptum uarijs lin-
Dianæ Ephesinæ celebritas	231	guis
Diana Ephesia Christo cessit	232	Elogium criminalium causarum
Didimus Alexandrinus cæcus doctor	90	Eloquentiæ bonitas
Diluvium totam terram cum paradiso oc-		Emaus quæ & Nicopolis
cupauit	193	Emisa ciuitas
Dinares promontorium	255	Emporium quid dicatur
Diocletianus Dalmata impiissimus	48	Engastrimythus in Rhetia
Dicæces unde dictæ	228	Epidannum oppidum
Dionysius Alexadrinus Origenis auditor		Epidamnos nunc Dyrrachium
Dionysij de eclipsi sententia	135	Epidaurus oppidum
Dionysij epistola cuius authoritatis	135	Epiphanius Salaminae episcopus
Dioscorides Cilix	248	Epiphanij ep̄la contra imagines sc̄torū
Dioscurias emporium	297	Ephesus urbs Ioniae, Asiæ lumen
Dyrrachiū urbs olim Epidamnos	42	Epirus prouincia
Disheris gens	207	Epirus Græcia Aetolia
Doctrinæ apliçæ p̄ sanitates cōfirmatio	216	Episcopaliū conuentuum rationes
Donatus hæreticus in Numidia	64	Episcopi erāt, q̄ nūc Parochi & Plebani
Dorcas in Ioppe resuscitata à Petro	137	Episcoporum prærogatiæ
Dores in Caria	227	Episcopi quo principes fuisse legantur
Dora urbs	244	Episcopis non esse ius cogendi
Drangiana satrapia	264	Episcopus etiā medica arte uti possit
Drangæ gentes	166	Episcopi Ro, ecclesiæ XXX. martyrio co-
Drinus amnis	49	ronati
Drauus amnis	32. 33	Epi Galliarū semper passi proscriptioñē
Duodecim horæ diei	135	Epi primi Romæ nullū tēplū struxerūt
 E		Epi Romani uix subsisterē Romæ po-
Eboraceñ metropolis Angliæ	272	tuerunt
Ecbatana Medorum caput	161	Episcopi importune opportune instet uer-
Ecbatana alia urbs	159	bo fidei
Ecclesiæ amissæ Asiæ & Europæ	204	Episcopi uerbo & sacramentis pascant suo
Ecclesiarū ministri ex optimis deligēdi	212	modo ecclesiam
Ecclesia nō ceremonijs scripturis nitit	193	Epi Latini ius etiā prophanū arripuerūt
Ecclesia catholica ut pessime habeat	206	Epi ueteres ius diuinū curabant
Ecclesiæ Orientis & Occidentis schisma mi-		Episcoporum olim syncera studia
serandum	203	Episcopi Poloniorum honorati
Ecclesiæ Christi p̄ciosis et curiosis careat	237	Epos p̄staret humiliari, nō uana sectari
Eclipsis in morte Christi	135	Episcopi & medici plebani, in gratia sunt
Edesfa urbs	151	populi
Efluorum gens	22	Episcoporū martyria & zelus fidei
Effrem diaconus Edeſenus	151	Erasmus de laudibus Origenis
Elaniticus sinus	98	Errata sua homines tarde intelligunt
Elea urbs Aeolidis	235	Eressus urbs in Lesbo
Elimaidis magna	153	Erythia insula sita, Berlinga dicitur
Elephas animalium maximum	171	Errores trāmittimus autoritate p̄suasi
Elamitæ & Elimaitæ gentes	158	Eſedonum gentes
Elephant in Taprobana insula	264	Erythræ oppidum unde Sibylla
Elephantum multitudo	60	Euangeliū geritur cōtra carnis iustitiā
Electorum conditio bona	143	Euangelium strenue prædicandum à mi-
Eleutherus fluius	146	nistris Christi
Elisabetha Ferdinādi regis inclyta	190	Euangelica doctrina quomodo uiciata

INDEX

Euboëa insula, Nigropontus alijs	249	Flavia Domitilla sancta fœmina	262
Eucratides rex Bactrianorum	167	Florianus martyr	32
Eucharistiæ panis recte & uere corpus		Fluentini, hodie Florentia	57
Christi	191	Fluminum ut fint augmenta	82
Eucharistiæ utraque species Bohemis con-		Folium India profert	266
cessa à Basiliën, concilio	237	Fontis miraculū apud templum Iouis	72
Eucharistia charitatis Christianæ in Chri-		Foroapium, uel Appi Forum	55
sto sacramentum	236	Forum Tiberij	14
Eucharistia utroque sacramento danda fi-		Franci felicissimi	20
delibus	236	Francia Theutonica	20
Eucharistiæ signa aliud sunt, quam quo ani-		Francorum uirtus & lingua	16
ma nutritur	191	Francorum tractus	16
Eugenius præsul Carthagineñ.	69	Frentani	52
Euleus fluuius Sufis circumjicit	157	Fretum quid dicatur	8
Eunonius Cyzici natus hæreticus	240	Friderici primi acta & sepulchrum Tyri	145
Euphrates fluuius	199	Friderici tertij loculum & obitus	33
Euphrates amnis	150	Friburgum Heluetiorum	14
Europæ limites	6	Frumentum in Bactris	266
Eusebius Nicomedieñ. Arrianus epüs	243	Frumentum abscondentes	167
Eusebius Nicomedieñ. magister Iuliani	243	Fugæ genus diuersum	211
Eusebius episcopus Emesenus	147	Fugæ consiliū sanctis nō semp ignobile	210
Eusebius Vercelleñ. episcopus	51	G	
Eusebius Pamphili epüs Cæsarieñ.	137	Gabale promontorium	146
Eustathij patria & libri	222	Gadara oppidum	143
Eustathius Sebastenus episcopus	210	Gadaræ lacus noxius	143
Eurymedon amnis	222	Gades insula	268
Euxinū opp. Eupatoria & Magnopolis	209	Gaditanum fretum	10. 62
Euxinum mare	195	Gaius è Derbis assumptus	212
Excoriationis supplicium	158	Galatia regio	213
Exuperius Tolosanus epüs piissimus	24	Galaticæ Tetrarchiæ	214
Ezechiae temporibus templū spoliatur	121	Galatae Treuirorum lingua usi	217
Ezechiae exemplum prodesset nostris	121	Galatijs Petrus epistolam scribit	215
F		Galatis Paulus acerbe scribit	215
Fabulæ cognatae superstitionibus	243	Galenus medicus à Pergamo Myſiæ	242
Factio Guelforum & Gytelinorum	205	Galerius Maximianus uermiū morbo mor	
Falisci	57	Galilæa superior & inferior	132 (tuus 114)
Falsum omne quod simulatur	253	Galilææ regionis status	132
Famaugusta olim Salamina Cypri	256	Gallia quando Romanis paruerit	12
Felicitas Arabiæ gentes	98	Gallicus oceanus	12
Felix Arabia per quē Christo crediderit	101	Gallograeci in Galatia	213
Felix Præfectus Iudææ	112	Gallorum ingens emigratio	214
Fœminæ imperat fortissimis nationib.	94	Gallorum mercennarius miles	214
Fennorum gens	22	Gallicæ uirtutis terror	214
Ferraria	51	Galli Græcis mixti in Asia	214
Festus Porcius præfectus Iudææ	112	Galli à candore nominati	214
Fides hosti seruanda	122	Galliæ celebres ex multis	19
Fidei spiritus à solo Christo non ab aposto-		Galli Cybeleij	217
lis datur	218	Galliæ tractus	12
Fidei panoplia contra spiritualia mala	192	Galli indociles	215
Flamona alias Flumona sanctus Vitus	49	Gallum Hibernia monachū celebrat	272
Flauij Soluensis uestigia	32	Galli sancti conuersatio	272
		Galliarum uirtus & sobrietas	13
		Gamala oppidum	142
		Ganges	

INDEX

Ganges fluvius maximus	271	Germanicæ urbes imperiales	21
Gangra urbs & Gangren, Synodus	212	Germanicæ uinum & crocus	22
Ganzæ Germanicæ	22	Germanicæ fertilitas	22
Garganus mons	52	Germanicæ amnes clari	22
Gargara urbs	237	Germania quo nomine infelix	24
Garumna flumen	22	Gerson docuit qđ nō scripturis p̄bavit	237
Gariophilon Indiæ fructus	265	Gessoriacum littus	270
Gaulon ciuitas	132	Getarum sedes	23
Gaulos insula	262	Getæ qui & Daci	24
Gaugamela locus	151	Getuli populi	60
Gaunodurum	24	Gethsemani uilla	134
Gaza urbs fertilis	137	Gymnosophistæ Indorum	172
Gaza oppidum	103	Giscala municipium Galileæ	143
Gazenfis portus	138	Giscalis Galileæ oppidum patria Pauli	125
Gedrosia Satrapia	164	Gitto uicus ignobilis	142
Gedroſi populi	165	Gladius flammeus & uersatilis ante paradi-	
Geloscytharum connubia	179	sum	192
Gemmarum diuitiæ unde desumātur	267	Glaucus amnis	197
Genaniæ uicus	127	Gleſſi ubertas Sarmatico littore	273
Genesareth lacus	142	Gnidos urbs Candia	252
Gentes fidei spiritum suscepturas prophe-		Gnidus oppidum, hodie caput Chij	227
tatum	231	Gnofius Rhadamanthus in Candia	253
Genua urbs	53	Golgotha locus crucifixionis	134
Gerasa oppidum	98	Gomorrhæ locus	140
Gerythos oppidum, unde Sibylla	237	Gordium Galatiæ	215
Gergesa, quæ & Gerasa	143	Gordyus mons uel Gordyæus	170 199
Germaniæ latera	16	Gordium oppidum cum nodo	217
Germaniciæ ciuitas	147	Gordius Phrygiæ rex	243
Germani stipendiarij in Macedonia	147	Gordyeus mons	270
Germaniæ ueteris mores	17	Gordiscus mons	270
Germani Indigenæ	18	Gotthia insula	273
Germaniæ pabula	18	Gotthi in Gallijs	16
Germaniæ oppida	18	Gotfredus rex, Rhodum dedit sancti Ioan-	
Germaniæ latrocinia	23	nis militibus	254
Germanorum alea	18	Gotthi conuersi ad fidem	23
Germanorum pertinacia	18	Gratianus instituto falsus	184
Germanorum delitiæ	23	Gratianus & Petrus Lomb. qñ floruerint	
Germani in Gallia ad Rhenum	25	Gratiam pro gratia exponitur	97 (237)
Germanorum castimonia	19	Graculas author	62
Germanicæ ripæ quinqꝫ prouinciae	35	Granadæ regnum	21
Germaniam Cæsar ingressus	22	Graecas mons	270
Germaniæ Romani præfidijs arcent	23	Gregorius Nissenus episcopus	210
Germani Celte uocati	20	Gregorius Næocæsarieñ. & Ponti epūs	210
Germani literas ignorabant	21	Gregorius ciuis Nazianzenus	209
Germanorum libertas	23	Græcia unde dicta	43
Germani tarde Christiani	23	Græcia magna	52
Germanis cœdit Romanum imperium	55	Græcia & Attica prouincia	43
Germanicus oceanus	17	Græcæ linguæ tres gentes	212
Germaniæ facta accessio	22	Græcorum est Nouum testamentum	204
Germanorum immigratio in Gallias	16	Græcorum interpres Latini scriptores se-	
Germaniæ oppida extructa	21	cuti	204
		Byzantini	205

INDEX

Græci in gremio hostem aluerunt	204	Hermolai Barbarilauſ	173. & 249
Græci ob simulatam hærefim derelicti	205	Herodis primi acta	105
Græci Afiani confederunt in Gallia	214	Herodes maioris Herodis filius	110
Græcia lamentabilis in fide occasus	202	Herodis mores, uxores & filij	107
Græcorum procax nugacitas	170	Herodes & Agrippa hostes	111
Guayacum lignum esse quod Hebenum di-		Herodis præstat procū esse quam filiū	109
ctum est	266	Herodes uermibus arrosus moritur	108
Gutallus amnis, qui Vistula	17. & 22	Herodes legis sanctimonīa paganismo fce-	
Guttalus qui & Chronon amnis	26	davit	107
H			
Habitatio cōmoda inter & ultra trop.	4	Herodis strūcturæ amplissimæ Hierosoly-	
Halesus amnis	232	mis	117
Haemus mons	37	Herodes animo alienatur à filijs	108
Halys amnis Cappadociæ	203	Herodes tutor Galileæ	104
Hammanientes	72	Herodes restituitur, nō emendatur	111
Hamaxouitæ Christiani, qui & Moscho-		Herodes iunior Lugduni exulat	111
uitæ	24. 26. 198	Herodes rex Iudaorum creatur	106
Hanno Africæ explorator	58	Herodis iunioris mors ex uermibus	114
Harcynium nemus	25	Herodium oppidum	239
Harmastis urbs, Harmosice aliter	196	Herodis crudelitates in suos	108
Hasbytæ gentes	72	Herodes infantes bimulos occidit	108
Hebeni lignum India mittit	265	Herodotus	52
Hebenum quale, ex Theophrasto	266	Hesi	20
Hebenū lignū Guayacum esse uidetur	226	Hesperij populi	60
Hebionitarum hærefis	232	Hetrusci	57
Hecatompulos Parthorū metropolis	162	Hiberi qui Georgiani Christiani	198
Helena reginæ ædes Hierosolymis	118	Hiberia regio	195. & 196
Hellespontus	39	Hiberus amnis	196
Heliopolis oppidum	247	Hibernia	272
Hellas Græcia	43	Hilarius quando floruerit	35
Heluetiorum sedes	24	Hilarius Pictauorum episcopus	24
Heluetij Alemanni	24	Hipparenum oppidum	152
Heluetiorum Græcæ literæ	23	Hippo Regius urbs	67
Heluetij fortissimi Gallorum	25	Hypo Diarrhitos	67
Heluetiorum uetus ager	25	Hypocrisis Iudaica	130
Hemodus mons	269	Hippus amnis	197. & 243
Heniochius mons	270	Hiram uel Iromus rex Tyri	144
Heniochorum gens	198	Hircania metropolis	164
Heptastadion Alexandriæ	87	Hircanum mare dictum Caspium	164
Heraclea urbs	244	Hircanus pontifex, sacer Herodis	104
Herasistrati medici patria, Cea	248	Hircani populi	164
Herculis ossa apud Gades	268	Hispania regio	10
Herculis simulachrum	34	Hispania olim dicta Iberia	11
Herculis columnæ	62	Hispania triquetra	11
Hærefes in ecclesia ex abusu philosophiæ	5	Hispania ulterior & citerior	11
Hærefeos nō facile criminandi doctores	89	Hispania Christum suscipit Pauli tempo-	
Hærefis obiecta Græcis qualis, uide	205	ribus	11
Hæretici quomodo cogendi	67	Hispanicus oceanus	263
Hermiones	22	Hispalis colonia Romana	11
Herdmundurorum populus	22. & 23	Hissus sinus	207
Hermus amnis Lydiæ	232. & 239	Hyemis magna commoditas	173
		Hierapolis Phrygiæ	240. & 241. & 242
		Hiera-	

I N D E X

Hierapolis in Asia	243	Iamneus rex Iudeorum secundus	129
Hierapolis Bambice dicta	147	Ianus Parrhasius Grammaticus	177
Hierichus nobile oppidum	239	Iassius sinus	227. 229
Hierichuntinus fons	240	Iassius urbs Cariæ	229
Hieronymus Dalmata sanctus	49	Iaxartes amnis	167
Hieronymus egit Treuiris	24	Iaziges Sarmatæ	24
Hieronymi studium & obitus	133	Iazigus tractus	27
Hieronymus monachus nostris dissimilis	138	Iazigum	17
Hiero ciuis Laodicenus diues	228	Iberus amnis	11
Hierosolyma unde dicta	216	Ibericum mare	20
Hierosolyma urbs in medio	216	Icaria insula	247
Hierosolymæ situs	219	Iconium oppidum Lycaoniz	210
Hierosolymæ uastationes duæ, quo tempore	219	Icosium oppidum	64
Hierosolymæ suus honor semp seruatus	127	Ichthyophagi populi	155
Hierosolyma quando ornator	117	Ichthyophagi in Africa	60
Hierosolyma solo æquata	118	Ida mons altissimus Candiaæ	237. 252
Hierosolyma Constantino restituta	119	Idumæi & Idumæa	103
Hierosolymæ fama celebris	119	Ieraslus amnis	28
Hierosolymæ à Cosrhoë direpta	119	Ignatius episcopus Antiochenus	148
Hierosolymitana ecclesia celebris sub Claudio	127	Ignorantiæ peccata facile donantur	189
Hierosolymam Adrianus erigit & prosternit	119	Illyria	43
Hierosolyma Christianis restituta	119	Ilium Troianorum	237
Hierosolyma tandem perdita	220	Imago Dei semper superuacua	257
Hierosolyma semper honorata à Iudæis & Gentibus	125	Imaginum figura amentia sunt	257
Hierosolyma restituitur & munitur	112	Imaginum cultura improbatur à Lactatio	258
Hippocrates ex Coos insula	248	Imaginum nullus usus apud veteres Christianos	257
Hytanis aurum trahens amnis	155	Imaginū cultores succū bibunt stultitiae	258
Homeri sepulchrum in Ios insula	249	Imaus mons Scythiam diuidit	168
Hominis primi inobedientia & peccatum	187	Imaus niuosus mons	169
Homines monstrosos non esse	61	Imbrus insula	246
Homo primus Deo potuit obedire	290	Indiæ L. X. amnes numerantur	171
Homo sui mali author	190	India gentes habet X XI XII	172
Homo lapsus præsciente domino	190	Indorum mores	172
Homo non nisi uolens peccat	190	India sola piper mittit	171
Homines sola misericordia saluantur	187	Indiam Alexander prodidit	170
In hominibus minime gloriandum, sed in Deo	219	India nobis fit notior	173
Honoratus episcopus Iuliæ Constantiæ	63	Indos Bartholomæus apostolus docuit	173
Horæ diei quomodo Iudæis captae	134	Indi nobiscum Christiani	173
Hora crucifixionis Christi domini	135	Indiæ nomine Aethiopia dicitur non raro & contra	265
Iacobus episcopus Nisibis	151	Indiæ missus Pantenus doctor	173
Iacobus Zieglerus Landauus commendatur à studio perquam necessario	74	Indi fluminis magnitudo	171
Iadera colonia	49	Indi non emigrarunt	171
Ialisus urbs Rhodiorum	254	India tropicum æstuuum transit	172
		Indorum color	172
		Insula quæ dicatur	8
		Insulæ mediterraneæ præcipuae	245
		Innocentes pueri occiduntur ab Herode	108
		Ioachim regis tempore spoliatus templū	122

I N D E X

- Ios rex Israël spoliat templum 121
 Ios insula 249
 Ioannes euangelista Asianorum est 204
 Ioannes euangelista Epheſi obiit 232
 Ioannis Euangeliū sero scriptum 232
 Ioannes Alexandriæ Patriarcha eleemosi-
 narius 91
 Ioannes Chrisostomus episcopus Cōſtan-
 tinopolis 40
 Ioannes Vuayuuoda Stephani filius 27
 Ioannes Capistranus 37
 Ioppe uicus, laphet dictus 136
 Ionia regio 229
 Ioppe oppidum 115
 Iordanis fontes 241
 Iouis Hammonis templum 72
 Iouianus imperator mortuus 217
 Irenæus Lugdunensis de Ecclesijs Germa-
 niæ 23. 24
 Iris amnis Cappadociæ 208
 Italia 49
 Italia quando Christum suscepérít 53
 Iturea Galilææ finitima 133
 Isabella insula 267
 Isaura oppidum, quæ & Claudiopolis 211
 Issicus sinus 7
 Issos urbs Ciciliæ 220
 Isula amnis 25
 Ister amnis 37
 Isteuuones 22
 Isthmus, quid dicatur 8
 Istropolis urbs 37
 Iudææ termini 115
 Iudæorum dispersio 224
 Iudæi Cyreñ. 71
 Iudæa Palæstina dicitur 102
 Iudææ termini 102
 Iudaici belli causæ 218
 Iudææ Præſides succedunt 210
 Iudæorum zelus nō secundū ſcientiam 111
 Iudæi à Romanis dispersi 225
 Iudæi Romanis uectigales fiunt 110
 Iudæorum cauſa Salamine Cypri deleta 132
 Iudas Galilæus tumultuantur 110
 Iudæi regno donati & priuati 129
 Iudæi persequuntur Christum & discipu-
 los 126
 Iudæi gentes impediunt à fide Christi 126
 Iudæis conuersis cura fuit legis 227
 Iudaizauit Iacobus apostolus aliquantis-
 per 227
 Iudæorum furor, unde? 231
 Iudæis ſemper odicuſum dominationis alie-
 nae iugum 232
 Iudæorum rebelliones crebræ 232
 Iudæi Gentibus odioſi 225
 Iudæorū ſceptrū ſub Herode auuifum 107
 Iudæorum epitheta 130
 Iudæa transiordanem dicta 118
 Iudæa uaſtatur 109
 Iudæa primū censuſ pendit Romanis 109
 Iudæis ſceptrum ablatuſ 130
 Iudæorū pefſima uita Christi tēporib⁹ 130
 Iudæi immigrare cceperunt Romanas pro-
 uincias 225
 Iudæorum migratio in Gentes 45
 Iudæi cur contrarij Euangeliο 45
 Iulia Constantia ciuitas 63
 Iuliades ciuitas uel Bethſaida 142
 Julianus Solem ſecundis gallinacij intue-
 tur 147
 Julianus apostata in ſuburbanis Tarſis fe-
 pultus 221
 Juliani mortem Antiochēi, festū agunt 222
 Julianus imperator abſterret à templi ſtru-
 cta 123
 Iuliopolis urbs 244
 Iuncus odoratus, unde? 266
 Iupiter uetuſiſſimus rex Cretæ 251
 Iurassuſ mons 14
 Iura mons 24. 15
 Iuſtitiae dei opus poena peccati 290
 Iuſtinuſ martyr 45
 Iuſtinuſ philoſophuſ Christianuſ 241
 Iuſtinepoliſ, quæ & Caudifria 49
 Iuuečuſ preſbyter & poēta Christianuſ 12
- L
- Lacedæmon urbs 46
 Lacinium 52
 Lactantius Nicomediae Rhetoricam pro-
 fessus 244
 Lactantij ſcriptorum amissio dolenda 244
 Lactantius alicubi errauit post alios 194
 Lactantius Christianos nos damnat ido-
 lolatriæ 258
 Lactantij de paradiſo ſententia 181
 Ladanum ex Arabia 265
 Lagous amnis 178
 Lampsacum oppidum Myſiæ 240
 Lanam ſyluæ ædunt Scytharum 173
 Laniferæ arbores 174
 Laodicia Galatiæ 215
- Laodi-

INDEX

Laodicea haud procul Colossis	220	Liuonorum urbs Vuilna	25
Laodiceæ urbes plures	228	Liuonorum terra fertilis	279
Laodicea in Perside	156	Lybanius Iulianum apostamat fecit	244
Laodicea ciuitas	146	Lycaonia regio	210
Laodicea urbs Cariæ magna	228	Lycus quare nomen multorum amnium	
Laodicia Galatiae	217	Lycus amnis Lyciæ	224
Lapethus amnis	255	Lycus fluuius Cariæ	228
Laranda oppidum	211	Lycia regio, L X. oppida complectens	223
Larius lacus	50	Lyciorum florens olim Respub.	225
Lasæa ciuitas Candiæ	252	Lycurgus	46
Laterani ædes Romæ	70	Lydda, quæ & Diospolis	136
Lauretum	52	Lygeris fluuius	12
Laureacum oppidū, hodie Anasum	31	Lymira amnis	224
Lazi populi	159	Lyris amnis	54
Lecheum oppidum	45	Lysbona oppidum	11
Lectum promontorium	235	Lystra oppidum	218
Legum diuinarum sanctitas	96	Lystris lapidatus Apostolus	218
Leges non sunt benignæ admonitis	189	Loca flagitorum infamata propter cri- men	194
Lemannus lacus	15	Locorum uetus states annotandæ	73
Lemburgum oppidum	26	Locutiones indefinitæ uniuersalib. æqui- pollent	194
Lemnos insula	246	Locris	43
Leones in Syria	151	Longobardorum gens	20
Leontopolis urbs	201	Lotophagorum gens	71
Leptis una & altera magna	69	Loryma oppidum	227
Lesbos insula, Macaria dicta	246	Lucas ex Antiochia	212
Letheus amnis in Candia	251	Lucas patria Antiochenus	143
Leucosyri dicti Cappadoces & Pont.	207	Lucas maxima diligentia historiam scri- bit suam	252
Libanus mons	141	Lucani	52
Libani Sophistæ irrigatio in Christianos	221	Lucanus Hispanus	12
Libertas arbitrij data primo conditis	190	Lucerna	14
Libertas intempestiva religioni obest	127	Lucianus Atheos Samosatenus	247
Liberij papæ studiū circa Athanasium epi- scopum	90 91	Lucius Cyrenensis	75
Libya quæ uocetur	75	Lugdunum colonia	13
Libya quæ & Africa	58	Lugdunenſ. Gallia	13
Libyægyptiæ qui?	79	Lunam mare motu sequitur	269
Libyphœnices qui?	69	Lupia amnis	21
Liburnia	48	Lusitania prouincia	21
Licinius hostis omnium bonorum	152	Lutetia Parisiorum	21
Licus flumen, Lechus dictus	29	Luxus Asiaticus perniciosus	238
Lydia quæ & Mœonia regio	238	M	135
Ligusticum mare	49	Macedonia prouincia	40
Ligures	53	Macedoniana hæresis	210
Lindus urbs Rhodiorum	254	Macæ gentes	73
Lilybeum promontorium	260	Macherus oppidum	139
Linguarū donum uarium in Apostolis	211	Macianus lacus Armeniæ	200
Linum Sardonicum quod & Colchicum	197	Macir muscata, unde	265
Linum Sarmatis pro pellibus	197	Macra amnis	57
Lintzium oppidum, ueteres Lentiae	33		
Lisfa oppidum	47		
Liuoni	25 27		

I N D E X

Macrobiij	42	Mathiæ Coruini bibliotheca	34
Macrocephali gens	207	M. Terentius Varro	15
Madian in Arabia Petrea	96	Mathematici clarissimi Germaniæ	1
Madaurense oppidum	69	Mauritania	62
M. Fabius Quintilianus Hispanus	12	Mauritanorum multæ Ecclesiæ	63
Magi honorati Persis	156	Maxentius tyrannus	84
Magi qui dicantur	156	Maximus Taurineñ. episcopus	51
Magi stella ducti ad Christum	156	Maximinus tyrannus	84
Magorum adoratio miraculosa	157	Maximianus episcopus Vageñ.	67
Magos non fuisse reges	157	Maximilianus episcopus Laureaci	35
Magdalum oppidum	142	Maximiliani mors & sepulchrum	32
Magnesia	43	Mazaca urbs Cappadociæ , Cæsarea di-	
Magnesia ad Sipylum	239	c̄ta 203	
Magnesia Thessalorum colonia	232	Margaritas habet Arabia felix	99
Magna uilla Mayenfeld	29	Margaritæ ex India	265
Magonciacum urbs	13	Margiana urbs septuaginta stadiorum am-	
Mahumetæ mors	99	pla 166	
Mahumetes engastrimythus	223	Margiana Satrapia	166
Maiorca & Minorca insulæ	263	Margo amnis	166
Malachus Iudæus, Antipatrem occidit	104	Marfias Phrygiæ rex	241
Maliacus finus	41	Marforum gens	52
Mallus urbs Ciliciæ	220	Martyres testes pietatis	244
Malobathrum	250	Maruafinum uinum, uel Aruafinum	247
Maltha	160	Meandrus amnis	228. 230
Malum nosse, quomodo bonum fit	188	Meandri amnis decursus	242
Mantua urbs	50	Mecha urbs Saracenorum	99
Manuel episcopus Alexandriæ	122	Mecyberneus finus uel Thermaicus	42
Marcellus episcopus Anciræ	215	Medeæ fabula ex Colchis	196
Marcus Barnabæ consobrinus	256	Mediolanum	50
Marcus Petri discipulus episcopus Alexan-		Mediomatricum ciuitas	13
driæ	88	Media prouincia	161
Marcus Craieuicus	37	Medicorum prouentus ex Græcia	248
Marcius Vicus Athenæ	44	Medicæ rei studium non ab episcopis ab-	
Marciana sylua	21	horret	215
Marchia Anconitana	51	Medica ars semper honorata	216
Marcomannorum genus	31	Medicus etiam corporum Christus fuit	216
Mardi populi	158	Medici indocti turpe profitetur quod igno-	
Maretis Chalcedoneñ. episcopi laus	244	rant	217
Mare mortuum	140	Megaris urbs	43
Mare Erythreum & Rubrum	7	Mela amnis Armeniæ	201
Mareotis regio	72	Melditanum oppidum uel Miluitanum	69
Maresa urbs	103	Mele urbs	212
Massada oppidum iuxta Asphaltiten	140	Meletus amnis	232
Masæ gentes	67	Melibocus mons	19
Masius mons	170	Melita oppidum	202
Massilia urbs Galliarum Græca	13	Melita insula nota	262
Massicen uicus	159	Melitenus ager	202
Massyli qui & Massesyli	63	Melitæ coloni cur Barbari appellantur	262
Massicus amnis	228	Melita, hodie Malta	262
Mastiche refina	247	Melita dominis S. Ioannis tradita nup	262
Masticen Arabia præstat & India	266	Melitius episcopus Sebastiæ Armeniæ	202
		Melito	

INDEX

Melito Sardenis	45	Mysotmolitæ accolæ	239
Mellaria	62	Moenis amnis	20
Memphis regia	84	Mœfia inferior	37
Menander Symonis magi discipulus	141	Mœfia superior, hodie Bosna	36
Mennium oppidum	160	Moldauia gens	28
Merces ex India in Pontum	167	Molonis patria Alabanda Cariæ	227
Merces Indicæ & Arabicæ	92	Molossi gentes	46
Mercatorum unde compendia	99	Monachi potius Solitarij Christiani di-	
Mercurij promontorium	66	cuntur	152
Meroë insula Aetiopiæ	93	Monachi nostri pro alijs sancti dicuntur	209
Meroeni fœminis parent	93	Monachismus unde & quando natus	85
Meropius Indorum docto	173	Monachi primi & sancti quales	89
Messana urbs celebris Siciliæ	261	Monasteria qua ratione instituta	89
Mesembria ciuitas	38	Monachi fine perpetuis uotis erant	86
Mesopotamia regio	149	Monachorū regula uerbū domini erat	86
Mesopotamiæ fertilitas	151	Monachi nō mēdicabāt sed laborabāt	86
Mesopotamiæ latitudo	250	Monachismi ueteris fines	209
Metapontum oppidum	52	Monachi è Scotia in Alemanniā ducti	30
Metaurus amnis	51	Monasteria scholæ episcoporum futuro-	
Metagonium promontorium	66	rum	209
Methymna in Lesbo	246	Monasteria qualia à sanctis instituta	209
Methodius episcopus Olympi	225	Monasterium cella dicitur	138
Methodius Sardensis episcopus	238	Mons fortis castrum	29
Methone urbs nunc Medona	46	Mons asper castrum	29
Metropolis quæ dicatur	9	Mons Choreb & Sina	97
Metropoles Romanis dictæ urbes	228	Mons Oliueti proximus Ierosolymæ	118
Micenæ urbs	46	Montium prouidentia à natura	170
Milciades	45	Mopsos urbs Ciciliæ	220
Miletus urbs Ioniæ	230	Mopsocrene oppidum	208
Millénariorum error	194	Morea peninsula	45
Millenarij erroris authores	243	Mosci uel Moscouitæ	26
Mileforum urbs	212	Moscouitarum armatura	27
Mineruæ arx	44	Moscouitarum religio	27
Mintius amnis	50	Moschicus mons	170
Mindus oppidum Cariæ	227	Mosa amnis	22
Minois rex Cretæ	251	Moses Aegyptius	85
Mirantis mons	232	Moses Aethiopibus olim præfectus	94
Misericordia Dei est salus hominis	190	Mossyncœci gens	207
Miseras priuatas ignorant Moscouitæ	27	Mozena prouincia	160
Misabdæ urbs	152	Mulcha amnis	62
Mysni	20	Municipia & municeps quid dicitur	9
Mitylene urbs in Lesbo	246	Museum uetus & nouū Alexandriæ	88 89
Mithridates peritus X XII. linguarum	197	Mutina	52
Mithridates Eupator rex	212 213	N	
Mycale mons	230	Nabar amnis	64
Mydas Phrygiæ rex	241	Nabatæi in Arabia Petrea	97
Myra urbs Lyciæ cum amne	224	Næocæsarea urbs & Synodus	210
Myrrha optima ex Arabia & Aetiopia	266	Nain oppidum	143
Myrobala non Aetiopes uendunt	266	Naphta in Syria	160
Mygia maior & minor	240	Narbo colonia	13
Mysia macedones	239	Narbon amnis	49

I N D E X

Narbonensis Gallia	12	Niphates mons	169
Nardum estimatissimā India profert	266	Nisei campi	162
Nardus Indica Syriaca Gallica Cretica	249	Nissa Capadociæ	210
Nardus pistica, unde dicta	250	Nysa urbs Cariæ	228
Nardi pisticæ uires	250	Nisibis urbs Migdonia Antiochia dicta	151
Nardū imitantur nouē herbarū species	250	No, dicta est Alexandria uetus	37
Nardinum unguentum	249	Noctiū nobis molesta longitudo, alijs pro-	
Narona oppidum	49	dest	273
Nasamones populi	72	Nogardia magna	26
Natison amnis	50	Nomadæ qui dicti	63
Nauigatio Aegyptiaca & Lusitanica	92	Nomina locorum mutata	73
Nauigatio Romanorum in Syriam	261	Noua ciuitas	32
Naupactus, nunc Lepanthum	46	Nortmanni	16
Nauportus hodie Labacum	49	Noricum prouincia	31
Nazareth oppidum	143	Numidiæ extensio	63
Nazianzum oppidum	209	O	
Neapolis	69	Oaxis amnis in Candia	251
Neapolis ciuitas Thraciæ	41	Oceani multa passim nomina	264
Nechao Aegypti Iudæos cepit	124	Oceani sinus maximi	7
Nemetum urbs	13	Ochus amnis	165 166
Neptuni Heliconij templum	220	Oea	69
Nessus uel Nestus amnis	38	Oenus amnis	30 31
Nero primus Christianorum occisor	56	Oestrus amnis	222
Nicæa Bythiniae, quæ & Antigonia	244	Oeta mons	43
Nicæna Synodus	245	Oenipontis oppidum	30
Nicæa hodie Nissa oppidum	49	Olympus mons in Cypro	255
Nicephorius uicus, postea Constantia	151	Olympus urbs Lyciæ	224
Necomedia Bythiniae	243	Olympus mons	43
Nicopolis urbs	47	Oliuarum mons	134
Nicopolis Armeniæ	200	Opes in uiua Dei templa conferenda	232
Nicopolis Armeniæ minoris	201	Oppida libera & stipendiaria	10
Nicofiensis metropolis Cypri	256	Oppida quomodo condita in Latio	9
Nicrus amnis uel Necarus	21	Optatus episcopus Miluitanus	69
Nigris fluuius	66	Oniæ iusti facinus præclarum	131
Nigritæ gentes	60	Operæ externæ elanguē esse sine regno spi-	
Nigropontus insula Euboëa	249	ritus	213
Nigroris causa in Indis	172	Ophiophagi	60
Nilus amnis	80	Ophites amnis	148
Nili ortus obseruatus	82	Orbis cardines qui & quomodo uariet	2
Nili fossæ à quibus paratæ?	77	Oroates mons	169
Nilus olim Aegyptus dictus	77	Orchades insulæ	272
Nili nauigatio	82	Oricum oppidum hodie Vualona	47
Nilus ut crescat æstate	80	Origenes doctor ecclesiæ Alexandrinæ	89
Nilometræ homines	81	Origenis lapsus non mirandi	89
Nilus agros iuuat duabus caufis	81	Origenis error de spiritibus Phytonicis	
Nili incrementi caufæ	81	Origenes pauper mortuus	90 (223)
Ninus urbs uetusissima	153	Oroatus amnis	157
Niniuen Ninus Semiramidis maritus am-		Oronda urbs Pisidiæ	218
pliauit	153	Orontis urbs	148
Niphates mons	199	Orontis fluuij ostia	149
Niphates amnis	150	Offa mons	43

Offa

I N D E X

Ossa beluarum grandia	166	Paradisi decor de terra ablatus	292
Osius Cordubensis episcopus	21 35	Paradiso electum hominem, quid	292
Ostroheni populi	159	Paradisus restituī posset toti terræ	195
Ostia oppidum	54	Paradisum cœlestem sancti docuerunt	183
Ostracine oppidum	98	Paradisi terestris nullus usus	194
Ouidij exilium	37	Parentum oppidum	49
Oxi amnis fluxus	167	Parium oppidum Mysiae	240
P			
Pacianus episcopus Barcinonensis	21	Pariedri montes, qui & Moschici	199
Pacorum rex superatus à Romanis	106	Parium oppidum memoria Paridis	240
Pacorus Parthorum rex	105	Pariedrus	170
Pachinum promontorium	260	Paros insula	249
Pactolus amnis	232	Paropamissus satrapia	164
Pactolus amnis, Chrysorhoa dictus	239	Parma	51
Padus amnis	50	Paropamissus mons	169
Palæscepis regio	240	Parthenius amnis Galatiae	212 217
Palæmonium oppidum	205	Parthenope nunc Neapolis	52
Palestina hostium iustibus percussa	124	Parthienes regio	162
Palestinæ claræ urbes exuste	132	Parthorum regio	162
Palæologorum imprudentia	39	Parthorum libertas contra Romanos	160
Palmarum diues Idumea	103	Parthorum regia Ctesiphon	154
Palmyra urbs Thadamus hodie	146	Parthorum duodeuiginti regna	164
Pamphilius Laodicensis	146	Parthis certamen bibendi	163
Pamphilia regio Mopsopia dicta olim	221	Parthi-exiles id est Scythæ	162
Panionia sacra Ionibus regio	229	Parthorum studiū in Scythis sibi devinci-	
Pannonia prima hodie Austria	32 33	Parthorū florētissimæ res	163 (endis 165)
Pannoniæ alpes	34	Parthorum fortitudo	163
Pannonia secunda inferior, hodie Vngaria		Parthia contempta Alexandro	162
Paneada fons Iordanis	141 (34)	Passagarda castellum	156
Pandi populi	166	Passitigris amnis	159
Panium oppidum uel Paneas	141	Patara urbs Lyciae	224
Panis fractio quomodo accipienda	236	Patauium urbs	30 50
Panormus oppidum clarum Siciliæ	261	Pathmos insula inter Sporades	250
Pantenus doctor ecclesiæ Alexandrinæ	89	Patroclus insignis classicus	174
Papæ discordia cū Germanis principibus		Pauli parentes ex Giscalis Galilææ	125
Paphlagonia regio	212 (205)	Paulus apostolus e Tarso Ciliciae	220
Paphus urbs Cypri	256	Paulus quando conuersus	53
Paphnutius Aegyptius monachus & epis-		Pauli doctrinæ Petrus meminit	126
copus	85	Pauli doctrina Athenæ	44
Paradisus ubi & qualis	180	Paulus gentium tollit odii in Iudeos	126
Paradisi ignotus locus	186	Pauli nauigatio ab Epheso in Tyrum	224
Paradisi fluminum ortus	186	Pauli ad Colosseum scopus epistolæ	241 242
Paradisus terrarum continens fuit	186	Paulus quando Athenas uenerit	44
Paradisi cœlestis meminit Christus tñ	193	Pauli oratio in Mileto téplorū postibus in-	
Paradiso quali interfuerit Paulus	193	Paulus cur Iudeis inuisus 45 (scribēda 230)	
Paradisus in quo Enoch & Helias	193	Paulus Cæarem appellat	112
Paradisum primorum parentū desisse	193	Paulus quando Romam uenerit	53
Paradisi tractatio à Petro Lombardo	184.	Paulus quando Romanis scripserit	54
Paradisus non una, sed tota terra homini		Paulus in urbem deductus	55
creata	185	Paulus ex urbe quibus scripsit	56
Paradisus cū ueteribus mysterijscessauit	191	Pauli sacrum studium pro Christo	56
		Paulus seruus seruorum Christi	56

I N D E X

Paulus Romæ quare damnatus	113	Petra deserti unde dicta	95
Pauli euangelium late sonat	47	Petrus Antiochiæ sedit	53
Paulus delectum ministrorum ex Græcia habuit	212	Petrus Antiochiæ episcopus	148
Paulus eleemosinam colligit pauperibus Christianis	126	Petrus si & quando Romam uenerit	53
Paulus Bizantinus episcopus	209	Petrus scribit omnibus Iudæis cōuersis ad Christum	126
Paulus Samosatenus epūs Antiochiæ	147	Petri epistola è qua Babylone	154
Paulinus Treuirorum episcopus	24	Petrus & Paulus Romæ pro Christo pri- mi occisi	56
Pazaites Turcarum imperator	42	Petri Lombardi ætas	193
Pazaites princeps Turcarum	163	Petronius Caij statuā in templū ponit	111
Peccato omnia conclusa sunt	190	Peuce insula contra Danubium	246
Peccatum hominis ex arbitrii libertate	190	Peucini populi	22
Peccati primi sequelæ & fructus	188	Pharao Cenchres	80
Peccatis dolor succedat pius	188	Pharao Aerythræis	80
Pedalium promontorium	255	Pharao Techmosis	80
Pedemontana Italia	51	Pharao Nechonias rex Aegypti	77
Peiso lacus	33	Phari terves	14
Pelion mons	43	Pharos insula	87
Pelorum promontorium Siciliæ	260	Pharao Vaphres rex Aegypti	225
Peloponnesus peninsula	45	Phalaearne urbs olim Cretæ	252
Pella urbs	42 147	Pharnacia ciuitas	206
Pelagius episcopus Laodicensis	217	Phasis Colchorum amnis	297 207
Pelagius monachus Brito hæreticus	270	Phaselis urbs Pamphiliæ	222
Pelleneus mons	247	Philadelphia	98 143
Pelta Phrygiæ	241	Philadelphia Lydorum urbs	239
Peligni	52	Phileas episcopus Pthmuitanus	84
Pelusium ciuitas, Damiata hodie	84	Philippis ciuitas	41
Peninsula que sit'	8	Philippi domus Cæsareæ	137
Peninsulæ celeberrimæ	8	Philippus & Herodes Tetrarchæ	109
Pentapolis Cyrenaica	71	Philippopolis ciuitas	98
Peon mons	230	Philippus Gortynæ episcopus	254
Perga urbs Pamphiliæ	222	Philomelium oppidum	241
Pergamus urbs	240 241	Philosophia Græcorum	44
Pergama iurisditio & ecclesia	241	Phocis urbs Massiliæ mater	232
Pargamena charta	241	Phocis	43
Perorfi populi	60	Phœbe femina sancta	46
Perfis prouincia	155	Phœnicia	144
Perficus sinus	156	Phœnix mons	227
Persarum sacræ merces	158	Photinus episcopus Lugdunensis	24
Persæ Plinio Parthi dicti	158	Phycunte promontorium	71
Perficus sinus à Rubro funditur & nomi- natur	96	Phrahartes rex Parthorum	165
Persepolis	156	Phrygia maior & minor	240
Pefinuntes urbs Galatiæ	217	Phrygia Pacatiana	241
Persæ cælant regum arcana	158	Phryges amnis	232
Perfici regni successio	163	Phrynorum gentes	174
Perusia oppidum	57	Phrysij	20
Pessinus Galatiæ	215	Pictaui uel Pictones	23
Petilia nunc Bellum castrum	52	Picentini	52
Petouio oppidum, hodie Petouia	32	Pierius, iunior Origenes	90
		Pilatus Romam ire iussus	110

IN D E X

Pilatus & Herodes contra Christum	210	Præsides suos Iudæi corrumpebant largitionibus	
Pilæ Sarmaticæ & Armenicæ	196		232
Pinara urbs Lyciæ	224	Priapum oppidum	40
Pindus mons	46	Prienæ urbs Ioniæ	230
Pinytus Gnosius episcopus	254	Prienense sacerdotium	229
Piper tantum ex India	271	Principum mediocritas commendatur	79
Piper quale & ut colligitur	265	Principatus episcoporū sc̄tōrū qualis	234
Pisidas olim uocatos Solymos	219	Priscillianus episcopus Treuireñ.	24
Piscaia gens	11	Proconnesus insula	246
Pisces Antacæi	178	Promontorium quid dicatur	8
Piscium migrationes mirabiles	178	Propontida quæ	39
Piscinæ Hierosolymorum	218	Prouidentiæ Dei inconcussa decreta	114
Pistorium oppidum	57	Prouincia unde dicta	20
Pisidia regio	218	In prouinciam redigi quid?	20
Pissaphalton	160	Prouincia Gallicana	12
Pitana urbs	235	Prudentius Hispanus	22
Pyramus amnis	220	Prusa oppidū Bithyniæ ad Olympum	243
Pyrenæi montes qui & unde dicti	10	Prusa ad Hippum oppidum	243
Pythagoras Samius	52 248.	Prutenorū terra fertilis	279
Pythia urbs, postea Sotiropolis	244	Pruteni	22 25
Pithyus oppidum	206	Psylli populi	59
Pithodoris inclyta fœmina	206	Psophis Persarum rex	103
Pythonicus spiritus unde dictus	222	Ptolomais oppidum	71
Pythonissa uentiloqua	222	Ptolomais oppidum Aegypti	83
Placentia	52	Ptolomæi dicti Aegypti reges	80
Plato creditur sacra legisse	181	Ptolomais colonia	144
Podolia Rutenorum	26	Ptolemæus Lagi filius pphanauit templū	
Poëtarum uetus mos tegere historias	200	Pthmuīs oppidum	84 (122)
Pola & Polaticus sinus	49	Pulchriportus in Candia	252
Poliartes mons	170	Puteoli ciuitas Dicearchia dicta	52
Polycarpus episcopus Smyrneñ.	232	<i>Ptolemeus phyladēphus</i>	77 & 88
Policrates Ephesi episcopus	243	Quadratus episcopus Athenieñ.	44
Poloni	20	Quinqueclesiensis episcopus	33
Poloniæ insignis securitas	25	R	
Polonia magna Sarmatiæ pars	25	Ragusium oppidum	47
Poloniæ amplitudo	26	Ramah oppidum	239
Pomerium urbis quid dicatur	9	Rapha elis Volaterrani sententia de Conti-	
Pompeius templum cepit	123	nente extra Zodiacum excutitur	267
Pompeius Iudæos Romanis subdidit	130	Raphia oppidum	103
Pompej tumulus	98	Rauenna	52
Pompeiopolis urbs	212	Rauricorum Augusta	14
Pomponius Mela Hispanus	12	Rha flumen Sarmatiæ	177
Pontiæ insulæ duæ	262	Rha uel Rheonbarbarum nascitur	177
Pontificatus Iudæorum ambitiosus	210	Rha Ponticum	177
Pontificum mores	130	Reginoburgum, uel Ratisbona	30
Pontus caput & fons marium	195	Regium Lepidi	52
Pontus regio	206	Regionū cognitio necessaria Theologis	222
Portæ regionum Pylæ dicuntur	220	Regnum omnium interitus	79
Posnania urbs	25	Regnum Dei intrandū per afflictiones	211
Potandi mos pestis bonorum morum	164	Religio superstitione eleuatur	260
Præfidum Romanorum potestas	213	Religione carent simulaca	258

Cc

I N D E X

Rhegum	52	Saccharum Arabia & insulæ Austrinæ	267
Rhenus uel Rhinus	21	Sacerdoria ditissima in Asia	230
Rhenus amnis	16	Salamis oppidum Cypri Constantia dicta	
Rhenæa insula	249	Salem oppidum	141 (255)
Rhetia prima	29	Salmanazar Assyrius Ierusalem cepit	124
Rheti alpestres hodie Grifones	30	Salentini	52
Rhetia secunda uel inferior	30	Salodorum	14
Rheticius Augustudinensis episcopus	24	Salona colonia	48
Rheumena prouincia	160	Saltzburgum	31
Rindacus amnis ante Lycus	241	Salutis humanæ pmissio statim facta Adæ	
Rhindacus amnis idem & Olympus	245	Samathonitis lacus	141 (189)
Rhinocorura ciuitas	103	Samanæ i Indorum	172
Ripense oppidum	31	Samaria caput regni Israel facta	128
Roma quot portarum?	55	Samaria urbs Sebastes dicta	140
Roma ex uicis perij	55	Samariæ situs & laus	127
Romani linguam & mores cum imperio propagabant	36	Samariæ nomen unde ortum	128
Romanam fidem Asia uincit ætate	204	Samaritani qui dicti	128
Romæ prodigia Christo nato	157	Samaritæ Iudæis semper infesti	128
Romana monarchia causa defectionis mul tarum gentium à fide	203	Samaritarum templum in monte	129
Romani episcopi sancti in angustijs, nullo honore	234	Samaritarum fides	129
Romanorū tringinta episcopi occisi cōtinuo		Samaria semper Asylū profugis Iudæis	129
Romana ambitio ex apostolis	54 (234)	Samiorum flores proverbiū	248
Romani abstinuerūt à Medis & Persis	160	Sammonium promontorium Cretæ	250
Romanorum primi apostoli	53	Samos insula	247
Roscidae noctes in Africa	70	Samosata urbs	147
Rothomagus	13	Samothracæ insula	246
Rhodanus amnis	12	Sanæ casæ arx	29
Roxclani populi	24	Sangallum	15
Rhodus insula	254	Sangarius amnis	217
Rhodus amissa	255	Sangaris amnis Bithyniæ	245
Rhodanus amnis	23	Sancti erunt ut angelii dei	194
Rhosus urbs Ciliciæ	220	Sancti Petri oppidum in Caria	227
Rubicon amnis	51	Saracenorum ortus	63
Rubrum mare unde dictum	7	Saraceni unde dicti	97
Rubricatus amnis	65	Saraceni quādo Romanis noti & quales	99
Rudolphus Auindspurgius	21	Saracenorum successus breui	100
Rupes Afiae uenenatæ	239	Saraceni Hispaniam capiūt & amittūt	100
Rutenorum populi	26	Saracenorum opinio & religio	100
Rutenorum religio	27	Sardanapalus princeps	162
S		Sardes caput Lydiæ olim Hydæ	238
Sabaria	32	Sardicense concilium	49
Sabbathi iter	134	Sardinia insula	262
Saba quæ & Meroë	93	Sardiniam translati Iudæi	263
Sabeorum regina	93	Sardonius risus proverbiū	263
Sabeorum pagus	93	Sarepta ciuitas	145
Sacharū regio à Thoma apostolo docta	168	Sarmatia Asiatica & Europea	24
Sacarum regio	166	Sarmatæ notati de prestigijs	179
		Sarmatia Asiatica	177
		Sarmatæ pilæ uel portæ	196
		Sarmatæ dicti Scythæ	24
		Sarnus	

IN D E X

Sarnus fluuius	52	Scotici monachi aucti in Germaniam	271
Saronas regio	136	Scripturæ simplex narratio est	192
Satanæ semper sœuum regnum in seruos Christi	211	Scripturarū sacrarum quanta authoritas	65
Satanæ regnum post primū peccatum	191	Sebastia Cappadociæ	210
Satrapena regio	158	Sebastia Armeniæ	202
Satrapiæ & ipsorum nomina	164	Sebastopolis ciuitas, ante Cabira	207
Sauiensis regio, quæ & Valeria	34. 35	Selandia insula	273
Sauromatæ gentes	177	Seleucia urbs interamnis	153
Saxones	20	Seleucia urbs, Pieria dicta	249
Saxum arx uetus	30	Seleuciensis synodus in Cilicia	222
Schaf husia	15	Seleucia migravit in Ctesiphon	154
Schaldis amnis	16	Seleucia Ciliciæ urbs	222
Schalde fluuius	22	Seleucus urbium conditor	148
Scandia occupata	29	Selinus Turcarum imperator	37
Scandia quæ & Noruegia	273	Semiramis fœmina	94
Scardona oppidum	48	Seneca Stoicus Cordubensis.	12
Scepis regio	240	Seneca à Nerone occisus	56
Scepis oppidum	235. 241	Senensis regio	57
Sclaui	20	Sententiariorum implications	183
Sclauini Boiemorum	26	Sephori ciuitas	143
Sclauinorum gens	48	Septemcastrum	17
Sclauini Scythici	25	Septuaginta interpretes Hebræi	88
Scyllaceus sinus	52	Sequana amnis	12
Scythurum nomen amplum	25	Serapidis templum Alexandriæ	88
Scythicæ solitudines	179	Seres à mortalium reliquorum consuetudi-	
Scythia feris maximis plena sed non no-		ne abhorret	174
xijs	175	Seres felices quia paucorum indigent	174
Scythia pellificium nobile transmittit	175	Seres armorū usum ignorat felicissimi	174
Scythia & Tartaria magna idem	175	Serica lana differt à bombycina	173
Scythurum mores probati	175	Seres unde dicti?	174
Scythurum robur suspectum Parthis	165	Serpens in Bragada	66
Scythæ Parthorum fines læsi uastant	165	Serpens ad literam satan intelligitur	192
Scythæ apti ferendis laboribus	175	Serpentes Indiae maximi	172
Scythurum militia prudens & prompta	175	Seruia prouincia, hodie Bosna	36
175		Sestum urbs	40
Scythurum terras nullus hostis ingreditur		Sestos Europæ oppidum	240
176		Seuerus Septimius imperator	70
Scythæ taciturni non ociosi quanquam e-		Seuerus idola & Christum coluit	259
brij	176	Seuerus imperator larario suo Christum	
Scythis inclemencia aëris non est	179	coluit	259
Scythurum reginæ fœminæ	94	Sibaris amnis, alias Stioberis	164
Scythis Christus prædicatus ab Andrea &		Sicca urbs	67
Bartholomæo	177	Sicum oppidum	48
Scythæ non indocti	177	Sichima urbs Neapolis	140
Scythia non uites nec tibias habet	177	Sichem ciuitas	123
Scodra oppidum, nunc Scutarim	48	Sicilia insula horreum urbis Romæ	260
Scythopolis	143	Sicilia triquetra finiētibus promotorijs	260
Scorpius Libyæ	62	Sicilia urbes habet XXXII.	260
Scotia serius uicta	270	Sicilia magnarum dissentionum semina-	
Scoti ex Anglis orti	270	rium	260
		Siciliam celebrant authores multi	262

I N D E X

Sida urbs Pamphiliæ	222	Syriæ partes plurimæ	102
Siddim uallis	140	Syriæ Cœle dicta	132
Sidon metropolis	245	Syrorum nomen ad Colchos peruenit	207
Sidonius Apolinaris Auernorum Episco-		Syrophoenices	144
pus	24	Syrocilices gentes	220
Signifer circulus & Zodiacus qualis	3	Syrtes supra Leptum	70
Signum minister impertit, nō spiritum	219	Syrtes terrarum	59
Silas ex Antiochia	212	Smyrna urbs	232
Silarus amnis	52	Socrates de animarum migratione	183
Silentij disciplina necessaria regnis	159	Socrates m̄lta mutuatus ex sacris literis	192
Silenus fluuius	241	Sodomæ locus	140
Silius poëta Hispanus	12	Sogdiana Satrapia	166
Simon Magus	141	Sogdiana onusta uictoriarum aris	168
Simeon episcopus Ctesiphontis	161	Solis triplex ortus	2
Simon regium nomen inuasit in Iudæa	109	Solis ortus multiplex	135
Simonidis poëtæ patria, Cea	248	Solstitia æstiu & hyberna	3
Simulacra nulla in Lactantij tempore apud		Solœ urbs Ciliciæ	220
Christianos	257	Solœcismus unde dictus & Cilicinus	222
Simulacra nullain domibus uel templis		Solos oppidum Ciliciæ Pompeiopolis di-	
Christianorum	259	ctum	221
Simulacra erigi dæmones persuaserūt	259	Sophenes regio Armeniæ	199
Simulacrum ubi est ibi nulla religio	258	Sophronius uitas apostolorum scribit	207
Simulacrorum factura & cultus damna-		Sophronius episcop. Paphlagoniæ Pom-	
tur	259	peipoli	213
Simulacra contra totam scripturam mili-		Sordabale amnis	64
tant	259	Sosingites lacus	160
Sina mons in Petrea Arabia	96	Sosipatrus ex Berrhœa	212
Sinderouia oppidum	36	Sosius Ventidius Ierusalem obsidet & ca-	
Sinus quatuor amplissimi in terra	7	pit	106
Singara oppidum	152	Sofrates Gnidius architectus	87
Sinus Ruber, Perficus & Arabicus	264	Spagniola insula	267
Sinus mediterranei maris	7	Sperchius amnis	41
Sion locus Galileæ	143	Spicatum nardum	250
Sipyrus Magnesia	239	Spyra	14
Sirmium oppidum, ubi olim concilium	35	Spiridion Tremythuntis epüs Cypri	258
Sittaca urbs	159	Spiritualia corporalibus adumbrantur	190
Sittacena Asyria	159	Sporades insulæ	249
Sitiphenis regio	62	Stellæ quare uarie uidentur	8
Syene oppidum clarissimum	83	Stœchades insulæ	263
Sylanus episcopus Gazeñ.	138	Styria	52
Symon Cyrenensis	71	Strabo quando uixerit	27
Synda urbs Pisidie	218	Strabo & Plinius uariant à Ptolemaeo	201
Synnada oppidū, Synnadicus marmor	241	Strabonis patria Eupatoria	209
Synnada Phrygiæ urbs	240	Stratonica urbs Cariæ	237
Synope urbs	212	Stratonis turris duplex	137
Synopensis ecclesia eximie clara	213	Stridoniæ oppidum	48
Syracuse in Sicilia	262	Strimon amnis	42
Syria proprie nominata	146	Sauus amnis ex Carnicis alpibus	33
Syria nostra esse non potest	145	Sueus amnis	22
Syria quæ dicatur	202	Sueui ueteres	30
Syriæ felicitas	202	Sueui centum pagorum	19

Suetonius

INDEX

Suetonius Paulinus consul Romanus	60	Templorum superfluus usus in Iudea	138
Sulci oppidum Sardiniae	263	Tenebrae in Christi morte	135
Sunium promontorium	43	Tenedos insula	246
Suproniensis ecclesia	33	Tentyra oppidum	83
Surius oppidum	197	Theotimus Tomorum episcopus	37
Sussachus qui & Sesach spoliat templum	121	Terrae habitatio intra Tropicos non neganda	
Sufis metropolis	157	Terrae rotunditas unde probatur	172
Susiana prouincia	157	Terra qua ratione maledicta	191
T			
Tacapa ciuitas	70	Terra pars quomodo ex undis pmineat	2
Tacitus quando scripsit	18	Terra habitatae partitio	6
Tagasta oppidum patria Augustini	69	Terras undis & undas terris cohædere	2
Tagus amnis	21	Tergestum oppidum	43
Talca insula Hircanorum	154	Terotæ gentes	60
Tamberlanes regnum Persis asseruit	153	Tertullianus Carthaginensis	63
Tanai amnis qui & Silin	177	Tertullianus de philosophorū furtis	182
Taphra	69	Tertullianus de tēplis primis Christianorū	
Taprobana insula	264	Tertulliani apologia	45 (234)
Taprobana Christi euangeliū audiuit	264	Tetrarchiæ quid sint	214
Taprobanæ insulæ rex & regnum	265	Tetrarchiæ Iudeorum	233
Tapsacum oppidum postea Amphipolis	98	Tetrarchiarum præfecturæ	233
Tapsus oppidum	70	Teutoburgum uicus	33
Tarraconensis Hispania	11	Teutrania regiuncula	240
Tarentus oppidum	52	Thabor mons Ithabirius	142
Tarentinus sinus	52	Thasus insula Samos dicta	246
Tarichea ciuitas	142	Thebae fluuius Cariæ	228
Tarquinius Priscus tempore Sedechiæ	122	Thebae urbs	43
Tharsis nomine etiæ Carthago intelligitur		Thebae in Aegypto quæ & Diospolis	83
Tarsus Ciciliae metropolis	220 (221)	Themisonium oppidum	242
Tartarorum gens	27	Theocritus poëta Syracusanus	261
Tartarorum cibus	27	Theodoreetus episcopus Cyrechatæ	156
Tartarorum crudelitas	26	Theodorus episcopus Næocæsarieñ.	210
Tauium Trocinorum oppidum	215	Theodosia urbs	201
Taurica Chersonesus	27	Theodosij imperatoris pœnitentia	51
Taurunum oppidum hodie Belgradū	36	Theologia Scholastica quando cœpit	237
Taurus multis nominibus genibus dicitur		Theophilus Gotthorum episcopus	28
Taurus mons qui & Caucasus	169 (169)	Theophilactus Bulgariæ episcopus	37
Taurinorum Augusta	51	Theophrastus discipulus Aristotilis	246
Tectosages Galatiæ	214	Therbasa urbs Pisidiæ	218
Teglathphasar Iudeos dispersit	124	Thermaicus Sinus	47
Telos insula diuersa à Delo	249	Thermodon amnis	208
Telmessus oppidum Lyciæ	224	Thessalonica urbs	42
Telinum unguentum	249	Thesba Eliæ patria	143
Tempe ciuitas	43	Theuta Liburnorum regina	94
Templi Ierosolymitani descriptio	117	Thyatirena iurisditio Romanorum	239
Templa Dei uiui fideles	126	Thomas Calaminæ obdormiuit	173
Templum ab Herode extruitur	107	Thomas xpm predicauit Hircanis & Parthis	
Templi Ierosolymitani coditores & ornamenta	120 121	Thomas euangelizauit Carmanis	164
Templariorū bona Ioannitis cesserunt	254	Thracia	38
Templi inuasores & restauratores	121	Thurifera sylua Sabeorum	98
		Thus ædit sola Arabia	263

Tiberius 110

- Tiberias oppidum
Tiberiadis lacus
Tibiscus amnis Tayssa dictus
Ticius amnis
Tichicus ex Asia assumptus
Tifernus amnis
Tigranes redemit se datis LXX. conuallibus
Tigranocerta urbs
Tigris limes Romani imperij incertus
Tigris fluuius
Tigurum uel Thuregum
Timotheus patria Lystrius
Timotheus Ephesiorum episcopus
Timotheus musicus ex Miletio
Tingitana regio
Tios urbs
Titus frustra templo patrocinatur
Titus Cretæ episcopus
Titulus cruci Christi affixus
Tyana urbs Cappadociæ
Tyanensis Synodus
Thyatira urbs Pelopia dicta
Tybiscus amnis
Typhon amnis
Tyra amnis
Tyramba oppidum
Tyrannis ubi omnes imperant
Tyrrhenum mare
Tyrus colonia urbium parens
Tlos urbs Lyciæ
Tmolus mons
Tobrium locus in alpibus
Tocharorum gentes
Togata Gallia
Toletum & Tolentæ gentes
Tolostobogi in Galatia
Tolosa ad Pyreneum
Tomarus mons
Tomi urbs
Toparchiæ in Iudæa decem
Toringi
Trachoni montes
Tragurium oppidum
Traianus princeps Hispanus
Traianus mitiora rescripsit in Christianos
Tralleis urbs
Transpadana Italia
Trapezus Ponti metropolis
Tremythus urbs Cypri
Tres tabernæ

INDEX

- 142 Treuirorum episcopi & hospites 24
142 Triballi gentes 37. 46
27 Tridentinæ alpes 33
49 Triton amnis 66
212 Tripolis urbs 146
Tripolis Africana 71
Triphyllius episcopus Cyprius 256
Tritonia palus 66
Treas oppidum 40
Troas oppidum Alexandria dictum 235
Trocini in Galatia 214
Troezene oppidum 223
Trogillium insula 248
Trogilium promontorium 230
Trogloditæ in Africa 60
Trophonius ex Asia assumptus 212
Tugium 15
Thule insula 272
Turcæ in Europam successus 38
Turca Romanis & Macedonibus imperat 208 198
Turcarum incursions dolendæ 35
Turcarum origo in Scythia 173
Turcarum genus & studia 38
Turcarū virium initium & profectus 204
Turris Alexandrina 37
Turium oppidum 52
V
Vadiani religiosa eruditio 74
Vaga oppidum 67
Valentinianus Pannonius 36
Valerius Marcialis Hispanus 12
Valeria regio quæ & Sauiensis 35
Vangionum urbs 13
Varus amnis 49
Vascones populi 11
Vasconum gens 13
Veneti 50
Venenus lacus 15
Veneti iustissimis causis Turcæ federati
Veneti insularū multarū domini 251 (252)
Vénetorum natio 22
Veritas omnibus téporibus vindicata 232
Vercellæ hodie Taurinum 51
Vermium morbo impij moriuntur 114
Verona urbs 50
Vesontium ciuitas 14
Ventorum numerus & ratio 9. 6
Viterbiensis ager 57
Viadrus, Adrus, Ader amnis 21
Victor episcopus Cartennæ 63

Victo-

I N D E X

V ictoria quomodo precanda urbi		
V icissitudines rerum humanarum		
V icus quid dicitur		
V icorum Romæ nomina		
V ienna		
V illa unde dicta		
V ilacum oppidum		
V incencia urbs		
V indelicorum Augusta		
V indonissa oppidum		
V ini modicus usus salutaris		
V ilis terra uiculus		
V isurgis amnis		
V isula uel Istula amnis		
V ites biferæ		
V itudurum		
V ladislaus rex Vngariæ		
V lyssippo oppidum		
V lyspoenis nauigatio non noua		
V mbræ ut uarie prosciuntur		
V mbræ & Thusci		
V nguentis olim laudata Cylicia		
V ngri in inferiori Pannonia		
V ngri		
V ngari Scythæ irruperunt in terras		
V ngari Septemcastrenses		
V nni Scythicæ gentes		
V ocecius mons		
V olaterrani		
V ota iactantur non redduntur à monachis		
V otum unum in catholica ecclesia		
V r oppidum		
V rbis nomen unde deducitur		
V rbii nomina exoleuerūt in Germanis		
V rbium noīa neutro genere usurpata	208	
V tica ciuitas		67
V uæ tres Diogenis		177
V ualachia quæ & Gotthia		23
V uandalorum migrationes		64
V uarta amnis		25
V uelsum oppidum		32
V uigeuuones		22
V uilna urbs in Lituania		25
V uormacia		14
V ulphila episcopus Gotthorum		28
V ulphilas Gotthorum episcopus in Hæresim lapsus		91
V ulturnus amnis		54
V unefridus Anglus episcopus Magunciaensis		
V xij bellicosí		158
	X	
X antis urbs Lyciæ & amnis		224
X erxes Persarum rex		40
X erxis facinus humanitatis plenum		159
	Z	
Z abulon tribus & oppidum		143
Z abdiens prouincia		160
Z acharias episcopus Ierosolymitanus		119
Z agrus mons		159 169
Z aira ciuitas		152
Z ama oppidum		70
Z ephyrium promontorium		255
Z eugma urbs		147
Z inziber, Singiuer, aut Singiber quid & unde		266
Z odiacus circulus & Tropici quiç		3
Z onæ quinque in terris & cœlo		4
Z onarum ordo recte deformatus		4

F I N I S

A. Antwerp
M. Damoy
H. Wij
A. Jayarte
M. L.
Wijmst
Margaretha

Soline Julius
Thesaurus complect.
panponius mela
2 Utr orbis
1632 1538
inf. 12

75
48
600
300
3.600

Dingler
Metaphysica 1608
1 vol. m-12

